

Den uforbederlige bibliotekar

Niels Jensen

For Romantik og Historie

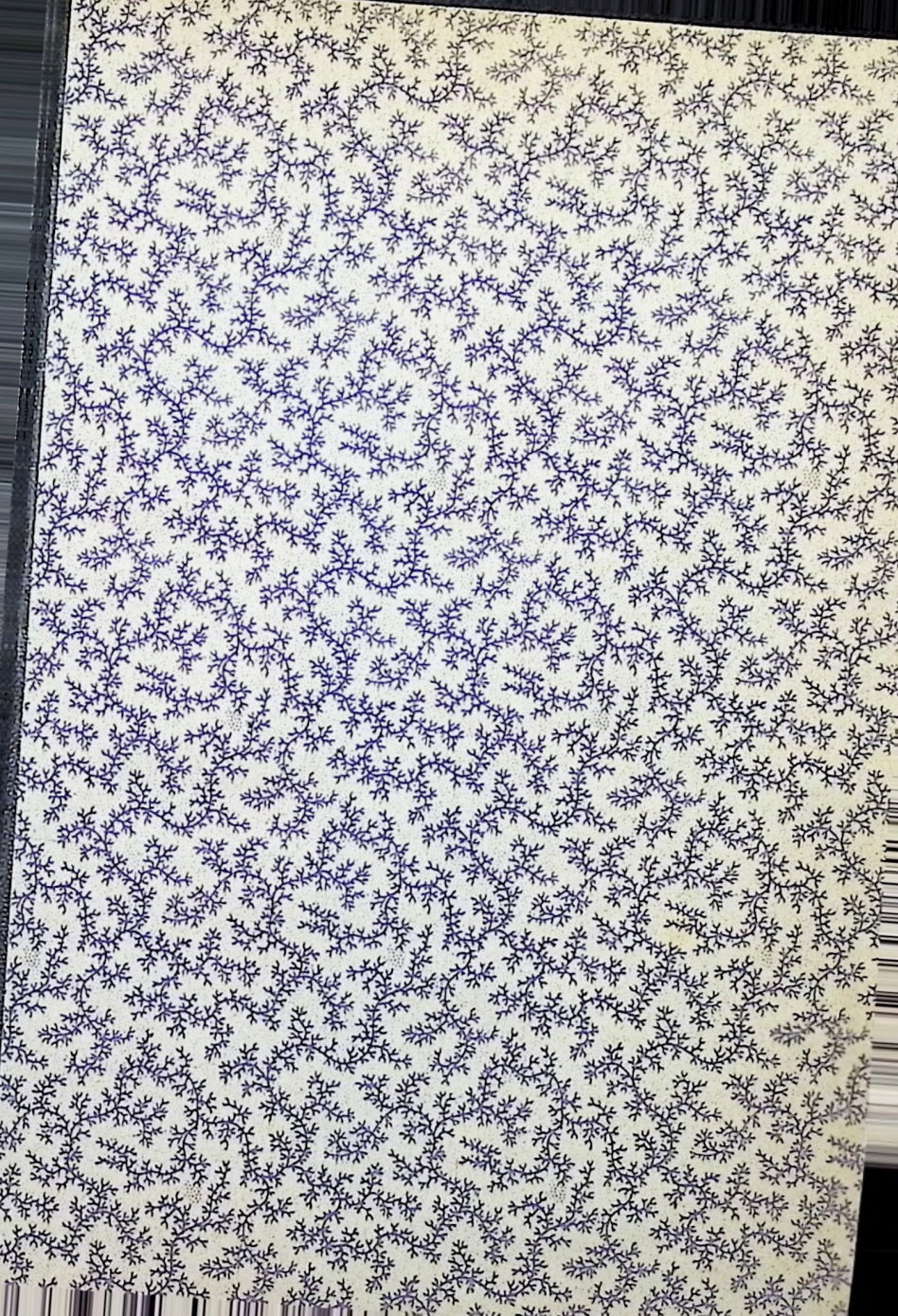
Maanedsskrift. Udgivet af H.P. Holst, 1868-90.

Om indholdet på: <https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p104811.htm>

Udarbejdet 2023 af Niels Jensen

Opdateret den 7. oktober 2023 af Niels Jensen

V. H. H. H.

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

H. P. Holst:

For Romantik og Historie.

Setogthvende Bind.

Kjøbenhavn.

S. Cohens Bogtrykkeri.

1878.

HØVEDBIBLIOTEKET
GENTOFTE KOMMUNES BIBLIOTEK

Indhold.

	Side.
Den tosfede Sproglærer. Af Frants Hedberg.....	3.
General Damouriez's Kjærlighedshistorie	54.
De parisfste Cafés chantants	72.
Incognito	88.
Diâne af Poitiers	99.
Dal	158.
Victorien Sardous Optagelse i Academiøt.....	184.
Efter Nederlaget. Novelle af Rudolf Lindau	195.
William Bryant.....	288.
Fra den literære Kongres. Af Richard Kaufmann .	291.
Baschinka. En Fortælling af L. Herzberg=Fränkel.	315.
Athen under Perikles. Af Overlærer P. J. Schmith.	353.
To Eventyr af Hilda Aagaard	371.
Ved Njukanfosfen. Af Hilda Aagaard	381.
Marie Antoinette paa Scenen.....	383.
Tordenveir i Skoven Af D. F.....	387.
„En pjaltet Unge“. Original Fortælling af En Anonym.	391.
Fra Fang, Sommer=Erindringer af P. A. Holm, Sognepræst til Dalum	420.
Tre i Baaden. Af Hilda Aagaard	432.
Middel mod Glemsomhed. Efter det Engelfte ved Th. Scheelund	438.
Chaucer. Af Julius Rodenberg	461.
Falmede Blade. Af Andreas Beiter.....	480.

	Side.
Mendelssohn i Paris. November 1831—April 1832.	
Af Adolphe Fullien	483.
Gonzales Coques. En Fortælling af E. Souvestre.	510.
Dyrindelsen til adskillige Ord og Talemaader i det dag-	
lige Liv	556.
De tre Roser. Af D. C. Lund.....	561.
Ragekonens Juul. Af Christopher Boed	562.
Stjernen. En Fortælling af Hilda Nagaard.....	563.
Literatur og Kunst.....	566.

Portraiter:

Statsraad, Bygningsdirekteur Chr. Hansen. — Molière.
 — William Bryant. — Casimir Delavigne. — Sa-
 tirikeren Georg Christopher Lichtenberg. — Emile
 Augier.

Chr. Hansen,
Etatsraad, Bygningsdirekteur.

Den tossede Sproglærer.

En Fortælling
af
Frants Hedberg.

1.

Jeg er overbeviist om, at Mauge mindes ham endnu, skjondt det er over ti Aar siden, han døde.

Det var en lang, bleg og mager Skikkelse, der om Sommeren gif klædt i en Kjole, som sikkert strev sig fra Skoletiden, saa fort var den i Ermerne, og paa Hovedet havde han en Hat, som Jagen kunde falde paa at kalde brun; i den Grad spillede den i alle Regnbuens Farver. Om Vinteren gif han med en snever Kamelotsfrakke, der neppe nok spændte halvt om hans lange, lundene Skikkelse, naar han i et jevnt Trav lob ned ad Gaden for at holde sig varm — altid eskorteret af en Flok Dreng, som med Barmdommens Ubarmhertighed forfulgte ham fra Gade til Gade. Hans Trav forstærkedes kun engang imellem, naar det gjaldt om at indhente et Fruentimmer for at see, hvorledes hun saae ud, eller naar han

fulde hen i den anden Ende af Byen for at give en Lektion i Tydsk, Fransk, Engelsk eller Italiensk — Utsammen for atten Skilling Timen.

Det var en daarlig Betaling, men han fik ikke Mere. En eneste Gang fik han fireogtyve, men da maatte han gaae ud til Gustafsberg, og det fire Gange om Ugen. Han gik derud paa sin Fod baade Vinter og Sommer, thi med Dampbaaden kostede det sexogtredive Skilling, og han havde ikke Raad til at betale tolv Skilling for at give en Time. Forresten betalte han altid affurat sit Logis til de fattige Arbeidsfolk, hos hvem han boede.

Han var kjendt i den hele By og gik under Navnet: den tosfede Sproglærer. Var han da virkelig tosfet? Ja, det vil sige, paa en egen Maade. Han var stille og fredsommelig som et Barn, og hans egentlige Galstak bestod deri, at han løb efter alle de smukke Fruentimmer, han fik Die paa, og stirrede dem ind i Vinene, naar han kunde komme til det.

„Ja men det var jo slet ikke saa tosfet!“ vil maaskee En og Anden sige, som selv har den Bane og alligevel finder, at han er en forbitret klog Karl. Na nei, det var heller ikke saa tosfet; men nu kommer det! Aldrig saa snart havde den stakkels Sproglærer naaet den unge Person, han styrede sin Gang efter, og stirret hende ind i Vinene, for han — drog et dybt Suk, rystede paa Hovedet og mumlede bedrovet

hen for sig: „Nei, det var ikke hende!“ Og saa travede han afsted igjen.

Men det var, efter Alles Mening, netop det Forrykte! Et forstandigt Menneſte vilde ikke ladet sig noie med ſaa Lidt. Han vilde da idetmindſte forſt have lect til det unge Fruentimmer eller fortrædiget hende paa en eller anden Maade, for praktiſt at bevise hende, at han var en ſtockholmiſt Gentleman af reneſte Blod!

Det var derfor ſlet ikke ſaa underligt, at hele Stockholms Befolkning med Damerne i Spidsen vare fuldt overtydede om den ſtakkels Sproglærers Galſkab. De ſtakkels Damer, de ere ſaa uvante med en ſaadan tauſ og ſtille Beundring, at de virkelig ere undſtyldte, om de mene, at den Herre ikke er rigtigt klog, der bærer ſig ſaa beſynderligt ad.

Saaledes travede Stalken idetmindſte i en halv Snees Nar Gade op og Gade ned og ſaae paa alle Fruentimmer og ſyntes at ſøge Nogen, han havde miſtet, men uden nogenſinde at finde, hvad han ſøgte. Og altid hørte man ham med den ſamme dybe og noget ſkjælvende Stemme gjentage ſit ſtadige Omkvæd: „Nei, det var ikke hende!“

Hvad ſøgte han da vel paa ſin enſomme Gang? Hvad var det for en Grindring, han forfulgte? Havde han kjendt bedre Dage? Havde denne nedbøiede og ludende Skikkelse maaskee ogſaa engang ſtraalet af Ungdom og ſvulmet af Livslyſt, og havde

Fortiden maaskee tilhviſket ham Forhaabninger, ſom Fremtiden ſkulde ſtuffe?

Det er diſſe Spørgsmaal, min Fortælling vil ſoge at beſvare.

2.

Vor Sproglærer havde ogſaa ſine Feſtdage, hvor toſjet han end var. Til dem henreguede han de Dage, da der var Confirmation i Hovedſtadens Kirker.

En ſaadan Dag — det var Pindſedag Aar naa, Aaret gjor jo Intet til Sagen! Nok ſagt, Pindſen kom ſeent, og det var en herlig Sommerdag, da Pigebornene ſogte hen til Storkirken. Det var paa den Tid, da Abraham Betterſon var Sognepræſt, og man veed, hvad for en Magt han beſad ſom Prædikanant til at trække ſin Menighed til ſig. Kirken var derfor propfuld, i Særdeleſhed af Damer, og ved Udgangen ſtod en Maſſe Herrer i dobbelte Rækker langt ud paa Gaden. Denne Dobbeltnur rykkede ſom ſædvanlig ſaa tæt ſammen, at de, der kom inde fra Kirken, kun med Beſværlighed kunde trænge ſig frem.

Der er noget Egent ved diſſe Høitider. Mindet om dem udſlettes aldrig ganſke hos Kvinden, og hun ouſker beſtandig ſelv at kunne gjenopleve denne Tid, naar hun ſeer ſine yngre Søſtre paa Confirmationsdagen træde ud i Livet.

De unge Herrer ſtimlede alſaa beſtandig tættere og

tættere sammen udenfor Kirken. De ere som Udsendinge fra den brogede Verden, der, ligesaa snart de unge Piger gaae bort fra Altret, tilraabe dem: „Nu er Du vor! Bort med Ustyldigheden og bort med Støret for Ansigtet! For at skjule, at Du er vor Slavinde, ville vi kalde Dig vor Hersterinde!“

Blandt de mange finere Folk, der paa denne Bindsedag stode udenfor Kirken, var der to unge Mænd, som saae ud til at være omtrent tredive Aar gamle. De stode Arm i Arm og ventede paa de unge Piger. Den ene var i Uniform, og den anden civil.

„Nei, det trækker altfor længe ud,“ sagde den Sidste, „og, oprigtigt talt, jeg holder heller ikke af at staae her — lad os gaae!“

„For Pokker,“ lo Officieren, „Du, som kommer lige fra Provindsjerne, kjære Emil, Du skal jo netop see, hvad for Mærkværdigheder Stockholm indeholder, og her er en lille Pige, en Blondine, som er ubeskrivelig yndig!“

„Men jeg finder det ligesvem upassende!“

„Na Snak! hvad Upassende er der i at see paa en smuk, ung Pige? Vi er jo da heller ikke ene om det!“

„Nei det er endelig sandt! Men jeg har endnu, takket være min Provinds-Ovdragelse, bevaret min Afgtelse for denne Ceremoni, og jeg synes, vi gjør Synd mod de stakkels Pigeborn.“

„Det er Du vist den Gæste, som synes. See

Dig blot omkring og siig mig, om Du seer et eneste Ansigt, der udtrykker en alvorlig Tanke. For Bøkker, nu da Du er bleven Notar i Hofretten og har bosat Dig i Stockholm, maa Du ogsaa see at bære Dig ad som en Stockholmer. Na, det kommer vel nok med Tiden! Men vent lidt, Du sagde, at der ikke var et eneste Ansigt, der udtrykte en alvorlig Tanke? See da paa det blege, underlige Ansigt derhenne tilhoire!"

„Hvor?"

„Seer Du ikke den lange og magre Skikkelse, som er et Hoved hoiere end alle Andre — ham med den bulede Hat!"

„Ham!" raabte Lieutenanten med en Stoggerlatter. „Det er jo den tossede Sproglærer!"

„Tossede Sproglærer!" gjentog den Anden. „Hvad skal det sige?"

„Na, det er et galt Menneſte, som løber efter Fruentimmerne paa Gaden! Men nu rore de sig derinde, og saa er det forbi!"

„Nei, vent lidt! der er et Fruentimmer, som faaer ondt!"

„Det er sagtens en gammel Kjerling! Hvad vilde hun ogsaa her? ... See der! Nu kjører Bognen frem! Jeg troer sgu dog ikke, at hun er saa gammel!"

„Na nei, det er en meget smuk Person! Men see paa den Lange derhenne! Hvor han stirrer paa den syge Dame, som den gamle Herre der hjælper i Bognen! Seer Du, nu trænger han sig frem! Nu

staaer han lige foran hende, og nu seer hun paa ham!"

I det Samme lod der et høit Angstraab fra alle de Omstaaende, thi man saae pludselig den syge Dame, en høi, velvozen Person, falde bekvimet om i Armene paa den gamle Herre.

Der blev en stor Bevægelse udenfor Kirken, men den varede kun et Øieblik, saa var Alt igjen ved det Gamle. Det bekvimede Fruentimmer blev bragt ind i sin Vogn, Vognen kjørte bort midt gjennem Trængslen, og den gamle Herre, som ikke havde mærket noget til den Langes Opførsel, var atter langsomt gaaet ind i Kirken.

„See blot," sagde Hofretsnotaren til Lieutenanten, „see blot, hvor den Langes Dine guistre, medens han seer efter den gamle Mand! Jeg kan ikke nægte, at det interesserer mig. Der ligger bestemt Noget bagved . . ."

„Na, Du er forrykt! Du drømmer ikke om Andet end om Romaner."

„Ja, see blot lidt noiere paa den Figur der — mig forekommer det ganske bestemt, at jeg har seet den engang før. See engang paa Udtrykket i hans Dine, paa hans Manerer, hans Paaklædning, og siig saa, om der ikke bagved dette Mdre kan ligge en heel Roman, og det netop en af de mest spændende i Verden."

„Na Snak, jeg synes, at han seer ud som en Stodder!“

„Nei, Du tager feil! Han seer ud som en Gjen-
ganger.“

Og Notaren havde Ret. Den tosfede Sprog-
lærer stod der og saae ud som en Dødsanmeldelse
med den sædvanlige Formular: Det bekjendtgjøres
herved sorgeligt, at det har behaget Forshuet osv. . . .

Hans Kinder, der nylig blussede feberagtigt,
vare nu blege som altid ellers, og hans urolige Øine
stirrede hen mod Kirke døren, som ventede han derfra
en Aabenbaring eller en Dom.

Saa gik der en Hviisen gjennem de Omstaaende.
„De komme!“ hed det, og Alles Blik fæstedes spændt
paa Kirke døren, der aabnedes. Orgeltonerne bruste
ud i det Frie, som om de vilde indgyde Agtelse
for al den Reenhed, der af dem nu ledsagedes ud i
Verdensbrimlen, Klokkerne ringede, og Confirmand-
inderne kom med Taarer i Øinene langtjomt ud af
Kirken, ledsagede af deres Forældre og Paarørende.
Anmærkninger og Spottegloser haglede ned over dem.

Men pludselig blev der stille, og Anmærkningerne
gik over til en beundrende Hviisen. Det var en
smuk, ung Blondine, søn rank og smidig svævede frem
ved en gammel Mand's Arm — det var netop den
Samme, som nylig havde ledsaget den syge Dame til
Boguen. Overalt, hvor hun kom frem, boiede man
sig uvilkaarligt for Skjønhedens og Ustyldighedens

ubevidste Majeftæt, — pludselig stod hun og hendes Ledfager foran Sproglæreren.

Han vilde netop træde et Skridt frem for at nærme sig til dem, da de, der stode nærmest, med Magt trængte ham tilbage; han blev som vanvittig, hans Dine trængte sig ud af deres Hulninger, men han puffedes bestandig længer tilbage, og med eet var den unge Pige forsvunden.

„Det var hende!“ raabte han for første Gang i mange Aar, og med et vildt Skrig styrtede han om paa Gaden.

3.

Den unge Notar var en Mand med Hjertet paa det rette Sted og langt fra ikke saa udlevet og blaseret, som saa mange Mennesker paa hans Alder ere eller udgive sig for at være. Da han derfor saa det lange Menneske styrte om, styndte han sig bort fra Lieutenanten — der fulgte med Strømmen for at see paa den unge Pige saalænge som muligt — og trængte sig hen til den Blet, hvor den stakkels Sproglærer var styrtet bevidstløs til Jorden.

Han boiede sig ned over den Besvimede, betragtede hans Ansigtstræk skarpt, og efter nogle Dieblikes Forlob reiste han sig op med den fulde Overbeviisning, at Skæbnen eller Tilfældet havde fort ham sammen med en gammel Bekjendt, en længe savnet og forgjæves efterspurgt Ven. Han vendte sig om til en fattig

Dreng, der stod og gabede paa denne Scene, bad ham om at skaffe sig en Droschke, og fortsatte igjen sine Forsog paa at kalde Stakken tilbage til Livet. Den unge Mand havde ikke taget feil, da han anede, at Hændelsen her havde indviet ham i et af de Dramer, som man kalder urimelige paa Brædderne, men som i det virkelige Liv ofte spilles af Aktører, der give deres Hjerteblood for at løse deres Opgave, — og for et Publikum, der er ligesaa nyhedssygt som det, der betaler sine Pladser, men maaskee mere selvstændigt og mere kritisk.

„Det er virkelig ham!“ mumlede den unge Mand hen for sig, idet han med Omhed og Medlidenshed betragtede det blege Ansigt, „det er virkelig ham! — Staffels Sahlman! Saaledes skulde jeg altsaa gjensee ham — ham, som jeg har at takke for Saameget! Staffels, staffels Sahlman!“

Han kaldte paa ham med stærkere Stemme, og i dette Dieblis slog Stakken Øinene op og spurgte med et forvirret Blik: „Hvor er hun . . . og hvor er jeg?“

Han saae sig om, tilsyneladende uden at være sig bevidst, hvad der var hændet ham, og idet han forgjeves søgte at samle sine Tanker, udbrod han igjen:

„Hvem var det, som kaldte paa mig?“

„Det var mig — en gammel, gammel Bekjendt! Skjender De mig ikke igjen?“ spurgte den unge Mand. „Har De saa fuldstændigt glemt mig?“

„Jeg har glemt Alt — undtagen hende — hende, som glemte mig!“ udbrod han med en skjærende Stemme, idet han skjulte sit Ansigt i sine Hænder.

I det samme kom Bognen; man hjalp ham op i den, Notaren satte sig ved Siden af ham, lod Galechen slaae op for at være fri for nysgjerrige Blikke, sagde Rudsten sin Adresse, og saa foer den afsted i flyvende Fart — for saavidt man kan bruge dette Udtryk om en Droschke.

Under Kjørselen havde Sproglæreren lagt sig tilbage i Bognen, og med Forundring betragtede han den unge Mand, der havde taget Plads ved hans Side; lidt efter lukkede han Dinen, og der lagde sig da et forunderligt Udtryk af Fred over hans Ansigtstræk; men det varede ikke længe, saa foer han igjen op som af en Drom, og hans Dine havde da det samme forvildede Udtryk, som da han udenfor Kirken forfærdedes ved Synet af den syge Dame.

„Hvor fører De mig hen?“ spurgte han med et Udtryk af slov Forundring, da Bognen standsede, og det unge Menneske greb hans Arm og førte ham et Par Trapper op til sin Bolig; — „hvad vil De mig?“

„Jeg vil, at De skal komme til Dem selv igjen oppe hos mig, og naar det er skeet, vil jeg præsentere Dem en gammel Bekjendt, som det er umuligt, at De ganske har kunnet glemme.“

„Jo, jo,“ svarede Sproglæreren med denne Halsstarrighed, som man saa ofte finder hos Folk, der be-

herkses af en fix Idee; „jeg har glemt Alt — Alt undtagen hende! jeg har glemt Alt, undtagen det, jeg netop vilde glemme. Er det ikke curieus, hvad?“

Imidlertid vare de komne ind i Stuen, og den unge Mand tvang sin forunderlige Gæst til at tage Plads i en magelig Sofa, i hvis Buder han sank tilbage.

„Saa!“ sagde Notaren venligt, idet han tog en Stol og satte sig ved Siden af ham; „hvil Dem nu! gjør Dem det mageligt! læg Fødderne op — saaledes! Kjender De mig saa slet ikke igjen?“

„Nei, ikke det jeg veed!“ sagde Sproglæreren, idet han søgte at fæste sit urolige Blik paa ham; „jeg kjender Dem ikke, men De maa være et godt Menneske, siden De lader mig hvile paa saadan en smuk Sofa. Det er mange Aar siden, jeg hvilte saaledes — mange mange Aar siden. Jeg har kun kjendt en Gæst, der har været ligesaa god imod mig som De — og det var en lille Dreng . . . en rar lille Dreng — men det er mange Aar siden. Vent lidt, det er vist thyve Aar siden . . . ja det er det . . . det er nok rigeligt thyve Aar siden.“

„Og hvad hed den lille Dreng?“ spurgte den unge Mand med en forunderlig Bittren i Stemmen.

„Hvad han hed? han hed . . . Nei jeg husker ikke, hvad han hed . . . men jeg synes, at jeg var hans Lærer . . . ja det troer jeg næsten, at jeg var. Vent lidt . . . nu husker jeg, at det var ude paa Landet i

et stort, smukt Hus . . . og der var en Præst . . . en meget streng og stolt Mand . . . og han var Fader til den lille Dreng . . . hvad hed han nu? . . . nei, det har jeg reent glemt!"

„Hed han ikke Emil?“ spurgte den unge Mand.

„Emil? . . . jo jeg troer, at han hed Emil! . . . ja vent nu lidt! . . . Jo han var tolv Aar, da jeg kom did. Han var dengang vild og ubændig paa Grund af Faderens Strengthed . . . Moderen var død . . . jo nu husker jeg, at han hed Emil, og at han var forfærdelig ubændig, men det var, fordi han savnede Kjærlighed, og det veed jeg bedst, at det er ikke godt at savne den her i Verden, for saa bliver man vild, naar man er Børn, og naar man er ældre, saa bliver man forrykt ligesom jeg!“

„Ja, De vilde ikke gjenkjende den vilde Dreng, hvis jeg nu sagde, at han sidder her hos Dem.“

„De! De! . . . nei, det er ikke muligt!“

„Og hvorfor ikke? See noie paa mig! Findes der ikke et Træk hos mig, som erindrer Dem om det Forbigangne?“

„Jo, lad mig see! voi Dem hen til mig! Ja Herre Gud, nu synes jeg, at jeg gjenkjender Deres Dine — disse dybe, blaae Dine, der stirrede saa vildt paa mig, da jeg kom . . . og som saae saa bønligt paa mig, da jeg vilde tage bort! Af hvorfor blev jeg ikke hos Dem? jeg havde da været lykkeligere, end jeg nu er!“

„De kjender mig altsaa igjen?“ spurgte Emil, idet han saae Sproglæreren dybt ind i Dinene.

„Ja jeg troer det!“ svarede denne, idet han strog sig hen over Panden, ligesom for at bortjage de Skyer, der formørkede hans Forstand. „Jeg troer, at jeg kjender Dem. Lad mig blot samle mig et Dieblit, saa bliver det nok bedre. Seer De, jeg er ikke saa tøstet, som Folk troer — det suurrer blot for mig engang imellem — især naar det er Maanestifte — men jeg har dog mine lyse Timer iblandt . . . desværre!“

„Desværre? hvorfor?“

„For saa kan jeg ogsaa huske, og det er det Værste af Alt! Men siig mig, hvad er der steet med mig idag? . . . jeg kan ikke komme paa det . . . jeg syntes, at jeg stod midt i en Menneffemasse, og at jeg saa pludselig saae hende — jeg kjendte hende godt igjen, skjondt hun var kun en Skygge af, hvad hun for havde været . . . og saa horte jeg et Strig! og saa saae jeg hende igjen, men nu var hun ung og skjon og straalende, som da jeg forste Gang saae hende — og siden mindes jeg Jugenting . . . blot at det gjorde ondt i mit Hoved . . . og da jeg vilde begynde at tænke mig om igjen, saae jeg et Ansigt boie sig over mig, og jeg syntes — ja jeg syntes bestemt, at jeg horte Nogen nævne mit Navn. Kan De klare Alt det for mig, thi nu finder jeg ikke Rede deri det føler jeg meget godt.“

„So, min gamle, elskede Lærer,“ svarede Emil

rørt — „jeg skal søge at klare for Dem Alt, hvad der er skeet. Men siig mig først, at De virkelig kjender mig igjen, og at De ikke siger det blot for at føie mig.“

„Ja, nu kjender jeg Dem igjen — jeg kjender Dig igjen, min gamle Discipel fra en Tid, der var saa skjøn — siig mig nu, hvad der er hændet, og medens Du taler, skal jeg stræbe at fremmane de gamle Erindringer.“

Og vor unge Ben omtalte nu i saa Ord, hvad der var hændt udenfor Kirken, og alt som han talte, syntes hans Tilhørers Træk at blive renere og klarere. Sløvhedens og Forvirringens Taage drog efterhaanden bort, og om der end ikke lagde sig fuldt Sollys paa hans Træk, laa der dog en stille Glæds af Bevidsthed over dem, medens han lyttede, og et let Anstrog af Beemod, da hans unge Ben sluttede sin Forklaring.

„Ja, ja! saaledes er det!“ sagde Sproglæreren, idet han knugede den gjenfundne Discipels Haand imellem sine; „nu mindes jeg det Altsammen. Det var virkelig hende, jeg saae, denne Kvinde, der har haft en saa sorgelig Indflydelse paa hele mit Liv! For hendes Skyld forlod jeg Dig, hvem jeg elskede som en yngre Broder — for hendes Skyld er jeg nu en skibbruden, fattig og elendig Nar, som Folk pege Fingre af — for hendes Skyld henlider jeg en ussel og trostesløs Tilværelse uden at see nogen anden Frelse end en Daareanstalt eller Graven! Men Daare-

anstalten aabner sig ikke for mig, dertil er min Galsskab for fredelig og uskyldig — og Graven vil ikke vide noget af mig, dertil er min Forseelse for stor. Jeg er dømt til at vandre omkring her som en Forkastet og at bære min Ulykke tilfue for Enhver, der har Øyst til at lee af den tossede Sproglærer."

„Naa, vær nu rolig! Blag Dem ikke selv med at rive Saarene op! Vi har nu gjenfundet hinanden, og De skal ikke mere lide Nød."

„Jeg lider ingen Nød," svarede Sproglæreren stolt, idet han rettede sin sammenfaldne Skikkelse, „og jeg trænger ikke til Nogen! Jeg ernærer mig med at give Timer i Sprog — det er det Gæste, jeg ikke har glemt af Alt, hvad jeg har lært i min Fortid — og sjøndt jeg er toset, har jeg dog Elever nok, efter som jeg er billig! Seer Du, saaledes er Verden — den vil heller have daarlige Kundskaber for godt Kjob end gode, naar de falde dyrere! . . . Har Du et Glas Biin?"

„Javist!" svarede Emil, forundret over dette pludselige Spørgsmaal; „undskyld, at jeg glemte at spørge Dem, om De vilde nyde Noget!"

„Ja seer Du, jeg kan ikke negte, at jeg nok vilde engang endnu vide, hvorledes Biin smager. Der var en Tid, da jeg beruste mig i straalende Glas og i straalende Dine. Det er kun min Fattigdom, jeg kan takke for, at jeg ikke ogsaa har forsøgt at drikke mig Glemsel til — jeg har været for fattig og maastee for stolt til

at blive Dranker, — og jeg har været for svag og for blod til at blive affindig."

"Men hvor er det muligt, at De, der er saa ædel, saa lærd, saa højsindet og varmhjertet, har kunnet synke ned til et saadant Liv?"

"Hvor det er muligt? Ha ha ha! Du spørger jo, som om Du endnu var et Barn. See, der kommer Bigen med Vinen! Stjænk mig et Glas! saadan! O hvor det smager! Det er, som om Fortøppet for hele mit Livs elendige Skuespil rullede op paany. Sæt Dig her! stjænk i Glasjet igjen og lyt, hvis Du har Øyst, til den tosfede Sproglærers gamle Historie."

4.

„Es ist eine alte Geschichte,
Doch bleibt sie immer neu,
Und wem es gerade passieret,
Dem bricht das Herz dabei,“

figer Heine, hvor han kommer ind paa et lignende Thema; men vi lade Sproglæreren tale:

"Du erindrer, at omtrent en Fjerdingvei fra din Faders Præstegaard boede den rige Brugspatron Hjelm paa sin prægtige Gaard Robertsdal. Sikkert husker Du ogsaa, at vi tidt paa vore Jagter og vore botaniske Excursioner vandrede igjennem den deilige Skov, der adskilte Fabrikken og Hovedgaarden fra Kirkebyen, og at vi da tidt hvilte os ved Bredden af den brusende Åa, der drev Fabrikens Smedier og Værksteder."

„Alt ja! Skulde jeg ikke huske det? Det var jo min Barndoms skjønneste Tid.“

„Tro mig, det var ogsaa min. Du var den Første, der egentlig knyttede Dig til mig, og jeg var baade stolt og lykkelig over at kunne meddele en Anden Alt, hvad jeg selv vidste. Og hvor Meget lærte jeg ikke ogsaa selv af din naive Uvidenhed. Jeg med mine umodne Universtitetskundskaber kom her til at lære at studere en Charakter, at søge at vinde et Hjerte og at erobre et forvildet Barns Tillid. Og det gjorde mig godt.“

„De vandt den ogsaa i rigeste Maal, thi jaa elsket har aldrig nogen Lærer været.“

„Naa, gjør mig nu ikke indbildt — jeg kan være forrykt nok endda. Men kald mig istedet Du ligesom tidligere, naar vi tourede alene sammen — det vil more mig og føre mig tilbage igjen til den Tid, da jeg var lykkelig.“

„Ja gjerne! Saa Du var virkelig lykkelig, til Trods for alle de Betymringer, jeg voldte Dig?“

„Om jeg var? Jeg var altfor lykkelig, til at det kunde vare længe. Siig mig, husker Du, at Brugs-patron Hjelm havde en Datter?“

„Ja, men hun var i Pension i Stokholm. Jeg veed ikke, om jeg nogenjinde saae hende.“

„Du Lykkelige!“ sagde Sproglæreren med et Sut.
„Jeg saae hende — desværre!“

„Og Du elskede hende maaskee?“

„Om jeg elskede hende? Ja som Blomsten elsker Solskin, og Græsset Dug — men hvortil disse dumme Signelser! Jeg elskede hende som et ungt ufordærvet Menneske med varmt Blod og reen Phantasi elsker den første smukke Kvinde, der kommer paa hans Vej — som et thveaarigt ungt Menneske elsker et syttenaarigt Barn i hendes foraarssfriske Skjønhed! Al ja! jeg elskede hende saa høit, at jeg reent glemte den Afstand, der skilte os ad, og den Forbandelse, der vilde ramme os.“

„Men paa hvad Maade lærte Du hende at kjende?“

„Al min Ven, det er baade en bedrovelig og en bedaarende Historie: der laa saamegen Romantik deri, at den absolut maatte fængsle et Sind som mit. Al sammensvoer sig for at odelægge mig. Havde jeg truffet hende, saaledes som man almindeligt træffes første Gang — paa et Bal eller i et Selskab, saa var jeg neppe bleven greben paa den Maade! Men som jeg sagde Dig — Al sammensvoer sig til min Ulykke. Og dog“ — vedblev han med en haanlig Latter — „var jeg forrykt nok til at ansee netop det for en Ulykke, ha ha ha! og dengang ansaae man mig dog for fornuftig!“

„Det ophidser Dig for meget at blive ved. Lad os opsætte denne Samtale til en anden Gang!“

„Nei, nei! nu vil jeg tale! Der er visse Saar, som pine i den Grad, at selve Kniven, der borer sig

ind i dem, er en Vise. Det er dog muligt, at det gjør mig godt — hvor forrykt jeg end er. Men vent lidt, hvad var det, vi talte om?"

„Om hvorledes Du lærte at kjende Brugs-
patronens Datter.“

„Ja ja! det er sandt. Det var en Morgen tidlig . . . Du havde været iug et Par Dage og fik ikke Lov til at følge mig paa mine Morgentoure. Jeg gik sorgløst gjennem Skoven med min Bøsse paa Nakken og sang en Vise. Allerbedst som jeg gik — jeg mindes det endnu, som var det skeet igaar — troede jeg at høre en Grouspætte et Stykke fra mig. Du havde bedt mig om at skaffe Dig saadan en til at stoppe ud. Endnu engang horte jeg paa Fuglen og sneg mig saa sagte ind til Bredden af Naen, hvor der stod et gammelt udhulet Piletræ — snart fik jeg Die paa Fuglen — det var et stort og smukt Exemplar. Jeg stod stille, krøb hen bag nogle Buske — Fuglen sad ganske stille — jeg lagde an og skjød, — og i det samme . . .“

„Faldt Fuglen?“

„Nei, Fuglen faldt ikke, og jeg maatte have feilet. Men just som Skuddet gik af, horte jeg et Skrig og et Plads i Vandet nogle faa Skridt fra mig. Tænk Dig min Forstrækkelse! jeg kaster Bøssen fra mig og skyder mig ned til Naen — og hvad seer jeg, troer Du? En ung Pige, som af sine Klæder holdtes oppe paa Vandet, og som af den stærke Strom fortes ned mod det store Møllehjul, der drev Hamrene og

Smedien. Hun havde tabt Bevidstheden . . . jeg stod et Dieblit som forstenet af Skræk; men i det næste Dieblit kastede jeg min Kjole og Vest og styrtede mig ud — Du veed, at jeg svømmer godt — strax efter havde jeg naaet hende, og med nogle raske Tag med Fodderne og den ene Arm bragte jeg hende lykkeligt ind til Bredden. Derpaa tog jeg hende i mine Arme, skyndte mig op paa Land og lagde min lette Byrde i Græsjet, idet jeg gjorde de mest fortvivlede Forsøg paa at kalde hende tillive."

"Naa, og det lykkedes tilfids?"

"Ja; men sæt Dig ind i min Stilling! Alene med en ung, smuk Pige, som jeg i min Uerfarenhed var bange for at røre ved, og som jeg dog var tvungen til at kalde tilbage til Livet! Tusinde Tanker fløi i et Minut gjennem min Hjerne — hvad skulde jeg gjøre? Skulde jeg ile ned med hende til Fabrikken? Men hun kunde jo doe underveis — maaskee var hun allerede død af Skrækken! Jeg havde hørt, at man, for at behandle Drukneede, maa løse deres Klæder. Kunde jeg gjøre det? Vilde det ikke være at vanhellige den unge Piges kydske Skjonhed? og havde jeg paa den anden Side Ret til at tøve, naar det gjaldt et Menneskeliv? Hvor længe jeg parlamenterede med mig selv, veed jeg ikke — men da jeg igjen kunde tænke klart, saae jeg den unge Pige foran mig staae Dinene op og derpaa rødrende og forvirret skjule sit halvt blottede Bryst.

„Hvor er jeg?“ stammede hun forvirret, „og hvad er der hændt? . . . Min Gud, jeg syntes, at jeg — ja jeg sad nede ved Naen, og saa blev jeg forskrækket . . .“

„Af mig!“ udbrod jeg, idet jeg knælende greb hendes Haand, der laa udstrakt i Græsjet. „Siig, at De tilgiver mig. Jeg vidste ikke, at der var Nogen i Nærheden . . . jeg vilde skyde en Fugl, og istedet havde jeg nær voldt Deres Dod.“

„Hvad har jeg at tilgive Dem? Det var jo min egen Skyld, at jeg blev bange!“ sagde hun med et Smil, der berovede mig den Smule Besindighed, jeg endnu havde tilbage. „Og desuden er det jo Dem, der har frelst mig, ikke sandt?“

„Ja jeg var saa lykkelig . . .“

„Jeg takker Dem; men see nu at finde Deres Klæder,“ sagde hun med den Takt, som Kvinden altid har til at redde sig ud af en mislig Situation, „og derpaa er De maaskee saa god at følge mig til Fabriken, thi jeg er uden Tvivl for afskræftet til at naae derhen alene.“

Jeg skyndte mig hen efter min Kjole og Best uden at tænke paa, at hun ogsaa behøvede nogen Tid til at hjælpe paa sin Paaklædning. Da jeg kom tilbage, havde hun reist sig, og endnu mere forvirret end hun bad jeg hende om at støtte sig til min Arm, for at vi saa hurtigt som muligt kunde naae til hendes Hjem.

Vi gik længe tause ved Siden af hinanden. Jeg vovede ikke at betragte hende, men det var mig en sand Lykke at føle hendes lille og varme Haand hvile paa min Arm.

Jeg var som i en Rus. Jeg havde tusinde Ting paa Hjertet, men jeg kunde ikke faae et Ord frem. Hun maatte have mærket, hvor forlegen jeg var, thi tilsidst sagde hun med en Stemme, hvis Bellyd jeg forgjebes vilde søge at beskrive, — nærmest maatte man vel sammenligne den med Mellemtonerne paa en Volskharpe, saa blod og indsmigrende var den:

„Uhykkeligviis er der ingen Fare ved paa denne Aarstid at faae sig et Bad! Men hvem kan jeg takke for min Frelse?“

Jeg sagde hende stammende, hvem jeg var.

„Ah, er De Huslæreren paa Præstegaarden?“ sagde hun med en vis Forundring; „saaledes har jeg ikke tænkt mig den Mand, som paa eengang har kunnet magte baade den strenge Fader og den vilde Son.“

„Hvorledes har De da tænkt Dem ham?“ vovede jeg at spørge.

„Som en trediveaarig barsk og pedantisk Herre,“ svarede hun smilende, „og ikke som en ung Mand, der . . . der skyder ukyldige Smaafugle og forstrækker unge Smaapiger, saa de falde i Vandet.“

„Ik, kan De tilgive mig?“

„Ja paa eet Vilkaar,“ svarede hun, idet hun

fatte et fortryllende alvorligt Ansigt op, der flædte hende uimodstaaeligt.

„Og det er?“ spurgte jeg, idet jeg for første Gang vovede at see paa hende.

„Alt De,“ vedblev hun med en let Rødmen, „ikke omtaler for Nogen den mildest talt eiendommelige Maade, hvorpaa vi To gjorde Bekjendtskab.“

„Det lover jeg,“ raabte jeg hurtigt. „Ingen skal faae det at vide, det sværger jeg.“

„Saa er jeg tilfreds, og nu farvel og Tak for Deres ridderlige Bistand!“

„Jeg maa altsaa ikke følge Dem til Deres Hjem; men er De ogsaa stærk nok . . .“

„Na, saa ringe er jeg da heller ikke!“ sagde hun smilende. „Og nu farvel og forfolg ikke mere Fuglene, det beder jeg Dem om for min Skyld.“

„Jeg skal aldrig mere tage en Bøsse i min Haand,“ sagde jeg med Eftertryk.

„Tak,“ sagde hun og vilde gaae.

Jeg kæmpede længe med mig selv, men tilsidst fattede jeg Mod, gjorde en fortvivlet Anstrengelse og spurgte skjælvende:

„Vil De ikke ræffe mig Deres Haand til Beviis paa, at De ikke er vred paa mig.“

„Jo gjerne,“ sagde hun utvungent. „Der er den.“

„Og skal jeg aldrig see Dem igjen?“ stammede jeg, idet jeg holdt den fine lille Haand indekluttet i min.

„Maaste," svarede hun skjelmst, trak sin Haand til sig og skyndte sig bort.

Jeg stod som manet fast til den Plet, hvor hun forlod mig, og stirrede uafbrudt efter den lette, bortilende Skikkelse. Snart forsvandt hun for mine Øine, og jeg kastede mig ned i Græsset og fordybede mig i Drømme, som jeg aldrig før havde anet. Hvis jeg havde kunnet gøre mig Rede for, hvad der foregik i mit Indre, havde jeg uden Tvivl anseet mig selv for meget ulykkelig.

Det forekom mig, at jeg, ligesom den unge Ridder i Sagnet, havde truffet paa en Elverdands i Stoven, og at Elverpigen havde forherjet mig ved sit lilliehvide Bryst og draget mit Hjerte til sig, saa jeg nu for evigt var fængslet i hendes Garn og var domt til at udaande ved hendes Fodder. Hvor længe jeg blev liggende i denne Tilstand, veed jeg ikke, men hvad jeg veed, er, at da jeg reisste mig fra mit blomsterklædte Leie, var det mig, som om jeg i denne korte Stund havde gennemlevet en Tid, der var dobbelt saa lang som hele mit foregaaende Liv.

Jeg begav mig hjem i en Uro og Forvirring, som kun den kan fatte, der ligesom jeg er bleven nedstyrtet fra sin indbildte Vigegyldigheds høie Throne og seer sig svomme omkring paa et Hav af ulige Følelser, der alle ligesom med usynlige Arme vil drage den Ræmpende ned i Dybet.

5.

Efterat Sproglæreren igjen havde tomt sit Glas og med en eftertænkstom Mine havde ladet Haanden glide hen over Banden, fortsatte han sin Fortælling:

„Du var dengang altsfor meget Barn, til at Du kunde mærke eller erindre den pludselige Forandring, der foregik med mig; men jeg kan forsikre Dig, at den var i hoi Grad mærkbar, og at den paa nogle faa Dage bevirkede en fuldstændig Omvæltning i hele mit Væsen. Fra at have været rolig, lykkelig og tilfreds med min Stilling, blev jeg paa eengang det ulykkeligste Menneſke paa Jorden. I detmindste forekom det mig saaledes dengang — jeg fik siden Leilighed til at lære, at man kan blive endnu meget ulykkeligere; men lad os ikke foregribe Begivenhedernes Gang.“

„Du saae hende igjen, ikke sandt?“

„Ja jeg saae hende igjen — men det varede længe, og mit Sind havde i al den Tid været i det ulideligste Opror. Du veed, at din Fader og Brugspatronen ikke gjerne vilde omgaaes hinanden. Jeg kjendte kun et Par Arbeidere paa Fabrikken og kunde altsaa ikke skaffe mig Noget at vide om hende, hvem jeg haade vaagen og sovende saae i alle mine Drømme. Endelig, da jeg en Morgen vel for hundrede Gang besøgte den Plads, der erindrede mig om det lykkeligste Dieblik i mit Liv, blev jeg revent ud af mine Tanker af en glad Stemme, som tilraabte mig:

„Endelig faaer man da den Vre at see Dem engang igjen!“

Jeg saae op, og Gjenstanden for alle mine Drømme stod for mig! Ak, Du kan ikke med den rigeste Phantasi forestille Dig, hvor hun var skjon. Jeg maatte slaae mine Dine ned — det var, som om de stirrede paa Middagssofen. En let hvid Dragt omsluttede hendes fine og fyldige Skikkelse; de rige Vokker holdtes sammen af en bredstygget Straahat, der var pyntet med en levende Rose. Du synes maastee, at det er besynderligt, at jeg kan erindre Alt dette — men det kommer af, at Du aldrig har elsket. Havde Du det, saa vidste Du, at for den, der elsker, er enhver ringe Deel af den Elstedes Dragt et Udtryk af hende selv, — med eet Ord: hun lignede alt det Skjomme, Du kan tænke Dig i Verden — og jeg stod frygtsom og forelegen for hende som en Skoledreng, der bliver greben paa fersk Gjerning.

„Jeg troede,“ vedblev hun med den samme glade Stemme, „at jeg skulde faae Dem at see i mit Hjem. Det er ikke artig, at De ikke har besøgt os.“

„Jeg lovede det ikke!“ stammede jeg, idet jeg søgte at tage Mod til mig og see paa hende.

„Er jeg da saa farlig?“ spurgte hun med et Smil, der fik Alt til at lobe rundt for mig — „er De bange for mig?“

„Jeg er bange for, at De endnu ikke har glemt min Uforsigtighed.“

„For længe siden! Jeg beklager kun, at jeg ikke strax fortalte det Hele til Fader, saa vilde han ogsaa have takket Dem.“

„Fortjener det nogen Tak at vove sit Liv for Deres Skyld? Hvad vilde jeg ikke give for endnu engang at opleve et Dieblif som . . . som . . .“

„Som hvad?“

„Som det, da De kom til Dem selv.“

„Tak“, svarede hun med en let Rødmen. „Jeg haaber, at De skal blive fri for at gjøre mig flere saadanne Tjenester. — Vil De gjøre mig Selskab gennem Skoven?“ spurgte hun efter en Pause.

Jeg fulgte hende glad, og vi gik en Tid lang tause ved hinandens Side. Flere Gange vilde jeg til at byde hende min Arm, men jeg vovede det ikke.

Uden Tvivl fandt hun, at jeg var noget besynderlig, thi lidt efter sagde hun med en solvklingende Latter, idet hun lagde sin lille Haand paa min Arm:

„De er rigtigt en artig Herre, og jeg bliver nok selv nodt til at tage Deres Arm, siden De ikke vil byde mig den! Villader De?“ sagde hun, og neiede ironisk.

„Ak, min Frosen,“ sagde jeg og tog Mod til mig. „Derksom De vidste, hvorledes jeg har tilbragt min Ungdom, vilde De ikke undres over, at jeg er keitet og forlegen. Mine Bøger og min Tattigdom har udgjort mit eneste Selskab; med dem kan man maaſkee

blive et nyttigt Menneske, men Cavaleer og Verdensmand bliver man ikke."

"Tilgiv! Det var ikke min Mening at saare Dem. Men De har altsaa læst Meget og er sagtens urimelig lærd! . . ."

"Lærd! Nei, jeg veed Jugenting, uden at De er en Engel!" udbrod jeg, idet jeg lagde min Haand paa hendes, der endnu hvilte paa min Arm.

Lidt efter trak hun den til sig. "De kan dog smigre," sagde hun lidt stodt. "Det troede jeg ikke, at man lærte i det Selskab, De uhyg talte om."

"Jeg har aldrig været mere sanddru," forsikrede jeg; "men jeg har formodentlig været saa uheldig at sige Noget, der har stodt Dem?"

"Nei, men jeg troer, at det er paatide; vi stilles. Jeg skinter derhenne Tagene af Fabriken — Tak for godt Selskab!" soiede hun til og rakte mig Haanden.

"Forlader De mig allerede?" sagde jeg, idet jeg beholdt hendes Haand i min; "naar faaer jeg Dem at see igjen?"

"Det veed jeg ikke! . . . dog vent lidt! Kan De Italiens?"

"Jeg kan det ganske godt, men taler ikke flydende. Hvorfor spørger De derom?"

"Det er min Hemmelighed," svarede hun med et fortryllende Smil og skyndte sig bort, idet hun tilvinkede mig et Farvel.

Jeg gik hjem som det lykkeligste Menneske.

Dagen efter fik jeg en Billet fra hendes Fader, hvori han bad mig om at besøge sig. Med anelsesfuldt bankende Hjerte skyndte jeg mig derhen, idet jeg spurgte mig selv, hvad han vel kunde ville mig. — Du husker jo Brugspatronen?"

„Ja meget godt," svarede Emil, „og jeg husker ogsaa, at jeg forundrede mig over, hvad han kunde ville Dig. Især husker jeg, at Fader var meget misfornøiet, fordi Du gik derhen."

„Ja, det er ganske rigtigt. Jeg gik da. Han var paa sit Contoir og bad mig træde ind. Du husker jo, hvorledes han saae ud — han var høi, rank og stolt, og om hans smalle Læber spillede der altid et koldt og uhyggeligt Emil."

„De har behaget at sende Bud efter mig," sagde jeg med et Buk, idet jeg traadte ind til ham. Han stod ved en høi Bult og havde et aabent Jernpengefriin ved Siden af sig, som en moderne Statue af Plutus, Rigdommens Gud. „Hvad er til Deres Tjeneste?" spurgte jeg høfligt.

„Ah, saa De er Hr. Sahlman, Huslæreren paa Præstegaarden," sagde han, idet han skjød Brillerne op paa Panden og monstrede mig skarpt. „Det glæder mig. Vil De tage Plads og sige mig, om De har nogen Tid til Deres Raadighed."

„Hvad mener De?" spurgte jeg lidt forundret, thi jeg forstod endnu ikke Meningen.

„Seg mener, om De har Tid til at give nogle Timer her i Huset.“

„Til hvem, om jeg maa spørge?“

„Til min Datter. Hun har hørt, at De kan Italienssk, og hun vil benytte sin Ferie til at sætte sig ind i dette Sprog. Seer De, min Datter har en usædvanlig smuk Stemme og er ofte nødsaget til at synge paa Italienssk. Vil De paatage Dem at give hende nogen Underviisning?“

„Med Fornøielse,“ svarede jeg roligt, thi jeg havde hurtigt faaet min Fatning, „hvis jeg for- maaer det.“

„Det maa De selv bedst vide,“ svarede han skarpt. „Seg prutter ikke, naar det gjælder min Datters Uddannelse. Hvad forlanger De for Timen?“

„Det kan vi altid tale om. Det er bedst at see først, om Frokenen har nogen Nytte af min Underviisning.“

„Det gaaer jeg ikke ind paa. Det er bedst at slaae Betalingen fast strax, det er min Maneer, naar jeg indlader mig paa en Forretning. Er De tilfreds med tre Daler Timen?“

„Det er altfor meget.“

„Saameget bedre! jeg onsker ikke, at De skal faae for lidt. Hvad De har lært, maa jo have køstet Dem endeel, og De skal have Renter af Kapitalen. Naar har De Lyst til at begynde?“

„Saasnart De onsker det.“

„Saa kan De komme igjen imorgen. Hvilken Tid er Dem beleiligt?“

„Jeg retter mig ganske efter Frokenen.“

„Ja, det er sandt. Lad Amalie bestemme det! Vil De være saa god at følge med, saa spørge vi hende ad, og saa faaer jeg Veilighed til at præsentere Dem med det samme.“

Jeg fulgte ham med bankende Hjerte. Vi kom først ind i en stor Salon, hvis Døre stode aabne ud til en Terrasse; derpaa gik vi igjennem et Par andre kostbart meublerede Værelser ind i en lille Sal, hvorfra en Mahognitræes-Trappe førte op til en anden Etage.

Vi kom ind i en Sal, der var endnu kostbarere meubleret end Værelserne nedenunder. „Behag at sætte Dem,“ sagde han, „saa skal jeg kalde paa min Datter.“

Han gik ind i et Sideværelse, der var adskilt fra Salen med tunge Silke draperier. Her sad jeg beklemt om Hjertet og ventede paa, hvad der skulde komme. Ubant med at forstille mig, ligesom jeg altid har betragtet Forstillelse som synonymt med Falshed, indsaae jeg dog, at det var nødvendigt at lægge Skjul paa vort tidligere Bekjendtskab. Jeg var heftigt bevæget, men heldigvis varede det en god Stund, inden de kom, og jeg havde derfor Tid til at fatte mig og blive roligere.

Endelig blev Portieren truffet tilside, og de traadte Begge ind til mig.

„Her, Amalie, præsenterer jeg Dig Huslæreren hos Provsten, Magister Sahlman,“ sagde Faderen, idet han greb sin Datters Haand og førte hende hen til mig; „han har paantaget sig at lære Dig Italiensk.“

„Magister Sahlman er altfor god,“ svarede hun, „og det glæder mig meget at gjøre hans Bekjendtskab.“

Der laa et saa fint Skjelmeri i Stemmen, at jeg maatte see paa hende. Den Gamle havde allerede vendt sig bort, puslede med en af Fuglene og gav ikke mere Agt paa os; hun saae smilende paa mig, men lagde alligevel Fingren paa Læben, for at forhindre mig i at begaae en Uforsigtighed, eller for at sige mig: „Ingen uden vi selv kjender den Hemmelighed, der forener os.“

Saaledes opfattede jeg Sagen, og efter nogle intetfjgende Talemaader tog jeg Afsted og fulgte den Gamle over til Contoirtet, hvor vi bleve enige om, at jeg Dagen efter fra 5 til 7 skulde give hans Frøken Datter den første Lektion.

Hvorledes jeg kom hjem, veed jeg ikke. At jeg mere fløi end gif var jeg overbevist om. Som en Forrykt foer jeg gjennem Stoven, idet jeg raabte, saa det gav Echo mellem Træerne: „Hvor det er skjont at være ung! Hvor det er herligt at leve!

6.

Sproglæreren sad et Dieblif med et straalende Ansigt hensunket i sine Minder; derpaa antog hans Blik atter det samme urolige Udtryk som tidligere, og idet han tankeløst trommede paa sit Glas, som han atter havde tomt, spurgte han med en sløv og fraværende Mine:

„Hvor var det jeg slap?“

„Du fortalte, hvor begejstret Du var, da Du gik hjem fra Fabrikken og var bleven antaget til Lærer for den unge Pige,“ sagde Emil.

„Ja, det er ganske rigtigt! Vent lidt, hvorledes var det nu? Nu begynder det igjen at blive mørkt her!“ sagde han, idet han strøg sig med Haanden hen over Panden. „Jo tov lidt, nu husker jeg det! Nu begyndte der en herlig Tid for mig; naar jeg siger, at den var ligesaa herlig som kort, saa vil det sige meget, thi den varede kun en Maaned. Husker Du ikke det?“

„Kun en Maaned? Nei, det har jeg glemt. Men hvorfor? Opdagede Faderen din Kjærlighed?“

„Hahaha!“ lo Sproglæreren bittert uden at høre paa Emils Spørgsmaal. „Ja den Lykke varede kun en Maaned, men hvad gjorde saa det? Hundrede Mars Glendighed, Vanvid og Fortvivlelse kunde dog ikke opbeie den Maanedes Salighed og Berusning.“

Tænk Dig Petrarca's og Tasso's gløbende Sprog hvistet til den Kvinde, man elsker! Tænk Dig at led-

sage dette fortryllende Væsen gennem de paradisiske Haver af en Poesi, hvor hvert Ord aander Verusning og hver Stanze en Videnskab! Tænk Dig et for-
 elsket ungt Menneske som Lærer og en fortryllende
 ung Pige som Discipel, og dette Skjønhedens og
 Kjærlighedens Tungemaal som Tolk mellem dem Begge
 — kan Du da undre Dig over, at jeg dengang var
 ude af mig selv af Henrykkelse, ligesom jeg nu er
 vanvittig af Sorg!

Lad kun de saakaldte stærke Charakterer lee af
 mig! Det er da besynderligt at blive forrykt af Kjær-
 lighed, siger de. Lad dem snakke! det er netop min
 Undskyldning, at jeg blev det af Kjærlighed, thi den,
 jeg elskede, var skjon nok til at forrykke Hjernen paa
 en Gud! Og var det min Feil, at jeg var stabt til
 at være en klingende Streng paa Folefernes Lyra,
 og at Skjæbnen med sine Jernfingre greb saa haardt
 i Strengen, at den brast? — Men lad os gaae
 videre! — En Aften, hvor forrykt jeg end er, husker
 jeg den som igaar — en Aften var jeg bleven for-
 hindret i at komme paa den sædvanlige Tid. Klokkeren
 slog syv, da jeg naaede Fabrikken under Frugt for, at
 jeg ikke skulde træffe hende hjemme. Men hun var
 hjemme. Allerede i Alleen hørte jeg Tonerne af
 hendes Claveer — jeg skjødte mig efter Lyden, og
 kort efter stod jeg i den lille Salon, som jeg nys
 har beskrevet Dig. Faderen var i Besøg hos en
 Nabo, og vi vare alene. Det var ikke noget Usæd-

vanligt, thi Faderen kom sjelden ind til os i Underviisningstiden, men sikker paa ham var man dog aldrig. Han syntes at have Mistanke til mig. Den Aften troede han, at jeg ikke kom, og var derfor taget bort. Jeg veed ikke, hvorfor mit Hjerte bankede stærkere, da Amalies Kammerjomfru hvistede spogende disse Ord til mig i Forstuen.

Da jeg traadte ind i Stuen, saae jeg, at hun rødmede. Hun reiste sig fra Claveret, gik nogle Skridt hen imod mig og sagde med en Stemme, som syntes mig at skjælde:

„De her! . . . jeg troede ikke, at De kom saa seent!“

„Jeg vil kun nødig forsømme nogen Time — især da Frokøenen synes at have Interesse for Sproget — men kanstee onsker De, at vi opgibe Timen for idag?“

„Nei paa ingen Maade! De skal ikke gaae for-gjæves.“

„Hvad gør det? Hvor gjerne vilde jeg ikke.“ . . .

„Gaae for-gjæves — altid maastee?“ vedblev hun leende. „Hvis det var det, De meente, saa er det i al Fald ikke smigrende for Deres Discipel.“

„Nei, det meente jeg ikke. Jeg vilde kun sige, at jeg gjerne vilde gaae hundrede Mil blot for at høre Lyden af Deres Stemme eller see et eneste Glimt af Dem!“

„Er det en af Petrarca's Sonetter, De oversætter?“ spurgte hun koldt, idet hun med en Haand-

bevægelse opfordrede mig til at tage Plads ved Bordet.

„Nei,“ svarede jeg, næsten forbausset over min egen Driftighed — „jeg søger at finde Oplosningen paa en Gaade!“

Denne Gang slog hun Diet ned, og det var med den samme Skjelven i Stemmen, at hun svarede: „Lad os begynde!“

Og vi begyndte! Du taber maastee Taalmodigheden, men hvis jeg ikke holder mig til Detaillerne, saa taber jeg Traaden til det Hele. Jeg husker ikke, hvad der foregik i denne Time, jeg husker kun, at da jeg kom til Besjindelse, holdt jeg den tilbedte Pige i mine Arme, trykkede glødende Kys paa hendes Læber, modtog af dem Tilstaaelsen, at hun elskede mig — kort sagt, jeg var det lykkeligste Menneſke paa Jorden! Hvor længe denne Saligheds-Nuus varede, veed jeg ikke, men jeg folte mig pludselig greben i Skulderen af en kraftig Arm, revn op af Stolen og slængt hen i Stuen, idet en stærk og forbittret Stemme tordnede mig ind i Øret:

„Saa det er paa den Maade, De opfylder Deres Lærerpligt, nederdrægtige Uksling! . . . De vil forføre min Datter, og Du, Amalie! hvor har Du kunnet glemme Dig saaledes!“

„Fader, Fader!“ horte jeg Amalie udbryde den ene Gang efter den anden, men hendes Stemme kvaltes af Gulken.

„Ti og gaa din Veil!“ skreg den forbittrede Fader;
 „vi skal siden tales ved.“

Og den stakkels Pige vakkede ud af Døren, efterat hun havde tilkæstet mig et Blik fuldt af Smerte og Kjærlighed. Jeg vilde skynde mig efter hende og gribe hendes Haand for at sige hende Farvel, men i det samme stillede den Gamle sig ligeover for mig, greb mig om Armen med sin Jernhaand og udbrød:

„Stand! Ikke et Skridt, eller jeg slaaer Dem til Jorden med det Første, jeg faaer fat paa. Svar mig paa Timen! Hvorvidt er De kommen med min Datter?“

Jeg saa forbauset paa ham og vidste ikke engang, hvad han mente.

„Har De forført hende?“ raabte han og knugede min Arm saa haardt, at jeg nær havde skreget af Smerte.

„Hvad tænker De om mig?“ spurgte jeg fornærmet.

„At De er en Skurk, som paa den Maade har villet snige Dem ind i en rig og anseet Familie. Men jeg skal vise Dem, at De har forregnet Dem. Hvorledes det end gaaer, skal hun aldrig blive gift med saadan en Pjalt!“

„Jeg har maaskee,“ svarede jeg, „gjort Uret i at lade min Følelse løbe af med mig; men den Slags Bevæggrunde har De ikke Lov til at tillægge mig. Jeg elsker Deres Datter ærligt, inderligt og oprigtigt,

og jeg skal bane mig en Fremtid for at blive hende værdig."

"Som Hjelpepræst maaste," udbrod han haanligt. "Nei jeg betakker mig! Min Datter er ikke opdraget til at blive en fattig Præstekone, og en staffels Huslærer som De springer ikke op og bliver Biskop eller Statsraad i vore Dage. De burde skamme Dem, og gjorde jeg Dem Deres Ret, lod jeg mine Karle jage Dem paa Porten; men jeg vil ikke gjøre Skandale, og derfor noies jeg med at vise Dem Doren, og her er Deres Betaling."

Med disse Ord kastede han nogle Sedler hen til mig og aabnede Doren til Forstuen. Jeg vilde tale, bede, retfærdiggjøre mig! Men det var mig umuligt at faae et Ord frem. Det kogte og brusste indeni mig som et sydende Hav — det var mig, som om Noget skiltes ad i mit Hoved — jeg styrtede ud som en Vandvittig uden at røre ved de Penge, som han med en haanlig Datter kastede efter mig ned ad Trapperne, og hvem veed, om jeg ikke havde styrtet mig hovedfulds i Aaen, hvis ikke Amalies Kammerpige havde ventet paa mig i Alleen og leveret mig med venlige Ord en lille Billet fra hendes Frøken.

Jeg kom hjem i en forfærdelig Tilstand . . . Du sov allerede, men jeg tilbragte hele Natten i Taarer. Snart græd jeg af Fortvivlelse — snart af Genrykkelse — jeg kyskede den ene Gang efter den anden

det lille Blad, saa Skriften næsten er udslettet — Du kan selv see, om Du vil!”

Dermed tog han en lille mørk Skindpung frem, aabnede den forsigtigt og fremtog et af Alder gulnet Papir og leverede det til Emil, idet han med skjælvende Steneme sagde: Læs!

Derefter mumlede han for sig selv:

„En blaapiet Løgn, som med falske Taarer
 Os snart fortryller og snart os daarer —
 En høibarmet Løgn med Rosenkind,
 Der er saa trofast som Bølge og Bind.“

Og Emil læste følgende Ord:

„Din til Døden! Amalie.“

„Din til Døden!“ gjentog Sproglæreren med en svingrende Latter, der endte som en Hulken. „Klinger det ikke kjønt, hvad? Ja hvis hun var død af Sorg, da hun skrev dem, eller jeg selv havde kastet mig i Naen, saa havde der været Mening i disse Ord — nu var de, som alt Andet her i Verden, iffun en Løgn.“

7.

„Nu forløb nogle Dage,“ vedblev Sproglæreren, „hvori jeg var som bedøvet af det voldsomme Slag, der havde knust alle mine Forhaabninger. Jeg sneg mig tidligt om Morgenens og seent om Aftenen hen til Fabrikbygningen for om muligt at opfange et Glimt af min Elskede; men forgjæves. Jeg troer nok, at

det var paa den Tid, at mit Hoved begyndte at blive forstyrret."

"Hør, Emil!" udbrod han med eet, "huster Du endnu den Morgen, da jeg første Gang sagde til Dig, at jeg maatte forlade Dig og tage til Stockholm?"

"Om jeg huster det! Ja, baade min Fader og jeg bleve forstrækkede over denne hastige Beslutning, hvis Grund vi ikke kunde udforske."

"Aarsagen var den, at en Morgen traf jeg i Parken paa den lille Kammerpige, som med rødgrædte Dine underrettede mig om, at Aftenen forud var den gamle Hr. Hjelm og hans Datter taget sammen til Stockholm. Hun skulde tilbringe endnu et Aar i Pensionen for at glemme sin taabelige Kjærlighed. Denne Esterretning traf mig som et Lyn! Uden at tænke paa, at jeg saagodtsom Intet eiede, og at jeg forlod et godt og behageligt Hjem, besluttede jeg mig til øieblikkelig at følge efter dem. Din Fader forsøgte paa alle Maader at faae mig fra mit Forsæt, og Du græd og tiggede mig om at blive — men Alt var spildt. Jeg reiste to Dage efter."

"Jeg huster det godt. Du rømte jo næsten fra os."

"Ja ja, saaledes var det. Tre Dage efter var jeg i Stockholm. Havde Nogen sagt mig dengang, da jeg fuld af Livslyst og Haab rullede ind i Byen, at jeg snart skulde lobe omkring paa disse Gader til Spot for alle Mennesker, saa havde jeg ikke troet

det; jeg byggede Luftfæstelser og drømte om Rigdom og Lykke. Og hun — hun var det Midtpunkt, hvorom alle mine Tanker dreiede sig som Kometerne om deres Sol."

"Na, og Du fandt hende vel snart?"

"Nei desværre ikke saa snart. Mange af mine Luftflotte vare ramlede sammen, inden den Dag kom! Efter mangfoldige Anstrengelser lykkedes det mig endelig at blive Hjælpe lærer i den Pensionsanstalt, hvori Amalie befandt sig. Men det var, som om Ulykken havde sat sig for at forfølge mig. Noget Dage efter at jeg havde givet mine første Timer og var bleven belønnet med et mildt og hemmeligt Diekast for alle mine Anstrengelser, kom Hr. Hjelm, der enten havde fattet Mistanke eller var urolig over Datterens Helbredstilstand, som virkelig syntes betænkelig nok, og tog hende med sig til et Badested paa Vestkysten, og hun var mig saaledes endnu fjernere end nogenfinde tidligere.

Da jeg ikke havde Raad til at følge hende derhen, maatte jeg fortsætte min anstrengende og utaknemmelige Lærerdout. Det var til at tage Livet af mig, og jeg maatte jo blive tosse.

Endelig kom hun tilbage, men til min Ulykke kun for at sige Farvel til Pensionsanstalten.

En Dag kom jeg tidligere derhen, end jeg pleiede. Børnene havde Frikvarteer. Jeg satte mig i det forreste Række. Børnernes lystige Pasfiar trængte

ind til mig fra Skolebærelset, og pludselig hørte jeg et Navn nævne, der bragte mig til at lytte. Det var Amalie Hjelm's. „Veed I det, Piger,“ raabte En af dem, „at Amalie Hjelm er bleven forlovet ved Badestedet og det med en rig Baron!“

„Baronen skal være gammel og styg,“ sagde en Anden. „Man siger, at hun elsker Magisteren, men at Faderen har tvunget hende til at ægte Baronen.“

„Jovist, tvunget!“ sagde den Første. „Kom en rig Baron og friede til mig, saa tog jeg ham strax, om han forresten var aldrig saa gammel og styg.“

„Du veed altid saa god Bested!“ sagde en Tredie. „Jeg kan forsikre, at hun ikke er bleven forlovet ved Badestedet, thi hun var forlovet med Baronen, inden hun tog til Marstrand.“

Nu kunde jeg ikke udholde det længer. Jeg traadte ind i Stuen til dem og maa sagtens have seet ud som et Spøgelse, thi alle Pigebornene gave sig til at skrigе, da de saae mig. Jeg gik lige hen til Den, der havde talt sidst og sagde til hende:

„Hvoraf veed Mansfellen, at Frøken Hjelm var forlovet, allerede inden hun tog til Marstrand?“

„Deraf, at hun fortalte mig det selv, da hun sagde Farvel,“ svarede denne i en spids Tone; „men hvor kan det interessere Magisteren?“ foiede hun til.

„Nei det er sandt,“ gjentog jeg mekanisk. „Hvor kan det interessere mig?“

Derpaa tog jeg min Hat og gik.

Jeg troer næsten, der blev raabt efter mig, at jeg skulde give Underviisning eller noget Lignende — jeg horte Intet og forstod Intet, men styrtede som en Fordomt Gade op og Gade ned, uden at vide, hvad jeg gjorde.

Det Sidste, jeg erindrer fra den Dag var, at jeg standsede om Aftenen silde paa Norrebro — jeg stod med Hovedet hviet ud over Brystværnet og grundede paa, om det Klogeste, jeg kunde gjøre, ikke var at kaste mig som Georges Dandin paa Hovedet ud i Strømmen.

Da jeg atter kunde tænke fornuftigt, var jeg paa Bazarethet. Jeg havde ligget tre Uger i Feberphantasier, og da jeg kom til mig selv igjen, var mit Hoved klart, og min første Tanke var den:

Jeg maa finde hende igjen.

„Naa, og det lykkes Dig?“ spurgte Emil.

„Ja, jeg fandt hende!“ sagde Sproglæreren med en eiendommelig Betoning, „og hvis Du vil vente, skal Du høre, hvorledes. Men det er mærkværdigt! det forekommer mig, at mit Hoved bliver bestandig klarere og klarere. Jeg kan ulige lettere erindre mig dette end det tidligere.“

„Det ligger jo ogsaa nærmere,“ sagde Emil, idet han paany, men forsigtigt, fyldte hans Glas.

„Ja, det har Du Ret i,“ svarede Sproglæreren og nikkede med Hovedet; „men efter dette er der slet Intet, som jeg husker mere — og altsaa er min

Historie forbi dermed. Naa, naa! det er ogsaa paa Tiden — den har trættet Dig tilstrækkeligt.”

„Den har rystet, men ikke trættet mig.”

„Selv om Du siger det blot af Venstabs, saa taffer jeg Dig alligevel, thi seer Du,” sagde han med et eiendommeligt Smil, „mig har den trættet meget for meget. Men nu videre!

Jeg var nylig kommen fra Lazarethet og befandt mig en Dag paa Veien til Kungsbanken for at give en af disse billige Lektioner, der skjænte mig Livets Ophold, da jeg gik forbi et stort Hus nede i Drottninggaden. Det var allerede ud paa Efteraaret og mørkt, og jeg bemærkede, at et af de allerstørste Huse var rigt oplyst, og at en stor Mennekmasse var samlet udenfor Porten.

Uden egentlig at vide hvorfor, thi nysgjerrig har jeg aldrig været, blev jeg staaende hos de Andre. Jeg horte snart, at der fejredes et Bryllup deroppe!

„Vær rolig,” sagde Emil, thi han saae, at Sproglæreren begyndte at ryste paa alle Lemmer.

„Jeg er rolig,” svarede denne, „men jeg fryser altid, naar der tales om Bryllup . . . det skriver sig endnu fra hin Aften i Drottninggaden . . . og dog er det nu næsten thyve Aar siden. Nubel! jeg blev altsaa staaende — det var som om en usynlig Magt fængslede mig til Pletten — og da noget efter Massen satte sig i Bevægelse og gik igjennem Porten og opad de brede, oplyste Trapper for at see Bruden, fulgte

jeg mekanisk med uden at vide, hvad jeg gjorde. Nogle Dieblkke efter førtes jeg af den indtrængende Mængde ind gennem et Par opladte Døre, mine Øine blændedes af et stærkt Lys, der strømmede mig imøde, en beundrende Hvisten hørtes fra alle Sider: „Hvor hun er smuk! hvor hun er nydelig!“ og da jeg løstede mine Øine imod det Lyshav, der nylig blændede dem, saae jeg Amalie i Brudedragt med Myrthekransen i de rige Lokker og bleg som Døden.

Hvad Indtryk dette Syn gjorde paa mig — vil Du sagtens vide. Det kan jeg ikke beskrive! Jeg veed blot, det vil sige, jeg synes dunkelt at erindre, at jeg søgte at trænge mig frem, at jeg raabte hendes Navn, at jeg hørte et Angstskrig og saae noget Hvidt vakle og styrte om — derpaa hørte jeg en befalende Stemme udtale nogle heftige Ord — jeg følte, at jeg blev greben af nogle plumpe og stærke Hænder — jeg havde en Følelse, som jeg blev kastet ud paa Trappen, og da jeg igjen kom til mig selv, befandt jeg mig ikke paa Lazarethet — men paa Daareanstalten.“

„Stakkels, stakkels Ven!“ sagde Emil, idet han deeltagende trykkede hans Haand, „hvad maa Du have lidt!“

„Na ja! Jeg har jo ikke havt det saameget rart!“ svarede Sproglæreren med en lille latter, der stak underligt af til hans taarefyldte Øine, „men der er dog maaskee dem, der har det værre!“

Efter en lille Pause vedblev han:

„I Daareanstalten fandt man, at min Galstak var af en mild og sagtfærdig Charakter; efter nogen Tids Forløb blev jeg udstreven — og nu begyndte for mit Bedkommende dette Omloberliv, der har gjort mig til Spot for mine Medmennesker. Jeg kunde ikke forhindre det. Der var en Stemme indeni mig, der sagde mig, at jeg engang skulde gjenfinde hende — derfor søgte jeg overalt den ulykkelige Kvinde, som havde knust hele mit Liv, og de, som haanede mig, de vidste jo ikke, hvad jeg søgte, de anede ikke, at der var een Tanke, der beherskede mig baade tidligt og sild.“

„Og hvad var det for en Tanke?“

„Det var den: elskede hun mig virkelig, eller var jeg blot et Vegetoi i hendes Haand?“

„Og hvad kunde det gavne Dig, min stakkels Ven, at faae det Spørgsmaal besvaret?“

„Hvad det kunde gavne mig,“ svarede Sproglæreren med guistrende Dine, „og det spørger Du om? Hvis hun elskede mig virkelig, saa har jeg ikke betalt for dyrt min korte Kjærlighedsdrøms Lykke og Berusning — og legede hun blot med mig, saa vilde jeg straffe hende ved at lade hende see sit Værk og den Forbandelse, hun har udsaaet. I dag gjenfaae jeg hende endelig efter saamange Mars Sogen, og skjøndt hun ved vort første Møde saae ud som den

onde Sambittighed personificeret, saa saae hun denne gang ud som Kjærligheden og Omheden selv, men naar jeg søger at klare denne Modsætning for mig, saa forvirres min Forstand mere og mere, og jeg veed hverken ud eller ind. Saae jeg hende virkelig, eller var det blot et Bedrag af mine Sandser?"

„Du saae hende,“ svarede Emil forsigtigt, idet han greb hans Hænder, „og jeg forstaaer nu det Hele og skal søge at klare for Dig, hvad der synes dunkelt. Den Forste, der viste sig for Dig, var din Amalie, den Anden var hendes Datter.“

„Hendes Datter!“ raabte Sproglæreren vildt og med et lynende Blik. „Saa har hun altsaa dog elsket ham, og jeg var kun et Legetoi, der kastedes bort, da det havde moret hende et Dieblif! . . .“

Dg inden Emil kunde hindre det, havde han reist sig op, trykket Hatten ned i Dinene, og lynsnart foer han ud af Doren som jaget af Furierne.

8.

Der hengik flere Dage, uden at Emil saae noget til „den tosfede Sproglærer“.

I denne Mellemtid søgte han at skaffe sig Oplysninger om den Kvinde, der havde havt en saa uheldsvanger Indflydelse paa hans gamle Lærer og Ven, og ved en af hans Collegaer i Hofretten, hvis Moder var beslægtet med Amalie Hjelm, lykkedes det

ham at faae Klarhed i Udfilligt, der var forekommet ham dunkelt i Sproglærerens Fortælling.

Hr. Hjelm, der ikke var nogen unaturlig, men en hoist egoistisk Fader, havde virkelig tvunget sin Datter før Afreisen til Badestedet til at give sig det Lofte, at ægte Baronen. Amalie havde givet dette Lofte med blodende Hjerte, men hun var vant til at lystre sin Fader, og — hvorfor nægte det? — hun elskede ganske vist den unge Huslærer, men hun var opvoxt i Yppighed og Overslod og havde hverken Mod til at underkaste sig den Mod og de Forsagelser, der ventede hende, hvis hun gav den fattige Lærer sin Haand, eller til at trodse sin Faders og hele sin Families Forbittrelse og Ringeagt.

Som Baronens Ægtefælle blev hun ikke lykkelig. Hun blev vel ikke piint og mishandlet, tværtimod, hun blev baaret paa Hænderne og stillet frem ved alle Leiligheder, men hun fros bogstavelig ihjel. En Datter, som hun fik et Par Aar efter sit Giftermaal, var det Æneste, der holdt hende opreist. Saaledes vare tyve Aar forløbne, og nu laa hun syg, næsten uden Haab. Hun blev syg samme Dag, som Datteren forste Gang var til Alters — en Folge af den stærke Sindsbevægelse, mente Lægerne — og faa Dage efter at Sproglæreren havde fortalt Emil sit Livs Hændelser, drog hun sit sidste Suf.

Emil skyndte sig at opsoge sin gamle Vens af-

fides Volig for at give ham den Bished, som han længe havde søgt. Det var Dagen efter Amalies Død, og Emil vilde skaansomt forberede ham paa denne sorgelige Begivenhed.

Han henbendte sig til en gammel Kone i Huset og spurgte om Sproglæreren.

„Den tosfede Sproglærer!“ svarede hun. „Ja, saa kommer Herren rigtignok for silde, for han døde iafte.“

„Er han død?“ raabte Emil forfærdet.

„Ja, gode Herre! Gud være med ham!“ sagde Konen. „Han skrantede lidt i det sidste Par Dage, men der var Jagen, der troede, at det skulde være forbi saa snart. Igaar Morges begyndte han at pille paa sit Sengetæppe og vilde have, at vi skulde flytte ham ud til en Fabrik, han laa og snakkede om. „Læg mig ned i Græsset ved Aaen!“ sagde han, og saa døde han ud paa Aftenen omtrent Klokken syv.“

„Og han døde stille og roligt?“

„Ja, som et Barn, gode Herre! De sidste Ord, han sagde, vare: „Nu skal jeg da faae at vide . . .“ og saa drog han et dybt Suk og var død. Naar jeg nu blot vidste, hvor jeg skal faae noget at begrave ham for!“

„Det skal jeg sørge for,“ sagde Emil, idet han gik ind i det fattige Bærelse for endnu engang at see sin gamle Lærer og Ven.

Og der saa han nu og faae faa mild og rolig og forstandig ud, at Ingen, der faae ham, skulde falde paa at troe, at han havde været forstyrret, mens han levede.

Men nu havde han jo ogsaa faaet at vide, hvad han vilde; han havde ophørt at søge.

General Amouriez's forste Kjærlig= hedshistorie.

(Fortalt efter hans Memoirer.)

I den lille By Pontandemer i Normandiet hersefede der livlig Bevægelse. Syvaarskrigen var sluttet, den franske Hær var paa Hjemmarchen fra Tyskland, og man ventede Rytterregimentet Descars paa Gjenmemmarchen til dets Garnisonsby St. Lô. Regimentet havde hørt til Prindsen af Soubises Hær, og megen Gæder bragte det derfor ikke hjem med sig, men Ludvig den Femtendes Frankrig var ikke saa noieregneende i den Henseende, og hvert Pigehjerte i den affides liggende Provindsby i Normandiet slog paa Forhaand de raske Ryttere imode. Snart forkyndte svingrende Trompetstod, at Regimentet nærmede sig, og i Spidsen for det reb Chefen, Vicomte Descars.

Raslende og klirrende reb Regimentet gjennem Byens Hovedgade henimod Torvet, hvor Juskvarteringen skulde gaae for sig; hver Rytter sad saa strunk

og kneiste, som om Alles Dine vare henvendte paa ham, og maaskee troede enhver ogsaa i sit stille Sind, at det forholdt sig saaledes. Sykkelige Selvkuffelse, der gjorde selv den uanseeligste Menig ligesaa stolt som den, der i Virkeligheden var Gjenstand for den almindelige Hyldest. Det var en ung, fireogtyveaarig Capitain; smuk var han just ikke, men han havde et af disse eiendommelige Ansigter, der ved deres Udtryk indprente sig i alle deres Sukommelse, som blot engang har seet et Glimt af dem. Dinees Glands robede Ungdommens freidige Tro paa hvad Fremtiden vilde bringe, og det bestemte Træk om den skjæglose Mund viduede om Energi; den spidse, stærkt fremstaende Næse gav det magre Ansigt et Udtryk af hensynsløs Villiekraft, der maaskee vilde have stræmmet det smukke Njon, hvis ikke det livsglade friske Smil, der under Indtoget spillede om hans Læber, tydeligt nok havde sagt, at for hans Barstthed behøvede idetmindste Damerne ikke at frygte. Paa hans ene Kind saaes en blaalig Plet, der ved nærmere Efterhyn viste sig at være Rrudtkorn, indsprængte i Huden, men dette Ar var saa langt fra at vanzire, at det kun tjente til, i Forbindelse med Mangelen af to Fingre paa hans hoire Haand, at forklare, hvorfor St. Louis-Korset trods hans unge Alder allerede straaledede paa hans Bryst. — Regimentet havde nu naaet Torvet; i snorlige Rader svingede det op, og Indkvarteringen begyndte. Den næste Dag skulde være en Rastdag,

bestemt til at udhvile efter Marchens Anstregelser; det var derfor af mere end sædvanlig Vigtighed at faae et godt Kvarteer; ogsaa Beboerne saae med en vis Spænding paa, hvorledes de paatvungne, men dog kjærtomne Gjæster saae ud, og det vakte sikkert almindelig Misundelse, da den unge Capitain, der ved Indrykningen havde draget Alles Blikke paa sig, spurgte om Enken de Broisshy's Bolig og derpaa, fulgt af sin Oppasser, strax satte sig i Bevægelse i den anførte Retning. — Madame de Broisshy og hendes to smukke Døtre, hvoraf den ældste var tyve, den yngste sytten Aar gammel, ventede ikke med mindre Nysgjerrighed end Pontandemers øvrige Beboere paa deres Indkvartering, og det var, i al Fald for Dottrenes Bedkommende, med ublandet Glæde at de saae, hvem det var faldet i deres Lod at huse. Fruen modtog sin Gjæst med Venlighed, men hun havde ondt ved ikke at tabe sin Fatning, da han med et Smil og et Blik introducerede sig selv med de Ord: „Kjære Tante! jeg haaber ikke, De har altfor meget imod at laane Deres Neveu Husly for et Par Nætter.“ — „Med hvem har jeg den Fornøielse at tale?“ spurgte hun kjendelig overrasket. — „Med Capitain Charles Dumouriez af Regimentet Descars, Son af Krigscommissairen Dumouriez,“ lod Svaret. — Dermed var Gaaden løst: Capitainens Fader og Fruen vare kjædelige Sødsfende, men en Arbestrid havde siden deres Forældres Død holdt dem fjernede fra hinanden, og i

flere Aar var der ikke veylet et Brev imellem dem. — Fruen stod derfor et Dieblif i Tvivl om, hvorledes hun skulde modtage sin Neveu, men da Dottrene strax venligt hilste paa den nye Fætter, seirede ogsaa hos hende Blodets Koft over Mindet om formeentlige Krænkelse, og hun bød den unge Mand hjertelig Velkommen.

Da Kapitain Dumouriez om Aftenen, efter at have tilbragt en overordentlig behagelig Eftermiddag i Selskab med Tanten og de livlige Cousiner, trak sig tilbage til sine Værelser og i Ro begyndte at eftertænke Dagens Begivenheder, syntes han at bemærke, at noget aldeles Ukjendt begyndte at røre sig hos ham. Da Syvaarskrigen brød ud, gik han i sit syttende Aar; han var sin Faders eneste Son, og Moderen var død; da derfor den ældre Dumouriez blev ansat som Intendant ved Marchal d'Estrées Hær, vidste han Intet bedre end at tage sin unge Son med sig. Neppe var den unge Mand kommen i Berøring med Livet i Felten, før han med uimodstaaelig Kraft folte sig tiltrukken af det. Da Hertugen af Broglie rykkede frem for at angribe Bremen, sluttede Dumouriez sig til en Grenadeercolonne, deltog i Stormen paa en Landsby, fik et let Saar og flere Kugler gennem sine Klæder. Næst efter var han allerede Cornet i Regimentet Descars, og med dette Regiment havde han nu i sex Aar tumlet sig rundt i Tydskland, deltaget med Hæder i mangfoldige Træfninger og mod-

taget 24 Saar; Capitains-Rangen og Ludvigskorset var Lønpen for hans Mod. Krigen var nu forbi, Hæren skulde sættes paa Fredsfødd, mange Ryttercompagnier inddrages, og deres Chefer affsediges. Dumouriez var uden Formue og uden Forbindelser ved Hove — det var derfor kun altfor sikkert, hvad hans Lod vilde blive, naar Regimentet naaede St. Lô. — Dog hiin første Aften i Tantens Hus dvælede Tanken ikke længe derved. Krigen's Anstrengelser og Farer havde hærdet hans Legeme og stærket hans Villiekraft; men han havde kun lidt tænkt paa at gardere sit Hjerte. Det var derfor aldeles uforklarligt for den ellers saa findige Capitain, hvorfor hans Tanker altid standsede ved den syttenaarige Cousine, Mademoiselle de Broissh, og da Sønnen endelig overraskede ham, havde han endnu ikke fundet nogen Forklaring paa denne Gaade.

Da han vaagneede den næste Morgen, var det ham en behagelig Tanke, at han ikke strax skulde fortsætte Marchen, men endnu havde en Dag at tilbringe i Tantens Hus. Ved Frokostbordet samlede han med sin nye Slægt, og de unge Damer forekom ham endnu mere fortryllende i deres klædelige Morgendragter. Samtalen dreiede sig om Krigsbegivenhederne, og Capitainen havde aldrig havt saa taknemlige Tilhørere før; det var ham, som om han selv kom til at see sine Farer og Eventyr i et nyt Lys ved at see den Interesse og Spænding, hvormed man lyttede til hans Fortælling. Hidtil havde han

fun betragtet sine Bedrifter fra Uergjerrighedens Standpunkt; nu begyndte han at indsee, at der ogsaa kunde drages anden Nytte af dem. Hvor hurtigt svinder ikke en Dag, naar man onsker, at den havde otte og fyrgetyve Timer i Stedet for fire og tyve! Tiden mellem Frokost og Middag blev paa en uforklarlig Maade borte paa en Spadseretour, og da man efter Bordet fra en Hoi i Haven betragtede den nedgaaende Sol, faldt det som en trykkende Vyrde paa dem Alle, at ved dens første Straaler, naar den igjen viste sig, vilde Trompeterne kalde Regimentet i Sadelen og maaskee for steds adskille de nyelig forenede Slægtninge. Madame de Broissh lod et Ord falde om Muligheden af en Permission og indbød sin Neveu til i saa Fald at tilbringe nogen Tid i hendes Hus. Dumouriez greb Forslaget med Begjærighed og ilede strax til sin Chef; da St. Lø ikke var fjernt, og da Capitainen dog skulde affediges naar Regimentet naaede dertil, havde Vicomten ingen Betænkkeligheder ved at indromme ham hans Begjæring, og den næste Morgen, da Rytterstaren under fuld Musik og under mange Ønster om lykkelig Rejse forlod Pontandemer, var den ranke Officeerssiftelse med en ung Dame paa hver Side den sidste, der svandt de Bortdragene af Syne. —

Livet i Tantens Hus blev med hver Dag den unge Capitain kjærere og kjærere: han havde aldrig før kjendt et Hjem, forsaavidt som der til et Hjem

horer en Kvinde, der opliver det, og hvis Land hviler over det. Sine første Drengenaar havde han tilbragt i Jesuitercollegiet i Paris. Da han i sit trettende Aar vendte tilbage derfra, var hans Moder død, og de ældre Søstre ude af Huset. Fire Aar havde han levet sammen med sin Fader, beskæftiget med Studier, indtil Krigen rev dem ud af deres Ro; i syv Aar havde han saa tumlet sig om i fjendtligt Land, indtil han nu endelig havnede i et virkeligt Hjem, som han ved et nært Slægtskabsbaand var knyttet til. Madame de Broisshy var en meget religiøs Dame, der strengt overholdt den katholske Kirkes Forskrifter; hendes Døtre vare opdragne i denne Aand og stode ikke tilbage for Moderen i brændende Iver. Dumouriez var, uagtet han var opdraget af Jesuiterne, stærkt paavirket af Voltaire, men maaskee netop fordi han selv var uden Holdpunkt, gjorde den bestemte, faste Overbeviisning, der herskede i Tantens Huus, et tiltrækkende og beroligende Indtryk paa ham. — Han kunde ikke blive træt af at slentre om i Haven med de unge Piger og besvare deres talrige Spørgsmaal om hans tidligere Liv, og spillede end et spottende Smil om hans Læber, naar de tilskreb Himmels Beskjærmelse, hvad han ene troede at skylde sit Mod og sin Snildhed, saa vogtede han sig vel for at krænke dem ved at udtale noget Vignende. Arret i hans Ansigt og de to manglende Fingre paa den høire Haand bakte især Cousinernes Nysgjerrighed, og da han havde

modtaget disse hæderlige Minder fra Krigen den Dag, da hans Lykkestjerne stod op, var det ingenlunde med Ubillie, at han gav dem en Forklaring. „Det var Dagen efter Slaget ved Klosterkamp, at General Thiars, hos hvem jeg dengang gjorde Tjeneste som Ordnonantsofficeer, sendte mig med en Ordre til en Colonne, der marcherede i nogen Afstand. Neppe var jeg vel udenfor vore Vedetter, før jeg blev angreben af henvend en Suces fjendtlige Husarer; jeg nedhugger to, men i samme Dieblik styrter min Hest, truffen af en Kugle, dod til Jorden, og i Faldet indvifles min ene Fod i Stigboilen, saa at jeg ikke kan komme op; siddende paa Hug mellem den dode Hest og et Hegn fortsætter jeg Kampen og saarer endnu tre Mand, men Husarerne trække sig udenfor min Sabels Rækkevidde og aabne en Ild paa mig med deres Carabiner; et Skud knuser mit Sabelfæste, et andet, affhyret paa nært Hold, svider mit Haar og indsprænger mit Ansigt med Krudt, et tredie borttager to Fingre. Just som jeg troede Alt tabt, kommer en af Prindsen af Braunschweigs Adjutanter, Baron von Behr, til og tvinger med dragen Klinge Husarerne til at slippe deres Bytte. Udmattet af Anstrengelse og Blodtab bliver jeg fort for Prindsen, der tiltalte mig meget naadigt, roste mit Forhold og efter nogle Dages Forlob sendte mig tilbage til mine Landsmænd med en Unbefalingskrivelse til Marechal Castries, der var saa varm, at det er den, jeg skylder mine Capitains Distinctioner.“ Han fortalte

dette uden al Pral, men Taarerne i den yngste Cousines Dine robede tydeligt nok den Deltagelse, hvormed hun fulgte Beretningen om hans Fare. Snart glemtes dog Fortidens Minder for Nutiden; den ældre Cousine begyndte at føle sig lidt tilovers paa Spadseretourene, og en smuk Sommeraften trykkede Charles Dumouriez for første Gang sin tilkommende Brud til sit Hjerte. — Madame de Broissh gjorde ingen Indvendinger, saagnet hendes tilkommende Svigersons Fremtidsudsigter just ikke vare de bedste, og de to unge Folk tilbragte saaledes nogle Dage i den Berusning, hvori alle Nyforlovede have levet baade for og efter 1763. — Ret længe varede denne Lykke dog ikke. En Dag, da de Unge vare samlede i Familiens Dagligstue, kom Madame de Broissh med alle Tegni paa Brede ind i Stuen med et Brev i Haanden, som hun strax oplæste til liden Opbyggelse for de Forsamlede. Det var fra den ældre Dumouriez, der endelig var kommen under Veir med, hvor hans Søn befandt sig, og hvad han foretog sig. I kun lidet imigrende Udtryk negtede han sit Samtykke til Forbindelsen, slog paa, at hans Søster saagtes troede at have gjort en god Fangst, og endte med bestemte at befale sin Sr. Søn oieblikkelig at vende tilbage til Hjemmet. Tanten var rasende, Cousinen græd, og hos Dumouriez selv havde Verbodigheden for Faderen en haard Kamp at bestaae med Forbitrelsen mod den, der forstyrrede hans Lykke. Madame

de Broisfy svor paa, at hendes Datter uopholdelig skulde sendes til et Kloster og for den unge Dumouriez var der ikke Andet at gjøre end at snøre sin Mand-
sel og forlade det venlige Hjem, hvortil han nu var kuyttet med saa stærke Vaand. Tungt var det at rive sig løs; Cousinen græd, saa Dumouriez ikke var langt fra selv at smelte hen i Taarer; Løftet om evig Tro-
skab blev givet og modtaget og gjentaget saalænge, til Afstanden forhindrede de Elskende i at høre hinandens Stemmer.

Kjæt og freidig var Capitainen redet ind i Byen i Spidsen for et Compagni, mismodig og nedboiet vandrede han nu ud af den, fulgt af en Tjener. Han skede de befærdede Veie og søgte stadig de ensomste Stier, hvor han kunde hengive sig til sine mørke Grublerier uden at forstyrres. At vende hjem til Faderen og leve af hans Velvillie var ham, efter hvad der nu var foregaaet imellem dem, en utaalelig Tanke; men han stod ene i Verden uden Stilling og uden Formue, hvorhen skulde han da vende sig? Bestandig mere fordybede han sig i disse mørke Tanker; Udsigt til at gjensee den Elskede havde han slet ikke — hvorledes skulde han skabe et Hjem, som han kunde føre hende ind i som sin Brud? Forbittrelsen mod Faderen, der havde været hans Ungdomslærer og bedste Ven, men nu havde ødelagt hans Lykke, fyldte ham med modstridende Tanker af den pinligste Natur. Alt syntes ham tabt, og han besluttede derfor som

den eneste Udvei, der stod ham aaben, at tage Livet af sig. Optaget af denne mørke Plan, gik han til Dieppe, kjøbte der 15 Gran Opium og begav sig med dem i Kommunen, til Gjæstgivergaarden, hvor han forlangte et Bærelse. Om Natten sendte han sin Tjener bort og besluttede at udføre sit Forhavende; dog skrev han først et langt Brev til sin Fader, hvori han gjorde Rede for Bevæggrundene til sit Selvmord. Da dette Brev var besorget affendt, klædte han sig af, slugte de femten Gran Opium ned i et Glas Vand og gik til Sengs for at afvente Døden. — Døden havde han tidt nok seet under Dine i Slaget's Tummel, og der havde han aldrig frygtet den, men at ligge stille i den mørke Nat og afvente den forekom ham rædselsfuldt nok. En fire og tyveaarig Mand, som Sykken hidtil bestandig har tilsmilet, lader sig neppe saaledes nedslaae af et enkelt Uheld, hvor stort det end er, at han, hvormeget han end indbilder sig selv, at han er kjed af Livet, jo alligevel hænger fast ved det. Saaledes gik det ogsaa her den tilkommende Helt. Ret længe havde han ikke ligget, inden den gamle barnløse Faders nedboiede Stikkelse og den smukke Cousines forgrædte Dine stod saa levende for ham, at han hurtigt sprang op og foer omkring i Stuen for at finde et Middel til at tilintetgjøre Opiumens Virkninger. Da han intet fandt, stødte han Døren op til Gangen; her brændte en Lampe, som han hurtigt slukkede og drak al Olien. Følgen heraf udeblev

ikke, han kom til at kaste voldsomt op og faldt saa besvimet om. Da han kom til sig selv, slæbte han sig ind til sin Seng, fik paany Opkastninger og faldt endelig udmattet i Sovn.

Da hans Tjener den næste Morgen vakte ham, stod Mattens Begivenheder for ham som en Drom, kun Et var virkelig nok, og det var Brevet til hans Fader. Fortvivlet over den Sorg, det vilde volde den gamle Mand, paastyndte han af al Magt Hjemreisen. Han ankom ogsaa Dagen efter, at Faderen havde modtaget Brevet, og lykkeligviis havde denne af Skamfølelse undladt at omtale, hvad Brevet indeholdt; hele Selvmordsforsøget blev saaledes en Hemmelighed mellem Capitainen og hans Fader.

Længe kunde Dumouriez dog ikke finde sig i det rolige Liv i Hjemmet; han var ung og sølte Trang til at bruge sine Evner, og han elskede og maatte vinde sig en Stilling for at hjemføre sin Brud. Hemmeligt sneg han sig derfor bort fra Faderen og begyndte et eventyrligt Liv, der efter mange Omklistninger omsider skulde føre ham til det attraaede Maal, om end paa en anden Maade, end han havde tænkt sig. Først drog han til Italien og søgte, men forgæves, Ansættelse i den genuefiske Hær; derfra kom han til Corsica og deeltog i de indre Stridigheder paa Den. Her syntes Hykken at tilsmile ham, et mægtigt Parti, der vilde hæve Corsica til en uafhængig Republik, eller i det mindste heller vilde see det i Frankrigs

end i Genuas Besiddelse, sendte Dumouriez til Paris for at vinde Udenrigsministeren Hertugen af Choiseul for sine Planer; som Louvren skulde han udnævnes til Oberstcommanderende for den corsicanske Republiks Tropper. Ulykkeligviis var Hertugen af Choiseul allerede vundet af Genueserne, Dumouriez's Forslag blev derfor ikke optaget, og han maatte for at undgaae Hertugens Forfølgelser flygte til Spanien. I tre Aar opholdt han sig i Madrid og Bisfabon og søgte forgjæves Ansættelse saavel i den spanske som i den portugisiske Hær. Hidtil havde han bestandig staaet i Brevverling med Mademoiselle de Broisly; han vidste, at hun var i et Kloster, og af hendes Breve mærkede han, at Jesuiterne i hende ikke havde nogen umedgjørlig Glev. I Spanien, hvor Intet syntes at ville lykkes for ham, modtog han et Brev fra den unge Dames Skriftefader, hvori han paa hendes Begne erklærede, at hun betragtede Forholdet som løst, at hun ikke vilde modtage flere Breve fra ham og hosløst sendte hans egne tilbage. Dumouriez var fortvivlet, men søgte dog efter Evne at finde Trost hos en smuk Spanierinde. Endelig bragte Maret 1768 ham igjen et Smil fra Sykkens vægelsindede Gudinde. Frankrig havde besluttet at erobre Corsica, og Dumouriez blev hjemkaldt for at deeltage i Expeditionen. Corsica blev erobret; med Oberst-Rang vendte Dumouriez tilbage til Paris og tænkte nu for Alvor paa at aflægge et Besøg i Normandiet for at spørge en vis ung Dame,

om hendes Beslutninger vare aldeles uigjensidelige; dog Nygtet om hendes uhyre Fromhed holdt ham tilbage, og snart fjernede Tjenesten ham atter fra Frankrig. I Polen stræbte han forgjæves at bringe Enighed tilveie mellem Magnaterne under de uhykkelige Kampe, der gik forud for Polens første Deling. Da Hertugen af Choiseul var styrtet, blev han atter kaldet hjem; men hans Virkelyst lod ham aldrig No og bragte ham til imod den almægtige Minister Hertugen af Aiguillous Onse, at reise til Hamburg, for som Ludvig den Femtendes hemmelige Agent at hverve Tropper til at støtte Gustav den Tredies Hofrevolution i Sverig. Ludvig den Femtende lod som sædvanlig, da det kneb, sit Medskab i Stikken, og Dumouriez maatte i Bastillen undgjælde for at have paadraget sig Hertugens Brede. Da han endelig, efter næsten et Aars Fængsel, fik sin Dom, lod den paa et Aars Forviisning til Caen. — Det var i Efteraaret 1775, at han forlod Paris for at tiltræde Reisen til sit Forviisningssted. Med Dette beklagede han sig senere over sin ugunstige Skjæbne, der blandt alle Frankrigs Slotte netop havde udseet dette til hans Fængsel. Ikke fordi han blev slet behandlet der, tværtimod, Slotsbefalingsmanden Chevalier de Canchy var Hofligheden selv; han anviste Dumouriez en egen Veilighed med Hæbe til og gav ham Lov til at fjerne sig endogsaa flere Dage i Træk fra Slottet; men netop denne Frihed blev hans Ulykke. I Caen boede nemlig

Mademoiselle de Broissh; hendes svagelige Helbred havde tvunget hende til at forlade Klosteret, og hun levede nu med en ældre Veninde i en lille Veilighed i selve Byen; Moderen var død og den ældre Søster gift. — Modstridende Følelser bemægtigede sig Dumouriez, da han fik at vide, at hans Ungdoms-Elskede var ham saa nær. Det var tolv Aar siden de skiltes i Pontandemer; deres Livsbaner havde været saa forskellige som to Menneskers kan være; han havde under idelige Farer og Eventyr i et travlt og virksomt Liv faret det halve Europa rundt, hun havde levet stille og affondret i et Kloster, udelukkende beskæftiget med Andagtsøvelser, som hendes svage Legemskræfter ikke kunde udholde. Hvor forskellige maatte de ikke være blevne i de lange Aar, hvori de havde været adskilte. Skulde han nu som moden Mand søge at gjøre sin Ungdomsdrøm til Virkelighed? eller skulde han betragte hendes Brev til ham, medens han var i Spanien, som den endelige Opgjørelse af deres Forhold? I flere Dage beskæftigede disse Tanker ham. Hele Byen kjendte hans tidligere Forhold til Mademoiselle de Broissh og var spændt paa, hvorledes deres første Sammenkomst vilde løbe af.

Endelig — fjerde Dagen efter hans Ankomst til Caen — besluttede han at hilse paa sin Cousine, og han var ikke lidt spændt paa, hvilket Indtryk Synet af hende nu vilde gjøre paa ham. Han begav sig

til hendes Bolig og lod sig melde. Da han traadte ind i Stuen, var hun ene, og idet hun reiste sig for at tage imod ham, kunde han ikke undlade at bemærke, at Maren ikke vare gaaede sporløst hen over hende; bleg og mager saae hun ud, men han gjenkjendte dog i dette Ansigt saa mange Træk, der mindede ham om de svundne lykkelige Dage, at han folte hele den gamle Kjerlighed blusse op paany, og ude af Stand til at beherske sig, kastede han sig i hendes Arme med det Udraab: „Hvor Du har forandret Dig; men jeg elsker Dig endnu.“ — Mademoiselle de Broisshy forhindrede ikke dette voldsomme Udbrud af hans Følelser, men da Gjensynets første Bevægelse havde sat sig, foreslog hun dog, at de forelobig skulde lade Alt forblive uforandret og begge som modne Mennesker noie overveie Forholdene, inden de handlede. Dumouriez tilbragte Dagen hos hende sammen med hendes Veninde og vendte om Aftenen tilbage til Slottet, fortunlet over den uventede Vending, Sammenkomsten havde taget.

For at adsprede sit Sind besluttede Fangen — med sin Fangevogters Samtykke — at aflægge et Besøg i en nærliggende Leir for at overvære Udøvelsen af nogle nye Instruktioner, som han selv havde udarbejdet. Medens han opholdt sig her, modtog han Efterretning om, at Cousinen var bleven syg som en Folge af den Sindsbevægelse, hvori hans

Bejog havde sat hende; hurtigt ilede han tilbage til Caen som hendes Sygevogter; i 14 Dage pleiede han hende troligt, og da hun igjen var kommen til Kræfter, var det besluttet inellem dem, at de, saasnart Dumouriez's Fæstningsarrest var overstaaet, vilde holde Bryllup.

Udvig den Femtendes Dod medførte en Gjenoptagelse af Dumouriez's Proces, der endte med hans fuldstændige Frifindelse. Hans ældste Søster, der var Abbedisse i Klosteret St. Fervaques, havde indrettet ham et hyggeligt Hjem, og herhen bragte han i Foraaaret 1776 sin Brud. Deres Egteskab blev dog ikke saa lykkeligt som deres lange Kjærlighedshistorie kunde have ladet formode og vente. Madame Dumouriez's religiøse Skrupler og ivrige Andagtsøvelser vare ikke langt fra at bringe hendes Mand til Fortvivlelse, og paa den anden Side fyldte hans Vantro hende med Sorg, og hun plagede ham bestandig med Umbvendelsesforsøg. Dumouriez blev ansat som Commandant i Cherbourg og levede her i 10 Aar; hans Hustru fødte ham flere Børn, der alle døde i Buggen, og Sorgen herover gjorde hendes Sind endnu tungere; hun havde flere Gange udtalt det som ønskeligt, at de skiltes, og en skøn Dag tog han hende paa Ordet. Hun vendte tilbage til Klosterets Ro, han kastede sig ind i den begyndende Revolution for et Dieblik at naae sin Uergjerrigheds Maal: at holde Frankrigs

Toiler i sin Haand og fore dets Armeer til Seier, men for senere i en trediveaarig Landsforvisning at bøde for, at han dumdriftigt havde grebet ind i en Revolution, hvis Strom han dog hverken formaacede at lede eller standse.

Th.

De parisiske Cafés chantans.

I 1872 variede Antallet af den Slags Forlystelsessteder som man benævner Cafés chantans eller Cafés concerts i Paris mellem 120 og 145. Dette Tal forstrækkede visse Folk, der med Grund betragtede disse Steder som de værste Fjender for Moralen og Smagen. En Politiforanstaltning af 1864 indskrænkede disse Etablissements Præstationer til Sange, som foredroges uden Costume og uden Jubblanding af Tale. Paa dette Stadium manglede disse Cafées Alt, hvad der hed Tiltrækning, og deres Publikum bestod kun af Lediggængere, Nysgjerrige og Folk, hvis Dei tilfældig forte dem forbi. I Almindelighed var der kun faa Damer. En af disse Caféværter indsaae snart, at man ved at fuste Theatrene i Faget kunde skaffe sig en Mængde nye Kunder paa Theatrene Besøgtning, og at Smaahandlere, Blousetfolk, Præmmer og Contoirister fortrinsvis vilde søge hen til visse Cafées, naar deres Program omtrent indeholdt det samme som Smaatheatrene.

Det dreiede sig altsaa om at omgaae Politibefalingen og lave Programmer, der kunde rivalisere med Theatrenes. En Sang, der foredrages af en Herre i sort Kjole eller en Dame med bar Hals, gjør i Regelen ingen Virkning; men da det var forbudt at optræde i Costume, fandt man snart paa at udstaffere og udmaale de Syngende efter Indholdet af hvad de foredrog. Zugen havde Ret til at beklage sig derover, thi Politiforanstaltningen havde ikke forudsæet dette Tilfælde. Det næste Skridt var i hver Sang at indblande nogle saa Vinier Prosa, der ikke blev sunget, men talt. Nu var man inde paa det forbudne Terrain, men Overstridelsen var saa ringe, at man i Reglen taalte den. Dyrigheden fandt, at Forsæelsen kun var lille, men den tog ikke Caféværternes Suedighed med i Betragtning.

En af dem fandt en smuk Uften paa at lade en tragisk Skuespillerinde, der var uden Engagement, optræde i sin Beværtning. Det vakte endeel Opsigt i Pressen, men billigedes i det Hele som et Forsøg paa at bibringe Mængden Smag for de mere classiske Værker, medens man dog fra en anden Side hørte anke over det Upassende i at lade foredrage Tirader af Cid og Britannicus imellem et Par utærlige Sange. Caféværten fastholdt, at hans Tanke var at vække Smag for Kunsten og forædle sit Publicum: hvorfor vilde man da ikke tillade Skuespillerinden at optræde i den Dragt, som Corneille og Racine havde

forefrevet? var det ikke latterligt, at høre Athalias Drom eller Camillas Forbandelser reciteres af en nedringet Dame med en Blomst i Haaret og femknappede Handsker? Dette Raisonnement var ikke saa ilde opfundet: Skuespillerinden fik Tilladelse til at optræde i Pepsium, men Cafébærten havde opnaaet, hvad han tilfjigtede — der var herved givet et Præcedens. Naar man een Gang havde givet Tilladelse til at optræde i Costume, maatte man give den to Gange og bestandig. Sagen var vunden, Theaterbestyrrelserne paatalte ikke Anvendelsen af Costumet, og den næste Folge var, at Cafébærten hørte op med at lade fremfjige Corneilles og Racines Vers, der vare overflodige, og holdt sig blot til Costumet.

Fra dette Dieblik sloge alle lignende Etablisjementer ind paa den samme Vej. Den, der skulde foredrage en Vondevise, kom frem i Vondedragt; den, der skulde synge en Somandsang, klædte sig som Matros og saa fremdeles. Et Par Gange begyndte Theaterbestyrrelserne at protestere, men et Par af Advokaterne toge Vedkommende i Forsvar. Hvad Andet var det, at Theaterbestyrrelserne vilde forhindre, end at disse Caféer paa en smuk Dag skulde opføre et, to eller tre Theaterstykker paa een Gang. Man forsikrede rigtignok, at det havde ingen Fare, og at en Sang, enten den blev sunget i Costume eller ikke, blev kun en Sang. Det varede imidlertid ikke længe, før Bærterne gjorde det næste Skridt og indførte Duetten:

det var jo endnu bestandig kun en Sang og slet ikke Andet, men det varede ikke heller længe, førend Loven var fuldkommen illuderet, og Duetten udviklede sig til et Stykke for to Personer og Terzetter og Quartetter til Stykker paa tre og fire Personer, og det tog i den Grad hurtigt Overhaand, at man nu seer alle disse Etablissementer spille Operetter og Vaudeviller og udfolde en Concurrance, der kun kan være forbedrelig for Theatrene og for Kunsten.

Da det keiserlige Politici i 1870 blev gjort opmærksom paa dette Uvæsen, ansaae Politiet det hverten for vigtigt eller farligt. Forgjæves indvendte man, at de ordentlige Scener maatte komme til at lide ved denne uforholdsmæssige Concurrance, idet Caféerne betalte en langt ringere Fattigafgift end Theatrene, og Publicum kunde der baade drikke og ryge, hvad der for en vis Klasse af Tilskuerne har en særegen Tiltrækning. Der blev svaret, at hvis man bragte disse Cafés chantans igjen ind under Politiplacaten af 1864, vilde det gaae blodigt ud over en Masse af Næringsdrivende, at det i alt Fald kun var Smaatheatrene, der kunde komme til at lide ved denne Concurrance, og at Faren i det Hele ikke var stor, da Kunsten Intet har at gjøre med den Slags Præstationer. Begivenhederne har viist netop det Modsatte, og det vilde være let at paavise, hvormeget Kunsten, Smagen og Moraliteten har lidt ved disse Caféværter.

Man forbauses saaledes over, at Conservatoriet i de sidste Aar har afgivet saa saa udmærkede Elever i Sang og Declamation. Tilforn fik de unge Mennesker, der forlode Conservatoriet med udmærkede Vidnesnesbyrd, strax en Ansættelse ved de fornemste Theatre i Paris: Théâtre français og Odeon engagerede oieblikkelig den, der havde faaet første Priis, og Gymnase og Vaudeville deelte dem, der havde faaet Accessit — derved vakte Skappelysten hos de Yngre, og de Værker, hvori de kom til at optræde, uddannede dem langsomt for deres Kunst.

Saaledes gif det ogsaa paa Musikens Omraade. Den store Opera, Opéra-comique, théâtre lyrique, ikke at Tale om Italienerne recruterede sig fra Conservatoriet med unge Sangere, hvoraf nogle ere blevne berømte Kunstnere, og de i dramatisk Henseende mindre Begavede indtage en hæderlig og anseet Stilling i Musikens Verden. Nu derimod søge Theatrene's Direktere forgjæves de to sjeldne Fugle, som man kalder første Solfjer og Tenor. Engang imellem findes endnu undtagelsesviis en første Solfjer, men Tenoren er bleven ligesaa sjelden, som Fuglen Phønix i Oldtiden, kun med den Forskjel, at den ikke som hin opstaaer af sin Aske. Der maa være en Grund til at Tenoren er saa sjelden, thi det gaaer ikke med Tenorstemmen som med Dyrene før Syndfloden, der ere forsvundne i Tiden. Naar en ung Sanger eller Skuespiller forlader Conservatoriet, kjender han endnu ikke

Noget til det theatraleske Haandværk; hvor smuk hans Stemme end er og hvor udmærket hans Diction, kan han dog kun synge og deklamere. Naar han engageres ved Opéra-comique eller Odeon, behøver han i det mindste et Aar for at lære at gaae og bevæge sig med Frihed paa Scenen, og i dette Aar faaer han naturligviis kun en ringe Wage, da han kun kan gjøre ringe Tjeneste. Nu optræder Caféværten. Han trænger ikke til nogen uddannet Kunstner, han behøver blot en smuk og stærk Stemme, der kan synge et Couplet i en Vaudeville. Han tilbyder altsaa Artisten, enten det nu er en Herre eller Dame, et Engagement, der langt overgaaer det, som Theatrene kunne byde, og dermed gaaer maaſkee en kunstnerisk Fremtid tabt for bestandig. Men det er Regjeringen, der lider et ubodeligt Tab, thi den har gratis ladet de unge Mennesker tildele en Undervisning, som bliver til ingen Nytte, og udmærkede Lærere have spildt eet, to eller tre Aars grundige Undervisning paa at berige en Cafévært!

Lad os nu følge Steven af Conservatoriet paa den Bane, som han har valgt sig. Har han Talent, gjør han Dykke, og et Par Aar efter er han i technisk Henseende uddannet for sin Kunst eller geraadet paa en Afvei, saa han ikke kan frelses. Hvad gjør han i det første Tilfælde? Enten søger han hen til et Operetteheater eller til en fremmed Scene, thi paa begge disse Steder vil han faae større Betaling, men

i begge Tilfælde er det en Uret mod Regjeringen, der har skaffet ham en Underviisning og Uddannelse, som nu kun kommer Andre tilgode.

For at forhindre dette lader man nu enhver Elev, der træder ind i Conservatoriet, underskrive en Contract, ifølge hvilken han ved sin Afgang er forpligtet til at være til Disposition for de af Staten understøttede Theatre. Hvis de trænge til ham, er han nødt til at optræde der; men uheldigviis have Directeuren for Conservatoriet og Directeuren for de skjønne Kunster altid haft den Svaghed ikke at paatale deres Ret lige over for de unge Mennesker, der bryde deres Underskrift. Som om det var et Brud paa den personlige Frihed at tvinge Folk til at holde en frivillig Overenskomst! Hvad vilde man sige om Normal-skolen, hvis den tillod sine Elever at overtage Lærerposter i Udlandet, istedetfor at de ere forpligtede til at yde Staten visse Aars Tjeneste til Gjengjæld for den Underviisning og de Goder, som de har modtaget. Enhver, der vil unddrage sig denne Forpligtelse er nødt til at indbetale til Finantserne en Skadeserstatning af tretusind Francs for de tre Aar, hvori han er bleven gratis underviist og uddannet paa Statens Bekostning. Hvorfor ikke fastsætte for Conservatoriet en lignende Skadeserstatning?

Er det da kun paa Skuespilkunsten, at disse Cafés chantans udøve en skadelig Indflydelse? Nei, ogsaa de unge Mennesker, som vælge Forfatterbanen, forfalde

let til at bringe deres Arbejder til disse Etablissementer, der ikke anvende den tilbørlige Kritik og mindre tage Hensyn til Kvaliteten. Naar en ung Mand tidligere havde paa Musikens Gebeet vundet den første Priis, var det en Selvfølge, at han bragte sit første Arbejde til een af de større Musikscener; nu sparer han sig for den Uleilighed og bringer det hellere til et Operetteheater, hvor han hurtigere kan faae det opført og skaffe sig en Godtkjops-Reputation i Diebliffet. Og overalt er der den samme Tilbagegang.

Er da denne Tilbagegang ikke væsentlig foranlediget ved en Tilbagegang i Publicums Smag? og hvad er det saa, der har fordærvet Publicums Smag andet end Sjellebods-Operetter, flette Romaner og utugtige Komedier? Man kan forstaae, at en Kunstbranche ikke altid blomstrer med samme Glæde som en anden: til en given Tid kunne Malerne dominere Billedhuggerne, og til en anden kunne Digterne rage langt over Musikerne; men Idealet er der dog bestandig, og selv de ringere Kunstnere arbeide sambittighedsfuldt og respektere deres Kunst. Men gaaer det først rigtigt tilbage i een Kunstretning, viser sig snart den samme Tilbagegang i alle de andre, ligesom Koldbranden fra et sygt Lem hurtig forplanter sig til alle de sunde Dele af Legemet. Den flette Musik giver Publicum Smag for flet Literatur o. s. v., og saaledes fremkommer der Tider, der hverken frembringe store Musikere, store Digtere eller store Malere eller Billed-

huggere — fort sagt, intet Arbeide man kan see op til — thi Gud har ikke villet, at Landens Blomster skal voxe frem af Dyndet.

For igjen at vende tilbage til disse Cafés chantans, hvilken fordærvelig Jndfyndelse har de ikke udøvet paa Musiken! Endnu fort for Sjellebods-Musiken kom til Værdighed talte man i Paris fire Musikscener, der forte en blomstrende Tilværelse: den store Opera, Opéra comique, théâtre lyrique og den italienske Opera; nu er der kun een paa den grønne Green, og det kommer deraf, at Mængden foretrækker en skrigende Sang og en letfærdig Operette for et Musikværk og helst søger hen til de Steder, hvor de kan drikke og ryge og kun behøve at høre halvt efter. Og det er endda en Lykke, naar Publicum kun halvt hører efter, thi de Uhumstheder, som denne Vantrivning af Sang debiterer, ere aldeles utrolige.

Men naar de Produkter, der komme frem paa disse Steder, ere ligesaa fordærvelige for Kunsten som for Moralen, er der vel Anledning tit at spørge, hvorledes Regjeringen, der seer hvad for en Uret den har begaaet ved at give disse Etablissementer saa mange Fordele, ikke har Mod til at tage dem tilbage. Det er saameget mere mærkværdigt, som det her ikke gjælder om at ophæve en Lov, men kun om at overholde en Politiforanstaltning, der endnu lovlig bestaaer. Man skulde fristes til at troe, at Ministeriet for de skjønne Kunster ikke har havt Die for, hvor-

ledes Faren her griber om sig, og dog er dette Spørgsmaal oftere blevet bragt frem og droftet fra alle Sider. Det beviser i al Fald, at Skjæbnen undertiden er stærkere end Ministrene, og at det ikke er nok at have en smuk og ædel Tanke, for ogsaa at faae den udført.

I Juli 1872 henvendte en Commission af dramatiske Forfattere og Componister sig igjennem sin Præsident til Politi-Præsecten Leon Renault og opfordrede ham til at drage Omsorg for, at Politis Placaten betræffende disse Cafés chantans maatte blive overholdt. Præsecten henvendte sig da til Cultusministeren, Herr Jules Simon, den eneste, der ret alvorligt har beskæftiget sig med de kunstneriske Interesser. Jules Simon, hvem det stigende Antal af disse Cafés foruroligede, fordi han i dem saae den egentlige Grund til Moralitetens Slappelse og Moralens Tilbagegang, henvendte sig til Bureauet for Theatrene og udbad sig de nødvendige Talstørrelser og en Fremstilling af Sagen. De Oplysninger, han officielt modtog, gik ud paa at vise, at de dramatiske Forfatteres og Componisters Unke var vel begrundet. Denne Rapport bestemte Ministeren til at tage energift fat paa Sagen, og den 4de Februar 1873 tilskrev han Politi-Præsecten et egenhændigt Brev, hvoraf vi fremhæve følgende Linier: „Hvis jeg kunde lukke alle disse Cafés chantans, vilde jeg ikke et Dieblisk betænke mig paa at gjøre det. Jeg hysler uafsladelig

med den Tanke, hvorledes jeg kan bringe den letfærdige Musik til at bukke under for Concurrencen med den gode og opløstende." Paa samme Tid lod Ministeren Cieren af en af de mest bekjendte af disse Caféter komme til sig og sagde til ham: „Istedetfor at opvarte Folk med disse insipide Melodier beder jeg Dem forsøge paa at gjøre Publikum bekjendt med virkelig god Musik. Jeg er overbevist om, at der hos vore Componister er Ting nok, som ville tiltale og begeistre den store Hob. I ethvert Tilfælde er det et smukt og priseligt Forsøg. Gjør det, og jeg lover Dem en Understøttelse." Berten lovede det, uidentbiol loffet af dette Løfte. Jules Simon bad da Componisten Ambroise Thomas om nøiagtig at opgive sig hvilke og hvormange Instrumenter der vare nødvendige for at danne et godt Orchester i Overeensstemmelse med hans Tanke. Sagen var allerede saa godt som afgjort, da Jules Simon afgik som Minister, og dermed faldt det Hele. Leon Renault tog nu fat paa Sagen, men med Ulyst. Han begyndte med at give Politicommissairerne den strengeste Ordre til, at de hver i sit Kvarteer skulde sørge for, at Caféterne holdtes til at iagttage Artiklen 68, der saa ofte var bleven krænkert. Dermed vilde Sagen have været vundet, hvis ikke Leon Renault umiddelbart efter havde udstedt en Contraordre, der indtil videre lod de af Ministeren anbefalede Forholdsregler sætte ud af Kraft. Politi-Præfecten indskrænkede sig til at anbefale sine

Embedsmænd at holde skarpt Øie med Etablissementernes Program, ligesom han erklærede, at der for Fremtiden ikke kunde ventes Tilladelse til at oprette nye Cafés chantans. Ikke desto mindre blev der kort efter udfærdiget nye Tilladelser, og man indskrænkede sig blot til at indhente Oplysninger om Entreprenørernes Moralitet og til at forvisse sig om, at deres Lokaler „vare godt ventilerede, tilstrækkelig rummelige og tilbød de fornødne Garantier for Tilskuernes Sikkerhed.“

Man begriber sagtens, at da disse Cafés medførte langt færre Udgifter end Theatrene og kunde glæde sig ved at finde Medhold hos Politiet, saa oprettedes der Dag for Dag nye af den Slags, og der var aldrig Mangel paa Entreprenører. Ethvert Qvarter i Paris tæller mangfoldige. De bekjendteste ere de, som om Sommeren have deres Lokaler i Champs-Elysées; men foruden dem findes de overalt, tillempede efter de forskjellige Samfundsclasser. Forfatteren heraf har besøgt adskillige, for at gjøre sig personlig bekjendt med dem, og har derved havt Leilighed til at gjøre adskillige interessante Bemærkninger. I Avenue de la Motte-Piquet, et Par Skridt fra Invaliderne, findes der en saadan, hvis Publikum ubelukkende bestaaer af Soldater og Underofficerer. Man forestille sig en Sal af Middelsørrelse, hvis Baggrund man har omdannet til en Slags Scene; det Hele er decoreret som en Terrasse i Ludvig den

Femtendes Tid, og overalt er der placeret runde Smaa-
borde, ligesom paa de sædvanlige Cafés, samt Straa-
stole. Tæt ved Scenen er der et Claveer, som ud-
gjør Orkestret, og dette Claveer trakteres af en mager
Musiker, der rygger uophørlig. Actricerne ere to i
Tallet og have deres Siddeplads paa Scenen, naar
de ikke synge; en Skuespiller i sort Kjole og med en
ikke ganske hvid Vest udgjør i Forening med dem hele
Personalet; den ene af Damerne er iført en Slags
Tyrolerdragt, den anden en hvid Kjole; hvad Publi-
cum angaaer, saa bestaaer det foruden Soldaterne af
nogle Blousemænd og en fem sex Borgermænd, hvis
Frakker stikke besynderligt af til de blaa Blouzer og
til de rode Pantalons. Det er midt under Glassenes
Klang og tykke Tobaksrøge, at Sangeren og Sanger-
inderne udfolde deres Talent; i Regelen gjentage
Tilskuerne Omkvædet, og Soldaterne akkompagnere
dem ved at støde deres Sabler imod Gulvet. Det er
den sentimentale Genre, der her gjør mest Lykke; man
hyles over „de stakkels visne Blade“, over „de stak-
kels plukkede Fugle“ og over „de stakkels Skyer“, der
glide forbi. Det er den samme grædelige Tone, der
for Diebliffet ogsaa er Mode i Salonerne, men Publi-
cum jubler dog entusiastisk, naar der ovenpaa en
saadan dum Sang istemmes en løsagtig Canzonette.

I Udkanten af Dvarteret Mouffetard er der strax
foran i Avenue de Choisy en Café chantant i en
anden Genre, der besøges af Garbersvendene fra de

tilstodende Gader og af en Masse af Arbeidere. Den er kun aaben Torsdag og Søndag; Entréen koster 50 Centimes og for denne ringe Betaling opbartes Tilskuerne fire Timer i Træk med alle de Gemenheder, vi allerede have omtalt. Salen har tidligere været et Skolelokale, hvilket man strax kan see af dens usædvanlig langagtige Form og af Bordenes Indretning.

I et lignende Etablissement i Nærheden bestaaer Publicum af Fræmmersvende og i et andet paa Boulevard Saint Michel kun af Studenter. Forresten vilde det være overflodigt at opregne dem alle; med Undtagelse af de Hovedtræk, som vi allerede have antydet, ligne de hinanden ganske. Nogle ere rige og pragtfulde med forgyldte Bægge og et fuldtalligt Orchester, andre ere smudsige og elendige, det er den hele Forskjel. Overalt staaer Publicum paa det samme Dannelsesstrin, men Paaklædningen er elegant eller fattig, eftersom Stedet er, man søger hen til; overalt hører man de samme Sange, thi paa de rigeste saavel som paa de fattigste er Repertoiret det samme; saasnart en Sang har gjort Lykke ved en eller anden Concert, udbredes den hurtig over hele Paris, ligesom et Stykke, der har gjort Lykke paa en Scene i Hovedstaden, pludselig forplanter sig til alle Provindstheatrene.

Enkelte af disse Cafés chantans have et mere malerisk Udseende end de andre; det er dem, der falde ind under Rubriken: „Syn og hvem der vil.“ Saa-

ledes henævnes nemlig de Sangerlokaler, hvor der hverken er Skuespillere eller Skuespillerinder, men hvor Publicum selv overtager deres Roller. Saa snart Salen er nogenlunde fuld, stiger en Tilskuer op paa Forhoeningen og synger en Sang; han afløses af et Fruentimmer, der forlader sit Glas Ol, for at fremføre nogle Vers, og saaledes gaar det videre, saalænge der iblandt Publikum endnu er Nogen, der har Øyst til at optræde. Et saadant Etablissement findes der paa Boulevard Saint Germain; Bæggene ere tilrøgede, Gulvet er fuldt af Oliepletter, og Vinen svømmer paa Bordene. Hvem søger herhen? Gamle Studenter, ikke altsfor dydige Fruentimmer, ikke at tale om adskillige ubekjendte Poeter og Musici, der ere lykkelige over her at finde et Sted, hvor deres Værker kan beundres. Fra saadanne Steder udbrede de naanstrændigste og løstagtigste Vers sig lige til Familienlivet, ja man horer dem endogsaa nyndes af Børnene, og det ikke blot Arbejderbørnene. „Maxima debetur puero reverentia“ siger et latinsk Ordsprog, og det har Ret, thi det er sorgeligt, at høre barnlige Væber gjentage disse affyelige Sange, der som en Gift snige sig ind i Familierne!

Det er derfor ikke nogen Overdrivelse, naar man taler om den fordærvelige Indflydelse som disse Sangerkneiper have paa Sæderne. Antallet af de Personer, der daglig søge hen til disse hæslige Steder, kan anslaaes til 40,000. Det er altsaa 40,000 Væsner, der daglig forgiftes af disse Modbydeligheder.

Er da Meningen den at luffe alle disse Steder? Det vilde være umuligt; nei, man maa blot berove dem to Trediedele af deres Publicum, ved at sætte Politiplacaten af 1864 i Kraft igjen. Mængden strømmer derhen, fordi man der spiller Baudeviller, Komedier, Operetter, Dramaer og Nytaars-Nevuer. I Frankrig og i særdeleshed i Paris sværmer Befolkningen for Theatret, og Massen søger fortrinsviis til Sangerkneiperne, fordi den der faaer Komædie for godt Kjob. Fra den Dag af, da der kun maa synges i den daglige Dragt og uden Indblanding af Tale, fra den Dag af, da Publicum ikke længer kan indbilde sig at være paa Komædie, vil Tilstrømningen ogsaa være forbi, Kunderne ville vende tilbage til de bedre Theatre og de unge Folk fra Conservatoriet vil ikke for en Pengesfordeels Skyld forlade deres egentlige Carriere. Kunsten vil vinde derved og Moraliteten ogsaa, thi Ungen maa paastaae, at hvad her høres ikke skulde have nogen Indflydelse paa Befolkningens Charakter og Sambittighed. Det vilde være en let Sag at bevise det Modsatte, men disse Betragtninger vilde føre for vidt. Jeg vil da noies med at anføre nogle forfærdelige Ord, som Fængselsdirecteuren Becquerel udtalte for en fyrgethye Aar siden: „Overgang man spiller“, sagde han, „et af disse nye og fordærvelige Skuespil, saa seer jeg det strax paa Antallet af de unge Arrestanter, der sendes til mig.“

(Efter Albert Delpit).

Incognito.

Prindsen af . . . var lige ved at afslutte en af disse Reiser i Europa, hvormed de præsumptive Tronarvinger i vore Dage fuldende deres politiske Opdragelse. Ulykkeligviis havde Prindsen paa denne Reise og ved de forskjellige Hoffer ikke faaet andet at see, end hvad man havde viist ham, det vil sige, hvad der kunde behage ham, og ikke hvad der kunde belære ham. Hans gamle Hovmester Marco Uski havde omhyggelig sørget for, at Prindsen ikke saa eller horte Andet, end hvad der kunde smigre hans Stolthed, og saaledes skete det, at hvorvel han drog fra det ene Sted til det andet, førte han bestandig den samme Atmosfære af Smiger og Logn med sig, hvor han kom hen. Naturen havde imidlertid begavet ham saa lykkeligt, at selv en saadan Opdragelse ikke kunde ødelægge ham, og hvormeget man end bestræbte sig for at lade ham see Livet i et falsk Lys, kunde man dog ikke berøbe ham Evnen til jevnlige at see det Rette.

Efterretningen om at hans Onkel, hvem han skulde efterfølge paa Thronen, var død, traf ham i Grækenland, der var Endemaalet for hans Reise, og han skyndte sig nu at vende tilbage ad Donauen. Han lod sin Bagage og sine Tjenere følge bag efter og skyndte sig incognito hjemad med sin Hovmester.

De standsede udenfor et lille Herberg ved Bredden af Pruth, og her viste det sig, at det var umuligt strax at fortsætte Reisen, da den sidste Postvogn var afgaaet en Time tid forend deres Ankomst, og der var paa Floden ikke noget Fartoi at faae fat paa; hvis de ikke vilde vente i ubestemt Tid, maatte de beslutte sig til at afgaae med det Passageerskib, der daglig anløber de forskjellige Stationer paa begge Sider af Floden.

„Godt! saa gaae vi med Passageerskibet“, sagde Thronfølgeren.

„Men der er den Ubequemmelighed derved“, bemærkede hans Ledsager, „at der i Skibet kun er een Kahyt, og at Deres Hoihed vil blive nødt til at blande sig med de øvrige Reisende.“

„Ja, hvad gjør saa det! De glemmer bestandig mit Incognito, og jeg har ikke engang kunnet formaae Dem til at kalde mig simpelthen Georg.“

„Det kommer deraf“, sagde Hovmesteren trybende, „at Deres Hoihed har et Væjen, der strax fører Tanken hen paa Deres Rang. Igjennem Deres simple Dragt seer man strax, at De er en Fyrste. Nylig

horte jeg Verten udtale sig med Henrykkelse om Deres smukke Træk og udsøgte Manerer."

"Verten har uden Tvivl mærket, at det var Noget, De gjerne horte, og har derfor villet være Dem behagelig. De kan være vis paa, at han har sat dette Smigreri med paa Regningen."

"Deres Høihed lægger Mærke til Alt og seer ind i Sjælens Dyb", udbrød Hovmesteren i en beundrende Tone. "Han har sat det med paa Regningen! . . . det er umuligt at udtrykke sig mere aandrigt, og hvis disse Ord kjendtes i Paris, vilde de i Morgen staae i alle Aviser."

"Hold dog op, Marco", afbrød den unge Prinds ham, "De er saa overbærende med mig, at det virkelig gjør Dem blind for mine Mangler! Naar kommer saa Skibet?"

"Om en Time. Jeg har glemt at underrette Deres Høihed om, at Vertinden har gjort mig noget urolig og ladet mig forstaae, at Seiladsen paa Pruth ikke er saa ganste sikker. Skibet er for en Maanedstid siden blevet overfaldet og plændret."

"Har De isinde at forstrække mig?"

"Jeg kjender Deres Høiheds Mod og veed, at det er umuligt; men jeg har troet, at jeg ikke bor fordølge Dem Sandheden. Deres Høihed veed jo forresten, at jeg er beredt til at følge Dem, hvor det skal være; De behøver kun at udtale Deres sic volo, sic jubeo . . ."

„Hvorfor fortsætter De ikke Verset?“ vedblev Brindsen smilende; „stat pro ratione voluntas, min Billie træder istedetfor Fornuften.“

„Hvor Deres Høihed huffer Deres Latin!“ udbrød Hovmesteren beundrende.

„Det er jo Dem, der har lært mig det, saavel som hvad jeg veed forresten.“

„Det er jeg stolt af, og jeg vover ogsaa at sige, at Deres Høihed staaer ligesaa høit over Andre ved Deres Kundskaber, som ved Deres Fødsel.“

„Der kommer Skibet“, afbrød Brindsen ham; „betal Verten og lad os komme afsted.“

Hovmesteren adlod og hans Elev ventede paa ham nede ved Flodbredden.

Uagtet den unge Brinds var bleven saa vant til at roses, at det var meget undskyldeligt, om han havde fattet gode Tanker om sig selv, var han dog baade forstandig og oprigtig nok til undertiden selv at tvivle om sine Fortjenester. Undertiden hørte han paa sin Hovmesters Lovtale med nogen Skulde, ikke fordi han jo gjerne vilde troe paa sin egen Overlegenhed, men han ønskede dog helst at see den bekræftet af Erfaringen. Denne Reise paa Bruthsfloden tilbød ham en ønskelig Veilighed. Her var der Ingen, der kjendte ham; det kom altsaa an paa at gjøre sig gjældende ved sine personlige Fortrin, og han besluttede at anstille Forsøget. Han befalede derfor sin Ledsager i en alvorlig Tone at undgaae Alt, hvad der kunde for-

raade hans Incognito, og gif derpaa ombord i Skibet, som fortsatte sin Route.

Der var en Mængde Passagerer ombord, og de syntes at tilhøre forskjellige Klasser. Der var Landboere, Njobmænd, rige Proprietairer, en gammel tydsk Militair og endeel unge Piger af forskjellige Vilkaar. Brindsen lagde strax Mærke til Gen, hvis ualmindelige Skjonhed og livlige Manerer overraskede ham. Forskjellige Passagerer havde een efter een nærmet sig til den unge Person, indladt sig i Samtale med hende, og efterhaanden havde der paa Dækket dannet sig en lille Kreds, hvori hun var det egentlige Centrum. Brindsen nærmede sig ogsaa, men imod Sædvane var der Sngen, der lagde Mærke til ham; han begyndte at ville sige Noget, men blev uden videre afbrudt af sin Nabo. Han forsøgte at sige en Wittighed, men der var slet Sngen der smilte. Lidt overrasket og stodt over denne uvante Digegyldighed vilde han hævne sig ved et Par Epigrammer, men den unge Pige viste dem tilbage med en saa træffende Siinhed, at hun fik hele Latteren paa sin Side. Brindsen fandt det rigtigst at trække sig tilbage og kom til at staae ved Siden af en Bondelone, der i nogen Afstand havde lyttet til Samtalen og været med til at lee paa hans Bekostning.

„Kom her og sæt Dem ned, lille Ven“, sagde hun, og gjorde Plads for ham; „De har truffet paa Deres Overmand, men det skal De ikke bryde Dem

om; enten har man et godt Hoved eller ikke, det er Noget man ikke kan give sig selv; men i al Fald skal man ikke sætte et surt Ansigt op af den Grund."

Brindsen saae ganske forbauset paa den tykke Bondedone, der tillod sig at give ham gode Raad, men hun boiede sig hen til ham og vedblev: „De lagde nok ikke Mærke til, hvorfor den Lille nylig var saa slem imod Dem? Det kom deraf, at De vilde gjøre Loier med den smukke unge Fyr, der sidder ved hendes Side. Det er hendes Kjæreste, og vi Fruentimmer kan nu engang ikke lide, at man kommer den for nær, som vi holde af, især naar han er saa smuk som den Pokkers Knægt der. Enhver kan være god for sig, og jeg tvivler ikke om, at De er en god og skikkelig lille Fyr, men naar man er slaaet til en Skilling, bliver man ikke en Daler. See bare paa ham der og siig selv, om han ikke seer ud som en virkelig Brinds!"

Georg reiste sig heftigt og gik hen til sin Ledsager, der sad og talte med den tyske Officer; Brindsen blandede sig i Samtalen, men han kom ogsaa her galt afsted, thi de havde ikke talt sammen i ti Minutter, førend den gamle Militair ubarmhjertigt lod ham forstaae, at han allerede havde gjort sig skyldig i tre historiske Feil, ikke at tale om forskjellige sproglige Urigtigheder. Brindsen afbrød utaalmelig Samtalen, men idet han gik fra dem, horte han Tydsferen ud-

tale sin Beklagelse over, at de unge Mennesker i vore Dage fik en saa mangelfuld Opdragelse.

Hidtil havde Veligheden til at gjøre Erfaringer været ham gunstig. Hans Hovmesters Lovtaler over hans Vittighed, hans Skjonhed og hans Kundstaber syntes ikke her at finde Bekræftelse. Han fandt, at den Lektion, man gav ham, var temmelig streng, og han kunde ikke sige sig fri for at see noget ærgerlig ud. At stige ned fra en Biedestal er altid temmelig piinligt, selv om man er nok saa besteden; det er derfor intet Under, at den unge Prinds satte sig hen i Forstævnen i temmelig daarligt Humeur.

Mørket begyndte nu at falde paa, og Blodbredderne syntes meer og meer at forsvinde. Flertallet af de Reisende havde forladt Kahytten for at nyde Aftenens Friskhed, og Skibet gled netop ind i en snever Flodarm, der dannedes af et Par parallelt liggende Der. Skibet havde nu naaet det smalleste Sted, da i det samme tre Smaabaade kom frem under de nedhængende Piletræer og styrede rask henimod Skibet. I samme Dieblik, som Capitainen ombord fik Die paa dem, raabte han: „Der er Røverne!“ men han havde neppe udtalt, før Baadene lagde til, og et Dusin bevæbnede Mænd styrtede op paa Dækket.

Imellem Passagererne herskede der i det første Dieblik en Stræk og Forvirring, hvoraf Vanditterne betjente sig for at plyndre og bemægtige sig hvad de kunde bruge. De vare allerede ifærd med at faste

Kufferter og Bagage ned i deres Vaade, da den smukke unge Mand, som Bondekonen før havde talt om, sprang op, beroligede sin Kjæreste med et Par Ord og styrkede frem med Sabelen i Haanden og opfordrede de Reisende til at forsvare sig. Brindsen, der i Begyndelsen havde staaet ligesaa forbløffet som alle de Andre, horte dette Tilraab og styrkede ligeledes ind paa Bandidterne. Soffolkene fulgte først deres Exempel, og derpaa de Reisende, og de angreb saa eftertrykkeligt, at Bandidterne nogle Dieblikke efter vare nødte til at kaste sig i deres Vaade og frelse sig ved Alarmerne.

Kampen havde været heftig, men saa kort, at der kun vare saa Saarede. Brindsen havde faaet et Sjug i Armen, der ikke var farligt, men blødte stærkt. Den smukke unge Pige, som vi før talte om, var netop ifærd med at forbinde ham med sit Lommetørklæde, da Hovmesteren, der forsvandt, saasnart Kampen blev alvorlig, atter kom frem og streg, da han opdagede hvad der foregik:

„Store Gud, Hans Hoihed er saaret!“

„Det er Ingenting“, svarede Brindsen smilende; „men hvor Pokker har De været henne?“

Istedetfor at svare styrkede den Gamle hen til ham og raabte fortvivlet:

„Hvad seer jeg? har de Glendige vovet at lægge Haand paa Hans Hoihed! Hans Hoihed svømmer i sit Blod! hurtig, Herr Capitain! læg ind til den første den bedste Landsby og skaf fat paa en Læge! det er

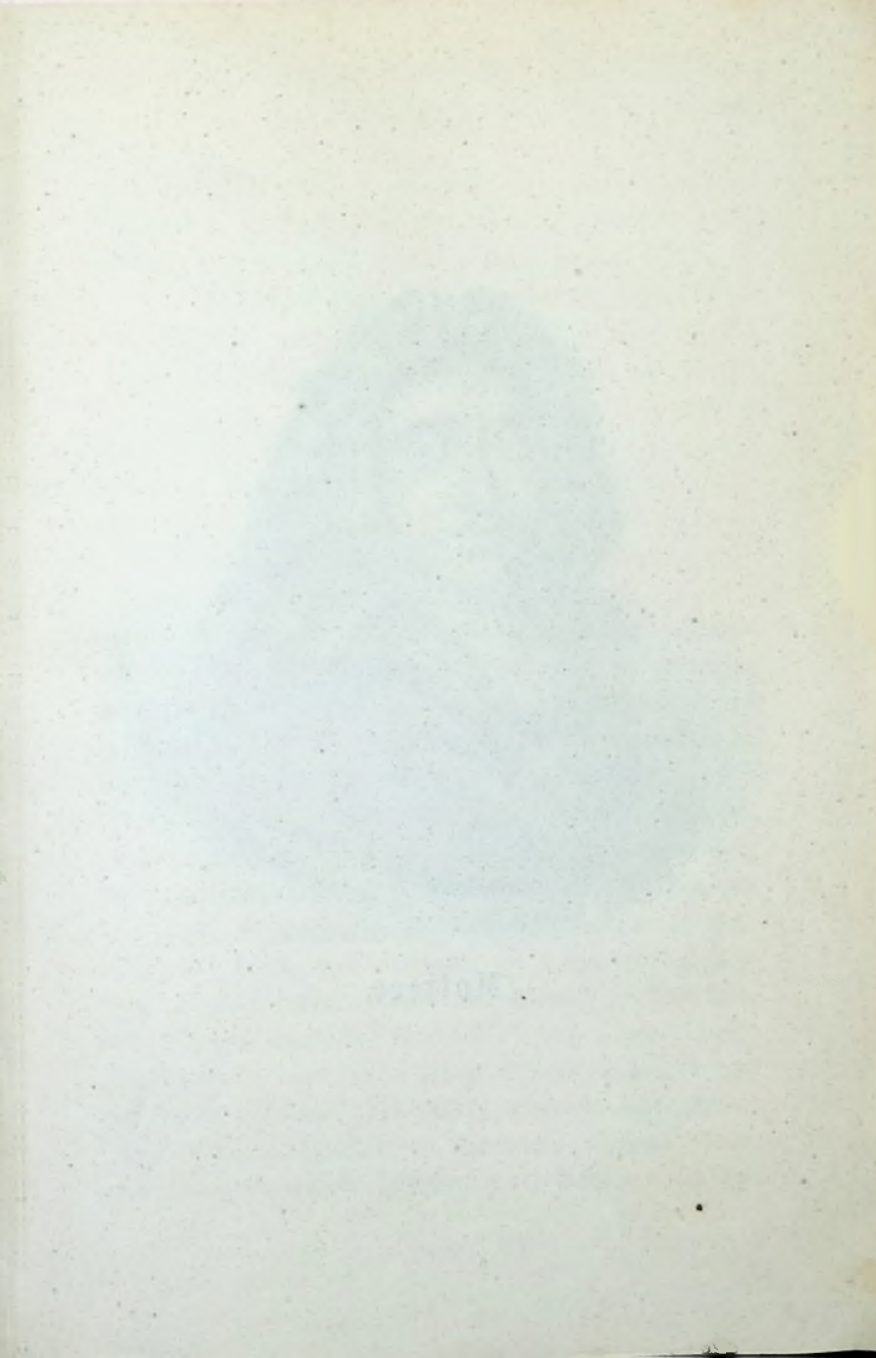
Prinds Georg, mine Herrer, det er deres fremtidige Hersker, der er her iblandt dem."

Disse Ord hilstes med et Skrig af Overraskelse, der hurtig efterfulgtes af en ærbødig Tausshed. De Reisende trak sig et Dieblit tilbage og blottede deres Hoveder. Den Gamle vedblev, idet han loftede Armenene imod Himlen:

"Men det er Deres Hoiheds egen Skyld, Deres Mod er altfor ustyrligt! da Alle flygtede, var De den Eneeste, der holdt Stand, og det er Dem, som vi Alle kan takke for vor Frihed."

"De tager feil", afbrød Prindsen ham i en alvorlig Tone; "jeg var i Begyndelsen lige saa frygtsom som alle Andre." Deryaa gik han hen til den unge Mand, som først havde opfordret til at gjøre Modstand, og tog ham i Haanden.

"Her er Den", sagde han med Barme, "der har foregaaet os med et godt Exempel. Erindringen om denne Dag skal heller aldrig udslettes af min Husomtelse. Den har lært mig, hvad en Prinds er, naar han henvises til sig selv alene. En smuk ung Pige har kureret mig for min Vhst til at være vittig, en gammel Officeer har blottet min Uvidenhed, en tapper ung Mand har viist mig, hvorledes det stod sig med mit Mod, og en forstændig Bondedone har sagt mig, at jeg ikke skal gjøre mig til af mit Udvortes. Jeg skal aldrig i mit Liv glemme, hvad jeg skylder mit Incognito."

Molière.

Diane af Poitiers.

(Efter Capesigue og flere Forfattere.)

Frants den Første var egentlig kun et Sideskud paa Huset Valois's grønne Stamme, som Digteren Clément Marot siger. Kong Karl den Femte (1364—80) havde flere Sønner, af hvilke den yngste, Hertugen af Orléans, ægtede Valentine Visconti, Datter af Herren af Milano, et Ægteskab som gjorde ham rig paa Guld og var Oprindelsen til Frankrigs Fordringer paa denne Landsdeel. Hertugen af Orléans blev paa Anstiftelse af Hertug Johan den Uforfærdede af Burgund, der havde ham mistænkt for et utilladeligt Forhold til sin Hustru, myrdet paa Hjørnet af Rue Barbette i Paris, den 23de November 1407. Han efterlod tre Sønner: den ældste besteg Tronen under Navnet Ludvig den Tolvte, den anden efterlod ingen Børn, født i lovligt Ægteskab, og den tredie, Johan, Greve af Angoulême, ægtede Margarete af Rohan. En Søn

af ham, Karl, ægtede Louise af Savoyen, og deres ældste Son fik i Daaben Navnet Frants, Greve af Angoulême, og det blev den senere Frants den Første. Han blev jødt den 12te September 1494 i Cognac.

Det er meget interessant at læse den Dagbog, som Louise af Savoyen førte i Frants den Førstes Barndom. Hun kalder ham sin Konge, sin Herre, sin Cæsar og Son; det er ret en om Moders Ord, som følger alle Barnehjertets Pulsslag og astørrer de første Taarer, Frants fældede, da han tre Aar gammel mistede sin lille Hund „Harpagon, som var et kjerligt Dyr og tro mod dets Herre“. Hun havde først sin Hoffstat i Cognac, der horte til hendes Livgeding; men da Ludvig den Tolvte besteg Tronen, tog hun Ophold paa det kongelige Slot i Amboise. Her havde Barnet en Dag uforsigtig besteg et Pasgænger, som Hovmesteren, Marechal de Ghyé, havde givet ham. Den løb løbsk med Drengen, og man frygtede for hans Liv; „men Gud,“ skriver hun i sin Dagbog, „vilde ikke forlade mig; thi han vidste, at hvis jeg pludselig var bleven berøvet min Kjerlighed's Barn, vilde jeg have været altfor ulykkelig.“

Da Frants var bleven tretten Aar gammel, var han heftig og kjer som faa; og hans kongelige Slægtning, Ludvig den Tolvte, skjænkede ham da Grevskabet Valois. Han var den første i alle ridderlige Øvelser, og i en af disse Kampe fik han en Sten i Panden, der var udslynget med saa stor Kraft af en Slynge,

at man troede ham død. Man maatte afraage hans Hovedhaar, og fra den Tid var han det altid meget kort, som man kan see af alle de Portraiter, man har af ham. For at tæmme hans heftige Sind, stillede Kongen ham under Opsyn af en jindig og klog Ridder, Arthur de Gouffier, der, for at antyde sine Pligter som aarvaagen og opmærksom Lærer for en saa heftig Elev, valgte ham Salamanderen til Sindbillede med det Valgsprog: *nutrisco et extinguo*, hvormed han vel mente, jeg underviser og jeg styrer ham, en naturlig Forklaring af denne Devise, som forøvrigt er bleven fortolket paa tusinde sindrige Maader af de Lærde. Denne Salamander med sin Indskrift findes endnu paa nogle forjaldne Døre i Slottet Fontainebleau, men dog halvt udviffet; mere tydelig glimrer Salamanderen paa Renaissancetidens malede Vinduer i Slottet Blois, ligesom Diane af Poitiers' og Henrik den Andens Navnetræk i det gamle Louvre.

Frants var dengang en kraftig Ungerisvend, slank af Væxt, med aabne Ansigtstræk og livlige Dine; hans Næse var temmelig lang og boiede sig noget ud over de tynde Læber. Ludvig den Tolvte holdt meget af ham og vilde gjerne have ham gift, thi Kongen havde mistet sine to Sonner og Arvinger i ung Alder. Hans Datter Claudia havde ikke noget heldigt Ndre, men hun havde et fortræffeligt Hjerte og en ædel Charakteer; der var en kort Tid Tale om, at hun skulde ægte en spansk Prinds, den senere Karl den Femte,

men hun forelskede sig i Frants, og Egteskabet blev med stor Høitidelighed sluttet den 22de Mai 1506. Det var et nyt Baand, som knyttede Frants nærmere til Kronen, og han tilligemed Gaston de Foix bleve fra nu af Kong Ludvigs erklærede Indlinge. Gaston de Foix var ogsaa i Slægt med Kongehuset og horte til den berømte grevelige Familie Marbonne. Han fik Tilnavnet „Italiens Lyn“ og kæmpede tappert mod Venetianerne, Lombarderne og Spanierne. Han endte sit skjætte Liv i Slaget ved Ravenna, det mest berømte, der i lang Tid var blevet kæmpet i Italien. Frants fik Commandoen over de Riddere, som marcherede ind i Navarra mod Spanierne, og her fægtede han med stor Berømmelse. Da Englænderne havde oversvømmet Picardiet, ilede han ogsaa dem imøde; i dette Felttog døde Ludvig den Tolvte midt under Slaget i sit Telt, den 15de Januar 1515, og efterlod den kongelige Arv til sin elskede Datters Egteskælle, som antog Navnet Frants den Første med Huset Valois' liliekronede Baabenmærke.

Det var da ikke nogen ubekjendt Fyrste, som Gudsvelen hævede paa Tronen; Kong Frants havde levet saa længe ved Ludvig den Tolvtes Hof, at man kjendte baade hans Feil og hans gode Sider. Han havde ogsaa erhvervet sig ivrige Venner der: Brion, Montmorency og Montchenu. Den første blev Admiral, den anden Connetable efter Hertugen af Bourbon, og Montchenu Overhofmarechal; det var tre af

de fjæfeste Adelsmænd paa den Tid, og Kongen beholdt dem længe i sin Tjeneste. Frants den Første blev ialt i Reims af Erkebisp Robert de Senancour, den 25de Januar 1515. Han gjorde et godt Indtryk ved den Pomp og Pragt, hvormed han optraadte, ved sin frigerste Holdning, sin Behændighed og den Uforsagthed, han viste ved Turneringen i Paris, som holdtes i Gaden Saint-Autoine i Nærheden af Tournelles. De fyrige Adelsmænd havde ikke fundet stor Behag i Ludvig den Tolvtes rolige Regering, hvor der ikke var megen Storhed at opnaae, og som ikke udmærkede sig ved Udspreddelser og skjønne Fester: de haabede, at Riddertiden skulde nu vende tilbage. Middelalderen kunde ikke pludselig forsvinde; for en ny Tidens Særpræg faaer Magten, er der i Umindelighed en Tilbagevenden til det mest Glimrende i den svundne Tid, og Frants den Førstes Regering fik Præget af denne Overgang. Over den var der endnu udbredt det sidste Skjær fra Riddertiden, denne Eventyrverden, hvor man overalt kun saa Kæmper og Dværge, Troldmænd og Landebesværgere, et Liv med Bedrifter, som bragte En til at troe, at der dengang levede en Slægt af en særegen Natur, usaarlig mod Hug og Stød, som kun døde paa en eventyrlig Maade og ikke faldt til Jorden uden med Sværdehug at klove Klipper som Roland ved Roncesvalles.

Og det var ikke alene Paladinerne selv, som Digtningen gav denne Eventyrsfikkelse; ogsaa deres

Gangere, deres Vaaben vare fortryllede. Enhver Ridder af et kun noget berømt Navn havde sin Livheft, og den var ligesaa klog som Manden selv, havde Tilboieligheder og Lidenskaber som han, og disse Hestes Afstamning og Historie var ligesaa bekjendt som Heltenes. Denne Ridderens Ganger havde ligesom menneskeligt Vid; den standjede pludselig, naar en Fare truede dens Herre; den spidsede Øren, hvirvlede Stovet iveiret med sin Hov, naar han nærmede sig et Baghold, som en hæslig Trolldmand havde lagt for ham, og Rolands, Holger Danstes, Renaud de Montaubans Ganger sprængte affled over bratte Stier, gjennem tæt Krat, for at føre dem til deres Elskede, Angelika, Bradamante, Marphise, som de vrindsfende hilste paa og knælede ned for som fromme Lam.

Enhvert Stykke af Ridderens Vaaben havde ogsaa sin Historie: det var det fortryllede Horn, som ifingrende gjenlød over den vide Verden, Vidunderlandsen, ved hvis simple Berøring Rytteren kastedes til Jorden. Det var som om der var en Sjæl i Paladinens Sværd, i hans Dyrendal, hans Flamberge og Zoyeuse, disse navnkundige Ringer, som fældede usaarlige Kæmper eller klobede Bjerger som blødt Leer. Hans Rustning var hans Hæder og Stolthed; hans Hjelm, Kyrads og Skinner bedækkede ham heelt. Man kjendte kun hans Navn og Slægt af det Vaabenumærke, han bar, heelt underlig dannet af Plante- og Dyreverdenen med forskjelligt farvede Felter; man kjendte hans Væ af

Stjoldmærket og vidste, om han var ældste eller yngste Son, eller selv Bastard, og med hvilken anden Slægt han var besvogret. Hvert Stykke af hans Stjoldmærke var et Minde om Kamp og Heltebedrift.

Denne Trylleverden omgav Alt, hvad der levede og aandede; det var ikke andet end Vidunderer, som selv i vor blaserede Tid har sin bedaarende Tiltrækning. Selv Riddernes Saar helbrededes med Vidunderbalsam; Kunsten at læge disse dybe Saar af Sværdehug og Landsfæstod horte med til Kvindernes Opdragelse paa Borgene; og de vare altid rede til at pleie de saarede Stridsmænd. Det er, som om der dengang fandtes Hemmeligheder i Naturen, der ere ukjendte i vore Dage; thi Alt helbrededes med Urter, der samlede paa Marken, eller med Balsamer, som tilberedtes paa enhver Borg, hvis man ikke tog sin Tilflugt til en eller anden Troldmand eller Mandebesværger. Dog hvad man nu end vil domme om denne Vidunderverden, saa er det umuligt at beuægte, at den jo havde skabt dette Heltefolk, denne kjække Ridderfare, som forbausede Verden just i den Tid, der gik forud for Frants den Forstes Regjering. Rolandsfangen, som lige fra Wilhelm Erobrerens Tid istemmedes af Vaabenherolderne før Slaget, var jo kun en Lovprisning af Riddernes Bedrifter; og naar Paladinerne udførte deres Heltegjerninger, saa var det kun, fordi de mindedes, at deres Forfædre havde udført endnu større.

Blandt de mange tappre Mænd fra hin Tid var Connetablen af Bourbon den mærkeligste af Alle; det var ham, som hans Baabenfæller sammenlignede med Roland for hans Tapperhed i Kampen og hans store Krigskyndighed, hvori han overgik alle sine Samtidige. Han var født 1489; hans Fader var Gilbert, Greve af Montpensier, og han var saaledes Arving til Huset Bourbons rige Jordegodsfer; hans Moder hed Clara af Gonzaga, en Datter af Marquien af Mantua. Omkring ham sluttede sig talrige Jorddrotter; den mest trofaste af dem alle var hans Slægtning Johan af Poitiers, Herre til Saint-Ballier i Dauphiné, en tapper og driftig Ridder. Hans Borg laa ved Rhonen mellem de bratte Strænter paa Stranden ved Vivarais, hvor man endnu seer Mærker af Ruinerne udhuggede i Klippens Sider. Herren af Saint-Ballier havde en Datter (født 1499) af udmærket Skjønhed, som han havde givet Navnet Diane. Neppe sex Aar gammel fulgte hun allerede sin Fader til Hest paa Jagten og forstod at opdrætte Falke og Høge paa en vidunderlig Maade. Ti Aar gammel blev hun troslovet med Louis de Brézé, Greve af Maulevrier. Louis de Brézé var Storsenechal i Normandiet og nedstammede i uægte Linie fra Kong Karl den Syvende; hans Moder var en Datter af Agnes Sorel. Han havde af den skønne Agnes faaet Navnet Maulevrier (Mynde), paa Grund af sin store Kjærlighed til Jagt, der alt yttrede sig hos ham som Barn, og han forelskede sig i Diane,

hvis Billede han saae fremstillet som Stovens Gudinde. Familien Brézé horte til en berømmelig Slægt i Normandiet; hans Egtestab med Diane af Poitiers blev hoitideligholdt næsten under Krigen, i hvilken Greven af Saint-Vallier trofast fulgte Connetablen af Bourbon og var hans vigtigste Raadgiver. Han havde som Bayards, Gaston de Foix' og la Palisse's Vaabenfælle gjort Krigen i Italien med, samt med la Trémouille og Lautrec, og dette brave Ridderstab, der havde fulgt Ludvig den Tolvte, var nu ogsaa rede til at slutte sig om Frants den Første ved hans Thronbestigelse. Krigens kjække Bedrifter med alle dens Vidundere skulde atter fornyes ved den unge Konges Seire og fjerne Erobring. —

Der vaagner forøvrigt altid i Begyndelsen af en ny Regjering en ivrig Lyst til Bedrifter, en Længsel efter Eventyr, som man maa sørge for at tilfredsstille, naar man ikke vil have, at den Strømning, der er vakt, skal tage en fejl Retning. Men Krigens Færd vaskede altfor godt til Kong Frants's Charakter, til at han skulde modsætte sig den Mand, der var fremherskende hos dette Ridderstab, som endnu blev paa-virket af Karl den Stores Tider. Og Kamppladsen var allerede funden: det var Italien! Karl den Ottende og Ludvig den Tolvte havde efterladt Arverettigheder der og Minder om Hæder; den nye Konge behøvede kun at gjøre sine Fordringer gjældende. Dette Italiens Land opflammede alle brændende Længsler: Ridder-

skabet kjendte saa godt de rige, pragtfulde Byer, det havde streifet om paa disse med Blomster oversaaede Marker under en Himmel med straalende Sol; naar Ridderne mindedes, at Karl den Ottende havde gennem-ilet hele Italien, ligesaa Alperne til Napolibugten, saa onskede de kun at gjøre de samme Erobringer, bestaae de samme Eventyr. Den nye Konge lovede da ikke med at gjøre Fordring paa sine Forgængeres Rettigheder til Milano og Genua. Milano stod under en Hertug af en Race Eventyrere, Ludovico Sforza, Fører for store Hærstæver, meget yndet af Ludvig den Ellevte, men som gjorde Fordring paa Uafhængighed og som ikke vilde afstaae sine Rettigheder til Kongen af Frankrig over hele Lombardiet. Men de egentlige Herrer i Milano vare Schweizerne, kraftige og dristige Soldater, som dannede det bedste Fodfolk i det 16de Aarhundrede; disse kraftige Bjergboere haabede ikke alene at beherske Lombardiet, men ogsaa at bemægtige sig Bourgogne og maaskee selv i deres Drømme, at gjøre Frankrig skatkyldig. Deres Krige mod de gamle Hertuger af Burgund havde forøget deres Stolthed; de vilde fore Herredømmet i Italien, som Tydskerne havde gjort, thi det var dette skjønne Lands Skjæbne altid at staae under en fremmed Magt og aldrig at være stærkt nok til at være frit. Kun Republikken Venedig var betydelig nok til at gjøre Fordring paa en Nationalitet. Navnet germanisk Cæsar udøvede bestandig et uforklarligt Tryk, thi Paven og Keiseren vare Middel-

alderens to store Magter, som Venedig en kort Tid havde haabet at fordunkle.

Det var da for at bekæmpe Schweitzerne og erobre Milano, at Frants den Første besluttede Krigen mod Italien og samlede sit Ridderstab; da Marchen over Alperne var bestemt, lod der store Tubaakraab mellem Frankrigs Paladiner og Krigere. Korstogenes Land levede endnu, og Romanerne, Kronnikerne fortalte, hvorledes simple normanniske Riddere havde grundet store Stater i Neapel, paa Sicilien og selv i Grækenland. I denne Eventyrenes Tid syntes Intet umuligt; man haabede at erobre Alt med Landsfestod og Sværdslag, man troede paa alle Underne i Ridderromanerne, og denne faste Tro forberedte Seiren!

Smidlertid havde Schweitzerne med deres sædvanlige Udholdenhed oversvømmet Savoyen, for at bemægtige sig alle Udgangene til Alperne, navnlig Susapasset, hvor de dengang anlagte Veie stødte sammen. Paa denne Maade kunde de ikke angribes i Fronten. Hertugerne af Savoyen havde egentlig aldrig haft nogen bestemt politisk Mening, da de laae ved Foden af Alperne og snart vare allierede med de thdske Keisere, som de stode i et Slags Overhøihedsforhold til og skyldte deres Magt, og snart sluttede sig til Frankrigs Konger, for dog atter igjen at forlade dem og vel egentlig kun tænke paa deres egen Udvidelse. Men dette havde dog stor Banskfeligheid for dem, da de ikke bleve betragtede som hørende til den italienske

Nationalitet, thi Huset Savoyen havde sachsig Op-
rindelse. Paa dette Tidspunkt var der skeet en Til-
slutning til Frankrig, men Frants den Første stode
dog ikke synderlig derpaa, da han godt kjendte Her-
tugernes vaklende Politik.

Overansvorselen over Hæren blev betroet til Conne-
tablen af Bourbon, og han havde strax lagt sin Plan
til Felttoget. En Afdeling Vuestytter, under deres
Stormester Nymar de Prie, skulde indstibe sig i Mar-
seille for at bemægtige sig Genua, derfra over Po-
toge Schweizerne i Flanken ved Susapasset. En For-
trop af de dristigste Riddere under Vantrec og la Pa-
lisse skulde rykke frem lige til Medrealperne, der bryde
sig en ny Gjennemgang over Flodløb og Klipper henad
Durances Kilder. En piemontesisk Hyrde havde an-
givet en Wei, de kunde slaae ind paa. I Spidsen for
dette Corps rykkede tre tusind Pionerer frem, der
slog Broer og brod Wei gennem Klipperne, som for-
dum var skeet under Hannibal og Carl den Store.
Dette Værk blev dristig udført, saa at Alpernes Top
snart blev besat med Skjts, der deels blev baaret af
Menneskehænder, deels paa Muldyrenes Rygge, uden
at Schweizerne havde den ringeste Anelse derom; thi
man brugte den Krigsklist, at lade en Afdeling Landse-
knægte rykke over Mont-Cenis og Mont-Genèvre ad
de sædvanlige Weie til Susapasset, som om man vilde
angribe Schweizerne i Fronten.

Imidlertid rykkede den forenede italienske Hær

frem under en af Datidens dygtigste Hærførere, Prosper Colonna, for at understøtte Schweizerne og forsvare Milano. Italienerne vare saa sikre paa Seiren, at de pralede med, at de nu nok skulde fange Franskmændene imellem Alpepasserne come gli pippioni nella gabbia (som Fugle i et Bur). Men de fik at see, at de „ikke havde at gjøre med Sommerfugle, men med Djævla“, som Brantôme siger; thi pludselig faldt to franske Afdelinger over dem, og Prosper Colonna blev selv tagen til Fange af Marechal de Chabanne. Kun Flygtninge bragte Schweizerne Efterretning om, at Franskmændene vare rykkede ind i Italien og omgik deres Stillinger. De gjorde da en tilbagegaaende Bevægelse mod Po, hvilket imidlertid Connetablen af Bourbon ogsaa havde forudseet og derfor samlet et Reservecorps i Lyon, der var bestemt til at gjennembryde Alpernes Centrum. Dette Hovedcorps rykkede da frem mod Mont-Cenis; Ridderstabet, ført af Kongen i egen Person, tog Veien ad Piemont. I Turin modtog Frants den Første Hertugen af Savoyens Hyldest; han bemægtigede sig derpaa Novara og opstog sin Leir ved Marignano, hvor toilesløse Skarer sorte Landsknægte stodte til ham. Det var sex tusind kjække Eventyrere fra Rhinens Bredder, som havde tjent Hertugen af Guelderen mod den tydske Keiser. Det var vilde Skarer, altid klædte i Sort og med en sort Fane; men disse Eventyrere vare tappre

Mænd, der hverken frygtede Italiernes Feltslanger eller Schweizerne's Piker.

Keppe havde Hæren ordnet sig ved Marignano, for der fra alle Sider indløb Meldinger om, at Schweizerne rykkede frem i tæt sluttede Colonner og under den dybeste Tausshed som Munk. De vilde overrasse Franskmændene; men de Stovskyer, deres Fodder hvirvlede iveiret, bebudede et rask Angreb, og Connetablen af Bourbon beredte sig til at modtage dem. Schweizerne rykkede frem i Quarreer, stærkt besatte med Piker og Landsker, og i Spidsen deres Bueskytter; de havde til Hensigt at bemægtige sig Franskmændenes Feltstykker, for derpaa at vende dem mod Ridderne og knuse dem under deres Jld. Connetablen af Bourbon betroede Skytset til Landsknektenes Bevogtning, som forsvarede det haardnakked, medens Kongens Gensdarmen, harnisflædte og med Landsker væbnede Ryttere, ved en snild Maneuvre omsluttede Schweizerne med deres to Floie, som med to Staaltænger. Baade Angrebet og Modstanden vare heltemodige; Slaget ved Marignano varede to Dage og Nætter, og Schweizerne faldt i store Høbe midt i de Quarreer, de havde dannet, uden at forlade deres Rækker. Femten Tusind af disse Bjergboere led i Græsset, og sex tusind Franskmænd bleve dræbte i Kampen. Tidens Kronikeskrivere have berettet om mange heltemodige Bedrifter fra disse to Dages Kamp, og som den egentlige Seirherre nævnes da bestandig Connetablen af Bourbon, der „ikke skaanedes

sig selv mere end et jaget Wildsvin". Schweizerfodfolket mistede det Ry for Uovervindelighed, som det hidtil havde bevaret; Bjergboerne fældede Taarer af Smerte og svore at ville hæbne sig. I den Beretning, som Frants den Første aflagde om Slaget ved Marignano i et Brev, han skrev til sin Moder, taler han om al den Hæder, hans Stridsmænd havde indlagt sig, men ogsaa om de store Tab, hans Ridderstab havde lidt. Seiren ved Marignano forskaffede Frankrig Milano; Kongen og hans Riddere holdt deres høitidelige Indtog i Hovedstaden, modtagne med Jubel og Blomsterregn, og hos de skjøne Kvinder hostede Ridderstafaren Kampens Døn; men der indsneg sig dog ogsaa ved dette blodagtige Liv en Svaghed, som ikke blev uden betænkkelige Folger.

Blandt de stolte Navne fra en tidligere Tid er allerede nævnt Gaston de Foix som beslægtes med Kongehuset. Han havde en Søster, Françoise de Foix, som meget ung var bleven gift med Jean de Dabals Montmorency, Herre til Châteaubriand i Bretagne. Der levede hun meget tilbagetrukket, da Frants den Første i hele sit Rige lod kundgjøre de smukke Ord, Alain Chartier's Valgsprog: „at et Hof uden Damer var en Baar uden Roser". Kongen indbød da alle de skjøne Borgfruer og Frøkener til Fontainebleau, hvor Tiden da gik med Elskovsbeventyr, Turneringer og Dystkøb. Madame de Châteaubriand, som var udmærket smuk, blev indbudt af Dronningen selv, og

Kronniken fortæller, at Herren af Châteaubriand, der var meget skynsø og urolig over det galante Ny, Frants den Førstes Hof stod i, fik det Løfte af sin Kone, at hun ikke vilde tage til Hoffet, med mindre hun modtog en Guldring, som Sire de Châteaubriand bar paa sin Finger med sit Vaaben i. Frants den Første blev underrettet derom og skal enten have faaet fat i Ringen eller ladet den efterligge; ved dette Bebrag fik han da den unge Borgfrue til Slottet. Maaskee er det kun et Sagn, laant fra den Tids Fortællinger; men vist er det, at Madame de Châteaubriand herskede eneældigt, og at hendes Slægt blev overbædet med Gunstbeviisninger*). Hendes ene Broder, Gaston, var falden ved Ravenna, men den anden, Sire Odet de Foix, senere Marechal af Lautrec, havde tappert tjent i Italien og var forbleven i Milano som Overansfører over Hæren efter Kongens og Connetablens Afreise. Slaget ved Marignano havde baade tilintetgjort Sforza'ernes og Schweizernes Magt og bragt Milano under Frankrigs Overhøighed. Det Spørgsmaal stod nu tilbage, i hvis Hænder dette smukke Hertugdømme skulde betros. Skulde man vælge en af de store lombardiske Familier dertil eller overlade Styrelsen til en Franskmænd? Det havde maaskee været klogest at bevare det nationale Skin, og

*) Enkelthederne i Madame de Châteaubriands meget romantiske Liv ere udbragte af et hollandsk Skrift: „Frants den Førstes Kjærlighedshistorie, Amsterdam, 1695“.

der stod ogsaa i Kongens Tjeneste den gamle og kloge Marechal af Tribulzio, af den store Familie Antonio Tribulzio, som havde offret sig til Frankrigs Tjeneste siden Ludvig den Ellevtes Tid. Tribulzio var i Slægt med Familien Visconti, der var saa elsket af Milianeserne; han vilde have kunnet føre Forsædet i en national Regjering af Lombarder under Kongen af Frankrigs Overhoied. Denne snilde Politik vilde have ægget Skinsygen mellem de to Slægter Visconti og Sforza og forberedt Frankrigs Gueherredomme. Men det franske Ridderkab kunde ikke forstaae eller taale, at man betroede Italieneren et Land, som det havde erobret; Tribulzio blev da kaldt tilbage til Frankrig, og ved Madame de Chateaubriands Indflydelse blev Marechalen af Lautrec indsat som Gouverneur i Milano. Men om end Slaget ved Marignano havde skaffet Franskmændene Magten i Italien, om end Venetianerne havde affendt fire af deres stolteste Senatorer som Deputerede til Kongen, og selv Pave Leo den Tiende havde underskrevet Concordatet, saa var det dog ikke mindre vist, at Italienerne ikke holdt af Franskmændene; deres Flygtighed lige over for Kvinderne og deres Spotterier over Mændene stødte dem. Marechal de Lautrec var dem derfor altfor fransk og lod dem altfor meget føle det fremmede Herredomme. Han troede ikke heller Italienerne rigtig og havde derfor ogsaa givet Franskmænd Commandoen paa de vigtigste Pladser;

men derover harmedes Milaneserne, og der var da heller ikke forlobet et Aar efter Slaget ved Marignano, før der atter samlede sig fremmede Krigsfxarer i Italien, som stadig vedblev at være en Tumleplads for de andre Magters Uergjerrighed, medens Paven paa den ene Side og Venedig paa den anden ogsaa søgte at tilkæmpe sig Overherredømmet.

Riddertidens Aarbøger have bevaret Erindringen om et Møde mellem Frants den Første og Henrik den Ottende af England, som fandt Sted i Juni 1519 i Omegnen af Arras og har faaet Navnet „Le camp du Drap-d'Or“, Guldmor-Leiren, efter Kong Frants den Førstes Telt, der helt var opstaaet af pragtfulde Stoffer. Hensigten med dette Møde var en Alliance mellem disse to Fyrster, for at modarbejde Karl den Femtes Magt. Ved Tyrkernes stadig voxende Fremstribt i Europa havde man bestandig mere haft Tanken rettet paa en almindelig Forening af alle Fyrster mod disse Christenhedens værste Fjender; men nu havde Luthers Reformation tillige fremkaldt nye Forvirringer, og da Keiser Maximilian døde midt under disse vanskelige Forhold, fremstillede der sig tre Medbeilere til Keiserkronen: Frants den Første, Henrik den Ottende og Kong Karl af Spanien. Denne sidste blev valgt under Navnet Keiser Karl den Femte, og han blev saaledes den mægtigste Fyrste i Christenheden. Mod hans store Fremtidsplaner var det, at de to andre mægtige Herskere vilde danne en Mød-

vægt, og deres Frygt for, at Keisermagten aldeles skulde fordunkle dem, maa vistnok have været stor, siden den kunde bringe disse to Magter til at glemme de svundne Tiders Fjendskab. Der var jo neppe forlobet et Aarhundrede, siden den engelske Kong Henrik den Sjette herskede i Paris, og Guldmonten i Frankrig, Angelot, var endnu det engelske Montmærke. Men alt dette skulde nu glemmes, og de to Konger vare blevne enige om at mødes paa neutralt Territorium, for at forhandle om deres fælles Interesser. Det var to helt forffjellige Naturer: Kong Frants, kraftig og smuk, kyndig i al Ridderfærd, Digter og Skjonaand; Kong Henrik, svært bygget og lærd, talende Latin som en Doctor, men plump og haard, dog lidenskabelig i sin Kjærlighed til Kvinder. De to tappre Ridderstærker vare skinsyge paa hinanden: paa den ene Side Buckingham, Talbot, Russell, paa den anden Bayard, La Trémouille, Montmorency. Istedet for at mødes med stumpe Landsker, vilde de vistnok have foretrukket den blodige Balplads; en Udføning var egentlig utænkkelig.

Imidlertid blev Mødestedet bestemt paa en smuk Slette mellem Guine og Ardres i Flandern, og de to Konger skulde samles der med deres Hoffer, deres Dronninger og skjonne Elskerinder, deres Pager, Jagtkobbeler og andet kongelige Tilbehør. Dag og Nat arbejdedes der paa de pragtfulde Telte, dækkede med Tæpper fra Gent og Brügge; men Kong Frants's

eget Telt var af Guldmor fra Konstantinopel. Frankrigs Adelsmænd udfoldede en uhyre Luxus, og flere af dem bare, som Martin du Belay siger, „deres Møller, Enge og Jorder paa deres Skuldre“. De vilde overgaae Englænderne i Pragt, thi Kong Frants holdt af statelig Færd og de skjøne Kunster, medens Henrik den Ottende foretrak lærde Syster. Damerne vare paa begge Sider saa pragtfuldt udstyrede, at „de straaede som Blomster i Morgeneus første Solstien“. Den franske Pjunt forekom de engelske Damer saa hudefulde, at de lode sig gjøre lignende til stor Fortrydelse for de engelske Baroner og Ridderne, der fandt disse Møder altfor lidt blufærdige, „da de saft hverken havde Halsklæde eller Lin til næsten lige ned under Armene.“

Forskjelligheden i de to Kongers Charakter traadte ret frem ved denne Leilighed. Kongen af Frankrig var munter og aandrig, Kongen af England derimod alvorlig og tilbageholden. En Morgen tog Kong Frants Henrik paa Sengen og sagde til ham: „Min Broder, nu er I min Fange“; og en anden Gang sprængte han med fældet Landse imod ham, som for at kaste ham af Hesten, men standsede pludselig og hjulpede ham med sænket Landsestids. Der fandt ogsaa en Evetamp Sted imellem de to Fyrster, eller som Englænderne kaldte det, en Bogning, i hvilken Kong Frants seirede ved hver Dyst under Ridderskabets Jubel. I Kampene og Dystløbene mellem Ridderne

viste Alle stor Behændighed og kjæft Mod; Damerne vare Dommere og sad paa Galerier, bedækkede med gult, hvidt, grønt og blaat Silketoi, og de toge med stort Liv Deel i Kampen. De lode sig saaledes rive med, at de fast glemte Blufærdighedens Love og kastede Smykker og Klædningsstykker ned til de kæmpende Ridderne. „Til Slutning vare Damerne berovede al Pynt, saa at de sad med Hovedet bart, med Haaret ned over de hvide Skuldre, med Livstykke uden Ermer; thi Alt havde de givet til Ridderne, for at de kunde smykke sig dermed, Halsklæder, Hovedtoi, Brystdug og Raaber; og naar de saae, hvor vidt de vare gaaet, bleve de helt skamfulde, men naar de saae, at Alle vare eens, gave de sig til at lee af alle Kræfter, thi de havde givet deres Klæder og deres Menodier til Ridderne med saa glad et Sind, at de slet ikke havde mærket noget dertil.“ Disse Festligheder og Turneringer bevarede den ridderlige Aand og dannede Nationalcharakteren; det var ved at bevare disse Sæder at Frankrig udrettede saa store Ting.

Dette Møde i Camp du Drap-d'Or, der var saa pragtfuldt som Ridderfest, fik i Virkeligheden ingen anden Betydning end at godtgjøre Nationalhadet mellem Franskmændene og Englænderne. Frants den Første styrkedes ogsaa kun ved denne Leilighed i den Overbeviisning, at England neppe engang vilde bevare sin Neutralitet i den Kamp, der snart vilde udbrude med Karl den Femte, og han havde i Forveien

ikke været uvidende om, at de to andre Herskere havde pleiet hemmelige Underhandlinger. Magtet han godt kjendte Keiserens store Magt, saa brod han dog ikke sit Hoved dermed; han havde jo aldrig læst, at Amadis af Gallien eller Tristan havde anstillet den Slags Betragtninger, naar de skulde bekæmpe talrige og frygtelige Modstandere! Jo mægtigere Keiseren var, desto større Stolthed satte Frankrigs Hersker i at beseire ham, og at dette vilde lykkes, derom nærede han ingen Tvivl.

Kongen betroede Rigets Regering til sin Moder, Hertuginde af Angoulême, som havde været Regentinde i hans Mindreaarighed. Denne Fyrstinde nærede stor Kjærlighed for sin Son og onskede meget at forøge Rigets Magt; dette bragte hende til at indlade sig paa forskjellige Planer, der gik ud paa at komme i Besiddelse af flere Eiendomme og Løhn, som skulde tilfalde Connetablen af Bourbon og dennes Slægt. Denne indlob sig derfor i Underhandlinger med Keiseren, som lovede ham store Fordels, hvis han vilde slutte sig til hans Sag; Connetablen gjorde flere af sine Slægtninge bekjendt med Keiserens Forslag, og blandt disse var ogsaa Herren af Poitiers. Der blev nu indledet en Retsforfølgelse mod Connetablen og dem, der vare Medvidere i Sagen; han flygtede til Keiseren, men Breven af Saint-Ballier var ikke saa heldig at undkomme. Han blev da stillet for en Parlamentcommissjon og dømt fra Livet for Lands-

forræderi, men benaadet paa Kongens Befaling, da han allerede havde bestøget Skafottet. Til disse Begivenheder knytter der sig flere romantiske Fortællinger, som imidlertid ikke ere fuldstændig opklarede. Saaledes skulde den egentlige Grund til, at Kongemoderen vilde bemægtige sig Connetablens Lande, have været, at hun nærede en heftig ubesvaret Kjærlighed til ham og forgjæves tilbød ham sin Haand efter hans Ægtefælles Død; men Louise af Savoyen var allerede dengang hoit oppe i Tyrrerne (født 1476) og fjorten Aar ældre end Connetablen, saa at der egentlig ikke er stor Sandsynlighed for denne Beretnings Sandhed. Endnu mindre passer en anden Fortælling med Tidssangivelserne. Ifølge denne skulde Kongen have eftergivet Herren af Poitiers, Grev de Saint-Vallier, Dødsstraffen, fordi „Diane af Poitiers, en ung Pige, viffrede Kongen sin Vre, for at frelse sin Faders Liv.“ Men denne Beretning kan nu slet ikke stæmme; thi Connetablens Proces fandt Sted i Slutningen af Aaret 1523, og Diane af Poitiers giftede sig allerede i Aaret 1518 med Louis de Brézé og var altsaa dengang hverken ung Pige eller horte til sin Faders Hus. Hun blev først Enke flere Aar efter (1531) og viste stor Sorg ved sin Mands Død. Det er i det Hele vanskeligt ret at faae opklaret, naar egentlig Forbindelsen mellem Frants den Første og Diane af Poitiers begyndte; men det var dog utvivlsomt for hendes Ægtefælles Død. Dog selv om der alt var

en Kjærlighedsforstaaelse mellem dem paa den nævnte Tid, saa kan dog Diane's Indflydelse ikke have været meget stor, efter som hun ikke kunde opnaae sin Faders fulde Tilgivelse, thi hans Dodsstraf blev kun forandret til livsvarigt Fængsel. Det var Enkedronningen, som dengang havde Magten; Kongens Tanker vare altfor meget optagne af de Farer, som fra alle Sider truede Frankrig.

Den politiske Overeenskomst, der var sluttet mellem Keiseren og Henrik den Ottende efter Connetablen af Bourbons Frasald, var et fuldstændigt militært Forbund, som Frankrig maatte opbyde alle sine Kræfter for at holde Stangen. Alle Landets Grændser vare truede, og Alle vare ogsaa rede til at bringe ethvert Offer. Kvinderne holdt sig ikke heller tilbage; de gjorde det Boste, at de ikke vilde elske Noget eller lade ham blive deres Hjertes Ridder, som ikke drog ud i Kampen med Loftet Landse for at stride mod Karl den Femte med hans Spaniere og Flamlændere eller mod Kong Henrik med hans Englændere. Og i Spidsen for denne Ridderlighedens, Modets og Valanteriets nye Orden stillede Madame de Châteaubriand og Diane af Poitiers sig.

Italien skulde atter være Krigen's Skueplads. Kongen havde udnævnt Gouffier de Boisshy, Herre til Bonnivet og Admiral af Frankrig, til at overtage Commandoen over den Expedition, som var besluttet mod en italiensk Ligne, der endnu engang var blevet

dannet mod Frankrigs Herredomme i Milano, og som under Keiser Karl den Femtes Beskyttelse vilde ud-drive Franskmændene fra Lombardiet. Liguens Over-anførerere vare Prosper Colonna og Frants Sforza; disses Tropper skulde slutte sig til Spanierne, Flam-lænderne og Landsknægtene under Connetablen af Bourbon, der havde modtaget Commandoen af Kei-seren selv. Krigen i Italien var ikke det eneste Punkt i Keiserens vidtloftige Plan. Efter en særegen Over-eenskomst med Connetablen skulde han som Chef for Huset Bourbon ogsaa have Provence, og han var da utaalmodig efter at sætte sig i Besiddelse af denne Landsdeel. Han rykkede frem mod Var over Genua og Nizza; Keiseren skulde da sende en Flaade med et spanisk Udsfibningscorps til Hjælp under Anførsel af den gamle Beschiera, som hemmelig havde Ordre af Keiseren til at bemægtige sig Kysten af Provence. Connetablen af Bourbon gif over Var med sine Landsknægte, til hvilke der havde sluttet sig nogle spanske Regimenter, trængte ind i Provence og be-mægtigede sig Grasse, Antibes, Toulon og Aix, plyndrende overalt og hærgende de frodige Marker og Landstrækninger. Derpaa marcherede han mod Marseille, som Keiseren gjerne vilde have i sin Magt, da Soveien fra Spanien til Genua gif over denne Stad. Connetablen talte med stor Foragt om den Modstand, Marseille kunde gjøre. „Borgerne og Kjobmændene skulde komme med Strikke om Halsen,

for at bonfalde om Raade og bede ham tage Befalingen over Byen". Men det var at domme daarligt om Forholdene i Marsaille og den Aand, der herskede blandt Befolkningen. Man kan ikke uden at gribes læse Kromniken om denne smukke Tid i Borgerstandens Liv. Det er især hos den gamle Historieforfatter Ruffi, at man finder Oplysninger om disse Begivenheder. Han var Raadsherre i Byen, og hans Son fortsatte hans Værk, „Byen Marsailles Historie“, der udkom 1643.

Byens bekvæmede Befolkning, der hovedsagelig bestod af de forskjellige Laug, var bleven forøget med nogle Afdelinger italienske Tropper, som Borgerstabet havde taget i sin Tjeneste. Til Byens befæstede Mure horte der otte Taarne, af hvilke Sct. Pauls-Taarnet var det høieste. Lige over for dette paa de Hvide- drag, som omgive Byen, havde Connetablens Hær, da den kom fra Uiz, leiret sig; da nu Batterierne vare opstaaede, og Feltslangerne begyndte at spille, saae man ligesom i Heltetiden et smukt Syn. Medens Mændene kjæmpede fjælt paa Voldene, slæbte Kvin- derne allehaande Redstaber hid for at hjælpe til at udfylde de Brecher, der havde dannet sig, og ligeledes Rugler og andet Skvts. Dog vilde Byen tiltrods for det tappre Forsvar vistnok være bukket under, hvis ikke flere for den heldige Omstændigheder vare ind- trufne. Først adspredte den genuesske og marseillanske Flaade under Admiral Andreas Doria en spansk Flotille;

endvidere viste Beschiera, der kommanderede Spanierne, stadig Skinsyge mod Connetablen og spottede selv hans Anstrengelser mod Byen. „Det er de frygtlosomme Borgere, der komme med Strikken om Halsen og Byens Nøgler i Haanden, for at kaste sig for Eders Fodder“, sagde han, naar de fjendtlige Kugler, godt sigtede, slog ned rundt omkring og selv ramte Connetablens Telt. Men hvad der dog især frelste Provence og bragte Marseille Undsætning, det var et fransk Gensdarmcorps, som i hurtig Marche rykkede frem over Avignon under Frants den Førstes egen Commando. Veleirernes Skarer saae sig nu angrebne fra alle Sider; de opgave da Veleiringen af Marseille og trak sig skyndsomt tilbage. Kongen og hans glimrende Hof forblev nogen Tid i Niz, hvor der da holdtes pragtfulde Fester; og Glæden og Jubelen var stor over det tappre Forsvar af Byen af Marseilles tjætte Borgere og berømmelige Kvinder. Mindet derom lever endnu i mange Sagn.

Under disse frigerste Begivenheder havde Kampen, de pragtfulde Dystlob og Kjærligheden deres Sangere og Digtere. Den Læsning, som havde storst Tillokkelse for Frants den Første og hans Paladiner, for Diane af Poitiers og Madame de Chateaubriand, var den saakaldte „Roman de la Rose“, der var begyndt af Wilhelm Lorris og blev sluttet af Johan af Meung. Det er en londsfuld, eventyrlig Verden, som aabner sig for En i disse store Romaner fra

Middelalderen; men det er just ogsaa det, der giver dem deres Ynde. Deres Hovedindhold er det Maal, som Ridderne ved deres eventyrlige Bedrifter vilde naae: Kjærlighed eller Hæder; og derfor satte de ogsaa Sangerne og Digterne saa hoit. Man seer dem da ogsaa være med ved Kampene i de længst forsvundne Tider, lige fra Englands Erobring af Normannerne, og Troubaduren Robert Wace har bevaret Mindet derom. De to Digtere, Faderen og Sønnen Marot, fulgte Ludvig den Tolvte og Frants den Første paa deres Tog til Italien. Den ældre Marot var Ludvig den Tolvtes Dronning, Anna af Bretagnes Haandskriver og Digter; efter Kongens Død kom han i Frants den Førstes Tjeneste. Han besang de franske Krigeres Bedrifter, bragte ogsaa de franske Kvinder sin Hyldest, idet han sammenlignede dem med Italienerinderne og satte dem hoit over disse baade i Ynde og henrivende Skjønhed. Sønnen Clément kom efter et bevæget Liv i Tjeneste som Kammertjener hos Kongens Søster, Marguerite af Valois. Ved hendes Hof lærte han Diane af Poitiers at kjende, som for en Tid blev hans Beskytterinde, og hvem han tilegnede sine Ballader og Rondeauer. Han viste sig ildfuld og lidenskabelig for sine Drommes Guddom, og Sagnet fortæller ogsaa, at han baade var elsket af Diane af Poitiers og Marguerite af Valois; men det var dog maaskee kun i Digterens Dromme. Man tør i det Hele ikke tage de elskovs-

fulde Ord og de omme Fortroligheder altfor noie efter Bogstavet; i Middeldalderens trostyldige Sprog er Kjærligheden ikke tilsløret og Kvindens Under ikke til-dækkede; de Lidenstaber og de elskovsfulde Pys, Digteren synger om, trænge ofte ikke igjennem Fruerburets Mure. Clément Marot var en kjæk Sanger, og han fulgte ogsaa Kong Frants paa hans Krigertog. For dem vare jo Kvinderne begejstrede, og Diane af Poitiers delte ogsaa denne Følelse. Ligesom Agnes Sorel i en tidligere Tid drev hun nu ogsaa Frankrigs Konge til at føre Kampen for Fædrelandet og opmuntrede ham til, som en ny Amadis af Gallien, intetsteds at holde sig tilbage, hvor der var Hæder og Ære at vinde. Men den Sanger, som tiltrods for sin ringe Stilling dog snart erhvervede sig et berømmeligt Navn, kunde da ogsaa komme til at staa høit i Damernes Gunst, uden at der derfor behøvede at finde et mere fortroligt Forhold Sted.

Krigen i Italien fortsattes imidlertid, og den 24de Februar 1525 stod Slaget ved Pavia, i hvilket Kong Frants den Første blev taget til Fange. Han blev først sendt til Citabellet Pizzitone, under Paaskud af at hans Saar skulde helbredes. Raadet i Castilien var i Hast blevet sammenkaldt og havde, efter Hertugen af Albas Tilskyndelse, bestemt, at Kongen af Frankrig skulde føres til Madrid, og at, naar han først var i Spanien, der skulde tages de fornødne Forholdsregler, for at sikke Rigets Interesser. Keiser

Karl anstillede sig, som om han kun ugjerne gik ind paa denne Bestemmelse, og for slet ikke at lade sig paavirke af nogen ridderlig Følelse, fjernede han sig fra Madrid, i samme Dieblig som Frants den Første ankom der. Kongen blev behandlet med stor Agtelse, men strengt bevogtet; Synet af denne skumle By og hele det hoitidsfulde spanske Væsen stod i saa stærk en Mobsætning til hans Charakter, at han kjedede sig i hoi Grad, ja solte saa stor Smerte, at han blev syg. Forgjæves udbad han sig flere Gange en personlig Sammenkomst med Keiseren; denne vilde ikke indlade sig derpaa, for at hans Raad kunde have frie Hænder.

Bed Hoffet i Frankrig var man i den største Fortvivlelse over Kongens Fangenskab. Hans Moder, Hertuginde af Angoulême, førte Regentisabet, men Forholdene vare i hoi Grad sorgelige, thi der var hverken indre Fred eller Enighed i Landet. Der maatte paalægges store Afgifter, for at faae Penge til at betale Lospenge for Kongen, og man maatte frygte for Parlamenternes Modstand i saa Henseende, thi i Almindelighed benyttede de Landets Nød, for at sætte deres Fordringer igjennem. Luthers og Calvins Prædikener havde overalt vaakt stor Uro; Slottene bleve plyndrede af væbnede Bander, og Bønderne reiste sig i Lothringen, Champagne, ja lige til Hovedstadens Omegn. Overalt lød der vilde Raab om Lighed og Broderskab, og Regentinden maatte tage virksomme

Forholdsregler mod Udbredelsen af Luthers Ideer. Det var mindre Forfølgelser i religiøs Henseende end Forholdsregler for den offentlige Sikkerhed. Paa dette Tidspunkt begyndte Guisernes Magt og deres politiske Forbindelse med Diane af Poitiers. Den forste af disse kjætte lothringste Tyrster havde i flere blodige Fejder jaget de lutherste Bønder fra hinanden, og disse Fortjenester forøgede hans Magt. Ved Diane af Poitiers's Indflydelse blev Grevstabet Guise op-
hoiet til et arveligt Hertugdømme. Der fandt nemlig en stor Overensstemmelse i Meninger Sted mellem Diane af Poitiers og Guiserne, for at undertrykke den nye Lære, der truede med at fremkalde blodig Borgerkrig. Dette var ikke Tilfældet med Madame de Châteaubriand, som ved sin Familie nærmest horte til et Mellemparti, der holdt paa Maadehold og Forsoulighed. Som Veninde af Kongens Søster, Marguerite af Valois, og knyttet til Digteren Marot og flere Skjønaander, ja selv til Calvin, havde hun ikke saa bestemte og faste Meninger som Diane af Poitiers. Hun yndede ikke Guiserne, men sluttede sig til Familien Montmorency og bekjæmpede deres Indflydelse. Clément Marot, som hun beskyttede, havde viist sig tapper i Krigen i Italien og var endogsaa bleven saaret ved Kongens Side ved Pavia. Han tilskyndede Marguerite af Valois til at bringe den Plan til Udførelse, hun havde fattet, at begive sig til Madrid for at trøste sin fangne Broder. Hun havde af Kei-

seren faaet et Leidebrev for en bestemt Tid, og Brindsesjen begav sig da paa Veien med nogle af sine Damer, blandt hvilke ogsaa Madame de Chateaubriand var.

Da dette Hof af fornemme Damer kom til Madrid, laa Kongen tilsengs; han var bleven syg af Fortvibelse. Men saasnart han saae sig omgiven af alle disse skjonne Kvinder, blandt hvilke hans elskede Søster, siger Marot, „funkede som en Perle (Marguerite) midt i en Kurb med Blomster“, følte han strax Sundheden vende tilbage og med den sin naturlige Livlighed og Lystighed. I de lange Aftentimer under Gaugenstabet i Madrid læste hun for sin Broder sine noget dristige Fortællinger i Boccaccios Maneer, som endnu ere bevarede. Emnerne i dem vare alle om Elstovens Tillokkelser, og disse Fortællinger førte ligesom i et Speilbillede Grindringerne frem for Kongen om hans Hof og de skjonne Damer, som han havde bragt Hyldest og elsket.

Marguerite af Valois' og hendes yndefulde Damer's Ophold i Madrid var som en deilig Drøm for Frants den Første. Men denne lykkelige Tid var snart forbi; da Kongen først var rask og Tiden for Leidebrevets Gyldighed udloben, paaskyndede Keiser Karl det lille franske Hof's Afreise, der slagrende havde fæstet Bo der som et livligt kviddrende Fuglechor. Den spanske Alvor følte sig foruroliget ved dette lystige Liv, der let kunde skjule Planer til Und-

vigelse. Raadet med Hertugen af Alba i Spidsen havde endogsaa meddeelt Keiseren, „at Frants den Første og hans Søster havde en eller anden overraskende Heltebedrift ifinde, en Beslutning, som pludselig kunde forandre den politiske Situation, der nu var saa hæderfuld for Spanien, og som Slaget ved Pavia havde fremkaldt. Kunde Kongens fortvilede Stilling ikke bringe ham til at gribe de dristigste Forholdsregler?“

Frants den Første havde forlangt af Keiseren at lære de Betingelser at kjende, under hvilke han kunde opnaae Frihed. Efter lang Udsættelse opstillede Raadet endelig følgende Betingelser: Kongen af Frankrig skulde opgive alle Fordringer paa Milano, Genua og Neapel, og al Indflydelse i Mellemitalien; Burgund skulde atter gaae over til de gamle Hertugers Arving, det vil sige Karl den Femte som Sønnesøn af Maria af Burgund; til Fordel for Connetablen af Bourbon skulde der oprettes et uafhængigt Rige af Provence, Dauphiné, Bourbonnais, Forêt og Lhonnais, saa at Kongeriget Frankrig blev indskrænket til de Grændser, det havde indtil det 15de Aarhundrede.

Det er let forstaaeligt, at Frankrigs Konge betænkte sig paa at gaae ind paa disse Betingelser, og der gjæredes ogsaa forskjellige Planer i hans Hoved om at frasige sig Thronen til Fordeel for en af sine Søner og forblive i Fangenskab, saa længe Keiseren fandt for godt at ville beholde ham. Men en saadan

Beslutning gif dog over Frants den Førstes Kræfter. Hans Sorgmodighed tog atter saa stærkt Overhaand, at han følte sig syg og klagede sin Nød baade i Ord og Skrift. Der blev da omsider udnævnt Befuldmægtigede, for at afgjøre det Fornodne til Kongens Befrielse, og saasnart Overenskomsten var affluttet i Madrid, antog Alt et lystigere Udseende omkring ham. Keiseren, som hidtil havde vist sig saa tilbageholden, afslagde ham nu Besøg, og de to Monarker viste sig sammen i Madrids Gader, samtalende med hinanden med stor Fortrolighed og Hjertelighed. Ikke desto mindre nærrede de dog begge Mistro til hinanden og vare urolige for, at Betingelserne ikke usigtlig skulde blive opfyldte. Sagen var derfor først endelig afgjort, da der indtraf Melding til Madrid om, at Enkedronningen var ankommen til Bayonne. Frants den Første forlod da strax Madrid, den 18de Marts 1526, ledsaget af en Vresesforte, der samtidig skulde tjene ham til Bevogtning og følge med lige til Vidassoa. De spanske Historiekrivere fortælle, at Karl den Femte fulgte med til Vittoria, og at han paa Weien sagde til Kongen: „Min Broder, nu er I fri; hidtil have vi kun handlet som Konger, lad os nu handle som Udelsmænd. Lovet I mig at holde alle Ederes Løfter? Svar mig oprigtig derpaa!“ Hvorpaa Kong Frants høitidelig gav sit Ord og tog de Kors til Vidner derpaa, som stode langs Weien. Ved Vidassoa maatte Kongen skilles fra sine to Børn, der

bleve overgivne til de spanske Commissairex som Gidsler; men nu endelig fri- og lykkelig sprængte Kongen afsted lige fra Fontarabia til Bayonne, hvor hans Moder ventede ham, omgiven af sit Hof af skønne Fruer og Trokener.

Blandt disse var der en overordentlig smuk og yndig ung Pige ved Navn Anna de Biselen, Datter af Herren til Meudon, som strax fortryllede Kongen og lod ham glemme alt det Onde, han havde udstaaet, og de Sorger, der ventede ham. Denne heftige Kjærlighed*), som Kongen slet intet Skjul lagde paa, førte til et Brud med Madame de Châteaubriand. Denne Begivenhed har givet Anledning til et Sagn, der fortælles saaledes. Herren af Châteaubriand havde ventet paa sin Hustrues Anaade, for at hæbne sig paa hende for hendes Troløshed. Han indesluttede hende nu i et helt med Sort betrukket Kammer paa en af sine gamle Borge i Bretagne. Efter at hun her havde tilbragt nogle Dage i Kuelse og Anger, lod han Værelse aabne paa hende, og hun omkom lykkelig. Der fortælles endvidere, at Sire de Châteaubriand har tjent som Typus for Fortællingen om Blaasfæg, som Perrault har taget af Sagnene fra Middelsalderen.

Der ligger imidlertid ingen Sandhed til Grund for denne Beretning, thi Madame de Châteaubriand

*) Kongens første Hustru, Dronning Claudia, var død 1524.

viste sig endnu ved Hoffet efter Kongens Forelskelse i Mlle. d'Heilly, hvilket var den unge Piges Navn; og i den Samling af Breve, der endnu er bevaret efter Frants den Første, findes der et fra Madame de Châteaubriand af en senere Datum end Bruddet. Om dette fortæller forovrigt Brantôme flere Enkeltheder. Kongen skulde have forlangt nogle Smykker af Madame de Châteaubriand, som han havde foræret hende, og paa hvilke der var indgravet nogle Kjærligheds-vignetter, forfattede af Dronningen af Navarra — Marguerite af Valois. Da den forsmædede Elsterinde imidlertid havde faaet Tid til at lade Smykkerne smelte, svarede hun den Adelsmand, der kom som Kongens Sendebud, idet hun overrakte ham Metallet: „Bring dette til Kongen og siig ham, at da det har behaget ham at fordre det tilbage, som han af fri Villie har givet mig, saa sender jeg ham herved det ædle Metal tilbage. Hvad Vignetterne angaaer, dem har jeg saa godt indprentet i min Erindring, og de ere mig saa kjære, at jeg ikke har kunnet finde mig i, at Nogen skulde tilegne sig dem eller have Fornoielse af dem uden jeg selv.“ Hun døde ogsaa først længe efter, og Clément Marot skrev hendes Gravskrift, hvis Indhold ingenlunde tyder paa nogen voldsom Død. Men hun levede tilbagetrukket fra Hoffet under Mlle. d'Heilly's Gunst, som blev udnævnt til Hertuginde af Estampes. Den unge Hertuginde fik snart stor Magt; hun gjorde sig til Beskytterinde af Skjonaanderne og

de Verde af den halvt huguenottiske Skole, som omsværmede Kongen; hun gav Rabelais et Tilflugtssted paa sin Faders, Herren af Meudon's Godser, og han skrev der en Deel af sine berømte Skrifter. Hun blev nu Gjenstanden for Digternes Lovprisninger, medens Diane af Poitiers mere og mere knyttede sig til Guisernes Parti, til de ivrige Katholiker, som truedes ved Hertuginde af Estampes' Dphoielse, der mere hældede til Calvin's Lære. Efter hendes Tilskyndelse var det, at Calvin oversatte Psalmerne og henvendte sine Tilguelser til Kongen; og for at imødekomme Reformatorens Anskuelser, lod Kongen Hertuginde ægte en Adelsmand, Jean de Brosfes, som stærkt hældede til den nye Lære og tilhørte en bretagnisk Familie, hvis Godser vare blevne confiskerede under Ludvig den Ellefte. Alligevel vedblev Hertuginde at bære det Navn og den Titel, Kongen havde givet hende tilligemed en betydelig aarlig Indtægt. Diane af Poitiers trængte ikke til nogen særlig Beskyttelse for at bevare sin Berettigelse til at gaae i Arv efter sin Fader, Greven af Saint-Vallier, da det var en af Betingelserne ved Overenskomsten i Madrid. Hertuginde af Estampes, som var stolt af sin Ungdom (født 1508), behandlede Diane af Poitiers med Stoltthed; denne blev nu kaldt „Madame la grande Sénéchale“, men en mærkelig Sykke ventede hende senere med Dauphins Regjering, den senere Henrik den Anden.

I de nærmest paafølgende Aar fandt flere krigeriske Begivenheder Sted, og Overeenskomsten i Madrid blev endnu ikke bragt til nogen endelig Afgjorelse. Fra begge Sider paastodes der, at der forskjellige Gange var skeet Brud paa den, og Frygten for at Keiseren skulde blive altfor mægtig holdt de større Stater i en stadig Spænding. Frankrig havde alt under Kongens Fangenskab indledet Underhandlinger med Kong Henrik den Ottende af England, og efter hans Frigivelse var Cardinal Wolsey kommen til Fastlandet for at indlede en ægteskabelig Forbindelse mellem den franske Konges anden Son og Prindsesse Marie af England. Denne Forbindelse vilde sikre Henrik den Ottendes Alliance i Tilfælde af Krig, hvis Keiseren nemlig ikke vilde frigive Frants den Førstes to Sonner. Imidlertid truedes Europas Fred ogsaa fra Osten, og det var derfor naturligt, at man søgte at bringe en Fred tilveie mellem de christne Fyrster. Herved vare to Kvinder meget virksomme: for Frankrigs Bedkommende var det Kongens Moder, Louise af Savoyen, og for Keiserens Margarethe af Østerrig, Statholderinden i Nederlandene. Der kom da endelig ogsaa en Fred istand i Cambray (1529), der er bekjendt under Navnet „Damesfreden“, paa Grund af den Deel, de to nævnte Kvinder toge i Underhandlingerne. Frants den Første havde imidlertid ægtet Enkedronning Eleonore af Portugal, og ved Freden i Cambray bleve nu de vigtigste Stridspuncter afgjorte ved gjenfærdig Eftergivenesshed.

Kongen af Frankrig beholdt Burgund, dog under den udtryffelige Betingelse, at dette Hertugdømme skulde gives i Upanage til en af hans Søner; og Dauphin skulde ægte en Infantinde, da Keiseren syntes at sætte stor Priis paa at bevare Slægtskabet med Huset Burgund. Flandern og Artois med Tournai blebe forenede med Nederlandene under Margarethe af Østerriigs Statholderskab; og Kongen af Frankrig tilbagegav Urbingerne efter Connetablen af Bourbon, der var falden i Italien 1527, alle de tidligere confiserede Lehn. Blandt flere andre Betingelser var dog den vistnok endnu den haardeste, at Frantz den Første maatte opgive alle Fordringer paa Italien, det Land, som Fyrsterne af Huset Valois havde elsket saa hoit, og hvis Provindser, Milano, Neapel og Genua, de havde betragtet som deres Fædreearv.

Efter at Freden i Cambray var undertegnet, skulde Kongens Born vende tilbage fra deres Fangenskab, som de først havde tilbragt i Madrid og senere i et Munkelkloster i Valadolid. Efter Datidens Skik skulde der dog først betales Lospenge; de bleve ansatte til en Sum paa to Millioner Daler i Guld, og disse bleve da fyldte i Poser og førte paa Muldyr til Vidassoa. Efter at der var hengaaet lang Tid med Tællningen og Undersøgelsen af Mønten, var endelig Alt bragt i Orden, og man saae da et kongeligt Tog ankomme paa Bredderne af Vidassoa. I Spidsen kom ti Alfader med deres hvide Stoffe i

Haanden, dernæst Connetablen af Castillen, Fernandes Belasco, fulgt af Enkedronningen af Portugal med hendes Tresdamer og ved herdes Side de franske Kongeborn. Connetablen af Montmorency modtog dem og førte dem videre; Frantz den Første tog dem imøde og traf sammen med sine Born i Bayonne. Det kongelige Tog drog til Bordeaux, som hilsede den nye Dronning med Fester, Skuespil, Balletter og Dystløb. Toget drog videre gennem Guyenne og Languedoc; det gik kun langsomt fremad, thi Folket strømmede overalt sammen, og i hver By var der store Festligheder. Endelig vinede man Slottet Amboise's Taarne og mægtige Bygninger. I denne Kongebo skulde de to Ægtefæller afvente Forberedelserne til Dronningens Krøning i Saint-Denis, som fandt Sted i Marts 1530. I Anledning af denne Krøning var der bestemt en stor Turnering i Rue Saint-Antoine, det sædvanlige Sted for disse Festligheder, og allerede i Lobet af to Maaneder vare Sendebud, Staldmestere og Herolde udsendte til alle Frankrigs Borge, for under Trompeters Lyd at forkynde den skjonne og glade Fest. Der skulde kæmpes med Landsje og Sværd, med Baabekolle, baade Brydning og Dystløb, og der var stor Fryd overalt paa Borgene, thi ingen Ridder vilde undslaae sig for at give Møde, naar Kongen kaldte.

For Enden af Gaden henimod Saint-Antoine-Porten laa Bastillen med sine haver og Grave, der strakte sig lige ud til Floden; et stort Rum, bedækket

med Gronsvær og Enge, adskilte Bastillen fra Tournelles-Slottet, der var omgivet af Haver med Gitterværk og en lille Kirsebærlund, der strakte sig til den lille Hoi ved Montreuil. Imellem disse Haver og Seinen var den brede Gade Saint-Antoine, som naaede op til Cölestinerklosteret. Og her holdtes Turneringerne. Da den mærkelige Dag nærmede sig, blev der anlagt store Kendebaner, bestrøede med Sand og godt besproittede med lugtende Bænde, mellem de med glimrende Farver straalende Stilladser, paa hvilke Damerne og Kampdommerne toge Plads. Dagen i Forveien, medens Væbnerne og Svendene traf de fornødne Forberedelser, lode Ridderne deres Standarder og deres Skjoldmærker, prydede med deres ridderlige Vaaben, ophænge paa forgyldte Stænger paa Kendebanen, for at Kampdommerne kunde kjende de Ridders Navne og Slægt som skulde tage Deel i Vaabenlegen. Den adelsbaarne Kronikefriver Belleforest, som var opdragen ved det kongelige Hof og havde været Page hos Dronningen af Navarra, har meget vidtløstigt beskrevet Enkelthederne ved denne Turnering i Rue Saint-Antoine. Han maler med livlige Farver og fortæller da om alle de Landsker, der bleve brudte til Ure for de skjonne Damer. Efter at først Dronning Eleonore havde modtaget den hende tilkommende Hyldest, bleve Skrakterne aabnede til Kampen om Skjonhedens Priis, de to Heltinder vare Hertuginde af Estampes og

Diane af Poitiers, der kappedes i Ynde og Magt, og Ridderne krydsede deres Sværd til Værelse for dem.

Paa dette Tidspunkt, hvor Hertuginde af Estampes havde naaet til den høieste Magt, var det, at Kongens Son, Hertugen af Orléans, som kun var tretten Aar gammel, trods sin Ungdom viste sig som Diane af Poitiers' elskovsfulde Ridder, skjøndt hun allerede var tredive Aar. Hvis man skal troe Brantôme og de Efterretninger, han havde samlet om Diane af Poitiers i den Alder, saa var hun endnu den skjønneste blandt de Skjonne; og jo ældre hun blev, med desto større Glæde straaede denne Skjønhed, saa at det var en almindelig Tro, at det var ved Tryllekunster, hun saaledes formaede at bevare den. Men Trolddommen bestod i det virksomme Liv, hun førte, og den Omhu, hvormed hun pleiede sit Legeme. Hun stod op klokken fem om Morgenen og tog strax et koldt Bad; derpaa steg hun tilhest og sprængte gennem Skovene, som Gudverdenens Diana, den Gudsdom, hvis Navn hun bar. Hun jagede saaledes baade Hjort og Vildsvin i flere Dime itræk, og naar hun saa kom tilbage, lagde hun sig paa en Lovbænk og tilbragte Formiddagen med at læse Ridderromaner, astrologiske og historiske Skrifter indtil Tiden for Middagsmaaltidet, som var kraftigt, men dog let fordøieligt. Den noget-sælvsomme Kjærlighed, som hun indgød den knap fjortenaarige Ungerfvend, stammede uden Tvivl fra den Venlighed, Diane havde viist de to unge Prindsere, da de maatte

afreise som Fanger til Spanien. Da de kom tilbage, havde Diane af Poitiers i Bayonne løstet Henrik op paa sit Skjod og i sine Arme; hun havde kjælet for ham med en Moders Omhed, og da Prinds Henrik nu skulde udføre sin første Ridderfærd ved Turneringen i Rue Saint-Antoine, brød han ogsaa sin første Landse til Ure for Diane af Poitiers. Han forlod hende ikke heller mere hverken ved Turneringen eller paa Jagten, og man sagde endogsaa, at den lille Kjærligheds-gud, som Primateice havde anbragt ved Siden af Diane paa hendes herlige Portrait, ikke var nogen anden end Hertug Henrik af Orléans. —

Den rolige Tid, som nu herskede i Frankrig efter Freden i Cambrai, tillod Frants den Første at hengive sig til sin Kjærlighed for Kunsten og tilfredsstille sin Øyst til at opføre større Bygningsværker. Under de bestandige Uroligheder i Italien vare Kunstnerne ilde stødte, og der skete derfor en Udvandring af dem til det Land, hvis Hersker var saa lidenskabelig indtagen af Kunstens straalende Glæde. Næsten alle Ridderborgene, ja selv de kongelige Slotte, havde lige til det 16de Aarhundrede bevaret Middelalderens Former. Bygningskunsten fra det 12te til det 15de Aarhundrede havde sin særegne Ynde og nationale Eiendommelighed, som navnlig bestod i de høie takkede Taarne, Vindbroerne og Trapperne, der som Slangar slhugede sig op ad Murenes Sider, de spidsbuede Vinduer og Døre og hele denne lette, men dog tillige solide Byg-

ningsform. Middelalderens Bygninger toge sig i Afstand ud som Tøestøtterne i den rige Sagnverden; men nu skulde Alt forandres med de nye Sæder og Skikke, thi Behovstidens Borge vare opførte for Tider, i hvilke Landet var udstykket og Herfermagten deelt. Da Englændernes Indfald tvang Frankrigs Konger til at holde Hof i Touraine, var det Ridderborgene, som gave dem Beskyttelse. Ruinerne af Du Plessis-les-Tours kunne endnu give et Begreb om et kongeligt Slot paa dette Tidspunct med Kampene mellem Kongedømmet, de mægtige Borgherrer og Englænderne; det særegne Præg vexler kun lidt, det er den samme Stil med Mure, Taarne, Vindebroer og Grave. Det var da Kunsten i Italien, som bragte Forandringen. Kongeborgene maatte nu vige for vidtloftige Bygninger med smukt anlagte haver, med brede, firkantede Udbygninger, lange Gallerier, udsmykkede med Malerier og Billedhuggerarbejde. Til Renaisfancens Bygninger hørte store Vinduer med Billedværk, lange Svilerækker med Nicher fulde af smukke Statuer; i hver Sal er der høie Kammer, sande Kunstværker, paa Loftene er Gudeverdenen fremstillet og Sagnverdenen med fine Digtninger i Steen og Marmor. I haverne vexlede smukke Gitter og Frugttræer med store og tætte Lunde af ældgamle Træer; jo dybere Skoven var, desto stærkere lod Jagtraabet paa dette Tidspunct, hvor Jagten var en stor Kunst, og i ethvert lille Kvart stod der Statuer af Bronze eller Marmor. Ogsaa Vand-

springene vare prydede med phantastiske Figurer, Sirener, Fauner, Salamandere; fra smaa Bronzeslotte stummede Vandet i brusende Cascader og udgød sig i Bassiner fulde af Karper med Guldhalsbaand.

Den første af de Kunstnere, der kom til Frankrig efter Leonardo du Vinci for at gjennemføre denne Forandring, var del Rosso, almindelig bekendt under Navnet Mester Roux. Han var født i Florents 1496 under Mediceernes Styrelse og var kjendt med alle Kunstens Grene: Bygningskunst, Maleri, Digtning og Møjsk. Hans Malerier ere originale og udmærke sig især ved glimrende Farver. Under Kampene i Italien blev han taget til Fange af Tydskerne, men udløst af Frants den Første, og kom saa til Frankrig, hvor Kongen gav ham Overopsynet med Bygningerne i Fontainebleau. Her opførte Rosso Hovedgalleriet, som han prydede med smukke Malerier, i hvilke Hovedfigurerne ere Portraiter af Frants den Første, Diane af Poitiers og Hertuginde af Estampes. Mester Rosso var eneherstende i Fontainebleau indtil Primaticci's Ankomst. Denne kom ogsaa fra Italien til Frankrig og har ogsaa efterladt flere billedlige Fremstillinger af Diane af Poitiers og Hertuginde af Estampes. Den eiendommeligste af disse Kunstnere fra Renæssancetiden, som Frants den Første kaldte til Frankrig, var dog Benvenuto Cellini. Han var Metalstøber og graverede i Metal, i hvilken Kunst han bragte det til en Fuldkommenhed, som ingen af de

nyere Kunstnere have opnaaet. Han tog ogsaa Ophold paa Slottet Fontainebleau, hvor han efter Kongens Befaling forarbejdede Vægere, Vasen og Statuer. I den Kæmpesstrid, der herskede mellem Hertuginde af Estampes og Diane af Poitiers, sluttede han sig til denne sidste og fremstillede hende meget smukt under Jagtuginde Dianas Træk. Han blev imidlertid fortrængt af hendes Medbejleres og tog tilbage til Italien. Diane af Poitiers beskæftigede ogsaa en Kunst, som nu næsten er gaaet i Forglemmelse: det var Pottemagerkunsten, og en Mester i den var Bernard Palissy, der drev denne Kunst til at forarbejde de skønneste Vasen og Kar, prydede med vidunderlig smukke Malerier. De vare baade bestemte til at benyttes ved Maaltiderne, som ogsaa blot til at opstilles som Prydselser, og i Malerierne fra Renæssancens Tid finder man dem overalt fremstillede. Ved store Fester bleve de da tagne i Brug, og Synet af en saadan kongelig Fests fra hin Tid var pragtfuldt. Det store Bord var bedækket med Guldstatuer, med Kar og Vægere, ciselerede af Benvenuto Cellinis Mesterhaand; Retterne bleve baarne frem paa Tæppe af Bernard Palissys skønneste Arbejde, og Glas og Drickekar af venetianske og böhmiske Kunstnere straaledede med den vidunderligste Farvepragt.

Huguenotterne angreb allerede denne Overdaadighed og Luxus, som Diane af Poitiers beskæftigede; med deres Had til Billeder, deres Strengbedragt

kunde de ikke finde dem i al denne Herlighed. Efter Calvinisternes Anskuelse skulde al Kunst bestaae i at have hvide og reenlige Huse uden Malerier eller Billedværk. Paa Bænke og haarde Sæder skulde man sidde og lytte til Oplæsning af den hellige Skrifts Ord; Kunstneren var en Hedning med sin overdrevne Gang til Pragt. Naar Huguenotterne kunste Billederne af Gudsmoder og Helgenerne i Kirkerne, saa kunde man jo nok vente, at de vilde kaste hele deres Had paa Kunstnerne, der i deres lidenskabfulde Malerier fremstillede Diana, Venus og Hebe. Derfor var der ogsaa kun faa Kunstnere, som hældede til den nye Lære. Og saa i den skjønne Literatur og i den lærde Verden traadte Modsetningen skarpt frem imellem den ældre Tid og den nyere, som stillede ganske andre Forbringere til Digtningen og til videnskabelige Syssler. Middelalderens romantiske Sagnverden maatte vige for lærde Granskninger og Fortolkninger, Kronnikerne tabte deres Betydning, og Digtekunsten noiedes nu ikke mere med Minnesangernes og Troubadurernes ukunstlede Udsmykning. Medens da Diane af Poitiers særlig beskyttede Gjenudgivelsen af Ridderromanerne, som et Billede af den gamle franske Nationalcharakter, og lod Kongen modtage Tillegnelsen af en Udgave af Amadis af Gallien, lod Hertuginde af Estampes sit Navn sætte foran i Luthers og Calvins Psalmer. Diane vilde have et Frankrig, atter iført glimrende Rustninger, Hjelm med følgende Tjersbuske og Randsker-

skjorten af sunklende Solbringe; medens Hertugindeu af Estampes gav det Doctorhat paa. Den ene lod det kjækt bryde Landsfer ved Turneringerne; den anden lod det sætte sig paa Skolens Bænte og lytte til Fortolkernes Værdom. Dog Frankrig trængte mere end nogensinde til ivrigt at ruste sig til Kamp!

Skjondt de ydmygende Betingelser ved Overeenskomsten i Madrid i nogle Punkter vare blevne modificerede ved Freden i Cambray, saa var denne dog endnu altfor haard for et Land som Frankrig, og det laa derfor i Sagens Natur, at Frants den Første paa alle Maader søgte at vinde en gunstigere Stilling enten ved en ny Krig eller ved politiske Forbindelser. Det paafølgende Parti hengif derfor heller ikke uden baade ydre og indre Forviklinger, der fremkaldte en ny Krig 1535, som endte med en Overeenskomst om en tiaarig Fred, affluttet 1538, der dog atter afbrødes af Fjendtligheder, som først endte 1546. I dette Tidsrum havde det Parti, Hertugindeu af Estampes havde sluttet sig til, og paa hvilket hun havde betydelig Indflydelse, hovedsagelig Magten, medens Diane af Poitiers havde trukket sig tilbage og som oftest levede paa Slottet Anet, med hvis Forstjønneise hun med stor Iver beskæftigede sig. Dauphin, som imidlertid havde ægtet Catherine af Medicis, var i Uuaade, medens hans Wgtesælle stod i stor Gunst hos Frants den Første. Dennes Sundhed var i hoi Grad svækket, og skjondt han endnu ikke var to og halvtredstindstyve

Nar gammel, var han dog meget ældet. Efter den sidst affluttede Fred blev han svagere og svagere for hver Dag, men vedblev dog lige til det Sidste at føre et meget bevæget Liv. Han syntes ligesom at ville flye Døden, og hans Videnskab for Jagten forlod ham endnu ikke. I feberagtig Spænding foer han fra det ene Slot til det andet, sprængte igjennem Stovene med sit Følge som Sagnets vilde Jagt, indtil han endelig dødtæt opslug sin sidste Bo paa Slottet Rambouillet. Her døde Frants den Første den 5te Marts 1547.

Næppe var Frants den Førstes Jordfæstelse forbi, før Diane af Poitiers ankom til Hoffet i Saint-Germain, og hendes første Handling var en Forviisningsbefaling til Hertuginde af Estampes, som trak sig tilbage til sit Slot Saint-Bris. Diane af Poitiers' Alt beseirende Magt overvandt enhver Modstand, og det var et sandt Vidunder at see hende i en Alder af syvogfyrrethve Nar være Gnehersterinde over Henrik den Anden. Man var virkelig fristet til at troe paa det Sagn, der fortaltes om hendes Barndom. Som lille Pige havde hun frelst en gammel Ugjerningsmand, som skulde hænges. Datteren af denne, en Zigeunerste, havde viist sin Erkjendtlighed derfor ved at give hende en Trylledrik, som skulde skaffe hende evig Ungdom. Saaledes fortalte selv troværdige Forfattere, som Theodore de Beze og Pasquier. Bist er det imidlertid, at det Portrait af Diane af Poitiers som Jagtens

Gudinde, som Primaticæ malede dengang, og hendes Buste af Jean Goujon begge vise en evig Ungdom og den fortryllende Ynde, som en Qvinde kun eier i sin første Blomstring.

Næsten strax efter blev Diane af Poitiers op-
hoiet til Hertuginde af Valentinois, et af de smukkeste
Krongodser, og paa samme Tid fik Dronning Catherine
af Medicis Grevstabet Auvergne som Livgeding. Sire
de Montmorency blev Connetable, flere af hans Slægt-
ninge fik hoiæ Stillinger, og i hele Kongens Raad op-
toges der nye Medlemmer. Et nyt System i Regjeringen
var ogsaa nødvendigt, hvis de Meninger, som Hertug-
inden af Estampes havde virket for, skulde bekæmpes.
Den nye Lære trængte nemlig frem overalt, og Calvin
streb selv: „Dronningen af Navarra har i hoi Grad
styrket vor Tro i Béarn; Papiisterne ere heelt blevne
forjagede, og i Languedoc har der dannet sig mange
Foreninger for vor Tro. Med Tiden vil der overalt
blive hørt den Eviges Lovpriisning“.

Saaledes udtrykte Calvin sig, og hans Forhaab-
ninger syntes at skulle virkeligjøres, thi næsten over-
alt trængte Calvinismen sig frem med sin Menselse af
Troen og med Omvæltninger i Staten. I Hovedstaden
holdtes der Moder, og om Aftenen samledes Hugue-
notterne paa Pré-aux-Clercs (Munkkeengen), for at synge
Bèzes og Marots Psalmer paa Fransk. Selv ved
Hoffet gjorde de nye Meninger Fremmskridt. Saaledes
var en Oberst af Fodfolket, Dandelot, stærkt mistænkt

for Kjættereri, og da Henrik den Anden en Dag sagde til ham: „Er det sandt, at I er Huguenot?“ svarede han: „Mit Legeme og mit Liv er i Eders Majestæts Magt, men min Sjæl tilhører ene Gud. Jeg vilde hellere lade Livet end gaae i Messen“. Dette dristige Svar viste noksom, hvor stor den Fare var, der trueede Staten med den nye Lære, og Diane af Poitiers trængte derfor bestandig ind paa Kongen med Raad om en større Strengthed under Guisernes Haand. I de forskjellige Tider er Opfattelsen af Ordet Intolerance ogsaa forskjellig; ethvert Tidsaffnit har sin Ufordragelighed, og det gjælder baade i Religion og Politik. Den katholske Lære var endnu Samfundets almindelige Tro; at sætte sig op mod den var at ryste Staten i dens Grundvold. Overalt blev Reformationen efterfulgt af dristige Opstandsforsøg af baade Adelsmænd og Bønder. Tydskland saae sin gamle Statsordning omstyrtet; England hærgedes af Borgerkrig, medens Spanien, der ved Hjælp af Inquisitionen havde forstaaet at bevare sig mod de nye Meninger, havde sin bedste Blomstringstid.

Den store Indflydelse, Diane af Poitiers havde, førte tilbage til de gamle Sæder, og der fandt i Begyndelsen af Henrik den Andens Regjering en ridderlig Kamp Sted imellem to ædle Stridsmænd efter alle de gamle Regler: det var imellem la Chataigneraie og Sarnac. Frants de Biroune, Herre af la Chataigneraie, var en Son af Storfenechalen i Poitou, André de

Bironne, og var ved Benskabsbaand knyttet til Familien Saint-Ballier. Frants den Første havde staaet Fadder til ham, og han optog ham ved sit Hof som Page. Alt som attenaarig udmærkede la Chataigneraie sig i alle Legemsøvelser, og han var saa stærk, at han kunde tage en Tyr ved Hornene og kaste den om. Ved Turneringerne kastede han sin Landse to eller tre Gange iverdret og greb den igjen, inden han sprængte mod sin Modstander. Ogsaa i Krigen havde han udmærket sig og stod høit i Gunst hos Diane af Poitiers. Ikke mindre beromt var Grev Jarnac af den berømte Familie Chabot, en Svoger til Hertuginde af Estampes. Jarnac havde brugt nogle uforsigtige Uttringer om sit Forhold til en vis Dame: men da det vakte Opsigt, gik han fra sine Ord, og da man saa vilde gaae til den egentlige Kilde, blev Dauphins Navn draget med ind i Sagen; men da traadte la Chataigneraie op og erklærede, at det var til ham, Jarnac havde betroet sig, og han tilbød at ville hævde sine Ord ved en Evetamp. Denne Udæstning havde allerede fundet Sted i Slutningen af Kong Frants' Regjering; men han var da saa syg, at han ikke vilde give Tilladelse til Kampen. Da Henrik den Anden kom paa Thronen, og Hertuginde af Estampes faldt i Unnaade, fordrede Jarnac, at Kongen nu skulde give sin Tilladelse, og Kampen blev da ogsaa bestemt efter alle Riddervæsenets Regler. Den skulde afholdes i Slottet Saint-Germains Park; som ved Middelalderens Gudsdomme,

bleve Baabnene indviede i Saint-Denis; Kongen med hele sit Hof og Diane af Poitiers med sine Damer skulde være tilstede ved Kampen, og Kamppladsen blev smykket som til en Turnering.

La Chataigneraie's Ny var saa grundfæstet, at Jngen tvivlede om, at han vilde seire, og selv havde han givet Ordre til en munter Fest om Aftenen for at seire Seiren. Kampen begyndte ved Solnedgang paa en varm Dag. La Chataigneraie faldt ud mod sin Modstander med en Seirherres stolte Sikkerhed. Jarnac undveg Hugget og riposterede med stor Behændighed ved en Finte i Kvart, som senere er bleven kaldt Jarnacs Stod. La Chataigneraie styrkede til Jorden, en Idmygelse, han ingensinde før havde lidt; og Jarnac ilede, forbausset over sin Seir, hen til ham og bønfaaldt ham om at bevare sit Liv, naar han blot offentlig vilde give en Erklæring om, at han tog sit Ord tilbage. Det nægtede La Chataigneraie; da knelede Jarnac, som Skik og Brug var, ned for Kongen og sagde til ham, „at han gav ham La Chataigneraie i hans Haand.“ Kongen svarede Jarnac: „J har kjæmpet som Cæsar, og J taler som Cicero; jeg modtager La Chataigneraie.“ Den stolte, saarede Ridder erklærede, „at han vilde doe.“ Han blev bragt til sin Slægtning, Hertugen af Guise's Slot, hvor man forbandt hans Saar; men han rev Forbindingen af og døde sin stolte Ridderdød. Herren af Annale lod oprette et stort Gravmæle over ham med den

Indskrift: „Til Minde om Frants af Vironne, en tapper fransk Ridder.“

Ganste uopiagtigt tilhører ikke den skjonue Renaissance Frants den Førstes Tid, men Henrik den Andens; det var først under hans Regjering, at Kunsten udviklede sig til Fuldkommenhed. Hvilke Mestere udførte disse Bærker? Ja, Storstedelen ere forblevne ubekjendte, men de kom næsten alle fra Italien, og Katharine af Medicis havde bragt dem med i sit Følge. Naar man nu søger omkring i Provindserne, finder man i mange Kirker udskaarne Sager og Billedværk, udførte med stor Kunst og utvivlsomt af den italienske Skole; og ved at gjenneblade Kirkebøgerne, kan man see, at Kunstnerne, som en Slags Renaissancens Pilgrimme, drog om til Byerne og tilbød Kirkerne og Klostrene deres Meisters og Penslers Arbeide. Det Samme var vel ogsaa Tilfældet med Slottene. Henrik den Andens sædvanlige Opholdssted var Slottet Saint-Germain; næsten alle hans kongelige Forordninger ere udstedte fra denne Residents, der var opført i Carl den Syvendes Tid. Den mægtige Skov, der paa den ene Side strakte sig lige til Pontoise, paa den anden til Ecouen, havde ligesaa ældgamle Træer og var ligesaa skummel og tæt som Skoven ved Fontainebleau; der var en herlig Jagt og smukke og overraskende Udsigter. Et stort Antal Slotte vare paabegyndte under Frants den Første og endnu under Bygning; saaledes det eiendommelige Chenonceaux

med dets Broer, Kanaler og uregelmæssige Udbygninger, og Chambord, der var anlagt efter Tegninger af Bramante. Philibert Delorme udsmykkede Slottet Anet paa det Prægtigste efter Diane af Poitiers's Befaling, og de Gallerier af Louvre, der vendte ud mod Floden, vare først nu under Bygning.

Bed Siden af Frantz den Førstes Salamander saae man næsten paa alle disse Bygninger Diane af Poitiers' og Henrik den Andens sammenslyngede Navnetræk; og det Mærkeligste derved var, at der slet ikke blev lagt noget Skjul paa denne dog sælsomme Kjærlighedsforstaaelse, og at den unge Dronning syntes at bryde sig saare lidt om disse offentlige Vidnesbyrd om den. Allerede ved Frantz den Førstes Dod havde hun skjænket Dauphin tre Børn, og midt under Festsigheder og Udspreddelser var hun kun optagen af Tanken om at forberede sin politiske Hersternagt. Med de elskovsfulde Navnetræks Devise saae man overalt kun Historien om Diana i det af Renaisancen med saa mange Guder gjenbefolkede Olymp; Venus og Hebe, der hyppigt vare blevne fremstillede under Hertuginde af Estampes's Herredømme, ophorte at herse under Henrik den Anden, og Kunstnerne fremstillede kun Jagtscener, hvor Diana viste sig med alle sine Attributer. Og omkring hende grupperede sig hendes Nymfer, blandt hvilke man ofte fandt Portraiter af de Damer, der horte til Diane af Poitiers' nærmeste Omgivelser.

Henrik den Andens Kjærlighed for Hertuginde af Valentinois vedblev stedse at være den samme; han bar offentlig hendes Farver og viste ved enhver Leilighed, at hun var hans Hjertes Hersterinde. Guisernes Magt tiltog ogsaa stadig, og den styrkedes endnu mere ved en Egtteskabspagt, som blev bestemt mellem Frankrigs Dauphin Frants og Maria Stuart, en Datter af Kong Jacob den Femte af Skotland og Marie af Lothringen, Hertuginde af Longueville. Maria's Barndom havde beghudt trist og ensomt mellem de skotske Soer; kun syv Aar gammel kom hun med fire jævnaldrende Døtre af de første skotske Familier til Frankrig, for at vænne sig til dette Lands Sæder og Hoffets Skikke. Henrik den Anden viste hende stor Kjærlighed, og hun blev opdragen i et Kloster i Saint-Germain sammen med sine unge Ledsagerinder. Maria blev beundret for de udmærkede Fremstridt, hun gjorde i Sprogene og de skjønne Videnskaber. Kun elleve Aar gammel talte hun saa godt Latin, at hun for sine lærde Tilhørere i en af Louvres Sale førte Beviset for den Sætning, „at Kvinderne lige saa godt burde bestjæftige sig med Litteraturen som Mændene, og at Kundskab passer udmærket godt for dem.“ Det var ikke alene Brantôme, som Maria Stuart indgjød Beundring, men ogsaa den alvorlige Kantkler i Hospital, Du Bellay og alle dem, som dengang bestjæftigede sig med Videnskab og Kunst ved Henrik den Andens Hof. Og her

var ogsaa en glimrende Forening af Aand og Ynde. Kvinderne digtede og vare Kunstnerinder, de bestjæftigede sig med alle Aandens Værker. Diane af Poitiers kaldte Konfard til Auet, og Digteren hylkede dette fortryllende Sted under Navnet „Dianet“. Hele Gudeverdenen var ikke nok for Konfard, for at han kunde bringe saa megen Skjønhed og Ynde sin Hyldest, medens Maria Stuart til Gjengjæld kaldte ham „Apollo ved Musernes Kilde“.

Ogsaa Dronningen, Katherine af Medicis, var selv Kunstnerinde og gjorde Udkaft til Slotte og haver. Den kongelige Familie var i Lobet af et Marti bleven forøget med ti Børn, Drengene og Piger, som bleve opdragne under lykkelige Forhold, hvor Fester og Udspreddelser vrelde med Kunstens og Poesiens Frembringelser. Riddertiden var ogsaa levet op paany, og ved hoitidelige Leiligheder fandt som i en tidligere Tid Turneringer og Dystløb Sted med hele den gamle Pragt og Pomp. Ved Philip den Anden af Spaniens Ugteskab, efter Freden i Château Cambresis, 1559, med Prindsesse Elisabeth af Frankrig og Kong Henrik den Andens Søster, Margarethes med Hertugen af Savoyen blev der afholdt en saadan prægtig Turnering, og efter gammel Skik var der udsendt Sedebud, for at indbyde til denne Fest, baade til Spanien, England, Skotland og Italien. Stedet, hvor Festlighederne skulde afholdes, var atter Rue Saint-Antoine, og der samlede sig en stor Mængde

Damer og tapprø Ride. Efter at over hundrede Landskædere vare brudte, vilde Kong Henrik den Unden selv bryde en med en Capitain af den skotske Garde ved Navn Montgomery. Brantôme fortæller, at Henrik den Unden for Turneringen havde ladet sit Hovskop stille i Nærværelse af Connetablen af Montmorency, og at man havde forkyndt ham, at han vilde blive dræbt i Tvekamp. Da vendte Kongen sig til Connetablen og sagde: „Seer I, min Far, hvilken Død der er forudsagt mig!“ — „Hvordan, Sire,“ svarede den stolte Connetable, „I vil dog vel ikke troe paa disse Uklinger, som ikke ere andet end Lognere og Sladderhante? Lad mig kaste det paa Jorden!“ — „Nei, nei, min Far, jeg beholder det; men jeg bryder mig heller slet ikke om at døe paa denne Maade, naar det kun er for en kjædet og ædel Ridders Hænder.“

Hovskopet havde da ikke holdt Kongen tilbage, og han indlod sig dristig i Kampen. Men den fik et uhyggeligt Udfald for Henrik den Unden, idet Montgomery's brudte Landskædere uforvarende trængte ind i Kongens Dø og saarede ham saa farlig, at han døde nogle Dage efter, den 10de Juli 1559. Efter Kongens Død tabte Diane af Poitiers hele sin Indflydelse og trak sig tilbage til Slottet Anet. Her levede hun for Storstedelen ensomt og forladt indtil sin Død, den 22de April 1565. Før sin Død havde Diane af Poitiers grundlagt en velgjørende Stiftelse i Anet, i hvilken der skulde optages sex fattige Enker. Hendes

Medbeilerke, Hertuginde af Estampes, der havde beskyttet det huguenottiske Parti, gik over til den nye Lære i Genf. Det er ikke bekjendt, naar hun døde. Slottet Anet bevarede usforandret i Diane af Poitiers' Slægt, som endogsaa forskjønnede det; men det blev odelagt i den franske Revolutions Tid, og nu er der kun Ruiner tilbage, som kunne minde om hine svundne Tider, da Diane af Poitiers jagede i Skovene mellem Yves og Dreux og havde sit Jagtslot i Nærheden af Landsbyen Juvy. — Medens der da var udbredt et Skjær fra Middertiden over den Periode, i hvilken Diane af Poitiers levede, havde denne Kvinde ogsaa den særegne Forret at være den, til hvem Grindringen især knytter sig, naar der er Tale om hini eiendommelige Kunstens Gjenfødelse, ved hvilken saa mange mærkelige Navne nævnes. Under Frants den Førstes Regjering træder hun vel for en Deel i Skygge ved Siden af Hertuginde af Estampes, der var tyve Aar yngre end hun; men i Henrik den Andens korte Regjeringstid er hendes Herskermagt saa meget desto større, og Grindringen om hendes vidunderlige Skjønhed lever endnu bestandig i Folkemunde.

Gal.

(Efter „All the year round“ oversat af M. A.)

I.

Naar vi blive sentimentale ved Erindringer om vort Fædreland og hufte paa de mange morsomme Timer, vi have tilbragt der i Skumringen for der tændtes Lys, ere vi Colonister meget tilbøielige til at sige, at der ikke gives noget Tusmørke paa Ny-Zeland.

Men om vi end ikke have noget dæmrende Mørke, synes Solens Nedgang hos os dog at have en eien-dommelig Skjønhed og en Tryllekraft til at liste sig ind i Ens Hjerte. Maaen en Gang har jeg simple Colonist paa min Bei til Hjemmet staaet stille for at beskue de phantastiske Skyer og Farver paa Himlen, naar Matten falbt paa.

En saadan straalende Solnedgang oplyste hele Himlen og det rolige Hav for neden en Efteraars-aften for mange Aar siden, da jeg red hjem paa en

udmattet Hest efter et anstrængende Dagsarbeide med at samle de forvildede Faar i Fjelden.

Jeg var omtrent tredive Aar gammel dengang og havde en god Stilling som Bestyrer paa en af Sulworth og Glints store „Muns“ i Nærheden af Nelson. Fem Hundrede om Aaret med fri Kost og en tilstrækkelig vandtæt Bolig paa Stationen var ikke daarligt for en fattig Mand uden Anseelse, og jeg var ofte stolt af min egen gode Lykke, naar jeg traf sammen med andre Kammerater, der havde en dobbelt saa god Forstand, og dog neppe kunde betale deres Ost og Brød.

„En smuk Aften, Sprogthly“, sagde jeg, klappende min gamle Kastaniebrune, medens den forsigtig tog Veien ned af Straaningen af en steil Høi med Manuskaftrat og visnede Bregner „men vi faae Blæst imorgen og Regn inden imorgen Aften.“

Sprogthly rystede paa Hovedet, saa Tømmerne raslede, og travede ud ved Lyden af min Stemme. Arbeidende os nedad kom vi ved Enden af den uendelige Bakke til en jævn Sandflade, hvor vi kunde galoppere afsted et Par Mil.

Solnedgangens Farver vare blegnede over de høie Toppe, vi havde forladt, men der var endnu et tilstrækkeligt Lys over det flade Land til at give Klipperne, der taarnede sig op over vore Hoveder eller laae paa vor Bei lig faldne Kæmper, et glimrende

Udseende, medens en lang ambrifarvet Stribe udbredte sig langt ude paa Havet udenfor Kystens Skygge.

§ Almindelighed red jeg denne Bei to Gange om Ugen, undertiden oftere, men jeg kan aldrig huske at have truffet nogen levende Skabning, som jeg kunde sige god Nat til, før den bestemte Aften, da Spreghtly ikke saa snart var standsset i en tung Galop over det flade Land, før jeg atter drev ham frem i stor Forbauselse; thi foran mig saae jeg en Mand ride i Fodgang i en Paalkædning som paa et Maleri, netop i den Retning, vi ogsaa drog afsted i.

„Hvem Fanden kan det være!“ var min første Bemærkning for mig selv. „Jeg vil holde Ti mod En paa, at det er en Nysankommen, der kommer for at studere Landet, omendstjondt jeg vil indestaae for, at den Flab ikke kjender et Faar, naar han seer det.“

Da jeg nærmede mig den Ubekjendte, saae jeg, at han red sin Hest som en Gentleman, at hans Sadel, Toiler og Vadsæk vare nye og straalende, og at han virkelig lige fra sin pyntelige Filthat til sine engelske Stovler var en Nysankommen. Da jeg red hen ved Siden af ham, lagde jeg Mærke til en hvid Krave og et Par Dyresskinds Handsker, der forjog den sidste Tvivl, jeg endnu kunde have næret.

„God Aften Kammerat“, raabte jeg, da jeg var kommen helt op paa Siden af den Fremmede, „skal De langt i Nat?“

„Ikke meget længere, haaber jeg“ svarede han,

og vendte sit næsten jomfruelig smukke Ansigt om imod mig, medens han loftede sin Hat lidt, „men jeg vilde gjerne gjøre Dem et Spørgsmaal, og det er, om De er godt bekjendt med denne Del af Landet.“

„Jeg har opholdt mig her i de sidste sex Aar, og kjender hver Krog, et Aar kan skjule sig i,“ svarede jeg næsten barsk, idet min coloniale Accent stak af imod hans dannede Udtale.

„Saa kan De ogsaa sige mig, hvor jeg skal finde Byke Station.“

„Paa Byke Stationen,“ svarede jeg i min guav-
 neste Tone, „haaber jeg at skulle spise min Aftensmad om en halv Times Tid. Og maa jeg spørge Dem, Sir, hvad De har at gjøre der?“

Den Nysankomne vendte sig om for at tage mig nærmere i Oiesyn.

„Saa maa De naturligvis være Mr. Ralph Westcott, netop den Mand, jeg er paa Veien til.“

„Jeg er Ralph Westcott,“ sagde jeg, da jeg saac, at han standsede, som om han ventede, at jeg skulde sige Noget.

„Det tænkte jeg nok. Jeg er Fairfax Clint. Hvorledes befinder De Dem? Jeg er overordentlig glad ved at træffe Dem paa denne skrækkelige uendelige Dyndsflette.“ Talende saaledes rakte han mig Haanden med en saa venlig Gebærde, at jeg skammede mig over mit tølperagtige Væsen og gav ham et hjerteligt Haandtryk.

„Har Forvalteren ikke skrevet Dem til og meldt min Ankomst?“ spurgte han, da vi atter begyndte vort Ridt.

„For nogle Postdage siden skrev han, at De muligt kom, men jeg har aldrig faaet noget Bestemt at vide derom.“

„Ja seer De, Westcott, Forvalteren bliver gammel og mere indesluttet og mistænkelig hver Dag. Forleden vilde han ikke engang tillade en Mand at have sin egen Mening. Naa, en skjon Morgen fik jeg Marsch- eller rettere Seileordre, og her er jeg.“

Alt dette sagdes paa den samme rolige og dannede Maade, som allerede i Forveien havde imponeret mig, og jeg kunde ikke lade være at føle mig mildere stemt mod Knosen, naar jeg betragtede hans Ansigt og tænkte paa, hvor uskiftet det vilde vise sig, at han var for Stationslivet.

„Og hvad tænker De paa at bestille, Mr. Clint, nu da De er her?“ spurgte jeg efter en Pause.

„Bestille? Na, Ingenting, det jeg veed af. Jeg antager, at jeg skal blive hos Dem, til jeg faaer Ordre til at tage herfra igjen. Jeg vil gaae omkring med Dem, medmindre De hellere vil være fri for mit Selskab, og jeg antager, at jeg hver Maaned maa skrive en Rapport til Forvalteren, som De maa være saa god at hjælpe mig med.“

Han lo, som om der var noget Morfsomt deri, men jeg for mit Vedkommende folte mig suarere ikke

tilmode. Her var et stort Barn sendt ud, som jeg skulde tage paa Slæbetoug, og dog var han hele Tiden mit Herstab og skulde give Rapport over min Bestyrelse. Jeg var en lille Selvhersker paa min Station og solte mig fortrydelig over alt dette.

Fairfax Clint syntes at gjettede mine Tanker. „Hør nu, Westcott,“ sagde han, idet han med sin Ridepidst berørte min Hestes Hals og talte i en mandigere og alvorligere Tone, som jeg holdt mere af, „min Fader har fuldstændig Uret i denne Sag. Hvad kan det hjælpe at sende mig ud for at eftersee hans „Kuns,“ naar jeg er saa uvidende som et Barn om den Slags Ting, men det kommer ikke mig og endnu mindre Dem ved. Lad os være Venner, medens vi ere sammen. Glem aldeles, at jeg hedder Clint. Kald mig Fairfax og bild Dem ind at jeg er en ny Tjener, De netop har faaet fat paa, til at borste Deres Stovler og sadle Deres Hest. Jeg kan gjøre begge Dele, forskjikkrer jeg Dem.“

Hele Tiden medens han talte, havde vi langsomt besteg et steil Hvi, bedækket af hvide, blomstrende Manukaer og Bregner. Da han taug, naaede vi Toppen og begyndte med at stige ned af den modsatte Side, saa at mit eneste Svar bestod i at pege paa Gaarden, der laa i Dalen for vore Fodder, forsynet med et een Stages Træhus.

„Det er Wyke Station. Her har jeg opholdt

mig i seer Max, og jeg er glad ved at byde en Son af Firmaet velkommen hertil."

"Det er venligt talt," svarede han, og blev tilbage paa den snevre Sti. „Jeg vil følge bag efter Dem og stole paa, at Dyret er sikkert paa Fodderne."

Vi naaede Gaarden og bandt vore Heste, medens Hundene styrkede ud for at byde os velkommen, og vor Pof, Tom, aabnede Doren og viste os en varmt glodende Skorstensild.

"Træd ind, Mr. Clint," sagde jeg, „og belav Dem paa at doie Dndt. Dette er Kjøkkenet; her er Stuen, der er baade Dagligstue, Rygeværelse og Spikestue i Et; De seer, at vi ikke have Mangel paa tort Brænde her, saa vi har en god Ild; her er mit Sovestue, og det andet Værelse skal blive gjort istand til Dem, naar vi har spist tilaften. Lad imidlertid, som De er hjemme, og benyt mit," og da jeg saaledes efter min Mening havde gjort Honneurs paa en smuk Maade, lagde jeg de brændende Knuder sammen til en flammende Ild og overlod ham Besiddelsen af mit Allerhelligste. Da jeg havde seet til vore Heste og kom ind igjen, fandt jeg allerede Clint som hjemme, sladrende med Tom, medens den gamle Gæstivt tillavede Bedekoteletter og Kartofler.

"Bed Jupiter! jeg havde glemt min Hest," raabte han bestyrtet, da han fik Die paa mig, der kom ind fra Gaarden med hans og min Sadel, „hvorfor i Alverden sagde De ikke det til mig, Westcott?"

„Troede De, at vi holdt Tjener her?“ svarede jeg. „Bild Dem ikke det ind, unge Mand! imorgen skal De faae Lov til at sørge for begge Hestene, det lover jeg Dem. Tænd Iys, Tom, medens jeg vasker mine Hænder, og lad os saa faae Aftensmad, for jeg er nærvæd at doe af Sult.“

II.

For en Uge var forlobet, var Fairfax Clint bekendt med enhver Krog paa Gaarden og havde gjort sig populair hos alle Folkene.

Aldrig har jeg kjendt noget menneskeligt Væsen, der havde en saadan Gave til at vinde Andre eller en saa midtommelig Kilde af muntre Indfald og godt Humour.

Og dog var han aldrig stoiende og lo meget sjældent, og undertiden forekom det mig, som om der var et melankolsk Træk over hans Ansigt og Stemme. Længere hen tænkte jeg, at det var et Barsel om hvad der skulde komme.

Men som jeg sagde, der har aldrig været noget mere populairt Menneske; selv vor gamle gnavne stotste Hyrde havde et Smil tilovers for hans lystige: „Vel, gamle Tidse!“ og hvad vor Kof Tom angaaer, troer jeg virkelig, at det var de lykkeligste Dieblitte i hans Liv, naar Fairfax fik isinde at hjælpe ham i

Kjoffenet og lade ham bringe Ingredientserne, medens han tillavede Retterne til vort Aftensmaaltid.

Omendstjondt jeg i Forstningen hadede Tanken om bestandigt at skulle have En i Hælene paa mig, og maaskee, efter at den første Morstid var forbi, snarere fandt Clints Uvidenhed irriterende, kom jeg dog snart til at savne Knosen, naar han var taget til Nelson for en Dags Tid eller to, og føle mig ensom og uden Appetit, naar jeg satte mig ned, uden at have hans Ansigt ved den anden Ende af Bordet.

Et af hans første Indfald var at ville have en Have. „Tidspilde,“ brummede jeg, „Ukrudtet vil dække alle Blomsterne.“ Men han lo af mig og satte sig strax i Arbejde, og han arbejdede virkelig godt; thi omendstjondt han fik Blegner i Hænderne af at grave, og hans Ansigt farvedes teglstensrødt af Solen, vedblev han dog, indtil han havde faaet en Plet Jord indhegnet og beplantet efter sin Smag.

„Blomsterne har en mægtig Civilisationsevne“, pleiede han at sige; „betragt blot disse Børn, kjære Ralph.“

„Disse Børn“ var en snavsset pjaltet Kvartet fra vor anden Hyrdes Hytte, som flokkede sig overalt, hvor Clint befandt sig, og tilbød ham som et vidunderligt Bæsen fra en eller anden fjern Verden.

Fattige smaa Stakler! Engang havde jeg gjort mig en vis Umage for at hjælpe paa dem, og da jeg anfaae det for bedst at tage Sagen fra Grunden, havde

jeg begyndt med at paalægge deres elendige hæslige Moder at indføre lidt Orden og Menlighed i deres Hytte. Men det Forsøg gjorde jeg ikke to Gange, da hun besvarede det med halvdrukne Skjældsord og truede mig med Tabet af hendes Mand, — en af de bedste Arbeidere paa Stationen, som jeg havde faare lidt Lyft til at miste.

Det eneste Skridt, jeg kunde gjøre for at formindste Ubehagelighederne, var at flytte hele Familien til en gammel Hytte en Mil længere fra Stationen, hvor Mrs Mahaffys Eiendommeligheder gav mindre Anstod. Mangen en engelsk Husmand vilde maaskee have anseet det for et usjelt Sted, som det hang der paa Siden af Høien, bygget af raa Planter og tækket med Græstovv. Men saadan som det var, veed jeg, at Folk har levet lykkeligt der og faaet det til at see baade net og behageligt ud, og jeg har altid betragtet det som Syn at fordærve et saadant Syn med Kaaalstokke, Kartoffelskrællinger og stinkende Dyrger af Muslingsfaller.

Mon de elendige Unger, der uden Hat og Sko tumlede sig imellem Bregnerne, aldrig kunde see det gule Sand ved Foden af deres Høi eller det rastlose, stadig omskiftende Hav? Hævede de aldrig deres Blik, og lærte Noget af de med mørk Krat og Lov bedækkede Toppe over deres Hoveder, som taaruede sig i Veiret, indtil de viste et skarpt Glimt af Snee mod den blaa Himmel?

Nogle af disse Spørgsmaal pleiede jeg at gjøre mig selv, da jeg først kom til Wyke, men jeg havde Andet at bestille, veed De, og ligesom de fleste Refor-
matorer glemte jeg, efterat have feiet lidt for min egen Dør, alle de unge Mahaffy's legemlige og aanded-
lige Mangler.

Jeg folte næsten Fornoielse ved den Bekyrring og Modbydelighed, Clint udtalte, den første Gang hans Vandringer bragte ham i Berøring med denne inter-
essante Familie.

„Jeg havde i Begyndelsen de samme Følelser som De, min Dreng, men jeg fandt, at det vilde være at spille Tiden.“

Om Clint nu var mere udholdende, eller om han havde udfundet en bedre Maade at gaae tilværks paa, kan jeg ikke sige, men en Søndag Eftermiddag, da den ærbærdige Walter Hooper, en rigtig god Præst, som sædvanlig var redet over for at præke for os, og alle Stationsfolkene vare opstillede i vor Verandah, indfandt der sig til min store Forbauselse en lille Procession med meget rene og undseelige Ansigter og nye Busserommer, som jeg, om det saa gjaldt mit Liv, ikke havde kunnet gjenkjende. Sandheden begyndte først at gaae op for mig, da jeg saae Clint med den ham eiendommelige Gnde reise sig fra sit Teppe i Krogen og tage Lal, den ældste Pige, ved Haanden for at føre hende hen til en Plads.

Under hele Tjenesten holdt Lal sine Dine fæstede

paa Glints Ansigt med ydmyg Tilbedelse, rejsende sig eller knælende, ligesom han gjorde det, og siden undlod hun aldrig nogen Søndag, hvad der end kunde være hændet i Ugens Lob, at indfinde sig vasket og pæn ved Gudstjenestens Begyndelse.

„Men hvor i Alverden har De kunnet udrettet det, Fairfax?“ spurgte jeg ham samme Aften, medens vi rog vor sidste Pipe, for vi gik i Seng. Han lo. „Spørg mig ikke, kjære Ven. Jeg har aldrig i mit Liv følt mig mere forbausset eller mere ydmyget, dersom De kan forstaae det. For en Uges Tid siden holdt jeg en Tale for Lal og gav hende nogle Shillings til at udstyre Bornene for, men jeg havde ikke det fjerneste Begreb om, at mine Ord skulde gjøre en saa vidunderlig Virkning. Og for at sige Dem Sandheden Ralph, følte jeg mig skamfuld over at tænke paa, hvor Lidt man egentlig prøver paa at gjøre, da jeg saae den stakkels Pige arbejde sig saa tappert op blot ved nogle saa Ord af mig. Dersom De ikke vil lee af mig gamle Kammerat, har jeg ifinde to Gange om Ugen at tage Lal og hendes Brodre herop for at lære dem at læse?“

„Lee! Jeg ærer Dem derfor, men mon De ikke vil finde, at det er en besværlig Forretning?“

„Jo, det er jeg bange for,“ svarede Fairfax, idet han bankede Aften ud af sin Pipe og stirrede paa Siden, „og dog kan jeg ikke betragte en stakkels Stabning som Lal uden at føle mig ilde tilmode.“

Det er det, Præsterne kalde Samvittighed, antager jeg, og min Samvittighed vil ikke lade mig have Fred, for jeg i en vis Grad har lært disse unge Vilde den Smule, jeg selv veed."

Saaledes begyndte Clints Aftenstole ved Kjøkkenbordet, naar Aftenmaden var forbi; Eleverne vare Alice Mahaffy, almindelig bekendt under Navnet „Lal" og hendes Brodre Bill og Ted og Skolemesteren, den fine Mand Mr. Fairfax Clint.

Ted og Bill, der vare voxede op som unge Geder paa den aabne Klippefide, vare skarpsindige nok med Hensyn til alle Tegne og Lyd udenfor Dorene, men haablost tykhovede, naar det gjaldt Alphabetet. Men Lal blev en Kilde til Forbauselse for sig selv og Stoltthed for sin Lærer. Aldrig nogenjinde har en Pige været saa bestemt paa at læse, hvad der i Begyndelsen syntes hende fuldkommen ufatteligt og forvildende. Mangen en Gang er jeg gaaet ned i Kjøkkenet, for at see til, og har set Lal med rynket Pande og glødende Ansigt bøiet over sin Bog og mumlende imellem Tænderne: „Det skal nok gaae, Master Clint, prøv mig engang endnu! men jeg er saa dum iasten."

En Aften længe efter at den lille Klasse havde faaet fri, fandt jeg Lal siddende paa Hug ved Yderdøren og grædende stærkt.

„Men Lal, hvad er der paa færde?" spurgte jeg og trak hende frem i Maanestrimmet, „har din dyrebare Moder pryglet Dig igjen?" Men det var mig unnu-

ligt at faae noget andet Svar ud af hende, end en temmelig uhosflig Unmodning om at lade hende være ene, hvorpaa hun vristede sig ud af mit Tag, og løb bort og skjulte sig imellem Manukaen.

Jeg vilde sandsynligvis snart have glemt denne lille Begivenhed, naar ikke en tilfældig Bemærkning af vor Præst en Søndag fort efter havde mindet mig derom. Jeg havde fulgt Præsten et Stykke paa Wei efter Tjenesien, og da vi red op af Høien ved Mahaffs Hytte, stødte vi paa Lal, der laa sovende udstrakt under et vildt Kirsebærtræ med sine Hænder under Hovedet som en Pude og en WC Bog ved Siden. Hun syntes at have grædt sig selv i Sovn; thi de lange Dienhaar, der hvilede paa hendes Kinder, vare vaade og sammenklisrede, og hun sukede, da vi red forbi.

„Det stakkels Barn! Jeg er bange for, at hendes Moder behandler hende daarligt,“ sagde Pastor Hooper; „see blot hvor hun voxer sig smuk!“

Smuk! Jeg blev altfor forbausset over denne nye Betragtningssmaade af Lal, til at jeg kunde modsigge den, og min Ledfager gik over til andre Gjenstande; men saasnart vi skiltes ad, red jeg hurtigt tilbage til det Sted, hvor vi vare komne forbi den sovende Pige; men hun var gaaet, og jeg maatte ride hjem uden at faae det Spørgsmaal afgjort, om det var Præstens eller mine Dine, der saae feil. Da jeg kom til Berandahdøren, saae jeg imidlertid Lal, der ven-

tede med sin Mælkespand paa, at det skulde behage Tom at faae Tid til at fylde den for hende, medens hun med forslagte Ben lænede sig mod Dørstolpen og tungsiindig saae ud over Havet.

Jeg gik derop, og kastede et kritiskt Blik paa hende. En lang, oploben Pige med en kort, næsten pjaltet Kjole, bare Fodder, Arme og Hænder brune som Bær; en Masse brunt Haar, som hun i den sidste Tid havde taget sig for at børste og binde tilbage med en Stump salmet Vaand; et magert Ansigt med en klar Rødme paa Kinderne og et Par brune Dine, der altid var paa deres Post og mistænkelige imod mig, men blide og opmærksomme mod Clint. Mine Dine, der vare stærpede ved Præstens ligegyldige Bemærkning, lagde Mærke til alle disse Punkter, og jeg kaldte strengt Lal hen til mig.

„Sa Mr. Westcott,“ sagde hun og kom uvilligt hen til mig.

„Hvor gammel er Du, Lal?“

„Jeg blev femten Aar sidste Sommer, men det kommer ikke Dem ved, Mr. Westcott.“

„Maaskee ikke meget, men Du bliver en stor Pige og burde tage Tjeneste et eller andet Sted. Vilde Du ikke synes om at komme bort fra dette kjedelige Sted?“

„Forlade Stationen!“ gjentog Lal, idet al Farve spandt bort fra hendes Ansigt, da hun hævede sine forbausede Dine mod mine; „det kan jeg ikke gjøre.

Hvem vilde desuden synes om at faae mig til Pige?" tilfoiede hun med et lille haanligt Smil.

„Derjom Du ikke har Lyft til at prove derpaa, Lal, kunde jeg forsøge det for Dig," svarede jeg, men hun afbrød mig vildt:

„Hør, Mr. Westcott, jeg veed nok, at jeg ikke er nogen god Pige, men jeg veed aldrig af, at jeg har gjort Dem nogen Fortræd, hvorfor De skulde jage mig bort, og jeg kan ikke gaae, jeg kan ikke, jeg kan ikke! Jeg maatte døe, derjom jeg aldrig mere skulde faae hans Ansiget at see eller høre ham tale."

I det lidenstabelige og ophidsede Vanvid, der havde betaget hende, var Lal faldet paa sine Knæ og klamrede sig fast til min Kjole, idet hun kastede et døende, bonfaldende Blik til mig, som om jeg kunde afgjøre hendes Skjæbne. Det var en net Stilling for Ralph Westcott at være i!

„Kjære Lal, vær ingen Taabe," stammede jeg forelegen. „Hvad er det for noget Monsens? Du skal ikke reise bort, medmindre Du selv har Lyft dertil, men staa for Guds Skyld op og kom til Dig selv igjen. Saa, nu er det godt," sagde jeg, da hun reiste sig op paa sine Been og mekanisk rakte Haanden ud efter sin Mælkespand, der var rullet hen af Verandahen; „vær nu en god Pige, Lal, og gaa hjem, og tænk aldrig paa at sige saadant noget Monsens igjen. Du veed, at Mr. Clint er en Gentleman og vil blive meget rig,

naar hans Fader doer, og hvorledes kunde Du et eneste Dieblif formode, — —

Lal rakte med en rorende Gebærde sin Haand i Beiret for at standse mig.

„Herre!“ raabte hun med sit bittre lille Smil, der altid gjorde mig bedrovet, „nu er det Dem, der taler Konsens! Troer De da ikke, at jeg veed, at han staaer ligesaa høit over os som en Stjerne, og at han aldrig vil kunne see til saadan En, som jeg. Men det gjør ingen Forskjel for mig, det jeg veed af,“ tilfoiede hun og vendte sig hurtig bort fra mig. I samme Dieblif saae vi begge Clint, der kom hjem med Hundene efter et Bad i Stranden. Han standsede et Dieblif for at plukke en Fersken, idet han gik igjennem Maorien, den gamle Rubens Have, men vi horte ham begge slynge med sin klare Stemme: „Siig mig Glskede, hvorledes skal jeg vinde Dig“ som en ubevidst Spot over Lals Elendighed og Sorg. For første Gang folte jeg mig utaalmodig over Clints straalende gode Humeur.

„Gaa hjem, Barn!“ raabte jeg strengt, og Lal forsvandt uden at fige et Ord. Jeg sprang over Gærden for at møde Fairfax.

„Ralph! hvor De seer sur ud, kjære Ven! Hvor de Ferskenere ere delikate!“ tilfoiede han og tog en til.

Skulde jeg fortælle ham Lals Hemmelighed og bede ham vise sig mindre venlig imod den ulykkelige Pige for Fremtiden?

Enten det nu var klogt eller ei, gjorde jeg det.

„Fairfax, jeg har talt med den stakkels Val. Hun er næsten voksen nu, og jeg ønsker, at hun skal tage ud at tjene.“

„Hvad, min Præmie-Elev!“ raabte Clint, og blev lang i Ansigtet. „Godt, min kjære Patriark, og hvad syntes Miss Mahaffy om Deres venlige Forslag?“

„Det er virkelig altfor urimeligt, Clint, og dog maa det gjøre En ondt for den stakkels lille Sjæl. Sagen er, at hun tilbeder Dem i saa hoi Grad, at Intet kan formaae hende til at samtykke deri.“

Clint saae først forbauset, derpaa fortrædelig ud.

„Ak! ak! at det skulde blive Enden paa mine philanthropiske Bestræbelser!“ raabte han tilsidst. „De kan dog ikke for Alvor troe, Ralph, at hun ikke vil rejse, fordi — fordi — Det er paa min Vre altfor urimeligt. Godt, Ralph,“ vedblev han ærgelig efter en Pause, under hvilken jeg tændte min Pipe og forsøgte paa at see mere veltilmode ud, end jeg folte mig, „men hvad skal en Mand nu gjøre? Stakkels Val, hun har arbeidet saa forfærdelig haardt for at lære og komme frem. Maaſtee misforstod De hende?“

Jeg rystede paa Hovedet.

„Jeg gjør ikke Fordring paa at forstaae den Slags Ting, Clint, men Sagen forholder sig virkelig saaledes med hende. Kunde De ikke have Lyst til at gjøre det Besøg hos Bernons, som De altid har talt om at aflægge? Bliv borte en Uge eller to, og jeg

skal paatage mig at tale med Lal og faae hende til at tage imod en Plads paa Doralds Gaard i Tere-weni. Jeg veed, at de trænge til en Malkepige."

Det gav Clint sit Samthkke til, og da Baaden skulde gaae over den næste Dag efter Varer, havde vi ikke Tid til yderligere at forhandle og omgjøre Sagen. Lal saae naturligvis Baaden seile; thi hun og hendes Brodre vare altid paa Venene for nogen Anden paa Gaarden, og Clint hilste hende med Haanden og raabte paa sin sædvanlige venlige Maade: „Farvel, Born! Læs flittigt over, saa skal jeg bringe noget smukt Nytt med til Jer, naar jeg kommer tilbage.“ Ted brolede „Farvel!“ men jeg lagde Mærke til, at Lal ikke sagde Noget, men ivrig stirrede efter Baaden, indtil den forsvandt bag Bynten, og Solopgangens lave Straaler forvandlede den mørke Sø til Guld.

For mit Bedkommende gif jeg ind for at spise Frokost med Sjælen befriet for en tung Byrde; thi Lal var virkelig en smuk Pige, og omendstjondt jeg anfaae Clint for en hæderlig ung Mand, er der dog altid noget Smigrende og Behageligt i at blive forgudet af den eneste Pige paa Stationen. Jeg var derfor glad ved at vide Fairfax i Sikkerhed under et Besog paa Nabostationen, hvor jeg vidste, at den straalende Miss Vernon snart vilde give hans Tanker en ganske anden Retning.

III.

Nogle Uger vare forløbne, meget travle Uger, og jeg havde begyndt at vænne mig til atter at være alene, da jeg fik Bud fra Clint, at han, næste Gang Hvalbaanden gif over til Nelson, vilde vende tilbage med den, fordi et Brev fra hans Fader havde kaldt ham tilbage til England tidligere, end han havde ventet.

Jeg havde kun seet lidt til Lal i den Tid, han var fraværende. Hun havde opgivet at komme til Stationen og sendte altid Ted istedet, og jeg havde næsten glemt vor Scene i Verandahen.

Dagen efter at jeg havde modtaget Clints Bud, traf det sig imidlertid, at jeg mødte hende, da jeg red hjem over Dyrndjletten. Det havde været en mørk, taaget Dag, men ved Aftenens Frembrud begyndte Vinden lunefuldt at reise sig, idet den pludselig udstødte en larmende Klagesang og derpaa døde hen i en varselsfuld Stilhed. Da jeg skyndte paa Spregthly, indhentede jeg Lal, der langsomt gif hjem med et Snippe Pipis, hun havde samlet paa Klipperne til Aftensmaden. Hun syntes først at ville gaae forbi mig uden at gjenkjende mig, men da jeg kom op for at advarer hende for det frembrydende Uveir, løb hun hen paa Siden af mig, og lagde sin Haand paa min Tømme.

„Kommer han her aldrig mere, Mr. Westcott?“

spurgte hun i en saa fortvivlet Tone, at jeg ikke kunde faae det over mit Hjerte at skjænde paa hende.

„Men, Sal,“ raabte jeg, „hvor Du seer daarlig ud! Hvad har Du gjort ved dine Bønder og dine Dine?“

Hun rystede utaalmodigt paa Hovedet, og gjentog sit Spørgsmaal: „Kommer han aldrig hjem?“

„Jo, jo, Barn. Han kommer imorgen, men blot for at sige Farvel. Han vil snart reise til England, til alle sine Venner der.“

Hun syntes ikke at høre mine sidste Ord.

„Imorgen!“ sagde hun, sættende sig paa Høg paa det tangdækkede Sand og rokkende frem og tilbage: „Skal jeg see ham imorgen?“

„Sal!“ raabte jeg utaalmodigt. Hun sprang op. „O, Mr. Westcott, skjænd ikke paa mig. See her,“ og hun trak sit pjaltede Ærme op for at vise mig sin tynde, afmagrede Arm. „Jeg er nær ved at døe, troer jeg,“ vedblev hun hæst, „jeg kan hverken spise eller sove eller gjøre det Halve af det Arbeide, jeg pleiede at gjøre. Jeg døer af Længsel efter at see hans Ansigt, og hvad ondt kan det gjøre ham, at jeg er lykkelig en eneste Dag?“

„Stakkels Sal!“ Jeg var ikke nogen blodhjertet Fyr, men Synet af hendes Ulykke frembragte en kvælende Fornemmelse i min Hals, og jeg red bort uden at sige Noget.

Natten brod frem, som jeg havde ventet, med et

sterkt Uveir med Storm og Regn, og da jeg var kommen hjem og havde spist til Aften, var Soen meget høi.

„Vaaden vil ikke gaae ud imorgen, Tom!“ bemærkede jeg, da jeg for Selskabs Skyld var gaaet ud i Kjøkkenet for at ryge en Pipe.

Tom saae tvivlende paa mig. „Jeg vilde sole mig mere sikker derpaa, Sir, dersom gamle Peter var gaaet med den. Han har en sikker Haand og er næsten altfor forsigtig; men unge Peter er rask og vil ikke vente efter Veiret.“

„Jungen Navnestrig, Tom,“ svarede jeg, „desuden kan Veiret lægge sig inden Midnat, naar de skulle til at gaae ud, og da vil Mr. Clint være der, og han vil sikkert vente, dersom der er nogen Fare paa færde.“ Men da Tom stadig rystede paa Hovedet, og vedblev at fortælle om alle de Skibbrud, han havde været tilstede ved, opgav jeg Bevisforelsen og gik iseng, men bad ham om at kalde paa mig Klokken sex, hvis jeg ikke var staaet op forinden.

Det forekom mig, som om jeg netop var falden isøvn, da jeg næste Morgen blev vækket af hans Stemme ved Siden af mig. „Mr. Westcott, Sir, Klokken er sex, og Soen er forfærdelig høi; jeg har været to Gange nede paa Stranden, og man kan ikke see noget til Vaaden!“

„Ud med Dig, Du gamle Nar!“ brølede jeg, „hvor kan Du et eneste Dieblit troe, at de skulde

kunne være noget andet Sted end i god Behold i Nelsons Havn?"

Tom forsvandt, men jeg stod strax op meget ilde tilmode og foer ned til Stranden uden at vente paa Frokost.

Søen saae virkelig sæl ud. En Række hvide Brændinger torbuede over Klipperne og kastede deres Stænk høit op i Luften; en tæt Taage laa over Nelson, og skjulte Nystens yderste Linier, men høit og her antydede en hvid Skumhvirvel et farligt Sted til at tage sig iagt for. Efter et Blik rundt omkring mig gav jeg mig paa Tilbageveien, da jeg opdagede en lille Skikkelse sidde fastklamret halvt oppe paa Rebet i et lille Hul, der dannedes af en fremspringende Kant.

„Lal, kom ned, Du taabelige Pige! En Fugl kan ikke sidde fast der, og hvad Nytte kan Du gjøre? De ere ikke gaaede ud, det er jeg vis paa. Kom og spis Frokost med Tom!“ Men jeg kunde ligesaa godt have raabt til Maagerne, for hun vorte sig ikke af Bletten.

Da jeg igjen kom ned, var Lal der bestandig, dog for enhver anden Ting end Havets Torden og Brøl. Stormen skytes at tiltage, alt som Morgenen stred frem, og selv Tom var nu gaaet over til min Mening, at unge Peter aldrig vilde have givet sig ud paa en saadan Sø, da et Budskab fra Lal fik os til at ghyse. Hun havde sendt Ted for at melde, at hun

saae Noget — maaske Dribtommer, — men Noget var der.

Uldrig, saalænge jeg lever, skal jeg glemme den Nædsel, der betog vore Hjerter og gjorde vore Ansigter blege, da Tom og jeg i et Dieblif stirrede paa hinanden, medens Ted aandelos meddelte sit Budskab.

Naturligvis vi fulgte ham strax, og stode atter speidende ud i Taagen og Søstænket.

„Seg jer ikke Noget, Lal!“ raabte jeg, „hvor er det nu?“

Lal udstrakte til Svar sin lange knoklede Arm.

„Der er det!“ raabte hun, „og det, — Gud være takket, — det er vor Baad!“

Jungen af os sagde et Ord mere. Der stode vi omtrent et halvt Duzin Mennesker hjælpeløse og speidede efter den lille Blet, der voxede og voxede, indtil vi ligesom Lal kunde see, at det var vor Baad. Nu er den nede imellem Volgerne, nu rider den paa deres Top, nu er den nær nok til at vi kunne skjelne de sex, mørke Skikkelse i den! De ere der Alle, Gud være lovet! Nu tabe vi den igjen af Synne, og jeg skriger hæst til Lal. „Alt er i Orden, stønnede hun, de ere vel forbi Splitt Rock og isærd med at sætte Baaden paa Land.“

Jeg klamrer mig til et nedfalden Klippestykke og kan see, at Lal har Ret. De ere komne ind i Brændingerne og ville lade Baaden drive paa Land. Den

vil blive flaaet istykker, men det er deres eneste Ud-
sigt til Redning.

Vi passede aandelose paa, og Ingen siger et eneste Ord, endstjondt gamle Peter staaer ved Siden af mig og har to Sonner i Livsfare. En stræffelig Volge kaster dem næsten indenfor vor Rækkevne — ikke fuldstændigt, — de rives tilbage igjen, og Vaaden gaaer under. Et Dieblif efter, og den kommer atter tilshyne i det fraadende Vand med Bunden i Veiret, og med et vildt Skrig springer Lal fra sin Plads ned i Vandet nedenunder.

„Taabelige Pige!“ raaber jeg, udstodende kvindagtige Suk og sthyrtende frem i den Tanke at gjøre Noget — hvadsomhelst. Men gamle Peter lægger sin rhytende Haand paa min Skulder. „Kast ikke Deres Liv bort, Sir. Hun har faaet ham fat i Haaret, og kan Noget leve i en saadan So, er det Lal.“ „Men Deres Dreng, Peter?“ spurgte jeg, fuldstændig berøvet al Selvbeherfelse.

„Jeg passer paa,“ sagde den gamle Mand, givende mig et lille Slag i sin undertrykte Sindsbevægelse. „Der er Ingen kommet op endnu uden Master Clint; og Lal har godt Tag i ham.“

Der er ikke meget Mere at fortælle. Fairfax var den eneste af dem alle sex, der blev reddet; den næste Dag bleve Ligene styllede iland.

Lal, hvis Kjærlighed gav hende overnaturlig Styrke, havde holdt Clints Hoved borte fra Klippen,

imod hvilken de andre stakkels Knose knustes, og den næste Volge rullede dem begge op for vore Fødder.

Det kostede os lang Tid at faae Lals Hænder vristede op, og jeg troer ikke, at hun nogensinde var sig bevidst, at hun havde frelst den Mand, hun døde for.

Da Pastor Hooper næste Søndag kom over, blev hun begravet i Glintz lille Have med Peters to Sonner og de andre stakkels Menneſter; men det varede mange Maaneder, for Clint kunde krybe op igjen eller faae at vide, hvorledes hans Liv var blevet reddet.

Victorien Sardous Optagelse i Academiet.

Sardous Optagelse havde i Palais Mazarins Rottunde samlet saa mange Menneſter, ſom den kunde rumme. Man ventede, at dette Møde ſkulde blive intereſſant; det blev det ogsaa, men det vilde blevet det endnu mere, hvis Conſeilspraͤſidenten Duſaure paa Grund af ſine mangfoldige Forretninger ikke havde været nødt til at overlade det til en af ſine Collegaer at onſte den nye „Udødelige“ velkommen i Forſamlingen. Herr Charles Blanc ſtilte ſig ved dette Hverv med ligesaa megen Smag ſom Behændighed og til almindelig Tilfredſhed; men han folte ſelv, at Feſten manglede Noget og havde tabt ſin væſentligſte Tiltrækning. „Den Vre, at modtage Dem her“, ſagde han til Sardou, „vilde ikke blevet mig tildeel, hvis ikke Premierministerens anſtrengende Poſt havde berøbet Dem den Glæde at blive lykønknet paa Academiets Tærſtel af en Taler, hvis Ord vilde have

givet denne Fæst en forøget Glæde og en forøget Vigtighed. Hvad De taber derved, behøver jeg ikke at sige Dem, men jeg føler det bedre end nogen Anden."

Premierministerens veltalende Ord vilde ikke blot have givet Receptionen en større Glæde og Betydning, men der var neppe Nogen i Forsamlingen, som ikke havde ønsket at vide, hvad en saa alvorlig Dommer tænkte om les *pattes de mouche* og les *femmes fortes*, og hvilken Plads i sin litteraire Ugtelse han indrommede den sindrige Forfatter til saa mange morsomme, livlige og aandrige Skuespil. Dufaure er Samvittighedsfuldheden selv; enhver Pligt er ham hellig, og det er ikke blot paa Statsfager, at han anvender den samvittighedsfuldste Omhu. Vi tvivle meget om, at han nogeninde har seet en eneste Forestilling af *pattes de mouche*; men i Anledning af det Hverv, der var overdraget ham, havde han læst alle hans Skrifter. „Nu er jeg færdig med Sardou," sagde han en Dag, „hele Materialet er der, thi jeg har læst alle hans Stykker."

I sin Tale til sine nye Collegaer tog Sardou alle de Hensyn, som paahvile en fuldkommen Akademiker; det vil endogsaa Gullens Statue, til hvilken han flere Gange særskilt henvendte Ordet, indromme ham villigt. Smidstid troede han sig ikke forpligtet til at holde en academiisk Tale, og alle de Tilstedeværende vare ham vistnok taknemmelige derfor. Hans

Silsen til Akademiets Medlemmer var noget kort, men fuldkommen tilstrækkelig. „Mine Herrer,“ sagde han til dem, „et Aar er forløbet siden den Dag, da De viste mig den Ære at kalde mig til at deeltage i deres Arbejde, og naar det til min store Sorg ikke har været mig muligt tidligere at udtale min Taknemmelighed, saa tillad mig at troe, at denne Opfattelse dog ikke har været uden Nytte for det Skalb, som jeg egentlig har viet mig.“ — Den Tid er forbi, da de Nyoptagne erklærede sig uværdige til den Ære, Akademiet havde vist dem ved at indbyde dem til at tage Plads i en af de fyrgetyve Vænestole, der ikke ere Vænestole. De nye Akademikere indtræde uden falsk Beskedenhed i Akademiet; de troe sig alle værdige til at optages i det, og det Æneste, der forundrer dem, er, at de ikke ere optagne for længe siden.

Har de ikke ogsaa tilstrækkeligt betalt deres Gjæld til det lærde Selskab ved al den Uleilighed, de har haft med at sikkre sig deres Candidatur, ved al den Spænding og alle de Ængstelser, de har gennemgaaet, og ved alle de Skridt, de har gjort hos deres fornaaende Venner og deres Venners endnu mere fornaaende Koner? Naar Længselen efter at opnaae en Vænestol i Akademiet engang har bemægtiget sig en Sjæl, saa er det forbi, og enhver anden Længsel forstummer ved Siden af den. Farvel, Lykke og Munterhed! farvel Sovn og Appetit! Af alle menneskelige Videnskaber er der ingen mere fortærende end denne. En stor Digter har rigtignok sagt, at det var „en tung Gang at gaae op ad Andres Trapper,“ men her tæller man ikke Trinene, her ændser man ikke Trætheden, og man maa op ad dem igjen, om man end er nok saa forpustet; hele Dagen gjør man Bisitter, og om Natten ligger man og tæller Stemmer. Hvor lykkelige ere ikke andre Nationer, baade Englændere,

Lydstere og Italiener! de kjende maaskee til Hazardspillet's Raseri, Ergjerrighedens Feber og Kjærlighedens Piinsler, men de vide ikke, hvilke Lidelser en stakkels Mand er underkastet, naar han har sat sig i Hovedet, at han maa blive en af de Fyrgethyve. Og hvem kan svare for sig selv i det Capitel? hvem kan sige: den! Galstak er jeg da fri for? Den samme Mand, der i Dag gjør Nar af Academiet og udskjænger de blodigste Epigrammer imod det, den samme har maaskee i Morgen slaæet om og er paa Jagt efter Stemmer. Det er en eiendommelig fransk Sygdom, og det er rimeligt nok, at Ingen kan sige sig fri for den, eftersom endogsaa Biron blev smittet af den. Rigtignok berovede den ham ikke hans Munterhed, thi han sagde til Secretairen, der skulde modtage ham: „Min Tale er færdig og Deres ogsaa. Jeg reiser mig, tager min Hat af og siger: „Mine Herrer, jeg takker Dem for den Ære, De har vilst mig ved at optage mig.“ Derpaa reiser De Dem, tager Deres Hat af og svarer: „Jeg beder Dem, Høifstærede! det er ikke Noget at takke for.“

Hvorfor skulde ogsaa de Nyoptagne gjøre saa meget Bæsen af deres Taknemmelighed? Abbé Cureau skildrede for mange Aar siden det franske Academi som en glørværdig Skare af Triumphatorer, itklædt Kardinalernes og Kantslernes Purpur, beskyttet af den største Konge paa Jorden og vrimlende af Kirkens og Senatets Fyrster, Ministre, Hertuger og Pairer, en Skare, der, glemmende sin Storhed, finder sig lykkelig ved at blande sig mellem udmærkede Forfattere, Historikere, Digtere, Philosopher og Talere.“ Lad os tale simpelt og ligefremt og overlade den gode Abbé sine Hofiannaer og Trompetstød. Til alle Tider har der iblandt de Fyrgethyve været Mænd, der har udmærket sig ved deres Fodsel, Stilling, Geni og

Talent. Hvis disse Mænd ikke vare i Academiet, var Academiet Jngenting; til Gjengjæld var der Andre, som vilde være meget ubetydelige, hvis de ikke vare Academikere. Men baade de Første og de Sidste, baade de, der gibe den ærbørdige Forsamling dens egentlige Glæde, og de, der modtage Glædsen fra den, kan fritage sig for at takke vidtløftigt for den Gæde, der bliver viist dem. Er der en Æneste i Forsamlingen, der er naiv nok til at indbilde sig, at man har valgt ham for at være ham behagelig eller gjøre ham en Fornøielse? Valget til Academiet fremgaaer af sindrige Combinationer, hvis Traad de Fleste slet ikke lægge Mærke til. „Min Tour kommer nok,“ sagde en uheldig Candidat, der flere Gange var blevet vippet, „seent eller tidligt vil man trænge til mig for at undgaae en Anden.“ Sardou har ikke behovet at banke to Gange paa — den første Gang var tilstrækkelig, og han har fort sin Sag med den samme Behændighed, som han i det afgjørende Dieblit er vant til at anvende, naar han løser Knuden i et af sine allerbedste Lystspil, og dog var det hverken hans Behændighed, hans utvivlsomme Adkomst eller hans store Talent, at dette Resultat skuldes. Dgsaa han blev valgt „for at undgaae en Anden,“ — og saa maatte der endnu til, at Omstændighederne kom ham til Hjælp, og at Constellationen netop var gunstig. Man kan være forvissset om, at Sardou ikke var bleven Academiker, hvis den 16de Mai 1877 ikke var gaaet forud. Det er denne 16de Mai, der skaffede ham Sædet i Academiet, fordi den berøvede hans farlige Concurrent adskillige Stemmer; det er dem, der foranledigede eller billigede den 16de Mai, han skylder, at han blev valgt, skjøndt de stemte imod ham. Det var altsaa ikke uden Grund, at Victorien Sardou gif noget flygtigt hen over Tafflen.

Som Arbetager efter Digteren Joseph Autran skulde han, efter Skik og Brug, fortælle os hans Levnet og anbefale hans Vers. Han skilte sig ved dette Sverv paa en ligesaa elskværdig som sympathetisk Maade, og hans Tale fortjente fuldstændig den varme Anerkjendelse, som Tilhørerne skjænkede den. Det faldt ham ikke ind at overburde sin Forgænger eller skildre ham som en stor og fremragende Digter; han satte ham paa den Plads, der tilkommer ham som en Lyriker af anden Rang; han glemte naturligviis heller ikke at fremhæve — hvad der særlig maatte interessere Sardou — at Joseph Autran ogsaa havde forsøgt sig som Dramatiker. Hans Skuespil: „Ulylus's Datter“ fandt en glimrende Modtagelse. Autran glædede sig over den Lykke, det gjorde; den beruste ham et Dieblik, men den fristede ham ikke til at forsøge sig atter. Forgjæves kaldte Sirenerne paa ham, men han tilraabte dem fra sit fredelige Hjem i Provence: „Jeg veed, at I boe mellem lutter Klipper og Skjær, og at I ere lunefulde Kvinder tilhobe — igaar har I løftet mig til Skyerne, imorgen vil I maaskee spise mig med Hud og Haar.“ — Var det nu en sjelden Klogskab og Moderation af Autran, at han ikke gjentog Forsøget? — Nei, svarer Sardou; hvis Autran havde havt Kald til at blive Dramatiker, hvis han havde været besat af den Dæmon, vilde han ikke have været saa klog og forsigtig. Hvad er det dog ikke for en Dæmon, der bemægtiger sig Skuespildigteren! har den først grebet en Mand, slipper den ikke sit Bytte, og den Ulykkelige maa bukke under for sin Skjæbne. Sardou har Det i at sige, at Spilleren fristes ikke saameget af Guldet og den Gjerrige ikke saa meget af Gevinsten, som den dramatiske Forfatter af den fixe Idee, der intet Dieblik slipper ham: naar han beundrer et Landskab tænker han strax paa en smuk Dekoration, naar han

lytter til en Samtale, giver den ham Motiv til en smuk Dialog, naar man fortæller ham en Ulykke, en Forbrydelse, seer han paa Diebliffet deri en Situation, en Scene, et Drama. Ved at forklare os hvad Nutran ikke var, har den nye Academiker givet os en udmærket Skildring af hvad han selv er. Han horer netop til disse Besatte, og Ingen kjender bedre end han til disse søde og forlokkende Piinsler, hvortil Skuespildigtningens Dæmon indvier sine Dffre.

En Mand, der kjender ham noie, sagde en Dag til mig: „Ude paa en lille Villa, jeg har tæet ved Paris, og hvor jeg tilbringer Sommeren, er der en Mur, som nogle Skatte engang imellem løbe hen over; saasnart min Hund har seet en løbe forbi, sætter han sig ned og betragter ufravendt og timeviis Muren. Naar jeg seer paa min Hund, kan jeg ikke lade være at tænke paa Sardou.“ Ja, Sardou er bestandig paa Post; han er uophorlig paa Jagt efter Personer og Sujetter, og som en udmærket Jæger vender han sjelden hjem uden Bytte. Han lader sig aldrig distrahere, lige saa lidt naar han vandrer om i Skoven ved Marly, som naar han promenerer paa Boulevarden eller andensteds. Du spadserer med ham og foler Dig fængslet af hans Samtale, men paa samme Tid, som han taler, har han Vinene med sig, seer Noget komme forbi, som Du ikke seer, og udbryder pludselig: „Gud skee Lov, der har jeg min Oplosning!“ Lad hans Collegaer i Academiet tage sig iagt! Intet Bildt er sikkert for ham, enten det er fjedret eller laadent. En eller anden Torsdag vil man maaskee see ham gaae ud af Palais Mazarin og guide sig i Gænderne, og man vil hore ham sige: „Jeg saae paa Muren; der kom en Kat forbi; jeg har den!“

En lykkelig Egenstabs hos Sardou, er, at hans Stykker altid komme frem i det rette Diebliff; men

foruden denne har han saa mange andre af de Egenstaber, som en dramatisff Forfatter ikke tør savne, navnlig er han behændig og fiin. I de øvrige Retninger af literair Produktion er det ikke altid nødvendigt at være behændig; der finder man undertiden Behag i lidt Ubhændighed og den forhøier maaske endog Nydelsern — men paa Theatret er det ikke tilladt at være leitet. Sardou har aldrig havt denne Feil: han er saa suild og behændig som en Tassenspiller, og hvor meget man end siger: „Lad os nu passe paa ham og see ham paa Fingrene! det er især i fjerde Akt, at han fanger os — nu skal det ikke lykkes ham“ — saa ender det med, at han fanger En alligevel. Hvor ofte har han ikke narret os! Men vi blive ikke brede derfor, tværtimod, det horer med til vore Fornøielser. Charles Blanc har i det Punkt været strengere end vi, han har bebreidet Sardou med en vis Fiinhed, at hans Behændighed forte ham for vidt, at han misbrugte smaa Midler for at frembringe store Virkninger, og at Brevet, det evindelige Brev, spillede en altfor stor Rolle i de fleste af hans Intriger. Han har ogsaa bebreidet ham, at han lægger altfor stor Vægt paa Scenesættelsens Smaaligheder, paa Meublementet i. Ex., og at han tyer altfor ofte til sine Meubler „for at hidføre en tête à tête, for at maskere en Kjærlighedserklæring, for at lette en Bestimelse eller skjule Cadaveret af en døddrukken Elsker.“ Han har bebreidet ham, at han misbruger disse Accessoirer, og han har anført følgende Uttring af Maleren Gros til sine Elever: „Vogt Eder for at komme med for mange Detailler, thi naar man kommer med for mange, vil det netop vise sig, at der ikke er nok.“ Voltaire har paa sin energiske Maade sagt om det samme Emne: „Detaillerne ere ligesom Mol, der fortære de store Værker!“

Vi veed jo Alle, at naar Saltet taber sin Kraft, saa er Altning tabt; men det Samme gjælder om Komedien; Alt er ogsaa tabt, naar Komedien ikke er komist. Charles Blanc paastaer, at „de smukkeste, bedst forberedte og mest glimrende Scener hos Sardou netop ere af den Bestaaffenhed, at man efter dem foler sig kun lidt fristet til at lee.“ Vi indromme disse Sceners Betydning, men efter vor Mening er det netop Sardous største Fortjeneste, at han er saa overordentlig morsom. En af vore mest yndede dramatiske Forfattere sagde nylig til os: „Hvad jeg paa Scenen elsker høiest er Munterheden og hvad der ligger bag denne Munterhed.“ Det er en Definition, som passer paa Shakspeare saavel som paa Molière, paa Aristophanes saavel som paa Beaumarchais. Munterhed har kun lidt at betyde, naar der ikke er Noget bag den; men at der er Noget bag den nytter heller ikke, naar Munterheden mangler. Lad Enhver gjøre sin Gjerning! Krig, Revolutioner, orientalske Spørgsmaal og Kongemord er Altfaanmen kun lidet opbyggeligt at tænke paa, og ligesom Historien har ogsaa Livet sine sorgelige Sider. Philosopherne hjælpe os med at troste os over begge Dele; men vi velsigne Dystspildigteren, naar det lykkes ham at bringe os til at glemme dem, og naar han lærer os at glæde os over Livet.

(Forfortet efter G. Valbert).

William Lloyd

William Bryant.

Efter Hederlaget.

En Novelle
af Rudolf Lindau.

1.

Efterretningen om at det gamle Banquierhus Hertzgen & Comp. pludselig og fuldstændig var odelagt traf Leopold Ribbed som et Lyn. Han lagde Brevet, der bragte ham denne Meddelelse, og som han havde aabnet uden at aue noget Ondt, stille fra sig og sad flere Minutter og stirrede ubevægelig hen for sig. Derpaa lod han den flade Haand sagte glide hen over Panden, som om han vilde glatte og ordne de Tanker, der optaanerede sig derinde; saa reiste han sig op af Vænestolen, støttede begge Hænder til Bordpladen og blev estertænksum staaende i denne Stilling. Mechanist gik han saa flere Gange frem og tilbage i Stuen og endelig hen til Skrivebordet og tog det Brev, der havde bragt ham dette Ulykkesbudskab for at gennemlæse det endnu engang.

D. den 13de October 1871.

Kjære Leopold!

Det er med oprigtig Beflagelse at jeg maa meddele Dem, at den Bægel paa 2000 Daler, som De havde sendt mig til Incassation hos Herten & Comp. og som igaar var forfalden, endnu ikke er bleven betalt. I de sidste Dage har der i de herværende Forretningskredse cirkuleret foruroligende Rygter om det nævnte Husets Solvabilitet; men siden i Forgaars er man kommet til Bished om, at den betydelige Formue, som Herr Julius Herten havde efterladt sig, er af hans letsindige Arvinger og Efterfølgere i Lobet af nogle Aar bleven forodt og bortspillet paa Borsen. Flere agtede Familier i vor By, der endnu for faa Dage siden betragtede sig som velhavende, ere i Bund og Grund odelagte ved Husets Hertzens Fald. Publitzens Forbittrelse imod dem, der har foranlediget denne Ulykke, er saa stor og almindelig, at Politiet har seet sig nødsaget til at træffe Forholdsregler for at beskytte dem mod haandgribelige Mishandlinger.

Det er mig bekjendt, at en stor, ja, hvis jeg ikke tager feil, den største Deel af Deres Formue blev af Deres afdøde Fader betroet til Husets Herten & Comp. Jeg frygter for, at De ikke har gjort nogen Forandring heri. Under disse Omstændigheder er det min sorgelige Pligt at maatte sige Dem, at De maa være forberedt paa at tabe den hele Sum, som der her er Tale om. I Forgaars heb det endnu, at Husets Herten havde

tilstrækkelige Activer til at kunne betale Creditorerne 50 Procent af deres Tilgodehavende; igaar vovede selv de største Optemister kun at tale om 25 Procent; idag eksisterer der saa godt som slet ingen Tvivl om, at der efter Liquidationen Intet vil blive tilbage.

I Besiddelse af den Fuldmagt, som De overdrog mig inden Deres Afreise fra W., skal jeg ikke forsomme at varetage Deres Interesser, for saavidt det endnu er muligt; men jeg tør ikke skjule for Dem, at jeg ikke nærer Haab om at redde for Deres Vedkommende mere end nogle faa hundrede Daler, og selv denne ubetydelige Sum vil sagtens først efter flere Aars Forløb blive stillet til Deres Disposition.

I den sorgelige Forudsætning, at den Ulykke, der har ramt Dem, kan sætte Dem i oieblikkelig Forlegenhed, beder jeg Dem at disponere frit over de Midler, der staae til min Raadighed. De kjenner det venskabelige Forhold, der bandt mig til Deres Fader lige til hans Død; det berettiger Dem til uden nogen Betænkning at gjøre Brug af mit Tilbud. Jeg haaber, at De vil gjøre det, hvis De kommer i nogenstønhelst Pengeforlegenhed. Husk paa, at De har ingen Nærpaarørende mere, og at der iblandt Deres Venner og Bekjendte er Ingen, der har en større Næst end jeg til at tilbyde Dem sin Tjeneste.

Martha hilser Dem hjertelig, og jeg forbliver, min kjære Leopold,

Deres gamle oprigtige Ven
Johannes von Quellhen.

Forst efterhaanden klarede det i Ribbeck's Hoved. „Ruineret! fuldstændig ruineret!“ sagde han halvhoit hen for sig og saae sig, som En, der tager Afsted, omkring i den smukke, rige, smagfuldt indrettede Veilighed, som han beboede.

„Alt det maa jeg opgive — Alt!“ udbrød han, pressede Hænderne mod sine Tindinger og gik stille op og ned i Bærelset.

Hvad skulde han gjøre? han havde aldrig kjendt til Trang. Han var den eneste Son af rige Forældre, der altid, lige til deres Dod for saa Nar siden, havde forstaaet ham for enhver Bekymring. Han vidste ikke, hvad Armod vilde sige; han frygtede den heller ikke, men havde en uhykkelig Aelse om, at det var noget Slemt. Det thugede som en Steen paa hans Hjerte; han forsøgte at trække Veiret dybt, men det kunde han ikke, thi hans Bryst var som tilsnoret. Han erindrede sig, at han havde kjendt mange fattige Folk i sit Liv; han havde haft Medlidenhed med dem, altid været villig til at hjælpe dem, men aldrig i Tankerne sat sig ind i deres Sted. Fattigdom havde han tidt modt, men den var altid blevet ham lige saa fremmed, som Alderdommen er det for den Unge. Hvad det vil sige at være gammel og fattig, kan man kun lære af egen Erfaring. Ribbeck var i Begyndelsen mere overrasket end forfærdet af den Tanke, at han pludselig havde ophørt at være rig. Han aabnede en Skuffe i sit Skrivebord og

fremtog en stor Brevtaste af Væder. Den indeholdt 800 Thaler i Kasseanviisninger. Han talte Pengene: hans-nærmeste Fremtid var sikket, og foreløbig vilde han ikke bekymre sig derom. Der var saa meget Andet som først maatte overbeies, og deriblandt eet Punkt fremfor alle andre. Han var forlovet med en ung, smuk Pige, som han holdt ubeskrivelig af, og deres Bryllup var berammet til om saa Uger. Kunde det nu virkelig finde Sted? Anna var et forskjælet Barn af ubemidlede Forældre, der engang havde været rige, men for ti til tolv Aar siden havde mistet deres Formue. Annas Fader, den gamle Jordan, havde fortalt Ribbeck hele Historien, dengang han anholdt om Datterens Haand; men den forelskede unge Mand havde kun af Høflighed og med et halvt Dre Lyttet til hans Fortælling. Hvad vedkom det ham, om Anna havde været rig eller ikke, han havde Formue nok til at kunne ernære Kone og Børn uden fremmed Bistand. Dengang glædede han sig netop over, at Anna skulde have ham at takke for alle de Behageligheder, som Rigdom kan forskaffe. Nu kom han pludselig til at tænke paa Faderens Historie.

Den gamle Jordan havde for mange Aar siden tjent sig en betydelig Formue i Amerika. Med den var han reist hjem, havde giftet sig og i lang Tid levet af sine Renter; men da dette Liv kjædede ham, efter hans eget Sigende, havde han igjen begyndt at gjøre Forretning. Men nu begyndte Ulykken at for-

følge ham; hans Capital smeltede hurtig sammen og var efter saa Mars Forlob fuldstændig tabt. Det Eneste, han havde reddet, var hans Kones Medgift, og med denne ubetydelige Rest af en stor Formue flyttede han til W., hvor han og hans lille Familie nu i en heel Række Aar havde levet tarvelig og tilbage-truffet.

„Jeg taler aldrig til fremmede Folk om mine Forhold,“ saaledes sluttede den gamle Jordan sin Fortælling, „og det er derfor muligt, at De ikke kjender dem; men netop af den Grund anseer jeg det for min Pligt at oplyse Dem fuldstændig om det Hele. Jeg har ikke sparet Noget paa Annas Opdragelse, men større Offre har jeg ikke været istand til at bringe hende. De kan ikke vente Dem nogen Medgift. Hun er en god, klog, velopdragen Pige, og hvis ikke Faderkjærligheden skuffer mig, saa er hun tillige en smuk Pige. Alt det har De, der i flere Maanedes er gaaet ind og ud i vort Huus, haab Veilighed til at iagttage ligesaa godt som jeg selv. Formue kan Anna ikke vente sig, og derfor henstiller jeg til Dem selv, min unge Ven, om De vil fastholde Deres Begjering om hendes Haand eller tage den tilbage.“

Ribbeck var næsten vred over, at man kunde troe ham istand til at gjøre sin Kjærlighed afhængig af et usjelt Pengespørgsmaal, men han betvang sig og svarede blot, at han aldrig havde tænkt paa nogen

Medgift, at han hverken forlangte eller ventede nogen, og at Herr Jordan vilde gjøre ham lykkelig, naar han blot vilde betroee ham Datterens Haand. Derpaa havde Herr Jordan rørt omfavnet sin tilkomende Svigersøn og sagt til ham, at han strax vilde tale med sin Kone og Datter.

„Jeg har allerede igaar talt med Anna,“ sagde Ribbeck med en let Nodme.

„Ja saa,“ svarede den gamle Herre med et velvilligt Smil, „og jeg, som var saa sikker paa hende! Ja ja, man skal aldrig i det Punkt forlade sig paa de Unge. Naa, gaa De nu ned i Haven til Anna og siig hende, at jeg giver hende min Betsignelse — saa skal jeg imidlertid tale med hendes Moder.“

Siden hin lykkelige Dag var der forlobet tre Maaneder, de skønneste i Ribbecks Liv. Han havde i denne Tid seet Anna daglig og var oprigtig overbevist om, at hun elskede ham med hele sin Sjæl. Hun var udmærket smuk, derom kunde der ikke være nogen Tvivl; hun var ogsaa baade klog og vittig — og god var hun sagtens ogsaa. Ja, god var hun, thi de smaa Tvistigheder, der af og til opstod mellem de Elskende, kunde ikke afgive noget Beviis paa det Modsatte. Anna var et forkjælet Barn, og det forklarede og undskyldte Alt, hvad Brudgommen nu og da kunde have at udsætte paa den unge Brud. Hun var en lille Despot, og hendes onde Lune brod frem saasnart et af hendes Onsker ikke kunde blive opfyldt,

men hun var uimodstaaelig elstværdig, saasuart hun blev soiet. Hun satte lidt for megen Priis paa Stads og Bynt, men kunde man forarges over det? hun var saa smuk, og det var Noget, hun hørte af Alle.

„Vilde Du maaskee have friet til mig,“ spurgte hun og heldede lidt med det blonde Hoved, idet hun saae paa ham med et skjelmisk Smil, „hvis jeg havde været gammel og styg?“

„Nei.“

„Nu, saa klag heller ikke over, at jeg gjerne vil pynte mig.“

Det var umuligt at være vred paa hende; man maatte tilgive hende hendes smaa Svagheder og holde af hende. Ribbeck var overbevist om, at hun vilde blive en god Done, og han var fuldkommen sikker paa, at hun var den klogeste, smukkeste og elstværdigste Pige, han havde truffet i sit Liv, ja at der ikke eksisterede hendes Mage.

Tgaar var netop Bryllupsdagen bleven bestemt, og man havde besluttet, at den store Familiebegivenhed skulde finde Sted den femtende November. Var det nu muligt? Anna havde glædet sig til at flytte ind i et smukt Hus, at holde Tjenerstab og Ekvipage, hvorledes vilde hun tage mod den Esterretning, at at hun skulde give Afkald paa alt dette?

I de Romaner, som Ribbeck havde læst, optraadte ikke sjældent Fruentimmerstikelser, hvis Kjærlighed tiltog i Styrke med den Elskedes Ulykke. Hvis Anna

var en saadan Heltinde, saa maatte Ribbeck's næste Sammenkomst med hende blive ligesrem berusende. Men sæt, at den unge Brud slet ikke var saa ædel og uegennyttig? Ribbeck blev estertænkksom. Det overraskede ham, hvor lidt han dog egentlig kjendte til Anna, da han kunde være i Tvivl om, hvorledes dette Spørgsmaal vilde blive besvaret.

„Jeg vil ikke overile mig,“ sagde han tilsidst, „men modent overlægge hele denne Sag. Jeg skal først Kloften fire sammen med Anna; jeg vil derfor gaae mig en Tour igjennem Skoven og samle mine Tanker.“

Han var tilfreds med sig selv, da han havde fattet denne Beslutning: han havde jo mandigt fundet sig i et Slag af Skjæbnen, som saa mangen Anden vilde bukket under for. For en Time siden havde han troet sig rig og seet den mest smilende Fremtid for sig. Nu vidste han, at han var odelagt, og i de sidste Minutter havde han gjort sig det klart, at hans Liv nu vilde forme sig anderledes, og at han maaskee vilde blive nødt til at give Slip paa Anna, hans hoieste Lykke — og dog fortvivlede han ikke. Han forundrede sig endogsaa over sin egen Ro og havde ikke tiltroet sig at være saa stærk, som han var.

I det Dieblif, da han gik ud af sit Hus, traadte hans Ven, Doctor Elben, hen til ham.

„Gaaer Du ud?“ spurgte han. „Har Du glemt, at Du har bedt mig om at komme til Dig mellem

ti og elske? Du vilde forelæse mig dit sidste Arbejde."

"Ja det har jeg glemt," svarede Ribbeck. "Jeg har faaet Andet at tænke paa; men det er mig kjær at jeg træffer Dig, kom ind med! jeg maa endelig tale med Dig."

"Hvad er der iveien, Du seer saa bleg ud."

"Det skal Du strax høre."

De gik begge ind i det Værelse, som Ribbeck nylig havde forladt.

"Sæt dig ned," sagde han til sin Ven, "jeg har meget at sige Dig. Jeg trænger til dit Raad, maa-
stee ogsaa til din Bistand.

"En Duel? med hvem?" spurgte Elben hurtigt.

"Nei, nei, det er noget mere alvorligt," svarede Ribbeck utaalmodig, "sæt Dig og tænd Dig en Cigar."

Elben saae overrasket paa sin Ven; derpaa gjorde han, hvad han forlangte. Ribbeck gik hen til Skrivebordet, tog det skjæbnesvangre Brev og rakte det til Elben.

"Læs!" sagde han.

Derpaa indtraadte der en lang Pause. Elben læste Brevet opmærksomt fra Begyndelsen til Enden; derpaa reiste han sig, lagde Brevet igjen paa Bordet og stillede sig foran Ribbeck, der roligt betragtede ham.

"Hvor stor er den Sum, Du taber?" spurgte Elben.

„Hele min Formue.“

„Foler Du Dig meget uslykkelig derover?“

„Derpaa kan jeg ikke i dette Dieblik svare Dig. Det staaer mig endnu ikke ganske klart, hvorledes mit Liv vil gestalte sig.“

Han sagde disse Ord med en oienfynlig Nervenitet, taug derpaa et Dieblik og stirrede saa igjen istift hen for sig; endelig tilfoiede han med mojsomt tilkæmpet Fatning:

„Men jeg haaber, at jeg vil være stærk nok til uden at klage at føre det samme Liv, som Millioner af mine Medmennesker og Du selv med. Du er jo fattig?“

„Ja, det skal Gud vide!“

„Du troster mig kun daarligt.“

„Kjære Leopold, jeg er selv ganske trostesløs over hvad Du her meddeler mig, og jeg maa først overveie mange Ting, inden jeg kan give Dig et Raad. Jeg vil ikke gjøre Dig modløs. Jeg er — Du forstaaer, hvad jeg mener — glad over at finde Dig saa fattet; under disse Omstændigheder anseer jeg det for klogeest, at beskytte dig saameget som muligt mod fremtidige Skuffelser. Du maa strax gjøre Dig klart, at Du tillige med din Formue har mistet meget andet. Du er som En, der er stødt ned af en steil Skrænt og maa falde lige ved Foden af den Hoi, han tidligere stod paa. Det nytter ikke, at Du i Faldet vil gribe efter en eller anden Buss for at holde Dig.

Forst naar Du er nede, og har fast Fod at staae paa, kan Du bedømme, hvor haardt Du er saaret, og om Du har Kræfter nok til at naae op til det Punkt, som Du blev styrtet ned fra."

Ribbeck saae estertænksum paa sin Ben og svarede adspredt: „Du har Ret, fuldkommen Ret." Efter en Pause vedblev han: „Hvad skal jeg sige til Anna? vort Bryllup er beregnet til den femtende November."

„Det er meget simpelt," svarede Elben, „Du skal naturligviis sige hende den hele Sandhed. Hvad Du senere har at gjøre vil beroe paa, hvorledes Frostens Jordan optager denne Hjospøst. Det er til ingen Nytte at spekulere i dette Dieblif paa hvad der vil blive af din Forlovelse. Det afhænger under disse Forhold mindre af Dig end af Gud. Jeg raader Dig dog til snarest muligt at bringe denne Sag i Orden, thi jeg seer, at den beskæftiger Dig i den Grad, at Du ikke kan tænke paa noget Andet. I Aften vil vi tale videre derom. Naar skal jeg igjen komme til Dig?"

„Hen imod Klokken ni."

„Det er godt. Lev vel saalænge."

Elben vendte sig om og gik, men han blev staaende ved Døren og saae endnu engang hen til Ribbeck. Denne sad og stirrede ned for sig og syntes slet ikke at lægge Mærke til Bennens Bortgang. Elben vendte derfor igjen tilbage til ham, greb hans Haand og trykkede den varmt.

„Tab ikke Modet, min gamle Ven,“ sagde han og gik. Ribbeck blev endnu siddende en god halv Time tid og begav sig derefter paa Veien hen til sin tilkommende Svigerfaders Bolig.

Herr Jordan boede i en lille Villa udenfor Byen, og Ribbeck var vant til at gaae derud i tyve Minutter. I dag brugte han den dobbelte Tid. Da han nærmede sig til Huset, begyndte han at gaae langsommere og blev pludselig staaende stille. Anna spillede Claveer og sang muntert dertil. Angstbeden brast ud af hans Pande, og han forekom sig selv som en Forbryder. Skulde han ikke hellere vende om og skrive et Brev til Herr Jordan, hvori han simpelt og roligt kunde fortælle, hvad for en Ulykke der var skeet?

Han vendte sig raadvild om og begyndte at gaae tilbage; men efter at han havde gaaet nogle Skridt, blev han igjen staaende. „Nei,“ sagde han hen for sig, „jeg vil ikke klamre mig til nogen Bust i Faldet; jeg vil have fast Fod at staae paa, om Faldet ogsaa er nok saa dybt.“

Han gik hurtig hen imod Huset og traadte lidt efter ind i det Værelse, hvor han havde tilbragt saa mange lykkelige Timer. En smuk, lyshaaret, ung Pige, et Billede paa Munterhed, Ungdom og Lykke, sad ved Claveret. Hun sprang op, da hun horte ham aabne Døren, og ilte hen imod ham med et Udbrud af glad Overraskelse.

„Hvor det er rart, at Du kommer!“ raabte hun. „Sæt Dig strax hen til mig og hjælp mig! det Accompaniment er forfærdelig svært, kom!“ Hun greb hans Haand med begge sine smaa Hænder og dansede lystigt med ham hen til Claveret. Han fulgte modstræbende efter.

„Er min tilkommende Herre og Gemal igjen i daarligt Humeur?“ spurgte hun og betragtede smilende hans alvorlige Ansigt.

Hun havde tidligere oftere drillet ham for hans stille og tilbageholdne Væsen, og Ribbeck havde ikke alene roligt taalt det, men fundet det baade smukt og elskværdigt, som alt Andet, hvad hans Elskede foretog sig. Nu følte han sig saaret af hendes overgivne Munterhed.

„Slip mig,“ sagde han og tog sin Haand til sig.

Hun saae forundret paa ham, derpaa fortrak hendes smukke Ansigt sig, og hun sagde i en halv vred og halv klynkende Tone. „Jeg troede ikke, at Du var saa ond; jeg holder slet ikke mere af Dig. Jeg taler ikke et Ord mere, førend Du har bedt mig om Forlædelse forjt.“

Hun gik hen til Vinduet og blev staaende der og vendte Ryggen til ham. Hun ventede et lille Minut; derpaa stampede hun opbragt med Foden og ilede, uden at see sig om, ud af Stuen.

Ribbeck saae efter hende og trak paa Skuldrene. For første Gang opstod der en Tvivl hos ham, om

hun ogsaa virkelig var saa fuldkommen, som han havde troet. Hendes Opførsel forekom ham barnagtig og upassende, og han syntes at hun maatte have seet paa ham, at han i Dag ikke var oplagt til at spøge. Han vilde jo strax have mærket det, hvis det var hende, der havde havt noget Alvorligt paa Hjertet. Han fik imidlertid ikke lang Tid til at tænke sig om, thi aldrig saasnart var Anna ude af Stuen, for Faderen traadte ind til ham.

„Nei see, hvilken behagelig Overraskelse!“ raabte den gamle Herre, da han fik Die paa Ribbeck. „De spiser til Middag hos os, det kan jeg lide . . . Anna!“

„Herr Jordan, jeg maa tale med dem alene,“ sagde Ribbeck.

Der var i den unge Mand's Stemme noget avarte Høitideligt, der bragte Herr Jordan til at see sig ængstlig omkring.

„Hvad er der skeet?“ spurgte han.

Ribbeck var et Dieblif fuldstændig forvirret, men han fattede sig hurtigt og sagde: „Jeg staaer for Dem som en fattig Mand.“

Den Gamle tumlede et Par Skridt tilbage og sank om paa Sophaen.

Igen var brudt. Ribbeck folte sig pludselig rolig og fortalte med klare Ord, hvad der var hændet ham for saa Limer siden. Den gamle Herre syntes ikke at forstaae ham og stirrede maalloos paa

ham med vidtopspilede Dine. Forst da Ribbeck havde endt sin Fortælling og taug, sagde han, efter en længere Pause, med usikker Stemme:

„Tor jeg bede Dem at læse for mig Herr von Quellhens Brev?“

Ribbeck læste det for ham og rakte det derpaa til sin Svigerfader. Han læste det langsomt igjennem og henvendte derpaa det samme Spørgsmaal til ham, som Elben tidligere: „Hvor stor er den Sum, som De taber ved Huset Herzhens Fallit?“

„Min hele Formue.“

„Deres hele Formue?“ gjentog han spørgende med en skarp Betoning af Adjektivet.

„Ja.“

„De har Intet reddet . . . flet Intet?“

„Ikke Andet end hvad jeg har liggende i rede Penge og mit Indbo — i det gunstigste Tilfælde nogle tusind Thaler.“

„Hvor kunde De være saa uforfigtig at betro Deres Existents, Deres tilkommende Families Existents til et eneste Hus? det er utilgiveligt, Herr Ribbeck, ligesvem utilgiveligt.“

„Jeg beklager det ligesaa meget som De, Herr Jordan,“ svarede Ribbeck, „men det forandrer desværre ikke Situationen.“

Herr Jordan lagde Hænderne i Skjødets, lukkede Dinene og begyndte at dreie Tømmelfingrene omkring hinanden.

Pausen varede noget længe, og Ribbeck blev tilsidst utaalmodig.

„Herr Jordan,“ sagde han, „jeg har opfyldt en piintlig Pligt ved at meddele Dem, hvad der er tilstodt mig — hvad har De at sige dertil?“

Den Tilstalte vedblev at holde Øinene lukkede, vedblev at dreie Tømmelfingrene og svarede først efter en ny, men dennegang noget kortere Pause:

„Det maa jeg nærmere overveie, Herr Ribbeck men sig mig, har De allerede sagt det til Anna?“

„Nei.“

„Desto bedre, saa skal jeg tale med hende. Jeg skal endnu inden Aften see til Dem — eller ogsaa skal De høre fra mig.“

Han var ganske bleg og saae med sine tilslukkede, dybtliggende Øine næsten uhyggelig ud. Ribbeck rejste sig. „Lev vel, Herr Jordan!“ sagde han.

„Lev vel,“ sagde den gamle Mand sagte og adspredt.

Et Dieblif efter gik Ribbeck med hurtige Skridt henad Landeveien. Samtalen med Herr Jordan havde vist ikke været meget tilfredsstillende, og dog folte han sig besynderlig lettet. Han var tilmode som en Mand, der har gjort et stort Offer for at betale en trykkende Gjæld. Nu var han fattig — men gjældfri. Han var falden dybt, men han folte, at han igjen havde en fast Grund at staae paa. Medens han endnu stod i Forværelset, havde han et Dieblif havt

den Hensigt at opsoge Anna. Men det var ogsaa blot et Dieblif. Han havde hort hende synge hoit og lystigt ude i Haven og var ilet dersfra uden at see sig om.

Genimod Klokken sex samme Aften fik han et Brev fra Herr Jordan. Han læste det hurtigt og og kastede det med et fortornet Udraab hen paa Bordet. Brevet hævdede i en kort og neppe engang høflig Form Forlovelsen mellem Ribbeck og Froken Anna. Den unge Dames Fader havde være i daarligt Humour, da han skrev, og ikke gjort sig megen Uleilighed med at skjule det. Brevet indeholdt ikke engang en Beklagelse over den Ulykke, der var raamt Ribbeck. Jordan skrev som en Mand, der havde lidt skammelig Uret, og det var tydeligt, at han kastede hele Skylden over paa Ribbeck. Fra Anna var der ikke et Ord, ikke en Hilsen — hendes Fader sendte kort og godt de Foræringer tilbage, som Ribbeck havde givet hende; det var haardt at tage imod.

I en heel Uge greb Ribbeck med feberagtig Hast efter ethvert Brev, der blev bragt ham, idet han bestandig haabede paa, at Anna vilde give et eller andet Livstegn. Men hun lod ikke høre fra sig. „Er det muligt? er det muligt?“ spurgte han sig selv hundrede Gange, og han horte da de Eder, hun havde tilsvoret ham, han solte Trykket af hendes Haand og saae hendes onne Blik. Han stammede sig over, at hun kunde være saa lille, og skjulte, hvad han solte

i den Anledning endogsaa for Elben, der i denne tunge Tid stod trofast ved hans Side. Men den Smerte, som Annas Utroskab foraarsagede ham, havde ogsaa en lægende Indsyldelse paa ham. Derover glemte han i lang Tid det Pengetab, han havde lidt, og da han begyndte at tænke mindre paa den tabte Brud, havde han gjort sig fuldstændig fortrolig med den Tanke, at han ikke længer var en rig Mand.

Det er forbausende, hvor hurtig Mennesket vænner sig til enhver ny Situation, naar han har indseet, at han nødvendig maae leve i den. Faa Maaneder efter den uhyggelige Dag, der berovede Mibbed hans Formue og hans Brud, levede han rolig og ensomt i en beskeden Bolig, og mærkede neppe engang noget til, at han havde givet Afkald paa meget, der tidligere gjorde ham Livet behageligt og hørte med til hans Nydelse. Han var i den korte Tid blevet en stille Mand og betydelig ældre, men han klagede aldrig over sin tabte Lykke. Han arbejdede flittigt, og gjorde han sig engang imellem en lille Bekymring, saa var det for hans Fremtid, og selv den laa ham ikke meget paa Hjertet. Han tænkte paa, hvorledes efter den store Ulykke, der havde hændt ham, Alt, hvad der dengang havde ængstet ham, havde ordnet sig roligt og simpelt, og da sagde han til sig selv, naar en eller anden Tanke om Fremtiden kunde true med at forurolige ham: „Engang vil alt dette nok gaae i Orden.“ — En Mand, der

har lidt et stort Tab og trostet sig derover, horer op op at være pirrelig lige over for Smaating. Alt, har to Sider: Ulykken har ogsaa sin gode Side. Hvad man har tabt, kan man ikke tabe igjen. Smer- ten er det probateste Middele mod Sorgen.

2.

Ribbeck havde tidligere for sin Fornoielse be- skjæftiget sig med literaire Arbeider, og det temme- lig flittigt og regelmæssigt. Da det Spørgsmaal nu paatrængte sig ham: hvilken Erhvervsgeen skal Du vælge? vilde han først forsøge paa at leve af sin Pen. Den praktiske Elben var ikke enig med ham heri og foreslog Bommen at træde ind i en Forretning. Ribbeck svarede, at han vilde gjøre det, hvis Erfa- ringen viste, at han havde overvurderet sine Kræfter som Forfatter.

„Jeg er fuldstændig beredt paa,“ tilfoiede han, „at jeg vil komme til at spise mit Brød i mit An- sigts Sved; men jeg indseer ikke, hvorfor jeg ikke ligesaa godt skal forsøge min Ulykke med en Beskjæf- tiggelse, der tiltaler mig. For Diebliffet er jeg ikke i Forlegenhed; jeg eier endnu et Par tusind Daler og giver kun lidt ud. I en Forretning vilde jeg kjede mig til døde og, saavidt jeg kjender mig selv, ikke være til nogen Nytte. At blive rig kræver ganske særegne Talenter, ligesom det at male, digte, eller

componere. Jeg har ingen Anlæg til at blive Millionair." Der var noget i hans Stemme og Blik, der gjorde, at Elben ikke længer kæmpede imod.

„Det er godt," sagde han, „forsøg din Lykke som Forfatter — vi kan altid optage Traaden igjen, hvis det, hvad jeg ikke haaber, skulde blive nødvendigt."

Snart efter blev Elben, der var Embedsmand, underrettet om, at han var forsat til Hovedstaden. Det havde han længe ønsket sig, men Tanken om at skulle skilles fra Ribbeck gjorde dog et Skaar i hans Bløde. Han havde vænnet sig til ham, og det forekom ham, skjøndt der aldrig kom en Klage over Ribbecks Læber, som om denne trængte til ham. Han var urolig over, hvad Indtryk Efterretningen om hans Forslyttelse vilde gjøre paa Ribbeck. Han kunde have sparet sig sin Frygt, thi saasnart han meddeelte Venneren, at han om faa Uger vilde blive nødt til at flytte til Hovedstaden, sagde denne:

„Det er mig meget kjært. Jeg følger med Dig til D., hvis Du ikke har Noget derimod."

Elben blev behagelig overrasket og foreslog, at han og Ribbeck for Fremtiden skulde boe sammen. Men herpaa vilde denne, under forskjellige Paaskud, ikke indlade sig.

De paafølgende Uger forløb hurtig. Ribbeck havde paataget sig at ordne Alt, hvad der angik Flytningen, og han bestjæftigede sig daglig flere Timer

med at pakke Kuffexter og Kister, at bortsende Meubler og sælge dem, der ikke skulde medtages til D. Han lagde ved dette Arbeide stor Iver for Dagen, og det var ham oienstynlig behageligt, at træffe alle disse Arrangements.

Det var blevet Foraar, og Dagen til Afreisen nærmede sig. Aftenen før denne begav Ribbeck sig ud til Villa Jordan. I hele sex Maaneder havde han ikke betraadt denne Wei, ikke seet hverken Anna eller hendes Forældre og omhyggelig undgaet at tale med Elben om dem og høre noget Nytt fra den Kant. Mange Gange havde han paa Promenaden troet at see sin tidligere Forlovedes ranke Skikkelse i det Fjerne, men han boiede da altid ind i en Sideallee og fjernede sig uden at kaste et Blik tilbage. Forst da han vidste, at han skulde forlade W., havde han hemmeligt foresat sig, endnu engang, Aftenen før sin Afreise, at vende tilbage til Willaen. Han havde Tuset at søge der, haabede heller ikke at finde Noget der, men han vilde, inden han tog bort, gjensee det Sted, hvor han havde været lykkelig.

Det var en smuk Maanefkinsaften. Ribbeck gik langsomt henad Weien, fordybet i de mørke Tanker der ligesom Taagebilleder droge forbi hans Sjæl. Lignende Tanker havde ofte dukket op for ham, men han havde holdt dem nede og gjort sig Umage for at bekæmpe dem. Han havde sagt til sig selv, at hans Pligt bød ham ikke at betragte det, der var tilstødt

ham, som nogen stor Ulykke. Der var i denne Verden Millioner Mennesker, der vare fattigere og uheldligere end han, og som fristede deres Tilværelse roligt og uden at klage og betragtede det som en Selvfølge, at de havde en tung Byrde at bære paa lige fra Buggen til Graven. Hvad Ret havde han til at stille større Fordringer til Livet end disse? af hvad Grund skulde Tilværelsen gøres lettere og behageligere for ham end for mange Andre? han vilde ikke klage, det forbød hans Værdighed ham; han turde ikke engang føle sig uheldelig, thi det havde han ingen Ret til. Han havde det hverken værre eller bedre end saamange Andre. Hans Elskede havde forladt ham! den Ulykke var ikke saa sjelden, det var en gammel Historie, der siden Verdens Begyndelse var passeret Millioner og atter Millioner, han vilde troste sig derover ligesom Andre havde trostet sig.

Men paa hin Aften gav Ribbeck sine Tanker frit Lob. Han havde tilladt sig selv at gøre det een Gang, og det skulde være baade den første og sidste. Han vilde en eneste Gang have Lob til at hengive sig til sin Smerte og frigjøre sig en Timestid for den Dvang, som han nu i Maaneder havde paa-
lagt sig. Det var en Svaghed, det skulde han ikke for sig selv, men han vilde nu give efter for den. Det var saa tungt tidlig og silde at spille den Stærke lige over for Andre, og dog føle sig svag og træt.

Han stod nu foran Huset, hvori Anna boede.

Billaen laa stille og venligt foran ham; de hvide Mure straaede i Maanefinnet; i Haven bagved Huset pladskede en Fontaine, og Binden hviskede sagte i Trætoppene.

Ribbeck satte sig skraaet over for Huset paa en lille Bænk, i Skyggen af et gammelt Bogetræ, og stirrede længe over til de mørke Vinduer. Derinde, men skjult for ham, boede den Lykke, som han engang havde eiet. Den havde troloft forladt ham! Han hørte igjen hendes Eder, han saae ind i hendes lysende Dine, som han havde haft en saa blind Tillid til — og ligesom tidligere spurgte han sig nu: „Er det muligt, at alt det kan være en Løgn.“

Han kunde ikke reise sig fra den Blet, hvorpaa han sad. Han syntes, at han var manet fast til den. Det var silde. Maanen var gaaet ned, og den stille, dybe Nat havde leiret sig over Jorden . . . da hørte han, at Døren til Billaen blev aabnet, og en bred Høkskribe faldt ud paa den ode Bei. Han blev stibende ubevægelig og saae to Skikkelser træde frem i Døren: Anna og — en ubekjendt Herre.

„Godnat, mit søde Barn!“

„Godnat, min Elskede!“

Den Fremmede fjernede sig saa Skridt fra den Bænk, hvorpaa Ribbeck sad; derpaa blev han staaende og vendte sig endnu engang om.

„Godnat, min Elskede!“

„Godnat!“

Den Fremmede gif hurtig bort, Anna blev staaende i Døren og lyttede til hans Skridt.

„Godnat, mit Liv, min Lyst og min Lykke!“ raabte hendes klare og friske Stemme endnu engang efter ham.

„Godnat!“ lød det i en lang Afstand.

Døren lukkedes og Alt blev igjen mørkt og stille.

„Godnat, mit Liv, min Lyst og min Lykke!“ hviſtede Ribbeck sagte hen for sig.

„Med hvem er Anna Jordan blevet forlovet?“ spurgte Ribbeck næste Morgen sin Ven, Elben.

„Med Baron von Hallsen,“ svarede Elben drantent.

„Hvorfor har Du fortiet det for mig?“

Elben traf paa Skuldrene. „Hvad kunde det nytte, at jeg fortalte Dig det?“

„Deri har Du havt Uret. Jeg føler mig langt lykkeligere, siden jeg veed det.“

Elben betragtede sin Ven. Han saae virkelig rolig ud, rolig som en Død.

„Vær en Mand Leopold,“ raabte Elben forkræftet og lagde begge Hænder paa sin Vens Skuldre. Denne saae sig med tørre, vidt opspilede Dine om i det tomme Bærelse, som de nu skulde forlade.

„Godnat, min Elskede! mit Liv, min Lyst og min Lykke!“ sagde han med en tonløs Stemme. Hans

Blif modte Bennens ængstlig forstende Bine, og han kastede sig grædende til hans Bryst.

Paa Jernbanen stod flere af Elbens Collegaer, der onstede ham en lykkelig Reise og et behageligt Ophold i D. Nogle af dem, der kjendte Ribbeck, skjøndt kun overfladisk, gif ogsaa hen til ham, trykfedes hans Haand og sagde til Afsted til ham: „Gid det maa gaa Dem vel. Herr Ribbeck.“ Han svarede: „Jeg takker Dem, mine Herrer, mange Tak.“

Saa Minutter efter førte Toget dem Begge bort, og Bennerne, der havde fulgt dem til Banegaarden, vendte tilbage til Byen.

„Den Herre, der var med Elben, saa meget nedslaaet ud,“ sagde en af dem, en ung Mand med et mildt og ærligt Ansigt.

„Det har han ogsaa god Grund til,“ svarede en Ældre, der gif ved Siden af ham; „han eiede en betydelig Formue og en smuk Brud, og har mistet begge Dele.“

„Hvad hed hans Brud?“

„Froken Jordan.“

„Den smukke Anna Jordan, der er forlovet med Baron von Halffen?“

„Netop.“

„Saa gratulerer jeg hende ikke. Hun har, saa synes mig, gjort et daarligt Blyt.“

„Halffen er en hovedrig Mand.“

„Aa ja, men Penge er dog ikke Alt.“

Den Eldre svarede betænksomt: „Men Penge er dog faare meget; en stor Formue er den paalideligste Ven en Mand kan finde. Den rækker ham en kraftig Haand til Alt, hvad han vil foretage sig; den er opfindsom og utrættelig i at gjøre ham Tjenester; den letter ham ethvert Arbeide, pleier ham, naar han er syg, roser ham hos hans Venner, gjør ham frygtet af hans Fjender, stiller hans gode Egenstaber frem i det smukkeste Lys, skjuler hans Svagheder, Feil, ja endogfaa hans Vaster med et tæt og næsten uigjennemtrængeligt Slor, og gjør alt dette og meget mere endnu, uden at forlange et Ord til Tak eller den ringeste Gjertjeneste. Kun Narre og Egoister foragte Pengene. Naar man lever som Diogenes i en Tonde, ja faa behøver man dem ikke; men vil man læse gode Boger, høre smuk Musik, see udmærkede Billeder, gjøre Bekjendtskab med dygtige Folk, og gjøre sig behagelig for sine Venner, faa maa man have Penge at raade over. Ja, Rigdom er en god Ven!“

3.

Baronesse von Halffen var bleven gift for et Aar siden og blev almindelig misundt; hun besad Alt, hvad hendes Hjerte havde drømt om: et pragtfuldt Hus, stort Tjenerstab, Ekvipage, Toiletter og Juveler. Hun kunde med sin Pragt fordunkle de fleste af sine Bekjendte, og dog var hun ikke tilfreds.

Baron Halffen var strax efter sit Giftermaal

optraadt som en temmelig ubehagelig Egtemand. Han var ligesaa despotisk, som Anna havde været som ung Pige, men han forlangte ikke blot, at hans Omgivelser skulde adlyde ham, men han besad ogsaa den nødvendige Kraft og No til at sætte sin Willie igjennem. Anna havde hos sine Forældre og sin Forlovede altid forstaaet ved Bonner, Taarer eller ondt Lune at opnaae Alt, hvad hun onskede; men allerede i Hvedebrodsdagene havde Baronnen gjort hende det tydeligt, at det var forbi med hendes Herredomme, i det mindste over ham.

„Vær ikke barnagtig,“ sagde han til hende en Dag, da hun vilde sætte en Bagatel igjennem imod hans Willie.

„Vær ikke taabelig,“ yttrede han fem Minutter efter, da hun trods hans første Formaning vedblev med det Samme.

„Gaa ind paa dit Bærelse og gør der saamegen Stoi, som Du behager, men hvis Du vil blive her, maa Du forholde Dig rolig,“ tilføiede han, da Anna tog sin Tilflugt til Taarer, hvormed hun hidtil havde troet at kunne udrette Alt.

Anna troede at drømme, hun havde forbausset og forstræffet seet paa Halffen og var gaact op paa sit Bærelse, hvor hun for første Gang i sit Liv græd for ramme Albør.

Der er Folk, der ikke kunne taale at see daarligt Humeur hos deres Omgivelser, og som gjerne bringe

store Offre for at see venlige Ansigter om dem; der er Andre derimod, som slet ikke synes at bemærke det, naar de have saaret Nogen, og som er istand til fuldstændig at ignorere sørgmodige Ansigter og bebreidende Blikke. Baron Halffen hørte til disse.

Da Anna en Time efter lod sige, at hun ikke var vel og ikke kom tilbords, men at Baronen maatte undskyldte hende, spiste Herr von Halffen alene med en fortræffelig Appetit. Han havde en Bog liggende ved Siden af sig, som paa en behagelig Maade fængslede hans Opmærksomhed; fra Tid til anden saae han hen til den Plads, som Baronessen skulde have indtaget, og da spillede der et eiendommeligt, slet ikke bittert, men snarere muntert og gemhytligt Smil om hans Mund.

Strax efter Maaltidet gik han ind i sin Kones Værelse og spurgte til hendes Befindende.

„Jeg har Hovedpine,“ svarede hun.

„Skal jeg sende Bud efter Doctoren?“

„Nei Tak!“

„Vil Du kjøre ud eller vil Du gaae Dig en Tour? den friske Luft vil gjøre Dig godt?“

„Nei Tak!“

„Ja ja, saa skal Du ikke vente mig til Aften. Jeg gaaer i Theatret og kommer rimeligviis først silde hjem. God Nat, mit kjære Barn.“

Vignende Optrin havde i den første Maaned fundet Sted tre eller fire Gange. Sidste Gang be-

mærkede Halffen, da Anna igjen brast i Graad, fordi han modsatte sig et af hendes Indfald: „Du er en ganske fornuftig Kone, og derfor vil det sagtens ved nogen Estertanke blive Dig klart, at der er ingen Anden, Du skader ved dine Udbrud af Forbittrelse end Dig selv. Mig, kjære Barn, afficerer Sligt slet ikke. Jeg er altid beredt til at imødekomme dine fornuftige Ønsker: men derfor har jeg ogsaa en Ret til at forlange, at Du finder Dig i de Foranstaltninger, som jeg finder for godt at træffe. Jeg tager naturligviis isældigt Hensyn til, at Du er saa ung, og betragter det, der i Diebliffet mishager mig hos Dig, som Uartigheder, hvilke Du med Tiden vil aflægge. Men det skulde Du virkelig ogsaa bestrebe Dig for at gjøre — det siger jeg Dig i din egen Interesse.“

Han sagde alt dette med stor Sagtmodighed, og dog var der Noget i hans Kolde og alvorlige Væsen, der gjorde Anna, som virkelig var en forstandig, ung Kone, meget estertænksum. Det stod klart for hende, at han ikke elskede hende, idet mindste ikke saaledes, som hun havde ventet at blive elsket, og at hendes Magt over ham, som hun i Frierdagene havde anseet for ubegrændset, kun var saare ubetydelig.

„Hvorfor har han da giftet sig med mig?“ spurgte hun sig selv.

„Fordi han fandt mig smuk,“ svarede hun, „fordi han vilde have en Kone som mig til at præsidere ved

sit Bord, til at modtage sine Gjæster og til at glimre ved sin Side."

"Og hvorfor har da jeg taget ham?" spurgte hun videre.

Alt svare paa dette Spørgsmaal var hende mere uanfælgeligt. Halffen havde mishaget hende, da hendes Fader første Gang præsenterede ham for hende. Han var høi og mager, hans skarpe Ansigt manglede ikke en vis Distinktion, men forekom hende ondt og hæsligt; hun folte sig ubehageligt tilmode, naar han stirrede paa hende med sine kolde og graae Øine. Hun havde hørt ham omtale som en Mand, der i en fjern Verdensdeel paa en eventyrlig Maade og understøttet af Lykke og Forbovenhed havde erhvervet en stor Formue. Han havde et rundt, dybt Ur paa den ene Kind og flere andre store Ur paa de kraftige Hænder. Man fortalte, at det var Mærker af Saar, som han havde erholdt i blodig Kamp med vilde Eventyrere i Californien og Nevada. Hun var bange for ham. Det Hemmelighedsfulde i hans Fortid var hende uhyggeligt, det frastødte og tiltrak hende ogsaa. Lige over for hende havde han været godmodig og blid, indtil de blev gifte. Han havde oftere hentydet til det vilde og haarde Liv, som han tidligere havde fort, og talt om, hvormeget han længtes efter Ro og Fred ved en huslig Arne. Lidt efter lidt var hendes Frygt forsvunden, hun troede, at hun havde tæmmet Løven, og hendes Stolthed folte sig

smigret derved; hertil kom ogsaa, at hendes Fader engang havde taget hende tilside og talt til hende om Halffens store Rigdom og om at den Kone kunde prise sig lykkelig, som han engang vilde hjemføre. — Anna havde i Forældrenes Hus maattet savne meget; hun vidste, at man der paalagde sig store Offre, blot for at bestride de bestedne Udgifter til hendes Toilette. Hvor ofte havde hun ikke onsket at have Penge, mange Penge at raade over! Hun havde haabet at faae dem, da hun blev forlovet med Ribbeck; det havde dog ikke bestemt hende til at forlove sig med ham, men hun syntes godt om ham — han var god, venlig og naturlig — og han holdt af hende. Den Ulykke, der havde ramt ham, var gaaet hende til Hjertet, men hun havde strax opgivet at gifte sig med ham. Hun eiede jo slet Intet; hendes Fader havde med tørre Ord sagt, at man ikke kan leve af Kjærlighed og Mildevand, og netop, som hun var kommet til at indsee det Sande deri, meldte Herr von Halffen sig. Hun havde lidt efter lidt vænnet sig til ham, og da han anholdt om hendes Haand, var hun strax beredt til at gibe ham Ja. Det havde hun gjort, fordi hun troede, at Halffen elskede hende, og fordi hun vidste, at hun som hans Kone vilde komme til at raade over en stor Rigdom. I Forlovelsestiden havde hun ikke angret det, thi Halffen havde overøst hende med kostbare Foræringer, smigret hende og opfyldt ethvert af hendes Ønsker. Men denne skjonne

Tid varede kun kort: efter et Aarstids Forløb besad hun Alt, hvad hendes forsængelige Hjerte havde onsket sig, og dog var hun nu elendigere end nogenjinde. Hun havde giftet sig for at blive rig — der fattedes hende heller intet af det, man kan købe for Penge, og dog forekom det hende, som om hun havde tabt Alt, hvad der kunde gøre hende lykkelig. Hvilken Glæde og Tilfredsstillelse kunde hun have af sin store Rigdom? Ilet ingen. „Jeg har solgt mig,“ sagde hun til sig selv. Hun havde hidtil kun tænkt paa sig selv, som paa en smuk Pige, hvem Enhver søger at behage, og paa hvem Ingen finder Noget at udsætte. Nu opstod den Tanke hos hende, at hun havde handlet smaaligt og stuffet sig selv. Ribbeds Billede traadte igjen frem for hendes Tanker. Hun saae for sig hans alvorlige, ærlige Ansigt, hans trofaste Dine og hans venlige Mund. Hvor god havde han ikke altid været imod hende! men siden hin Aften, da han sidste Gang var i hendes Forældres Landsted, havde hun ikke seet ham. Hun vidste, at han, ligesom hun selv, var taget til Hovedstaden, men hun havde endnu ikke vovet at spørge om ham, og hun vidste aldeles ikke, hvad han tog sig for. Hun tænkte sig, hvorledes hendes Lod var blevet, hvis Ribbeds trods sin Fattigdom, havde giftet sig med hende. „Jeg var bleven lykkelig,“ sagde hun til sig selv; „han vilde have sørget for mig, thi han var god og holdt virkelig af mig.“

Hun saae sig om paa sine Spadseretoure og i Theatret i Haab om at saae Die paa ham, men han lod sig ingensteds see. Hans Ven Elben havde hun modt flere Gange; han hilste hende altid koldt og og høfligt, men undgik enhver Veilighed til at tale med hende. Tidligere, da hun var forlovet med Ribbeck, havde han behandlet hende ganske anderledes; dengang nikkede han venligt til hende og gav hende Haanden, naar han traf hende, men nu behandlede han hende som en Fremmed. Rimeligviis var han vred paa hende, og han var ikke den eneste gamle Ven, som hun havde mistet, men mange Andre, der tidligere havde viist hende Velvillie, havde efter hendes Giftermaal trukket sig tilbage fra hende. Hun folte sig ensom, og med hver Dag steg hendes Utilfredshed. Hun havde villet besøge sine Forældre, men Halffen syntes ikke om det.

„Seg har Tøtten imod, at dine Forældre besøge Dig, og jeg vil ikke stille Dig fra dem, men hvis Du vil see dem, saa indbyd dem til at komme til os. Huset er stort nok. Det vilde give Anledning til Folkesnak, som jeg onsker at undgaae, hvis Du saa Maaneder efter dit Bryllup, uden nogen fornøftig Grund, vilde tage fra mig.“

Anna maatte give efter, og det var hun allerede vant til. Hun gik stille og vranten omkring, men hun skrev ikke til sine Forældre for at indbyde dem til at besøge sig. Hun var ikke istand til at sætte sin

Willie igjennem, men hun protesterede indvendig imod hendes Mand's Despoti ved ikke at følge hans Raad. Denne lod til rent at have glempt det Hele og det var egentlig den største Ubehagelighed, han kunde paaføre Anna, at hun slet ikke var istand til at ærgre ham. Han ignorerede fuldstændig, at hun var i daarligt Humeur, og hver Dag blev Forholdet imellem dem mere uholdbart.

Gjorde han Nar af hende, eller var han slaaet med Blindhed? jo mere hun trak sig tilbage fra ham, desto venligere blev han.

„Jeg vil blot sige Dig, kjære Anna,“ bemærkede han en Aften, „at jeg i de sidste Uger har været fuldstændig tilfreds med Dig. Det glæder mig, at Du har rettet Dig efter mine velmeente Raad. Du er nu en rolig og fornuftig lille Kone, ganske som jeg har ønsket, at Du skal være. Bliv ved med det! Du skal ikke komme til at fortryde det.“

Hun blev bleg af Forbittrelse, men svarede ikke.

Han vedblev i en rolig Tone: „Det er idag et Nar siden, at vi blev gifte. Du har vel glempt, at vi bleve enige om, at Du skulde indbyde dine Forældre til at besøge os? jeg beklager at Du ikke har tænkt paa det, thi vi kunde da have feiret Dagen ved et Familiemaaltid; men da vi nu er alene, saa foreslaaer jeg Dig, at vi gaae i Theatret? Er Du enig med mig heri?“

Hun svarede Ja, thi Alt var hende kjærere end at være alene sammen med Halffen.

Den Første, hun fik Die paa, da hun tog Blads i sin Loge var Elben, og ved Siden af ham sad en Mand, der med en eiendommelig Vigegyldighed lod sit Blik glide fra den ene Loge til den anden. Anna foer forstrækket tilbage, men Ribbeck havde allerede seet hende og kjendt hende; dog hvilede hans Blik kun et Secund paa hende og fæstede sig derpaa koldt og ligegyldigt paa den næste Loge.

„Han veed ikke, hvor ulykkelig jeg er,“ sagde hun til sig selv; men hun tænkte ikke et Dieblik over, at ogsaa han kunde være ulykkelig. Hun saae paa ham: hans Ansigt havde et træt og roligt Udtryk, saaledes som man finder det hos Folk, der har overstaaet en svær Sygdom og langsomt imødesee deres Helse. Da Tæppet faldt, reiste Elben og Ribbeck sig med endeel andre Tilskuere og forlod Salen i Mellemakten. Elben kastede et stjaalent Blik til den Loge, hvori Anna sad, men Ribbeck undgik omhyggeligt at see derhen. Tæppet gik kort efter op igjen, men de Bladser, hvorpaa de to Benner havde siddet, blev staaende tomme.

4.

„Anna Jordan har forandret sig meget,“ sagde Ribbeck, da han med Elben forlod Theatret. „Seg

havde neppe kjendt hende igjen, saa lidende seer hun ud. Er hun maaskee nylig bleven Moder?"

Han talte tilshyneladende ligegyldigt, men noget langsomt og sagte som en Mand, hvem det er en Anstrengelse at tale.

„Saavidt jeg veed, er Egtefabelt barnløst,“ svarede Elben. Han vilde give Samtalen en anden Vending og spurgte: „Hvorledes er Du tilfreds med de sidste Capitler af din Roman?"

„De ere hverken bedre eller slettere end de foregaaende,“ svarede Ribbeck.

„Du maa læse for mig, hvad Du har skrevet,“ vedblev Elben.

„Ja, gjerne. Kom til mig imorgen Aften, naar Du er fri.“

„Hvad vil Du da foretage Dig i Aften?"

„Jeg vil endnu skrive Et og Andet.“

„Overanstreng Dig ikke. Du seer saa angreben ud. God Nat!"

De skiltes ad. Ribbeck var endnu ikke kommet sig efter det Slag, der for halvandet Aar siden havde ramt ham. Han var bleven et ganske andet Menneſke: han var nu indesluttet og næsten ligegyldig ved Alt, hvad der tidligere havde interesseret ham. Elben havde ofte dadlet ham derfor og bebreidet ham hans Svaghed.

„Du tager fejl,“ pleiede da Ribbeck at svare ham. „Du bilder Dig ind, at jeg ikke har overbundet

Smerten over paa eengang at tabe baade min Formue og min Forlovede. Jeg forsikrer Dig, at jeg kun meget sjældent tænker paa nogen af Delene. Hvis Anna var bleven mig tro og havde ventet paa mig, saa vilde jeg maaskee have græmmet mig over, at jeg ikke havde kunnet skabe hende et Hjem, som jeg havde onsket; men hun har vendt mig Ryggen. Hun er en forsængelig, overfladist Skabning. Jeg betragter det i visse Maader som en Lykke for mig, at jeg ved ydre Omstændigheder er bleven forhindret fra at klynke min Tilværelse til hendes; jeg vilde dog tidligere eller sildigere have opdaget, at hun ikke er min Kjærlighed værd, og jeg vilde da sandsynligviis have følt mig endnu elendigere, end jeg er det uden hende. Heller ikke Tabet af min Formue smerter mig. Jeg giver saa lidt ud, at jeg med det, jeg har reddet, og det, jeg endnu har ivente, kan leve ti Aar. Ti Aar! det er jo en Ewigheid, en Trediedeel af et heelt Liv — Nei, jeg har ingen Grund til at gjøre mig Befymring!" — — —

Advocaten Doctor Johannes von Quellhen havde været en mangeaarig Ven af den afdøde Herr Ribbeck og havde efter hans Død ladet sit Benskab gaae over paa Sonnen. Som dygtig Forretningsmand havde han skaffet sig en betydelig Formue og en anseet Stilling, men han var et Par Gange bleven ramt haardere af Skjæbnen, end han var istand til at forvinde: hans Kone, som han havde elsket inderlig, var

dod i en ung Alder, og hans Søn, et begavet og haabesfuldt ungt Menneske, var nogle Aar efter forulykket paa en Sotour og druknet. Han havde nu kun en Datter, Martha, tilbage, der var ham det dyrebareste af Alt, og som vel fortjente hans Kjærlighed, thi hun var en brav og fortræffelig Pige, jevn og beskeden i hele sin Optræden, og hun tilbød sin Fader og søgte at aflure ham ethvert af hans Ønsker. Hun var ordknap, og man hørte hende sjelden lee, men et Solskinssmil forklarede hendes stille Ansigt, naar hun kunde gjøre Faderen en eller anden Glæde. Da straaede hendes smukke, blaae Øine af Kjærlighed og Hengivenhed, og den, der saae hende i et saadant Dieblis, maatte finde hende ubeskrivelig yndig. Men Sjægen uden Faderen saae hende i saadanne Momenter; for Fremmede var Martha ikke andet end en uanseelig, rank, ung Pige, om hvem man i det høieste kunde sige, naar man overhovedet vilde sige Noget, at hun havde et pragtfuldt Haar, smukke Øine og en smuk Mund.

Leopold Ribbeck havde kjendt Martha, der var sex Aar yngre end han, ligesom hun blev født, og han havde i tidligere Aar foræret hende mangen en Dukke til Julgave. Siden var hun bleven ham fremmed. Da han drog til Universitetet, havde han forladt hende som Barn, og da han omsider kom tilbage til D., var hun en voksen ung Pige. Hun var meget frygtsom, og han var det om muligt endnu

mere. Begge de unge Mennesker havde Intet at sige hinanden og talte kun lidt sammen. Martha sørgede for sin Fader, og Leopold sværmede dengang for en smuk Professordatter, der var to Aar ældre end han, og han skjænkede sin Ungdomsveninde kun ringe Opmærksomhed. Kort efter havde Ribbeck forladt D. Efter Faderens Død tog han til W., hvor han forlovede sig med Anna Jordan, og Martha von Quellhen havde han saa godt som glemt. Forst da han igjen tog fast Bolig i D., kom han hyppigere sammen med dem. Men hun hystes ikke at finde nogen Smag i hans Underholdning, og hun tog kun lidt Deel i Samtalen, naar han besøgte Faderen. Enten havde hun Noget at bestille i Huset eller hun satte sig hen til et Haandarbeide, naar Leopold spillede Schach med Faderen eller talte om Boger og Forretninger. Forresten kom han ikke ofte til Quellhen, og saaledes levede han i den store Stad næsten som en Eneboer.

Derimod saae han daglig sin Ungdomsven Elben, men den unge Retslærde var en virksom og praktisk Mand, som havde mange Bekjendte, der vel ikke stod ham saa nær som Ribbeck, men hvis Dugang alligevel opmuntrede og adspredte ham. Saaledes skete det, at Ribbeck ofte var alene i de lange Aftener. Han sad da ved Skrivebordet med Pennen i Haanden, men hans Hjerne var doven, Tankerne tilfredsstillende ham ikke altid, og ikke sjældent overfaldt der ham en uimod-

staaelig Træthed for han endnu havde bragt Noget paa Papiret. Han spurgte da sig selv, hvad han egentlig duede til i Verden? „Jeg kan ikke gjøre Noget, som ikke lige saa godt kunde være ugjort, og jeg seer intet Maal for mig, som jeg kunde have Vyst til at stræbe efter,“ sagde han til sig selv.

Der overfaldt ham efterhaanden en utaaelig Træthed og Livslede. En Dag, da han var gaaet udenfor Byen og drev ensomt henad Landeveien, kom der et usselt Kjøretoi forbi ham; det var en gammel, temmelig stor Karre, hvori et Par menneskelige Væsener sad paa Hug: en ung Mand, der saae syg og elendig ud og et lille Barn. Det var i visse Maader et tospændigt Kjøretoi; thi det blev trukket af en stor mager, stikkelhaaret Hund og et ungt, stærkbygget, magert Fruentimmer. Hun saae ikke ventlig og tilfreds ud. Hendes mørkebrune, tykke, stovede Haar var rullet sammen i en Bylk oppe paa Isen og faldt uordentligt ned over den sveddryppende Binde og den solbrændte kraftige Nakke. Hun satte de nøgne, knoklede Fødder fast paa den haarde, ophedede Jord og trak, foroverboiet, med al sin Magt den tunge Karre. Da hun saae Ribbeck, blev hun staaende, strog det uordentlige Haar bort fra Panden og hilste paa ham med et stunt og trodsigt Nik. Den syge unge Mand i Karren tog Huen af, og Barnet strakte sine smaa Hænder hen imod den Fremmede.

Ribbeck gav Konen alle de Benge, han havde i

Lommen — et Beløb af flere Thaler. Den unge Pone saae maallost og næsten forkræftet paa ham; der kom en Trækning om hendes unge, strænge Mund, Blikket blev mildt og godt, og med halvkvalt Røst sagde hun:

„Det gaaer os kun daarligt. Min Mand er syg. Vi arbejde gjerne. Gud velsigne Dem!“

Ribbeck gik videre. Et Dieblik efter blev han staaende og saae sig omkring. Karren var allerede langt borte. Tæt ved Ribbeck var der en Træbul, der tilbød et mageligt Sæde. Ribbeck tog Blads paa den, og strax efter kom der en hurtigrullende Vogn. Da Ribbeck saae i Veiret var Hjoretoiet lige ved ham: det var en prægtig Galehevogn med en Kudst i forneemt Liberi paa Bukken og trukket af et Par fine, kostbare Heste. I Vognen sad der en høi, mager Mand og en ung, bleg Dame. Hendes trætte, sorgmodige Blik hvilede et Dieblik paa den unge Mand ved Veikanten. Blodet foer hende op i Kinderne, det julte og bruste for hendes Øren, og strax efter var hun tilmode, som om Brystet blev sammensnoret. Hun sukede Dinene og udstodte et sagte Suk. Hendes Nabo vendte Hovedet om til hende, og da han saae hende ligge livløs paa Vagsædet, bøiede han sig hen over hende og sagde roligt:

„Er der Noget iveien?“

Hun svarede ikke; hun var besvimet. Ribbeck havde ikke seet denne Scene, men Anna havde kjendt

ham og lagt Mærke til, hvor bleg og daarlig han saae ud. Han saae efter Ekvipagen, der saa Minutter efter havde indhentet Karren. Den usle Karre kjorte tilside og gjorde ærbødig Plads for det prægtige Sjøretoi. Ribbeck troede at see, at den syge Mand tog Suen af, og Barnet strakte sandshuligviis ogsaa sine imaa Hænder ud for at aarraabe de rige Folks Velgjørenhed; men de mærkede det ikke, thi indhyllet i en tæt Stovskj rullede Vognen hurtig forbi og var snart forsvunden af Ribbecks Synskreds.

Ribbeck blev endnu en Stund siddende, derpaa vendte han træt tilbage til D. I Nærheden af Byen gjorde han endnu engang Holdt for igjen at hvile sig paa en Bænk i en lille Have, der laa lige op til Jernbanestationen. Det var en Plet, han havde faaet kjær. Derfra kunde han see de ankommne og afgaaende Rejsende, og Synet af de fremmede Ansigter adspredte ham. Han lavede Historier om dem og sank hen i Drommerier, der bortledte hans Tanker fra hans egen Skjæbne. Jernbanestationen kaldte han sit Theater, og det morede ham bestandig at soge hen til den samme Plads.

5.

Det blev almindelig omtalt i D., at det Halffenske Regtestab ikke var lykkeligt. Ribbeck vidste Intet derom, skjøndt Elben, hvem han dagligt saae, vidste bedre

Bested derom end de fleste Andre af Hovedstadens Beboere. I de sidste Uger havde Elben nemlig været en stadig Gæst i det Halffenste Hus. En Morgen havde Baronen ladet sig melde hos ham.

„Min Fætter, Herr von Ertraut, har talt meget om Dem,“ sagde han til ham. „Kunde De have Tid og Taalmodighed til at arbejde Dem igjennem et heelt Læs af Documenter, der ligge opstablede hos mig, og vilde De afgive Deres Betænkning angaaende visse Fordringer, som jeg efter Ertrauts Mening er berettiget til at fremkomme med.“

Elben sporede ingen Lyst til at komme i Berøring med Halffen og gav derfor et undvigende Svar; men nogle Dage efter fik han et Brev fra sin gamle Univerditetsven og Collega, Ertraut, hvori denne indstændig bad ham om at tage sig af den Halffenste Sag, da han derved vilde bevise ham selv en stor Tjeneste.

Elben kunde ikke afslaae Vennen det og meddeelte Baron Halffen, at han stillede sig til hans Disposition; nogle Dage efter fik han ogsaa et høfligt Brev fra Halffen, hvori denne bad ham at uleilige sig til ham for at tage Papirerne i Dieslyn, som han skulde gennemgaae.

Halffen havde ikke overdrevet, da han havde talt om „et heelt Læs af Documenter.“ I det bestedne lille Arbeidsværrelse, hvori Elben ellers var bestjæftiget, kunde de ikke faae Rum, og Halffen foreslog

derfor at indromme ham det rummelige Bibliothekværelse i sin Bolig, et Tilbud, som Elben beredvillig modtog. Bibliotheket var et venligt Værelse med Udsigt til en parklignende Have, der horte til det Høifenske Hus, og hvori man, med Undtagelse af Gartneren og hans Dreng, aldrig saae noget menneffeligt Væsen.

Veiret var blevet varmt, og Elben arbejdede sædvanligt for aabne Vinduer. En Dag, da han tilfældig saae ud over Haven, opdagede han langt borte en kvindelig Skikkelse. Han saae noiere til og gjenkjendte Baronessen. Hun gik med boiet Hoved langsomt op og ned i en Allé. Mandfolk have ofte den Vane at spadseré paa denne Maade, og hvis Elben havde seet Baronen spadseré saaledes, vilde han neppe have ændset det; men at den unge Døne søgte Ensomhed overraskede ham. Han gav sig til at iagttage hende og saae, at hun endnu længe fortsatte sin Promenade og endelig med trætte Skridt nærmede sig Huset. Umiddelbart foran dette blev hun staaende, som om hun betænkte sig paa at overskride Tærstelen, og uvilkaarligt saae hun ibreret. Hun foer sammen, da hun kjendte Elben, der var bleven staaende ligesom manet fast til Vinduet. Hun hilste paa ham med et let Nik og forsvandt derpaa i Huset.

Nogle Dage derefter fik Elben fra Baronen en Indbydelse til Middag, som han modtog, da det interesserede ham, at betragte Anna i Nærheden. Han

angrede senere sin Nysgjerrighed, thi den Time, han tilbragte med Baronen og Baronessen ved Bordet, var i hoieste Grad piinlig.

Halffen syntes ligefrem at have lagt an paa at tirre sin Kone og henvendte, uden at bekymre sig om sin Gjaest eller Tjeneren, adskillige uventlige og udelikate Bemærkninger til hende, som hun overhorte taus. Elben fik Medlidenhed med hende. Han havde aldrig kunnet lide hende, thi han betragtede hende som en forsængelig, hjerteløs Skabning; men han saae, at hun var lidende og ulykkelig, og det var nok til at vække hans Deeltagelse. Hun undgik ængstlig hans Blik og syntes at skamme sig for ham. Manden, der piinte hende, forekom ham ligefrem foragtelig, men han maatte tage sig sammen, for ikke at vise ham det tydeligt; han vilde dog ikke blive et Minut længer, end det var nødvendigt, for ikke at være uhøflig, og aldrig saasnart var Maallidet forbi, for han tog sin Hat og anbefalede sig. Strax efter reiste Anna sig ligeledes for at gaae.

„Jeg ønsker, at Du endnu holder mig lidt med Selstab,“ sagde Halffen i en stjodesløs Tone. „Bliv derfor et Dieblif.“

Hun lod, som hun ikke horte det, og gik hen til Døren.

„Forstaaer Du mig ikke?“ spurgte han hoiere. „Jeg siger, at jeg ønsker, at Du bliver her.“

Hun vendte sig langsomt om til ham, og et Die-

blit blev han overrasket ved Udtrykket i hendes Ansigt. Der laa deri en mørk Energi, der stak saa forunderligt af mod det smukke unge Ansigt, at det vilde have opfordret selv en frygtløs Mand til at vise Maadehold.

„Hør mig!“ sagde hun med en sagte og hæs Stemme, „Du gjør mig Livet til et Helvede. Jeg vil hellere døe end fortsætte denne Tilværelse. Du er grusom og ondskabssuld. Jeg har aldrig gjort Dig noget Ondt, og Du pincer mig bestandig, men jeg vil ikke længere taale det, hører Du? jeg vil ikke længere taale det.“

„Det er godt,“ svarede Halsjen. „Saa lad være at taale det, men hav blot den Godhed at rette Dig efter mit bestedne Ønske, at gjøre mig Selskab.“

Hun lovede et Secund og vilde igjen vende sig fra ham, men han havde reist sig og holdt hende fast i Armen. Han var en stærk Mand og forte hende som et lunefuldt Barn hen til en Lænestol og tvang hende til at sætte sig ned. Hun var bleven bleg som et Pige, og hendes Zine brændte.

„Hvorfor slaaer Du mig ikke?“ spurgte hun udfordrende og saae ham ind i Ansigtet.

„Hvorfor?“ spurgte han smilende. „Alt, hvad jeg for Diebliffet forlanger af Dig, er, at Du skal blive her, og da Du er saa venlig at gjøre det, saa er der jo slet ingen Grund til at anvende energiste Midler, for at tvinge Dig til at være artig.“

Han havde sluppet hendes Arm og blev staaende foran Lænestolen; men da hun igjen vilde reise sig, lagde han sin Haand tungt paa hendes Skulder. Hun var lidenskabeligt ophidset, og den Forbittrelse, som hun i Maaneder havde gjort sig Umage for at bekæmpe, kom nu til Udbrud. Hun kjendte ikke længer til Frygt eller til Hensyn. I sit Raseri stødte hun begge Hænder mod Armene i Lænestolen og søgte at reise sig med Magt. Han saae bestandig smilende paa hende, og hans Haand blev tungere. I samme Dieblif gled Fodderne fra hende, Lænestolen rullede tilbage, og hun faldt om paa Gulvet. Et Secund laa hun ubevægelig med tillukkede Dine, men da Halffen boiede sig over hende for at hjælpe hende op, stødte hun hans Arme tilside og sprang hurtig op. Hendes Bænde og Kind blodte. Hun lagde Haanden paa det Sted, hvor hun havde stødt sig, og gik hen til Døren uden at sige et Ord og uden at værdige ham et Blik. Denne gang holdt han hende ikke tilbage; han noiedes med at trække paa Skuldrene, tog sloitende sin Hat og Stok og gik ud af Døren.

Da Baronens filde om Aftenen kom hjem, fandt han Dagligstuen tom. Anna gik hyppigt tilfængs for ham, og hendes Fraværelse foruroligede ham ikke. Han sad endnu en halv Timestid og læste Aftenaviserne, derpaa ringede han og gav Tjeneren det sædvanlige Tegn til at slutte.

„Skal jeg lukke Borten?“ spurgte Tjeneren.

„Hvad er det for et overflodigt Spørgsmaal?“
svarede Baronen.

„Da Fru Baronessen endnu ikke er kommet hjem, saa troede jeg, at Porten ikke skulde lukkes.“

Et Dieblif, men ogsaa kun et Dieblif, stod han forstrækket. „Godt,“ sagde han, „saa vent, til jeg ringer igjen.“

Han gik ind i sin Kones Sovestue; Alt stod der som sædvanligt, og der syntes Intet at fattes. Kammerjomfruen, der var falden i Sovn i Sideværelset, foer forstrækket i Veiret, da Baronen traadte ind, og berettede paa hans Spørgsmaal, at Fruen havde taget en Raabe og Hat paa og var gaaet ud ud af Stuen. „Jeg troede, at den naadige Fru vilde spadserere i Haven, som hun saa ofte gjør, og horte først for et Dvarteer siden nede i Rjokkenet, at hun havde forladt Huset.“

„Hvad Klokket?“

„Hen imod syv, Herr Baron.“

Halffen saae paa Uhret; Klokken var næsten elleve.

Han vendte tilbage til Dagligstuen og tog sin Hat for at gaae hen paa Politikamret. I samme Dieblif horte han Nogen paa Trappegangen. Han gik ud i Forværelset og horte en fremmed Stemme.

„Er Baron von Halffen hjemme?“

„Ja.“

„Vil De levere ham dette Brev.“

„Skal De have Svar?“

„Nei.“

„Døren blev atter lukket, og et halvt Minut efter stod Halsjen med en Billet i Haanden, som hans Frue havde skrevet med Blyant. Han læste den og vendte sig derpaa til Tjeneren.

„Hvem har bragt Brevet?“ spurgte han.

„En fremmed Herre.“

„Kjender De ham ikke?“

„Jeg veed ikke, hvad han hedder, men hans Ansigt er mig velbekjendt. Jeg har oftere seet ham spadsere med Doctor Elben.“

„Det er godt, De kan slukke Lysene.“

Tjeneren gif.

„Altsaa stod den forsmaaede Elsker bag Coulisserne og træder nu igjen frem paa Scenen!“ Derpaa læste han de flygtig skrevne Linier endnu engang igjennem: „Jeg er flygtet til mine Forældre, for der at søge Beskyttelse for de Mishandlinger, som jeg i dit Hus har været udsat for.“

U.“

6.

Anna var hos sine Forældre i W. og forte et glædeløst Liv der; men hun var tilfreds dermed, thi hun saae ikke længer Baronens forhadte Ansigt. Hun kunde sidde længe stille og fordybe sig i den Tanke, at hun virkelig havde affastet det utaalclige Nag, som

hun lige siden sit Giftermaal havde sukket under, og at hun ikke havde mere at frygte af Halsfen. For ingen Pris og under ingen Betingelser vilde hun vende tilbage til det Fangenskab, som han havde holdt hende i. Hun vilde langt hellere frasiige sig Alt, hvad hendes forsængelige Hjerte tidligere havde hængt ved; hun skjælvede, naar hun tænkte paa sin Flugt fra D., og at den kunde være mislykket. Hun var næsten fra Sands og Samling, da hun fuldkommen raadvild havde forladt sit Hus. Kun Et stod klart for hende, og det havde hun gjentaget for sig mange Gange, at hun aldrig mere vilde betræde Tærskelen til det Hus, hvori hun var bleven mishandlet.

Det var næsten Aften, da hun kom ud paa Gaden. Hun ilede strax hen til Banegaarden, for at benytte det første Tog til at komme bort. Forst naar det var skeet, kunde hun begynde at tænke paa, hvad hun skulde gjøre i Fremtiden.

Banegaarden var tom, da hun aandeløs naaede den. „Naar afgaaer det næste Tog?“ spurgte hun en Banebetjent, der var beskæftiget i den store Forhal.

Manden saae noget forundret paa hende og svarede simpelt: „Svortil?“

Hun betænkte sig et Secund og sagde derpaa: „Til B.“

„Persontoget gaaer Klokken 8 og 10 Minuter, Jiltoget Kl. 8 og 30.“

Hun saae paa Uhret, det fattedes endnu ti Minuter i otte.

„Vil De tage mig en Billet til W.," sagde hun og greb i Lommen. Angst og Forsærdelse malede sig pludselig i hendes Ansigt.

„Har De glemt Deres Pung?" spurgte Manden.

Hun nikkede maallost.

„Det gjør ikke noget," vedblev han; „jeg kjender Dem godt, Fru Baronesse, jeg er selv fra W. og kjender ogsaa Herr Jordan. Jeg skal med Fornøielse lægge det Par Daler ud for Dem."

Hun takkede ham med en saadan Varme, at Manden atter saae paa hende med Forundring.

„Jeg skal bringe Dem Deres Billet hen til Bogen," sagde han, „De kan rolig gaae indenfor. Har De ingen Bagage?"

„Nei."

„De har endnu over en halv Time at løbe paa, Siltoget kommer først Klokker 8 og 25."

Han forlod hende, og hun traadte ud i det Frie. I den store Sal blev Lamperne tændte, og hun frygtede for, at hun der skulde blive bemærket. Udenfor var det blevet mørkt. Ikke langt fra Døren i Stygggen af et stort Træ opdagede Anna en Bænk. Da hun nærmede sig til den, saae hun først, at der sad en Person paa den. Hun blev tvivlraadig staaende. Personen rejste sig i det samme og traadte ud af Stygggen. Udsat fra en Gaslogte faldt paa hans An-

sig; Anna udstodte et svagt Skrig, og Manden traadte hen til hende.

„Fattes Dem noget? kan jeg hjælpe Dem?“ spurgte han deeltagende.

Hun skjulte Ansigtet med sine Hænder, men han havde allerede kjendt hende. Han gjentog ikke sit Spørgsmaal, men det var ham umuligt at gaae fra hende. Han hørte hende hulke frampagtigt.

„Hvad fattes Dem?“ spurgte han igjen efter en lang Pause. „Kan jeg hjælpe Dem?“ Hans Stemme klang venligt og forsmødig.

Hun lod Hænderne synke. Han formaaede kun utydeligt at gjentjende hendes Ansigt, men han sølte at de smukke Dine, der havde bedraget ham, hvilte bedende paa ham.

„Hvad fattes Dem?“ spurgte han for tredie Gang, og i det samme Dieblik omslyngede hendes Arme ham varmt, og hun hvilte grædende ved hans Bryst.

Han var lige ved at tabe Sands og Samling, men han stød hende blidt fra sig og hun sank halv afmægtig om paa Bænken.

„Tilgiv mig, Leopold, tilgiv mig!“ Hendes skjælvende Stemme var saa sagte, at han anede Ordene, mere end han hørte dem. Han stod maaløs — og hun var nærved at forgaae af Undseelse. Hvor havde hun dog kunnet glemme sig i den Grad? hvad maatte han tænke om hende? han skulde erfare Alt,

det var hendes Pligt at retfærdiggjøre sig for ham, hendes Mod, Hjælpeløshed og Forvirring maatte tilstrækkelig forklare ham, hvad hun havde gjort. Ordene flød hende nu hurtig fra Læberne, og hun talte som i en Feber.

„De maa høre paa mig!“ sagde hun. „Jeg forlanger det. Hvis De nu forlader mig, saa doer jeg.“

Hun lod ham ikke komme til orde, men vedblev at tale og udmalte med glødende Farver Alt, hvad hun i sit korte Ugtefælskab havde lidt, og hvorledes Halffen havde piint hende.

„Ti Gange har jeg fattet den Beslutning at flygte fra ham. Ved De, hvad der har holdt mig tilbage? det har Tanken om mine Forældre — og om Dem. Det troer De ikke! Jeg har fortjent, at De ikke troer mig, men sandt er det. Jeg tilsværger Dem ved Alt, hvad der er helligt: det er sandt.“

Det var det ogsaa, men Ribbeck maatte misforstaae hende. Det vidste hun, men vilde ikke oplyse ham om det: Hendes Forsængelighed havde afholdt hende fra allerede tidligere at vove det Skridt, som hun nu havde gjort. Derpaa tænkte den stakkels Ribbeck ikke. Han elskede endnu bestandig Anna, og de Ord, hun talte, fyldte hans syge Hjerter med en smerteblandet Lyst. Hun vedblev, men talte bestandig hurtigere og mere ophidsset. Hun fortalte, hvorledes Halffen havde piint hende ved Ordet i Fremmedes

Baahor, og hvorledes han senere havde forhaanet og og mishandlet hende.

„Han har lagt Haand paa mig, den Elendige! see her.“ Med en heftig Bevægelse rev hun Hatten af sit Hoved og traadte ud af Skyggen. Hun saae, at hendes blonde Haar var plettet af Blod, og hun saae Blod paa hendes Tinding.

„Den Ukling!“ sagde han gysende.

Hun saae forstyrret paa ham. „Ikke sandt, nu tilgiver De mig hvad jeg uhyg gjorde?“

Han nikkede taus; efter en kort Pause sagde han: „Og hvad agter De nu at gjøre?“

„Jeg tager hjem til mine Forældre.“

„Veed Deres . . . , veed Baron von Hafften det?“

„Nei.“

„Saa meddeel ham det strax.“

„Nei, ikke for nogen Priis! Han vilde med Magt tvinge mig til at blive her . . . De kjender ham ikke!“

„Skriv et Par Linier til ham. Jeg vil bringe ham Brevet, men ikke forend jeg veed, at De er i Sikkerhed.“

„Hvorfor skal jeg skrive ham til?“

„Tro De mig, det er bedst.“

Hun tænkte et Dieblik efter, derpaa sagde hun: „Jeg vil følge Deres Raad.“

Han førte hende ind i Ventesalen, lod hende et

Minut være alene og rakte hende, da han kom tilbage, et Ark Papis, en Bljant og en Convolut.

Medeus' hun skrev, ankom Jiltoget, og strax efter blev der ringet. Hun rakte Ribbeck hvad hun havde skrevet og sagde til ham:

„Vær forsigtig og afgiv det ikke for tidlig. Gud vil gjengælde Dem Deres Godhed imod mig.“

Hun havde ikke seet paa Ribbeck, siden hun var traadt ind i det oplyste Værelse med ham, og nu vendte hun sig hurtig bort fra ham. Han fulgte hende med Dinene, saae hende stige ind i en Coupé, og strax efter afgik Toget.

Ribbeck vaagnede som af en Drom. Han saae sig forsthyret om; Toget var borte; i Ventesalen sluktedes nogle Gasflammer. Han strog sig med Haanden over Panden og gik hjem til sin Bolig.

Da Anna Kloffen elleve ankom til W., blev hun, til sin Overraskelse, modtaget paa Banegaarden af sin Fader.

„Hvad er der skeet?“ spurgte han hurtigt, efter at han havde omfavnet sin Datter.

„Hvorledes kommer Du til at vente mig her?“ spurgte hun.

„Seg har jo faaet din Depeche for en Time siden,“ svarede Jordan, „og er naturligviis kommet for at hente Dig. Hvad er der skeet?“

Men inden Anna svarede, vilde hun see Depechen. Hendes Fader havde endnu Papiret iommen og

raakte hende det. Telegrammet indeholdt kun de faa Ord: „Vent mig iaften Klokken elleve. Anna.“ Hun tvivlede ikke om, at Ribbeck havde affendt denne Depeche.

Herr Jordan blev ikke lidt bestyrtet, da Anna paa Hjemveien fortalte ham, at hun var flygtet fra D. og paa ingen Maade vilde vende tilbage igjen. Han smigrede sig først med den Tanke, at Anna havde gjort et overilet Skridt, som hun snart vilde angre og gjøre godt igjen; men da den unge Kone hoit grædende kastede sig om Moderens Hals, og da han horte, at Halffen havde piint og mishandlet hans elskede Barn, og Anna med Taarer udbrød: „J vil beskytte mig! J vil ikke udlevere mig til ham! han vilde dræbe mig!“ — da blev det ham klart, at her var Talen om noget meget Alvorligt. — Fru Jordan græd med sin Datter og sagde, at Anna skulde være rolig, og at Ungen for Fremtiden skulde tilfoie hende noget Ondt, og den gamle Herr Jordan, der med et mørkt Ansigt gik op og ned ad Gulvet, vovede ikke at sige sin Hustru imod.

„Lad dem først komme til No,“ tænkte han. Smorgen eller Overmorgen vil de nok ved koldt Overlæg indsee, at Anna har begaaet en stor Daarskab, og at det vilde være vanbittigt at lade det blive derved.“

Tidlig næste Morgen traadte Anna ind i Faderens Værelse, omfavnede ham kjærligt og sagde:

„Kjære Fader, vær ikke vred paa mig og behold mig hos Dig! Jeg vil gjøre alt muligt for at Du skal være glad over at have mig her.“ Hun saae saa elendig og svag ud, at han blev blod om Hjertet. Han elskede egentlig ingen i Verden undtagen Datteren, og han havde for ramme Alvor troet at sørge for hendes Lykke, da han betroede hende til den rige Baron Halffen. Han indsaae, at han havde skuffet sig; han angrede det bittert og havde ikke Mod til at støde sit elskede Barn fra sig. Han sit Taarer i Øinene og sagde: „Der er overgaaet os en stor Ulykke, mit stakkels Barn, men vi vil hjælpes om at bære den, hvis det ikke kan blive godt igjen.“

Genad Aften kom der et kort Brev fra Herr von Halffen til Herr Jordan i W. Den forladte Egte- mand sagde i saa Vinier at han vilde tilgive Anna den store Daarskab, hun havde begaaet, naar hun strax vilde vende tilbage til D.; i modsat Fald vilde han gribe til andre Midler for at bringe hende til Fornuft, og han skulde da nok vide at skaffe sig Ret.

Den gamle Jordan rakte med en ynkelig Mine Brevet til Anna, der var bleven ganske bleg, medens han læste det.

„Hvad er det for en Ret, han skal skaffe sig?“ raabte hun grædende; „har han Lov til at pine mig til døde? Fader, Moder, beskyt mig imod ham!“

Brevet maatte besvares. Det var ingen let Sag, men den gamle Jordan var en klog og besindig Mand,

og da han næste Dag kom hjem fra en lang Spadsferetour, opfattede han en udførlig Epistel som han, uden at vise den til sin Kone eller Datter, bragte paa Posthuset.

„Hvad har Du skrevet til ham?“ spurgte Anna.

„Jeg har sagt, at Du har søgt og fundet Beskyttelse hos os,“ svarede Herr Jordan.

„Og Du har ikke lovet, at jeg skal vende tilbage til ham?“

„Nei, jeg har slet ingen Ting lovet.“

Anna omfavnede Faderen. Som ung Pige havde hun ikke forvænt ham med sin Omhed. Han var dybt roret og gik sukkende fra hende.

Han havde egentlig ikke sagt nogen Usandhed, da han svarede paa Annas Spørgsmaal, men han havde dog stuffet hende — i det Jordanske Hus var man ikke saa noiiregnende med Sandheden — og Anna vilde ingenlunde have været rolig, hvis hun havde faaet Lov til at læse dette Brev. Jordan havde deri fortalt hele Datterens Liv og Levnet, han havde sagt, at hun i Forældrenes Hus aldrig havde hørt et eneste haardt eller uvenligt Ord; Halffen havde forvirret hende med sin Strengthed, som maa skee fra et vist Synspunkt kunde retfærdiggjøres, og nu var hun saa lidende, at han som Fader ansaae det for sin Pligt at skaane hende og om muligt læge hendes syge Sind. Han havde derfor taget den Beslutning foreløbig at beholde Anna hos sig, og han

haabede, at Halffen efter modent Overlæg vilde billige hans Forholdsregler. Om hvad der skulde skee i Fremtiden taug Brevet. Jordan vilde ikke forpligte sig til Noget og hverken binde sig selv eller Anna. Han haabede endnu bestandig, at hun, om kortere eller længere Tid vilde indsee, at hun havde handlet overilet og paa en eller anden Maade vilde antyde, at hun ikke var utilboelig til at vende titbage til Palaiet i D. Jordan vilde ikke spærre hende Tilbageveien og ikke afbryde alle Broer. Han søgte at indbilde sig selv, at Annas Flugt ogsaa kunde være en Bære for Halffen, at den kunde stemme ham til at blive mere overbærende, og at Alt tilsidst endnu kunde blive godt. Det var kun et svagt Haab, men han klamrede sig til det. Han havde anseet Annas rige Giftermaal for en stor Lykke og var endnu bestandig af den Mening, at om Pengene ikke ligefrem gjør Folk lykkelige, saa bidrage de dog saa uendelig meget til vor Lykke, at et behageligt Liv uden Penge slet ikke er tænkeligt. Tanken om, at Anna skulde frasige sig den Rigdom, hvortil hun som Baronesse von Halffen var berettiget, var ham i høieste Grad piinlig. Han tog sig derfor vel iagt for at opirre sin Svigerison ved at gjøre ham Bebreidelser; det var tvertimod hans Hensigt ikke at lade Noget uforsøgt, der kunde hidføre en Forsoning mellem de to Ægtefolk; men han indsaae ogsaa, at han foreløbig maatte opgive

enhver Tanke om at bevæge Anna til at vende tilbage til D.

„Du er her i dit Hjem,“ sagde han til hende, da hun onstede ham Godnat og endnu engang bekymret spurgte ham, om hun ogsaa kunde være rolig for ikke at blive bortsendt. „Dette Hus er dit Hjem saalænge Du ikke selv frivillig forlader det.“

„Aldrig! Aldrig!“ sagde hun, „Du veed ikke, Fader, hvor ulykkelig jeg har været.“

7.

Ribbeck havde ikke omtalt Scenen paa Jernbauen for Nogen. Han betragtede det tilfældige Sammentræf med sin tabte Brud som en Hemmelighed, der ikke tilhørte ham, men hans Tanker slylede udelukkende i een Retning, og hans Phantasi bestjæftigede sig med forunderlige Historier, i hvilke Anna stadig spillede Hovedrollen. Han udmalede sig bestandig hendes Glendighed som Baronesse von Halffen, og denne Glendighed forekom ham saameget større, som han antog, at Anna aldrig havde reent ophørt med at elske ham. Af nogle Bemærkninger, som hun havde henkastet, da hun, ophidset af sin Videnstabs, fortalte ham Historien om sit Giftermaal og korte Ægteskab, troede han at turde drage den Slutning, at Anna havde ladet sig overtale af sin Fader, ja at hun maaskee af ham var bleven tvunget til at række

Halsffen sin Haand. Jordan var en pengegjerrig Mand; han havde naturligviis solgt sit Barn, og Anna havde lidt ubeskriveligt, indtil Fortvivlelsen havde givet hende Mod og Kraft til at sprænge de Baand, hvori Halsffen holdt hende fangen. Nu var hun igjen fri og skilt fra Halsffen for bestandig! Og hun elskede endnu bestandig ham, Ribbeck, ja, hun elskede ham maaskee mere end nogenfinde for! Hos ham havde hun allerførst søgt og fundet Hjælp, efterat hun havde forladt Halsffens Hus; Skjæbnen havde ligesom uimodstaaelig ført hende i hans Arme, han maatte igjen træffe sammen med hende, thi det kunde jo umuligt være Skjæbnens Villie, at de skulde være skilte for bestandig. Han saae hende, som om hun stod lyslevende foran ham: de smukke Dine havde hun fæstet paa Jordan, Ansigtet var blegt, og den stumme Mund vidunderlig veltalende. Hun nærmede sig høitideligt til ham og strakte tovende den lille Haand ud imod ham; saa slog hun Dinene op, og i hendes Blik laa der den sødeste Bøn om Tilgivelse og Kjærlighed og saa? . . . ja saa blev Billedet utydeligt og forsvandt lidt efter lidt, indtil Ribbeck manede det frem paany.

Denne Historie fortalte han sig selv daglig, men det var ham umuligt at faae nogen Slutning paa den. Annas Charakter og Opgave i den af ham udtænkte Roman var ham fuldstændig klar: han kunde tegne Heltinden i de mindste Detailler; men Heltens, hans eget Billede, vedblev at være forvirret

og utydeligt. Hvergang han havde bragt denne Fortælling, der forfulgte ham overalt, til det Punkt, hvor Helten, han selv, skulde udtale det afgjørende Ord, og det afgang af ham alene at gribe Annas Haand og beholde den, var der Noget, der var stærkere end hans Villie, som tvang ham til at vende sig bort. Hvorfor? elskede han ikke mere Anna? havde han ikke tilgivet hende? han kunde ikke svare paa disse Spørgsmaal, men, uden at han vilde det, horte han bestandig igjen de Ord, som hun havde udtalt udenfor sit Hus, da hun tog Afsked med Herr von Halffen: „Lebvel mit Liv, min Lyjt og min Lykke!“

To Uger forløb. Elben og Quellhen der, igjennem Ribbeck havde gjort hinandens Bekjendtskab og trods Forskjellen i deres Alder hurtigt vare blevne Venner, talte med Bekymring sammen om Ribbecks Sindstilstand.

„Han bliver daglig mere indesluttet, drommende og sorgmodig,“ sagde Elben. „Jeg veed ikke, om han har erfaret, at Baronesse Halffen har forladt sin Mand og er vendt tilbage til W., og om jeg deri skal søge Grunden til den uheldige Forandring — men et Factum er det, at hans Tilstand er i høi Grad skjævet til at forurolige hans Venner.“

Quellhen var kommet til det samme Resultat som Elben.

„Hvad er der vel at gjøre for at opmuntre og adspredde ham?“ spurgte Elben.

Quellhen foreslog en lille Fodreise. Det var Midsummer, og Veiret var herligt. Kunde Elben ikke gjøre sig fri for en Ugestid og offere sig for sin Ven?

Elben havde Intet at indvende derimod: „De har Ret,” sagde han, „jeg vil see at erholde en lille Permission.“

„Maaskee følger jeg ogsaa med,” sagde Advokaten? „hvad mener Du derom?” vedblev han, idet han henvendte sig til sin Datter, som havde hort paa denne Samtale; „kunde det fornoie Dig at streife et Par Dage omkring imellem Bjergene? Det vilde Du have godt af. Du har i lang Tid ikke været saa sund og frisk, som Du pleier.“

Martha saa overrasket iveiret og svarede hurtigt: „Nei, Fader, jeg bliver her, jeg gaaer ikke, herfra.“

„Hvorfor, Barn?” spurgte Advokaten forundret „jeg troede netop, at Du med Glæde vilde gaae ind paa mit Forslag. Hvad vil det sige, at Du vil blive her? Du var jo ellers altid villig til at ledsage mig paa mine Feriereiser.“

„Naar det fornoier Dig, saa ledsager jeg Dig ogsaa paa denne,” sagde Martha forlegen.

„Nei, om min Fornoielse er der ikke Tale,” svarede Faderen, „jeg vilde jo netop reise for din Skyld. Du har endnu ikke svaret paa mit Sporgsmaal: Hvorfor onsker Du at blive i D.?”

Martha taug endnu mere forlegen. Den Gamle mærkede det og vilde ikke i en Tredies Paahør forsøge at afløse Datteren en Tilstaaelse. Han saae paa hende med et kjærligt og bekymret Blik og gav Samtalen en anden Vending, men saasnart Elben var gaaet, gif han hen til Datteren. „Hvad feiler Dig, min kjære Martha?“ spurgte han.

„Der feiler mig ikke Noget.“

Hun talte sagte og saae ned for sig. Quellhyen betragtede hende opmærksomt.

„Du seer sygelig ud,“ vedblev han. „Din Tilstand foruvoliger mig; siig, hvad har Du paa Hjertet, og hvorfor afflog Du saa bestemt at reise med os?“

Hun reiste sig og saae venligt smilende paa ham. „Der feiler mig virkelig ikke Noget, kjære Fader,“ sagde hun, „vær derfor ikke urolig, jeg holder ikke af at være sammen med fremmede Folk, det veed Du jo, og er helst alene med Dig, derfor sagde jeg, at jeg vilde blive her.“

„Leopold er ikke nogen Fremmed for os,“ sagde Faderen, „han er en Søn af min bedste Ven og kjender Dig, ligesom Du blev født. Han har maattet friste en haard Skjæbne og er for Diebliffet lidende; derfor anseer jeg det for min Pligt at staae ham bi, og jeg havde troet, at Du gjerne vilde hjælpe mig.“

„Du har Ret, det har jeg ikke tænkt paa. Jeg følger gjerne med Dig.“

Advokaten var ikke ganske beroliget. Han folte,

at Martha for første Gang i sit Liv ikke talte ganske aabent med ham, men han vilde ikke tvinge hende til at fremkomme med en Tilstaaelse. Hun havde hidtil aldrig haft nogen Hemmelighed for ham, og han haabede, at hun snart frivillig vilde betro ham, hvad hun havde paa Hjertet. Han omfavnede hende og lod hende alene. Hun blev længe siddende ubevægelig, med Hænderne stift fæstede paa Gulvet; derpaa astorrede hun de Taarer, der rullede ned af hendes Kinder, sukede dybt og gik til sine sædvanlige Beskjæftigelser.

Elben havde troet, at Ribbeck vilde komme med Indvendinger mod Fodreisen, og blev behagelig overrasket, da hans Ven beredvillig gik ind paa de gjorte Forslag og kun stillede den Betingelse, at man skulde vente endnu et Par Dage. „Jeg er da færdig med min Roman,“ sagde han, „og vil ikke gjerne afbrødes forinden.“

Deri var Elben ganske enig. „Jeg længes efter at see, hvad Du har skrevet i den sidste Tid,“ sagde han; „jeg har aldrig kjendt nogen Forfatter der er saa tilbageholden som Du. Du har i hele Maaneder ikke forelæst mig det Mindste.“

Ribbeck gav et undvigende Svar. Det er vist sjældent, at Nogen gjør Fordring paa at læse et Manuscript, selv om det er hans bedste Ven, der er Forfatteren. Elben trængte derfor heller ikke videre ind

paa Ribbeck, men noiedes med at instærpe ham, ikke at anstrenge sig.

Tidligere havde Ribbeck altid været villig til at forelæse Elben, hvad han havde skrevet; men nu holdt en eiendommelig Følelse af Undseelse ham tilbage. Selv havde han ikke været utilfreds med hvad han i den sidste Tid havde bragt paa Papiret; tvertimod behagede de sidste Capitler i hans Roman ham bedre end Alt, hvad han tidligere havde skrevet. Der var kommet en Drift over ham til at skrive, som han tidligere ikke havde kiendt, han fandt strax det rette Udtryk for hvad der bevægede ham; hans Stil var bleven mere billedrig og flydende, og Situationerne forekom ham mere spændende og sande. Han havde fuldstændig omarbejdet de første Capitler i Romanen, og i faa Dage havde han skrevet mere end tidligere i Hære Uger. Arbejdet var næsten færdigt og han sagde til sig selv: „Det er godt, og det vil gjøre Lykke;“ men medens han med større Tillid imodsaar Publikums Kritik, var han ængstlig for Bønnens Dom. Der var i hans Bærk indflydt en Mængde af det, der havde thyngt paa hans Hjerte, og Elben, der kjendte ham saa godt, kunde let deri see en Slags „Bekjendelser.“ Men et saadant Skriftemaal vilde han ikke aflægge; det kunde see ud, som om han tryglede om Medfølelse, og det forekom ham umandigt.

Saa snart Elben var gaaet, satte han sig igjen hen til Skrivebordet, hvor han nu pleiede at tilbringe

den største Deel af Dagen. Han skrev den ene Side fuld efter den anden, Pennen fløi hen over Papiret, og aldrig i sit Liv havde han arbeidet med en saae dan Lethed og Sikkerhed. Bludselig maatte han lægge Pennen fra sig. Bogstaverne dansede for hans Dine og svømmede ligesom bort for ham. „Jeg har overanstrengt mig,“ sagde han og forlod sit Hjem for at trække frisk Luft og komme sig; men han folte sig saa mat, at han efter et Kvarteers Forlob maatte staae stille for at hvile. Flere Forbigaaende vendte sig om efter ham, men han saae ned for sig og mærkede til Intet. Bludselig horte han en Stemme, som han kjendte, sigte til ham: „Hvad gjør De dog her? fattes Dem Noget?“

Han saae op, og foran ham stod Herr von Duellhyen og Martha. „Jeg er noget angreben,“ svarede Ribbeck med sagte Stemme.

„Gaa giv mig Deres Arm,“ sagde Herr von Duellhyen; „vi ere kun saa Skridt fra mit Hus. Der kan De hvile ud — saa skal jeg senere følge Dem hjem.“ Ribbeck tog imod hans Tilbud, Martha saae meget bleg ud, men hverken Ribbeck eller hendes Fader lagde Mærke til det. I Duellhyens Hus fik Ribbeck nogle Forfriskninger, hvorefter han folte sig styrket. Derpaa fortalte han, at han i de sidste Dage havde arbeidet anstrengende, og at det var Skyld i, at han var bleven overfaldet af denne Svaghed. „De skal tage Dem Ferie og gjøre en lille Reise,“

sagde Quellhyen, hvortil Ribbeck svarede, at han allerede var bleven enig derom med Elben. „Elben har sagt mig,“ tilfoiede han, „at De og Martha maastee vilde ledsage os, hvad der vilde være os meget behageligt. Tor vi gjøre Regning derpaa?“

„Det berøver paa min Datter,“ svarede Quellhyen. „Hvad siger Du dertil, Martha?“

„Jeg følger gjerne med,“ sagde hun sagte og tobende. Hendes Stemme var blid og berørte Ribbecks Ore som en gammel, kjær Musik. Han betragtede Martha opmærksomt for første Gang efter længere Tid. Det mærkede hun og vendte sig rødrende bort. Pludselig sagde Ribbeck til hende: „Huser De, Martha, at vi som Børn vare meget gode Venner?“ Hun saae paa ham og nikkede. „Det var en smuk Tid,“ vedblev han. Hun nikkede igjen hurtigt og venligt, men pludselig reiste hun sig og gik ud af Stuen. Ribbeck var overrasket, thi det var ikke undgaet hans Opmærksomhed, at hun havde Taarer i Øinene.

Da han om Aftenen sad paa sit Bærelse, kom han igjen til at tænke derpaa. „Hvorfor græd hun?“ spurgte han sig selv. Han svarede ikke, men ubillaarlig sammenlignede han Anna med Martha. „Martha vilde ikke have forladt mig,“ sagde han til sig selv. Anna havde forladt ham i Ulykken. „Levvel mit Liv, min Lykt og min Lykke!“ Hvor tidt havde disse Ord ikke klinget i hans Ore siden hin Aften! Hvis

Martha havde været hans Forlovede, vilde han aldrig have reist dette Spørgsmaal. Han sukkede og gik til No; han tænkte paa sin Barndom og Martha, og Billedet af den stille og skjonne Jomfru var det Sidste, der viste sig for hans Tanker, inden han sov ind.

De paafølgende Dage vare rolige og behagelige for ham; han arbejdede flittigt, med Lyst og næsten uden at trættes; en Uften kunde han sætte det tillokkende Ord: „Ende,“ under sin Roman. Slutningen var bleven en anden end den, Ribbeck tidligere havde tænkt sig. Helten havde nu, til Overraskelse for Ribbeck selv, fundet den lykkelige Havn, som han fortjente. Saaledes er det bedst,“ sagde Ribbeck, og i nogle Dage derefter var han i en rolig, næsten glad Stemning. Han troede, at Grunden her til laa i, at han havde lykkelig faaet Ende paa et langt og moisommeligt Arbejde, thi efter Arbeidet er det jo godt at hvile. Han var nu beredt til strax at tiltræde den projekterede Reise; men Elben maatte bede om et Par Dages Udsættelse paa Grund af Forretninger.

En Morgen modtog Ribbeck et Brev fra W. Han forstrækkes, da han saae Udskriften, thi Brevet var fra Anna. Det var paa mange Sider og Anna sagde deri, at den Tanke, at Ribbeck kunde bedømme hende falskt, var bleven hende utaalelig, og at hun, for at faae No, maatte give ham nogle Dplysninger i

Anledning af deres sidste Møde. Hun skrev nu, hvad hun allerede havde sagt til ham, at Halffen havde mishandlet hende, og at hun næsten bevidstløs og utilregnelig havde forladt deres Hjem. „Jeg vidste ikke, hvad jeg gjorde, da jeg saae Dem; jeg sølte kun, at jeg havde truffet en Hjælper i Noden, og uden at gøre mig selv Regnskab kastede jeg mig i Deres Arme, som jeg vilde have kastet mig i en Faders ellers Broders. Strax efter var jeg lige ved at døe af Skam, og siden hin Dag piner denne Tanke mig. Jeg fortjener ikke mere Deres Tillid, men jeg veed, at De er god. Siig derfor, at de ikke har misforstaaet mig. Jeg sværger Dem til, at jeg ogsaa efter denne sidste Sammenkomst fortjener Deres Afgtelse.“

Ribbeck læste Brevet tilende. Han undrede sig over, at han havde kunnet gøre det, uden at tabe sin Ro. Han gik nogle Gange estertænksom op og ned i sit Værelse; derpaa satte han sig ned og tog en Pen for at opfylde hendes Bon, men han vidste ikke, hvorledes han skulde begynde Brevet. „Kjære Anna?“ nei, det var hun ikke længer og kunde ikke længer være det. „Naadige Frue? Urede Frue? Fru Baronesse?“ Nei det gik heller ikke og vilde kun klinge som Spot. Annas Brev havde slet ingen Overskrift; hun havde truffet det Rette, og han vilde gøre det Samme. „Jeg har modtaget Deres Brev,“ skrev han, „og siger Dem derfor gjerne, at jeg troer Deres Ord, at jeg ikke misforstaaer Dem og ikke et

Secund har misforstaaet Dem. Det kan kun glæde mig, at De i mig blot har seet en Ven i Noden." Han vilde tilføiet: jeg forbliver Deres Ven, men han kunde ikke beslutte sig til at nedskrive disse Ord. „Nei," sagde han tilsidst, „jeg er ikke hendes Ven og kan og vil ikke være det. Gid det maa gaae hende godt, det onsker jeg, men hun har selv gjort mig til en Fremmed, og jeg vil vedblive at være det." Han underskrev sig simpelt Leopold Ribbeck og folte sig eienommeligt lettet, da han havde bragt det paa Posthuset. Han var tilmode, som om han først nu havde brudt med en tung Fortid og kunde begynde paa et nyt Liv.

8.

Anna havde modtaget hans Brev; det beroligede hende, men hun folte sig ubeskrivelig elendig. Hun havde ventet sig et ganske andet Svar, men hvilket? ja det kunde hun ikke svare paa. „Han elsker mig ikke mere," sagde hun med et bittert Smil, og i sin inderste Sjæl var hun forbittret paa Ribbeck. Var det den store Kjærlighed, som havde gjort ham saa bleg og elendig? han maatte jo være fuldstændig helbredt og fortjente ikke den ringeste Medlidenhed. Det forekom hende, som om hun alene var at beklage, og som om der var tilføiet hende en ny og stor Uret. Hun ægrede sig over, at hun havde skrevet otte lange

Sider til Nibbeck og kun fik et Svar paa otte Linier! Jo mere hun tænkte derover, desto bitterere blev hun. Tanken om, at han var ulykkelig, havde tidligere forboldt hende mangen en piinlig Time, og det havde dengang været hendes oprigtige Ønske, at hun havde kunnet troste den Ulykkelige, men Tanken om, at der var En, der elskede hende stille og haabløst, havde ogsaa havt en vis Tilløkkelse; og nu fortrod det hende, at Nibbeck havde kunnet troste sig saa let.

I det Samme hørte hun En kalde paa hendes Navn; det var Moderens Stemme, og den klang ængstlig og urolig. Anna saa Moderen komme og ilede hen til hende. „Hvad er der paasærd?“ spurgte hun.

„Salffen er her,“ svarede hun; „han taler i dette Dieblik med din Fader og vil see Dig. Hvad skal vi gribe til?“

Den unge Kone blev bleg, men tabte ikke sin Fatning. „Det glæder mig, at han er kommet,“ sagde hun, dog skjælvede hendes Stemme. „Vær rolig, Moder, han kan ikke gjøre mig noget. Jeg vil i din Nærværelse sige ham, at jeg betragter mig som skilt fra ham for bestandig, og at jeg aldrig mere vil betræde hans Tærskel. Staa mig bi! Forlad mig ikke! Han har mishandlet mig, og han vil dræbe mig.“

De gik hurtig henimod Huset. Anna havde allerede tilbragt flere Uger hos sine Forældre, og de

havde ført et roligt Liv sammen. Herr Jordan havde forgjeves ventet paa, at Anna skulde beklage sig over de mange smaa Savn, som hun nu maatte paalægge sig. Hun syntes tvertimod tilfreds med Alt, hvad der omgav hende og forlangte ikke Andet. Vel havde Herr Jordan modtaget flere Breve fra Baron von Halffen, men hans Herr Svigersøn var ikke den Mand, -der blev ibrig for Jngenting. „Jeg vil endnu indromme Anna nogle Dages Betænkningstid,“ havde han skrevet i et af sine sidste Breve, „men jeg beder Dem om at gjøre Deres til, at min Taalmodighed ikke bliver sat paa en altfor stærk Prove. Jeg skylder baade mig selv og hende at gjøre en Ende paa den falske Situation, hvori hun har bragt mig. Hun maa nu snart vende tilbage eller belave sig paa at tage alle Følgerne af sin ubetænksumme Opførsel. Jeg griber kun ugjerne til overordentlige Forholdsregler, thi mine Følelser for Anna ere usforandrede, og jeg onsker at see hende rolig og tilfreds; men jeg veed at finde mig i det Mundgaaelige og vil, hvis det skulde blive nødvendigt, vide ogsaa uden Annas Hjælp at bringe mit Husvæsen igjen paa den rette Fod.“

Den gamle Jordan havde skjult dette Brev for sin Datter, thi han vidste, at hun var trodsig og egenjindig, og at Trudsel kun vilde tirre hende til at gjøre Modstand; han havde bestandig haabet, at Anna skulde begynde at kjede sig over sit ensformige Liv, og han vilde da benytte Leiligheden til at

foreflaae hende at vende tilbage til D., men Veiligheden kom ikke, og Anna gif stille og drømmende omkring, uden med et Ord eller Blik at beklage sig over, at hun havde givet Ufsald paa al den Luxus og Rigdom, der omgav hende i det Hallsenske Hus.

Baronens Besøg havde fuldstændig overrasket Herr Jordan, og han kunde ikke finde et Ord at svare, da Svigersønnen traadte ind til ham og efter en kort og høfelig Hilsen sagde: „Jeg har overveiet med mig selv, at det vil være bedst, at jeg taler med Dem og Anna. Hvis hun er hjemme, beder jeg Dem at kalde paa hende.“

Strax efter kom Fru Jordan tilbage med Datteren, og Herr von Hallsen gif sin Kone imøde, rakte hende Haanden og sagde hende venligt og roligt Goddag. Hun veg et Skridt tilbage og spurgte med hæs Stemme: „Hvad vil Du her?“

Hallsen syntes fuldstændig forberedt paa denne Modtagelse, og hverken den eller Forældrenes Nærværelse lod til at gjøre noget Indtryk paa ham. Han satte sig ned, slog Benene overkors, strog Haaret bort fra Panden, og uden at vende sit Blik bort fra Annas ophidsede Ansigt, meddeelte han hende roligt hvad der var hans Hensigt. „Du stiger nu i Boguen og vender tilbage til D.“ sluttede han, „eller ogsaa lægger jeg imorgen Sag an imod Dig, for ved Rettegens Hjælp at tvinge Dig til at opfylde dine Pligter.“

„Du har mishandlet mig!“ raabte Anna, „ingen

Magt paa Jorden skal bevæge mig til at vende tilbage til dit Hus."

"Sugen Overdrivelse!" sagde Halffen roligt, "Du faldt og kom til at støde Dig — det var ene og alene din egen Skyld."

"Hvad!" raabte Anna, "Du lyver! Du lyver! Du lagde Haand paa mig, stødte mig fra Dig, kastede mig til Jorden og traadte paa mig med dine Fodder. Du har villet dræbe mig! Fader, Moder, I skal være mine Vidner! o den Elendige, den Løgner!" Hun blusfede af Forbittrelse, hendes Dine lignede, og hun traadte udfordrende tæt hen til Halffen. Moderen greb hende ved Armen og holdt hende tilbage: "Vær rolig Anna! vær rolig mit Barn!"

Halffen bleguede, men bevarede dog endnu sin rolige Fatning. "Det gaaer virkelig for vidt," sagde han; "jeg var forberedt paa meget, men ikke paa en saa dristig Usandhed. Hvor kan Du vove at sige, at jeg har mishandlet Dig. Det er en affskyelig Opdigtelse, og Du skulde skamme Dig."

"Han lyver, Moder!" afbrød Anna ham. "I troe mig jo, og der er Andre, der har har seet, at han har slaaet mig. Jeg har Vidner! Jeg vil aldrig mere vende tilbage til hans Hus, og jeg vil heller doe strax end at lade mig pine ihjel af ham."

Halffen saae til Herr og Fru Jordan, som om han ventede Bistand af dem, men de vendte begge To Dinene bort. "Det nytter ikke at tale For-

nust til deres Datter i dette Dieblit," sagde Halffen, idet han afveglende saae paa Faderen og paa Moderen, „De see selv, at hun er utilregnelig. Jeg veed ikke, hvad hun kan have fortalt Dem, men jeg forsikrer Dem, at det er Dydigtelse Altsammen. Hun siger, at jeg har slaaet hende og traadt hende med Fodder! Hun er fra Forstanden, thi det er aldrig faldet mig ind at lægge Haand paa hende. Hun gled ud paa Gulvet og stødte sig . . .“

„Jeg har Vidner!“ afbrød Anna ham.

„Vidner? gjør Dig dog ikke latterlig, Barn.“

„Ja Vidner, der staae mere til Troende end Du.“

Halffen saae vantro paa sin Kone og spurgte: „Hvem taler Du om?“

Hun noiedes med at see truende paa ham. Halffen tænkte sig et Dieblit om; derpaa smilede han spottende og sagde: „Har Du maaskee bestuffet en af mine Tjenere; eller mener Du Herr Elben, der den Dag spiste til Middag hos os, eller maaskee din forsmaaede Elsker og tjenstfærdige Brevdrager, Herr Ribbeck?“

„Han er hundrede tusinde Gange mere værd end Du! Han er en Mand af Vre og min Ven!“

„Det er en ganske anden Sag, mit kjære Barn, og derom tale vi ikke nu; jeg forbeholder mig til en anden Tid at undersøge, hvorledes Baronesse

Halsfen kommer til, bag min Nyg og uden mit Vidende, at fortsætte Forbindelsen med dette Menneske."

„Dette „Menneske“ er en Mand af Vre, der aldrig kunde begaae den Feighed at mishandle et Fruentimmer. Han er min Ven, jeg har skrevet til ham igaar; han har skrevet til mig idag; jeg vil skrive til ham imorgen. . . .“

Hun vidste ikke, hvad hun selv sagde. Hun folte kun en Trang til at give sin Forbittrelse Luft og opirre Halsfen. Han reiste sig, gned sig i Hænderne og sagde med en fornærmende Ro: „Saa? Fru Baronessen søger Trost og Udspredelse hos sin forrige Elsker? det er noget Ny! Under disse Omstændigheder er det virkelig bedre, at Du bliver hos dine Forældre end hos mig.“

Han nikkede med et ondskabsfuldt Smil, bukkede let for Herr og Fru Jordan, der stod som forstenede, og gik langsomt bort.

9.

Tidligt næste Morgen begav Baron von Halsfen sig hen til Ribbeck. Han var i en farlig Stemning — mere pirrelig og hidsig, end man kunde vente af hans rolige og reflekterende Charakter. Anna kunde rose sig af, at hun endelig engang havde ærgret ham: hun havde løiet, og han havde ikke engang været istand til at straffe hende derfor, og hun havde rost

fig af at hun bag hans Ryg havde indladt sig i et Forhold med en Uden. Halffen var ikke stinsyg i Ordets sædvanlige Betydning; han brod sig mindre om, at han havde mistet hendes Kjærlighed, men det piinte ham, at hun, der meer end noget andet Væsen skulde være afhængig af ham, turde vove paa at optræde imod ham. Hun, saavel som hendes Allierede Ribbeck, skulde vove derfor! Halffen var ikke den Mand, der veg tilbage for en offentlig Skandale. I hele fjorten Dage havde man i D. snakket om Baronessens Flugt, og han havde derfor slet Intet imod, at Folk kunde faae at vide, hvorledes Sagen forholdt sig. Han frygtede aldeles ikke for at blive latterlig, selv om det til Slutningen skulde vise sig, at Baronessen havde bedraget ham.

Han gik hen til Ribbeck i den Hensigt at tilfoie ham en Fornærmelse og beklagede kun, at Landets Love og de sociale Forhold tvang ham til endnu at tage visse Hensyn lige overfor sin Rival. Det havde været ham ulige kjærere, om han havde kunnet afgjøre Sagen saaledes, som man pleier at affærdige lignende Unliggender i de amerikanske Bestater; men han indsaae, at det ikke gik an i Europa, og at han kun vilde stude sig selv mest, hvis han ikke vilde rette sig efter hvad der her var Skik og Brug. Han var ingenlunde sikker paa, at der bestod et strafværdigt Forhold mellem Ribbeck og hans Kone, men det var ham tilstrækkeligt til at ansee sig for blodig for-

nærmet, at Ribbeck uden hans Tilladelse havde haft noget som helst at staffe med Baronessen. Ribbeck havde elsket Anna Jordan, og det var derfor at formode, at Baronesse von Halffen ikke kunde være ham ligegyldig; under disse Forhold betragtede Halffen det allerede som en Fornærmelse, at Ribbeck havde nærmet sig hans Kone, og derfor skulde han give ham Satisfaction. Han havde opsat et Testament, hvori han, forsaavidt som det var tilladt efter Loven, gjorde sin Kone arveløs. Denne skulde dog ikke have nogen Fordeel af hans Dod, hvis Duellen fik et uheldigt Udfald; men han var ganske rolig i det Punkt, thi han var sluppet godt fra langt større Farer i sit Liv, og han stolede blindt paa sin Lykke.

Den Maade, hvorpaa Herr von Halffen præfenterede sig for sin Medbeiler, og hans hele Optræden i dennes Bolig, var saa udfordrende, at Ribbeck, der ikke var taalmodig af Naturen og hvis Nerver vare overspændte af de sidste Dages anstrengende Arbejde, strax efter de første Ord, som Halffen henvendte til ham, tabte sin Rolighed. Mødet endte, som Halffen havde forudsæet og onsket: en Duel blev uundgaaelig.

Elben havde været en flot Student og havde haft Dueller i Overflod; det var heller ikke saamange Aar siden, han havde forladt Universitetet, at han skulde blive synderlig overrasket ved at høre, at en af hans Venner skulde slaes. Ribbeck fandt i ham en opmærksom og rolig Tilhører, da han fortalte ham, at han var bleven fornærmet af Baron von Halffen og bad ham, Elben, om at skaffe sig Satisfaction. „Det skal blive besørget,“ svarede Elben. Han tog dog Sagen mere alvorligt, end Ribbeck havde ventet, lod ham afgivet en noiagtig Beretning om Stridspunktet mellem ham og Halffen og gav ved

et stunt Tegn sin Tilfredshed tilkjende, da Ribbeck forsikrede, at der aldeles ikke var foresaldet noget Strafværdigt mellem ham og Baronessen, og at han paa ingen Maade havde fremkaldt den Fornærmelse, der var bleven ham tilføiet.

„Det forstaaer sig af sig selv,“ sagde Elben, „at jeg betragter Alt, hvad Du her siger, som usmin- tet Sandhed. Der gives Cavalerer, der ansee det for deres Pligt at sige Usandhed, naar de troe derved at kunne frelse en Dames Ære. Jeg formoder, at Du ikke horer til den Slags Folk, men maa gjøre Dig opmærksom paa, at selv efter din Fortælling synes Halffens Opførsel ikke saa ganske umotiveret. Han har krævet Dig til Reguskab, fordi Du har været hans Hustru behjælpelig med at flygte ud af hans Hus, og fremdeles fordi Du, efter at hun var taget til sine Forældre, har staaet i en stadig Brevve- ring med hende. Hvad har Du at sige dertil?“

Ribbeck vilde svare, men Elben vedblev: „Et Ord endnu! Det er ikke af Nysgjerrighed, at jeg hen- vender dette Spørgsmaal til Dig, men jeg onsker, hvis det er muligt, at sættes istand til at kunne er- klære, at han bedømmer dit Forhold til hans Kone fuldkomment falsk. Kan jeg det, saa vil det være min Pligt først at gjøre Forsøg paa at formaae Halffen til at gjøre Dig en Undskyldning.“

Ribbeck var i en pinlig Forlegenhed, thi han vilde nødig berøre, hvorledes Anna havde baaret sig ad lige overfor ham paa Jernbanestationen. Han vidste meget godt, at hun ikke havde begaaet noget Slet, men Andre vilde dog maaskee bedømme det anderledes, og navnlig vilde Baronnen neppe finde det i sin Orden, at hans Kone havde kastet sig i Armene paa sin forrige Forlovede.

Efter en Pause sagde Ribbeck: „Sagen er des-

være meget compliceret, og jeg kan ikke opklare den fuldstændig, idetmindste ikke i Diebliffet; men jeg giver Dig mit Ord paa, at Anna ikke har begaaet nogen slet Handling, og at jeg overfor Baronens ikke har det Mindste at bebreide mig. Er Du tilfreds dermed?"

„Ja, jeg er fuldstændig tilfreds,“ svarede Elben i en kold Tone; „dog Talen er ikke derom, men det gjælder om at overbevise Herr von Halffen. Jeg tvivler meget om, at en saadan Erklæring vil være tilstrækkelig under disse Forhold, og jeg tilstaaer, at den ikke vilde tilfredsstille mig, hvis jeg var i Baronens Sted.“

Ribbeck indsaae, at han, uden at ville det, satte Anna i et mistænkeligt Lys, og det turde ikke stee. Den unge Kones Rygte maatte være saa reent, at Elben maatte kunne forsvare hende med en god Samvittighed, hvis han selv skulde falde. Han tovede derfor ikke længer, men fortalte hvad der var steet; han viste ham Annas Brev, der var hendes bedste Retfærdiggjørelse, og sluttede med de Ord: „Jeg siger Dig dette, for at Du, hvis det skulde blive nødvendigt, kan forsvare hende. Forelobig maa Du naturligviis ikke for Noget gjøre Brug af, hvad jeg har sagt.“

Elben var nu igjen den gamle tillidsfulde Ven. „Forlad Dig paa mig,“ sagde han; „skulde der blive talt om Fru von Halffen, hvad jeg haaber at kunne forebygge, saa reiser jeg til W. for at raadfore mig med hendes Fader om, hvad der er at gjøre. Hvad Baronens angaaer ere dine Meddelelser uden al Betydning; han vilde kun lee mig ud, hvis jeg forlangte af ham, at han skulde tage en saadan Erklæring for gyldig.“

„Om han tager den for gyldig eller ikke,“ sva-

rede Ribbeck, er mig det Samme; jeg onsker kun, at hans Husfrus Rygte ikke skal lide."

"Efter at jeg har hort din Fortælling, forekommer hun mig bedre, end jeg havde troet," bemærkede Elben.

"Det er besynderligt nok," sagde Ribbeck efter en Pause, "at jeg i den sidste Tid har tabt al min Interesse for hende. Man skal troe, at den Tillid, hun skjænker mig, maatte have bragt min gamle Kjærlighed til at vaagne, men det er ikke Tilfældet. Hun er, kan jeg næsten sige, bleven mig ligegyldig; jeg tænker nu kun paa hende som paa saameget Andet, jeg har tabt, uden Sorg eller Bæmød. For Dieblittet ligger det mig meget mere paa Hjertet, om min Roman bliver god eller slet, end om Anna elsker mig eller ikke. Jeg har længe nok været syg og er nu først paa Vej til at komme mig fuldstændig."

"Vi vil haabe at Halsjen ikke afbryder Courten," sagde Elben. Ribbeck trak paa Skuldrene og bemærkede blot: "Det maae vi rolig afvente."

Elben begav sig fra Ribbeck hen til Baronen. Han havde i flere Dage ikke seet denne, thi han kom ikke mere til ham, efter at han havde endt sit Arbejde til hans og hans Ven Ertrauts fuldkomne Tilfredshed. Halsjen modtog Elben meget artig; da denne havde meddeelt ham, hvad der foranledigede hans Besøg, sagde han rolig og bestemt: "Der kan aldrig være Tale om nogen Tilbagekaldelse min Side." Derpaa opgav han Elben Navnet paa sin Secundant, en fornem og anseet Mand, med hvem han bad ham høfligt om at sætte sig i Forbindelse. Dette gjorde Elben ogsaa strax, og i Lobet af Eftermiddagen kunde han allerede meddele Ribbeck, at Duellen vilde finde Sted tidlig næste Morgen i en Skov i Nærheden af D. Han lovede desuden Ribbeck at berolige Quel-

lyen i Anledning af Reifens Ofsættelse og opfordrede ham nu til at gaae tilfængs; han vilde selv vække ham næste Morgen, Dette Raad fulgte Ribbeck ikke, men efter at han havde ifkrevet nogle Breve og truffet forfjellige Dispositioner, begav han fig til Duellhyen, for at tilbringe hos dem den Aften, der maaskee blev hans sidste. Elben havde allerede været der og udrettet fit Grinde; han havde skudt fig ind under, at han som Embedsmand ikke kunde frit raade over fin Tid, og det havde man fundet naturligt.

Ribbeck tilbragte Aftenen behageligt og modtog af Duellhyen en uventet, glædelig Meddelelse. Den Herkenste Fallit lovede et langt gunstigere Resultat, end man tidligere havde antaget. Et stort Actieforetagende, som Huset havde en væsentlig Part i, var ved et Sammenstød af heldige Omstændigheder igjen traadt i Virksomhed. „Det er muligt, sagde Duellhyen, „at Creditorerne nu ville komme til at erholde 25 til 30 Procent af deres Fordring, og jeg gjør nu med Sikkerhed Regning paa, at jeg endnu inden Aarets Udgang vil kunne udbetale Dem en ganske smuk Sum.“

„Saa bliver jeg maaskee igjen uventet en velhavende Mand,“ svarede Ribbeck. „Jeg tænker, at jeg for Fremtiden kan leve af mine literaire Arbeider, og den Sum, De taler om, vil altsaa give mig Overflod. Paa den Maade vil det Tab, jeg for to Aar siden led, jo være fuldstændig oprettet.“

„Fuldstændig?“ spurgte Herr von Duellhyen forundret. Ribbeck forstod godt, at dette Sporgsmaal gjaldt Forholdet til Anna Jordan. „Ja, fuldstændig,“ svarede han.

„Det glæder mig oprigtigt, min kjære Leopold,“ sagde Herr von Duellhyen. Martha havde hort denne Samtale, men sad boiet over fit Haandarbeide, saa Ribbeck ikke kunde see hendes Dine; han lagde Mærke

til, at hun var meget bleg. „Hvad fattes hende dog?“ spurgte han sig selv, „hun er virkelig fuldkommen smuk, smukkere end Anna nogensinde har været, og det Forunderligste er, at jeg aldrig har lagt Mærke til det for, og at Martha er den, der allermindst synes at ane det.“

Da han gif, besluttede han at lægge Mærke til, hvorledes hun besvarede hans Haandtryk; men hendes lille hvide Haand forraadte Intet: den laa et Dieblisk let og blidt i hans Haand og trak sig derpaa sagte tilbage. „Det er den yndigste Haand, jeg nogensinde har seet,“ sagde han til sig selv, da han vendte hjem til sin Bolig.

10.

Duellen havde fundet Sted. Halffen, der under den havde været kold og rolig, som det sommer sig en fornem Mand, vendte uskadt tilbage til D., medens Ribbeck blev bragt haardt saaret hjem til sin Bolig. Han laa bevidstløs paa sin Seng, og omkring ham stod Elben, Duellhyen og en Læge. Elben havde allerede ti Gange spurgt denne, om der var nogen Livsfare, og Doctoren havde svaret ham, at han endnu ikke havde opgivet alt Haab.

Da Duellhyen kom hjem spurgte Martha: „Hvad er der forefaldet? Du seer saa forstyrret ud.“ Faderen havde ingen Aenelse om, at han behøvede nogen stor Forsigtighed for at meddele sin Datter, hvad der i dette Dieblisk laa ham paa Hjertet; han fortalte hende derfor i al Kortshed, at Ribbeck havde duelleret med Herr von Halffen og var bleven farligt saaret. „Han har en Kugle i Brystet,“ tilfoiede han; Martha udstødte et Skrig og vakkede halv afmægtig ind i sit Bærelse. Herr von Duellhyen blev slet ikke

overrasket over Datterens Opførsel, han var selv dybt grebet af hvad der var skeet og fandt det ganske naturligt, at Datteren delte hans Følelser.

„Er han død?“ spurgte Martha sagte, da Faderen gik ind for at see til hende.

„Nei, men meget syg.“

„Hvem pleier ham?“ vedblev hun.

„Elben er for Dieblittet hos ham, tilligemed Lægen, og vi vil naturligviis alle sørge for, at der ikke mangler ham Noget.“

„Tor jeg see ham?“ spurgte hun, og der laa noget ubeskriveligt Klagende i hendes Stemme, „o lad mig see ham!“ svarede hun til og kastede sig svømmende i Taarer til Faderens Bryst.

„Naturligviis maa Du see ham, mit kjære Barn,“ sagde han beroligende, „vi vil siden gaae hen til ham.“

„Nei, strax! strax!“ udbrod hun. „Maaskee er han allerede død.“

Han gav efter og lod hente en Vogn, og strax efter kjørte Fader og Datter hen til den Saarede's Bolig. Underveis fortalte han Datteren, hvad han vidste om Duellen. „Leopold er fuldstændig uskyldig,“ sagde han. „Elben har sagt mig, at Baron Halffens Skinsyge er fuldkommen uberettiget, og at Leopold ikke blot er helbredet for sin gamle Kjærlighed, men har mistet al Interesse for den ulykkelige Kone, der har anrettet saamegen Ulykke.“

Martha hørte og forstod dette kun halvt, thi en frygtelig Angst for at hun ikke skulde faae Leopold at see levende knugede hendes Bryst. Da hun sagte traadte ind i Sygeværelset, laa han som et Lig med tilslukkede Øine. Lægen havde nylig forladt ham, og Elben sad ved Sengen med et bekymret Ansigt. Han reiste sig, gav dem et Tegn til at følge sig ind i Sideværelset og meddeelte dem, at der forelobig Intet

var at gjøre, Alt beroede saagodtsof paa, hvorledes den Syges Tilstand vilde blive i de nærmest paafølgende Timer. I disse tunge Timer sad Martha inde i Ribbecks Arbeidsværelse medens Elben og Faderen vaagede hos den Syge. Engang imellem kom de ind til hende, og naar da hendes Blik forskende hvilede paa dem, hvistede de sagte: „Tugen Forandring!“ og forlod hende atter. I denne Spænding havde hun tilbragt en Time, da Doktoren vendte tilbage. At han talte hoit forekom hende raat, men det trostede hende dog paa en Maade, thi hvorledes var det muligt, at et Menneſke kunde tale hoit, naar han vidste, at Leopold ſkulde døe? Hun ſolte ſig friſtet til at lytte ved Døren, for at høre hvad Lægen ſagde derinde; hun vilde vide Sandheden, og den fortaug man hende maafkee! Lægen henvendte nogle Spørgsmaal til Elben, og derpaa indtraadte der en dyb Paufe. „Lungerne funktionere udmærket,“ horte hun derpaa Doktoren ſige; „jeg maa gjøre nogle Beføg i Kæbolaget og kommer ſtrax tilbage.“

Det gjorde han ogsaa og blev nu en halv Timeſtid hos den Syge. For han gif bort igjen, indfandt der ſig en ung Læge, en af hans Diſciple, for i hans Fraværelſe at blive hos Patienten. De talte hvilkende med hinanden, den Ældre gav nogle Anviſninger, og den Yngre horte opmærkſomt og alvorligt paa ham og gav ved Tegne tilkjende, at han havde forſtaaet ham. Det var ubegribeligt, at Folk kunde være ſaa rolige; Faren var maafkee dog ikke ſaa ſtor.

Da den gamle Læge tredie Gang beſøgte Patienten og igjen vilde gaae, gif han hen til Martha og ſagde i en venlig Tone: „De kan være rolig, kjære Froken, Saaret er mindre farligt, end jeg i Begyndelſen troede.“

Martha udbrod: „O min Gud!“ og begyndte at

græde stille, derpaa vendte hun med Faderen tilbage til deres stille Bolig, fordi Doctoren havde anordnet, at man skulde lade den Syge have fuldstændig Ro. Næste Morgen fik hun et efter Omstændighederne tilfredsstillende Bud fra Elben; op ad Formiddagen afslagde hendes Fader et kort Besøg hos den Syge og bragte gode Efterretninger med sig hjem; om Eftermiddagen fik omsider Martha Lov til at følge med hen til Ribbeck's Bolig og kunde nu selv høre, at Alt gik efter Ønske. Saaledes forløb adskillige Dage fulde af Frygt og Uro, indtil det glade Budskab kom, at Faren var forbi; Ribbeck vilde endnu i lang Tid blive nodt til at holde sig inde, men han var paa Bei til at helbredes. Fra denne Dag af syntes Marthas Interesse atter at kjølnes. Hun lyttede vel opmærksomt efter, naar hendes Fader og Elben talte om den Syge, men blandede sig ikke mere i deres Samtale og forlangte ikke mere at besøge den Syge. Kun om eet Punkt underholdt hun sig undertiden med Faderen, ja endogsaa en enkelt Gang med Elben. „Hvorfor har han dog duelleret med Herr von Halffen?“ spurgte hun denne.

„Misforstaaelse, kjære Froken, ikke Andet end Misforstaaelse!“

„Men hvorfor har De ikke opklaret denne Misforstaaelse?“ spurgte hun igjen.

„Den kan jeg ikke opklare endnu,“ var Svaret, „og det er meget muligt, at den Historie aldrig bliver ret opklaret. Men Et kan jeg dog sige Dem uden alt Forbehold, og det er, at Halffen er en Tyran; hans Frue kan være en forsængelig Skabning, men hun har Intet at bebreide sig lige over for sin Mand, og hvad vor Ven Ribbeck angaar, da bryder han sig ligesaa lidt om Fru von Halffen som jeg, og det vil ikke sige meget.“

„Men troer De ikke, at han oprigtig har elsket Anna Jordan?“

„Jo han har elsket hende! men ikke den virkelige Anna Jordan, der vilde ægte ham, fordi han var rig, og gav ham Kurven, da han blev fattig; men han har elsket en ideal Anna Jordan, der kun eksisterede i hans egen Indbildningskraft. Han har ti Gange sagt til mig, at han betragtede det som en sand Lykke, at han ikke blev gift med hende, og det gjør jeg ogsaa. Han fortjener en ganske anden Kone end Baronesse von Halffen. Hun er ikke slet — i det Hele taget gives der ikke mange slette Mennesker i Verden — men hun er heller ikke god. Hun har et lille, tomt og forfængeligt Hjerte, der kun slaaer for hende selv; hun har holdt mindre af Ribbeck end af hans Rigdom — hvis han har behaget hende personligt, saa har det kun været som en kjærkommen Tilgift. Halffen derimod har hun kun betragtet som en Mand, der kunde holde Heste og Vogn til hende, betale hendes Regninger og hængse Juveler paa hende som paa et Afgudsbillede. Det har han ogsaa gjort, men Kjærlighed har han ikke skjænknet hende, og Kjærlighed har hun heller aldrig viist ham. Halffen er imidlertid en saa god Forretningsmand, at naar han har opfyldt sine Forpligtelser, vil han ogsaa have Noget for sine Penge: han troede sig berettiget til at forlange et Equivalent, men det udeblev. Anna Jordan vilde kun modtage, men Intet give, og det kunde ikke gaae. Alt i denne Verden maa betales, og dyre Penge faaer man aldrig for Intet. Det har Baronesse von Halffen ikke anet, og derfor er hun nu ulukkelig. Det gjør mig ondt for hende, men jeg glæder mig over, at Ribbeck nu er hende fuldstændig kvit.“

En Dag kom Herr von Duellhen hjem med den Efterretning, at Ribbeck nu var oven Senge, at han

kunde tilbringe Dagen i sin Arbeidsstue, og at han formodentlig snart vilde komme ud. „Jeg frygter imidlertid for, at Tiden vil blive ham lang,“ tilføiede Faderen, „thi han maa endnu ikke arbejde, og Ellen, der har meget at gjøre, maa ofte forlade ham. Jeg vilde gjerne besøge ham tiere, hvis det ikke generede mig at lade Dig alene.“

„Lad det endelig ikke afholde Dig,“ svarede Martha; „jeg har altid fuldt op at gjøre i Huset, og tjeder mig ikke.“

Dagen efter gjorde Herr v. Duellhyen sin Datter en anden Meddelelse: Leopold var overordentlig glad, thi han havde faaet et Brev fra sin Forlægger, der roste hans Roman særdeles og sendte ham et uventet høit Honorar for den. „Jeg troer, at Du kan gjøre Leopold en stor Fornoielse,“ tilføiede han. Martha saae spørgende paa ham. „Jeg har lagt Mærke til,“ vedblev Faderen, „at Leopold gjerne vilde sykle lidt med sin Roman, men det angriber ham at læse den selv. Jeg duer ikke til Forlæser, men Du har megen Øvelse deri og læser godt. Folg med mig idag til Leopold og gjør ham den Glæde at lade ham høre Begyndelsen af sin Roman.“

Martha vilde strax give et afslaaende Svar, men hun vovede det ikke; hvad hendes Fader forlangte af hende var en Hoflighed, som hun ikke engang kunde nægte en Fremmed end sige en gammel Ven. Faderen førte hende til Ribbeck, der modtog hende med et glædestraalende Ansigt, og snart sad hun lige over for ham og forelæste ham de nylig ankomne første Ark af hans Roman. Det var et godt Arbejde, der maatte tiltale enhver Sagkyndig; Martha var virkelig greben deraf, og det forekom hende, at hun aldrig havde læst noget Skjønnere. Ud af enhver Linie talte en ædel og ophoiyet Aand, og den, der havde skrevet alt dette,

var den samme Mand, som hun i mange Aar havde elsket i Stilhed, og som uden at vide det havde gjort hende saamegen Sorg. Ribbeck, der horte opmærksomt til, afbrød hende engang imellem for at bede hende om at gjøre Blyantsrettelser i Korrekturarkene. Det gjorde hun ogsaa, og saaledes blev hun en Slags Medarbejder i dette smukke Værk, der snart skulde glæde hele den dannede Verden.

Korrekturarkene kom ikke saa hurtigt, som Martha kunde læse og Ribbeck høre. I de mundgaaelige Pauser, der opstod derved, underholdt Ribbeck sig med Martha, hendes Fader og Elben. Men Samtalerne med Martha, der i Begyndelsen havde været saa livlige, gik istaa efter nogle Dages Forlob, og de to unge Mennesker sad nu stumme og forlegne lige over for hianden. —

Paa en varm og smuk Septemberdag fik Ribbeck endelig Lov til at gjøre sin forste Udflugt i det Frie. Herr von Duellhen og Elben skulde gjøre ham Selskab, og Martha turde naturligvis ikke mangle. I en magelig, aaben Bogn kjorte de fire gode Benner ud af Byen og naaede snart den smukke Skov, der milevidt omgiver D. Da man kom forbi en Hoi, hvorfra der er en smuk Udsigt over det stille og fredelige Landskab, onskede Ribbeck at stige ud og sætte sig paa en Bænk i Skyggen af et mægtigt gammelt Træ. Det var varmt, ikke en Vind rørte sig, og selv den forsigtige Herr von Duellhen havde Intet at indvende imod Ribbecks Forslag. Han og Elben hjalp Ribbeck ud af Bognen, og denne satte sig med et tilfreds Smil paa den Bænk, han havde udsøgt sig.

Elben var en praktisk ung Mand; han vidste godt hvad han gjorde, da han tog den gamle Herres Arm og førte ham hen til et andet, efter hans Sigende ligesaa smukt Punkt. „De To har maaskee Noget at

jige hinanden," tænkte han. Og han havde Net, de havde meget at sige hinanden, men dertil behøvedes ingen Ord.

Da Herr von Duellhen og Elben vare forsbundne, saae Ribbeck sig frygtsonit om, næsten som En, der vil udspeide et gunstigt Moment til ubemærket at begaae en Forbrydelse. Den Handling, som de Andre ikke maatte see, bestod dog ganske simpelt deri, at Leopold greb en lille Haand, der laa tæt ved hans, trykkede den sagte og forte den forsigtig til sine Læber. Haanden gjorde ingen Modstand, og da han trak sagte til, fulgte Arm og Skulder med — og to gode Mennesker omslyngede hinanden og sagde hinanden i dette Favntag al den Lykhalighed, der fyldte deres Hjertes. Det var Liv, Lyst og Lykke.

Wegteparret von Halffen blev lovformeligt skilt ad. Baronen gistede sig igjen med en lige saa smuk og forfængelig Person, som Anna havde været; men denne var langt klogere og roligere og betalte al den Stads, som Baronen i Overflod hængte paa hende, med alt det, som hendes Hjerte kunde give til Gjengjæld: hun betalte Tant med Tant. Hun er den eleganteste Dame i D. og lykkelig over at være det. Baronen er stolt af sin forgudede, smukke og kloge unge Kone, der, uden at han aner det, fører ham omkring i sit Ledebaand.

Anna lever hos sine Forældre; hun har som fra skilt Baronesse von Halffen en standsmæssig, ikke ubetydelig Pension og savner Intet af det, som man kan skaffe sig for Penge. Herr Jordan er af den Mening, at han har arrangeret Alt paa det Bedste. Ribbecks Giftermaal med Martha har fyldt Annas Hjerte

med en ubestrikelig Bitterhed. Hun hader den Mand, som hun er skilt fra, og hun foragter den Elskede, hvem hun selv opgav, og som glemte hende saa hurtigt. Undertiden læser hun i Aviserne om et eller andet nyt Værk af Leopold Ribbeck, der gjør Forsatteren Vre. Hun knuger da Bladet sammen, kaster det forbittet paa Gulvet og er i flere Dage derefter endnu mere ordknag og uvenlig end sædvanlig. Hun fører et tilbagetruffet Liv. Mange tale om den smukke og stille unge Kone, men der er Ingen, som frier til hende.

Elben er endnu bestandig Pebersvend. Han er vedbleven at være Ribbecks trofaste Ven og glæder sig over hans Lykke, som om det kunde være hans egen. Det er en billig Fornoielse, som alle Mennesker kunne skaffe sig — men der er kun faa, der gjør det.

William Cullen Bryant,

den nylig afdøde amerikanske Dyrker, blev født den 3die November 1794 i Byen Cummington i Massachusetts. Han blev af sine velhavende Forældre bestemt til at studere og tog ogsaa sine juridiske Examiner; men Advokatstanden smagte ham ikke, og Muserne seirede. Naar han alligevel ikke er bleven saa bekjendt udenfor sit Fædreland, som saamange af de nordamerikanske Novellister og Romanforfattere, skjøndt han i digterisk Begavelse rager langt op over dem, saa ligger det deri, at han udelukkende er Dyrker, og Verset er nu engang en Mont, der paa det store Verdensmarked ikke har Cours. Hans Landsmænd derimod elskede og forgudede ham som deres nationale Frihedsdigter og som den, der bedst har forstaaet at fordybe sig i Amerikas Natur og skildre dens romantiske-gribende Bildhed. Da han for saa Maaneder siden døde (den 12te Juni), var Sorgen over hans Bortgang næsten en Landesorg.

General Babbalanja

The following is a list of the names of the members of the committee appointed to investigate the charges against General Babbalanja. The names are listed in alphabetical order.

1. Mr. John A. Babbalanja
2. Mr. John B. Babbalanja
3. Mr. John C. Babbalanja
4. Mr. John D. Babbalanja
5. Mr. John E. Babbalanja
6. Mr. John F. Babbalanja
7. Mr. John G. Babbalanja
8. Mr. John H. Babbalanja
9. Mr. John I. Babbalanja
10. Mr. John J. Babbalanja

Casimir Delavigne.

Fra den litterære Kongres.

Af

Richard Kaufmann.

Med gjennem Udstillingspaladset paa Marsmar-
 fen, dette Eventyr i Jern og Steen, hvor menneskeligt
 Arbejde og menneskeligt Snille Haand i Haand har
 reist sig en Throne, rigere, mere gigantisk end alle
 tusind og een Nats Fantasier tilsammen, ned gjennem
 Midten af dette Dampf-, Telegraf- og Fonografids-
 alderens Vidunderværk drager der sig en utildækket
 Gang, som man har kaldt „Nationernes Gade.“ Den
 er den mest karakteristiske og den interessanteste af dem
 alle. Man finder i den ikke blot Paladsets Centrum,
 men, den koncentrerer selve Udstillingens Idee. Side
 om Side har Verdens Folk her bygget deres Hus.
 Grændserne er flettede ud, Skillemurene borte. Støttet
 tæt til hinanden byder man, med Jesflaget oppe, Til-
 snerne fra alle Egne af Jorden ind til den store

Kamp uden Kanoner og Vig, uden Kroblinger og Faderløse.

Denne „Nationernes Gade“ er da ogsaa ubetinget baade det mest besøgte og det mest beundrede Punkt paa hele Udstillingsterrainet. Udenfor den lange, karakteristiske Façaderække har der lige siden Åbningsdagene været sort af Mennesker. Men i en vis Forstand er den alligevel ikke eneſtaaende. I det Liv, Udstillingen har vaakt og samlet omkring sig, finder man, naar man ſeer en Smule noiere til, adskillige Pendanter, ganske viſt kun figurlige, men derfor dog ikke mindre intereſſante. Det er et af diſſe Pendanter, vi et Øieblik vil betragte.

Som et Slags ſupplerende Appendix til Induſtriudstillingen paa Marſmarken ſamlede Paris i Juni Forfattere fra de forſkjellige Egne af Verden til en litterær Kongres. Ved Siden af at man mødtes med det mere materielle Maal for Dø: at tilveiebringe internationale litterære Beſkyttelseslove, ſaa der dog ogsaa i dette Møde et dybere Indhold. Med ſædvanlig præciſerende Skarphed paaviſte Victor Hugo det i ſin Tale ved Kongreſſens ſtore offentlige Møde. Ligeſom Aaret 1878, ſagde han, ved Verdensudstillingen i Paris proklamerer Induſtriernes Alliance og ved Voltaires Hundredeaarſeft Philoſophernes, ſaaledes proklamerer det ved den litterære Kongres Litteraturnes, en uhyre Arbejds Alliance under alle Former, en majeſtætift Bygning af det menneſkelige Broderſkab.

Industrien søger det Nyttige, Philosophien søger det Sande, Litteraturen søger det Skjonne. Det Nyttige, det Sande, det Skjonne er det tredobbelte Maal for den menneskelige Anstrengelse, og den sublime Anstrengelses Triumf er Civilisationen mellem Folkene og Freden mellem Menneskene.

Den litterære Kongres horte da uadskilleligt med til denne Sommers Værk. Og netop som Faktor ved det menneskelige Broderskabs Konsolidering er dens Resultater langt fra uden Betydning. Dens Forhandlinger faldt i tre Afdelinger. I den første af disse behandlede der udelukkende rent juridisk-philosophiske Spørgsmaal, i den anden diskuteredes den litterære Eiendomsret. Kongressen enedes om Udtalelsen af en Række Ønsker for Fremtiden og en Række Henvendelser til de forskjellige Regjeringer, hvilke dog neppe, idetmindste foreløbig, under Form af internationale Love vil føre til praktiske Resultater.

Derimod er der af den tredje Afdelings Arbejder fremkommet saadanne i fast, fuldtudviklet Form. Denne Afdelings Program gik ud paa Undersøgelse af de Forhold, hvorunder vor Tids Forfattere leve, og af hvad der i forskjellige Retninger kunde gøres for at forbedre deres Stilling. Man holdt mange Moder, og der kom ogsaa Noget ud deraf. Man kunde i det fælles Slutningsmode foreslaae den samlede Kongres Indstiftelsen af en Forening, ved hvilken det forbigaaende Sammentræf af Forfattere fra alle Lande om-

formedes til en permanent Alliance ikke blot i Arbejdet for de materielle Interesser, men ogsaa for den samlede Litteraturs Fremskridt ved uophorlig Udveksling af Tanker og Ideer. Vi komme senere tilbage til denne Forening; foreløbig holde vi os et Øieblik til selve Afdelingens Moder.

Det er netop dem, der præsentere det omtalte Pendant til „Nationernes Wade.“ For at opfylde den første Part af Afdelingens Program blev der foreslaaet, at Repræsentanterne for de forskjellige Lande gennem korte Exposéer skulde give et Overblik over, hvorledes Forfatterne vare situerede i deres respektive Hjem. Forslaget, der fremkom fra det mest aktive Medlem ved alle Kongressens Arbejder, den franske Forfatter Jules Vermina, modtoges med almindelig Tilslutning, og Ingen holdt sig tilbage fra at give sin Part til dette Oplysningsværk, selv om det var mindre lyse Meddelelser, han havde at bringe. Hvad enten man nu vil indrømme det eller ei, sagde Eugène Pelletan i et af Kongressens Moder, er det Skribenten, der repræsenterer et Folks Geni, det er ham, der uophorligt løfter dets Intelligens, det er ham, der moralsk styrer Samfundet, som reformerer og transformerer det, og som fra Fremskridt til Fremskridt bærer Fanen for Retfærdighedens Idee. Revenu over, hvorledes disse det aandelige Livs Repræsentanter ere situerede i alle Lande, tør da vel, hvis den franske Statsmands Ord kan godkjendes, med Rette stilles

ved Siden af den Revue, Fagaderækken i „Nationernes Gade“ præsenterer.

For Frankrigs Vedkommende fik Kongressens udenlandske Medlemmer officielle Oplysninger gennem den nævnte Jules Vermina og gennem en anden fransk Novelleforfatter, Tony Révillon, der hos os er mindre kjendt, men som mellem sine Kolleger nyde ikke ringe Anseelse. Selvfølgelig suppleredes imidlertid disse Oplysninger ved Privatmeddelelser fra personlige Bekjendte.

Hvad den franske Forfatters moralske Stilling i Samfundet angaaer veed Alverden, at Frankrig maaskee er det Land, som i saa Henseende har gjort størst Fremskridt i vort Aarhundrede, og at det i de fleste Punkter staaer som et Forbillede for alle andre. De Dage ere forlængst forbi, da Molière maatte optræde som Supplikant for at faae sin „Tartuffe“ bragt paa Scenen, og da Corneille var nødt til at tilsmudse sine Bøger med Smigerfortaler til den Tids Mægtige. Den franske Forfatter i det nittendende Aarhundrede er ikke blot tolereret og protegeret; han horer som Quinet og Michelet til Landets mest anseete Borgere, han bliver som Thiers hentet fra sit Skrivebord til Præsidentstolen, han voxer som Victor Hugo efterhaanden op til at blive ikke et Geni, der beundres, men en Afgud, der tilbedes.

I materiel Henseende staae Sagerne ikke ganske saa godt, og heller ikke saa godt, som man udenfor

Frankrig let er tilboielig til at antage. Folk, der skrive for det store Publikum, Roman- og Dramaforfattere samt Journalister, blive naturligvis rige, naar de endelig engang har brudt igjennem og er kommen i Mode. Alexander Dumas den yngre har i Avenue de Villiers en Eiendom, som horer til de rigest udstyrede i hele Paris; Romanforfattere som Daudet og Zola kan sælge deres Bøger saa noget nær til hvilken som helst Pris, de selv bestemme, og Albert Wolff er rig nok til at kunne spille omtrent en halv Million bort, som han har tjent sig ved at skrive Feuilletoner. Men for det Forste er ikke Alle, der skrive, saa heldige at skrive for det store Publikum, og for det Andet er det selv mellem Folk med uomtvisteligt Talent i det Allerhøjeste kun En af Hundrede, der virkelig bryder igjennem, saa han bliver moderne. Og naar man i Frankrig ikke er det, kan det undertiden knibe en Del for at slaac sig anstændigt gjennem Livet.

Jeg taler her ikke om Nesterne fra Bohèmeverdenens Dage. Disse Nester ere i 1878 saa sparsumme, at man kan afføge hele deres gamle stolte Residens: Quartier Latin, uden at kunne drage mere end en halv Snes Stykker frem fra en eller anden tilstøvet Krog, hvor de leve gjemt og glemt midt i en Verden, som de ikke forstaae, og som ikke forstaaer dem. Andre Tider, andre Mennesker. Med de lyse, lette Dage ere ogsaa de glade Bohemiens døde ud, og

i deres Sted er der kommet graahaarede Alvorsmænd paa tredive Aar. Jeg fulgte en Eftermiddag hjem fra et Møde med en yngre, meget læst parisisk Romanforfatter. Det var ualmindelig varmt, og jeg foreslog ham, at vi skulde sætte os et Dieblif udenfor en Boulevardkafé. Det er første Gang i fire Maanedes, at jeg har været paa en Kafé, sagde han. — Og jeg, som troede, at de franske Forfattere levede og døde paa Kaféerne! — Det er gamle Traditioner, svarede han, der er saa overlevede som Noget i denne Verden kan være. Den franske Forfatter fra 1878 lever og doer ved sit Skriverbord. Tager han sig engang hver anden eller tredie Uge nogle Timer fri, er det ikke for at gaae paa Kafé, men for at tilbringe dem sammen med sin Hustru i en eller anden lille snever Vennekreds.

Hvad jeg af Erfaring kan domme om modsiger i ethvert Tilfælde ikke denne Fremstilling af Forholdene. Naar jeg har skullet opsoge En eller Anden af det skrivende Paris, har jeg altid fundet ham i langt bortliggende, stille Bykroge, fordybet mellem Boger og Papirer i et tarveligt, men hyggeligt Hjem, kuriøst nok altid iført en blaa eller hvid Arbejderblouse. Alle Udtalelser, som jeg har kunnet opsamle i og udenfor den litterære Kongres' Møder stemme da ogsaa overens i, at Tugen i det arbejdende Paris arbejder saa flittigt som netop den franske Skribent. „Der er ikke,“ siger Jules Vermina i en Indstilling til Kongressen, „nogen Haandværker eller nogen Dagleier, som paalægger

sine Arme, sine Hænder, sit Legeme blot Halvdelen af den Anstrengelse, Forfatteren daglig fordrer af sin Hjerne." Og det Billede, han samtidig giver af disse Anstrengelsers Udbytte, er unægtelig alt andet end lyst. Mellem Medlemmerne af Société des gens de lettres — og man huske vel paa, at det ikke er enhver Literat fra Gaden, der kan blive Medlem af dette ansete Selskab — er det knap Fjerdeparten, der ved litterært Arbejde kan finde tilstrækkelige Midler til sit og sin Families Livsophold. Og for Pluraliteten af denne Fjerdepart lykkes det endda kun ved Udsødelser af en Arbeidsenergi, som meget ofte overstiger Kræfterne, saa den triste Ende paa det Hele bliver et langvarigt Dodsleie i et eller andet Hospital.

Maaskee er dette Billede dog i Virkeligheden tegnet med noget for mørke Farver. Og under alle Betingelser er den store Hjælper i alle saadanne Tilfælde, Associationen, isærd med at gjøre Meget bedre. Der eksisterer i Paris tre Selskaber: Société des auteurs dramatiques, société des gens de lettres og société des auteurs et compositeurs de musique, som alle virksomt understøtter Talentet i den Kamp for Livet, i hvilken tidligere saa Mange ere bukkede under, selv af de Dydigste og mest Energiske. Navnlig har Société des gens de lettres gjort ikke saa lidt. Uaffæet dets Fortjenester af Beskyttelseslove indenfor Landets Grændser, der hindre den tidligere frie Reproduktion af ethvert litterært Arbejde næsten

samtidig med at det udkom, har dette Selskab grundlagt for det Første en Understøttelsesforening, der i ethvert Tilfælde sikker Medlemmerne mod at lide absolut Nød i deres Alderdom, samt tillige et Slags Laanebank, hvor enhver Forfatter kan faae Forstud mod Aflevering af Modtagelsesbevis fra den Forlægger eller Avis, til hvem han har solgt sin Bog, men som endnu ikke vil eller kan betale ham. Det er, særlig i Paris, en Institution af overordentlig Betydning. Havde den existeret i Gérard de Nerval's Dage, havde den ulykkelige Forfatter maaskee ikke taget Livet af sig. Ganske vist disponerer den endnu kun over omtrent fyrgetyve tusind Francs, men det er dog altid en Begyndelse; det er det første Skridt, og man søger ibrigt at kunne gjøre ogsaa de følgende. Paa den næste litterære Kongres, der skal afholdes i London 1879, vil saaledes Spørgsmaalet om Oprettelsen af en litterær Kreditbank komme til at staae i første Række paa Dagsordenen, og i selve Frankrig er der allerede gjort flere Henvendelser i denne Retning til den republikanske Regjering, „hvem det tilkommer at give Arbejdet i dets mest respektable Form Plads under Kreditens befrugtende Sol.“

Efter dette Omrids af Forholdene i Frankrig, lade vi de forskjellige Landes Repræsentanter ved Kongressen føre os Europa og Amerika rundt. Et af de lyseste Billeder bragte Ferdinand Gross, en ung talentfuld østerrigsk Litterat, for nylig hædret med

Prisen for den bedste tydske Feuilleton, fra sit Hjem ved den smukke blaa Donau. Den østerrigiske Litteratur har længe suklet under politiske Vænter. Men fra 1849 blev Pennen en Naarde i alle deres Haand, som kæmpede for den franske Revolutions Principer. Som Minerva af sin guddommelige Faders Hoved sprang Journalistiken en skjøn Dag ud af denne Bevægelse. Nu nyde Journalister og Stribenter af enhver Kategori almindelig og ubestridt Agtelse. Ved enhver Leilighed bliver der taget tilbørlig Hensyn til Journalisterne som en betydningsfuld og indflydelsesrig Korporation. Skjondt den østerrigiske Presse er meget ung, egentlig ikke stort over tredive Aar, har den i denne korte Tid tilkæmpet sig en meget fremragende Position. De i dens Tjeneste arbejdende Publicisters materielle Stilling staaer naturligvis i Forhold dertil. En anseet Medarbejder ved et Wienerblad har 7 til 8000 Francs i Gage om Aaret, undertiden endogjaa 12 til 14000, og Hovedredaktorerne f. Ex. ved „Neue freie Presse“ og „Tageblatt“ tjene 60—100,000 Francs om Aaret.

Spvad angaaer de Forfattere i Østerrig, som ikke ogsaa arbeide i Pressens Tjeneste, de, der udelukkende ere Digtere, Romanskribenter eller dramatiske Forfattere, modtage de i Regelen af Regeringen en eller anden offentlig Ansættelse, eller ogsaa tilkjendes der dem aarlige Pensioner paa Kultusministeriets Budget i Lighed med Digtergagerne hos os. Væsentlig for

dem, der udelukkende ere henviste til at leve af deres Pen, er Selskabet Concordia i Wien stiftet, oprindeligt kun en Journalistforening med dobbelt Formaal og delt i to Afdelinger. Den ene understøtter Enge og Fattige samt Enter og Faderløse efter Foreningens Medlemmer, den anden er et Slags Livsforsikrings-selskab for de ældste Medlemmer. Concordia eier for Diebliffet en Kapital paa omtrent halvtredie Millioner Francs. Medlemmerne betale to og en halv Francs om Maaneden, hvorfor de tilsikkes en aarlig Præmie i deres Alderdom af femten hundrede Francs. Med litteraire Spørgsmaal bestjæftiger Concordia sig ikke directe, men ved paakommende Leilighed har den dog taget sig ivrigt baade af Journalisters og andre Litteraters Interesser. Den har desuden oprettet et Værestribunal, som dommer hvert Medlem, der er mistænkt for en uhæderlig Handling, og den har Ret til at udslutte de saaledes Domte af Medlemslisten.

Ungarn var paa Kongressen repræsenteret af en af sine mest talentfulde Sønner, Dr. Max Rordau. Ifølge ham er de ungarste Forfatteres moralske Stilling i Samfundet saa god som nogensteds, medens den materielle derimod lader en Del tilbage at ønske, selvfolgelig ganske simpelt af den Grund, at Ungarst i selve Ungarn har konkurrerende Sprog ved Siden af sig. Det er saaledes Alle bekendt, at i Hovedstaden Besth de betydeligste Blade udgives paa Tydsk.

Den ungarske Forfatter nyder i sit Fædreland en Anseelse og en Sympathi, der maaskee endogsaa undertiden tør kaldes usorholdsmæssig stor, idet man ikke saa ganske sjældent ved hans Arbeide mere tager Hensyn til Patriotismen i det end til det Talent, hvormed han stiller sig ved det. Den litterære Karriere fører i Ungarn til Alt, selv til de høieste Embeder og Hædersposter. Men den ungarske Nation er ikke stor; selv den mest talentfulde Forfatter finder forholdsviis kun faa Læsere og kan som Folge deraf heller ikke drage stort Udbytte af sine Skrifter. De videnskabelige Arbeider udgives i Regelen paa Bekostning af National-academiet eller i det mindste med Understøttelse af det, og de belletristiske kan meget ofte søge længe efter en Forlægger. Der trykkes aldrig større Oplag end tusinde Exemplarer, og nye Udgaver høre til de store Sjældenheder. Størsteparten af de ungarske Forfattere, selv de mest berømte, er derfor nødt til at tage deres Tilflugt til Journalistiken, der i det mindste har den Fortjeneste, at den kan brodføde dem, som vie den deres Kræfter. Naar man har seet det Særly, at ungarske Sribenter ere blevne velhavende, er det skeet gennem Journalistiken.

Der eksisterer i Budha-Pesth to litterære Selskaber. Det ældste af dem paatager sig Udgivelsen af poetiske Mesterværker, baade nationale og fremmede. Det er meget anseet og meget ærbærdigt, men samtidig en Smule laugsomt og rigurost. Det yngre har

Ungdommens Aktivitet men kan paa den anden Side ikke sige sig ganske fri for dens Ubesindighed. Endvidere findes der endnu et tredie Selskab, udelukkende med Understøttelsesformaal for Die. Det er meget rigt og gjør ogsaa megen Nytte, men har den Feil i altsfor hoi Grad at præstere sin Assistance under Form af Almisse.

I Tydskland er det, efter hvad Dr. Schweichel oplyste, omtrent umuligt at adskille Forfatterens moraliske Situation fra den materielle. De har begge samme Rod i den periodiske Presse. Men efterat Stempelafgiften for Aviserne er afskaffet, er denne Presse mere og mere bleven en industriel Forretning, der ikke har noget hverken med Politik eller Litteratur at gjøre. Der er som Folge heraf opstaaet et litterært Proletariat til ikke ubetydelig Skade for de virkelige Forfattere af Talent. Det store Publikum har vanskeligt ved at drage Grændserne, og saameget mere som Regjeringen saa smaat har vænnet sig til at henregne den litterære Verden til „katilinariske Existencer“. Den kundskabsrige og begavede Forfatter nyder dog endnu i Tydskland som overalt ikke blot Respekt, men hoi Anseelse.

De tydske Journalister ere ikke synderlig godt afslagne. Grunden er deels den, at man har Overflod paa skrivende Mennesker, som ikke komme Litteraturen ved, deels at Landet langtfra er saa rigt som Frankrig eller England, deels endelig at det kvindelige Element,

navnlig paa Feuilletonens Domæner, begynder at blive mere og mere dominerende. De dramatiske Forfattere ere de bedst betalte; derpaa komme Romanforfatterne, og den tredje Blads indtægt saa Hovedredaktorerne. Alt efter Bladets Betydning og Stedet, hvor det udkommer, vege deres aarlige Indtægter mellem 3 og 12,000 Francs, og deres Arbejde er meget strengt. Ved litterære og Ugeblade er Gagen betydeligt mindre. Romaner, hvis Forfattere ikke hore til de ganske enkelte særlig berømte, betales for første Oplag med 60 til 400 Francs pr. trykt Ark. De dramatiske Forfattere faae fra Nationalscenerne en ligesom hos os ved Lov bestemt Tantième.

I Tysklands betydeligste Byer er der overalt oprettet litterære Selskaber, hvis Formaal er at forsvare Medlemmernes Interesser og at understøtte dem, som lide Mangel. Desuden findes der den saakaldte „Deutscher Journalistentag“, som afholder en aarlig Kongres og har et permanent Bureau, med hvilket enhver Avis kan sætte sig i Forbindelse.

Germanismens lille Udslyttergaard mod Vest, Holland, kan langtfra glæde sig ved noget litterært Velvære. Det er der saa at sige umuligt for Forfatterne at leve af deres Pen; selv de mest berømte hollandske Skribenter føre en temmelig tarvelig Existens og see en høist usikker Fremtid imøde. Det er hderst sjældent, at en Bog bliver trykt i mere end tusind Exemplarer. Man læser meget, men det

er ligesaa meget Fransk og Tydsk som Hollandsk. Kun Journalisterne ere i materiel Henseende ganske heldigt situerede, men med deres Anseelse stiller det sig just ikke altid ligesaa glædeligt.

Bedre ere Forholdene i Belgien. Selv Forfatterne af videnskabelige og oplysende Skrifter faae deres Arbeide godt betalt. Journalisterne kan, om end ikke samle sig Formue, saa dog leve fortræffeligt af deres Pen, og belletristiske Bøger, selv Vers, finde let en Forlægger. Kun de dramatiske Forfattere kan ikke tage Concurrencen op med Franskmændene og maae finde sig i enten at expatriere eller renoncere paa at leve af deres Arbeide. De litterære Selskaber er talrige i Belgien. Flere af dem paatage sig at publicere deres Medlemmers Arbeider.

I Schweiz finder man ikke nogen særstilt litterær Samskandsklasse. Forfatterne offrer sig kun høist undtagelsesviis alene til Litteraturen; de har ved Siden af deres litterære Beskjæftigelser en Livsstilling, hvoraf de leve. Man finder dog ogsaa der en indflydelsesrig Presse samt høitansete videnskabelige og litterære Tidsskrifter.

For de romanske Landes Vedkommende synes det at see sortest ud i Italien. Idetmindste hvis man tor troe de italienske Repræsenter paa Congressen, læses der paafaldende lidt i dette skjonne Land. Selv Digteren med Talent er nødsaget til at forære sine Bøger bort, hvis han vil gjøre sig Haab om at blive

læst. Og foruden disse for Forfatterne høist uheldige Forhold leve de samtidig under et betydeligt mere end andenstedes grasserende Kameraderis Svobe. Det er ikke de Stribenter, der har størst Fortjenester, men de, som har de bedste Stotter til at pousere sig frem, der opnaae en vis Berømthed. Italiens litterære Liv liber aabenbart endnu under gamle Dages politiske Sondersplittelse og Despotisme. Men ligesom Landet paa saa mange andre Omraader er i Færd med at tage sig stærkt sammen, efterat det endelig under rolige og frie Forhold kan udvikle sig sundt og normalt, saaledes vil det seneste nationale Opsving forhaabentlig ogsaa snart komme Litteraturen og dens Dyrkere tilgode.

Lidt bedre seer det ud i Spanien. Den unge Digter Luis Alfonso, den tredie Afdelings Rapportør for den samlede Kongres samt en af dennes mest sympatetiske Medlemmer, skildrer Forholdene i sit Fædreland saaledes:

De spanske Forfattere nyde, naar de er i Besiddelse af extraordinært Talent, og naar det er lykkes dem at gjøre dette bekjendt, Ugtelse og Anseelse hos Alverden, undertiden endogsaa hos deres politiske Modstandere. Men deres Arbejder naae imidlertid kun sjeldent flere Oplag. Et enkelt Bind Digte „las Dolores“ er udkommen i trettende; men dette Held, der er en ganske særlig Undtagelse, er netop arriveret en Poet, som i Forveien er særligt velstaaende. Digte betales

sædvanligviis ikke i Spanien. Der er ganske vist en tre, fire „Revueer“ i Madrid, som offentliggjøre og honorere Vers, men i Almindelighed ere Poeterne nødte til at forære deres Landsproducter bort og være glade til, naar de kan faae dem udgivne. Hvad de dramatiske Forfattere angaaer, er der adskillige, som baade har Talent og som har haft Held med sig, men naar der ikke er Tale om Feerier, kan de Heldigste dog kun tjene i det Høieste 10 til 15,000 Francs om Aaret. Det er i Spanien, som omtrent allesteds, hos Journalistiken, at Forfattere af enhver Art søge et bestyttende Tag. Men selv om man ved dens Hjælp kan slaae sig gennem Livet, ere Bladene dog ikke rige. Kun eet, „la Correspondancia de España“, er blevet Millionær; men det bringer udelukkende Smaanyheder og har Intet med Litteraturen at gjøre. Den bedste og mest positive Belønning for Forfatterne er næsten altid i Spanien en mere eller mindre fremtrædende administrativ Post. Og anderledes vil Forholdene neppe stille sig, for Publikum lærer at læse mere. Men der gjøres Dag for Dag Fremskridt i saa Henseende, og naar de spanske Damer ikke læse saa meget som f. Ex. de nordiske og ikke skrive saa meget som de thdske, er det uden Tvivl, fordi de forstaae sig bedre paa at inspirere til at skrive end paa selv at læse eller skrive.

Helt anderledes stiller Sagen sig, ifølge den russiske Repræsentant Boris Tchiviler, i det store Czarrige.

Hr. Schiviler var desværre temmelig lakonisk i sine Meddelelser, men man fik dog at vide, at Forfatterne i Rusland ikke har nogen Grund til at beklage sig. Det læsende Publikum er der baade meget talrigt og meget entusiastisk; de russiske Damer læser mere end de franske og meget mere end Spanierinderne og Italienerinderne. Det virkelige Talent er altid sikkert paa at kunne bryde sig en Vane, finde Forlæggere og endog saa tjene Penge.

Vil man det Sidste i Polen, maa man der som saa mange andre Steder indrullere sig under den periodiske Presses Faner. I Warschau udkommer der over tredsindstyve Blade, skrevne paa Polsk, og nogle af dem udgives i 13 til 15,000 Exemplarer. De kan ganske vel brodføde dem, der arbeide i deres Tjeneste. Men forresten er det ogsaa muligt at leve udelukkende som Litterat i Polen, og man har endog saa seet Exempler paa, at Bøger, der nyde særlig Anseelse, ere blevne solgte i et Antal af 10 til 12,000 Exemplarer.

I den nye Verden er der en mægtig Nation, hvor Alt trives, endog saa Litteraturen. Gjennem den nordamerikanske Repræsentant paa Kongressen, Mr. Bishop, fik man imidlertid at vide, at de engelske Bøger oversvømme den amerikanske Litteratur til ikke ringe Skade for de nationale Forfattere. De Skribenter, der gjøre sig mest bemærkede ved deres Talent, ansættes i diplomatiske Poster og andre frem-

ragende Embedsstillinger. Ofte samle de ogsaa Tilhørere til Konferencer i Theatrene, hvad der kan indbringe meget betydelige Summer.

Det er imidlertid stadig Journalistiken, som bringer de solideste Fordele, og i de forenede Stater mere end noget andet Sted. Den store Republik tæller fyrgetyve Millioner Indbyggere, og der er ikke en eneste Familie, som ikke læser sin Avis. Bladene, fornemmelig i de store Byer, i New-York, Philadelphia, Chicago, San-Francisco o. s. v. ere enorme baade med Hensyn til Format og Mængden af det Stof, de indeholde. Ligeledes er deres Indflydelse overordentlig stor. Men Journalisternes Anseelse staaer ikke altid i Forhold hertil. Der arbejder mange Folk uden Talent i Bladenes Tjeneste, og de uophorlige personlige Polemiker bidrage heller ikke til at forøge Ugtelsen for den hele Stand. Til Gjengæld hjælpe naturligviis Bedrifter som Stanleys og New-York Herald's, der forovrig ikke agter at lade det blive ved Afrikaexpeditionen, men for Diebliffet er i Færd med at udruste en Nordpols-expedition, som under Stanleys Ledelse skal søge at naae, hvad saa Mange tidligere ikke har naaet.

Følge Santa-Anna-Mexy, Repræsentant for Brasilien, og aabenbart en Repræsentant, som Keiserdommet ved Amazonfloden kan være stolt af, staaer det sig ikke daarligere med Journalistiken i Syd- end i Nordamerika. Takket være det liberale Regimente i dette fremadstræbende Land har Pressen der taget et

meget betydeligt Opsving, og om end de egentlige Forfatters Stilling maa kaldes noget prekær, væsentlig som Folge af Oversættelsernes stadig voksende Mængde, er Journalisternes til Gjengjæld saa meget desto mere tilfredsstillende. Der er Blade overalt; „Journal di Comercio“, der udkommer i Format som Times, trykker over 20,000 Exemplarer om Dagen, og f. Ex. bets Korrespondent i London har en aarlig Gage af 36,000 Francs. Man seer, at Brasiliens Diamantminer sende Grene af deres Veier helt ind i Uvisernes Redaktioner.

Ogsaa i de sydamerikanske Republiker har man en Litteratur. I detmindste paaftaaer Mr. Torres Caicedo, at man i disse Lande ogsaa beskæftiger sig med andre Ting end med at styrte Regjeringer og udnævne Generaler. Der skal der existere en rig Poesi og Forfattere af stort Talent. Vi heroppe ved den anden Verdenspol har ganske vist ikke nogen Anelse om alt det, men det kan jo rigtignok disse sydamerikanske Republiker, hvilke man ude i den store Verden seer hen til mindst med den samme Interesse som til os, ikke gjøre Noget for. Ifølge samme Mr. Caicedo ere Forfatterne, Journalisterne derunder iberegne, i hine Egne af Verden yderst respekterede, under alle Betingelser de, der kæmpe for en Idee. De bliver ofte Deputerede, Ministre, ja endog saa Præsidenter for de paagjældende Republiker.

Ved Siden af saadanne Beretninger om litterære Eldoradotilstande tog de Dplhsninger, der kunde gives

om de nordiske Lande, sig naturligvis ikke ud. Men Alt i Alt viste det sig dog, at Forholdene hos os ingenlunde var daarligere, og at Forfatterne her i det hoi Norden paa ingen Maade vare uheldigere stillede end de fleste andre Steder. Hvad disse Oplysninger gif ud paa, behøver jeg selvfølgelig ikke her at meddele; man kjender naturligviis sine egne Vinduer.

Forhaabentlig har man ogsaa idetmindste i ren Almindelighed et saadant Indtryk af litterære Guldbaldertilstande i England eller rettere sagt af gylbne Tider for Forfattere, at man ved egen Imagination tildeels kan udfylde den Lufte, der er fremkommen i denne Revue ved at de engelske Repræsentanter paa Kongressen fulgte det samme Taushedsystem, som i Regelen er adopteret af alle Englændere. Af Mr. Blanchard Ferrolld fik man kun at vide, at der i London existerer to Understøttelsesselskaber for Forfattere „the Royal Literary Fund“, der lever af Bidrag fra den store Verden, samt „News Papers Press Fund“, der uddeler Pensioner og Hjælp i Sygdomstilkælde, og hvis ikke ubetydelige Kapital er fremkommen deels ved Gaver, deels ved Medlemsbidrag.

Vi har nu passeret den hele Nationernes Gade til Ende. Overalt har vi seet Forfatteren indtage en anseet Stilling i Samfundet; han savner kun høist undtagelsesviis Respekt for sit Talent, men derimod savner han desværre adskilligt hyppigere Betingelserne for, at dette Talent kan forshyne ham med de nød-

vendige Subsistensmidler. Uviserne ere isærd med at gjøre det af med Bøgerne; den skrivende Part af Menneskeheden finder saa godt som allevegne kun i Journalistiken et tilstrækkeligt Erhverv. Man eller vil Forfatteren ikke træde i dens Sold, slaaer han sig sædvanligviis kun tarveligt og med Besvær gjennem Livet.

Der er da endnu Udskilligt at gjøre. I de fleste Lande er man allerede inde paa den eneste rigtige og fornuftige Vej, den eneste, ad hvilken man virkelig kan naae til et Maal: Udfociationen. Men den litterære Kongres har gaanske rigtig seet, at man ikke tør blive staaende herved. Vi leve i de hurtige Kommunikationers, i Telegrafernes og Telefonernes Tid. Kunstens og Tankens Verden bør ikke holdes udenfor denne Stromning, de forskjellige Landes Litteraturer og de forskjellige Landes Forfattere bør gaae fremad ikke spredt og enkeltviis, men i samlet, sluttet Række.

Den litterære Kongres har slaaet dette Princip fast. Af det kortvarige Møde i Sommer er der fremstaaet en international litterær Forening, hvis Hovedformaal skal være Organisationen af regelmæssige Forbindelser mellem de forskjellige Landes Forfattere. Denne Forening, hvis Titel er »Association littéraire internationale«, og hvis Sæde er Paris, blev indstiftet af Kongressen, før den traadte fra hinanden, og det blev samtidig overdraget til en Komitee, bestaaende af

Forfattere fra alle Lande, at udarbejde dens Love og overtage Bestyrelsen af den.

For omtrent en Maanedstid siden er den bleven endelig constitueret. Den vil, som sagt, først og fremmest tilvejebringe permanente Forbindelser mellem Forfatterne i alle Lande samt sørge for Udbredelsen af deres Arbejder ud over deres egen Nation og deres eget Sprog. Der skal i Paris indrettes et Forsamlingslokale, som til enhver Tid staaer aabent for Medlemmerne; endvidere anlægges et internationalt Bibliothek til deres Disposition, holdes Foredrag om de forskjellige Landes Litteratur og litterære Forhold samt udgives et maanedligt Tidsskrift, der holdes å jour med Foreningens Arbejder og med den litterære Bevægelse Verden over. Fremdeles paatager Foreningen sig at vaage over Gjennemførelsen af de Principer, som Kongressen har adopteret med Hensyn til den litterære Eiendomsret samt assisterer ethvert af Medlemmerne, naar han onsker sine Arbejder oversatte i fremmede Sprog. Tillige vil man, naar tilstrækkelige Midler forefindes, drage Understøttelsesformaal ind under Foreningens Territorium. Medlem kan enhver Forfatter blive samt Andre, der har Fortjenester af Litteraturen. Der betales som Indtrædelsescontingent ti Francs samt aarlig femten Francs, i hvilken Sum Abonnementsprisen for Foreningens Tidsskrift er indbefattet. I Foreningens Bestyrelse findes af mere almindelig kjendte Personligheder, bl. Andre About,

Auerbach, Emilio Castelar, Figuiet, Victor Hugo, Hector Malot, Jules Simon, Baron Taylor, Turgenjew samt Boghandlerne Dentu og Gachette. Af Danste er saabel dette Maanedsskrifts Udgiver som Forfatteren af denne Artikel Bestyrelsesmedlemmer, og man vil da ved Henvendelse til dem kunne faae alle yderligere Oplysninger om Foreningen.

I Frankrig har denne Forening allerede bundet ikke ringe Tilslutning. Og naar de Forfattere fra alle Lande, der havde givet Møde ved Kongressen, vender hjem fra den Broderskabets store Fests, som i Sommer har samlet dem og lært dem at kjende og skatte hinanden, vil det ikke vare længe, for den litterære Association virkelig bliver det, som man har tænkt sig med den: en ny, veltalende Ordforer for Forligelse og Udførelse, for Enighed og Samdrægtighed paa alle Punkter, en Falang til i den Armee, der samler sig om Fredens og Humanitetens, om Fremskridtets og Civilisationens mægtige Banner.

Baschinka.

En Fortælling af L. Herzberg-Fränkcl.

Det var i August Maaned. Landsbyen var saa mennesketom, som om en dræbende Vind var gaaet hen over den. Saa mange af dens Beboere, som man havde anseet for arbejdsdygtige, Mænd, Kvinder, unge Drengene, der neppe havde overstredet Barnealderen, vare netop blevne drevne ud i Markerne som en foragtelig, villieløs Hjord, for at fylde den rige Herremands Lader. Glendige og forsultne, manglede de det Allernødvendigste midt i denne Overflod og gavede tungsindige deres Armkræfter i Bytte for et usjelt Stykke Brød. Det er den Livegnes Lode, han, som dog repræsenterer Eierens Rigdom. Hans Blod, hans Nætter og Dage, hans physiske Kræfter, hans aandelige Evner, Alt hvad han eier tilhører en Fremmed, hvem han er underkastet af Loven; han kan udleies, sælges eller bortspilles som en livløs Gjenstand; hans Liv er som Ormens under den Jod, som knuser den; men som Ormen lider han i Taushed. Fra Barndommen vant

til Savn, til Offre, til passiv Lydighed, skræmmet ved Exempler paa uboielig Strengthed, slæber den Livegne sin Byrde, saa langt hans Kræfter række.

De ere altsaa Alle borte, med Undtagelse af nogle svage Oldinge og nogle unyttige Born, de eneste Bæsnere, som ere tilbage i Landsbyen. De lave Leerhytter ere aldeles tomme; ikke fra et eneste af de forfaldne Straatage stiger en Røg i Veiret; ikke en Brægen, ikke en Brin sten høres; Bornene see ikke, de Gamle vove neppe at passiere sammen; Alt seer hemmeligt, frygtsomt, under Indskydelse af en vis tilbavt Frygt, som paa dette Sted har banlyst Glæden og ligesom udtørret Livet. Paa den nærmeste Hoi hæver sig Slottet ligesom en Trusel; det er Symbolet paa den absolute Magt, Ornereden, som Intet kan modstaae. Netop nu stiger en Mand ned ad denne steile Staa-ning, en Mand, hoi af Væxt, i Jagtdragt, med Krave- stovler og Ridepidst i Haanden; to Mynder springe foran ham. De saa Folk, han moder paa sin Bei, boie sig næsten til Jorden for ham; han svarer ikke engang med et Blik; han skrider langtsomt gjennem den tause Landsby. Ved Enden af denne viser sig et stort Hus. Blomsterne, som omgive det, Sangen af de Fugle, som i Bure ere ophængte paa de hvide, glatte Mure, den velbedligeholdte Bei, der fører op til Porten, Hønsenes muntre Raglen, mens de trippe om paa Møddingen i Gaarden, alle disse Tegne paa Velstand staae i starp Modsetning til Landsbyens

ovrige elendige Udfeende. Det er Kroen. Her boer Jacob Ufchenas, en gammel Mand, som har lidt til Bedste, og som har en Datter, en meget smuk Pige.

Foran Huset er en Mand ifærd med at grave en Groft han kaster Spaden, blotter Hovedet og boier sig dybt.

„Er Gjestgiveren hjemme?“ spørger Herremanden.

„Nei, Herre.“

„Hvor er han?“

„Paa Olie-møllen, Deres Excellence.“

„Og Bafchinka?“

„Hun er hjemme.“

Herremanden træder ind i Huset og støder uden videre Døren op til et Bærelse, hvor en ung Pige, bestjæstiget med at slye, forstrækket farer op ved Gjæstens Indtrædelse. Denne har kastet sin Hat og sin Pibst paa en Slags Divan, hvor han nu selv sætter sig; efter at have trukket en Stol hen til sig for mageligt at kunne strække sine lange Ben, fordret han Svar af det stakkels Barn, der staaer med blussende Kinder og skjælvende Hænder. Hun staaer som den Skyldige foran sin Dommer, med Dinene sænkede mod Jorden.

— „Jeg har skrevet Dig til, Bafchinka,“ — begynder Herremanden. — „Har man leveret Dig min Billet?“

„Ja, Deres Excellence.“

„Og i saa Fald, hvorfor er Du da ikke kommen op paa Slottet?“

„Hvad skulde jeg der?“

„Du skal forestaae Huusholdningen, indtil jeg gifter mig igjen.“

„Men jeg er ikke istand til at lede en saa betydelig Huusholdning, Herre; desuden bliver min Fader jo saa alene.“

„Men jeg, er jeg da ikke alene? Jeg fritager Dig for Huusholdningen, siden den forstrækker Dig saameget, Du skal være Dame, hvis Du har Lyft dertil, men Du skal boe under mit Tag, det har jeg nu sat mig i Hovedet. Jeg vil have Dig hos mig, horer Du? Dit Liv skal blive behageligt, vær kun rolig. Jeg skal lade Kjoler komme til Dig fra Moskou, jeg vil give Dig en Bogu, Du skal blive opvartet af mine Folk. Siig ja, Baschinka, det vil tjene Dig bedst.“

„Bliv ikke vred over mit dristige Svar, men hbad De der forlanger er en Synd, og jeg kan ikke gaae ind derpaa . . . nei, aldrig. Jeg er kun en stakkels, uvidende Sødepige, og De er en fornem Herre, som vi skulde Uhdighed, men . . .“

„Og det er netop denne Uhdighed, som Du synes at glemme. Min altfor store Godhed har fordærvet Jer, Dig og din Fader. I huske ikke mere, at Alt, hbad der omgiver Jer, tilhorer mig, at jeg kan jage Jer ud af Huset, naar jeg lyst, og at I ikke have Ret til at tage en eneste Krumme med Jer.“

„Betaler min Fader ikke sin Leie?“

„Det manglede kun, at han ikke skulde betale! . . . men om han saa betalte ti Gange for een, saa for-

andrer det Intet i Sagen. Goderne har ikke Ret til at boe paa disse Enemærker; din Fader kan kun være her som min Undergivne, min Tjener, en Livegen, hvem jeg har Ret til at fratage den sidste Hvid."

"Det veed min Fader ret vel, naadige Herre; det er netop hvad han sagde, da jeg viste ham Deres Brev."

"Du har viist ham Brevet?"

Den unge Pige taug.

"Og han har uden Tvivl bestryket Dig i din Vægning. Svar!"

Men Bafchinka taug haardnakket; hun frygtede for at skade sin Fader.

Da reiste Herremanden sig, lagde sin Haand paa hendes hvide Skulder og sagde i en blidere Tone:

"Seer Du . . . Forstaa mig vel. Da Du endnu var et Barn og tegnede til at blive Egnens smukkeste Pige, fastede jeg allerede mine Dine paa Dig. Af Kjærlighed til din Skjonhed overlod jeg din Fader dette Herberg . . . jeg har overladt ham det for en ringe Betaling; jeg har altid viist mig tolerant imod ham, for at han kunde skabe sig en vis Velstand, og for at Du kunde nyde godt deraf. Han er min Skyldner i enhver Henseende, men Du er maaskee uvidende derom. Nuvel, jeg fordrer nu Dig som Lon for de mange Mars Belgjerninger. Din Fader skal paa den Maade betale sin Gjæld. Han kan vælge . . . det gjælder Dig eller Alt, hvad han eier. Du fatter, hvad der vil blive af Eder begge, hvis jeg igjen lader

Eder synke ned i den Armod, hvoraf jeg tidligere drog Eder op."

Bashinka boiede Hovedet; hun forstod den fulde Betydning af disse Ord, hun kjendte den Mand, som til hendes Ulykke havde kastet sine Dine paa hende.

"Hvæl?" . . . gjentog han.

"De kan odelægge os," sukkede den unge Pige, "det maa vi taale."

Breden og Maseriet over maaskee for første Gang at blive mødsagt havde farvet Herremandens Ansigt purpurrodt; hans høie Skikkelse rettede sig i Vejret, hans Næsebor og hans blege Læber zittrede; et Dieblif lignede han et Røddyr, der er rede til at kaste sig over sit Bytte: — "Ja, jeg skal odelægge Jer," fremstammede han, idet han skar Tænder. "Skjælb!" . . .

Uk! hun skjælvede alt, uden at han behøvede at opfordre hende dertil; alt Blodet strømmede til hendes forpinte Hjerte, som om hendes Bryst skulde sprænges: vanæret, fornedret, hvis hun gav efter, traadt under Fodder, hvis hun stod imod, fortabt oversfor sin Gud, eller udstodt i den dybeste Elendighed . . . hvilket Valg! og hendes Fader! Den stakkels, gamle Mand, hvor var han ikke at beklage, hvad hun saa end gjorde! Flygte? men hvorhen? Hvor i disse nordlige Provindsfer vilde et gjæstfrit Hus aabne sig for en fortviblet Jodes Klage?

"Skjælb!" gjentog Herremanden. — "J troe nok, at jeg har ophørt at være Eders Herre, fordi J saa-

længe har levet uden Bekymringer? En Gang endnu skulle I føle min Magt. Jeg kan vel ikke dræbe Eder, men jeg kan forfølge Eder indtil Døden, jeg kan fratage Eder Alt, hvad I eie, og jage Eder ud af Huset som skabede Hunde; jeg kan Draabe for Draabe ud-
 fuge Blodet af Eders Arer, uden at Nogen vil lytte til Eders Klager. Kunne I maaskee tage Eders Tilflugt til Regjeringen? Regjeringen formaaer Intet. I ere Jøder, og overalt er det lukket for Eders Race. I ville sagtens ikke bove, ved atter at sætte Eders Fodder indenfor denne Landsby, at trodse de keiserlige Love . . ."

Bafhinka kastede et Blik fuldt af Dødsangst ud af Vinduet. I samme Dieblig nærmede Jacob Wschkenas sig tryk og rolig sin Bolig, ubidende om det Uveir, som der havde knust hans Lykke.

„Min Fader, der er min Fader!“

Herremanden fattede sig i et Secund; derpaa aabnede han med fast Haand Døren til det tilstodende Værelse og sagde til den unge Pige: „Gaa derind, din Fader maa ikke see Dig eller vide Dig saa nær. Gaa!“

Hun adlod. I samme Dieblig traadte Oldingen over Dørtærskelen. Skjøndt overrasket og en Smule forstrækket ved at see Gribben i sit Dueslag, vidste han at forstille sig og boiede sig i Tausked.

„En Forretning fører mig til Dig, Jacob. Sæt

Dig kun og hør, hvad jeg har at sige Dig, uden at afbryde mig."

Den Gamle lod sig frygtfomt glide ned paa Divanen, medens hans Herre, fortsættende sin Gang op og ned ad Gulvet, vedblev:

"Du veed, at jeg er en bestemt Mand, som gaar lige til Maalet, og som hader Omsvøb. Hvad tænker Du om din Datter?"

"Herre, hun er et godt Varn og mit Huses Glæde."

"Og hun er smuk som en Engel . . ."

"Og reen som en Engel, naadige Herre."

"Den, som en Dag skal gie hende, vil altsaa blive en lykkelig Mand?"

"Ja viskelig, med Guds Hjælp."

"Nu vel, vi ere enige. Jeg har aldrig seet en mere henrivende Pige, og jeg har sagt til mig selv, at i Ensomheden, som ofte er trykkende i mit Slot, vil en ung, elskværdig Skabning, frisk og munter, være en bedre Udspredelse end Spil, Jagt og Fester. Troer Du ikke ogsaa det?"

"Herre, jeg er kun en stakkels gammel Mand."

"Du har Ret, Du kan ikke domme herom. Dine Følelser ere for længe siden stivnede; desuden ere I Foder saa samvittighedsfulde! Een Gud, een Lov og een Kvinde, det er Eder nok . . . Hør endnu engang . . . Jeg er kommen for at slaae en Handel af med Dig. Da Noden stødte Dig ud af dit Fodeland,

og Du kom og bankede paa Porten til mit Slot, havde Du Intet uden en fyg Hustru og et ungt Barn, der lovede meget, som en Blomst i Knop. Du begravede din Hustru paa mit Gods; Du onskede at opslaae din Bolig nær ved hendes Grav, og jeg tillod Dig at dyrke mine Marker og at boe i et Hus, som var mit; jeg rakte Dig en beskyttende Haand, og din Datter voxede op i Velvære under min Raades Sol."

„Herre, det er ikke Dem, som . . ."

„Ti! Jeg siger Dig, at Du er min Skyldner. Til enhver Tid, det være sig Nat eller Dag, kan jeg faste Dig ud paa Landeveien, fattig og nogen, som da Du kom. Men vil Du sikke din Fremtid, vil Du fra nu af ansee dette Huus med tilhørende Jorder som din Eiendom, saa send din Datter op paa Slottet."

„Paa Slottet? . . . i hvilken Egenstab?"

„Na, ikke ligefrem som min Hustru, men dog saa omtrent, og hvis jeg en Gang gifter mig igjen, skal jeg sende hende tilbage, vær kun rolig; saa kunne I leve paa Eders Viis. Den Dag, Bafchinka træder ind i Slottet, er Du fra Leier simpelthen forvandlet til Gier."

„Gud straffe mig!" udbrød Oldingen, idet han hævede Hænderne mod Himlen, — „Gud straffe mig, hvis jeg nogensinde handler om mit Barns Frelse! Herre, om De saa gav mig hele Deres Gods og alle Deres Livegne, vilde jeg dog afflaae. . ."

„Men din Fremtid? tænk derpaa, Gamle! Troer

Du, at jeg vil tillade en Oprorer som Dig at vedblive at spille Herre, og din smukke Datter at vedblive at lade sig opvarte? I skulle Begge faae at føle, hvad Fattigdom vil sige. Du har behovet mange Aar til at hæve Dig op til din nuværende Stilling, men Du skal falde i et Dieblif; mangfoldige Gange, tro mig, naar Du traver om paa alfar Bei, med Staven i din Haand, forpiint af Sult og med Fortvivlelse i Hjertet, vil baade Du og din Datter forbande dine Skrupler idag. Solen vil hver Dag vække Dig til nye Lidelser, og Matten vil ikke bringe Dig Hvile; hvad Du har sammensparet i dit Ansigts Sved, tager jeg fra Dig, og din Datter, der er Formaalet for dit Arbeide, for dine Sorger, din Datter, for hvem Du saae og hostede, hun vil udstrække sin asmagrede Haand efter en Almisse, med mindre hun foretrækker at nedværdige sig til det, som er lavere, end hvad Du idag omtaler med saamegen Foragt. Har Du forstaaet mig, Gamle?"

Den stakkels Mand forblev siddende sammenkroben, som En, der lider Torturen, medens hans Herre udøste sin Brede; enhver Fiber i hans Legeme blev grusomt martret; Bodlen vidste at ramme de ommeste Steder: hans sammensparede Penge, hans Datter . . . , og ikke et eneste tænkeligt Haab om at afvæbne denne mægtige Mand, der var opflammet af Lidenstab og rasende over Modstanden, kom ham til Hjælp i denne frygtelige Stilling.

„Betænk Dig!“ sagde tilsidst hans Herre, „Du har Tid til imorgen. Imorgen kommer Bafchinka op paa Slottet, eller din Ruin er vis. Vælg nu!“

„Herre!“ — svarede Jacob, og Taarer vædede hans ærbærdige Ansigt — „det er unyttigt at vente til imorgen. Dersom Deres Willie er uboelig, dersom De ikke foler nogen Medlidenhed med en gammel Mand paa Gravens Rand, med en Pige, hvis eneste Forbrydelse er hendes Dyd, saa jag os bort. Himlen vil snart befrie mig; og jeg vil bede Gud give min Datter Mod og Resignation.“

„Du vil ikke? — Du vil ikke?“

„Nei Herre! atter og atter nei!“

I dette Dieblik aabnedes Døren, og Bafchinka viste sig paa Tærskelen. Udentvivel havde hun tilbragt Tiden, medens den heftige Kamp varede, i Bon, thi skjondt med forgrædte Dine viste hun sig nu rolig og bestemt.

„Gud velsigne Dig, Fader,“ sagde hun, medens hun kjærligt omfavnede ham. —

„Det er forbi med vort Velvære i denne Verden, Bafchinka, men vort evige Vel have vi frelst. Lader os see opad.“

Hele Huset gjenlød af Larmen, da Herremanden slog Døren i efter sig. Tilfomt fjernede han sig fra denne Lykkens og Fredens Bolig, hvor han havde fremkaldt saa dyb en Sorg. Fuglernes Sang i Buskene, Blomsternes Duft, Duerens muntre Leg paa Tagene,

den straalende Sol, Alt syntes nu kun en grusom Ironi og syntes næsten at spotte de to ulykkelige Bøesener, som nu hulkede i hinandens Arme. Den eneste Bolig i denne store Landsby, som havde huset Velstand og Tilfredshed, var nu bleven mørk, som alle de omliggende Hytter, sørgelige Opholdssteder for en fortvivlet Resignation.

Andet Capitel.

Da Tusmørket sænkede sig over Landsbyen, og Folkene, trætte af deres Arbeide, vare vendte tilbage til deres respective Boliger for der at hvile sig, gik Jacob Aschenas ud, efterladende sin Datter hjemme, og rettede sine Skridt mod Kirken.

Op til Guds Hus støttede sig et lille, ukalket Hus, hvis Vinduesskodder, der sluttede slet, tillod en Udsigtsstraalet at trænge ud i Natten. Det var Præstens Bolig.

Da Jacob traadte ind, fandt han den værdige Præst ifærd med sin Aftensmad, siddende som en Patriark midt i sin Stamme. Tiirfindsthye Vintre vare gaaede henover dette Hoved og havde der efterladt deres Sne; et smukt, hvidt Skjæg hang langt ned over hans Bryst. Han var agtet i hele Eggen paa Grund af sin Retfærdighed, sin utrættelige Godhed og sin Sjælshoihed, der gjorde ham til Fader for alle Beboerne naanseet Religion eller Race. En-

hver, som var i en eller anden Forlegenhed, kom at hente Raad hos hans Forstand og Erfaring.

Da Doren aabnedes, sagde Præsten til sin Kone, medens han skyggede med Haanden for de svage Dine: „Jeg troer, det er Jacob Ulfkenas? . . .“

Men hans gamle Hustru var endnu mere kortsynet end hendes Egtesælle; førend hun havde forhørt sig hos en af Smaabornene 3: Bornebornene, stod den Nyankomne allerede for Enden af Bordet.

„Ah! er det Dig, Jacob!“ — udbrød Præsten; — „dine Besøg ere sjeldne. Hvad fører Dig herhen idag? Gjør Plads for vor Gæst, Born; skjænk en Kop Thee, Demetrius. Jacob, onster Du Theen med eller uden Rum? Men sæt Dig dog ned! . . . Hvorfor denne mørke Mine . . . min Gud! er der hændet en Ulykke? . . .“

„Ja en stor Ulykke har ramt mig, hellige Fader.“
 „Hvilken Ulykke? . . . Din Datter er jo rask, ikke sandt? . . . Dine Forretninger gaae efter Ønske, Du har Penge som Græs, og Du er æret og elsket af Alle. Hvad kan der da volde Dig Sorg?“

„Ah! har J da aldrig seet, hvorledes en Mark, der volgede af gyldne Ar, som frydede Eders Dine, pludselig blev flaaet ned af Haglen?“

„Sandt nok, Himlen gaær ikke paa Utkord med os, førend den sender os Ulykker, men . . .“

„Ja, jeg maa have forshyndet mig haardt imod Himlen! J kjender mig dog; hvad tænker J om mig?“

„Godt, intet andet end Godt. Jeg har altid sagt om Dig: Jacob Afchenas er en lykkelig Fader, en retskaffen og rig Gjæstgiver, en brav Mand . . .“

„Ik ja, jeg har været alt det, men imorgen, forend I staaer op, er jeg kun en Digger, en Landstryger, og jeg eier da Intet uden Skyggen af en Fortid, hvorom Mindet vil gjøre min Elendighed endnu mere uudholdelig . . .“

„Jacob Afchenas, — har Du mistet din Forstand?“ — Præsten gav et Tegn til sin talrige Familie, som strax forsvandt. Alene med Joden sagde han: „Forklar Dig nu.“

— „Na, min Datter!“ — begyndte Jacob hulkende, — „min stakkels Datter! Jeg har endnu en Mand's Arme, og om jeg henslæber nogle tunge Aar, førend Graven aabner sig for mig, det har kun lidt at sige, men Bafchinka! — tænk Eder hende gaae omkring og tigge om en Almisse? . . .“

— „Hvorledes? — Det er jo Banvid!“ udbrød Præsten meer og meer forskrækket.

„Bed den levende Gud, som horer mig, det er den rene Sandhed. Min Datter tæffes Herremanden —“

Præsten saae med et venligt Blik paa den Spørgende: — „Hun behager jo Alle —“

„Ik! I forstaaer ikke — I er en hellig Mand, og desuden er I gammel — Herremanden, han er kun fyrrethve Aar, og han troer ikke paa Noget. Gjætter I det endnu ikke? — Bafchinka har den Ulykke

at være smuk, — Huset, og Alt hvad dertil hører, skal være . . . —“ Jacob skjulte Ansigtet i sine Hænder — „skal være Skamprisen, min Fader, . . . forstaaer I nu? —“

„Altfor vel . . ., og hvad siger hun?“

„Min Datter? . . . Kan I spørge derom?“

„Bafchinta afviser disse Tilbud for enhver Priis.“

„Har I kunnet tvivle om hende?“

Nei, men jeg glæder mig over endnu at møde retfrafne Mennesker, hvor de saa findes.“

Dg Præsten jaldt hen i dyb Eftertanke.

„Hvad tænker I paa?“ spurgte Jacob ham efter længe at have betragtet disse blege og majestætiske Træk.

„Seg tænker paa din Bafchinta og paa den stakkels Josef.“

„Paa Josef? I dette Dieblis!“

„Seg sagde til mig selv, at hvis Du ikke saa haardnakkethavde modsat Dig det, saa vilde de nu have været et smukt Par.“

„Gud har ikke villet det!“ sukede Jacob.

Gud! Gjør ikke Gud ansvarlig for dine Bilsfarelser. Du var dengang besat af en Hovmodsdjævel. Hvorfor, spørger jeg Dig, gav Du Josef Afslag? Fordi han var Soldat, fordi han ikke var rig nok, og fordi han syntes Dig mindre from end saamange

Andre. Det var dog en slink Fyr, som kjendte Verden, og som ikke manglede Forstand."

„J har Met. Jeg var dengang forblindet af min egen Formue, jeg glemte, hvad jeg havde været, og hvad jeg kunde blive. Men alt det er nu forbi, . . . og hvorfor rippe op i disse længst forglemte Ting? —“

„Men Baschinka, har hun ogsaa glemt dem?“

„Det veed jeg ikke. Baschinka er en from Pige, som ærer sin Faders Willie. Da det behagede mig at afflaae Josef's Bon, horte jeg ingen Klager fra hendes Læber; men jeg undgik at trænge dybere ind i hendes Hjerte.“

„Nubel! erkjend nu Guds Haand! Denne unge Soldat, som lige var bleven permitteret, og som, saasnart han var fri, skyndte sig at nedlægge denne Frihed for sin Cousines Fødder, bortviste Du, skjøndt han var din egen Broders Son; Du har forglemmt at give din Datter en Beskytter, din Alderdom en Stotte. Jeg seer ham endnu reise til Moskou med sonderknuft Hjerte. Han begav sig derned for at fortjene sit Ophold og søge Glemsel. Det er ham, som Du skal kalde tilbage, Jacob; han har Energi, god Forstand, og han er retsstaffen . . . han vil komme Dig til Hjælp i din forladte Tilstand . . .“

„Han! Josef! — han vil aldrig komme.“

„Du kjender kun lidt til Kjærligheden, Jacob Aschenas! Vær da af mig, den gamle Præst, at jo mere den Kvinde, man elsker, er sonderknuft, yd-

myget, ulykkelig, des større Glæde er det at høre hende op. Kjærligheden er ædelmodig, den overvinder Alt. Saa hurtig som en Hest kan løbe, vil Josef være hos Eder."

"Gud give det! — Jeg har Tro til Eders Ord. Da Herremandens Trusel ramte mig som Lynet, faldt min første Tanke paa Eder, I som er hele Landsbyens Fader, som rækker en hjælpsom Haand til Enhver, der trænger til den, være sig Christen eller Jøde, Rig eller Fattig! Gid Himlen bevare og troste Eder, som I har trostet mig!"

Med mindre tunge Skridt vendte Jacob tilbage til sin Bolig: det var silde, og der var ikke et eneste Lys i Landsbyen, med Undtagelse af det, der brændte ved Siden af den Seng, hvor Bafchinka kastede sig frem og tilbage, et Bytte for en brændende Feber. Middagsmaden stod endnu kold og urørt paa Bordet. I Kjøkkenet, som for kort siden gjenløb af Tjenestefolkenes og Arbeidernes Snaakken, var Alt taust. Anelsen om en Ulykke hvilede over hele Huset, skjøndt hverken Jacob eller hans Datter havde hørt et Ord.

"Mit Barn," begyndte Faderen, idet han nærmede sig Sengen, — "jeg bringer Dig Haab; det er vor Ven Præsten, som sender det. Forend denne Uge er forloben, lover han Dig Hjælp, Bafchinka."

"Hvilken Hjælp? — Tal!"

"Men lov mig først, mit Barn, hvorlænge end Provølsen og Forfølgelsen skal vare, selv om vi

blive . . ." og Faderen trykkede krampagtigt Datteren til sit Bryft og lod en Taare falde paa hendes Haar, — „selv om vi blive adskilte, . . . — kun Gud veed, hvad der venter os! . . . lov mig da at væbne Dig imod Tyranniets og Forførelsens Snarer . . ."

„Indtil mit sidste Aandedræt," sagde Pigen, medens hun hævede den høire Haand.

„Godt! jeg er rolig. Hvad der end skeer, saa vil Du vide at modstaae enhver Fristelse."

„Der vil aldrig komme nogen Fristelse for mig, min Fader. Jeg kan ikke fristes af Kjærlighed til Nogen."

„Bafchinka, jeg havde dog troet, at Du elskede Josef . . ."

Hun rødmede, derpaa svarede hun tappert: „Gam, ja Fader, jeg elsker ham ligesaa inderligt, som jeg hader Baronen. Men Du talte om Haab? . . ."

„Bort Haab staaer til Josef."

„O min Gud!"

„Du elskede ham," — vedblev Faderen, — „Du elsker ham, siger Du, og dengang han saa indstændigt bad mig om mit Samthkke, da han konfaldt os begge, forblev Du kold; Du sagde ikke et eneste Ord, Du undgif mine Sporgsmaal."

„Kunde jeg volde Dig Sorg paa dine gamle Dage? Jeg vidste, at en fattig Svigersøn ikke behagede Dig . . . Jeg kunde ikke lade være at elske Josef, men jeg kunde forstille mig af Kjærlighed til Dig . . ."

Den gamle Mand lod sit trætte Hoved synke ned paa Brystet.

„I Sandhed, det er Himlens Straf.“

Efter et Diebligs Forlob vedblev han: „Da I vare Born, Josef og Du, og da I legede sammen udenfor vor Dør som to smaa Duer, sagde din afdøde Moder ofte til mig: — „De ere skabte for hinanden. Vi vil lade dem ægte hinanden med Tiden . . .“ Vi fik Modgang, vi blev fattige, og Josefs Forældre havde samme Skjæbne; deres Son, endnu næsten et Barn, blev hvervet til Soldat. Jeg flygtede for at undslippe mine uretsfærdige Creditorer; jeg rettede mine Skridt nordpaa; det var saaledes, at jeg naaede en Egn, hvor der endnu ikke fandtes Joder. Det var mig ligegyldigt, hvor jeg var, jeg sagde til mig selv: Gud er overalt; der er intet Sted, hvor han ikke kan tilbedes.

„Din Moder fulgte mig, skjondt hun var meget syg. Du var dengang kun otte Aar. Udmattede, halv døde af Sult slæbte vi os hertil, lige til Slottet. Slottet er nu et Kobbjrs Hule; det eiedes dengang af en rettænkende Mand. Jeg havde næppe fortalt ham min ulykkelige Historie, forend han tilbød mig denne Pro, — paa den Tid kun en simpel Hytte med lidt Have og Jord paa billige Vilkaar. Ak! min stakkels Hustru faae ikke det nye Hus reise sig i den gamle Hyttes Sted, faae ikke vore Lader fylde efter Dnsfe. Hun døde og efterlod os sin Betsignelse, som Gud bon-

horte, thi vor Formue voxede hurtigt. Ulykkeligviis skiftede Godset Gier, og den nye Herre arbejdede ikke sin Forgængers Belvillie mod sine Fæstebønder. Smid- lertid kunde vi ikke beklage os; haard imod alle Andre begunstigede han os med en særegen Naade; jeg anede ikke, naar han behandlede Faderen godt, at hans smukke Datter var Skyld deri, jeg saae ikke, at Ulven skjulte sig under Faareklæderne.

„Paa den Tid kom Josef, uden at man ventede ham, uden at Noget kunne gjenkjende ham. Hvorledes skulde man ogsaa kunne gjenkjende ham? Vidt forskjellig fra den lille Jøbedreng med de røde Kinder, de blide Dine, klædt i den lange „Pekeschele“, fremstod denne solbrændte, freidige Fyr, bedækket med Skrammer; han bar Krigsmedailler paa Brystet, og hans Stemme og Sprog var forandret; nei, seer Du, der var Intet mere af Jøden hos ham. Og efter femten Aars Fraværelse optraadte han hos os, som om han var hjemme, pralende af et Døste, som Tiden og Forholdene havde udslettet af min Erindring. Kunde jeg overgive Dig til denne Mand, til en Mand, som, Gud tilgive mig det, hverken var smuk eller rig, uden en gang at vide, om det var dit Døste? Jeg havde andre Planer, jeg troede at kunne vælge . . . men Gud har villet det anderledes. Jeg indseer det idag, og jeg underkaster mig . . . Sikkert nok, Josef kan ikke give os den Velstand, som han ikke selv har, som han aldrig har havt, men han kan lette min Alderdom

for endeel af dens Byrde, han kan forsvare Dig mod enhver Fare, han kan være os en Støtte i vor Nød . . . han kan, hvis han vil."

Tredie Capitel.

Tidlig om Morgenen blev der banket voldsomt paa Døren til Kroen. Jacob stod op; de første Solstraaler oplyste Værelset; den stakkels Mand følte sig som en Dødsdomt, hvem Bøddelen kommer for at hente i hans Celle; et dybt Suk trængte frem af hans Bryst, han tænkte paa, at han maatte vække sin Datter, men førend han kunde overvinde sig til at forstyrre hendes Sovn, som kun havde været kort og meget urolig, stod Bafchinka foran ham, bleg som Døden, men rolig.

„Suk op!" sagde hun til Pigen.

„Vent!" raabte Jacob, idet han ilede hen til et Skrin, hvis Indhold han i al Hast lod glide ned i sin Lomme. „Lad os ikke glemme vor Rejsefisking. Dersom jeg skal afstaae fra Alt, hvad Himlen har givet mig, Korn, Hjorder, Markens og Havens Frugter, som jeg har arbejdet strengt for, vil jeg idetmindste redde den Smule Penge, som jeg Dag for Dag har sammensparet."

Et Dieblif efter trængte Herremanden midt mellem sine Folk voldsomt ind i Værelset. Ved Synet af deres Forfølger, hvis Ansigt flammede af en

djævelsk Dudsstab, trak Oldingen og hans Datter sig tilbage. Da nærmede Baronen sig til Jacob, lagde sin Haand paa hans Skulder og sagde: — „Timen er flaaet. Vælg nu. Jeg tilstaaer Dig ikke et Minuts Raade. Det gjælder nu Liv eller Død, eller hvad der er værre, Armod eller Rigdom. See Dig omkring: Stalde, Lader, Møller, Alt tilhører Dig, hvis Du vil; og din Datter selv, din Datter, som, det haaber jeg endnu, har formeget Hjerter til at bringe sin Fader til Bettelstaven, skal blive behandlet som en Dronning i mit Slot. Tro mig, naar hun senere engang vender tilbage til dette fædrene Hjem, rigt belæstet med Gaver, vil der nok findes en Gode, der vil ægte hende. Hvad risikerer Du altsaa? —“

Bashinka rejste sig krænket: — „Lad os gaae Fader,“ udbrod hun; „komme, hvad der vil! Alt vil være bedre end denne nedværdigende Lykke, som man hyder mig.“

Og dragende sin Fader med sig, vilde hun aabne Døren, men en brutal Haand greb hendes.

„Stands engang! J kan ikke forlade dette Hus uden først at blive undersøgt. Man kan jo ikke vide, om J ikke har stjålet Noget? Alt her tilhører mig indtil det mindste Som. Som Tiggere kom J hertil, og som Tiggere skal J gaae herfra.“

Paa et Bink af Baronen bleve Fader og Datter berøvet Alt, hvad de havde villet frelse fra Skib-

bruddet, men lod dem kun beholde de Klæder, de bar. Vagefter dem faldt tilfaldt den tunge Dor i, og de stode udenfor, Oldingen og hans Datter, uden Brod, og uden Tag over Hovedet.

Hvorhen skulde de vende sig? Bønderne i Landsbyen vare alle fattige, og desuden, hvilken Livegen vilde vove at udsætte sig for sin Herres Vrede?

De saae spørgende paa hinanden; den store Berden havde ikke en Plads til dem, — til dem, som endnu igaar havde været i Besiddelse af Alt, hvad der gjør Livet let og behageligt.

En Vogn kom rullende. Bashinka kjendte den, som kjørte den. — „Vil Du tage os med til Boloslaw? Om to Timer, —“ tilfoiede hun, henvendende sig til sin Fader, — „ville vi være beskyttede mod alle Fornærmelser iblandt Fremmede, som maaskee ville have Medlidenhed med os.“

„Gjerne“, sagde Kudsken. — Men Jacob holdt sin Datter tilbage: — „Bashinka, det er idag Sabbat.“

Dg det fromme Barn trak sig strax tilbage; Vognen kjørte videre og lod de to Ulykkelige tilbage. Hvad skulde de dog gribe til?

Et trostende Billed viste sig da for den gamle Jacob; det var Præstens. Denne fredelige Bolig, heldet op imod Kirken, var den eneste, som kunde aabne sig for dem, den eneste, hvor Hadet ikke vilde vove at forfølge dem. Aldrig havde Noget forgjæves banket paa denne Dor.

Frygtfomme fom Tyve snege Toden og hans Datter fig hen til det velsignede Tilflugtssted, hvor de vidste, at det smukke Bud om Kjærligheden til Næsten, som man saa ofte har paa Læberne, men saa fjeldent i Hjertet, blev holdt i Hævd. Og virkelig gjød den gode Præst sin Barmhjertigheds Balsam i deres Saar; de kunde der afvente Hjælpen fra oven.

Medens de opsendte varme Bønner til Himlen og kastede fortvivlede Blikke ud i det Djerne til det øde Hus, som for saa kort siden var deres, hortes Lyden af Bjelder nærme sig, som afbrød Stilheden i Landsbyen. Bjeldetlangen tiltog mere og mere, indtil en Postvogn, indhyllet i en tæt Stovsdy, standsede foran Kroen. En Rejsende stiger ud og søger at aabne Døren. Han banker paa Ruden, kalder, seer omkring sig og spørger med en urolig Mine. Endelig viser en Bondepige ham ved Tegnet hen til Kirken han iler derhen, bleg og aandeløs med den kolde Sved paa Panden.

O hvilken Hjemkomst, hvilket Gjensyn! Hvor Guds Veie ere forunderlige og vise! Denne stakkels Fyr, som for kort siden drog bort, ydmyget, skuffet i sine kjæreste Forhaabninger, han kommer nu tilbage som en frelsende Engel til dem, som stødte ham bort; han viser sig som en Stjerne i deres Smertes Nat. Taarer, Omfavnelser, Løfter, Udbrud af Raseri og omme Eder følge paa hinanden, blande sig mellem hinanden. Præsten staaer imellem disse tre Bæsnere,

der saalænge have været adskilte, og er tilstede ved den Forsoning, som er hans Bærf. Han har kastet Nedningstouget ud til dem, som vare lige ved at drukne; hans inderlige Tro til Andres Edelmødighed er ikke bleven skuffet. Josef er tilfulde det trofaste Hjerte, som han forudsagde! Hvor han opføres ved Beretningen om de sidste Dages Begivenheder! Hans Læber skjælve, hans Hænder knytte sig, han kan ikke holde sig rolig, han iler med hurtige Skridt op og ned ad Gulvet.

„Jeg skal opsøge ham! sagde han, „ja det skal jeg — paa Slottet, og uden at spille et Dieblit!“

Men Bashinka konfaldt ham: — „Gaa ikke derhen! ikke nu, jeg beder Dig derom.“

„Gunn har Ret!“ faldt Præsten ind. „Du har ikke Skoldblodighed nok, og Enhver, som vil staffe sig Ret over en Anden, maa først være Herre over sig selv.“

„Lad saa være! Jeg vil vente, jeg vil vente en kort Tid, skjøndt Jorden brænder under mine Fødder. Er der da ingen Retfærdighed her i Rusland, siden Adelen kan behandle Folket som en Flok Sviin? Jeg har selv været Soldat, og jeg har, det veed Gud, maattet boie mig for Disciplinen; jeg har lært at respektere Standforskjel, men i Armeen holdes vore Overordnede tilbage af Loven, som lægger Vaand paa Despotismen medens en Landsbhytiran kan udplyndre Eder til det Yderste; udsuge Marven

af Eders Been og man skal tie dertil! Lad os dog forsøge! Aldrig skal I faae mig til at troe, at Czaren ikke vilde gjøre en Ende paa Slaveriet, hvis han vidste, hvormange Menneskeliv der sonderknuses af Udelen i hans uhyre Keiserrige."

"Gud er over os, og Czaren er langt borte", afbrød den gamle Præst ham mildt. „Ja! dersom man blot havde Ret til at blive hørt i Paladserne, — men Gud vil tidlig eller sildig tillade det, mine Venner. Der vil komme en Dag, da man vil give os Ordet, da ville de Undertrykte aande frit, og Tyrannerne maae tie, — da ville fem og tyve Millioner Mennesker, som nu regnes i Række med Dyrene, dyrke Jorden anderledes end som Arbeidsheste, under Pidskeslag og til Andres Fordeel. Ja! Absolutismen vil snart styrte sammen som en raadden Stamme, — jeg føler det, jeg seer det — der vil da ingen Trældom være mere. Jeg vil ikke opleve denne Forandring, men jeg vil glæde mig derover i min Grav, og hvis Gud tillader det, vil min Sjæl endnu besøge de Hytter, hvor de, som jeg nu seer ulykkelige, da vil være lykkelige Mennesker."

Fjerde Capitel.

Efter en søvnløs Nat iforte Josef sig sine Søndagsklæder og begav sig op paa Slottet. En Skare ledige Tjenere stentrede omkring foran det mørke og

skumle Slot, morende sig med at hidse Hundene paa de Bønder, som, mindre begunstigede end de, med blottet Hoved gik forbi Slottet, naar de begave sig til deres Arbeide. Og Hundene syntes virkelig at være dresserede til denne Leg; det var, som om man havde gjort dem forstaaelig, at de uden ubehagelige Folger kunde snappe et Stykke ud af Læggen paa disse Bønder, og jo mere disse skreg, des mere skoggerloef Tjenerne i de pragtfulde Liberier.

Synet af en Maud med krigerisk Holdning og strengt Blik fik imidlertid denne grusomme Leg til at ophøre. — „Kan jeg faae Hr. Baron Gaspados i Tale?“ svurgte Josef.

„De kan forhøre Dem deroppe i Corridoren tilvenstre.“

Josef steg langsomt op ad den store Trappe. Da han var naaet op, standsede han et Dieblig for at ordne sine Tanker og for at erindre sig, hvad det var, han vilde sige Tyrannen. Af dette Besøg afhang hans Kjæres Fremtid. Det gjaldt om ikke at slaae ind paa en feil Vej.

En Tjener, som sad paa Hug udenfor sin Herres Dør, spurgte, hvad han vilde og reiste sig for at lade ham komme forbi.

Josef traadte altsaa ind. — Den forreste Sal var tom, i den anden sad Baronnen foran et Spillebord med Ryggen mod Døren. Han ovede sig i at give Kort med en Taftenspillers hele Duelighed. For-

styrret ved Lyden af Skridt, reiste han sig pludselig og maalte den ubudne Gjæst fra Hoved til Fod. Et Udbrud af Overraskelse undslap dem Begge. De havde gjenkjendt hinanden. Baronen støttede sig vaklende til Bordet, Joden traadte et Skridt tilbage, og der opstod en pijnlijk Tausshed.

Josef var den forste, som gjenvandt sin Fatning. Med en Smidighed, der er hans Race egen, havde han i samme Nu forandret hele sin Angrebsplan, og uden at give sin bestyrkede Modstander Tid til at fatte sig, begyndte han: — „Jeg hilser Dem, min Oberst!“ —

Dette ene Ord syntes at træffe Baronen som et Dolkestod; han rettede sig i hele sin Hoide, men en gunstlig Blegthed forraadte tilfulde hans Sindsbevægelse. — „De tager feil“, udbrød han tilsidst, — „hvem er De? Hvad vil De mig?“

Josef folte, at han var Herre over Situationen.

„Jeg er“, svarede han, en tidligere Underofficer af det syvende Kosakregiment i Bolhynien, og jeg kommer for at hilse paa min Oberst.“

„Hvem er da Oberst her?“

„De selv, Basselevitsch Konophof.“

„Gaa ad Helvede til! Der vil De maaskee kunne finde en Konophof. Her boer og hersker Baron Gaspadof, Herre til Milatene.“

„Herre“, svarede Josef gauffe rolig, „jeg gjenkjender saameget mere min forrige Oberst, som De

med Deres sædvanlige Distraktion har forglemmt Deres Navn. De antager Dem selv for en Anden, ligesom den distrait Person, der gik ind i et fremmed Huus, hvor han tog en fremmed Slobrok paa og opførte sig, som om han var hjemme. Keen Distraktion, uden tvivl! Den samme Distraktion, som saa ofte paakom Dem, naar De i Spil med de andre Officerer kom til at svige Couleur."

Baronen blev endnu blegere og kastede et flammende Blik paa den Uforstammede, hvem han gjerne havde jaget en Aniv i Livet: men, stadig rolig, fortsatte Josef: — „Ligeledes af Distraktion glemte De at betale Deres Soldater Lønningen, De glemte at indskrive Navnene paa dem, som enten vare døde eller affsedigede, ja endogfaa paa Deserteurerne. Af Distraktion skjød De paa den unge Grev Stanislas Horsti Ja, han havde jo rigtignok offentlig fornærmet Dem, det veed jeg vel, paa Grund af en eller anden Bagatel i Spil, men tilsidst skjød De paa ham i en Duel, forend Deres Tour kom. Og da De flygtede for at undgaae den Straf, som en streng Lov tildeles Morderen, tog De, af reen Distraktion gjentager jeg, Regimentskassen med Dem. Min Tro! jeg forstaaer, at De befinder Dem vel her i Norden, hvor man ikke kjender min Oberst, som spiller den store Herre og Hr. Baronen!"

Den foregivne Gaspados saae virkelig ud som en tirret Hund. Da han havde samlet sig noget,

lyntes han rede til at styrte frem, . . . med Dinene, der traadte ud af deres Huler, søgte han efter et Baaben, hvormed han kunde bringe den Forvovne til Taushed, der var kommen for at forjage Roudhyret af sit Smuthul. Paa Væggen, lige ved Kaminen, hang flere Geværer; han forsøgte at gribe eet, og Josef saae Døden svæve over sit Hoved.

„Et Dieblif, Hr. Oberst,“ sagde han, uden at gjøre Mine til at trække sig tilbage, „min Svigerfader og min Forlovede vente udenfor paa mig, og Bræsten interesserer sig meget levende for mig. Dersom De dræber mig, vil Baron Gaspadofs Judentitet med Oberst Donophof sikkert blive offentliggjort; men frygter De ikke saa for anden Gang at blive forfulgt som Morder?“

Den falske Baron stod ubevægelig og som tiltetgjort.

„Hvem er da din Forlovede?“ spurgte han.

„Min Cousine Bajchinka; hendes Fader er min Onkel, og deres Stjæbne vil blive min.“

„Hvorledes? — Bajchinka? — Dersom det forholder sig saaledes, saa kan Sagen arrangeres imellem os, min Ven.“

Baronens Ansigt var igjen klaret op: — „Har Du opsogt mig for at tale disse Folks Sag?“

„Ja, det var min Hensigt, Hr. Oberst!“

„Tys! lad der ikke mere være Tale om nogen Oberst eller om Noget af den Slags. Jeg haaber,

at Du Intet har fortalt til dine Slægtinge om denne Historie?"

„Hvorledes skulde jeg have kunnet det, da jeg selv Intet vidste. Jeg kom for at tale med Baron Gaspardof, og jeg finder Oberst Bassilevitch.“

„Di dog, Ulykkelige! For hvilken Priis vil Du bevare Taussheden? Bestem selv Summen; jeg gaaer ind derpaa.“

„J saa Fald forlanger jeg min tilkommende Svigerfaders Eiendomme, Intet mere.“

„Din Svigerfader eier Intet.“

„Ja jeg veed, at hans Forder ere afhængige af Herstabet, og at han kun var Forpogter; men med Deres Samtykke kan han gaae over til at blive Selveier.“

„Hvad tænker Du paa? Det er altfor urimelige Fordringer.“

„Det kan være, men jeg afstaaer ikke deraf.“

„Men hvis jeg nu gav Dig en stor Sum og sagde: Gaa bort og glem mig for stedse.“

„Da vilde jeg gaae til den nærmeste By og fortælle, at Oberst Bassilevitch Konophof fra Caucasus paa dette Lands Sprog oversættes til: Baron Gaspardof.“

Baronen fremmumlede en frygtelig Ed, som imidlertid ikke skræmmede den usorfærdede Josef; han blev staaende med forslagne Arme og Hovedet i Beiret som en Mand, der er sig sin Magt bevidst, og som

foragter sin Modstander. Tilfældet havde tilstaaet ham en Magt, som han meente at kunne benytte sig af uden at misbruge den.

Naar Alt kom til Alt, kunde Tøtten være Falskneren mere utaaeligt end bestandig at have sin Fjende og Seierherre til Nabo.

„Hvorledes!“ sagde han, „jeg skal være fordomt til uophorlig at møde Dig paa min Vej?“

„Tøtten hindrer Hr. Obersten i at reise, hvis vor Nærværelse er Dem ubehagelig; men seer De, Hr. Oberst . . .“

„For Pokker! lad mig ikke høre det Ord mere!“

„Jeg skal vænne mig af med at bruge det — seer De, Herre, min Svigerfader har knyttet sig til dette Sted, og jeg veed, at han kun med tungt Hjerte kan stilles herfra. — Naar man er gammel, holder man ikke af Forandring, Hr. Oberst!“

„Atter!“

„Undskyld mig, Hr. Baron. Det er en Feiltagelse, naar man troer, at Toden ikke har Interesse for Andet end Penge, og at han ikke kan holde mere af eet Land end af et andet. At forlade det Hus, han har bygget, den Mark, han har dyrket, er ham en virkelig Sorg . . ., og selv om De vilde gaae til ham og sige: See her er Penge i Bytte, vilde det ikke trøste ham. Nei, Herre, ligesaa høit som en Christen elsker han den Plet Jord, hvor Skjæbnen har hængt ham . . ., og naar Tøtten er om at for-

lade den, kan Toden vel give efter for Magten, men Penge kan ikke bestemme ham."

"Saa hor dog Fornuft. Dette Hus, disse Marker, tilhore de din Svigerfader eller Baron Gaspadof?"

"I intet Tilfælde," svarede Josef med et spottende Emil, "kunne de tilhore Baron Gaspadof. Min Svigerfader har af den forrige Eier modtaget en forfalden Hytte, med Lofte om at være Herre derover hele sit Liv imod at betale en lille, forudbestemt Leie; af Hytten har han skabt et Hus, han har opdyrket den golde Slette, han har opdrættet Hjorder. Alt det tilhorer altsaa ham . . . Desuden, Hr. Baron, er her ikke Talen om Ret, men om Handel."

Baronen gik utaalmodig op og ned ad Gulvet. —

"Du skal faae Penge, saamange Penge som Du vil, men jeg holder fast ved, at Du skal drage bort herfra."

Josef rystede paa Hovedet.

"I Djævelens Navn da!" raabte endelig Bedrageren, idet han trampede i Gulvet, saa at Muderne klirrede, og Stolene dansede. "Lad os blot faae en Ende paa det! Jeg samtykker . . . Du har mit Ord."

"Deres Ord er ikke tilstrækkeligt. Det maa være skrevet, underskrevet og forseglet."

"Nuvel, vi kan imorgen tage til Byen."

"Nei, det maa være idag."

"Idag, nu, som Du vil."

Jugen, undtagen Bafchinka, fik at vide, hvad der havde formaaet Baronen til denne ſtorartede Udelmodighed, og det forblev en Gaade for alle Andre. Bønderne ſamlede ſig omkring Kroen, da Jødefamilien igjen drog ind i den til Alles Glæde. Efter at den var bleven luftet, var det ſom om Landsbyens Hjerte var holdt op at ſlaae. Nu knirkede Dorene paany, Vinduene lod igjen Solen trænge ind, Juglene ſang i deres Bure, Dyrene brægede, brolede og kluffede i Gaarden, og Bafchinkas muntre Stemme hortes midt i al denne Stoi ſom en jublende Kviddren, der maatte fryde Enhver.

Den gamle Præſt lykønskede varmt ſine Protegés til dette uventede lykkelige Udfald. — „Dg nu,“ — ſagde han til Joſef, — „ſkal Du gifte Dig og holde Bryllup ſtrag; denne ſmukke Roman maa nødvendig have en Slutning; ingen Forberedelser, ingen Cereemonier, vi ere i en Landsby, lad Alt foregaae ſimpelt.“

„Gjerne, men hvor finde vi her „Minian“ og „Cazan“ og Alt, hvad der er nødvendigt til en jødiſk Viſeſact i en Landsby i det nordlige Ruſland?“

Deres Forlegenhed var ſtor. At begive ſig paa Reife for at naae en jødiſk Menighed var umuligt... til hvem ſkulde man betroe Huſet under denne Fraværelſe? Der var intet Andet at gjøre, end med ſtor Bekoſtning at kalde et Antal Jøder til Egnen.

„Alt! mine Børn,“ sagde Jacob sorgmodigt, „hvor Alt dette er tungt! Naar jeg tænker paa, at vi ere dødelige, at vi pludselig, uforberedte kunne lufte vore Dine, uden at blive begravne af vore Brødre, og at her ikke findes Noget af vor Stamme, som kan sige „Kadisch“ over vor Grav! — Nu kan Ingen hoitidelig- holde vor Fest med os, Ingen kan græde med os, Ingen kan bede med os i Sorgens Dage! — Naar jeg tænker paa alt dette, nu paa mine gamle Dage, spørger jeg mig selv, om jeg ikke har forshyndet mig ved at udsætte mig for at blive begravet som en Hund . . .“

Jacobs Dine fyldtes med Taarer, og hans Børn undredes over, at han, der endnu var saa kraftig, kunde henfalde til disse sorgelige Auelser. Smidlertid vare disse Skrupler grundede. Josef indrommede det, men efter at have betænkt sig et Dieblit, udbrod han muntert: „Plag Dig ikke mere, jeg har faaet en Idee; jeg skal fortælle Eder det, men lee ikke af mig.“

„Hvad mener Du?“

„Vi vil lade vor Religion komme til os.“

„Er Du gal?“

„I Sandhed nei! I skal faae det at see. Vi vil kalde ti unge, kraftige og virksomme Mennesker, som beskæftige sig med Algerdyrking, hertil, og vi grunde saaledes en lille jødiske Coloni, en jødiske Me- nighed.“

„Men Regjeringen vil ikke tillade Jøder at op-
holde sig i Nordrusland.“

„Vah! hvem repræsenterer Regjeringen her? Em-
bedsmændene, som vi betale for at være lidt fort-
synede; hvad vedkommer det i Grunden dem, om nogle
Jøder gaae bag Bloven og meie Kornet i Milatine!“

„Og Baronen?“

„Na! ham paatager jeg mig. Baronen kan Alt,
hvad han vil, og J har seet, at jeg har en Smule
Judslydelse hos ham.“

Tre Maaneder efter vare to smukke Træhuse op-
førte bagved Kroen. Disse Bygninger tjente til Bolig
for Colonisterne, af hvilke Flere vare gifte. Kvinderne
spandt og dyrkede Haven, medens Mændene arbejdede
i Marken.

Josef og Bashinka udgjorde, som Præsten sagde,
et smukt Par; deres Fader syntes at fornyges ved
Synet af dem. For første Gang i mange Aar be-
fandt han sig mellem Troesfæller, hvis aandelige og
verdslige Gødding han var, thi han prædikede og
fremfagde Bonnerne.

Baronen var vel uødt til at tie. Engang lagde
han den Plan at ophidse sine Livegne mod Jøderne,
men han var bange for, at Josef skulde opdage, hvorfra
Complottet udgik, og han var forsigtig nok til at op-
give det.

Smidlertid kunde han ikke mere udholde, hvad

der foregik omkring ham; hans Stilling blev mere og mere utaalelig. En Dag lod han Josef kalde:

„Jeg er kjed af at leve paa Landet,“ sagde han, „og jeg har besluttet at fortære mine Indtægter i en stor By. Vil Du forpagte alle mine Marker?“

„Ja, paa ti Aar.“

„Hvor hoi Afgift tilbyder Du?“

„Det maa Hr. Baronen selv bestemme.“

„Nuvel! sex tusinde Rubler om Aaret! Er det formeget?“

„Nei! De skal faae sex tusinde Rubler.“

Da Herren var forsvundet, aandede Bønderne, der saa længe vare blevne mishandlede, atter frit. Landsbyen fik et heelt nyt Udseende; Alt blev livligere, Folks Miner, Træernes Lov, Fuglernes Sang, Klokkernes Klang.

Fem Aar ere siden den Tid forlobne. Den falske Gaspadosj spiller den store Herre i Udlandet; den værdige Præst hviler under Grønsværet. Han har ikke oplevet de Livagnes Befrielse, den Befrielse, som han haabede paa og forudsaae.

Bafjinka og Josef straalet af Sundhed og Lykke, fire smaa Grene skyde frem fra denne kraftige Stamme; Jacob, der er svækket af Alderen, opgiver lidt efter lidt sine daglige Arbejder, for hver Dag at kunne tilbringe flere Timer i Bedesalen, som han har ladet indrette i sit Hus.

Colonien er voget. Tredive jødiske Familier, der ere komne fra Besten, føre i Milatine et Bondeliv, dyrke Jorden, opdrætte Kvæg og fabrikere Olie. Naar Sæden er kommen i Hus, beskæftige disse flittige Folt sig med at smede, hovle, væve, lave Sko og med at undervise de smaa Born, som ere denne unge og blomstrende Colonies Fremtid.

Athen under Perikles.

Af

Overlærer S. J. Schmith.

Athens glimrende Periode er Tidsrummet i Athens Historie fra 479, da første Act af Perserkrigene var afsluttet med Grækerne glimrende Seire, indtil 431, Begyndelsen af den peloponnesiske Krig, der, som bekendt, stillede hele Grækenland i tvende Leire med de tvende Hovedstater, Athen og Sparta som Midtpunktet. Vi forstaae let Benævnelsen „den perikleiske Tidsalder“, der noigagtig maa regnes fra 469 til 429, paa samme Maade, som naar vi med Rette tale om August's Tidsalder, Ludvig den 14des Tidsalder o. s. v.

Skildringen af et saadant Ufsnit i Historien falder i det Væsentlige sammen med Levnetsbeskrivelsen af den Personlighed, der i sin Tid holdt Folkene og Staternes Skjæbne i sin Haand; Herskerens Personlighed afpræger sig i hans Tid, hvis hele Charakter og Præg saaledes falder sammen med en Enkelt's.

Efter Kongedømmets Afstæffelse i Athen med Rodruskes Dod i det 11te Aarhundrede f. Chr. var Regjeringen fra nu af indtil Solon et Adelsherredomme; hele den regjerende og dommende Magt var ihænde paa Eupatriderne, de velbaarne; der var ingen skriftlig affattede Love; Adelen staltede og valtede efter den saakaldte Sædvaneret. I Fornemmelsen af Trykket fraoven forlangte Almuen Affattelsen af skrevne Love, hvortil Eupatriderne endelig gave deres Samtykke; dog besluttede de at benytte Leiligheden til at tæmme den opadstræbende Folkeand: de overdrog nemlig en af deres egen Midte, Drakon, at affatte Lovene. Langt fra at indeholde nogen egentlig Statsret, stiftet til at omdanne Forsatningen i mere demokratisk, folkelig Aand, var hans Lovbog kun en Række Straffebestemmelser for de forskjellige Forseelser, der af Lovgiverenattes lige med Forbrydelser og alle uden Forstjæl straffedes med Døden; med Døden straffedes Bediggængereren saa godt som Mordbrænderen, Ublethyven saa godt som Tempelraneren og Landsforrædereren. Folket, den menige Mand, som fornemmelig maatte rammes af disse Love, sagde derfor, at de vare skrevne med Blod. Truende Folkebevægelse nødte endelig Adelen til virksommere Indrømmelser, og nu staae vi ved Solons berømte Lovgivning; man valgte ham til Archont i Aaret 594 f. Chr. med det særlige Hverv ved en ny Forsatning at raade Bod paa det herskende Onde. Efter først at have løst den

næst paatrængende Opgave, at lette de Fattiges Mod, ordnede han Statsforfatningen efter et nyt Princip, det timokratiste, der hviler paa den Grundsaetning, at den Enkeltes politiske Indflydelse, hans Deeltagelse i de politiske Rettigheder og Byrder staaer i Forhold til hans Formue eller rettere aarlige Indtægt. Solon deelte nemlig alle Borgere i fire Formueklasser, og idet vi temmelig passende kunne overføre det moderne Udtryk „Lokammersystemet“ paa den soloniske Forfatning, bemærkes her blot, at til det saakaldte store Raad, som Solon indrettede, havde kun de tre første Klasser Udgang, derimod i Folkeforsamlingen havde alle Borgere uden Forstjæl lige Stemmeret, og hos denne Folkeforsamling var egenlig den høieste Statsmagt; thi den alene traf den endelige Afgjørelse om Krig og Fred, Forbund, Skatter og Valget af Embedsmænd. Men som en Modvægt mod de mangen Gang altfor raske Folkebeslutninger var der truffet den Indretning, at intet Forslag kunde forelægges Folkeforsamlingen uden iforveien at være drøftet i Raadet; dette Raad og Areopagus vare de tvende Hovedankere, der skulde sikke Statsfriheten mod Storme. Solons Forfatning maa saaledes siges at være en viis Blanding af aristokratisk og demokratisk Elementer, lige langt paa den ene Side fra enkelte Formaaendes Overvægt, det saakaldte Oligarchie, og paa den anden Side fra det absolute Demokrati, den ubetingede Frihed og Lighed, Maaesherredømmet, det saakaldte

Dylokrati. Solons bekjendte Valgsprog: *μηδεν ἀγαν*, overdriv intet, affpeilede sig ikke mindst i hans Forsatning. „Imedens Lyskurgs Love, siger Schiller, vare Jernlænker, i hvilke det dristige Mod rev sig tilblods, og som ved deres trykkende Vægt nedkuede Aanden, vare Solons Love lose, elastiske Baaud, i hvilke Borgeraanden bevægede sig frit og let i alle Retninger uden nogensinde at føle sig fængslet. Solon opoffrede ikke Mennesket for Staten, men lod Staten tjene Mennesket, den atheniensiske Lovgiver aabnede sine Borgers Geni og Flid alle mulige Baner, den spartaniske spærrede dem alle, paa en eneste nær, den politisk-krigeriske Fortjeneste; derfor modnedes i Athen alle Dyder, blomstrede alle Erhvervsgrene og Kunster, spændtes alle Flidens Sener, derfor dyrkedes her alle Videnskabens Marker. Hvor finder man i Sparta en Sokrates, Thukydides, en Sophokles og en Platon! Sparta kunde blot frembringe Herskere og Krigere, ingen Digter, ingen Tænker, ingen Verdensborger. Begge, saavel Solon som Lyskurg, vare store Mænd, begge retskafne Mænd, men hvor forskjelligt have de ikke virket, fordi de gik ud fra modsatte Grundfætninger. Omkring den atheniensiske Lovgiver staae Friheden og Glæden, Fliden og Overflodigheden, staae alle Kunster og Dyder; alle Gratier og Museer skue taknemmelig op til ham og kalde ham deres Fader og Staber.

Udviklingen af Demokratiet i Athen, den folke-

lige Forfatning, knytter sig i den følgende Tid til de tvende Navne Klisthenes og Perikles. Omtrent Aar 500 f. Chr. stodte Osten og Westen, Perserne og Grækerne sammen i de navnkundige Krige, der som bekendt kaldes Perserkrigene; vi høre her om Kampene ved Marathon og Salamis foruden andre, Slag, der fremfor noget Andet have verdenshistorisk Betydning; hvis her Grækerne vare bulte under for Perserne, Frihed og Cultur for den raa vankundige Depotisme, hvad vilde der saa være blevet af Hellas! og uden Hellas hvorledes vilde Verden see ud den Dag i Dag!

Perikles var en Son af Xanthippos, Seirherren ved Mykale; hans Moder Agariste, Sonneditter af den nysnævnte Klisthenes, Folkfrihedens Repræsentant i Athen, drømte kort før sin Nedkomst, at hun havde bragt en Love til Verden, og saa Dage efter fødte hun Perikles. Rigt begavet af Naturen med alle aandelige og legemlige Fuldkommenheder, nød han en Tidlang Underviisning af Philosophen Anaxagoras, hvem hans Samtidige kaldte Fornuften, Phidias var hans Ven, ligesom endnu i hans sildigere Aar Tonekunstneren Damon var hans Fortrolige. Tvende Gaver isærdeleshed besad han, der dybest og stærkest maatte tiltale og øve en uimodstaaelig Virkning tilmed paa et Folk som Grækerne: med et majestætisk imponerende Ydre, en fuldendt mandlig Skjønhed forbandt han en Veltalenhed, der vakte Beundring selv hos Samtidens største Talere. Historieskriveren Thukydides

har efterladt os glimrende Prover, der i hvert Fald bære Præg af hans Aand, selv om de ikke ordret ere holdte saaledes af ham; alle bære Spor af den omhyggeligste Forberedelse; hvert Ord var veiet og prøvet, for det udtaltes; thi Perikles mindede sig selv stadig om: „Hust paa, Du taler til frie Mænd, til Hellenere, til Athenæere!“, og naar han skulde til at tale, bad han Guderne om, at der ikke maatte undslippe ham noget Udtryk, der ikke passede for den Sag, der forelaa til Behandling. Hans Taler maae med al deres Skarphed i Begrundelsen have haft en egen overbevisende Kraft, hvad der vel kunde bringe hans politiske Modstander, den ældre Thukydides, til at sige om ham: „Naar jeg i Brydekampen slaaer ham til Jorden, nægter han, at han er falden, og faaer ikke alene Ret, men faaer endog Tilskuerne til at troe det.“ Skjondt Demokrat og som saadan Folkets Mand, unddrog Perikles sig dog gjerne den daglige Omgængelse med Folket, ligesom han ogsaa sjelden besteg Talerstolen, men var da ogsaa saa modig, saa overbevisende, saa klar, kraftig og gennemtrængende, kort sagt, saa aandelig stor og overlegen, at han deraf fik Navnet „Olympieren“, han, der lig den olympiske Zeus med sine Dines Blik eller Blik beherskede en Verdens Villie: og derfor var det ogsaa, at Komædigteren Aristofanes sagde om ham: „Han tordner og lyner, naar han taler til Folket, og han fører en frygtelig Tordenkile paa sin Tunge.“ Med sin mæg-

tige Veltalenhed forbandt han den Klogskab, Menneſkefundſkab, den Ulidensfabelighed, det Maadehold, der ere uundværlige for den ſtore Statsſtyrer. Da han derfor ſaae Feltherren Tolmides, i Tillid til ſin forrige Lykke og udmærkede Kriegerære, paa en ubeleilig Tid forberede et Angreb paa Boeotien og mange tuſinde athenienſiſke Ynglinge begeiſtrede for dette Felttog, ſogte han at hindre Tingen og advarede Tolmides i Folkeforſamlingen med de Ord: „Naar Du ikke troer Perikles, ſaa oppebi i det mindſte Tiden, den viſeſte Lærer.“ Man har en lille Anekdot, der vidner om en ikke almindelig Evne til at beherſke ſig ſelv. Da han en heel Dag igjennem blev forfulgt med Skjældsord af en uforſkammet Perſon, der endogsaa i den mørke Aften forfulgte ham lige til hans Bopæl, ſagde han ganſke rolig til ſin Slave: „Gaa med og lys denne Herre hjem.“

I 40 Aar, ſaagodtſom uden Medbeiler, ſtod Perikles i Spidsen for Athens Styrelſe, i en Tid, da Athen ſtod paa Hoidepunktet af Datidens politiſke, kunſtneriſke og vidensfabelige Dannelsen; thi netop derved har Athen en univerſel, ſaa at ſige almeenmenneſkelig Betydning, derved er det blevet verdenshiſtoriſt ſtort og ſtaaer ene uden Lige; andre Stater havde ligesom det tappre heltemodige Krigere, men forgjæves vilde man andenſteds ſoge de Stabninger af en alſidig virkſom Mand, de evige Kunſtværker i Staten, Vidensſkaben, Poefien, de Værker i Marmor og Farver,

der fra Athen ere forplantede til Vesterlandene, Læremestre for alle følgende Slægter, indtil den Dag i Dag Idealer, beundringsværdige Forbilleder, som neppe noget Folk endnu har naaet idetmindste i visse Retninger, Landsværker, der til alle Tider ville være en uudtømmelig Kilde for enhver hoiere Stræben.

„Det Sande og Skjonne, en harmonisk Eenhed af begge, har i den græske Kunst naaet sit Hoieste; det Skjonne var Middelpunktet for den græske Mand, og det Skjønnes Middelpunkt, Hovedsædet for Kunst og Dannelse, var Athen, og Sjælen i Athen var atter Perikles.“ Den betydeligste Mand i Athen for Perikles var Simon, en Son af den berømte Miltiades, Seirherren ved Marathon; han var Aristokrat og maatte snart vige Pladsen for sin mægtige Modstander, der paa den ene Side vilde Demokratiets Gjennemførelse, paa den anden Side gjøre Athen til Grækenlands eneste og virkelige Stormagt i politisk, kunstnerisk og videnskabelig Retning, til Hovedstaden i et blomstrende Rige af Øer og Kyststæder omkring det ægæiske Hav og endeel af de tilgrændsende Blande; Sparta skulde for Fremtiden ligeoverfor Athen kun indtage Pladsen som en Stat af anden Rang. Det gamle ærværdige Raad Areopagos mistede sine væsentligste Forretninger; for at fremkalde en livligere Deeltagelse fra alle Borgeres Side i Folketsamlingen indførte Perikles Diæter, Dagpenge, tre Oboler om Dagen, omtrent 18 Skilling, hvad der paa

den Tid imidlertid efter Pengeværlden svarede saa nogenlunde til mellem 3 og 4 Mk. daglig nu, hvoraf Folgen rigtignok blev, at de befiddelesløse lavere Borgerklasser strømmede til Pnyx (Pladsen for Folkeforsamlingen); det betalte sig mangen Gang bedre end at blive hjemme, tilmed naar hertil kom, at det smigrede Forsængeligheden at sidde her som Dommer eller Voldgiftsmand om intet mindre end saadanne Statsspørgsmaal som Krig eller Fred, Lovgivning, Statter m. m.; de mere velhavende og indsigtsfulde udeblev da mangen Gang, fordi de ikke gjerne for enhver Sags Skyld vilde lade sig træde, puffe og støde for 18 Skilling.

Medens Perikles saaledes i Virkeligheden lagde hele Statsmagten i Folkets Haand, vidste han dog, paa Grund af sin hele Personlighed, sit værdige Alvor og fremfor alt sin ubestikkelige, pletfri Vandel, at holde det urolige, liblige Folk indenfor de rette Stranker, saaledes at han, som Thukydidēs siger, ikke blev ledet af Folket, men i Virkeligheden ledede det, hvorhen han vilde; thi han forstod at vedligeholde den Følelse hos Nationen, at det var ham, der havde hævet den, og hvem den havde at takke for Alt. Mærkede han Tegn til altfor megen Balstyrighed, saa anvendte han et Par ret praktiske Midler, som jo heller ikke hos vor Tids Potentater ere ukjendte eller ikke har været forsøgte med mere eller mindre Held — vi tænke her nærmest paa Franskmændene, der ikke

med Urette paa Grund af et vist Fællesskab mellem begge, navnlig i Retningen af en vis Landsklivlighed baade til den gode og mindre gode Side, oftere ere blevne kaldede Nutidens Atheniensere, ligesom Paris endnu i de sidste Dage er blevet kaldet „den moderne Kulturs Athen.“ Enten fik han af og til et lille Felttog istand, hvor da de Vaabenføre kunde faae Leilighed til at afsjole deres politiske Jvrighed, eller han sysselsatte dem med store Bygningsarbejder, hvorved atter et andet Formaal fremmedes: Athens Forskjønnelse med en stor Mængde arkitektoniske Kunstværker. I alle Gader og hele Stadens Omegn vrimlede det af Soilegange, Malerier, Billedstotter, Soiler med Tankesprog, Trofæer af Vaaben, tagne fra Perserne, Trefodder til Vre for Seirherrerne ved Festlegene. Af Bygningsværker fra hin Tid nævnes her blot i Forbigaaende Propylæerne, en Soilehal, der førte op til Borgen Akropolis, smykket med Værker af Phidias, Myron o. A.; deres Opførelse havde kostet 2000 Talenter, henimod fire Millioner Daler i vore Penge; tilhøire derfor saae man Hekatompedon eller Parthenon, egentlig kun en Fornhelse af det ældre Parthenon, som blev ødelagt af Perserne — Hekatompedon kaldet, fordi det med Cellens Façade maalte 100 Fod, Parthenon, fordi det var indviet Athene Parthenos, den guddommelige Jomfru; og i Templet selv stod et Billede af Gudinden af Elfenbeen og Guld af Phidias. En anden kolossal Statue af

den samme Gudinde var opstillet paa Borgens hoieste Spidsse, stobt i Bronze; ti Mile borte fra Athen kunde Sofolkene, naar de omseilede Forbjerget Sunium, see Hjelman og Spydet af dette Gudebillede glimre i Solen. Perikles opførte desuden Dæon til digteriske og musikalske Forestillinger, og hele Athen straaledede da i en saadan Glands, at Digteren Dymippos sang: „Hvo, som ikke attraaer at see Athen, er fra sin Forstand, affindig er den, som seer Staden uden at beundre den, og endnu mere affindig, hvo som forlader den efter at have seet og beundret den.“

Athen havde allerede i længere Tid været Hovedet i et Forbund af Stater, der oprindeligt alle vare ligeberettigede som frie Allierede, der hver havde at levere et Bidrag af Skibe og Tropper til de fælles Krige. Men denne oprindelige Lighed tabte sig snart, Bidraget forandrede sig til en Afgift i Penge, og det var Storstedelen af denne Skat, Perikles ikke betænkte sig paa, nu da der ikke var Krig forhaanden, at anvende til Athens Forstjønneelse med sine udødelige Bygningsværker. Folket begyndte at knurre, utilfreds med de store Kapitaler, der opslugtes af disse Byggeforetager, og hans Modstandere kaldte det et frygteligt Overmod og et aabenbart Tyranni, at han med de Penge, der med Magt bleve aftvungne Forbunds-fællerne til Krigen, forghyldte og forstjønneede Byen som en koket Kvinde, der hængte kostbare Stene og

Templer til 1000 Talenter paa sig. Men Perikles bevisste dem, at man ikke skyldte Forbundsstaterne noget Regnskab for Pengenes Anvendelse, naar de blot bleve beskyttede mod Barbarerne, og næst efter at forestille dem, hvorledes der ved Penge fattes i Circulation til Fremme for Handel og Erhverv af enhver Slags, spurgte han endelig, om man syntes, Bekostningerne vare for store, og da han fik et eenstemmigt Ja til Svar, „Nu vel“, sagde han, „saa tager jeg alle Udgifterne paa mig, men saa lader jeg ogsaa mit eget Navn sætte paa alle disse Værker.“ Perikles kjendte sine Landsmænd, den nationale Forfængelighed kom i Bevægelse; man taug, og Perikles byggede videre.

Grækenland havde bundet sine berømmelige Seire paa Balpladsen over Barbarerne, men endnu mere glimrende og for Eftertiden betydningsfulde Seire skulde Athenerne feire paa Landens Enemærker i Kunst og Videnskab, og her møder os da først for Kunstens Bedkommende Perikles's personlige Ven, en af de overordenligste af alle Tidens Kunstaander, Pheidias. Han, der som Talsmand i Marmoret for sit Folks høieste nationale og religiøse Ideer og som saadan Gjenstand for sin Tids høieste Beundring, ligesom han er det for Nutidens, endte sine Dage i et Fængsel, efter nogle Skribenters Mening ved Gift. Det var under Pheidias's Ledelse, at Perikles foretog de store Bygningsarbejder, der skulde smykke Athens Akropolis.

Foruden den ovenfor nævnte i Bronze støbte colossale Statue af Athene paa Akropolis, der tjente som Sømærke for Seilerne i rum Sø, var han ogsaa Skaber af Athene Parthenos's Billede i hendes Tempel, det uhsnævnte Parthenon. Kunstnere og Kunstkjendere paastaar, at denne Athene-statue i Parthenon har gjort Pheidias til Verdens største Billedhugger; og dog skulde han endnu henimod sit Livs Aften skabe et Værk, som efter Oldtidens eenstemmige Dom fordunklede alle andre Værker og med Rette pristes som Plastikkens høieste Skabning, og det var det kolossale Kryselefantine- eller Guldbelsenbens-Billede af Zeus i Olympia. Uden at indlade os paa nogen detailleret Skildring af dette Kunstværk, da vi dog væsentlig holde os til Athen, skulde vi kun til Forstaaelsen af det mægtige Indtryk, det maa have gjort paa Beskueren, tilføie, hvorledes Digterne sang, at Pheidias maatte være stegen op til Himlen for at have seet en saadan Majestæt, som her var fremstillet, og at den Hellener priste sig lykkelig, hvem det forundtes i det mindste een Gang i sit Liv at have seet dette Billede. Der gif ogsaa Sagn om, at Zeus selv skulde have vedkjendt sig Pheidias's Billede; da Værket var fuldendt, bad Kunstneren til ham, at han vilde give et Tegn, hvis Værket var ham til Behag, og pludselig foer Zeus's Lyn ned gjennem Abningen i Taget foran Gudebilledet, og Lygen kunde nu tvivle om, at Tordenguden vedkjendte sig sit

Billede. I over 800 Aar thronede Guden i sit Tempel, da en Ildbrand i det 5te Aarhundrede e. Chr. fortærede baade Tempel og Billede.

Dramaet med Sophokles og Euripides falder ogsaa sammen med den perikleiske Tidsalder; den store Komiker Aristofanes, ligesom Thukydidens, den første egentlige saakaldte pragmatistiske Historieffriber, optræde kort efter. Perikles foreslog, at Staten skulde overtage Bekostningen for alle fattige Borgeres Udgang til Skuespillene, der efter hans Mening skulde være ei blot til Lyst, men et Opdragelses- og Dannelsesmiddel for Alle uden Forskjel.

At Perikles som tro Forvalter af Statsformuen var en dygtig Finantsmand, der yderst behændig vidste at forøge Statsindtægterne, fremgaaer af den Kjendsgjerning, at, da den peloponnesiske Krig udbrod, og næsten Alle forsagede, stod Perikles ene opreist, idet han blandt Andet trostede med, at man havde rigelige Midler til Krigens Førelse: i Skatkammeret var der 6000 Talenter, henved 12 Millioner Daler, den aarlige Skat fra de Bundsforvante var 600 Talenter, Hæren talte 30,000 Sværtbevæbnede, Flaaden 300 Triremer.

Det kunde ikke feile, at Perikles havde at kæmpe med en heel Deel Ildesindede; kunde Angrebet ikke rettes mod ham selv personlig, søgte man at saare ham i dem, der vare ham kjære. Saaledes fremstod Anklagen mod Phidias for at have tilvendt sig noget

af det Guld, der var blevet ham betroet til Pallas Athenes Billedstøtte; men Pheidias havde anbragt Guldet saa viselig paa Statuen, at det enkeltviis kunde udtages og veies; nu blev han anklaget for Asebeia, Ugudelighed, fordi han havde anbragt sit eget Billede i Basrelief paa Athenes Stjold, og blev ogsaa domt. En lignende Anklage for Asebeia blev rettet mod hans Lærer Anaxagoras og hans Elskede Aspasia; de beskyldtes begge for Fritænkeri. — Aspasia, Perikles's Elskede og senere Hgtfælle, var fra Milet, den af Lilleasiens Stæder, der havde Ry for den mest forfinede Dannelse, men ogsaa de frieste Sæder. Der opstod senere, hvad der blev Grækernes Roman, de Fortællinger, der gik under Navnet: de miletiske Eventyr. Aspasia var af ædel Hørførelse; i Athen, i Brændpunktet af Datidens aandelige Liv, førte hun et glimrende Hus, der var Samlingspladsen for Athens mest udmærkede Mænd, deriblandt selv den vise Sokrates; Sokrates kalder sig selv hendes Discipel og taler med Beundring om hende, navnlig hendes Veltalenhed. Athens forste Mænd besøgte hende daglig, ja selv Kvinder søgte hendes Dmgang; hos hende lærte man den finere Verdens Dannelse, Fædre bragte deres Døtre og Koner til hendes Dmgang; hun har da aabenbart været noget mere end en blot Kokette.

Med den peloponnesiske Krigs Begyndelse nærme

vi os Perikles's sidste Dage; meer end noget Andet vise os netop de tvende første Aar af denne skjæbnesvangre Krig Perikles i sin hele Sjælsstorhed. Han formanede Athenæerne til intet at frygte, kun advarede han imod at indlade sig paa phantastiske Foretagender; man skulde føre Krigen med Ro og rolig vente, hvad der ikke kunde være anderledes. „Endnu bestandig, Athenæere, bliver jeg af samme Mening, siger han; man maa ikke give efter for Peloponesierne, endstjondt jeg vel veed, at Menneffene aldrig føre Krigen med den Iver, hvormed de begynde den, men forandre deres Anskuelse efter Omstændighederne; give I efter for deres Fordringer, saa ville de i Tillid til Eder's Frygtfomhed snart forlange endnu meget mere; men holde I ud og træde dem fjækt i Møde, saa ville de behandle Eder som deres Lige, som frie og selvstændige; thi enhver adlydt Befaling er Slaveri og drager endnu strengere Befalinger efter sig.“ — I Aaret 431 faldt den spartanske Konge Archidamas med en betydelig Hær ind i Attika og besatte det aabne Land, men Athenæerne indesluttede sig efter Perikles's Forslag i Staden, medens en atheniensisk Flaade seilede til Peloponnes og plyndrede Kysterne. Næste Aar kom Spartanerne igjen og besatte atter Attika. Man dadlede hoit og lydelig Perikles som den formentlige Ophavsmand til Krigen, men han ene forblev standhaftig og yttrede blandt

Andet: „Den Enkeltes Tab er ubetydeligt og let erstattet, naar kun det hele, Staten, bliver modig opretholdt; hvad der kommer fra Guderne, bærer det som en nødvendig Skjæbne, men hvad der kommer fra Fjenden, med Standhaftighed. Sender ingen Gesandter til Lacedæmon og viser ved Intet, at de nærværende Ulykker boie Eder; thi de fortræffeligste Stater og de dygtigste Mænd ere de, som mindst forsage i Ulykken og ved Daad yde den kraftigste Modstand.“ — Folket vendte sig atter til ham; da indtraf Pesten i Krigens andet Aar, og hans tre Sønner bleve bortrevne af den. Da han satte Dodsfrandsen paa den Sidstes Hoved, udbrød han i en Strom af Taarer, og da Bennerne i Kreds om hans Sotteseng endnu en Gang mindedes hans Storhed og hans Seire, afbrød han dem med svag Røst og sagde: „I mine Seire havde Felt herrer, Soldater og Lykken Deel, men I glemme det Bedste, at ingen Borger i Athen for min Skyld har havt nodig at anlægge Sorgedragt.“ I det samme Aar, 429, da den største atheniensiske Statsmand døde, fødtes den største atheniensiske Philosoph, Platon: „det syntes, at Guderne vilde give den begunstige Stad næsten endnu mere, end de tog fra den.“ Man har meget passende sammenlignet Athen under Perikles med Florents under Medicæeren Lorenzo il magnifico.

Idet vi her stilles fra Perikles, ville vi med

taknemmelig Beundring mindes ham, hvis Land gennem Aarhundreder har levet dannende, belærende og styrkende, og hvis Land, trods al Nutidens Materialisme, hvor berettiget den ellers end kan være, vil vedblive at virke forædlende til alle Tider og paa alle Steder.

To Eventyr

af
Hilda Aagaard.

I.

Perlen.

Margrethe var en fattig Pige, hendes Forældre vare døde, og hun maatte hos en gammel Slægtning, som eiede et Hus med en lille Jordlod, gjøre Nytte for Føde og Klæder; men, som det saa ofte gaaer, Nytte blev der taget af hende i stort Maal, medens Føde og Klæder blev hende knapt tilmaalte. Skjondt hun var ung og sund, kunde hun dog ikke altid holde Modet oppe, og naar hun fra den tidlige Morgen, til sine Tider af Aaret, daglig maatte drive og bogte Kvæg ude imellem Bakkerne, ofte i ondt Veir, thyndt klædt, med knap Føde, kunde hun falde hen i de sorgmodigste Tanker og føle Livet som en Byrde. En Aftenstund, som hun saaledes træet var sunken sammen ved Foden af et Træ og saae Solen forsvinde meer og meer bagved den nærmestliggende Bakke, aabnede Høien sig pludselig, og en deilig Ridder med et stort

Følge efter sig kom ridende hen imod hende. Hun blev forfrækket og vilde flygte, men idetsamme boiede han sig kjærligt hen over hende og talte til hende om, at han længe havde seet hende og havt Medlidenhed med hende, og at han nu var kommen for at bringe hende Hjælp. Dermed astog han en gylden Kjæde med en kostelig Perle, som hang om hans Hals, og hængte den om hendes med de Ord: „Denne vil bringe Dig Lykke, men siig det til Ingen, og lad den aldrig komme fra Dig. Det er den eneste Tak, jeg forlanger.“ Dermed forsvandt han og hans Følge ad samme Wei, de vare komne tilsynne, og da Margrethe atter solte sig ene, var hendes første Tanke, at hun maatte have drømt. Hun tog med Haanden om sin Hals, nei! der hang Kjæden med Perlen i; hun havde ikke drømt, og nu skulde hun altsaa blive lykkelig. Hvorledes mon det skulde gaae til? Det kunde hun ikke begribe, men tvivlede slet ikke paa, at Noget vilde skee med hende. Da hun kom til Hjemmet, holdt der udenfor Døren en Vogn, hvilken hun strax kjendte som Slotsforvalterens oppe paa Hertugens Slot; han var fjernt beslægtet med hendes Fader, men havde aldrig tidligere villet høre Noget om at tage sig af hende. Nu var han kommen for at tage hende med sig hjem og tilbyde hende en Plads i sit Hus. Hvem veed, sagde han, naar Du bliver ordentligt klædt, om Du ikke kan finde Naade for Hertugindens Dine og komme i hendes Tjeneste. Saa

byttede hun da Hytten med Slottet, og ikke ret lang Tid var der gaaet, forend Hertugindeu lod hende kalde til sig og antog hende som sin Hofdame, efter at have ladet hende undervise i forskjellige kvindelige Sykler, Spil og Sang, hvortil Margrethe havde sjeldne Anlæg. Snart blev hun den gamle Hertugindeu kjæreste Selskab og var næsten bestandig hos hende. Saa heb det en Dag, at den unge Hertug ventedes hjem en af de følgende Dage, og Alt blev festligt indrettet til hans Modtagelse. Det var ved Aftentid, da Solen var ved at gaae ned, at han kom ridende ind i Slotsgaarden med sit Følge. Margrethe stod i Vinduet og saae ud; hvad var dog det? Hun kunde næppe holde et Forundringsudraab tilbage; var det muligt at det var ham, den store Konge, der saa vidunderligt havde viist sig for hende, og som havde givet hende Perlen? Nei, det kunde ikke være ham, det var kun en Lighed. Det saae hun, da hun blev forestillet for ham. Han kjendte hende ikke, men for hende var det, som sad hun igjen derude ved Hoiu, da den unge Hertugs Blik hvilede kjærligt paa hende, idet hans Moder sagde ham, hvor kjær hun havde hende.

Nu fulgte der Fæst paa Fæst, Jagter og Udflugter til forskjellige Steder for at opmuntre den unge Fyrste, som i flere Aar havde lidt af Tungsiud; hans Reise i fremmede Lande havde suarere forøget end formindstet det. Allevegne var Margrethe med, det forgede den gamle Hertuginde for; Hertugen syntes

heller ikke at kunne undvære hende. Saa var det en Dag, at den unge Hertug høitideligt sammenkaldte hele Hoffet, fordi der var Noget, han vilde tale om til dem. Hvor forbauset blev ikke Margrethe, da han bekendtgjorde, at han, da han sidst var hjemme, havde, derude ved den store Hoi, som laa just bag ved den Hytte, hvor Margrethe dengang tjente og vogtede Kvæget, tabt en kostelig Perle i en gylden Sjæde, og at han ikke kunde blive lykkelig eller glad nogensinde mere i sit Liv, forend den atter blev funden. Derfor skulde Alle, baade Hoi og Kinge, drage ud for at søge. Vigebyldigt hvem det var, Mand eller Kvinde, sit Hertugdømme vilde han give for Perlen!

Der blev Uro ved Hoffet. Man søgte fra den tidlige Morgen til Aften, kun Margrethe holdt sig tilbage, thi hvad kunde det nytte at lede, hun vidste jo hvor Perlen var at finde, men hun havde lovet at tie, og sit Lofte vilde hun holde; dengang havde det forekommet hende den letteste Sag at aflægge det, thi hvorledes skulde hun nogensinde kunne ønske at give bort hvad der gav hende Livets Goder og Glæder, og dog, nu tyngede det paa hende Dag og Nat. Hun forekom sig selv som en Tyv og Bedrager. Hun kunde ikke taale at møde den unge Hertugs Blik, der ofte hvilede tungfindigt spørgende paa hende, naar hun ikke fulgte den store Skare, som drog ud for at lede. Vidste han det? Nei, det var ikke ham, som havde

givet hende Perlen, trods den forunderlige Lighed. Det var ikke ham, og hvad Glæde havde hun nu af sin Perle, hvad gavnede hende vel den Lykke, hun gjorde ved Hoffet, naar hun ikke kunde gjøre ham glad, som hun vilde have givet sit Liv for at glæde. Det var ikke hans Hertugkrone, nei, det var ham selv, hun elskede, og gjerne havde hun igjen draget ud i sin fattige Dragt blandt Bjergene og vogtet Kvæget, naar kun han havde gaaet ved hendes Side og bøiet sig kjærligt hen mod hende, som han saa ofte tidligere havde gjort. Nu undgik hun ham; dog engang, da hun stod og stirrede hen for sig i dybe Tanker og syntes, at Perlen tyngede som en Blyvægt paa hendes Bryst, stod han pludselig ved hendes Side. „Margrethe“, sagde han, „hvorfor leder Du aldrig efter min Perle? jeg troer, Du kunde bedre end nogen Anden finde den, om Du vilde.“ Hun greb allerede efter Perlen for at lægge den i hans Haand, men standsede atter, thi hendes Løfte kunde hun ikke bryde, o, men løses derfra kunde hun og maatte hun! hun vilde ikke eie Perlen mere, hvad hun saa end skulde miste; han greb efter hendes Haand, men hun drog den til sig og ilede bort, ud til Høien, skjøndt Mørket faldt paa, og satte sig ved det samme Træ, som dengang hun havde seet Høien aabne sig, fuldt forbløffet om, at det igjen vilde skee, thi han, som havde havt Medlidenshed med hende dengang, maatte have det meget mere nu, da hun folte sig langt mere ulykkelig.

Hun havde ikke siddet der ret længe, forend det atter stete. Hoi en aabuede sig, igjen saae hun ham, den store Konge, der saa forunderligt lignede den unge Hertug, og dog ikke var ham. Hun knælede for ham og bad ham løse sig fra sit Løfte; der var en Anden, som Perlen tilhørte, og som sørgede over at have mistet den — hun vilde kun have Lov til at give ham den; for sig selv forlangte hun ingen anden Lykke. Kongen maa have løst hende fra sit Løfte, thi den næste Morgen bekendtgjordes det, at Perlen var funden. Samme Dag drog ud af Slottets Port et prægtigt Brudetog. Hertugkronen smykkede Brudgommens Hoved og Perlen Brudens Bryst, Begge lykkelige ved at vide, at deres skønneste Smykke var den Andens Eiendom. Nu havde Ingen af dem tabt, men Begge vundet.

2.

Bogetræet.

Derude i den store Skov stod et Bogetræ. Det var et sjældent deiligt Træ; dets Grene bredte sig frit til alle Sider, og det var saa stort, at det saae ud som Kongen for alle de andre Træer. Rundt omkring det var det deiligste Grønsvær, Skovbunden og Understoven stod intetsteds skønnere, thi saagodt-

som aldrig havde nogen Mennesfefod fundet Bei derhen. En Dag kom et stort Selskab kjorende forbi; de lagde Mærke til Træet, udbrøde i begejstrede Udraab, steg af Vognen og leirede sig derunder; der var iblandt Selskabet en ung Digter. Han besang strax Træets Skjonhed, og alt det syntes Træet godt om; det havde kun seet saa lidt til Mennesker, men hvad det havde seet, havde været saare skjont. En Gang for lang Tid siden var en ung Mand og Kvinde kommet gaaende gjennem Skoven; de havde ogsaa sun- det Træet smukt og havde valgt at sætte sig under dets Grene. Det havde været for Træet som det deiligste, varme Foraars-Solskin at høre paa deres Tale, paa deres Glæde i Diebliffet og deres Forhaabninger for Fremtiden. En anden Gang havde en Moder sat sig under dets Skjgge med sit lille Barn. Hun havde kjælet for det og sunget det i Sovn med de ommeste og blideste Ord; derefter havde det ligget og sovet sødt og sundt i Træets Skjgge, medens Mode- ren passede sit Arbeide. Det var alt, hvad Træet hidtil havde kjendt til Mennesket, og saa elskede det Mennesket. Derfor var det glad og stolt ved de mange Lovprisninger af det store Selskab og over Digte- rens begejstrede Ord; men nu stod det og længtes og tænkte kun paa, om de snart kom igjen, efterat de havde forladt det, thi da de toge derfra, havde det hort dem sige: „Dette skal være vort Landsted, her tage vi hen og bede vore Fremmede ud til os.“

Det varede heller ikke længe, førend de kom igjen i et endnu større Selskab end forrige Gang; der blev sunget, leet og deklameret, og Træets Sang blev heller ikke glemt. Der gik lang Tid hen. At tage ud til den store Bog, var blevet en hel Modesag paa Egnen; o men hvor forandret var ikke det deilige Sted; hvor var det friske Grønsvær, hvor var den deilige Understof og den blomstrende Skovbund, hvor paa det lille Barn havde sovet saa sødt, som i den blødeste Bugge? Alt var nedtraadt afflidt og forrevet; Papirer, Tolde og tomme Flasker laae hist og her omkring, og en Bænk var slaat op under Træet, fordi ikke Alle holdt af at sidde i Græsset; nu var der Intet at sidde i. Og Træet, hvad syntes det monstro nu om Mennesket, da det havde gjort dets nærmere Bekjendtskab? Det havde skiftet meget om i sine Tanker. Mange Gange havde det hørt, og den første Gang med Forbauselse og Skræk, hvorledes de begejstrede Ord og Sange ombyttedes med vilde og afskyelige Skrig; ofte havde det hørt lallende Toner, naar de mange Flasker vare tomte, og Ord som bragte Grenene til at zittre af Uffsky og alle Bladene til at vende sig om, men det var der Ingen, der saae, thi i saadanne Dieblikke havde Ingen Tid og Sands til at lægge Mærke til Træet. I det Hele taget blev Lovprisningerne sjældnere, mindre begejstrede og mere ensartede, alt som Tiden gik. Træet folte sig ikke mere saa glad derved som i Begyndelsen; det folte

en underlig Tomhed, det stakkels Træ, og var lykkeligere i gamle Dage, da det ingen Roes kjendte til, men levede for Solen, for Fuglene, Duggen og de milde Foraarsluftninger. Ikke lidet forfrækket blev det en Dag, da et stort Selskab var forsamlet omkring det, og en lille Dreng sprang op paa Bænken og raabte: „Træet er begyndt at blive hult. Kan I see, jeg kan lægge min Haand helt ind i det.“ Alt ja, det var sygt, det vidste det godt, og værre skulde det blive. En Sommeraften, da den vilde Sang og Stoi lod, kom pludselig to unge Mænd heftigt i Strid med hinanden; Træet forstod nok, at det var den unge Pige, som var med, der havde seet mildt til dem Begge, og nu vare de blevne uenige om, hvem af dem hun saae mildest til i sit Hjerte, og det gav Anledning til dette forfærdelige Optrin. Knibene kom frem, og den unge Pige tog Parti for ham, som var hendes Hjerte kjærest. Den Anden gik truende og med et rasende Blik ind i Skoven. Da Alle vare borte sent ud paa Natten, og Alt var tyft og stille, da Fuglene endelig vare komne til Ro ovenpaa al den Uro, og Blomsterne i Skoven havde lukket deres Dine, kom han gaaende hen imod Træet. Det susede igjennem Lovet, saa forfærdet blev Træet ved at see hans Fortvivlelse. Han tog et Reb frem og lagde det om sin Hals og bandt det fast i Træets Grene; stakkels Træ! det skulde det ogsaa see og erfare, at Mennesket, Jordens hpperste Skabning, hvem hele

Skabningen er underlagt, dog ikke kan udholde at leve, fordi det glemmer rent, hvornæget der staaer til dets Naadighed, ikke for at tilkjæmpe sig Jordens Ulyksalighed, men for at vinde Salighed i Himlen. — Og underligt gif det til: det var det samme Menneske, der som lille Barn havde ligget og sovet sødt og smukt paa det bløde Blomsterteppet. Hvor var Blomsterteppet og Livets Ufthyl? Hvor var nu Træets lykkelige Drom? Ja, hvor forandret! Fra denne Stund var al Balsart til Træet forbi, nu pegede man paa det med uhyggelige Toelser, og i Skumringen turde Jngen gaae forbi det. Mon Træet nu var meget ulykkeligt? Da der var gaaet en lille Tid, kom det deilige Grønsvær igjen, Blomsterteppet og Understoven stod ogsaa som forhen, saa skjønt som intetsteds i Skoven, og nikkede op til Træet som gamle Bekjendte, og Træet følte sig vel tilmode. Den hule Blet beholdt det som Minde om et Ufsnit i sit Liv; thi det havde lært deraf at skjonne paa, naar Fuglene sang, naar Solen skinnede, og Blomsterne duftede.

Ved Rjukanfossen.

Af

Silda Aagaard.

Høit oppe paa Nafsen stod Trolden led
 Og stirred paa Fjeldets Deilighed.
 „Med Dig jeg slutter en Elskovspagt —
 Hvad onsker Du Dig for en Bryllupsdragt?“

„Ret aldrig som Brud vil jeg stande, for
 Mig smykker det fineste Brudeslor;
 Og aldrig jeg træder min Bryllupsdands
 Foruden den fagreste Brudekrands.“

Og Trolden gik bort til den klare Elv;
 Den bød han at væve et Slør af sig selv,
 Og Birken, man nebe i Dalen saae,
 Den bød han Krandsen om Løkkerne slaae.

Nu stod hun da smykket til Bryllupsdands
 Med det fineste Slør og den fagreste Krands;
 Men førend hun skulde til Dandsen gaae,
 Bad hun Veileren give sig Skoene paa.

Hun bukkede sig under Sløret ned,
 Men Sløret tog fat, og Foden gled —
 Saa stjød hun ham bort som den letteste Pil
 Og hylled sig ind i sit Slør med et Smil.

Nu glæder hun sig i sin Jomfrustand,
 At hun slap for den lede Trolld til Mand:
 Men skulde ved Njukan engang Du staae,
 Og hun beder Dig give sig Skoene paa
 Med dragende Røst og med lokkende Smil,
 Saa sthyder hun bort Dig som en Pil,
 Og Du rives som Trollden i Fosfen ud;
 Men Njukan, den unge, deilige Brud
 Med Krandsen om Panden, staaer der som før
 Og hyller sig ind i sit Brudestør!

Dronning Marie Antoinette paa Scenen.

Marie Antoinette elskede Theatret saa lidenskabeligt, at hun for ogsaa selv at kunne optræde som Skuespillerinde tog Underviisning i Deklamation hos den berømte Skuespiller Dugazon, og i Trianon grundede et lille Theater, hvis Medlemmer bestode af de mest fremragende Personer af det kongelige Hof. Hele den kongelige Familie delte med Marie Antoinette denne Kjærlighed og Beundring for Theatret, med Undtagelse af Ludvig den Sættende, der foretrak No og Gensomhed for alle de larmende Fornøielser og hellere med Fiil og Hammer i Haanden opholdt sig i sit Laafesmedeværksted. Han havde allerede oftere gjort Forsøg paa at forpurre sin Gemalindes theatralste Foretagender; dog Marie Antoinette havde forsikret sig de kongelige Brødres og Søstres Hjælp og Medvirkning, og mod en saadan Forbindelse formaaede Ludvig den Sættende Intet at udrette.

En Dag traf Marie Antoinette Forberedelser til en stor Forestilling i Trianon; der skulde gives Skuespillet: „Kongen og Forpagteren“. Ogsaa sin Gemal tilbød Dronningen en af de første Roller. Dog, Ludvig den Sættende tilbageviste dette Tilbud med Uvillie og forsikrede desuden sin Gemalinde om, at han skulde nok sørge for, at Stykket faldt igjennem, og at alle Skuespillerne, uden Undtagelse, men fremfor alle

Dronningen selv, bleve dygtig udpebne. Marie Antoinette lod sig imidlertid ingenlunde kysse ved denne Trusel. Ludvig vandt sine Fortrolige, der ogsaa lovede ham, saasnart Dronningen viste sig paa Scenen, at foranstalte en saadan Larm, at hun skulde blive nodt til igjen at trække sig tilbage.

Paa Forestillingsdagen var Theatret indtil sidste Plads besat af Blomsten af den fornemme Verden. Tæppet gaaer op, Stykket begynder, Dronningen træder ind paa Scenen. Men neppe har hun talt nogle Ord, for hun bliver afbrudt af en lydelig Hysen og Banken. Alles Dine vendte sig mod det Sted, hvorfra denne Uro lod. Man fik Die paa Kongen, som vedblev at hysse og banke og ved Vink oienstykt skutes at opfordre sin Omgivelse til Esterligning. Dog forgjæves; Ludvig forblev ene Fredsforstyrrelsen og saae sig endelig nodfaget til igjen rolig at indtage sin Plads. Rungende Bravoer blive nu Dronningen tildeel, som uden at lade sig forstyrre ved denne Afbrydelse med et roligt Smil var forbleven paa Scenen og, efter at Forstyrrelsen havde taget en Ende, fortsatte Spillet. Lige indtil Stykkets Slutning henrykkede hun Alt ved sit henrivende Spil, og selv Ludvig kunde tilsidst ikke andet end istemme Tilskuernes hundredfoldige Bravoer.

Da Marie Antoinette efter Forestillingen traadte hen til sin Gemal for at formilde hans Avillie mod de af hende bestukne Venner, som trods deres Lofte havde ladet Ludvig i Stikken, raabte Kongen hende imode i Henrykkelse over hendes Fremstilling:

„Madame, De er den mest fortryllende Stue-spillerinde i mit Kongerige.“

Siden den Tid manglede Ludvig den Sættende aldrig i Theatret, naar hans Gemalinde havde overtaget en Rolle.

4

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

Satirikeren
Georg Christopher Lichtenberg.

Tordenbeir i Skoven.

Paa Himlen Kjæmpestyer staae
 Med lyse Klæde, sorteblaa,
 Og Luften er saa lummer;
 Støvbolgen, hvislende og graa,
 . Genover Veien skummer.
 Mens Alting tørster efter Regn,
 Jeg følger bag et Tjørnehegn
 En Sti, der som et Spørgsmaalstegu
 Sig op mod Skoven krummer.

Jeg springer over Stentens Bom,
 Hvor vilde Caprifolium
 Sig slynger mellem Humlen.
 Igjennem Skovens Helligdom
 Der gaar en sagte Mumlen.
 Det lysner over Mark og Fjord
 Af Tordengudens Flammespor,
 Næd skjælver nu den gamle Jord
 Alt ved hans Rærres Mumlen.

Og som jeg følger Stiens Bugt
 Og stræmmer Hjorten op til Flugt
 I blandt de hvide Stammer,
 Fornemmer jeg en svovlet Lugt
 Dg Blink af Lynets Flammer.
 Saa drøner der et Tordenflag,
 Dg Regnen styrter ned med Brag,
 Men gennem Lovets tætte Tag
 Mig ingen Draabe rammer.

Jeg søger til et ensomt Sted,
 Et Skovkapel med stille Fred,
 En Fred, som ingen aner;
 Der synker andagtsfuld jeg ned
 Imellem tause Graner.
 Foroven luffer Vogens Tjald,
 Dg i den dunkle Kirkehal
 Redrisler Birkens Fossefald
 Som lyse Silkefaner.

Dg hvor min Fod letfindig gif,
 Er Gulvet som et Mosaik
 Af hvide Anemoner;
 De see med deres rene Blik
 Op i de dunkle Kroner.
 Mens Glimt paa Glimt mit Dje naaer,
 Stærkt imod Taget Regnen slaaer,
 Dg Tordnen gennem Kummets gaer
 Som dybe Orgeltoner.

Der staaer en Kamp i Luft, paa Hav,
 Nu svinges Lysets Herskerstav
 Mod Morkets Horder vilde;
 Jeg horer tusind Hestes Trav
 Og Krigstrompeten spille.

Det droner over Mark og Hegn,
 Det hvisler som en Pilereg, —
 Saa flye de til en anden Egn,
 Og Altting bliver stille.

Og gjennem Vogeteltets Rist
 En Straale flux sin lyse Skrift
 Paa Mossjets Teppe tegner;
 De tunge Skyer er i Drift,
 Og kun mod Syd det regner.

En Luftning gjennem Stoven gaaer,
 Som ryster Virkens lyse Haar,
 Saa Draaberne en Hvirvel slaaer
 Paa Skræpper og paa Bregner.

Som Blomsten efter Regnens Bad
 Min Sjæl sig reiser fri og glad,
 Gjenfødt i Tordendaaben.

Igjennem Vogens lyse Blad
 Jeg skuer Himlen aaben.
 Skovhyren staaer i frodigt Kuld
 Omkring en troffet Egebul,
 Hviß Stamme segnet er til Muld
 For Stormens stumpe Baaben.

Jeg iler ad den krumme Sti
Det tætte Vidiehegn forbi,
Hvor Hjorten bliver fædet.
Her ſtaaer en Eg, hvis Drapperi
 Ghnilden nys har fvedet.
Men Droſken hoit bag Lobet ſlaaer,
Skovfogden hilſer fra ſin Gaard,
Og Datteren, Johanne, ſtaaer
 Og nikker mildt ved Leddet.

D. F.

„En pjaltet Ænge“.

Original Fortælling

af

En Anonym.

Præsentationen.

Hvor var hun dog deilig! Smagen er naturligvis forskjellig, men jeg syntes dog, at der ikke kunde være to Meininger om den Sag! Naar man betragtede hendes yndige Skikkelse, de store, sorte Dine, den fine, romerſke Næse, de gyldengule Lokker, den henrivende lille Fod — af, ja! jeg vil ærlig tilſtaaе, at jeg blev helt tummelumst, naar jeg figgede gennem Plankeværket ind i „Agentens Have“ og ſaae hende! Saa drømte jeg om Natten, at jeg var en Kongesøn og hun en fortryllet Prindsesse, hvem en væmmelig Trolde holdt fangen dybt inde i et Bjerg. Jeg drog ud med mit Jagtſolge, huggede Hovedet af Trolde, forte Prindsessen hjem til Slottet, hvor vi holdt Bryllup i otte Dage og dansede med Guldsfoe paa!

— Jeg var jo kun ti Aar gammel og kunde udenad
 faa mange deilige Eventyr om forhexede Prindsesser,
 om Dverge, Nisser, Kongesønner og andet Trollderi!

Ja, det var en deilig Tid, denne Drommenes Tid!

— „Men hvem var hun“? spørger Du. Det var
 Elva S. . .! Dog vent helst lidt, jeg skal senere
 fortælle Dig det udførligt! Lad mig nu først sige
 Dig, hvem jeg er, skjøndt det jo er lidt imod Skik og
 Brug, saaledes at præsentere sig selv først, men lad
 det blive min licentia poetica! Jeg har nu engang
 sat mig i Hovedet, at Du strax skal vide, at jeg
 kommer fra rige og fornemme Folk, for det har jo
 ikke faa lidt at sige, selv i vor Tid.

Det Første, jeg veed om mig selv, er — jeg har det
 naturligtviis fra Andre — at jeg en tidlig Morgen-
 stund i Juli Maaned 1825 blev funden af „Mutter
 Sims“ bag „Agentens Planteværk“. Man mener,
 — thi der er ganske vist bredt et mystisk Slør over
 de nærmere Omstændigheder ved dette interessante
 Fund — at jeg, foruden mine fine, broderede Børne-
 klæder, bragte med mig en Villet, hvori laa en brun
 Papirslap, paa hvilken blandt andet stod at læse:
 „Paa Baluta, som Banken eier“, og saa var der til-
 lige paa den nydeligt udført Tallet „100“. Tilfældet
 vilde, at der, Aftenen før jeg blev funden, var stort
 Gilde hos Borgemeesteren. Denne mægtige Mand sad
 netop med en tvivlsom Solo paa Haanden, da Pigen
 bragte ham et Brev, hvorpaa stod „haster“. Justits-

raaden — for han var dengang ikke endnu blevet Statsraad — stød Brevet ind under Bysestagen, sagde: „Solo“ — blev codille (stor Solokop) — og — ja, næste Morgen leverede Pigen atter den guavne Byfader (for L'hombren havde været hoi og Justitsraaden havde den Aften ikke kunnet røre sig uden at blive „kruf“) — Brevet med „haster“ paa! Just som han stod og læste det, blev „Mutter Sims“ introduceret af Fuldmægtigen. Hun var iført sin bedste Stads og var fuldkommen ædru, og mig, der laa i en nydelig lille Kurv, indhyllet i Kniplinger — mig bar hun kjærligt vuggende og nynnede „visse, visse“ paa sine kraftige Arme. Da Fuldmægtigen havde forklaret Sagen, og „Mutter Sims“ havde tilføiet, at hun var fattig og ikke kunde „føde Ungen uden Godtgjorelse“, dundrede Borgermesteren løs og spurgte, hvor hun havde gjort af den Hundreddalersfeddel, der laa i Kurven hos mig.

„Josses! en Hundreddalersfeddel!“ og „Mutter Sims“ satte det mest forbausede Ansigt op, der stod til hendes Raadighed. „Ja saa min Sjæl var der en Hundreddalersfeddel med Ungen! det staaer jo her i Brevet! Nu bare ingen Brov, Mutter Sims! ud med Pengene eller i Gullet!“ — ja, Justitsraaden var saamænd ikke at spøge med, særlig efter en malicious L'hombre.

„I Gullet?“ jeg? „Mutter Sims“? og saa slog hun i Bordet — hun maatte forst gjøre tre Skridt

hen for at naae det og sætte Kurven med mig i paa det — saa baade Borgermester og Fuldmægtig skyndsomst slap ud af hendes Rækkevæne, og havde jeg kunnet, var jeg vel trillet ned paa Gulvet af Angst! Og saa gik det løs! hun kunde fortælle de høie Herre, at hun var en ærlig og arbejdsom Kone, og hun gad nok see den, der bovede at sætte hende i Gullet! der hørte nok heller hele Politiet hjemme! — Enden blev, at Borgermesteren kaldte hende „min gode Kone“ og bod hende et Glas Vin, og „Mutter Sims“ blev saa mild som en Kat. Saa fik hun tilmed 10 Rigsdaler, der laa i Brevet som „et maanedligt Vederlag til den der pleiede mig kjærligt“ og tillige erholdt hun Lofte om en lignende Sum hver Maaned, naar hun vilde forge godt for mig. — See saaledes blev jeg „Mutter Sims“ Pleiesøn! Efter saa Mars Forlob udeblev aldeles de lovede Bidrag til min Opdragelse, og — jeg fik mindre Føde og flere Brygl!

See saa, kjære Væser, nu veed Du, hvem jeg er!

„Agentens Have“

kaldte alle Folk den, ikke fordi at Sorensen virkelig var Agent, men da den gamle Agent døde, købte Spekhøker Sorensen „Agentens Gaard“, og lidt efter lidt, da Sorensen blev rigere, og da han godt kunde lide det, kaldtes han af alle Bønderne, der leverede Sæd til ham, „Agent“, og saa fulgte Byens Folk med. Blanke-

værket udenom den store, smukke Have vendte ud til „Agentens Bænge“, og paa dette stod „Mutter Sims“ lille Hus. Hun vaskede for Folk og hjalp til hos Byens Honoratiories, naar der var travl Tid, og hun havde forresten et godt Lov paa sig i den Retning, thi hun havde et Par godtskastede Hænder, som man siger. Men hvem er feilsfri i denne Verden? og saaledes havde „Mutter Sims“ ogsaa sin lille Svaghed! Hun kiggede for dybt i Flasken! aldrig ude, men hjemme; og naar hun havde skrabet et Par Daler sammen, saa „holdt hun lidt Ferie“, som hun kaldte det, og under denne Periode var hun aldeles ikke behagelig at omgaaes. Det varede i Reglen to à tre Dage, inden at Rusen var fordunstet, og hun laa da næsten bestandig tilfængs. Der vankede da Knubs og Skjældsord, men sjældent Mad, og jeg havde saaledes ingen synderlig Glæde af det, naar der kom Penge til Huset. — Undertiden gif jeg lidt i Friskolen, men den meste Tid færdedes jeg hjemme, hvor jeg maatte gaae „Mutter Sims“ tilhaande; desuden var jeg lidt efter lidt bleven saa pjaltet i min Paaklædning, at jeg ikke godt kunde sidde ved Siden af de andre Born i Skolen. — Min største Glæde var om Sommeren at ligge bag et Træstur, der i Bevidstheden om sin egen Svaghed havde lænet sig op til „Agentens Plankværk“. Jeg havde pillet en Knast ud i sidstnævnte, og igjennem dette Hul kunde jeg overse en Deel af Haven. Der var Gynge og Lysthuse med

fulsurte Glas i Ruderne, en Dam, hvori der laa en lille Baad, der var Solskiver og et Springvand — og meget mere Seeværdigt! Saa var der hvert Dieblit Selstaa af fine Damer og Herrer, som drak Viin og spiste allestags lækre Sager! jo jeg takker! jeg havde det rigtignok godt, naar jeg laa der i Fred for „Mutter Sims“ og i No og Mag kunde betragte al den Herlighed! — At komme ind i „Agentens Have“ engang var mit hoieste Dnske og svævede Nat og Dag for mig som en gylden Drom! — —

Drømmen virkeliggjøres.

„Agenten“, eller rettere Peter Sorensen, havde tre Børn: Anna, Wilhelm og Peter. De to sidstnævnte vare Tvillinger og kom først til Verden et Aar efter at jeg var bleven funden; Anna var kun sex Aar gammel. Ude i Vænget stod der en Gedebuk; det var naturligviis ogsaa Agentens. Den var min specielle Ven og lystrede mig paa et Bink, efterat jeg rigtignok adskillige Gange havde maattet „vende Mølle“ for dens Pus, inden jeg fik den dressjeret. Børnene havde en lille Vogn og Seletoi til Gedebukken, og de kjørte ofte om i Haven med den. De kunde imidlertid ikke rigtig magte den, naar den skulde spændes for og fra, men saa var jeg ved Haanden og hjalp dem, hvilket indbragte mig mangt et Uble og en heel Deel Nodder mellem Aar og Dag, og disse delte jeg da

trolig med „Mads Agent“, som jeg kaldte den. — Saa laa jeg da og saae gjennem Hullet, hvorledes de kjorte omkring derinde, og naar de var færdige, spændte jeg „Mads“ fra. — Den Tid glemmer jeg aldrig!

Det var en smuk Sommermorgen i Aaret 1835, da jeg som sædvanlig laa paa min Udkigspost i Skuret. Der var Aftenen iforveien, saaledes havde „Mutter Sims“ fortalt mig, kommet Fremmede fra Holsten til „Agentens“. Det var en dansk Officeer med sin Datter. Lieutenantens Kone, der var død for nogle Aar siden, var en Søster til „Agentens“ Kone. Jeg spurgte „Mutter Sims“ ud angaaende hans Sabel og Gevær, men derom vidste hun ikke Noget; — ja, see ikke, kjære Læser! husk paa, at i Aaret 1835 havde vi Fred og Ro i mange Aar, og naar der dengang viste sig en Rødkjole paa Gaden, saa var det en heel Begivenhed. Jeg laa, som sagt, paa Luur fra den tidlige Morgenstund, men — der kom ingen Soldat i Haven. — Opad Formiddagen kom „Agentens“ tre Børn tilligemed den lille fremmede Cousine ned i Haven, og de gif gjennem Laagen i Planteværket og Wilhelm bad mig om at spænde „Mads“ for. — Jeg troer aldrig, at jeg har været saa klodset ved noget Arbeide, som ved dette. Jeg kunde jo ikke lade være med at skotte til den lille Holstenerinde, og — ja saa tog jeg saa forfjamsket — saa besynderlig forkeert paa Seletøiet, fordi jeg mærkede, at hun saae paa mig — saa „Mads“ nær var bleven ondskabsfuld.

Men hun var jo ogsaa deilig! — Da saa endelig „Mads“ var bleven forspændt, krob de tre „smaa Agenter“ op i Bognen, men den fremmede Cousine var bange og vilde ikke op. „Hans, hjælp Elna op!“ raabte Wilhelm, men da jeg heel rød i Hovedet nærmede mig den lille Elna, ikke ret vidende, om det ogsaa virkelig gik an for mig at berøre det yndige Væsen, raabte hun: „rør mig ikke, Du pjaltede Uge“, hvorpaa hun strigende af fuld Hals løb ind i Haven! —

Der stod jeg! en pjaltet Uge! — ja, det var jeg, det vidste jeg meget godt, men — ja, uf, hvor det ærgrede mig, at netop hun havde sagt mig det! — Jeg lustedes skuforet af, medens Vornene leende kjørte ind i Haven! jeg lagde mig ved Righullet og — græd! — græd mine hede Taarer! —

Der var hengaaet nogle Uger. Jeg havde nogle Gange seet Lieutenanten gaae i Haven, men han havde hverken Sabel eller Gevær, ikke engang en rød Kjole paa! kun blaae Buxer og en Vest med blanke Knapper i, men derover en gul eller hvid Lærredskfrakke. Hver Dag saae jeg den lille Elna, og hver Dag fandt jeg hende om muligt deiligere! — Men Nætterne vare mig dog de bedste! da glemte jeg i mine Dromme, at jeg var en „pjaltet Uge“! jeg var tvertimod en Kongesøn og hun en Prindsesse — ja, det er sandt, det har jeg jo allerede fortalt! Det var en Mandag Eftermiddag, da jeg fra mit Righul saae Vornene komme ud i Haven. Drengene saae sig forsigtig om;

nei, der var Jngen! — derpaa krob de ud i Baaden (forbuden Frugt), vinkede ad Smaapigerne, og da de havde faaet disse vel ombord, begyndte de at vugge med Baaden. Pigerne skreg og Drengene loe, da — o Gud! — Elna styrtede i Vandet! de andre Børn ilede skrigende iland og op gennem Haven, medens den lille Elna — —

Som et Lyn var jeg klavret op paa Blankeværket, derfra et Spring ned i Haven, og et Dieblif efter laa jeg i Baaden og greb efter Elna, hvis hvide Kjole jeg saae tæt under Vandspeilet et Par Alen fra Baaden. Jeg kunde ikke naae hende! og svømme kunde jeg ikke! — — „Min Gud, hvad skal jeg gjøre“, tænkte jeg, i øiet Samme jeg sprang ud i Dammen. Jeg greb efter hendes Kjole med den ene Haand og samtidig efter Kanten af Baaden med den anden. Jeg fik Hold i begge, og efter lidt Besvær kom jeg, idet jeg arbejdede mig frem langsmed Kanten af Baaden, dragende Elna med mig, til fast Bund! jeg lagde det livløse Barn paa Grønsværet! Jeg vidste godt, hvad jeg nu havde at gjøre, thi jeg havde Mæret iforveien, da en af Friskolens Dreng nær var druknet, seet Svømmelæreren rulle ham og derved presset Vandet ud, indtil der kom Liv i ham. Men — det var dog med en Følelse, som om jeg handlede i høi Grad uret ved saaledes at berøre det fine, lille Væsen! Jeg var imidlertid lige ved at begynde paa at „rulle“ hende, da til min Glæde Elna hostede og kastede en

Deel Vand op, samtidig med at hun aabnede de deilige, sorte Dine! —

Min Gud, hvor jeg blev glad! — Jeg saa nu Havekarlen og en Contorist komme i fuldeste Fart ilende hen til Dammen. „Hun er frelst, hun er frelst,“ raabte jeg i min glade Iver, og da jeg nu saa, at min længere Nærværelse var oversflodig, ilede jeg ud gennem Laagen og hjem. Heldigviis var „Mutter Sims“ ude at vaske for Professorens! jeg siger heldigviis, thi jeg var jo drivende vaad og „Mutter Sims“ en iilfindet Kone, saa jeg kunde ellers ganske vist have ventet mig en alt anden end blid Medfart paa Grund af mine vaade Klæder, forinden jeg havde faaet Tid til at give en udførlig Beskrivelse om mine Bedrifter i Dammen. Jeg hastede med at faae Klæderne af for at faae dem ophængte til Torring, inden hun kom hjem, men nu var der en slem Omstændighed, som jeg forst blev opmærksom paa, da jeg stod in puris naturalibus. Jeg eiede jo kun dette ene Sæt Klæder! Noden gjorde opfindsom; jeg iførte mig af Mutter Sims' Garderobe et gammelt, tærnet Skjort og en sort Jakke, og saaledes udrustet ventede jeg med Længsel paa Resultatet af Solstraalernes Virkninger paa mine ophængte Pjalter.

3 Fidtesfadet.

Vandet tærer, siger man, og jeg følte i høi Grad Sandheden deraf, thi jeg var bleven forfærdelig

fulden efter Dufferten. Et Stykke Brød laa der paa Bordet, og Fiddet stod paa et Fad paa Hylben ovenover. Brodet var lagt hen til mig, men Fiddet var et „noli me tangere“, saalænge jeg var alene hjemme.

Jeg modstod ikke Fristelsen! jeg blev ulhydig! — Jeg havde netop stukket en Kniv ned i Fadet, som jeg holdt i min venstre Haand, da jeg syntes Noget formorkede Stuen, og jeg horte samtidig en klirrende Lyd i Retning af Vinduet. Jeg vendte mig, og — hvo kan beskrive min Skræk! — Der stod han! — — I rød Kjole! med blinkende Solb paa Skuldrene! en Hat med hvide Fjer i paa Hovedet, og med en Sabel ved Siden! — „Er Mutter Sims hjemme?“ spurgte han og rakte Hovedet ind gennem det aabne Vindue — Istedetfor Svar tabte jeg Fadet, der gik i hundrede Stykker! — — —

Han lo! — jeg begyndte at græde!

„Du blev nok bange for mig, mit Barn,“ spurgte han, og traadte nu ind ad Doren. — Jeg sprang ned fra Bordet, men beregnede ikke, at jeg istedetfor mine for korte Buger havde „Mutter Sims's“ for lange Skjort paa, og faldt derved saa lang jeg var tvers over alt Fiddet.

Jeg hvinede af Angst.

Lieutenanten fik mig stillet paa Benene igjen og for at troste mig, der brølte af fuld Hals og stadig indflettede Tæxten „hvad vil Mutter sige,“ lagde han en blank Specie paa Bordet og sagde, at den kunde

jeg kjøbe to Fade for til min Moder og selv beholde Resten. — Jeg baade lo og græd og smurte mig mere Tid om i Ansigtet, alt efterksom de hede Taarer fik friere Lob! — „Er din Moder hjemme?“ spurgte han atter. „Næh!“ snostede jeg.

„Er hendes Pleiesøn, Hans, ikke hjemme?“ — „Jo, det er mig!“ — „Du misforstaer mig, min Lille,“ svarede han, „jeg mener Hans!“ — „Ja, det er mig!“ — Nu gik det imidlertid op for mig, at jeg var i Fruentimmer-Dragt, og jeg stammede mig for-
 skrækkelig, da Lieutenanten leende spurgte mig, om jeg hjemme gik i Pigeklæder. Jeg pegede ud paa det op-
 hængte Toi og fortalte ham, at jeg kun havde den ene Troie og det ene Par Buxer, men de vare blevne vaade i „Agentens Dam“ og hang nu til Torring.

„Saa er det jo Dig, min vakre Dreng,“ udbrød han, og saa tog han mig med begge Hænder om Hovedet, og kysfede mig midt i alt Tidtet! — „Du har frelst min lille Elna! Du kjære, brave Dreng!“ — — Saa fortalte han, at han skulde hen i Kirken for at staae Fadder, og maatte nu skynde sig, men imorgen Formiddag Kl. 8 skulde jeg komme hen i Haven til ham, saa vilde han tale med mig. Derpaa gav han mig Haanden og gik.

Elnas Fader havde kysset mig! — Jeg kunde ikke længer holde det ud i det snævre Skjort! Af med Fruentimmerklæderne og igjen i de halvvaade Pjalter! Vare de end lasede og lappede — Drengeklæder vare

de dog, og jeg? — jeg var en brav Dreng! det sagde han! — Elnas Fader sagde det!

Tempora mutantur et nos in illis!

Paa Bordet laa den blanke Specie ret isinefaldende. Alse havde jeg sanket paa Fidtekladasens Sporvei, og Skaarene laa i Skarntonden; Kaffe-kjedlen snurrede og pustede og sendte sin oplibende Aroma langt ud paa Veien, ligesom for paa Forhaand at meddele Mutter Sims, at Noget var paaferde hjemme. Kort sagt, jeg havde gjort „klart Skib“ til hendes Modtagelse. — Hun kom, gnaven ihu, thi Professoren og Frue var gaaet til Middagsgilde, og Mutter Sims, der havde villet „feriere“ kunde forst hente sine Penge næste Dag. Jeg vil ikke forsøge paa at beskrive den glædelige Forbauselse, der efterhaanden traf op over hendes Ansigt, eftersom jeg skred frem i mine Meddelelser, og inden jeg ret vidste af det, havde hun rodet mig et langt Kys om i Ansigtet, kaldet mig sin „Hjerteunge“, langet mig Specien i den ene Haand, en grøntærnet, knudret Trepægleskaffe i den anden, og givet mig Ordre for „en glad Aften!“ —

Da jeg slog Dinene op næste Morgen, forbauses jeg høilig ved at see „Mutter Sims“, hvem jeg troede liggende i Sengen og „feriere“, staae ved Bordet og stryge. Hun klappede mig paa kinden og spurgte mig, om jeg havde sovet godt, trakkerede mig med en Rop

Kaffe med Sukker til, kort sagt, Alt var saa vidt forskjelligt fra det Hverdags, at jeg næsten fik ifinde at knibe mig selv i Armene for at probe, om jeg var vaagen. Jeg maatte nu ifølge hendes Befaling gjøre grande toilette! Efterat en gennemgribende Storbass var gennemgaaet, blev jeg ifort en af Postkontoristens Skjorter — Mutter Sims vaskede for ham — hvorpaa jeg, trods de hukeligste Modforestillinger, maatte trække et Par af Mutter Sims' lange Uldstrømper paa. Hos Skomager Jensen havde hun for gode Ord og otte Skilling af Specien faaet laant et Par Sko og Buxer, tilhørende Jensens Son, og da jeg endelig blev ifort en blaa Troie med blanke Knapper, tilhørende Professorens Ludvig — Troien havde hun bragt hjem med til Reparation — og Mutter Sims havde taget det trefantede Speilglas ned fra Hylden for at lade ogsaa mig faae et Indblik i Toiletlets Virkninger, maatte jeg i Sandhed tilstaae, at jeg ikke lignede mig selv, som jeg saa godt kjendte fra de billige Billeder, man faaer i Vandpytter og Njømændenes Butiksvinduer.

Klokken manglede kun nogle faa Minutter i otte, da Mutter Sims fortalte mig, at det var paatide, at jeg gif. Hvor bankede ikke mit Hjerte! Stulde jeg see Elna? Vilde hun endnu kalde mig en pjaltet Unge, nu jeg var saa fiin? Hvad vilde egentlig Lieutenanter mig? Han havde jo givet mig en Specie og troede vel, at den laa velforbaret i Spareboksen!

Maaskee vilde han give mig et Par gamle blaae Buger eller en Best med blanke Knapper i! Jeg var under disse Betragtninger kommen hen til Laagen i Plankeværket. Uf, hvor jeg kløede langs Venene. Uldstrømperne — jeg var jo ikke vant til Strømper, og man skal jo vænnes til Alt i Berden — gnabede og krabsede, saa det ikke var til at holde ud! Jeg tænkte et Dieblif paa at narre Mutter Sims og trække dem af, men da jeg vendte mig om, stod hun i Døren og vinkede: „Fremad, marche“ til mig. — Men en rigtig Overhaling skal de dog have, inden jeg gaaer ind, for at jeg kan faae Fred en Tid, tænkte jeg, og begyndte af alle Præster med Skonæserne at arbejde op og ned paa Venene. Allerbedst som jeg stod i dette velgjørende Arbeide, gik Laagen op, og Lieutenanten traadte ud. — „Lad ham ikke see, at Du saadan kløer Dig,“ havde Mutter Sims sagt, før jeg gik, „for hvad maa han faa troe om min Propretet!“ Jeg blev derfor ganske rodt i Hovedet, men maaskee faae han det ikke, for han sagde kun, idet han greb min Haand: „Naa, er Du der, min lille Ven! har Du ventet længe her?“ — „Næh!“

Lieutenanten gik rundt om i Haven med mig, idet han udspurgte mig i forskjellige Retninger, saasom om jeg kunde skrive og læse, om der var et Haandværk, jeg særligt havde Lyst til at lære osv. osv., men jeg troer ikke, at han blev opbygget ved de Dplysninger, jeg gav ham, thi deels maatte jeg svare „Nei“

til det Altsammen, og deels gif jeg hele Tiden og ventede paa at faae Elna at see, thi nu, da jeg gif med hendes Fader ved Haanden og var saa fiint paaflædt, haabede jeg at gjøre et gunstigt Indtryk paa hende. Lieutenanten gav mig imidlertid nogle Wabler, og derpaa sagde han, at vi skulde gaae lidt om i Byen, og der vilde han kjøbe nogle Klæder til mig istedetfor dem, der vare blevne vaade i Dammen. Just som vi fra Haven vilde gaae igjennem et Led ud til Agentens Gaard, kom Anna og Elna lobende imod os. Elna dreiede, da hun saae mig, kort af og skjulte sig bag Anna, i hvis Kjole hun holdt sig fast. „Elna, kom og gif din lille Redningsmand Haanden,“ sagde Lieutenanten og tilfoiede, da hun endnu vedblev at søge Dækning bag Anna: „Det er den lille raske Dreng, der tog Dig op af Vandet!“ — Men nei! — Paa den lille, sode Piges Ansigt trak det op til Graad. De fine Mundbiger bævede og boiede sig nedad, og da Lieutenanten nu i en bestemt Tone sagde: „Elna, kom nu strax og gif Hans Haanden og taf ham,“ Da tog jeg skyndsomst Venene paa Nakken, for ikke at gjøre hende Dødt, og ilede ud gjennem Ledet i Gaarden. Lidt efter kom Lieutenanten leende derud og sagde, at den Tid kom vel nok, da Elna og jeg vilde godvillig række hinanden Haanden, og saa gif vi da i Byen. — — —

Fra nu af, kjære Læser, gif der en ny Sol op for mig. Jeg begyndte et heelt nyt Liv, og istedetfor at finde mig liggende og fige gjennem Gullet i Plankværket eller boltrende mig om paa Vænget med „Mads Agent“ eller skurende Mutter Sims's Gulv og Kogekar, saa maatte Du, otte Dage efter min Udflugt i Byen med Lieutenanten, have banket paa Døren hos Skolelærer Andresen og spurgt efter Hans Smith, om Du ellers havde ifinde at faae mig itale. Der vilde Du da have fundet mig siddende i et lille smukt Værelse og iført fine Klæder, medens jeg arbejdede af alle Kræfter paa at slippe fremad i den ædle Regne-, Skrive- og Læsekunst. — —

Intermezzo.

Saaledes hengik min Barndom, og vil Du følge mig videre paa Livets Bane, kjære Læser, kom da med til Kjøbenhavn, thi i den lille Fødeby hengled fra nu af Tiden stille og jævnt, og om den er kun lidet at meddele. „Bliv flittig og vær lydlig,“ havde Lieutenanten sagt til mig, da han reiste, og jeg lovede i mit Hjerte at ville det.

I min Drom om Livet, i al min Tanke om Fremtiden stod et Navn skrevet med gyldne Bogstaver — Du gjætter let hvilket — og det vinkede mig fremad og fremad til Livets Gjerning. Men følg med mig, jeg vil gjerne vise Dig min lille Bolig paa Vesterbro.

Kom her gennem Haven; beroppe paa 2den Sal boer jeg. Betragt Metalpladen paa min Dor, og Du vil see, at jeg er avanceret, thi der staar: „H. Smith, stud. med.“ Ja, jeg sidder lunt inden Døre, thi jeg har ikke faa Informationer, og min ædle Velgjører afholder Udgifterne ved mine Studier. Tag Plads i Gyngestolen og betragt de to store smukke Portraiter over Sofaen. Kjender Du dem igjen? Lieutenanten har rigtignok faaet Capitains-Epauletter, og Elna er bleven confirmeret; men jeg synes dog, at jeg gjenkjender hvert Træk i hendes yndige Ansigt; thi desværre, jeg har aldrig senere seet hende. Da jeg blev confirmeret, kom Capitainen for at være tilstede i Kirken ved den høitidelige Handling, men Elna var bleven hjemme i Holsteen. Næret efter døde „Agentens“ Kone, og da kom Capitainen til Begravelsen, men atter alene, og endelig, da jeg var bleven Student, sendte han mig en Indbydelse til et Besøg hos dem i Kiel og Reisepenge — men da jeg ankom — var Elna to Dage isorbeien afreist til Italien. En kjær Venindes Forældre, der reiste til Rom for at tilbringe Vinteren der, havde overtalt Capitainen til at lade Elna følge med. — Jeg har imidlertid flere nydelige Smaating, hun har broderet til mig, at vise Dig, og i min Bult ligger der endeel Breve fra hende — desværre maa Du gjerne læse dem; det er Ulykkesbreve i Anledning af Fødselsdage, Confirmationen og endelig et til den „akademiske Borger.“

Det næste venter jeg at faae fra Rom; hun lovede da i hendes Brev til Capitainen at skrive mig et langt Brev fra den hellige Stad, naar hun havde seet sig lidt om i den, og jeg venter med Længsel paa disse Linier fra hendes kjære Haand.

1848.

Paasfedag.

Oprørets Flag vaiede allerede over Thyra's Bold, thi Paasfeslaget var næsten endt og — tabt for os. — Vi veg for Overmagten, men vi havde kæmpet bravt, tør jeg nok sige.

Det Jægercompagni, hvorved jeg stod som Frivillig, var endnu i Fægning, thi vi dækkede vor Brigades Tilbagegang. „Har De endnu en Kugle tilbage i Riflen, Smith, saa send de tydske Svinehunde endnu en Vrt at gnave paa, inden vi gaae,“ sagde den flinke gamle Sergeant, der førte min Afdeling efter vor brave Lieutenants Fald. „Favel, Sergeant!“ og jeg lagde an paa endeel preussiske Gardister, der mihdrede frem fra Skoven. Jeg stød, og — „au!“ sagde jeg, medens jeg hoppede om paa det høire Been og traf det venstre op under mig. „Hvad nu?“ spurgte Sergeanten. — „Jeg fik selv „en“!“ — „Hvor, for F?“ — „I det venstre Been, til Tjeneste!“ — „Gid F havde de Hunde,“ trøstede Sergeanten, og tog mig under Armen. „Vi maa skynde os,“ til-

foiede han, „thi der er allerede blæst „Tilbage,“ og faa humpede jeg afsted med ham.

Augustenborg Slot.

Ja, nu boede jeg i et Slot. Rigtignok laa jeg i en Fyrretræes-Seng, og Slottet var lavet om til et Lazareth, men jeg var dog glad til, at jeg laa som „let saaret“ og havde godt Haab om snart at kunne staae ret paa Benene igjen. Det var den 28de Mai om Morgenen. Dronene af Kantonerne fra Dyhbel lod over til os og Enhver, der traadte ind paa Stuen, blev overfaldet med Spørgsmaalet: „Hvorledes gaer det?“ Men endnu vidste man Intet. Jeg havde i et af mine heftige Anfald af Sjedsomhed netop grebet en gammel Avis, jeg havde faaet fat i, og som jeg havde læst, troer jeg, ti Gange, da Døren gik op, og — hvem seer jeg? — Capitain S. kom ilende hen til mig, greb min Haand og spurgte: „Hvorledes gaer det, kjære Hans?“ — „Jo, Tak, godt, og jeg haaber om kort Tid at kunne fige Tydskten „Tak for sidst“, men jeg kjeder mig forstrækkeligt, kjære Capitain.“ Nu fik jeg i al Hast at vide, at Capitainen var ileet fra sin Bataillon, der holdt Hvil udenfor Byen, at han var kommet om Morgenen til Hørup, og at de laae her og ventede paa Ordre til at rykke over til Dyhbel. Han havde haft Brev fra Elna fra

Kom, som Svar paa de Linier, han skrev til hende strax, da Oprøret udbrod, og han med en Deel af sit Compagni ilede til Danmark for at kæmpe mod Oprørerne. Han havde anmodet hende om over Lybeck at tage til Kjøbenhavn og derfra ud til „Agenten“ og blive der forelobig. Hun havde skrevet, at hun strax vilde afreise og var naturligtviis meget ængstelig for sin Fader og for sit Danmark.

5te Juni.

Kongen af Hannovers „Geburtstog“

hoitideligholdt de tydske Invasjonstrupper ved et Angreb paa Dybbelsstillingen. I Begyndelsen af Slaget syntes det, som om det skulde lykkes dem at komme til at tomme Glædens Bæger, men efterhaanden fik „Fenserne“ ogsaa Lyft til at være med til at holde „Gebuste“, og vore Modstandere hentede sig, som bekendt, til Slut en tydsk „moralst Seir“ eller med andre Ord en banket Troie.

Medens man i Danmark jublede ved Esterretningen om Slaget den 5te Juni, gjenløb Augustenborgs Sale af de Saareses Suk. Bogn paa Bogn bragte de Ulykkelige. Den, der ikke selv har været Vidne dertil, kan ingen Forestilling gjøre sig om Lægens besværlige Kald paa en saadan Dag. Snart skal han være streng og ubønhørlig, snart mild og trostende — men altid koldblodig. Snart skal han an-

vende al sin fysiske Kraft ved en Operation, og medens Sveden endnu perler paa hans Pande af Anstren- gelse, med en Haand saa let som en ung Dames, be- handle Patienten. Intet Pusterum gives for ham. Fra den Ene til den Anden, og „den Næste“ venter altid paa hans Hjælp. Intet Under derfor, at under sige Omstændigheder jeg, der allerede i nogle Dage havde kunnet forlade Sengen, som stud. med. blev en Acquisition. Jeg hjalp med overalt, hvor jeg kunde, men desværre slog mine faa Kræfter ikke længe til, og Doctor H., der havde behandlet mig, befalede mig henimod Aften at gaae ned paa hans Bærelse, hvor der stod dækket et Bord med „koldt Rjokken“ og Port- viin, styrke mig ved Bordet og derpaa lægge mig til- hvile. Jeg begav mig derned, drak et Glas Vin og lagde mig paa Sofaen. Jeg havde naturligvis været meget ængstlig angaaende Capitain S. . . s Skjæbne i Slaget, men var endelig bleven beroliget, da en saaret Underofficer af hans Compagni havde meddeelt mig, at kort efter at han — Underofficeren — var bleven saaret, var Capitainen, hvis Compagni havde været haardt i Sliden og lidt betydeligt, bleven afløst og be- ordret tilbage i Reserven.

Det var allerede Midnat, da jeg vaagnede. En Lampe kastede sit fulde Skjær over det dækkede Bord, og jeg var bleven sulten. Jeg satte mig ved det og vilde netop begynde at tage til mig af Retterne, da Doctor H. kom ind. Han saae forfærdelig udmattet

ud. — „De er træt og overanstrengt, kjære Doctor“, sagde jeg. — „Ja, træt til Døden!“ udbrod han. „Legemet vilde holde bedre ud, naar ikke Sjælen led saa forfærdelig ved at see al den Elendighed. — I dette Dieblit modtog vi en af vore braveste Officerer,“ tilføiede han, „Capitain S. af — Bataillon. — Han er dødeligt saaret! ramt i Brystet af en Granatstump!“

Maaneffin.

Bleg som Døden og med luffede Dine laa han paa sin Seng! Det var den tredie Nat, jeg havde vaaget ved hans Leie, medens om Dagen en Sygevogter indtog min Plads. Endnu var han ikke kommet til Bevidsthed, men — han levede, og saalænge der er Liv, er der jo Haab! Jeg havde fortalt Doctor H. og Oberlægen, i hvilket Forhold jeg stod til Capitainen, og med sin sædvanlige Elskværdighed havde Doctor H. faaet udvirket, at jeg erholdt et lille Værelse at beboe, der laa paa den anden Side af Gangen, ligesoverfor Capitainens Værelse. — Klokken var næsten 10 om Aftenen, og jeg skulde snart ind for at overtage min Post ved Sygeleiet. Oberlægen havde sagt mig, at han ventede en Krise i Sygdommen i Løbet af Natten, og paalagt mig oieblikkelig at kalde paa ham, naar der indtraf en Forandring. — Jeg havde aabnet det store Vindue ud til Slotsghaven og indfugede den friske Aftenluft i fulde Drag. — De mæg-

tige Kastanie- og Vindetræer stode mørke og alvorlige, medens Maanen spredte ud sit Guld paa de stolte Kroner. — Jeg tænkte paa — Elna! — Hvor var hun? — Maaskee endnu undervejs fra Italien? eller var hun allerede hjemme hos „Agentens“? — Jeg havde tovet med at tilskrive hende angaaende hendes Faders Tilstand, da jeg stadigt ventede en Forandring i den, og vække Haab hos hende, et Haab, jeg neppe selv nærrede længer, vilde jeg ikke. — Det havde jo staaet i Bladene! — „Dødeligt faaret“, lod det i Rapporten, og det var den Hilsen, der ventede den stakkels Pige ved hendes Hjemkomst til Danmark!

Jeg bad til Gud! bad saa inderligt om at lade os beholde den kjærlige Fader og ædle Velgjører! bad ham om at skjænke Elna Styrke til at bære Tabet, hvis det var Guds Villie at tage ham til sig!

Et let Vindpust gif gjennem Værelset. Døren til Gangen var bleven aabnet, og Doctor H. forte en hoi, slank Dame ind i Stuen. „Der er Student Smith“, sagde han, og idet han greb Damens Haand, hvissede han: „vær nu stærk, kjære Frøken, som De lovede mig!“ — Han bukkede for hende og gif.

Hun slog Sløret tilside — Maanen kastede sin fulde Glans ind paa hendes yndige, men blege Ansigt! — jeg stod overfor — Elna!

Solfin.

Jeg havde staaet med Elna ved hendes Faders Sygeleie! Hun havde knælet ved hans Seng og bedet til Gud! Hun havde aanded et Kys paa hans blege Haand og var derpaa stille og lydlost, som hun var kommet, gaaet ud! — Hun havde holdt sit Boste til Doctor H., og — gjort sig stærk! — Men da vi atter traadte ind i mit Værelse, forlod hende den Selbbeherstelse, hun i saa hoi Grad havde udbiist, og hun brast i en heftig Graad! — „Han maa doe! doe! — O min Gud, at miste sin elskede Fader!“ hulkede hun. „Hans, nu staae vi To snart ene her i Verden! — O De veed ikke, hvor Fader holdt af Dem! — o kjære Hans“ — og hun slyngede Armene om min Hals og kyskede mig — „bliv min Støtte nu! — min Broder!“

I dette Dieblit kom Doctor H.'s Oppasser ind, bærende en Kasse, hvorpaa stod The, „koldt Kjøkken“ og en Flaske Biin. Han satte den paa Bordet og sagde, at han kom strax med en Sofa, og bad mig meddele ham, om der var noget, Frokonen onskede. — Al den Venlighed og Omhu, der vistes os af Doctor H. — den tilhyneladende kolde, næsten tvære Mand med det varme, kjærlige Hjerte, glemme vi aldrig!

Jeg var vendt tilbage til Sygeleiet. Elna havde onsket, da vi ventede en Krise, at blive siddende den Nat i mit Værelse. Jeg havde lovet at hente hende, om der skete en Forandring, og naar Overlægen tillod det.

Det var tidligt paa Morgenstunden, og i Østen begyndte allerede Himlen at rødme; — jeg horte Captainen udstøde et let Suk! — Jeg traf i Klokkestrængen og nærmede mig sagte Sengen. Han havde aabnet sine Dine og saae lige op mod Loftet. Et Dieblif efter. Luffede han dem igjen. En Sygevogter kom, og jeg sendte ham efter Overlægen og Doctor H. — — — — —

„Kjære Elna, jeg“ — Hun reiste sig hastig fra sin Stol og ilede henimod mig, idet hun udbrod: „O min Gud, Hans, hvad er der hændet?“

„Noget Godt, haabe vi til Gud! Fader sover nu med roligt Aandedræt! Han var ved fuldstændig Befindelse og kjendte mig, og han smilede, da jeg hvistede til ham: Elna er her og er rask!“

Solen gik op og skinnede saa deilig gennem Slotshaven ind til os!

Gamle Minder.

„Fyr“! kommanderede Wilhelm — Du erindrer nok „Agentens“ ene Søn — idet han rakte Hovedet gennem Laagen i Plankebærket. — „Vel“! svarede Ole Smed, der havde tjent i Krigen som Underconstabel, men idag ifølge „Agentens“ allerhøieste Resolution var bleven befordret til Chef for Batteriet, der stod opplantet paa „Agentens“ Bænge, og som

bestod af tre smaa Kartover, der velbilligst vare overladte Agenten af „det kongelige Skydeselskab“.

— Og saa knalbede det da, saa „Mutter Sims“, der er bleven stofdøv, siden vi sidst talte om hende, reiste sig af Vænestolen — en Gave fra Captainen — og sagde „kom ind!“

Ude paa Vænget var stor Forsamling af Byens „Smaafolk“, Læredrenge, Karle og Piger, thi inde i „Agentens Havn“ blæste „Stadsmusikken“, der raabtes Hurra og holdtes Taler i Pavillonen, som var glimrende oplyst, og saa var der jo tilmed Ole Smeds Batteri!

Det gamle Træstur med Kighullet, var der ikke mere, men de Behændigste hjalp sig med at kravle op paa Plankeværket, hvilket jo til dagligdags „Agenten“ ikke holdt af, men idag brød Jngen sig om den Ting! — Stomager Jensen havde hentet en Stige og stillet den op til Plankeværket. Han var just ifærd med at kravle op, da hans Kone betog ham Forrangen.

„Na!“ udbrod hun, „fikke deilige Dylsekroner! og alle de fine Uniformer, Jensen!“ — „Na lad mig see,“ raabte Jensen og var ifærd med at ballancere udenom Madammen, der var meget corpulent, men hun brisfede og slog ud, og sagde i en Tone, der ikke kunde misforstaaes: „Herregud, Jensen, kan Du nu ikke unde din Kone den Glæde! Jeg skal senere fortælle Dig“

— — Bums! der brast Trinet, og Madam Jensen foer med Benene gennem Tremmerne, men heldigviis

blev hun hængende midtvejs ved Hjælp af sin Corpulence.

„Hurra for Mutter Jensen,“ brølede Læredrengene, og et vittigt Hoved commanderede „Fyr!“ — „Bel“, svarede Ole Smed, satte Lunten til, og — „Mutter Sems“ sagde atter „kom ind!“ — „Sikken Fre for Mesters Kone,“ raabte Jensen’s „Dreng“.

Ja, det gik rigtignok livligt til derude paa Bænget, og havde det passeret i „min Tid“, da jeg eiede Righullet, saa —

Men nu sad jeg selv til høibords mellem Capitainen og Elna! — For Enden af Bordet sad „Anna Agent“ i Brudedragt, og ved Siden af hende den lykkelige Brudgom, Hr. Eriksen, „Agentens“ Bogholder. — Bordet var dækket i den store, smukke Pavillon, og udenfor spillede Musikken, Champagnen knalbede, Staaerne fulgte Slag i Slag, og Ingen var gledere end — jeg, da Capitain S. reiste sig og udbragte et Leve for de Nyforlovede — hans Datter Elna og cand. med. Smith! — See saa, kjære Læser, nu veed Du det og vil ikke forundre Dig, naar Du „efter Bordet“, da Selskabet havde spredet sig i den smukke Have, havde hørt en ung Mand, der sad paa Bænken nede ved Dammen, hviste til en ung, smuk Pige, der sad ved Siden af ham: „Ja, Elna, min Lykke fiskede jeg op af Dammen“. — Og saa løb det ligesom Noget, der rimer sig paa — ths! — Ja nu er der jo ikke mere at fortælle! medmindre Du skulde

onste at vide, „hvad Folk sagde“ og „hvad Enden blev?“

Folk sagde, at Doctor Smith, skjøndt han har vogne Børn, er ligesaa forelsket i sin Kone, som om han var bleven forlovet igaar! Og saa svarer man: „Jamen det er ogsaa en sød Kone!“

„Hvad Enden blev“? — Ja, kjære Læser, min Hustru og jeg bede daglig til Gud, at Han vil skjænke os sin Naade og Velsignelse til Enden — for saa bliver den god!

Fra Fano.

Sommer-Grindringer af P. A. Holm, Sognepræst
til Dalum.

Det er for at gjenoplive et meget behageligt Sommerophold paa Fano, at jeg gjør disse Optegnelser; men jeg haaber tillige, at Læseren, ad den skriftlige Meddelelses Omvei, maa i Tankerne kunne færdes en fornøielig kort Stund paa den lille Ø i Vesterhavet. Jeg haaber ogsaa, at disse Meddelelser maae tilskynde En og Anden, som maastee endnu ikke personlig kjender denne lille Plet af vort Fædreland, til at gjøre sig bekendt med denne eiendommelige lille Ø. Vil man styrkes og oplives ved de deilige Bade i Vesterhavet og den friske Havluft, kan man ikke vælge noget bedre Sted end dette.

Som bekendt er den nordøstlige Deel af Fano, der hæber sig noget høiere end det øvrige Land, tæt bebygget; Bebyggelsen er samlet i en Flække, der egentlig hedder Odden, men almindelig nævnes med

det nordlige Sagns Navn: Nordby. Det er en Havnbygd. Uagtet der hverken er Klipper eller Træhuse med Grønsværstag, faaer man dog et bestægtet Indtryk med det, der moder En, naar man kommer til Thorshavn paa Færøerne. Husene ere tætte og solide og lave og vende Gavlene mod Vest og Øst; de trykke sig tæt op ad hinanden; med Undtagelse af den ene, nogenlunde brede, brolagte Gade, ere de smaa Ghyder, der i alle Verdens Retninger føre omkring mellem Gaarde og Huse, ganske smale. Man vader overalt i Sand. Foran hvert Hus er der en lille Have („Kaalgaard“, udtales „Kaalgar“), hvor der i det bare Sand grøer fortræffelige Urter, navnlig Gulerodder; man kan ogsaa have mange og hyperlige Jordbær og god Bussfrugt. Men de høiere Træer kunne ikke komme frem; det Meste, man seer, er almindelig Poppel og en enkelt Ust og Lind; men naar de stikke Hovedet op til Vestenvinden, klipper den dem af som en Sax. Saadan er det gaaet med den skjønne Lind udenfor Apothekerens Dor. Omkring alle Haverne er der Fjæle til Hegn. Midt imellem Husene er der ogsaa indhegnede Møddinger; de genere dog ikke i denne friske Lust. Her er Vinden Herre; det mærker man paa det Hele. Derfor er man rykket sammen, som man rykker sammen, naar der er fælles Fare. Det gjælder baade om Husene og Folket; thi det er en bekjendt Sag, at Fannikerne danne et lille fast sluttet Samsund. Derfor udrettes der saa for-

haufende Meget paa denne D. Smukke Skibe bygges ved fælles Anstrengelse, og Jaaes Handelsflaade er jo den tredie største her i Landet, nemlig efter Kjøbenhavn og Svendborg-Troense. Dette Sammenhold viser sig ogsaa i Fannikvindernes bekjendte, eiendommelige Dragt. Om dens Skjonhed og Hensigtsmæssighed kan der jo være deelte Meninger; men jeg tager neppe fejl, naar jeg troer, at ogsaa dette udvortes Tegns styrker og støtter det Sammenhold, der er det lille Dfolks eiendommelige Fortrin. Det vilde derfor sikkert være beklageligt, hvis den nivellerende Civilisation ogsaa her gjorde sin blege Magt gjældende; men der begynder desto værre at vise sig Tegns til, at man vil lægge den gamle Dragt af og klæde sig paa Frank i den skarpe Nordvestvinds Hjem. — Den gode, brolagte Vej følger os et godt Stykke sonder paa, og paa dens høire Side, altsaa mod Vest, ligge mange meget smukke Gaarde og Huse. Et Stykke sonder paa ligger Kirken; det er en bred, firkantet Bygning med et Spiir midt paa. Den er alt andet end smuk, og der er intet Spor af kirkelig Stiil i det brede, tunge Huis. Men det er ikke at undres over, at den kirkelige Stiil mangler, da Kirken er bygget i 1786, den i kirkelig Henseende kolde og flade Tid, der ogsaa giver sig tilkjende ved, at Prædikestolen er sat over Alteret, til Tegns paa, at Prædikenen var Gudstjenestens Hovedsag, Altertjenesten en Biting. Smidlertid har Nordby Kirke en Brydelse, som let

kan forsones os med Bygningens Mangel paa Skjønhed: den er fuld hver Søndag, og Menigheden deeltager trofast og levende i Gudstjenesten. Thi Fannikerne ere et gudsfrygtigt, meget kirkeligt Folk; paa denne fælles Interesse, den dybeste af alle, hviler det Sammenhold, der er imellem dem. Vi gaae forbi en Deel Gaarde, baade til Øst og Vest: disse smaa, lave, røde Bøndergaarde bestaae i Regelen af to parallelle Længer, med Gavlene i Øst og Vest; den ene Længe er Stuehuus og Stald, den anden Ladebygning. Der er hyggeligt og ret pynteligt derinde, navnlig er det eiendommelige Paneel af Porcellainsplader baade paa Vægge og ved Skorsteen baade pynteligt og solidt. Vi ere nu ude i den Deel af Sognet, som kaldes „Byen“, og her ligger Præstegaarden, lidet S. N. for Beien. Det er en solid og hyggelig Bolig, opført paa samme Tid og i aldeles samme Stil som Kirken; men den ligger bart, paa den aabne Mark, udsat for alle Vinde. Lidt sønden for Præstegaarden ligger den gamle Kirkegaard, hvor Kirken i fordums Tid har staaet. Herfra gaae vi imod Vest; naturligviis vade vi i Sand; men man har forsøgt paa at gjøre Beien mindre løs, navnlig for Bøgne, ved at dække Sporene med Hjelme*). Dette er den bedste Bei til at komme ind i Klitten og ud til Havet. Rigtignok gaae Klitterne nordpaa heelt ind til Husene; men der er Klit-

*) *Ammophila arenaria*.

rækken langt bredere, og det er derfor meget besværligere at naae Havet ad den Veie. Vi ere strax ved Klitterne. Hvor de dog ere forunderlig formede, disse løse Bjerge! Snart aflange som en Naas, snart kegleformede som en Tind, snart mere flade og brede som et Fjeld! Og overalt stritter Hjelm, Marehalm*) og Strandhvede**) frem for at dæmpe det løse Sand; adskillige af disse runde Klitter ligne virkelig et uredt Drengehoved, der er kommet ud i Blæst. Iøvrigt er Planteværten paa disse Sandhøie naturligviis meget sparsom: lidt vilde Thimian***), som lugter deiligt, nogle tørre, vantrevne Munket†) og en lille nydelig, høirod Tusindgylben ††) — er det mest Fremtrædende. Men imellem Klitterne er der smukke, forbausende frugtbare Dale; frodige Agre, tætte Klovermarker; her er varmt og lunt, Klitterne omgive det Hele som en Vagt imod Havet og Stormens Magt. — Hvor her er frikt og frit oppe paa en af disse Sandklitter! Hvor man dog kan trække Veiret fra Bunden! Der ligger det store blaae, drømmende Vesterhav; de lange Bolger glide roligt og jævnt op paa den brede Sand og trække sig stille tilbage. Ryser, Strandstader og Præstekraver rende sloitende og pibende om i Havstokken efter Tode; Hættenternerne ville med Skrig og

*) *Elymus arenarius*.**) *Triticum acutum*.***) *Thymus serpyllum*.†) *Jasione montana*.††) *Erythræa pulchella*.

fingerede Angreb forbyde os at komme ud til Brændingen, hvor de mene, at de have ene Jagt. Ellers er Stranden øde og tom, og der er Intet at finde uden nogle Muslingsfaller og Havsnegle af aldeles almindelig Art. Men efter Vestenstormene om Efteraar og Vinter er der interessantere ved Havet. Histude see vi et Par Smaastibe: det er Blankenese-Skipperer; ellers er Havet tomt. Dog gjemmer det en Verden af Hemmeligheder, som engang skulle aabenbares — og en Verden af Stemninger. Ingensteds, foler man sig dog saa fri som paa Havet og ved Havet; men Frihedsfølelsen er dæmpet, Havet standser den ved sin dybe Stemme, hvergang den vil løbe løbst og kaste Toilerne. — Vil man erfare, hvad det er at blive ung igjen, ja, heelt fornyget, saa kaste man i en Fart sine Klæder paa Sandet og gaa ud i den anden Bølgerække og lade den overskylle og kugge En! Der er ingen Fare ved det her: Vinden er oslig!

Men vi skulde jo dog see lidt Mere af denne lille Øverden end netop Nordby og dets Omgivelser. Der er, hvad maaskee dog en og anden Læser huster fra sin Børnelærdom, et Sogn og en By til paa Fjans, og dette Sogn og denne By hedder Sønderho. Vigeoverfor Nordspidsen af Fjans, paa Fastlandet, ligger Ho Sogn, der blandt Andet er bekjendt af Thomas Langes udmærket smukke Skildringer; i Thy er der baade et Nør-haa og et Sønder-haa — disse nydste Navne have uidentvibrl fælles Oprindelse; men, hvad

„Ho“ eller „Haa“ betyder, veed jeg ikke. — Naar men vi ville begive os paa Veien ad Sonderho til. Naar vi ere komne forbi den gamle Kirkegaard, hvorfra vi dreiede ind i Vest, naar vi vilde til Havet, styre vi i Sydost; her komme vi igjennem den sydligste beboede Deel af Nordby Sogn, som kaldes Rindby. Det er iendeel ensomt beliggende Smaagaarde og Huse, spredte rundt om paa den flade Slette. Veien er „Kongevei“; det vil sige: to Hjulspor i Sandet, fyldte med Hjelme; der gaaer jo hver Dag Post mellem Nordby og Sonderho. Landet bliver mere og mere øde og udyrket, Hede med kort Lyng ved Siden af Veien, Klitter lidt længere henne. Nu ere vi i en fuldstændig Ørken. Jhtet at see uden mager Hede og Klitterne, der gaaer tværs over Landet, i alle tænkelige Stikfæls; forunderligt søgne sammen imellem hverandre. Hvor her mer stille og taust og — skjont! Det er et vildt Bjergland i det Smaa: Hjeiler og Præstetraver løbe fløitende omkring i Lyngen; der dukke de sig; der reise de sig, bukkende og speidende, saa flyve de et Stykke hen! Langt ude strige Lærnerne; Havet brummer bag Klitterne — her er skjont! — Derhenne have de forsøgt en Plantning i Sandet mellem Klitterne; men den trives ikke rigtigt, maaskee, fordi den ikke passes og vedligeholdes tilstrækkelig; der skal ogsaa megen Taalmodighed, megen Flid og megen Udgift til at opelste en Lund herude. — Vi gaae lidt omkring i Heden. Der er en eiendommelig Duft over

det Hele, en „tindrende Sommerluft“, kryddret med Duft af Lyng, Bors, Thimian, Bisse, Entian; den gjennemtrænger Sind og Sands og forhynger; den gjør sund og rolig! Og see vi nu paa disse lave, blusfærdige Blomster, der knop tør hæve Hovedet, har Du da seet en deiligere Blomst end Kløffelhyngen? Denne fine, jomfruelige Rødme, dette yndigt boiede Hoved! Har Du seet et dybere Blaat end denne Entian? Det er, som om den i sin Kløffelblomst havde samlet Nattehimmels og Vesterhavets Blaa og gjemt det. Og de fine, blegrode, krukkeformede Rosmarinlyng, og den yndige runde, blegrode Wintergrøn — ja, jeg havde lyst til at regne alle Hedens Deiligheder op for Dig, dersom jeg kunde vise dem; men jeg frygter for at trætte. Kun dette maa det være mig tilladt at sige: de finest dannede og finest farvede og finest duftende af alle vore Blomster findes i Heden. Jeg beder min Læser selv overbevise sig derom. — Her er Blaabærriis, men Lavt, og Bærrene, der ere tagne, have sagtens været smaa. Derimod hyder Rævelingen, der med sine friske, grønne Naale bedækker Sandet, store, fede, sorte Bær. — Lad os gaae op paa den høie Aas, som slutter Klittrækken mod Ost! Hvilken Udsigt! Dernebe ligger Sønderho gjemt; deroppe ligger Nordby! Og hele dette forunderlige Fano-Land nedensfor os, med det blaae Hav som Ramme til alle Sider! Og derovre paa Fastlandet! Der ligger Ribe; den ærbørdige, skjøne Domkirke:

Danmarks gamle Ribe, med de stolte Minder, den danske Ridderligheds Hjem. „Der gaaer Dands paa Riber Bro; Slottet det er bundet; der dandse de Riddere med udhugne Sko for Erik, Kongen hin unge!“ — Jeg troer ikke, at den, der seer rigtig paa Ribe, navnlig paa Domkirken, kan opgibe Haabet om Danmark! Og dog kan man her fra Klitten see en gammel dansk Kirke, som tilhører Tydskten; det er Hviding! Saa kan man ogsaa see Bester-Bestjed; men den er dansk. Videre horte seer man Wilslev, Hunderup, Jernved, Sneum, Tjerreborg, Darum, Bramminge, Jerne, Stads og maastee flere Kirker. Landet er jo aldeles fladt som et Landkort, og Kirkerne ere for detmeste store og smukke, med Taarn og Spiir, tækkede med Bly. Herne i Nordvest skinner Solen paa et hvidt Sand-Land, med en Kirke længere inde: det er Skallingen og Langsigbjerge ved Ho Bugt — Kirken er Bryndum. Det er „Eventyrets Land“. Men det er vel bedst at stige ned af Klitten igjen: her er noget blæsende og kjoligt, da det er mod Aften; men sæt Hælene godt i, at Du ikke glider i det glatte Sand og Hjelmel — See! derheene mod Øst er der en lysesgrøn Plantning, ligesom en Dase i Ørkenen! Det er Fuglekøien! Lad os gaae hen at see dette eiendommelige Anlæg! Her er en frodig Plantning af Poppel, Aft, El, Birk; men Træerne ere lave og krogede; Vestenbinden vil ikke have dem længere end til en vis Høide, maastee tre til fire Alen. Midt i Anlægget

er der en stor Dam; fra denne gaaer der Kanaler — sex, hvis jeg husker rigtigt — til forskjellige Sider. Disse smale Kanaler ere ved Enderne overdragne med Næt, og langs ad dem staae Jaloufier, dannede af Rør. I Nærheden af Dammen er der et Huus til Oppasseren og Opholdssteder til Lokke-Enderne. Der er nemlig en Deel tamme Under, som ere bestemte til at lokke de vilde. Disse svomme omkring i Dammen: nu kommer der en Flok Bildænder flyvende over: de tamme rappe og snappe og lokke dem ned til sig. Smidlertid gaaer Oppasseren bag ved det første Jaloufi og sløiter; dette Tegn kjende Lokkænderne og folge det: de ere paa dette Tegn vante til at fodres inde i Enden af Sidearmene. Bildænderne svomme med. Oppasseren gaaer fra det ene Jaloufie til det andet, længere og længere ind, indtil Bildænderne ere fangne. Anlægget tilhører et Par Mænd i Nordby og Sønderho; der er forsøgt en ny Construction af Fuglekoien, hvorved Sidearmene skulde spares — fortalte man mig — men dette Forsøg er ikke lykkedes. Fuglekoien var ode og forfalden; da jeg var der; men der var hyggeligt berinde i den lille frodige Plantning midt i Sandlandet: der groede blandt Andet den ikke almindelige Beenbræk*) med de smukke sværbannede Blade og den friske gule Blomst. Man har herude forsøgt at inddæmme et Stykke af

*) *Narthecium ossifragum*.

„Batterne“ til Marxfeng; men man har ikke beregnet Betingelserne. Forsøget er mislykket. — Derhenne ligger Sønderho; men der er nok ikke Stort at see: en tyk Pind er stukken ned i Sandet ved Veien, hvorpaa der staaer: Sønderho. Saa veed man Bested: den Eng, den Stump Hede, den Klit hører Nordby til, de andre høre Sønderho til: Hver passer Sit. Men det begynder at trække koldt fra Havet, og vi begive os tilbage til vort hyggelige Logi i Nordby. — Inden jeg forlader Fanø, beder jeg Læseren vandre en lille Tour her lige nedenfor det Huus, hvori vi boe. Saasnart vi luffe Vinduet op, høre vi den nydeligste Fløiten af de forskjellige Vadefugle ude i Engen og paa Batterne. Det er en heelt forskjellig Hilsen fra den, vi ere vant til midt i det milde, skovgroede Fyen: der fløite Solsorter og Droskler, der flaae Rattergaler og Bogfinker, der slyngte allehaande Buskesmuttere, Løbsmuttere, Korsmuttere, Gjærdesmuttere; her er det Strandstader, Strandløbere, Klirer og Bruusshøns, der fløite „Godmorgen“ i alle Tonarter. Maagerne og Ternerne boltre sig i Solfinnet ude over det aabne Vand og raabe og strige, at Havet er friskt og deiligt. Havet har sin Skjonhed! Seer Du! Dette er Marxfengene, flade og eensformige, men bløde og tætte, og der groe mange kjønne Blomster, naar man seer sig rigtig for: her er f. Ex. den smukke violette Hindebæger*), den hvide Leberurt og mange

*) *Statice limonium.*

flere. — Den Landtunge med afvejlende Enge og Klitter, som man seer, strækker sig ud derhenne mod Øst, hedder „Halen“: der skal være vilbt og fjønt; men der er langt derud, skjøndt det seer ud til at være saa nær ved. Vi gjemme derfor denne Udflugt til en anden Gang, i det Haab, at vi igjen maae gjæste det eiendommelige lille Land ved Vesterhavet. — Den lille Dampbaad har Dampen oppe: vi forlade Faag for denne Gang og sthyre mod Gåbjerg.

Tre i Baaden.

Uf

Silda Agaard.

Altid i de fineste Stoffer, altid i de lysteste Sale, altid i den varme Luft, omgivet af Alt, hvad der kan forstjønne Livet, opvogede hun, den lille blonde, fine Pige med de store, klare, blaae Øine, og den skinnende hvide Hud, som den yndigste lille Rosenknop i det skjønneste Driohus. Altid var der Nogen hos hende for at være om hende og underholde hende, og det skjønneste Vegetoi og de deiligste Duffer laa spredte omkring i hendes Bærelse, hvor hun og hendes Bonne opholdt sig. Den største Forandring, hun kjendte til i det heilige Liv, var naar hun i deiligt Solskinsveir kom ud at spadserere; thi i Grunden kjedede hun sig ikke saa sjældent — og længtes ikke saa sjældent efter at lege med andre Børn; hun havde slet ingen Søfende. Dog var det meget lidt Frihed, hun fik, naar

hun var ude med sin Bonne; vilde hun plukke Blomster i Parken, var Græsset vaadt — og Skoene for tynde, vilde hun samle smukke Stene ved Stranden, blev Handsterne vaade og smudsede, og uden Handsker maatte hun ikke gaae i Luften: Hænderne skulde bevares, ja, hvortil monstro? Disse smaa, fine, bløde, hvide Hænder, mon de kunne erstatte hende selv eller nogen anden, engang i Tiden, at hun ikke blev vant til at bruge dem? Mon hun ikke vilde blive en altfor svag og fiin Skabning for denne Verden? Saa fik hun engang en anden Bonne, det var et sundt, forstandigt og tillige kjærligt Menneſke; hun havde ondt af den lille Pige. I Hjemmet blev Alt ved det Gamle; der vare de begge, saa at sige, under streng Ovsigt, men naar de kom ud i Skoven og i Marken, saa vaagnede der et nyt Liv for Grace. Hun fik Lov til at samle Blomster i sit Forklæde, hun sprang i Græsset, og ved Stranden samlede hun Stene i sin lille Lomme: nu var der da Fornoielse ved at have Lomme! og det allerbedste nede ved Stranden var, at der kom Robert, Forpagterens Son, og satte sine smaa Fartoiier ud i Vandet, og byggede Havne og Fæstninger af Tang og Stene; o, hvor det var morsomt at see paa det! I Begyndelsen blev det ved at see, men lidt efter lidt fik hun allernaadigst Lov til at hente Stene og Sand til den ivrige raske Dreng, naar han var ifærd med sit Arbeide; Steen, Sand ja endogsaa vaadt Tang kom hun med i sine smaa Hænder, og

han tog imod det, som en Konge af sin Undersaat, for ham var Silke, Floiel, Handsker og Stovler alt sammen uden Betydning — hun var i hans Dine kun en lille Pige, som man tog tilstafte med, naar man ikke havde en Dreng at lege med. Grace saae op til ham som til en Guddom. Alt det, han dog kunde finde paa! Saa var det en Dag, at de begge sad i en lille Lystbaad, som laa bunden ved Broen; han roede og stagede ud, saa langt Rebet kunde række, og de legede, at de seilede ud i den vide, vide Verden. Grace havde ikke andet at bestille end at sidde ganske stille — han skulde nok passe det Høse, sagde han. I Længden blev det kjedeligt, syntes Grace, hun bad om at komme i Land, hun skulde bare op at hente noget, sagde hun. Lidt efter kom hun løbende med sin Indlingsdukke paa Armen, men saasnart Robert saae det, blev han frygtelig opbragt. „Ah, lad os dog bare være fri for det Tøselegetoi! naar Du vil lege med Dukke, kan Du ikke være her i Baaden.“ Den lille Pige lovede at gjøre en lille Indvending og saae saa bonligt paa ham og satte Foden paa Kanten af Baaden.

„Hører Du ikke, hvad jeg siger?“ sagde Robert, snappede Duffen og kastede den langt ud i Vandet. Grace udbrod i den heftigste Fortvivlelse; Robert havde aldrig seet hende græde, det kunde han ikke taale, og i et Dieblif var han ude i Vandet, fik Duffen reddet, og Grace trykkede den til sit Bryst. Den Dag var det næsten et Kunststykke for Bonnen at faae

hende bragt ind i Huset, uden at Nogen forbausedes over hendes Udseende, Vinene rode af Graad, oversølet af Vand, med den snabsede dryppende Duffe, som var bleven kastet hen i Tangen af Robert, og hvor Grace var lobet ud for at hente den. „Der har Du den, dit Tossehoved! see nu, hvor jeg seer ud!“ raabte han, „det er en Følge af at lege med Piger, nei, maa jeg bede om Dreng, det er noget andet.“ „Na, da sagde Du dog forleden Dag, da Du havde faaet noget ind i Diet, at det var der ingen Dreng, der saa godt kunde have hjulpet Dig til at faae ud, og kan Du huske, da jeg fangede den lille Sommerfugl, da sagde Du ogsaa, at jeg kunde ganske anderledes let hoppe efter den med mine tynde Sko, end en Dreng, og kan Du huske, da Du rev din Troie itu, og jeg fik den syet, hvor glad Du var, over at jeg var en lille Pige; sy Robert, idag er Du ogsaa en sthg En.“ „Maa! ja, har Du Lyst, kan Du jo gjerne komme herved igjen imorgen,“ sagde Robert meget fornuemt. „Jeg kan gjerne roe for Dig igjen, men lad Duffen nu bare blive hjemme her-efter, hun er nok ogsaa bedst tjent med ikke at lade sig see,“ lo han overgibent, da han saa dens ynkelige Tilstand, vaad og sort af Tang. Nu begyndte Grace igjen at græde af Medhynk med Duffen, og saaledes skiltes de ad. Ja underligt nok, det blev virkelig sidste Gang, de legede sammen. Grace blev sthg; og medens hun blev holdt inde, kom en anden Bonne til Huset.

Nu var det forbi med de lykkelige Dage; hun saae saa godt som ikke Robert mere; thi da hun kom ud til Broen igjen, ligesaa pyntet og indpakket som i gamle Dage, var Robert reist. Han skulde være Somand, Officeer vilde han være.

Mange Aar gik hen. Grace var bleven en voksen Kvinde. Dværgen hos Forpagteren ventedes Sønnen hjem fra fremmede Lande. Mon han kan huske mig, tænkte Graec, da hun hørte det, og mon han kan kjende mig? tænkte hun, da hun saae sig i Speilet. Morgenen efter sad hun paa Verandaen; det var Sommer; Have, Mark og Strand, alle de Steder, hvor de havde færdeses som Børn, laae udbredte for Graces Blikke, mon han huskede alt saa godt som hun? Saa lod der da Trin, det var ham, hun mærkede det strax; hastig sprang han op ad Trappen i sin Søfficeers Uniform. Med det brune krollede Haar, med det kjække Blik og den frie Holdning saae han unægtelig nok ud til at kunne indtage en Fæstning; hurtig gik han hen imod Grace, satte sig rigtig paa Somandsviis ved hendes Side, og sagde: „D, Grace, hvor har jeg længtes efter Dig, nu har jeg tumlet mig længe nok blandt de vilde Drenges; jeg længes efter den lille Pige, som saa venligt kan tage Splinten ud af mit Øie, som saa let kan fange Sommerfuglen, og som kan hele, hvad jeg river itu. Vil Du, Grace, nu igjen sætte Dig i Baaden hos mig, vil Du nu igjen hjælpe mig at bygge Fæstninger, saa kan Du troe, at jeg skal forsvare Dig; o, Grace, siig at Du

vil." Grace betænkte sig ikke længe; hun havde i alle de Aar, der var gaaet, saa at sige hver Dag i Mindet gjort Alt, hvad han nu bad hende om at gjøre i Virkeligheden. Nogle Aar efter see vi dem seile som Mand og Hustru ude paa det store Hav; han staaer i Forstaben af Skibet paa Capitainens Plads og seer ud med sit kjække Hoved og sit frie Blik og med et lykkeligt Smil om Munden. Hun kommer gaende hen imod ham med et lille Barn paa sine Arme. „Robert," siger hun, „hende her vil Du vel ikke kaste overbord?" „O, Grace, hvor Du har gjort mig lykkelig," sagde den unge Capitain, idet han lagde sin Arm om hende og trykkede Moder og Barn til sit Bryst.

Middel mod Glemsomhed.

Efter det Engelske ved Th. Sæchelund.

Gaarden Manorgwyn eller den hvide Herregaard laa omtrent 5 engelske Mil fra vor By, Trefavou. Det var en Eiendom, hvortil der knyttede sig mange Sagn, da den i gamle Dage havde været Sædet for en Green af den berømte Slægt Up Shenkin, og den var endnu en Bygning af en vis Anseelighed. Den laa nedenunder Brynmawr eller det store Bjerg og havde paa sin høire Side Skove fulde af Bildt, paa sin venstre en Dam, hvari det myldrede med Vnder og Gjæs, foran sig en noget uordentlig Have og bagved sig en velholdt Gaardsplads. Allebegne var der Tegn paa Velstand. De hvideste og trindeste Jaar flakkede om paa Bjerget, og velnæret sort Hornkvæg med hist og her en Alderney-Ko imellem græssede paa Engene eller drak af den glimrende Bæk, der snoede sig igjennem dem. Hvedemarken og Bygmarken, omgivne af blomstrende

Hækker, laae i trivelig Dylde i Nærheden, og af Hømarker var der en Overflodighed.

Herregaardens Hovedbygning indeholdt nogle Levninger af svunden Storhed, deriblandt en stor paneleret Sal med et udsmykket Loft og andre gammel-dags Værelser med høie dybtindstaarne, steenindfattede Karnapvinduer. Nogle af disse gamle Værelser brugtes til Opbevaring af Kornet eller til Oste- og Vblekamre, andre vare forbeholdte Familien. Naturligviis vare de hjemføgne af Up Schenkiser af svundne Generationer, og ligesaa naturligt kunde Spogelsehistorierne, uagtet de endnu stedse vare i Omlob, aldrig bevises; det var derfor umuligt at sige, hvad disse ombankende Vænder tænkte om deres gamle Hallers Undergang og Forsald.

Meublerne i de endnu beboede Værelser bleve ganske vist ikke saa vel passede som Besætningen og Væsen udenfor Huset, og der var tydelige Tegn til, at den fine Veroring af Kvindehaand fattedes. Og Symptomerne tilkjendegav rigtigt Sygdommen, thi Beboeren af Manorgwyn var Ungkarl. Dette var nu saameget mere at beklage, som der var en Mængde ugifte Damer, der med Glæde vilde have forenet deres Ensomhed med hans til et fuldstændigt Hæle. Men Nees til Manorgwyn, som denne Herre kaldtes, havde bedre Ting at gjøre end at løbe efter ugifte Damer, hvor skjønne og huusmoderlige de end kunde være. Han havde aldrig seet nogen Kvinde, som han be-

undrede halvt saameget som sine Yndlingsdyr, eller der i den Grad tiltraf sig hans Opmærksomhed som en Mark med bolgende Korn. Han ansaae dem alle for meget gode paa deres Viis, men mente, at han nok saa godt kunde undvære dem.

Herr Mathias Nees var en smuk, svær Mand paa mellem 40 og 50. Hans Bebersvendeliv lod til at bekomme ham vel, thi hans Ansigt var glat og rodmusset, hans Dine straalende, hans Haar var endnu ikke graasprængt, og hans Stemme saa klar og stærk som den klareste og stærkeste af Blaafach Kirkes Klokker. Ja Madolig, Degnen, pleiede endog at sige, at naar Nees til Manorgwyn stemte i med i Psalme-sangen, saa var det ligesom Brolet af hans egen Præmiethr. Skedestomindre var han mere musikalst, end Degnen anede, og sang saa godt en Sang efter Bordet i Selskaber og paa Landvæsenmøder som nogen Anden. Da han ikke var gift, strømmede Forretninger og Tillidshverv ind paa ham i en saadan Grad, at hans Venner og navnlig en vis Dr. Jones spogende pleiede at sige, at han ligesaa gjerne kunde have en Snees Børn at sørge for som gaae fra Forstanden over alle Sognets Anliggender.

Denne „Gaaen fra Forstanden“ var hans værste Sorg. Han var saa aandsfraværende en Mand, at han undertiden alvorligt kunde grunde over, hvorvidt han virkelig havde været aandsnærværende, da han kom til Verden. Skedestomindre hindrede denne

Uandsfraværelse ham ikke i Opfyldelsen af hans daglige eller ugentlige Pligter. Han udførte alle sine Forretninger saa regelmæssigt som et optrukket Uhrværk, men indtraf der noget Nytt, Uforudseet, skulde han erindre nogen Dato eller noget Navn eller foretage Noget udenfor den sædvanlige Forretningssgang, kom Uhrværket strax i Uorden. Og det var ikke at undre sig over. Naar en Mand ikke blot har en stor Gaard at bestyre og holde i Drift, men tillige er Formandens høire Haand i Sattigkommissionen, Kirkevæрге, Sekretær for Landvæsenesselskabet, Priisdommer ved Landboudstillinger og Plobkonkurrencer, Boldgiftsmand i Stridsspørgsmaal og Himlen maa vide, hvad mere, hven kan saa undre sig, om Sukommelsen svigter, og Uandsfraværelse bliver Følgen?

Og i dette Tilfælde befandt netop Forpagter Nees sig. Han havde istedetfor Om sorgen for Kone og Børn paataget sig Om sorgen for et heelt Sogn, og det var ham for meget. Han besad imidlertid to Sukommelseshjælpere (—) inden Døre og eier udenfor nemlig hans Husholderste Malth og hans Karrekudsk Jehoram, til daglig Brug kaldet Jeho. Men ogsaa de svigtede ham i Tidens Gøb.

„Malth, det hufstede Dir mig ikke paa!“ var Forpagterens Bebreidelse en Dag, da han havde inbiteret en Ven til Middag og selv var buden andensteds.

„Sandt for Dyden, Husbond, jeg begynder ogsaa

at blive glemfom," var Svaret. „Det var paa Tiden nu, at De faae Dem om efter en Kone. See der er nu Frants Tygwyns Datter, som de sige har holdt sig ugift hele Tiden for Deres Skyld. Hun er rigtig nok ikke saa ung mere, men de Unge ere nuomstunder saa halvtossede, at de snart vilde bringe Dem lige luft ind i Daarefisten. Folk sige, at Husbond ikke er saa meget langt fra det allerede nu.“

„Saa? hvad mene de med det, Mally?“

„Na ikke Aludet end, at da De var Forlover for Thomas Blauwern, glemte De Deres eget Navn og kunde ikke skrive det i Kirkebogen, før En havde sagt Dem det.“

„Ja, det er da ikke saa underligt, Mally, jeg havde jo aldrig været Forlover for, havde jeg vel?“

„Kors, Husbond, nu er det jo galt med Hovedet igjen! De har været Forlover mindst 50 Gange.“

„Det vilde være det samme som 1 Gang om Aaret lige siden min Fødsel. Saa maatte jeg have været Forlover i Buggen, Mally. — Men hvad var det, Du sagde om en Kone?“

„Jeg sagde, at Frants Tygwyns Datter Rezia har sukket for Husbond i de sidste tredive Aar, og hun er saa klog som Nogen og har Hoved nok for To.“

„Frants Tygwyn? Hør, lad mig nu tænke mig om. Hans Datter . . . det har jeg reent glemt. Har han en ugift Datter, Mally?“

„Gud, Husbond, det veed De jo, han har, og hun er ugift, sige de, alene for Deres Skyld. De pleiede jo at gjøre Cour til hende, medens De var Dreng.“

„Gjorde jeg det? Da kan jeg saamænd ikke huske, at jeg nogensinde i mit Liv har gjort Cour. Jeg veed ikke engang, hvorledes jeg skulde være mig ad dermed! Har Du nogensinde gjort Cour, Mally?“

„Min Tro, Husbond, De er morsom. Jeg er selv bleven gjort Cour til mangen en Gang, men jeg var aldrig af disse meget Frække, som ogsaa Jeho kan vidne for mig, hvis De blot vil spørge ham. Vi have nu været længe nok om at komme sammen.“

Næst til Manorgwyn gjorde store Dine, hvis Tindren vidnede om, at han morede sig. Til trods for sit glemsomme Temperament saae han strax det Romiske i en Sag, selv om han forglemte det umiddelbart derefter. Rezia Thgwyn var ugift for hans Skyld, og Jeho og Mally isærd med at „komme sammen“, og uidentvibl vare de tillige isærd med at føre deres Rede, eller rettere Mally sine Sengklæder, med Fjer fra hans Hønsesgaard. Virkelig havde han undertiden haft en Mistanke om, at disse trofaste Tjenestefolk havde deres egne Interesser ligesaa meget paa Hjerte som hans, og nu forstod han Grunden. Mally var isærd med at bringe sit Udstyr i orden, og dertil var Fjerdhner og Fjerpuder uomgængelig nødvendige. Smidlertid forglemte han snart dette, men besluttede dog at gjøre

sit Bedste for at erindre, at Frøken Tygwyn formeentlig stod til hans Disposition, naar Jeho og Mally tog sammen for at dele Godt og Ondt med hinanden og tog hans Tjer med sig.

Mally havde fuldkommen Ret i sit Udsagn om Frøken Tygwyn. Denne Dame havde roligt labet 45 Aar af sit Liv henglide uden at tage sig nogen Plage, og det alene, saa underligt det kan synes, for Nees til Manorgwyns Skyld. Da hun var 17 og han 22, var der veylet Ord imellem dem, som han havde glemt, men som hun havde opbevaret i sin Husomelse. Han havde aldrig gjort hende noget Tilbud, aldrig engang sagt hende, at han elskede hende, men naar de mødtes i Julen og ved andre Høitider, havde han altid valgt hende til Dame ved Dandsen og sidde ved Siden af hende ved Aftensbordet. Naar de legede Pantelege, havde han altid stavet „god Veilighed“ med hende bag Døren, knælet ned for hende som for Den, han „holdt mest af“, ja endog, naar han var bleven dømt til at sige en ung Dame en Compliment, erklæret hende, „at hun var den smukkeste Pige, han havde seet i hele sit Liv.“ Alt Dette var maaskee endnu ikke tilstrækkeligt til at begrunde en livsvarig Hengivenhed; ikkedestomindre var Rezia Herr Nees ligesaa oprigtigt hengiven i 45-Aars-Alder, som da hun var 17 Aar. Kvinder ere mere stadige i deres Følelser end Mændene, især de, der føre et indgetogent Liv paa Landet og sjelden see Fremmede. Rezia for-

lod sjældent Hjemmet selv, andtagen naar hun paa smukke Dage tog til Trefabon, og da hun var af en sky Natur, gjorde hun kun saa nye Beljendtsfaber. Saaledes blev hendes første Kjærlighed skrinlagt i det særlige Alter i hendes Hjerte, der var helliget den blinde Gud, og blev aldrig hverken flyttet eller fortrængt. Da Nees tog til Udlandet for at uddanne sig i Landbruget og erhverve sig de mange Egenstaber, der gjorde ham saa aandskraftig for Andre, saa aandsfraværende for sit eget Bedkommende, havde hun travlt med sine Husvæsenstpligter paa Thyngyn, og hendes Phantasi afmaledede hende da en mulig Fremtid, i hvilken hun og hendes formeentlige Elsker figurerede sammen.

Men da han atter kom tilbage til Manorgwyn, var han saa altoptaget af sin nye Landbrugstheori, af Sagtens Glæder, af at ordne alle Menneskers Sager og staae hele Verden bi af Parlamentsvalg og Stemmesamlinger osv., at han kun sjældent deeltog i Dandsene og Bantelegene og saaledes aldrig mere udmærkede eller komplimenterede Kezia. Sugen uden hun selv vidste, hvor bittert hun sølte denne Tilfidesættelse, og han for sit Bedkommende havde visselig ingen Anelse derom, saalidt som en saadan Tilfidesættelse i nogen Maade af ham, var tilfigtet.

Da Mallys Sjerdyner og Sjerpunder omsider vare saa fuldstoppede, at een Fjer mere vilde have bragt dem til at rebue, blev hun og Jeho gifte. De traf

sig tilbage til et net lille Hus paa Herregaardens Torde, og Rees mærkede nu, at medens han havde to Hufommelsehjælpere udenfor Huset, havde han slet ingen indenfor. Baade han og hans Husvæsen led under dette Savn.

„Hvad var det, Du sagde forgangen Dag, Mally, om En eller Andens Datter, et ungt Fruentimmer?“ spurgte han en Maanedstid efter at denne værdige Ungmø var bleven en agtbar Matrone.

„Jeg fortalte Dem om Frants Tygwyns ældste Datter Rezia, Husbond. See De bare, De skynder Dem, ellers bliver hun for gammel til at Nogensomhelst kan gifte sig med hende. Hun seer godt ud endnu, men vi kunne ikke altid være unge. De er selv ikke saa ung, som De har været.“

Rees til Manorgwyn saae sig i Speilet og erkjendte, at Mally talte Sandhed.

„Jones Tygwyns Datter Femima — var det ikke saaledes, Du sagde?“ spurgte han, thi han havde i sin Barndom stuvet Jobs trende Dotre sammen i Hufommelsen, og Femima og Rezia vare blevne siddende der de mange Aar igjennem. Kerenhappuch derimod var sandsynligviis floiet sin Wei.

„Gud, Husbond, nei — Frants Tygwyns Rezia!“

„Det er sandt! Nu huffer jeg det. Frants Tygwyns — Rezia. Tak, Mally, fordi Du erindrede mig derom. Jeg vil binde en Knude paaomme-

tørklædet — eller bedre, to Knuder, den ene for Faderen, den anden for Moderen — nei, for Datteren, mener jeg. Frants Tjgwyns — Semima. — Nei, ja vist — Rezia; jeg skal nok huske det nu."

Saa gik han til sine Forretninger, idet han uaf-labelig gjentog „Frants Tjgwyns — Rezia," saalænge indtil Ordene ringede i hans Hoved som de tre Klokker i Uanfach Kirke. Engang imellem tog han fejl og sagde Semima, men Rezia ringede dog i det Hele taget stærkest.

Den følgende Døverbag mødte han Frants Tjgwyn paa Torvet i Trefabon.

„Na hør, Jones — eller Frants, mener jeg — det var godt, jeg traf Dem — jeg tænkte netop paa Dem. Man siger mig, at De har en smuk Hoppe — nei, hvad jeg vilde sige, en ung Rbie — nei, paa min Vre, nu kan jeg ikke komme paa det. Hvad var det, nu dog? Frants Tjgwyns — Rezia? Semima? Ja, for Pokker, hvad er det nu, min Ven?"

„Jeg har en Datter, Rees, som hedder Rezia," svarede Frants, halvt morende sig, halvt stødt.

„Datter! Naturligviis — det var det, jeg meente; og en meget god Datter, efter hvad jeg hører. Hvorledes har hun det?"

„Ja, det kan De bedst faae at vide af hende selv. Det er mange Aar siden, De var paa Tjgwyn; hvad siger De om at ride hjem med mig?"

„Jeg var der dog vistnok i forrige Uge an-

gaaende den Hoppe, vi talte om, men jeg har ikke Noget imod at gjøre en Tur derud igjen, naar Torvet er forbi. Vent saa paa mig."

Frants Tygwyn var en klogtig Mand, der havde fuldt saa godt et Die for sin egen Fordeel, som andre Folk have for deres. Han tabte altsaa ikke Rees af Syne, men tilraabte ham, just som Rees i sin sædvanlige Distraktion vilde til at galoppere hjemad:

„Heida, Rees, jeg troede, De vilde spise til Middag paa Tygwyn og see Rezia."

„Frants Tygwyns — Rezia!" udbrod Rees og vendte sin Hest for at tage bort fra Trefavon ad en anden Wei, thi Tygwyn laa ligesaa mange Mile Øst for Byen som Manorgwyn Vest.

De to Landmænd travede rask afsted henad Chausseen og lod deres nelnærede Heste flinkt spadserer op ad Fjeldsraaningen, saa at de paa en Timestid naaede deres Bestemmelsessted.

Da Rees gav Rezia Haanden, anede han kun lidet, hvilken Sindsbewægelse hun var i. Men han erindrede Malhs Raad og sit Husvæsens Krav og forsøgte at gjøre sig Situationen voksen. Overgang han betragtede Rezia paa sin aandsfraværende Maade, kom han til at tænke paa, hvad en Kone egentlig var for Noget, og om hun vilde være mere eller mindre besværlig end en Husholderste. Lidt efter lidt begyndte han at beundre hendes runde, kjønne Ansigt og tækkelige Figur, og lige med Gæt slagrede der et

Ungdomslyn forbi hans taagede Tanke, og den fuldt-udviklede Kvinde, der betjente ham saa godt og lavede saa udmærket Toddy, var forbandlet til en ung Rosenknop paa 17 Aar, med hvem han dansede og legede Panteleg. Han kom pludselig til at see hoit.

„Fuster De, da De stavede „Veilighed“ med mig bag Doren? Det var morsomt dengang!“ sagde han og lo, saa Alting dirrede paa ham.

Det Samme var Tilfældet med Frants Tygwyn, saa at denne gamle Herre tilsidst fik heftig Hoste, men Rezia derimod blev ligesaa rød, som hun sandsynligviis var bleven ved hiin mindeværdige Veilighed.

„Jeg kommer strax — jeg skal blot tage min Hostemixtur,“ sagde Frants og skyndte sig ud af Bærelset.

Rees' Gufommelse forbandt sammen med Frants, og da han og Rezia vare alene, havde han Intet mere at sige. Han havde et velsmagende Glas Grog staaende for sig, fiint krydret med Citronsaft, og det begyndte han nu at røre om i.

„Den er lige tilpas. Overmaade godt blandet, Frants Tygwyns — Semima,“ mumlede han med et Blik paa Rezia, der sad ligeoverfor ham i stor Besfippelse og med blussende Kinder.

„Semima er ude idag, men hun kommer hjem imorgen,“ sagde Fruken Tygwyn lidt fornærmet og hentydende til en fraværende Søster.

„Jeg vil hende ikke Noget. Jeg kom for at hilse paa Dem,“ sagde Rees og nippede til sin Grog, thi

i de Dage vare Landboerne ikke Totalafholdenheds-Mænd, skjondt Kees for sit Vedkommende aldrig gif over Grændsen.

Det var nu Kezias Tur til ikke at have Noget at sige, thi hun var baade en undseelig Kvinde og dertil forelsket, hvad der maaskee ikke tor siges om Kees. Hun begyndte at røre op i Ilden, og medens hun mekanisk kastede den ene Træklobs efter den anden ind paa Baalet, fløi en Gnist ud og fængede hendes hvide Musselins Forklæde. En lille Flamme blussede op deraf, og hun var netop isærd med at slukke den paa Hændernes Bekostning, da Kees sprang op og tog hende i sine Arme. Han havde dermed ingen anden Hensigt end at slukke Ilden, men tog sig ikke iagt for, at han idetsamme tændte en ny Ild — i sit eget Bryst.

„Jeg kom med den Hensigt at frie til Dem. Vil De have mig?“ sagde han dristigt, efterat Kezia takkende havde frigjort sig.

„Ja, hvis det er Deres Willie,“ svarede hun glad, thi havde ikke den velstaaende Forpagter været Maalet for hendes Dromme hele Livet igjennem?

Dromme høre ganske vist til den Slags Ting, der ikke lade sig forklare, og det Samme gjælder strengt taget ogsaa om Frierier. Kees til Manorgwyn kunde aldrig give nogen Forklaring for sit og vilde sandsynligviis have søbet det bort tilligemed Groggen, havde Kezia ikke haft en Fader. Til Held for hende

var han ikke plaget af Landsfraværelse, og da han kom tilbage just som de sidstnævnte Uttringer sadt, bekræftede han dem med sin Betsignelse.

Efterretningen om det „unge Pærs“ Forlovelse spredte sig snart vidt og bredt omkring, og over disse to saa almindelige Ord blev der fabrikeret flere Vittigheder end der findes i Joe Millers Skjemtebog.

„Det er mit Bærf,“ sagde Mally; „nu maa jeg holde Husboud til Ilden.“ Og det gjorde hun ogsaa.

Ikke saasnart beredte Rees sig til sin Søndagsluur efter Soimesse og Middag, for Mally viste sig og sagde:

„Det er paa Tiden, at Husboud tager til Thyghyn. De vil naturligviis i Aftengudstjeneste med Frokenen, og den lille Hoppe er fremme.“

„Hvadfor noget? Hvor? Hvem? I Himlens Navn, lad mig have No, Tos,“ brummede Rees, men gjorde dog, som hun sagde.

Da han naaede Trefavon, havde han imidlertid glemt sit Wrinde og red derfor ind i Gjaestgivergaarden „Alf Shenkins Baaben“, hvor han raabte til Staldkarlen:

„Hvad Torv have vi idag, Joseph?“

„Hukommelsen slaaer Dem feil, Herr Rees. Det er Sondag idag, og De er vel paa Veien til Thyghyn?“ formodede Joseph bestedent.

„Gud velsigne Dig — ja vist er jeg saa. Jeg

havde saamænd glemte det," svarede Nees og galopperede afsted.

Tilfældigt kom han ivare med at ride een Gang om Ugen til Tygwyn, og dermed vilde han formodentlig have vedblevet til sin Dødsdag, naar ikke Nezas Fader var traadt imellem. Dennes Døstte var, at Bryllupsdagen blev bestemt saa tidligt, som Skik og Brug tillob, og da ikke Nees vilde bestemme den, og Nezia ikke kunde, paatog han sig at gjøre det selv.

„Hvad om vi sagde paa Fredag den 3die Mai?“ foreslog han en Aften, idet han saae fra Nees hen paa Nezia.

„Det maae I afgjøre, som I vil,“ sagde Nees, idet han konfererede med sin Lommebog; „jeg har et Møde den 6te. Maanedsligt Marked den 7de. Auktion den 9de. Gattigdirektionen den 11te. Markedet i Trefavon den 13de.“ Nezia taug stille, og det er, sigte Nogle, det Bifeste, en Kvinde kan gjøre, hvad det idetmindste ved denne Leilighed ogsaa var, thi hendes Fader sendte strax Indbydelse til et stort Bryllup Fredagen den 3die Mai. I Wales ansees Fredagen for en heldig Dag for Bryllupper.

Paa den vigtige Dag indsaandt Mally sig tidlig om Morgenens i Forpagtergaarden, men hendes Herre var ikkedestomindre gaaet ud, da hun kom. Hans Brudgomsdragt laa endnu paa samme Sted, hvor hun havde lagt den den foregaaende Aften, og hun hørte,

at han ikke havde barberet sig. Hun sendte Jeho ud for at lede efter ham, og Jeho fandt da Rees staaende med en Spade paa Marken, betragtede sine Kornmarker i Solopgangen.

„De har faaet en smuk Dag til Deres Bryllup, Husbond,“ sagde han.

„Bryllup, Jeho?“ mumlede Rees og vendte sig langsomt om, medens Solen kastede sit Rosenrodt over hans Ansigt.

„Ja, Husbond, De skal jo vies i Formiddag,“ sagde Jeho tort og uden Omsvob.

„Gud velsigne Dig — vist skal jeg saa. Frants Engwyns. — Femima.“

„Ja, det er meget rigtigt, Froken Femima skal være Brudepige, og hvis De ikke stynder Dem lidt, vil nok Deres Forlover og alle de Andre være her, inden De er færdig.“

Rees gav sig til at løbe saa hurtigt han kunde, og da han forpustet naaede Gaarden, udbrod han: „Hvad er der iveien, Mally? Hvad bringer Dig her saa tidlig?“

„Ja, hvad bringer Husbond til at gaae ud i sin gamle Frakke, naar der ligger en blaa med gule Knapper og venter paa Dem ovenpaa? Gaa De nu bare og bliv barberet!“ raabte den opbragte Mally.

Inden han var færdig, kom der en Hær af Ryttere trampende ind i Gaarden og gav sig til Iarmende at beleire hans Fæstning. Nogle begyndte

at tage til sig af det rige Maaltid, der af Mally og hendes Hjelperer var anrettet i den store Sal, Andre hjalp uden at spørge om Forlov den stakkels Kees med Barberingen og Paaklædningen, og Alle bragte de Huset til at rygte med deres Munterhed. Brudgommen blev holdt godt i Haande af dem, men han var ikke den Mand, der skulde lade sig narre for sin Trofast.

„Det er bedst at tage godt til sig,“ sagde han til Vennerne, „for vi faae ikke Noget, før Stadjen er forbi.“ Og Vennerne fulgte trofast Exemplet.

Da de havde tilfredsstillet deres af Joraaersvinden skjærpede Appetit, satte de sig alle i Sadeln — Kees paa sin bedste rødbrune Hoppe — og begav sig henad Reien i fuld Galop. De boiede af for at undgaae Byen og jagede op og ned ad Bakker og tversover det flade Land, indtil de opdagede et andet beredent Selskab, der kom galopperende ned ad Chausseen.

„Pas nu paa, Kees — her er hun!“ raabte de unge Mænd, idet de drev Hestene gjennem en snæver og ujævn Vei, kantet med Tjorn og Primulaveris.

Da de naaede Chausseen, var Bruden og hendes ledsagere et Stykke forud.

„Naa, Kees, nu afsted efter Bruden,“ raabte hans Venner, og afsted foer de over Hals og Hoved imellem hverandre.

Kees deeltog med Liv i Jagten, men de indhentede ikke Kesia og hendes Selskab før i Udkanten

af Trefavon. De kom ind i Byen en masse, henvend hundrede Heste med deres Ryttere. Men Rees glemte, hvad der ventedes af ham, og havde ingen Hasi med at sætte sig i Besiddelse af Bruden; han var ifærd med at beundre en Raboes Hest og byde paa den.

„Kom nu Du, Rees!“ raabte Frants Tjgwyn og vakte ham med sin Bidst til en korrektere Opfattelse af Situationen.

Rees tog Rezia ned af Hesten, og idet hun derpaa stottede sig til hans Arm, tvang hun ham blidt henimod Kirken. De Andre fulgte to og to og bleve atter selv efterfulgte af en Hov Tilskuere. Roret og Langsibet vare snart næsten syldte. Rees, der stod nær ved Alteret, saae sig sporgende om.

„Hvad ere vi her for, Kjære?“ hviskede han til Semina, Brudepigen.

„Jh, Herr Rees, De skal jo vies,“ sporede Semina.

„Ja, det er sandt. Ja, kom saa, Kjære,“ sagde han og rakte Haanden ud til Semina, der stodte Rezia hen til ham.

Præsten var en Ven af Rees og bekendt med hans Svaghed. Han søgte derfor at holde hans Opmærksomhed fængslet under Vielsesceremonien, og da Rees et Dieblik viste sig glemson, hviskede han for at vække ham:

„Siig det Samme som jeg.“

„Stig det Samme som jeg!“ sagde Brudgommen høit og stirrede tankeløst paa Kezia.

Der opstod en almindelig Injense, og Forloveren gav ham et Puf i Ryggen.

I Sakristiet stod han stille foran Kirkebogen og betænkte sig.

„Skriv dit Navn, Menneſte!“ sagde Præsten.

„Mit Navn? Ja hvad — hvad er det?“ spurgte han med en forvirret Mine.

„Det var før Mathias Rees,“ oplyste Forloveren ondsfabskuldt, „men nu, da Du er gift, er det maaskee Frants.“

„Frants! Ja, det er sandt!“ gjentog Rees og vilde have underskrevet sig saaledes, naar ikke Præsten var traadt imellem.

Ceremonien blev imidlertid tilsidst fuldført, og Kezia erfarede Sandheden af det gamle Ord: Lang Benteu bliver Alt givet. Egtestabet blev hendes Lod efter 25 Mars Benteu, og hun var tilfreds. Og det var paa en Maade Rees ogsaa, endskjøndt han aldrig havde ventet.

Fulgt af deres Venner galopperede de Side om Side tilbage til Tygwyn, hvor de spiste og spogte og gjorde Gilde for hele Omegnen, indtil de atter begav sig afsted igjen og galopperede til Manorgwyn.

„Seg er glad, det er overstaaet,“ var Brudgommens Ord, da han traadte ind i sit Hjem og blev hilset af Mally.

Rezia gled saa naturligt ind i sin nye Stilling, at Rees ved Ugens Slutning meente, han havde oeret gift hele sit Liv, og da fjorten Dage vare gaaede, var han vis derpaa.

„Jeg glemmer aldrig Noget nu,“ forsikrede han og pegede paa sin ny Huskommelses-hjælper.

Ikkede-stomindre var han dog af og til glemsom, naar han var borte fra hende, Noget, der navnlig gik op for hende tretten Dage efter Brylluppet. Hun ledsagede ham paa den Dag til det ovenfor nævnte Trefavon Marked, og medens de rullede afsted paa Sagtvognen, bleve de enige om, at naar han var færdig med sine Markedsforretninger, og hun med sine Butiksindtjog og Visiter, skulde han hente hende hos Doktor Jones.

Markedet i Trefavon var usædvanlig livligt den Dag, og Rees havde usædvanlig travlt. Han havde saa mange Folk at tale med om forskjellige Forretninger, at Tiden umærkeligt løb bort. Saa spiste han til Middag paa Spisehuset som sædvanlig, hvorpaa Jenkins, Prokuratoren, kaldte ham ind i sit Hus, og han var nødt til at drikke et Glas Vin eller maaſkee en stærkere Vare med ham, og saaledes blev Klokken fem, inden han kunde tænke paa at forlade Byen. Til sidst kom han da til Gjæstgivergaarden, satte sig op paa Sagtvognen og begyndte med Banſelighed at baue sig Vej gjennem Menneſkemassen.

„Hvorfor Fanden var jeg saa dum at tage

Bognen med?" udbrod han, da han nær havde væltet gamle Nattos lille Karre. „Gid jeg bare havde Hoppen istedetfor. Gud veed, om jeg nu ogsaa har har faaet Alting udrettet. Der er en lille Bagatel endnu, som det foresvæver mig, jeg skulde have besorget. Pokker tage det: jeg er temmelig sikker paa, at der er Noget, jeg har glemt.“

Han floede sig i Hovedet og saae sig omkring, medens Hesten stavrede sig frem gjennem Hoben mellem Kirkegaardsmurene istedetfor at gaac ned ad den Gade, der forte til Doktorens. I Reglen havde Dobbin en bedre Hukommelse end dens Herre, men den var endnu ikke vant til at have en Frue at tænke paa. Da de først vare ude af Byen, gif det rast nok, medens Rees endnu bestandig floede sig i Hovedet og nu og da gjentog: „Jeg er vis paa jeg har glemt Noget. Hvad i Alverden kan det dog være?“

Han havde ikke fundet det ud, da de naaede Hjemmet. Han var steget af og kom ind ad Forstuen, da Tseho udbrod: „Hvor er Fruen?“

„Der har vi det! Jeg vidste, jeg havde glemt Noget,“ raabte den forbløffede Wgtemand. „Ja, sæt nu den lille Hoppe i Tøiet og kjør ind til Doktor Jones og hent hende. Tog jeg selv affted, kunde det hælde, at jeg glemte det igjen, og jeg vilde aldrig kunne doie Doktorens Wixer. Jeg skulde aldrig have giftet mig.“

Læg dog Mærke til, at han ikke, som mangen en Benedick, sagde: „Gid jeg aldrig havde giftet mig.“ Tvertimod, han satte sig i Lænestolen ved Kaminsilden, glemte sin Bibe, som var det Æneste, han ellers aldrig glemte, og tænkte mismodigt paa sin Kone.

„Hvad mon hun vil sige? Vil hun stænde en Timestid og bringe mig fra Forstanden med sine Breidelsler, eller vil hun tvære og tie? Det er, hvad de sige, at Fruentimmerne gjøre, og hvad vel ogsaa Mændene fortjene. Jeg veed, at jeg idetmindste for tjener det. Jeg gad vide, hvornaar det egentlig var, jeg mistede min Sukommelse, og hvor.“

Da Rees var kommen til dette Punkt i sin aandelige Subjettelse, blev han saa forvirret, at han sandsynligviis vilde have glemt Rezia igjen, havde ikke Lyden af Hjul vaakt ham. Han stammede sig altfor meget til at turde gaae hende imøde, og sad derfor og stirrede ind i Kaminsilden, som om han var uvidende om hendes Komme. En kraftig Skoggerlatter bragte ham til at fare op og see sig omkring. Det var Rezia, der saae saa godmodig og munter ud, at ogsaa han lo og uvilkaarligt reiste sig.

„Du vil aldrig slippe for at høre den Historie repeteret. Doktoren sagde, at Du havde glemt mig!“ udraabte hun.

„Og det havde jeg nok ogsaa, men jeg skal gjøre mig Umage for aldrig at gjøre det igjen. Lad os stabe „Seilighed“.“

De stavede det saa høit, at Panelet gav Gjenlyd, og fra den Tid af, berettes det, fik han efterhaanden, taffet være Ronen, sin Huskommelse igjen.

„Harde vi giftet os som Uge, vilde jeg aldrig have mistet den,“ sagde han.

„Bedre seent end aldrig,“ svarede hun.

Chaucer.

Af

Julius Rodenberg.

Det første Sachferrige i Britannien blev grundlagt i Aaret 456, i det nuværende Grebftab Kent og kaldt Cantwararyc. Denne „Englands Høve“ er et herligt Land, velsignet med Alt, hvad der kan glæde Hjertet, med Frugt, Korn og Humle, med Enge og Skove fulde af vældige Ege og Elmetræer, med fiske-
rige Floder, med Landsbyer ved Beiene og hist og her et af de stolte Baroners Slotte, omgivet af sin Park med de hundredaarige Træer, som intet andet Grebftab er saa rigt paa i England som Kent, eller af de gammelbags Herregaarde i Tudorstil, der langt tilbage i Tiden have været Sædet for den landbesid-
dende Gentry. Hvilken hjemlig, ærbærdig og hyggelig Døde hviler ikke over de røde Stenmure af disse Herresæder, som de der skulle frem af deres Trækroners mørke Skjod ved Siden af Beien mellem Bjerne,

hvis Indre droner af Arbeidets Larm: Billeder paa fornem No, paa sikker Besiddelse, Varighed og Bestandighed, midt i denne uophorlige Verlen. Gamle og dog ikke overlede, staae de endnu bestandig der, stolte og affluttede, men dog ikke fjendtlige, medens saa mange andre Slotte have været truede og ere blevne nedbrudte; de ere Byernes ældre Brodre, Levingerne af det stolte Gammel-England.

Byerne i Kent ere ogsaa gammeldags. Der er fremfor alle Dover, den første By, som den i Kent Vandende betræder, med sin ældgamle Normannerborg, dette „hele Rigets Laas og Slaa“ (clavis et repagulum totius regni), saaledes som Kronikeskriveren Matthen Paris har beskrevet den. Da Kent er det nærmestliggende Punkt ved Fastlandet, saa ere alle Englands Erobrere landede her efter hinanden: Julius Cæsar og Romerne ved Dover, Sachserne paa Den Thauet, som alt forlængst ikke er nogen Ø mere, og endelig de Danste. Derfor blev fra Normannertiden denne Ryst bevogtet som en af de vigtigste, og til dens Beskyttelse blev de „fem Havne“, cinq Ports, anlagte, af hvilke forøvrigt nogle, som Sandwich, allerede i flere Aarhundreder ligge midt paa det tørre Land. Den By imidlertid, som mere end alle andre Byer i Kent bevarer Mindet om den gamle Tid og fortæller den, der gjerne lytter til Fortidens Stemmer et helt Stykke gammel-engelsk Liv og Færd, det er Canterbury, som ligger inde i Landet, halvveis mellem

Ryften og London. Denne gamle ærkebiskoppelige Stads Navn er knyttet til en stor Digters, hvis Ry vil bevares saa længe, som der gives en engelsk, ja en Verdensliteratur; det er Chaucer, Faderen til den engelske Digtetekunst, Canterburyhistoriernes Forfatter. Chaucers Liv har været meget bevæget; han har i rigeligt Maal lært Skjæbnens Gunst og Ugunst at kjende, har ret af Hjertet nydt denne Verdens Glæder og tumlet sig om med alle Tilværelsens Fortrædeligheder lige til sit Endeligt. Fremmede Lande har han seet, og han har tumlet sig mellem Mennesker af alle Stænder. Han var ikke mindre fortrolig med Hoffets Pragt i Kongepaladset end med Borgernes og Bondernes daglige Forretninger og Arbeide. Han havde faaet en lærd Dannelsse og var efterhaanden Hofmand, Soldat, Diplomat, Embedsmand og Medlem af Parlamentet for sit Grevskab; fremfor Alt kjendte han sit eget Folk og folte sig som Et med det. Han elskede sin Hjemstavn med en endnu i hans ældre Aar ungdommelig Inderlighed; indtil det Sidste affpeilede det engelske Landstabs Glands og Friisthed sig i hans Sjæl. Han besad en kostelig Humor, der endnu kastede gylben Glands over de Skyer, der omleirede hans Livs Aften. Livets Medgang rovede ham Intet af hans elskværdige Beskedenhed, og ingen Modgang var stærk nok til ganske at slaae ham til Jorden; omendstjøndt der ikke har manglet Storme og Tilsidefættelser i hans hvide Levnetsløb, saa staaer dog hans

digteriske Fremtræden ved Begyndelsen af den engelske Litteratur og det engelske Folkeliv som en første, skjøn Foraarsdag.

Alle hans Biografer, som have skrevet om ham for Aaret 1866, angive Efteraaret 1359, i hvilket han gjorde Felttoget med mod Frankrig under Eduard den Tredie, som det tidligste Tidspunkt i Chaucer's Liv, der med Sikkerhed kan bestemmes. Men senere er vor Kundskab i saa Henseende bleven beriget paa en mærkværdig Maade. Det var i det forstnævnte Aar, at Mr. Bond i British Museum i London „fandt to Pergamentblade, som for vel en tre fire Hundrebaar siden vare blevene sammenklæbete i Omflagene til et gammelt, imidlertid af British Museum kjøbt Manuskript“. Af Mr. Bonds nærmere Meddelelser fremgaaer, at, da det nævnte Manuskript skulde indbindes paany, kunde disse Fragmenter muligviis være blevene smidt bort, hvis ikke den Regel paa det Strengeste blev fulgt i British Museum, at enhver nok saa ubetydelig Strimmel gammel Skrift omhyggeligt blev opbevaret. Denne Omstændighed skyldes da en af de værdifuldeste Opdagelser af Historien om Chaucer's Liv. De to Pergamentblade fandtes nemlig at høre til en gammel „Huusholdningsbog“ (Household-Account), der var bleven ført for Grevinde Elisabeth, Eduard den Tredies Son, Prinds Lionel's Gemalinde. Grevinden, der var Datter og Arving af William de Burgh, sidste Jarl af Ulster af dette Navn, var ifølge

Kongens Valg bleven opdraget af hans Gemalinde Philippa, i sit niende Aar (1341) bleven forlovet med Prindsen og i Aaret 1352 gift med ham. De reddede Pergamentsstrimler synes at være fra Klosteret Amesbury, hvor en Tante til Grevinde Elisabeth var Abbedisse, og de deri indeholdte Regnskabsangivelser hore til Aarene 1356—57. Her er det da, at man for første Gang træffer paa Geoffrey Chaucer's Navn. Det er i April 1357, og Grevinden opholder sig i London, for at gjøre Indkjøb til sin Garderobe til et Besøg paa Windsor Slot, hvor St. Georgsfeften denne Gang skal høitideligholdes med stor Pragt, i Anledning af den nylig af Eduard den Tredie indstiftede Høsebaandsorden. Der findes nu indført i Regnskabsbogen: „En kort Overkjole, et Par røde og sorte Venklæder og et Par Sko til Geoffrey Chaucer“. Anden Gang bliver dette Navn nævnt den 20de Mai, hvor der igjen er blevet anskaffet et Klædningsstykke til Chaucer, og derpaa endnu engang ved Juletid, hvor han er bleven betænkt med en Gave af tre og en halv Stilling til „necessaries“.

Uf disse i og for sig ubetydelige Optegnelser fremgaaer, at Chaucer, sandsynligviis i Aaret 1357 befandt sig som Page i Prinds Lionel's eller Grevinde Elisabeth's Følge, og de kunne endvidere tjene til at bestemme et Punkt i Chaucers Liv, som hidtil bestandig har været noget uklart. Høst de ældre engelske Biografer bliver der nemlig med en vis For-

kjærlighed talt om hans Ophold i den herlige Park og det smukke Slot Woodstock, som endnu eksisterede efter Elisabeth's Tid, skjøndt begge nu for lang Tid siden ere forsvundne fra Jorden. Et eiendommeligt romantisk Skjær hvilede bestandig over Parken ved Woodstock og er endnu forbundet med Mindet om samme; Henrik den Første skal have anlagt den som den første Park i England, og her, mellem Havens Roser, udspandt sig den yndig veemodige Roman mellem Henrik den Anden og hans skjøne Elskede Rosamunde. Endnu i Begyndelsen af det syttende Aarhundrede viste man i Paladset i Woodstock Rosamundes Gemak — „Rosamond's bower“ —, som siden da ikke har ophørt at være en Gjenstand for engelsk Digtning og Sagn. Her, ret i Hjertet af det smukke engelske Landskab, paa de yndige Bakker i Oxfordshire, langs hvilke Glyme'n malerist snoer sig, har man da fundet for godt at tænke sig Digteren i hans ældre Dage. Herhen skal han have trukket sig tilbage fra Forretningslivet i et stille Hus, som var blevet skjænket ham i den henrivende Omgivelse af den kongelige Skov, og her skal han have skrevet sine „Canterbury-tes“ i stille Fred, „i et Hus langt borte fra Veien, ved en Rilde i Skovens Ensomhed“.

Man udmaler sig da saa skjønt, hvorledes Maimaaned, der altid har været en Fest for hans Hjerte og hans Fantasi, endnu engang har smykket Engene med „Hvidt og Grønt“, og medens de ærbørdige Ege

sufede udenfor hans Vinduer, Foraarsluftning og Blomsterduft vifte de Grindringerne om fjerne Tider ind i hans Værelse, hvor han, siddende mellem Blomster, digtede sit Livs store Digt. Hift i Woodstock viser man endnu en Wei, som han gjerne skal have vandret ad om Morgenens, og nogle af de gamle Træer, der maaskee have hvælvet deres Kroner over ham; ja endnu i Elisabeth's Dage stod der ved Woodstocks Park et Stenhus, som var bekjendt under Navnet „Chaucer's Huus“. Men vi frygte for, at denne Wei, „som han saa gjerne har vandret ad om Morgenens“, stammer fra et Digt „Drommen“ (The Dream), der indtil for saa Lar siden ubestridt er blevet tilskrevet Chaucer, men om hvilket Ten Brinck, i hans Studier over Chaucer's Historie, har efterviist, at det er uægte. Dette Digt er det eneste, i hvilket Chaucer skulde have skildret hele denne landlige Skjønhed ved Woodstock og foreviget sit daværende Ophold i nogle Linier, der lyde saaledes: „Ganske tidlig om Morgenens, naar Dagen gryede, vilde jeg ikke længere blive i min Seng. Jeg gik ud alene og vel tilmode, henad en Wei langs en Bæk, indtil jeg kom til et Jordsmon med Hvidt og Grønt, saa skjønt som jeg aldrig før saa det. Jordbunden var grøn, oversaaet med Tusindstjøn, og den strakte sig langt hen til de dunkle Skove“. Men da dette Digt ikke er af Chaucer, saa taber jo ogsaa det Vidnesbyrd sin Betydning, som man hidtil har villet finde i hans Skrifter om hans Ophold i

Woodstock. Ikke destomindre var Troen derpaa saa fast, at en Digter i det attende Aarhundrede, Mark Akenside, endog digtede en Indskrift til en tænkt „Statue for Digteren i Woodstock“, der indeholdt Linier, hvori denne fredelige Tilværelse besynges. Men den gamle Chaucer har aldrig haft det saa godt; de beviste Kjendsgjerninger stemme ikke overeens med dette smukke Phantasmaleri, ja de modsig det ganske. Paa den Tid, hvor Hofgunstens Sol skinnede for ham, havde der sikkerligt manglet ham Fritid til, selv om der var blevet skjænket ham en Digterbolig i Woodstock, at syng „glade Legender“ i en Afstand af tresindstyve engelske Mil fra Hovedstaden; thi hans Forretninger bandt ham til London, først mange Aar under Eduard den Tredies Regjering som Toldinspektor for Londons Havn, og senere under Richard den Anden endnu engang som Regnskabsfører for de kongelige Bygninger i Westminster og for forskjellige Parter, blandt hvis Optælling der dog ikke nævnes noget om Woodstock. Men til en anden Tid, hvor han i Unaade var affødiget fra sine Embeder, og da vel kunde have haft Fritid, manglede der ham den kongelige Gunst, som ene kunde have anvist ham et saadant Tilflugtssted.

Men mon man derfor maa opgive Tanken om, at Chaucer engang, glad og begejstret for Digting, har opholdt sig i Woodstock? Det er ikke nødvendigt; kun maa man da henlægge til hans Ungdomstid, hvad

man saa længe tænkte sig for hans ældre Dage, og lade det gjælde for hans første Digte, som er sagt om hans sidste. Ogsaa her faaer man et Tilknætningspunkt i de to Pergamentsstrimler, som Mr. Bond opdagede i British Museum; thi Prinds Lionels og Grevinde Elisabeth's Hof synes dengang at have opholdt sig paa Slottet Hatfield og derfra gjort talrige Reiser og Udflugter. Paa de reddede Blade af Regnskabsbogen nævnes da alle de Steder, hvor Grevinden med sit Folge har dvælet i de tre Aar, og blandt dem ogsaa Woodstock. Hoist sandsynlig er i denne Tid Chaucer's Digt „Fuglenes Forsamling“ (The Assemble of fowls) fremkommet, thi det forherliger en vigtig Begivenhed i den fyrstelige Familie, nemlig John af Gaunt's Formæling med Lady Blanche af Lancaster. Fra dette Tidspunkt stammer da ogsaa hans ubrodelige Trostaa for Huset Lancaster, der skulde blive saa afgjørende og paa en vis Maade skjæbnesvanger for ham. John af Gaunt, Hertug af Lancaster, var Prinds Lionels Broder, og han opholdt sig ligeledes i Hatfield. Her maa derfor den unge Digter have gjort Hertugens Bekjendtskab, og ligesom han besang hans Bryllup, saaledes var ogsaa et senere Digt af ham, „Hertuginde's Bog“ (Book of the Duchess), et Udtryk for den dybe Sorg over hendes tidlige Dødsang. I Aaret 1359, det Aar med hvilket hans tidligere Biografer egentlig først begynde hans Levnetsløb, gjorde nu Chaucer Felttoget med mod

Frankrig, kom i Krigsfangenstab og blev forit fri igjen ved Fredsslutningen i Maret 1360. Han vendte tilbage til London og ægtede en af Dronning Philippa's Tressdamer, Philippa Roet, Søster til Enkefruen Katharina Swynford, Hertugen af Lancasters Elskerinde, men som han senere retmæssig tog til Ægte efter sin anden Gemalindes Død. I Eduard den Tredies sidste Regjeringsaar og fornemmelig efter den sorte Prindses Død voxede Hertugen af Lancasters Indflydelse; Chaucer nod nu, ved sit Venstebånd med denne og selv forend han var bleven hans Svoger, lange Tider af tilfreds Belbære, ret efter sit Hjertes Ønske. Ikke alene at han fik et indbringende Hofembede og var tilfagt en kongelig Karpunge, men han blev ogsaa flere Gange sendt til Udlandet i diplomatiske Hverv, og i Regnskabet over det kongelige Skatkammer, hvori Summen for disse Sendelser er optegnet, opføres han med Titlen „armiger Regis“, hvad maaskee kunde oversættes ved kongelig Kammerjunkfer. To Gange blev han saaledes sendt til Italien, den ene Gang til Genua i Maret 1372, den anden Gang til Mailand 1377. Man har af et Sted i Canterburyhistorien, i hvilket Chaucer siger, at Francesco Petrarca (Fraunces Petrark) selv har meddeelt ham Fortællingen om den taalmodige Griseldis i Padua, med Ret villet slutte sig til et personligt Møde og Bekjendtskab af vor Digter med Italiens laurbærkronede Poet. Af hine to anførte Reiser kunde

det da kun være den første, paa hvilken dette Møde har fundet Sted, da Petrarka døde 1374, omendstjont der jo var en lang Wei fra Genua til Padua, i hvis Nærhed denne tilbragte de sidste Aar af sit Liv paa sit Landsæde Arquà.

Ikke længe efter at Chaucer for sidste Gang havde seet Italiens Himmel, begyndte de slemme Dage for ham. Eduard den Tredie døde, og efter ham fulgte Richard den Anden, en Son af den sorte Prinds. I den første Tid under Kongens Mindreaarighed hævdede vel Hertugen af Lancaster endnu sin Indslydelse, og saalænge gif det ogsaa Digteren godt paa den vante Viis. Men Aaret 1386 betegner et Vendepunkt. I dette Aar foretog Hertugen, der var Titular-konge af Castilien, et evenhrligt Tog til Spanien, ved hvilket han tragtede efter at erhverve sig Kronen selv. Dog Foretagendet strandede ynkeligt, og Hertugen blev hele tre Aar borte fra England. Men i denne Tid foregik der et Omsving i Regjeringsmagten; et Huset Lancaster fjendtligt Parti bemægtige sig under den svage Konge Statsvoret, under Hertugen af Glosters Anførsel. Men dette Aar var ogsaa det, i hvilket Chaucer var valgt til Medlem for Grevsfabet Kent i det Parlament, som forsamlede sig den første October i Westminster. Det kan nu ikke være andet, end at han her, saa godt han kunde, antog sig sin Vens, sin mangeaarige Belynders og Svogers Sag; men Følgerne skulde ikke udeblive. Allerede i December

samme Aar bliver han affat fra alle sine Embeder, og i Aaret 1388 ophører ogsaa Udbetalingen af hans Hofpension, efterat hans Gemalindes, som forhenværende Hofdame, allerede var ophørt ved hendes Død i Aaret 1384. Saaledes kom det, at denne Mand, som hidtil havde været vant til en rigelig Indtægt, nu bestandig befandt sig i Pengeforslegenheder. Rigtignok forbedrede hans Stilling sig endnu engang, da Glosters Regimente blev styrket efter Hertugen af Lancasters Tilbagekomst, og en Son af denne, Grev Derby, blev Minister; men kun to Aar beklædte Chaucer Stillingen som Regnskabsfører for de kongelige Bygninger (Clerk of the King's Works), hvilken han skyldte den for ham gunstige Vending i de politiske Anliggender. Allerede i Aaret 1391 er han igjen uden Embede og næsten uden Indtægt, og saaledes vedbliver det til Aarhundredets og hans Livs sidste Aar, hvor Huset Lancaster, som han nu engang havde knyttet sin Skjæbne til, hæderligt træder ind i Englands Historie og giver det en Række Konger, men tillige rigtignok ogsaa bringer den blodige Fejde med mellem den røde og hvide Rose. De tretten Aar fra 1386—1399 tilbringer da Chaucer, om end ikke helt i Armod, saa dog under Mangel og Savn af enhver Art, og i Rampe med Gjæld og Creditorer. Men nu skulde ogsaa hans kraftige Natur, som ingen jordisk Nød kunde knuge, ret vise sig; thi i disse tretten Aar skabte han, syngende som Rattergalen i

den tause Nat, sit store Digt, der, baaret fra Aarhundrede til Aarhundrede, tilhorer hele Verdens Litteratur, ligesom det aabuede Englands. Frit, glad og uafhængigt staaer Billedet af denne Mand, og man maa sande John Morley's Ord, naar han i sin „English Writers from Dunbar to Chaucer“ siger: „Da han var rig, synes han uden Tvang og naturligt at have glædet sig over alle gode Ting, som Rigdommen kunde yde ham; og da han havde mistet sin Formue, opløstede han ingen svag Klage over Mangel, men rolig og trostende sig med en større Nydelse over den Rigdom, han bar i sig, spiste han daarligere til Middag og skrev sine Canterbury-tales“. — Forbindelsen mellem Kent og Canterburyhistorien er ikke ganske tilfældig; der er baade en stedlig Sammenhæng og ogsaa en personlig. Omendkjont man ikke mere kjender den Plads, hvor Chaucer's Fødehus i London har staaet, saa kan det dog ikke have været i lang Afstand fra Grændsen af Kent, da Kæmpestaden nu bedækker en Deel af det; og da Chaucer nedstammede fra en ridderlig Slægt, som oprindeligt var bosat i Kent, saa maa han selv endnu have haft Grundbesiddelser der, da vi see ham i Aaret 1386 som Medlem af Parlamentet eller „Knight of the shire“ for dette Grevskab. Saaledes stammede han da fra den Jordbund, som han havde udseet til Skuepladsen for sit Hovedværk. Digtet selv begynder saaledes: „I de første Dage af Aprilmaaned, naar ogsaa Vandrelysten vaagner med

de blide Foraarsluftninger, da stete det, at der i et Værtshuus i Southwark, en gammel Staddeel af London paa den vestre Themsbred, havde samlet sig et broget og temmelig anseeligt, af ni og tyve Personer bestaaende Selskab, som samtlige vare i Begreb med at foretage en Valfart til Canterbury."

Hvor nu i Southwark Gaden High-Street Borough findes, til Forskjel fra de andre Gader i London, som ogsaa kaldes High-Street, der førte dengang Hovedlandeveien mod Syd og Sydvest ud i Landet. Themsens høire Bred, som nu er befolket med hundrede Tusinder, og som er sværtet af Røg, et af Knudepunkterne for Londons vældige Samfærsel, med talrige Fabrikker, Skorstene og Oplagshuse, var dengang aabent Land med grønne Marker og Haver. Kun ved Udgangen af Broen (London Bridge), Sydværket (Southwark), fandtes der fra ældgammel Tid af en egentlig Bybefolkning, som efterhaanden havde samlet sig der af forskjellige Aarsager. To store Priorier, St. Mary Ovaries for Munk og Nonnestiftet Bermondsey, havde tidlig lagt Grunden til den Vindstibeligbed og Samfærsel, der stadig udviklede sig, hvor der fandtes saadanne geistlige Anstalter. Nær ved St. Marie, ikke i meget stor Afstand fra Broen, stod ogsaa indtil Reformationstiden det storartede Palads, der tilhørte en af Landets rigeste Prælater, Biskoppen af Winchester, hvis vidtstrakte geistlige Jurisdiction omfattede Grevskabet Surrey. Men Færseleens

vigtigste Hovedaare var den store Bei, som udgik fra Broen og førte til Havnene i Kent, Hampshire og Cornwall. Her bevægede sig de tungt læssede Kjøretøier frem og tilbage; her forsamlede sig ogsaa til de vante Aarstider de brogede Pilgrimstæder, som vilde valfarte til Canterbury til den hellige Thomas Becket.

Strax bag ved Husene, som fandtes i hin Gade, beghyndte Veien til Canterbury, der ganske var indfattet af levende Gjerder; den gik over en hvælvet Bro ved Navn Locksbridge, af hvilken Ruinerne igjen ere blevne fundne i Aaret 1847, og som endnu i vore Dage kan forfølges i nogle af de smalle Smaabeie (Lanes) i Kent. Det er da sandsynligt, at Gaden, som løb ud til denne Bei, snart maatte fyldes med Kjøbmandsboder, i hvilke Pilgrimene forsynede sig til Reisen, og af Værtshuse, hvori de med hele deres Tros af Tjenere og Heste søgte Herberge. Endnu i Stow's Tider, som i Aaret 1598 skrev sin „Survey of London“, var der „her mange stjerne Værtshuse til Reisesendes Modtagelse, blandt hvilke det ældste er „The Tabard“ (Baabentjortlen), saaledes kaldt efter sit Skildt, der, saaledes som vi nu betegne det, er en Jakke eller en Kjørtel uden Ermer, luffet foran, aaben paa begge Sider med en firkantet Krave og Ringer paa Skuldrene . . . , nutildags kun baaren af Herolderne og kaldet deres Baabentjortel, naar de ere i Tjeneste.“ Senere, sandsynligviis ikke længe efter at Stow havde skrevet dette, blev Navnet

„Tabard“ ved slet Udtale forandret til „Talbot“; men under denne Betegnelse eksisterede det gamle Værtshuus eller dog i det mindste en Deel af samme, paa det gamle Sted lige til vor Tid. Egnens Udseende har rigtignok forandret sig meget i Løbet af de fem Aarhundreder. Hvor Pilgrimene engang samlede sig til deres Valfart, der findes nu den uhyre Banegaard, der horer til Vinierne for „South-Eastern og Southwestern Railways“, af hvilke den ene følger den gamle „Kent Road“ ad Weien til Kent, den anden løber ud til Sokysten i Hampshire. Som i gamle Dage gaar Færsejen over London Bridge endnu ad de samme Veie, men disse Veie ere nu blevne Jernbaner, og Færsejen her er voxet i en Grad, som næppe ret kan begribes. Denne uhyre Mennekesmængdes Volgen og Brusen frem og tilbage, denne bedøvende Rumlen og Raslen af Fragtvogne, Omnibusser, Cabs, Handsoms — Alt hvirvlende broget mellem hverandre —, denne uersønderrivende Larm, dette Syn, som forvirrer og blænder Diet — disse svømmende Kolosser, Skibene nedenfor, Skinnerne ovenfor —, denne mægtige, sorte Bue, spændt tværs for En over Gaden og bestandig drønende af de Jernbanetog, som gaae til Charing Cross eller komme derfra, disse Telegraftraade, der sittre oppe i Luften . . . hvem vilde gjentjende det gamle stille Southwark og Canterbury-Pilgrimenes Wei i denne ustandselige Strøm i det nye Londons Liv? Og dog er man paa det

samme Sted. Til Venstre, ligesom nedsunken, men egentlig kun i en Fordybning, der er opstaaet ved at de omliggende Gader ere blevne anlagte hoiere, ligger den gamle, fra hin Tid endnu vel bekjendte Kirke St. Mary Ovaries, den, som Chaucer endnu har seet, og i hvilken hans Ven Gower er bleven begravet. Til Hoiere, i Retning af Southwark-Bridge, ikke langt fra det Barclay og Perkins tilhørende berømte Bryghus, er den Plads, hvor Biskoppen af Winchester's Palads stod i Chaucer's Tid og Globe-Theatret i Shakspear's. Nye Gader, blandt hvilke den først i Aaret 1865 fuldbendte, nye pragtfulde Southwark-Street Borough, bedække overalt den klassiske Jordbund; ogsaa den Deel af High-Street, som endte med den gamle London-Bridge, blev for nogle og tredive Aar siden nedrevet, for at skaffe Plads mellem den nye London Bridge og Banegaardene. Men usforandret forblev den nederste Ende af High-Street, og her er Canterburghistoriens Bærtshuus, det gamle Talbot, eller saa meget deraf, som var blevet tilbage efter en Ildbrand i Aaret 1666. Endnu for en fire fem Aar siden var det at see der i en Gaard, som man kom ind i, naar man fra High-Street gik ind gennem et Hus, der først er blevet bygget efter hin Ildbrand og skjulte Gaarden ud imod Gaden. Naar man traadte ind i Gaarden, saa havde man til Hoiere et Beværtningssted, som ligeledes stammede fra Begyndelsen af det syttende

Aarhundrede, og som paa en Jernkrog var Skildtet: „The Talbot Inn R. Gooch“. Men dertil sluttede sig i Baggrunden, dannende en Krog til Venstre, hvad der endnu stod af det gamle Talbot: Træhuset fra det fjortende Aarhundrede, med sit spidse Tag, de ormstufne Gallerier, den udenpaa anbragte Trappe, dets Udbygninger og grønne i Vly indfattede smaa Vinduesrunder. Under en af Karnapperne var et Skildt med: „Allsopp's Pale Ale“, og paa et af Trappetræværkerne et andet med: „John Paice Carman“. Under Gallerierne paa den længste Side hang et Brædt, paa hvilket de ni og thye Pilgrime vare afbildede med Understriften: „The Old Tabard Inn“. Det er det Bærtshuus, i hvilket Geoffrey Chaucer og de ni og thye Pilgrime havde Herberge paa deres Reise til Canterbury; ved Siden af hang et andet Brædt med Understriften: „Midland Railway Office“. Hvilken Modsatning . . . det fjortende og det nittende Aarhundrede! Canterburyhistorien og Jernveien! Men til det Sidste er denne Gaard bleven sin fordums Bestemmelse tro: John Paice Carman sørgede for, at der aldrig manglede den paa Heste og Gods af enhver Slags, medens „R. Gooch“ holdt en Tinkande med en god Drif i beredt til enhver Tørfstig.

Dog tager man nu den nyeste Udgave af Murray's Haandbog over London — „London as it is“

— og slaaer efter, da finder man paa det Sted, hvor før Beskrivelsen stod, kun de Ord: „Tabard Inn Southwark: The starting-place of Chaucer's Canterbury Pilgrims; pulled down“ . . . det er „Tabard Kro, den Plads, hvorfra Chaucer's Canterbury-Pilgrime brøde op. Medrebet.“

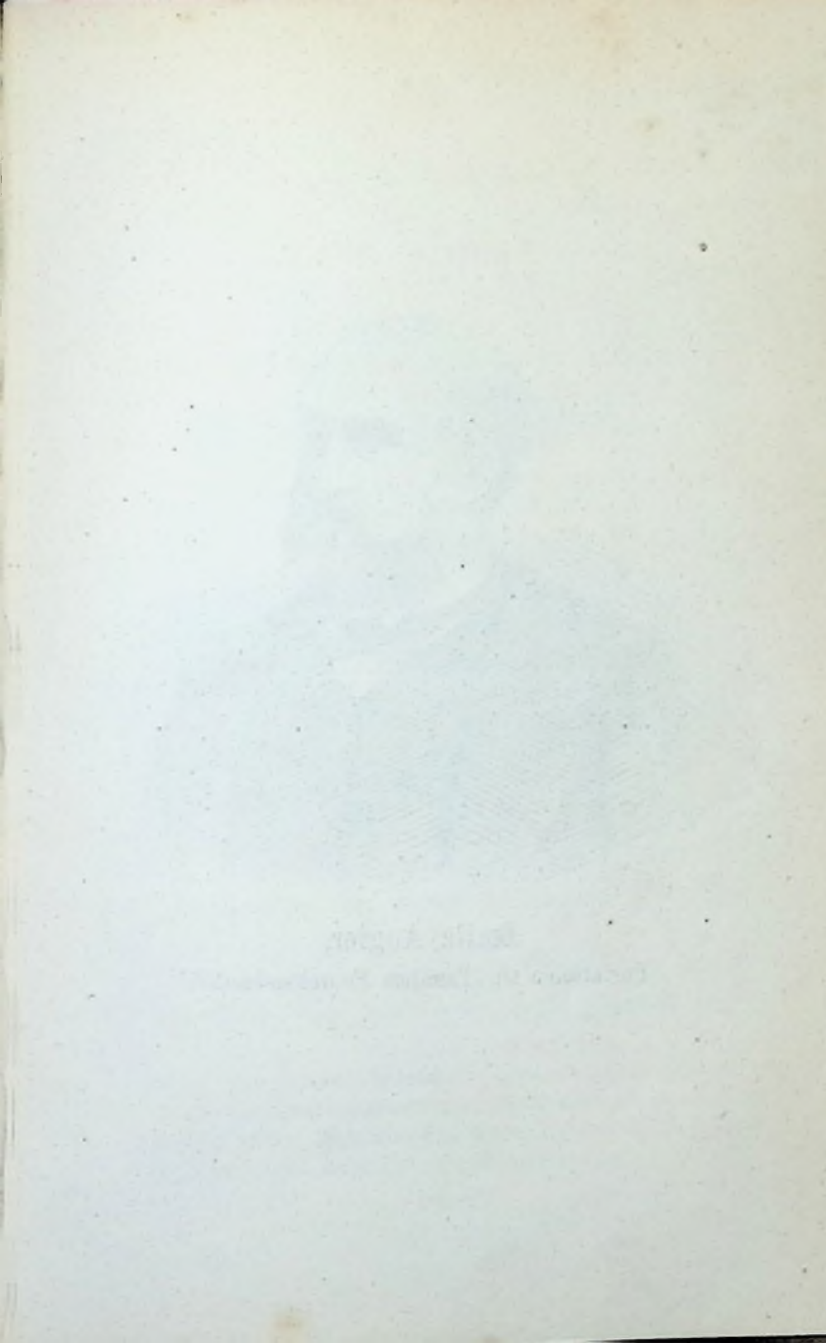
Falmede Blade.

Net som en Dronning i Baarens Flor,
 Bestraalet af Solens Guld,
 Den friske, duftende Rose,
 Saa fager og yndefuld
 Fryder vort Syn, imens den har Liv,
 Genrykker os med sin Duft —
 Ak! dens Skjønhed maa falme
 I Hostens kjolige Luft.

Lad os da samle dens Blade ind —
 De brunlige, visnede Løv! —
 Tabt er Farven — men Duften
 Stiger af Blomstens Støv!
 Baarens deilige Rose svandt,
 Men dens Aand kan endnu
 Fra de visnede Blade
 Os glæde i Sind og Hu.

Saadan de Store, de Herlige,
 Som vi paa Jorden saae,
 Blive hos os i Mindet,
 Skjondt de som Støv forgaae.
 Hvad de leved og virked her,
 Dig falmede Blades Duft
 Vifter paa Aandens Strømme
 Igjennem Aarhundreders Luft.

Andreas Veiter.

Emile Augier,
Forfatteren til „Familien Fourcambault“.

Mendelssohn i Paris.

November 1831 – April 1832.

Af Adolphe Jullien*).

Det var ved Slutningen af en lang Rejse gennem Tydskland, Italien og Schweiz, at den næppe to og tyve aarige Mendelssohn**) ankom til Paris. Med stor Begavelse, der var udviklet ved en fortræffelig Opdragelse, og fødte i en meget rig Familie, hvilket gav ham fuld Frihed til at følge sit Kald, havde Mendelssohn alt tidlig vist en udelukkende Byst til Musikken, som efterhaanden var bleven til en sand Videnskab hos ham.

Som fornem og rig Herre foretog han denne toaarige Rejse, som hans Fader havde tiltraadet ham,

*) Efter „Mendelssohn's Breve“. Rev. contemporaine.

**) Felix Mendelssohn-Bartholdy, Sønnesøn af den tydske Filosof Moses Mendelssohn, fødtes i Hamborg den 3die Februar 1809, døde den 4de November 1847 i Leipzig.

for at fuldende sin Opdragelse, og i det dobbelte Niemed, skriver han selv, „at undersøge og lære de forskjellige Lande at kjende, samt vælge det, hvor han vilde opslaae sin Bo og gjøre sit Navn og sine Værker bekendte for Verden.“ Hvad der mest falder i Sinene i alle disse Breve, som han skrev paa den lange Tour, er den dybe Vrefrygt og Hengivenhed, som han bestandig bevarede for Tydskland, midt imellem alle Kunstens og Naturens Fortryllelser. Hos ham er det ikke alene denne Kjærlighed til den fædrene Jordbund, som ethvert Menneske feler at udvikles hos sig, alt estersom han fjerner sig fra Fødelandet; nei, i Mendelssohn's alvorlige og trofaste Natur fandtes ligesom hans Fædrelands Naad personliggjort, og man kan næsten sige, at han ikke vilde have været sig selv, hvis han paa sine Reiser havde mistet den allerringeste lille Deel af den ubetingede, udelukkende Beundring, han nærrede for alt det, der horte til Tydskland. Saaledes lod hans Udraab ved at læse Schiller: „Der er dog Intet, som kan sammenlignes med vor tydske Kunst!“ — og af alle Lande han kom til, alle de Byer, han opholdt sig i, var der kun en eneste, hvor han gjenfandt denne fædrelandske Følelse, og det var i „hans Hære London“. Fra Italien medbragte han kun en stor Beundring for dets Malere, men en dyb Foragt for dets Musikere; Opholdet i Schweiz havde gjort et mere gribende Indtryk paa ham, og han havde for en kort Tid følt sig begejstret over det

Storflaaede i Alpeegnene; men det var dog Tydskland, det var London, som med sine aristokratiske og stive Kredse behagede ham mest. Han skriver da ogsaa: „Naar man angriber mit Tydskland og mit London, saa forsvares jeg dem mod hvem det saa end er!“

Da derfor denne unge, men allerede store Componist, denne Rejsende, hvis Natur og Ideer stode i en saa bestemt Modstrid med Pariserlivet, kom til Paris, saa maatte uvilkaarlig det dobbelte Sporgsmaal opstaae: Hvorledes vil Paris modtage denne Musiker? Hvorledes vil han bedømme denne fremmede Vy?

Det var jo første Gang, at Mendelssohn skulde leve i det franske Samfund. I Aaret 1824 havde han i nogen Tid opholdt sig i Paris med sin ældste Søster, men det var næppe at regne for noget. Han havde paa dette Tidspunkt modtaget meget nyttige Raad af den berømte Pianistinde, Mdm. Vigot; ogsaa Cherubini havde bedømt hans første Forsøg og hørt ham improvisere; han havde da givet ham nogen Undervisning i Generalbas; men han gik jo dengang først i sit sextende Aar og var kun et ungt Menneske, som paa Forhaand var sikker paa Lovprisninger og Opmuntringer. I Aaret 1831 derimod var han en ung Mand med elegante Manerer og uddannet Aand, en Kunstner alt med stort Ry, der skulde høre sig bedømt i denne fremmede Verden og ikke uden ved sin virkelige Fortjeneste vilde vinde et Bifald, som man

fyv Aar tidligere villigt havde ydet Talentet i faa ung en Alder.

Mendelssohn opholdt sig fem Maaneder i Paris, fra November 1831 til April 1832. Som man kunde forudsee, var denne parisiske Tilværelse ligesom en Hvirvel for ham; der er intet Brev, i hvilket han jo ikke kommer tilbage til dette febrilske Liv, der uop-
 hørligt bedaarende omhvirvler ham: Concerter, Selskaber, Skuespil, Museer, Deputeretkamret, Alt fængsler, interesserer og river ham med sig; Alt er Gjenstand for hans Studium og Kritik. „Tusinde Ting opfyldte mig og give mig nok at tænke paa, de vække allehaande Erindringer hos mig og lægge Væslag paa al min Tid Jeg har fuldstændig kastet mig ud i denne Maelstrom; jeg bestiller ikke Andet hele Dagen, end at see noget Nytt.“

Den ene Dag er han i Deputeretkamret, hvor han beundrer Mr. Mauguin's store Næse; den næste i Bairernes Kammer, hvor han ikke kan faae Dinene fra Rautsleren, Hertugen af Basquier's Parvf. Næppe har han forladt den gnavne Cherubini, saa er han i to Spring hos Herz. Om Morgenen skynder han sig til Louvre for at beundre Raphael og Tizian, om Aftenen er han tilstede ved en musikalsk Underholdning hos Baillot. Han kommer fra Bairskamret og begiver sig til Théâtre-Français, for at see Mlle. Mars optræde. Den ene Gang horer han Odillon Barrot hele Dagen kjæbles med Ministeriet, og saa tager han

efter Middag hen for at applaudere Lablache og Rubini. Mlle. Mars's beundringsværdige Stemme og Taglioni's Dands bringe ham fuldstændig i Genrykkelse: „Hun og Mlle. Mars ere to Gratier.“ Dog, hvor er den tredie? Hun kommer, Malibran skal jo optræde, og kort efter udbryder han: „Vi ere alle som forstyrrede over Malibran og Taglioni!“ Derpaa er han i en Forsamling af Saint-Simonister, jaa i Théâtre-Gymnase, hvor Léontine Fay's Talent aldeles bedaarer og griber ham; derpaa horer han Orglet i Saint Sulpice . . . fort, han er overalt, hvor der er Noget at see, hore eller lære at tjende. Og det er endnu ikke noget. Nu skulle Soiréerne begynde; Visiter, Indbydelsler, Forestillinger, Alt vil nu følge Slag i Slag. Denne berusende Tilværelse hvirvler ham om som i en Drom. „Jeg har allerede bildt mig ind, at jeg var alle mulige Ting: en videbegjærlig og forbausset Reifende, en Modeherre, en Franskmand, ja selv en Pair de France; men endnu er det slet ikke kommet mig i Tanke, at jeg dog egentlig er en Musiker.“ Hans Søster Fanny raadede ham da viselig til, at han, for at slippe for alle disse Forstyrrelser, skulde trække sig tilbage til Marais og tilbringe Dagen der med at skrive; dog han brod sig ikke om dette gode Raad, men hengav sig stadig til dette nye Liv, der havde en uimodstaaelig Ynde for ham. „Det er ikke muligt, mit Varn. Jeg har næppe

et Fjerdingaar tilbage til at see Paris i; og her hjælper det ikke, man maa kaste sig i Strømmen."

Han kaster sig i Strømmen, siger han; men han lader sig dog ikke helt bedaanre ved at see Alt og forbauses. Midt i denne fortryllende Tilværelse sender han en angrende Tanke, et haabefuldt Blik til Fædrenehjemmet. „Med eet Ord, jeg glæder mig til at vende tilbage til Tydskland; der er Alt smaat og ynkeligt, om Du vil, men der lever dog Mennesker der, som vide, hvad der er Kunst, som ikke beundre, ikke rose, ja slet ikke domme, men frembringe noget selv."

Alle hans Breve ere forøvrigt overordentlig tiltalende. Naar han skriver til hele Familien for at bringe sine Juleønsker, eller til sin Søster Fanny for at tale om Musik, eller til sin Moder med Lykønskning til hendes Fodselsdag, eller til sin Fader, som han ingenjinde glemmer at spørge om Raad i al Erbo-dighed, saa ere altid disse Sider gjennemtrængte af en dyb Kjærlighed til hans Familie og Hjemstavn,

Og ved Siden af disse rørende Breve, hvor mange aandrige og vittige Indfald! Har han tilbragt en Aften i Gymnase, saa fortæller han derom paa en eiendommelig fortryllende Maade; med Skarpsindighed og Lune opfatter han alle disse Vaudeviller. „Politik og Elskov, det er de to Hovedinteresser, hvorom Alt dreier sig, og i alle de Stykker, jeg hidtil har seet, er der ikke et eneste, som ikke har sin Forførelsesscene og sit Udfald mod Ministrene."

Gymnase er det Theater, han foretrækker for alle. „Der,“ siger han, „saaer man det bedste Indtryk af det franske Folks Sæder og Charakter.“ Men paa samme Tid som han ret fandt sin Fornoielse ved dette Studium, stodte dog disse Stykkers Betfærdighed hans redelige og strenge Natur. I det ene er Hustruens utro mod sin Mand og holder en Elsker, i det andet er Manden utro mod sin Kone og lader sig fuldstændig bedaare af sin Elsterinde. Han havde allerede i et tidligere Brev omtalt den umoraliske Grundtanke, der fandtes i alle de franske dramatiske Værker og især i Operatexterne, blandt hvilke han anførte som mest stødende tredje og fjerde Akt af Robert og anden af Fra Diavolo. Han kommer atter tilbage til dette Emne og gaar saa vidt, at han mener, at virkelige Damer ikke bør komme i Gymnase. „En Dame comme il faut burde aldrig gaae i Gymnase, og dog komme de der Allesammen. Midt imellem alle disse Ufærdigheder, alle disse Overdrivelser kan et Talent som Valentine Fay's, Indigheden og Elstærdigheden selv, bevare sig mod Paavirkningen af alle de Taabeligheder, hun er nodjaget til at fremstige og give en Fremstilling af. Hvilke vidunderlige Modsigelser!“

Man kan af disse faae et Indtryk af, hvor streng Mendelssohn var i sin Dom; og naar man vilde, kunde man finde mangfoldige Exempler paa denne Strengthed lige overfor Andre, ligesom ogsaa mod

sig selv. Taler han om Saint-Simonismen, saa er den ikke andet end en unaturlig, vederstyggelig Tanke, Tilintetgjørelsen af al personlig Frihed og enhver Villie. Foreslaaer man ham at lithografere hans Portræt, saa afflaaer han det og tilføier disse meget fornuftige Ord: „Hvis jeg ikke bliver nogen stor Mand, saa vil Esterverdenen rigtignok have et Portræt mindre, men den vil da ogsaa være befriet for en Latterlighed mere.“ Det er denne ubestridelige Retfærdighedsfølelse, det er denne ubøielige Upartisthed, som man maa beklage ikke at finde hos ham, saasnart Talen er om den franske Musik, og det saa meget mere, som man jo af de andre Exempler just er berettiget til at haabe, at man ogsaa vilde finde Villighed paa dette Omraade. Men saasnart dette Spørgsmaal kommer under Dmtale, saa er det umuligt ikke at see en levende Lyst hos Mendelssohn til at kritisere, at laste den dramatiske Musik, fra hvilken Side han end betragter den, baade naar han undersøger Digterværket og Musikken. Lige saa henrykt som han viser sig over de Kunstnere, han træffer, som Baillot, Habeneck, Hiller og mange Andre, lige saa streng, ja man kan sige uretfærdig er han ogsaa mod Componisterne.

For at bevise dette, behøver man ikke at gaae tilbage til det Brev, han skrev i Schweiz i Anledning af Parisiennen, som man falskeligt havde tillagt Auber, hvori han hengiver sig til en yderst bidende Kritik, der vel undertiden kunde have sin Berettigelse

ligoverfor denne foregivne Forer for den franste Skole; endnu mindre skal det Brev fra Rom nævnes, hvori den stakkels Berlioz omtales som „en Caricatur uden Skygge af Talent.“ Man behøver kun at holde sig til Paris og da navnlig til hans Ophold der.

Og hvad tænker han da for det Første om de franste Operatexter? Strax i sit første Brev bekæmper han Faderens Idee, da denne ibrigt opfordrede ham til at søge at faae en fransk Digtning til Benyttelse; det forekommer ham, at hans Fader „snarere bedømte de franste Texter efter den Lykke, de gjorde, end efter deres virkelige Værdi“. Paa dette Tidspunkt sagde Mendelssohn allerede, at den korteste Vej at slaae ind paa, for at blive sat Pris paa i Tydskland, var at komme fra Paris eller fra London; og hvilken Stolthed han end føler ved at anføre Weber og Spohr, der havde skabt deres Storhed uden at forlade Tydskland, saa maa man dog indromme, at den Vej, han angav, bestandig er bleven mere og mere sikker, og at selv nutildags endnu Huber's, Gounod's, Offenbach's Operaer, paa Grund af deres franste Oprindelse, opnaae maaskee at gjøre en mere udpræget Lykke paa hin end paa denne Side af Rhinen. Men han selv sagde dog: „Naar jeg har Valget, vil jeg altid foretrække en tydsk Text for en fransk.“ Derpaa anfører han til sin Fader den Aftale, han havde truffet med Zimmermann, der havde lovet ham en Digtning efter Shakespeare, og desuden at de franste Forfattere, der

vare meget optagne, sandsynligvis vilde nægte at arbejde for en Fremmed.

Hans Samarbeiden med Zimmermann skulde imidlertid ikke lykkes: der manglede vel ikke poetiske Ideer i Digterens Arbejde, men man fandt ikke Betingelserne deri til en Operatext. Da Mendelssohn modtog dette fra et scenist Synspunkt mislykkede Værk, indsaa han, at det var umuligt at gjøre det musikalisk og opgav sin Plan, idet han blev den Forsikkring tro, som han havde givet sin Fader, aldrig at arbejde paa Musiken til en Text, som han ikke fandt god og som ikke kunde begeistre ham. Alle disse Grunde, som Mendelssohn anførte mod sin Faders Ønske, have deres Berettigelse i hans høie Opfattelse af Kunsten, i en samvittighedsfuld Anerkjendelse af dens væsentlige Betingelser, men de tabe i Værdi, saasnart han vil stotte sig til Exempler, for at anføre Beviser for den ringe Værd, han tillægger de franske Digtninger. Det er forst hans Bedømmelse af den Stumme, som berettiget eller falsk ikke stotter sig til nogen Bevisførelse; dernæst hans Dom om Wilhelm Tell, som han erklærer for hverken at være god eller dramatisk.

Det vil være overflodigt at komme tilbage til Texten til Wilhelm Tell, hvis svage, ja selv latterlige Sider Alverden er enig om at indromme; den er ganske vist ikke god, men er den ikke dramatisk? Man maa vistnok tvivle om, at Mendelssohn selv var ret istand til at bedømme en Digtning's dramatiske

Interesse, eller hvorvidt den egnede sig for Stuepladsen. Ganste vijt have de fire Akter i Wilhelm Tell langt fra den samme Værdi; men efter den almindelige Mening ere dog saa Situationer saa dramatiske som Scenen med Ublet og hele Slutningen af anden Akt, ligesaa Trioen og Sammensværgelsen til Eden, som de franske Forfattere have havt den heldige Tanke at opfinde, uden at være inspirerede af Schiller's Mand. Mendelssohn, det er ofte blevet gjentaget, har hele sit Liv søgt, uden nogensinde at finde en Operatext, som svarede til alle hans Fordringer; ved saaledes at see hans Opfattelse af de skjønneste musikalske Situationer, er man berettiget til at spørge, om det virkelig er gode Digtninger, der har manglet ham, eller om det ikke har været saa, at han, hendragen til en ideal Fuldkommenhed, selv ikke ret har forstaaet i de Værker, man gav ham, at udfinde de meget godt udtænkte Scener, som hans Musik for alle Tider vilde have stillet i Række med de bedste Mesterværker.

Naar man fra Texterne gaaer over til Musikken, saa vil man ogsaa see, at Mendelssohn her ikke har forstaaet at bevare den strenge Upartisthed, som paa andre Punkter giver hans Domme saa stor Værdi. Det er saaledes, naar han taler om Robert af Normandiet, umuligt ikke at blive staaet af den ringeagtende og ironiske Tone, hvormed han fremsetter sin Mening. Der er i hele hans Brev ikke

ansfort nogenstomhelst Grund for hans Udtalelser, det er kun en Række af spogefulde Bemærkninger om Digtningen, og til Slutningen er Musikken bedomt i nogle Linier. „I den kongelige Opera giver man stadig og med stort Bisald Robert af Normandiet af Meyerbeer. Salen er altid fuld, og Musikken gjør i Usmindelighed Lykke. Dette Stykke er sat i Scene med en uhørt Luxus; man har ingenstunde seet noget Vignende; Alt, hvad der i Paris kan synges, danses og spille, synges, spiller og danses der . . . Det er mig umuligt at tænke mig nogenstomhelst Musik til en saa trættende Opgave; derfor tilfredsstiller denne Opera mig heller ikke. Jeg finder den kold og uden Aand fra Begyndelsen til Enden, og den gjør intet Indtryk paa mig. Man roser Musikken, men hvad mig angaaer, saa kan jeg ikke faae nogen Opsfattelse af det, som fuldstændig mangler Liv og Sandhed.“

Bed at fælde en saa streng Dom, kunde Mendelssohn da forudsee, at han en Snes Aar senere næsten skulde blive stillet i Række med Meyerbeer, blive indbefattet med Forfatteren til Robert i den kunstneriske Banlysning, som skulde udslynges mod alle Toderne af en Mand, Tritænker efter sit eget Udsagn, stor Componist og ivrig Forfatter, hvert efter sin Tour, nemlig Richard Wagner?

Mendelssohn havde jo det Siemed, da han kom til Paris, at gjøre sit Navn bekjendt og vise, hvad han var istand til: han havde da en dobbelt Hensigt,

baade at optræde som Componist og som udøvende Musiker. Han forsømte da heller ingensinde nogen Veilighed til at træde frem og baade stabe og forøge sit Ry. Han var kommen til Paris, for Concerterne begyndte, og da var det, at han hengav sig til alle de Udspreddelser, Byen tilbød; men fra Januar Maaned af helligede han sig udelukkende til Musiken, og fra nu af lige til den Dag, han afreiste, ere hans Breve kun fulde af Enkelthederne ved de musikalske Underholdninger. Soiréerne hos Baillot, Fould, Gérard, Schlesinger, Rothschild; Erard's, Baillot's, Hiller's, Chopin's Concerter — han forglemmer ingen af dem, og hver Gang hans Værker eller hans Talent har fortrængt Tilhørerkredsen, sender han sin Familie et Ekko af alt dette Bifald.

Det var den 23de December, at han første Gang i Paris havde den Nydelse at høre sig selv udføre noget, og hele hans Brev udtaler da ogsaa den største Tilfredsstillelse. Det var ved en Soirée hos Baillot: man havde begyndt med en Kvintet af Boccherini, derpaa havde han spillet to Sonater af Bach med Baillot, og endelig skulde han spille alene. „Jeg antog, at en Phantasi vilde lykkes mig, og det gik virkelig ogsaa efter Forventning. Hele Selstabet var meget opmærksomt. Jeg udsogte tre Themaer i de Sonater, som lige vare blevne spillede, og jeg behandlede dem nu, idet jeg ganske fulgte min Inspiration. Alle fandt en overordentlig Fornøielse derved,

de raabte og tiljublede mig Bisald, som om de vare affindige. Derpaa kom Touren til Baillot, som spillede min Kvartet Det var ingen ringe Fornoielse for mig at høre dette mit Tonestykke udført af Baillot og hans Medspillende."

Ogsaa hans Værker i Kammermusik bleve stadig benyttede i Conservatoriet, og han omtaler ligeledes, at Baillot lod dem udføre ved sine musicalske Soirées. Saaledes skriver han den 14de Januar 1832: „Næste Uge skal der gives en Concert af en Polak. Der skal jeg spille sammen med Kalkbrenner, Hiller og Cie." Denne Polak var Chopin fra Warschau, og der meddeltes i Revue musicale, at den skulde finde Sted den 15de Januar, hvor man vilde faae en stor Polonaise at høre af Kalkbrenner for sex Fortepianoer med en Introduktion og en Marche. De sex Pianister vare Kalkbrenner, Mendelssohn, Hiller, Osborne, Sowinski og Chopin: Concerten fandt dog først Sted den 26de Februar, og den unge Polak blev modtagen med overordentligt Bisald, ligesom ogsaa alle de øvrige Deeltagende.

Baillot gav dengang hvert Aar musicalske Aftenunderholdninger med Kvartetter og Kvintetter i Hotel Fesch i Saint-Lazare Gaden; det er sandsynligviis en af disse, Mendelssohn omtaler i sit Brev af 13de Februar, hvor han siger: „Imorgen skal Publikum faae min Kvartet i A-Mol at høre. Chirubini siger om Beethovens nye Musik: den bringer mig til at nyse,

. . . . jeg tænker ogsaa, at de alle sammen skulle komme til at nyse imorgen. Udførelsen steer af de bedste her: Baillot, Sauzay, Urhau og Morblin." Og senere, den 21de Februar, skriver han: „I Tirsdags spillede man ganske udmærket min Kvartet i A-Mol . . . Dette Musikstykke synes at have gjort et stort Indtryk paa Tilhorerne, og ved Scherzoen var man over al Maade begejstret."

Endelig den 17de Marts, Dagen for hans Triumph i Conservatoriet, udforte man hos Baillot Mendelssohns Oktet, som man nogle Dage efter skulde høre hos Abbé Bardin, derpaa hos Mdm. Riénoé og endelig ved den Sorgheoitid, som den devote Urhau, Operaens fromme Kunstner, hvert Aar den 27de Marts foranstaltede i Kirken Saint-Vincent-de-Paul, til Minde om Beethoven. Under Ceremonien udforte Urhau og hans Venner forskjellige Musikstykker, og dette Aar faldt Valget paa Mendelssohns Oktet. Denne Idee var i det mindste overordentlig mærkelig, og han siger ogsaa selv: „Det er den taabeligste Ting, man kan tænke sig; men paa en vis Maade gjor jeg mig dog en Fornoielse af at være tilstede ved denne hele vidunderlige Hoitid." Og senere, da den var forbi, skriver han den 31te Marts: „I Mandags blev min Oktet da udfort i Kirken. Det har i Urimelighed overgaanet Alt, hvad Verden indtil denne Dag har kunnet see eller høre. Min Scherzo, som blev spillet, medens Præsten stod for Alteret, gjorde den nar-

agtigste Virkning, man kan tænke sig; alle de Tilstedeværende fandt imidlertid Musikken overordentlig smuk, og at den gjorde en høitidelig Virkning; det er dog virkelig for galt."

Alt dette Bifald vilde dog ikke have været for noget at regne, hvis Mendelssohn ikke havde faaet Leilighed til at lade sig høre ved Conservatoriets Concerter. Denne berømte Anstalt var først grundet for fire Aar siden; men dens Grundlægger og Capelmester Habeneck's ihærdige Myndighed havde allerede forskaffet den en europæisk Berømmelse, som vel mange have søgt at rivalisere med, men som dog ingen har opnaaet. Derfor var det allerede en stor Ære at faae sine Værker opførte der eller faae Lov til at lade sig høre; det laa ogsaa Mendelssohn mest paa Sinde, og han undlader derfor heller ingenfinde at meddele sin Familie om sine Forhaabninger i saa Henseende, om hvorledes der indtræder Opsættelser, men hvorledes det endelig lykkes.

Strax i hans første Breve finder man Spor af dette inderlige Ønske, og han skriver den 28de December: „Concerterne i Conservatoriet, som var det Vigtigste for mig, ville sandsynligviis ikke finde Sted.“ Der var nemlig opstaaet Vanskeligheder mellem den Commission, som var nedsat af Ministeriet, og en Commission, Foreningen havde udvalgt, og en kort Tid frygtede man for, at hele denne Anstalt vilde opløse sig; men endelig kom man dog til Enighed til

stor Glæde for alle oprigtige Venner af Kunsten. Den første Concert i Selskabets femte Aar fandt Sted den 5te Februar 1832. Fra nu af begynder Mendelssohn atter at fatte Haab, men han er dog heller ikke uden Uro. Hvad var det da, han egentlig vilde? Vinde Anerkjendelse som Componist og Virtuøs. I dette dobbelte Viemed skulde hans Overture til en Somnernatsdrøm spilles og han selv udføre et Stykke paa Fortepiano. „Paa Torsdag finder den første Prove Sted paa min Overture, der skal udføres ved den anden Concert i Conservatoriet; ved den tredje skal der gives en Symfoni i D-Mol.

Det var da heller ikke en ringe Tilfredsstillelse for ham at see sit Værk betroet til Foreningens fortrinlige Udførelse, at høre de mindste Nuancer, de fineste Udtryk i sin Musik gjengivne paa en saadan Maade. Hvilken Fornoielse og Fryd aander der ikke ogsaa igjennem alle de Ord, med hvilke han yttre sig derom. „Kunstnerne have spillet ganske udmærket, og Foredraget var saa beaandet, at det var en sand Lykke. De finde selv paa en mærkelig Maade Fornoielse i hvad de spille; de spare ingen Noie, og deres Capelmester er en fuldbendt Musiker, der ved sin sjeldne Dhygtighed forstaaer at samle det Hele til noget overordentlig Fuldkomment Jeg vilde onske, at De kunde være tilstede ved en Prove paa min Somnernatsdrøm i Conservatoriet; Udførelsen lader intet tilbage at onske Det er

ikke endnu gauste vist, om man skal spille den næste Søndag."

Han kunde imidlertid have sparet sig denne Engstelse; the Revue musicale bebudede til Concerten den 19de Februar „en Ouverture af Hr. Felix Mendelssohn". Den blev ogsaa virkelig udført ved den anden Concert, og den unge Componist meddelte ogsaa strax sin Familie det heldige Udfald. „I Forgaars har man for første Gang ved Concerten i Conservatoriet givet Ouverturen til min Sommernatsdrøm. Det har været til stor Fornøielse for mig, thi den gik udmærket og synes at have behaget Publikum. Man vil udføre den endnu engang ved de nærmest paafølgende Concerter, og der vil Fredag eller Lørdag blive afholdt Probe paa min Symfoni, som er bleven noget forsinket. Ved den fjerde eller femte Aftenunderholdning skal jeg spille en Concerto i G-Dur af Beethoven."

Saaledes var da Mendelssohn rigtig kommen ind i Soiréerne og Concerterne, og det kan da her ikke være uden Interesse at see, hvorledes Kritikken i Maret 1832 bedømte ham selv og hans Værker. Men naar man vil søge efter og udfinde disse Meningsudtalelser, saa bliver man forbauset ved at see, hvilke bethdelige Forandringer der er skeet i Løbet af fire Martier. Musikken var dengang en Nydelse, der var forbeholdt de rige og velhavende Classer; den havde ikke naaet det store Omraade, som gjør, at nutildags Alle med

en vedholdende Interesse følge, hvad der bliver ydet i musikalisk Henseende. Det var nogle faa Udvalgte, Folk, der vare lidenskabelige Elskere af Musik, som fandt en Nydelse i at være tilstede ved Conservatoriets Concerter eller ved de faa musikalske Aftenunderholdninger; Publikum, det virkelige Publikum, brod sig kun i overordentlig ringe Grad om alt dette, og derfor indskrænkede Kritikken sig ogsaa som oftest til Theatrenes Kreds; den overskred kun meget sjelden disse Grændser og tilfredsstillede dog fuldstændigt Læsernes Zuster og Videbegjærlighed. I Revue de Paris af 1832 kan man læse følgende Vinier, i hvilke en meget competent Kritiker, Ortigue, med Kraft hæver sin Røst mod denne Ensidighed i den musikaliske Interesse. Han siger heri: „Paa den ene Side findes der næppe nogen virkelig Kunstner, som ikke fuldt indrømmer, at Concerterne i Conservatoriet, Soiréerne hos Baillot, Matinéerne hos Brodrene Bohrer, Døvelserne hos Choron, ja selv de faa Aftenunderholdninger, hvor nogle Musikere og Kunstlere samles for at udføre og høre den saakaldte Kammermusik, tilbyde en langt kraftigere Næring og ere en Kilde til langt dybere Nydelse end de theatraliske Forestillinger . . .; men paa den anden Side er det uimodsigeligt, at den musikaliske Kritik kun egentlig beskæftiger sig med disse sidste . . .“

Smidlertid havde dog i Løbet af nogle Aar to Mænd, to Kritikere, som fuldstændig havde helliget

sig til Kunsten, forsøgt at grundlægge en alvorlig musikalisk Kritik i Frankrig, og de stræbte da efter, dels at udbrede de hidtil ukjendte Mesterværker, dels at vække Interessen for hele Musikens Historie. Disse vare Castil-Blaze og Fétis. De vare begge to i Besiddelse af en udstrakt Kundskab til deres Kunst, de havde ligeledes beriget deres Land paa andre mere almindelige Omraader af Oplysning og Videnskab, og de kjæmpede nu med stor Iver, hver i sin Journal, for baade at udvikle Smagen og udbrede musikaliske Kundskaber.

Castil-Blaze havde lige fra 1820 havt Journal des Débats' musikaliske Feuilleton, som egentlig var bleven skabt af ham, og han skyldte denne Gavn til den Lykke, hans Bog „Om Operaen i Frankrig“ gjorde. Man maa da først søge Oplysninger hos ham; men det er aldeles forgæves, at man gjennemleder Débats Spalter, man vil ikke finde det mindste lille Ord, som hentyder til den tyske Kunstner. Og dog var Castil-Blaze uimodsigelig den mest ivrige og lidensfabelige af alle Datidens Kritikere. Hvorfor bevarede han da saa haardnakket Tausgheden? En og alene, som alt sagt, for at imodekomme sine Læseres Ønsker. Og hvad vilde de da? Vistnok at man talte om Musik til dem, men at det da var om de Operaer, de skulde høre eller dog kunde komme til at see fremstillede, og ikke om de musikaliske Underholdninger, som de ikke følte nogen Lust at gaae til, og lige saa

lidt om Conservatoriet, hvor de ikke brod sig om at faae Udgang. Det var ene og alene Grunden til, at Datidens Journaler, og det selv de forste, fuldstændig lode, som om de vare uvidende om Alt, hvad der foregik i den musikalske Verden, naar det ikke fandt Sted indenfor Skuepladsens Omraade. Alt offre selv blot nogle Vinier derpaa, vilde jo kun være at spille Papis og Blads. Saaledes stillede Journal des Débats sig, og det Samme var Tilfældet med Moniteur og Constitutionel. Den samme Tausshed iagttager ogsaa Globe, uagtet dette Blad dog havde helliget Conservatoriets forste Concert en meget udførlig Artikel. Man kan derfor heller ikke rigtig forstaae, hvorfor det reent forbigik de følgende, og selv Mendelssohns Ouverture ikke bragte det til at bryde Taussheden. Skulde det maaskee være for at straffe den unge Tydster for den dybe Uvillie, han bestandig havde viist mod Saint-Simonismen?

De store politiske Blade give altsaa intet Udbytte; man maa da søge andetsteds. Revue des deux mondes synes da forst og fremmest selv ikke at have haft nogenstomhelst Anelse om, at der i Paris opholdt sig en Kunstner med Navnet Mendelssohn. Maaskee vil man være heldigere i Revue de Paris, og det er jo Grund til at haabe, da det er Ortigue, som besørger den musikalske Deel, og han jußt med et Par Snesse Vinier har omtalt Duslow's Symfoni, som blev udført ved den tredie Concert i Conservatoriet; men

om den anden og fjerde er der ikke det ringeste Ord. Og dog er det ikke, fordi Ortrigue slet ikke sætter nogen Priis paa den unge Componist, thi i en meget lang Artikel i Revue de Paris, hvor der er Tale om to Kvintetter af Urhau, omtaler han, at han for nogen Tid siden ved en Soirée hos Baillot har hørt denne spille i en Kvartet af Mendelssohn, og han siger om den, at den var „alvorlig, hoitidelig, rig især paa harmoniske Udviklinger i de to første Dele; melodios, fin, udtryksfuld i Menuetten; gribende og dramatisk i Finalesn.“ Det er de eneste Linier, som Kritikeren i Revue de Paris, ligesom recent hændelsesviis, offrer paa Mendelssohns Bærker og Person.

Der er da kun tilbage at søge efter i de Tidsskrifter, som ene beskæftige sig med Musikken, og her har man intet Valg, thi der fandtes dengang kun Revue musicale, stiftet af Fétis i Maret 1827, og som han næsten ganske alene selv redigerede. Det var det første litteraire Forsøg, hvori Kritik af Musikken og dens Historie bleve behandlede paa en alvorlig og virkelig videnskabelig Maade. Den 25de Februar bringer da ogsaa Fétis en Bedømmelse af Duveturen til en Sommernatsdrom; det er en meget streng Udtalelse, og den vidner just ikke om en saa gunstig Modtagelse fra Publikum's Side, som Componisten smigrede sig med. „. . . De første Indtryk bevarer længst, og det første Indtryk, som Mendelssohn's Duverture har gjort, har ikke været det mest

fordeelagtige Formerne ere ikke de sædvanlige, men jeg finder snarere en søgt Originalitet deri end en virkelig Originalitet Jeg taler her ikke om Unoiagtighederne i Harmonien og den Mangel paa Hensyn, der er viist mod Kunsten at skrive paa, som man ganske almindeligt maa lægge Mærke til i denne Composition. Mendelssohn tilhører en Skole, hvor man er meget lidt streng og noieseende i den Slags Sager."

Man behøver jo næppe at fremhæve det overordentlig Strengt, ja man maa vel sige Uretfærdige i disse Vinier. Fétis har selv ogsaa et andet Sted, i sin Biografi over Musikere, udtalt sig helt anderledes. Her siger han om Mendelssohn's Overturer: „Deres Antal er fem, en Sommernatsdrom er utvivlsomt den bedste.“ Denne Dom er jo dog gunstigere, dog vil Fétis faae Leilighed til endnu engang at udtale sig, og da ville hans Ord være mere retfærdige.

— Det første Forsøg havde da havt et Udfald, som tilfredsstillede Componisten: nu ventede kun Pianisten Kampens Dieblit; men det skulde ogsaa blive en hæderfuld Dag.

Dronningen havde ladet melde, at hun vilde indfinde sig i Conservatoriet. Den 15de Marts skriver Mendelssohn: „Jeg skal i Overmorgen spille Beethovens Concert i G-Dur for hele Hoffet, som for første Gang vil indfinde sig der. H, som er færdig at briste af Misundelse, har anvendt tusinde Intriger, for at

jeg ikke skulde komme til det, især da han fik at vide, at Dronningen vilde komme til Concerten. Heldigvis ere alle de andre Medlemmer af Conservatoriet, og især den altformaaende Habeneck, mine sande Venner, saa at H. . . . har maattet finde sig deri. Det er den eneste Musiker, som virkelig har viist sig hadefuldt og falsk imod mig; og skjøndt jeg aldrig har fattet nogen Tillid til ham, saa har det dog bestandig været pinligt for mig at komme i Berørelse med En, som hader mig og dog vil skjule det."

Dog alt nærmere kommer Diebliffet, og den ene Prøve afløser den anden. „I dette Diebliff kommer jeg fra en Prøve i Conservatoriet. Vi have gjentaget Altting, igaar to Gange, og idag have vi næsten begyndt Alt forfra igjen; men nu gaaer det ogsaa rullende. Hvis Publikums Begeistring kun imorgen er halv saa stor som Orkestrets, saa vil jeg føle mig fuldstændig tilfreds." Saaledes skriver han den 17de Marts, og endelig kommer da den femte Concert, den 18de Marts, hvor Mendelssohn ved Dronningens Tilstedeværelse og under Salens begejstrede Bisaldsraab udfører Beethoven's Musikstykke. Han sender strax sin Familie Efterretning om denne nye Triumf. „Grev Berthuis har formodentlig meddeelt Eder om hvorledes jeg har spillet i Conservatoriet; Franskmændene sige, at det gik udmærket, og at Publikum har glædet sig meget derover. Dronningen har ogsaa udtalt sig paa den mest smigrende Maade."

Denne Gang viser Fétis den unge Tydskers Talent fuld Retfærdighed, og hans Artikel af 24de Marts er affattet i overordentlig rosende Udtryk, saa at man maa føle sig overbevist om, at hans Triumf ogsaa var fuldkommen. Hans eneste Sorg var nu kun, at han ikke skulde faae sin Symfoni i D-Mol at høre, som man havde gjort Prøve paa samtidig med Overturen, og som han den 13de Februar sagde om, da han meddeelte, at den blev indstuderet: „Jeg havde aldrig drømt om, at det skulde være i Paris, at jeg vilde faae den at høre første Gang.“ Imidlertid blev det ogsaa kun en Drøm; thi Udførelsen blev opsat, da man først endnu engang vilde give Overturen. Om dette var et Paaskud, eller der var alvorligere Grunde, et Faktum er det, at man ikke mere tænkte paa Symphonien, og at Overturen heller ikke blev givet.

Dette lille Uheld gjorde dog næppe noget videre ugunstigt Indtryk paa Mendelssohn, i det mindste ere hans sidste Breve fra Paris alle fulde af Vidnesbyrd om den Taknemlighed, han følte for den herlige Modtagelse, han havde været Gjenstand for, ligesom han ogsaa særdeles meget ønskede at forlænge sit Ophold. Han fattede ogsaa den Beslutning at give en stor Concert og gjorde de indledende Skridt dertil, tiltrods for at Choleraen var ndbrudt. Ulykkeligviis udbredte denne Farsot sig meget hurtigt, Concerterne hørte pludselig op, og Mendelssohn, som selv alvorlig var bleven angreben af Sygdommen, maatte

da i al Hast forlade det ellers saa larmende Paris, der nu var fuldt af Sorg og Nød, for at drage til sit andet Fædreland, hvor der i „hans kjære London“ ventede ham saa glimrende Triumpher.

Paris viste da en gjæsteventlig Modtagelse mod den unge tyske Musiker, der var kommen dertil, for i fem Maaneder at give det franske Publikum Leilighed til at lære hans store og skjønne Compositioner at kjende. Det, han havde onsket, opnaaede han uden Vanskelighed, og han selv udtaler dette bestandig i sine Breve; ja, han omtaler med stor Erkjendtlighed, hvorledes alle Kunstnerne: Baillot, Herz, Hiller, Urhan og især Habeneck, have viist ham den største Velvillie og Imodetommen. Selv den Tser, hvormed Forlæggerne tilbode sig at udgive hans Værker, beviste, hvor stor Yndest han havde vundet hos Publikum. Selv skriver han derom: „Her er man kommen mig imøde og har bedet mig om mine Compositioner, en Ting, som man før ikke har gjort ved Noget, thi alle de andre, selv Onslow, have været nødsagede til at gjøre det første Skridt.“ Kun en eneste Musiker har han omtalt som uvillig stemt imod sig. Imidlertid vendte han dog ikke oftere tilbage til Paris, medens han, efter at have taget fast Ophold i Tyskland, i Leipzig, vel en sex til syv Gange atter tog til England. At dette skulde være begrundet i Indtryk, han havde faaet under sit Ophold i Paris, kan paa ingen

Maade sees af hans Breve; tvertimod udtaler han sig jo bestandig med den største Velwillie, og da disse ere skrevne uden nogetsomhelst Forbehold til hans Slægt, kan man ikke andet end være overthydet om, at det har været af andre Grunde, at han foretrak „sit kjære London“ for Frankrigs Hovedstad.

Gonzales Coques.

En Fortælling.

1.

En ung Mand, der var iført den smukke halv flanderske og halv spanske Dragt, som man seer paa Van-Dyck's Portraiter, sad foran sit Staffeli og betragtede med et tankefuldt Blik et stort og næsten fuldendt Maleri, der forestillede Mariae Bebudelse. Han holdt endnu Balletten i den ene Haand og Penselen i den anden, og han syntes at knuge dem i Fortvivlelse. Nogle Minutter efter lod han dem falde og foldede Hænderne, og et Par store Taarer svømmede i hans Dine.

Bludselig blev Døren til hans Atelier revet op; den unge Maler tørrede hurtig Dinene og reiste sig op med en utaalmodig Bevægelse. En lille thy og forthalsset Kone traadte ind til ham; hun var blussende rød i Ansigtet og saae ud som en af Teniers' fordrufne

Kvinder. Hun gik lige hen til Staffeliet og sagde med en skjændende Røst: „Det var jeg vis paa, at Du sad der og arbejdede paa det Helgenstads, istedenfor at gjøre de Malerier færdige, som Erkehertug Leopold har bestilt hos Dig.“ Hun vendte sig om og pegede paa flere Skizzer, der vare heftede paa Bæggen. „Er det ikke en Skam,“ spiede hun til, „at lade alle disse Ting hænge der til ingen Nytte?“

„Savist,“ svarede Maleren ironisk, „det er sagtens mere fortjenstfuldt at male Slagsmaal imellem Drukkenbolde eller et Kjøkken og Kjøkkentoi, end at male Madonna.“

Ja, din Madonna i Særdeleshed! Troer Du ikke, at Folk i hende, strax vil gjenkjende Portraitet af Catarina? Hvilken Frækhed at fremstille en Dandserinde som Madonna!“

„Hvorfor har da Vorherre givet en Dandserinde saadant et Udseende?“

„Du skulde hellere sige, at Du har brugt Madonna, som Paastub, for at trække Pigebarnet herhen. Mig kan Du ikke narre, og jeg veed meget godt, hvorfor Du hellere vil male Madonnaer end Drukkenbolde.“

„Hold op, Margrethe!“ raabte Maleren.

„Jeg vil ikke ha'e, at her kommer noget Fruentimmer,“ raabte hun endnu hoiere.

„Du glemmer, at her er jeg Herre.“

„Ja, ligesom Du glemmer, at jeg er din Kone.“

„Nei, det huster jeg kun altfor godt,“ raabte den unge Mand forbitret, „og jeg forbander den Dag, da jeg første Gang traf Dig!“

„Dengang var Du ikke saa stolt som nu.“

Gonzalès skjælvede. „Nei, Du har Ret,“ sagde han i en bitter Tone, „jeg var dengang baade fattig og hjælpeløs, Tungen vilde give mig ti Gylden for mit bedste Maleri, og min Bært jog mig paa Doren; nei, jeg, har ikke glemt, at Du tog mig op paa Gaden som en herreløs Hund, og at Du hoimodig gav mig baade Huusly og Mad.“

„Hvem taler derom?“

„Det gjør Du, Margrethe; men Du glemmer nok, hvad jeg gav Dig til Gjengjæld. Jeg gav Dig alle mine Forhaabninger og Dromme og blev din Mand, jeg, som kunde have været din Son. Jeg har trællet fra Morgen og til Aften og har aldrig seet andet end dit gavne Udsigt og hørt Dig skjænde fra Morgen og til Aften. Og dog var jeg ung og havde alle Ungdommens Lyster og Tilboieligheder. Hvor mange Gange er jeg ikke gaaet forbi Rubens Palais og har skjælvet af Sorg og Smerte, naar jeg hørte Musikken klinge ud fra hans Vinduer! Jeg søgte Trøst i min Kunst for Tabet af min Ungdom; kun den betroede jeg mine Sorger, men berøb mig ikke denne min sidste Glæde, Margrethe, thi naar der ikke er Haab længer, saa er det ogsaa forbi med Taalmodigheden.“

Han sagde disse Ord med en Bitterhed som den, tykke Flamlænderinde ikke syntes at forstaae. „Hvad skal alt det sige!“ raabte hun, „Du kjæder Dig og har Lyst til at dansse og høre Musit; hvem afholder Dig derfra?“

Gonzalès gjorde en heftig Bevægelse, men han bekjæmpede den og sagde blot i en resigneret Tone: „Gaa ud i dit Kjøkken, Margrethe!“

Denne No ophidsede Flamlænderinden endnu mere. „Ud i mit Kjøkken!“ raabte hun. „Er jeg da en Tjenestepige, og har jeg ikke Ret til at blive, hvor jeg vil? Jeg er ikke saa dum, som Du troer, og jeg seer godt, at Du er kjæd af mig og onsker, at jeg var død! Ja for saa generede jeg Dig ikke, og saa kunde Du gaae til Rubens' Fester saameget, som Du vilde, og spadsere i hans Have med de smukke Damer og male dem af som Madonnaer! Men naar Du saa bliver syg, som Du tidt gjør, saa er Spørgsmaalet, om de fine Damer ville sidde ti Dogn ved din Seng ligesom jeg, for saa er jeg god nok!“

„Ja,“ sagde Maleren, „Du har pleiet mig, ligesom Boddelen pleier sit Offer, for at have den fornoielse at dræbe mig bagefter. Men jeg er jo din Eiendom, og Du har baade kjøbt og betalt mig! Jeg har kun mit Arbeide at glæde mig ved.“

„Du med dit Arbeide! Du har nu i to Maaneder ikke solgt et Maleri, og dog faaer Du den ene Bestilling efter den anden; men Du holder mere af at

sidde med Hænderne i Skjødets og gloe hele den lange Dag paa det store Maleri der og lade som Du tænker."

"Gaa ud i dit Kjøkken, Margrethe," gjentog Maleren, der mærkede, at det snart var forbi med hans Taalmodighed.

"Ja, ud i Kjøkkenet, der er min Plads!" raabte hun.
"For Guds Skyld, gaa!"

"Herinde maa der ikke være Andre end Utaf-nemmelige, der glemme hvad man har gjort for dem"

"Gaa!" siger jeg.

"Og Dovenbyr, som lade sig føde af deres Kone."

Gonzalès holdt det ikke længer ud; han tog Margrethe ved Armen, førte hende ud af Døren, slog Laasen for og kastede sig i en Lænestol. Det var første Gang, at han havde brugt Magt for at frie sig for sin Kones Fornærmelser, og han var paa engang bedrovet og forstræffet over, hvad han havde gjort. Han havde ægtet Margrethe halv af Taknemmelighed og halv af Svaghed uden at overveie Følgerne af en saadan Forbindelse. Der er en Alder, hvori man, uden at betænke sig, forsøger paa Alt, hvad der er Nytt, og leger med sit Liv og sin Vlykke. Han havde mindre betragtet sin Forbindelse med Margrethe som et Giftermaal end som et husligt Samliv, men det

varede ikke længe, førend han saae, hvormeget han havde bedraget sig.

Margrethe holdt af ham, men paa en egen Maade: hun betragtede ham som sin Eiendom, og hun vilde have ham heel og holden. Det er ikke ualmindeligt, at Kjærligheden hos en gammel Kone til en laugt yngre Mand antager en saadan tyrannisk Charakter; det er som om en saadan sildigfødt Videnskab vil holde sig skadesløs og fordrer Erstatning for den Tid, der er gaaet tabt. Ulykkeligviis er den Slags Kjærlighed en sildig Efteraarblomst uden Duft og Tilløkkelse. Hvad Margrethe elskede hos Gonzalés, var hans Ungdom og Skjonhed, maastee ogsaa hans sygelige Svaghed, der gav hende en Slags Net til at pleie og beskytte ham, men tillige til at beherske og tyrannifere ham. Ingen Charakter kunde være den unge Maler mere ubehagelig end denne. Han var en fin Natur, en Kunstnersjæl, der kun levede for det Ideale, og hendes brutale Væsen maatte med hver Dag blive ham mere modbydeligt. Alligevel havde han taalt meget, men da hendes Tyranni ogsaa begyndte at udstrække sig til hans Kunst, forgik først Taalmodigheden ham; han havde allerede flere Gange tænkt paa at forlade Antwerpen for at gjenvinde sin Uafhængighed, men der var Noget, der bestandig holdt ham tilbage: han tænkte paa sin tidligere Forladthed. Margrethe var alligevel det eneste Væsen, han havde sluttet sig til; han var ulykkelig med hende, men han

var ikke alene, og for hans blide og kjærlige Natur var Eensomheden det værste.

Den Scene, som vi nylig har fortalt, bragte ham imidlertid til atter at tænke paa at flygte, og uden endnu at tage nogen Beslutning spurgte han sig selv om, hvorledes han skulde komme bort og hvor han skulde tage hen, da han horte en sagte Banken paa Døren til sit Atelier.

„Hvem er det?“ spurgte han i en barsk Tone.

En blød og noget skjælvende Stemme svarede: „Det er mig, Mester.“

Gonzalès gik hen og aabnede Døren, og et Barn paa en fjorten femten Aar, der var iført en rig polsk Dragt, traadte ind til ham.

„Om Forladelse, Antonio,“ sagde Maleren idet han venkfabelig lagde sin Haand paa Drengens Skulder, „jeg har reent glemt, at Du har Time hos mig i Dag.“

Antonio saae paa ham med et Blik, der syntes at indeholde en let Bebreidelse.

„Men jeg har ikke glemt det,“ sagde han blidt.

Gonzalès gik hen og satte sig tankesfuld, og Barnet nærmede sig frygtsomt til ham.

„J er bedrovet, Mester,“ sagde han til ham.

Han saae ned for sig uden at svare.

„Jeg forstaaer Eder: hun har sagtens været her igjen.“

„Ja,“ sagde Gonzalès; „hun kom for at minde

mig om, at hun nu havde født mig i to Maaneder, uden at jeg har bestilt Noget, og hun har Ret: i to Maaneder har jeg kun levet for Kunsten. Jeg har tilbragt mine Dage og mine Nætter her foran dette Maleri, hvor jeg hver Morgen sætter ud, hvad jeg har malet Dagen iforveien! Alle mine Anstregelser ere forgjæves, Antonio; jeg søger forgjæves at gribe de Billeder, der svæve for min Tanke: i det Dieblit, jeg vil bringe dem paa Lærredet, udslettes de og forsvinde, og hvorledes kan det være andet? Her er Intet, der gjentafder mig deres Skjønhed. Jeg søger forgjæves omkring mig Former, som jeg kan efterligne. Alt er tungt, plumpt og trivielt. Hvorfor blev jeg ikke født i Italien ligesom vore guddommelige Mestere? Hvorfor er jeg ikke opvoget ligesom de i en Verden, hvor der er Liv, Skjønhed og Poesi? De vare lykkelige, deres Sjæl behøvede kun at afspeile, hvad der omgav dem, og deres Pensel at copiere det. De behøvede ikke at opfinde Sol, Lys og Ynde. Naar de skulde male en Venus, tog de ikke til Model en forloben Dandsferinde fra Torvet eller Gaden! De malede mellem duftende Blomster, melodiske Sange og halvnøgne Kvinder, og deres Geni bragte dem kun Lykke." Med disse Ord var Gonzales traadt hen til sit Maleri.

„Alt det er koldt og tomt," sagde han og rystede paa Hovedet. „Min Gud, skal jeg da aldrig finde Modelen til den Skjønhed, som jeg skimter i mine

Dromme? O Raphael, Tizian! hvor ere Eders skjonne Elskerinder, der gjorde Eder udødelige?"

Han sukkede og vendte sig om til Antonio. „Dig, mit Barn, kan jeg i det mindste takke for, at jeg har fundet en af de Former, som jeg har drømt om. Betragt det Englehoved, det er skjont, og dog er det langt fra at være dit. Vil Du ogsaa i Dag være min Model?"

„J kan befale over mig, Mester.“

Gonzalés tog sin Palet, stillede sig foran sit Stafeli og sammenlignede Englens Træk med Antonios.

„Hvor Linierne i dit Ansigt ere rene,“ sagde han og saae med Beundring paa den unge Polak; „hvad for en Bliidhed og Sorgmodighed er der ikke i dit Blik! Havde Du dog en Søster, som lignede Dig.“

Der indtraadte en lang Tausshed, og Gonzalés gav sig igjen ivrig til at male. Bludselig blev Døren til hans Atelier revet op, og Margrethe viste sig paany.

„Her ere nogle spanske Adelsmænd, som ønske at inblades,“ sagde hun i en barsk Tone.

„For Pokker, hvad ville de?"

„Seg veed det ikke, men de holde her udenfor i en forghldt Vogn.“

„Hvem er det?"

„Der er kun En, der har nævnt sig: det er Greve de los Cavallos.“

Antonio udstødte et Skrig.

„Kjender J ham maaskee?" spurgte Margrethe.

Men Barnet svarede ikke og saae sig forfærdet omkring. Man hørte Stemmer paa Trappen.

„Der er de,“ sagde Margrethe og gik hen og aabnede Døren.

Antonio løb hen til Gonzalès og hvistfede: „Jeg er forloven.“

„Hvad er det, Du siger?“

„I Himlens Navn, lad mig komme bort, uden at man ser mig.“

„Det er umuligt.“

De Fremmede vare allerede ude paa Gangen.

„Saa skjul mig, skjul mig!“ raabte Barnet fortviblet.

„Ind i det Cabinet der!“ sagde Gonzalès og aabnede Døren til det lille Værelse, hvor han gjemte sine Malerier.

I det samme Dieblif stod Greven, fulgt af et Par Adelsmænd, allerede i Døren.

„Der er min Mand,“ raabte Margrethe og pegede hen paa Gonzalès.

„Goddag Mester,“ sagde los Cavallos, „Rubens har talt om Eder, og vi komme for at see Eders Arbejder.“

„Behag at see Eder om.“

De unge Adelsmænd gav sig til at betragte de Billeder og Skizzer, der hang paa Væggen, og standfede foran de seks Malerier, som Hertug Leopold havde bestilt.

„Hvorfor i al Verden fuldender I ikke de smukke Studier der," sagde Greven til Gonzalès.

„Jeg arbejder paa andre Ting."

„Ja," brummede Margrethe, „paa en Bebudelse."

„Saadant helligt Tvieri har ikke noget Marked, Mester! Man veed ikke, hvor man skal anbringe det, det er upassende i et Sovestue og kjedeligt i en Spisestue. Men hvor er da denne Bebudelse?"

Den unge Maler pegede paa Stafeliet, og de spanske Herrer gik hen til det; men neppe havde Greven kastet et Blik paa Billedet, forend han udbrod: „Men saa see dog, Cabrella! kjender Du ikke det Englehoved der?"

„Det er jo Hertuginde af Alcanzo's Niece, den skjonne Dolorès."

„Hvem siger I?" raabte Gonzalès og traadte nærmere.

„Ah, I anbringer vore fornemme Damer paa Ederes hellige Malerier," udbrod los Cavallos. „Men I kjender altsaa Hertuginde? Jeg har dog aldrig seet Eder hos hende; hvordan har I da kunnet male hendes Nieces Portrait, thi Ligheden er umiskjendelig."

„Det Englehoved der," afbrød Margrethe ham, „er jo et Portrait af den lille Polak."

„Hvilken Polak?"

„Antonio!" udbrod Margrethe, „han var her jo nylig; hvor er han da bleven af."

„Han er gaaet," sagde Gonzalès hurtigt.

„Det er ikke muligt, saa maatte jeg have seet ham paa Trappen. Han maa have skjult sig.“

„Han er her ikke,“ siger jeg Dig.

„Og jeg vædder paa, at jeg nok skal finde ham.“

Gonzalés kastede et Blik til Konen, der var saa bydende, at hun pludselig taug.

„Hvad skal det sige?“ spurgte Greven, „hvorfor skjuler I for os den unge Polak, der har været Eders Model til Englen?“

„Det Fruentimmer er forrykt; jeg har malet Hovedet efter Hufommelsen.“

Greven kastede et mistænkeligt Blik til Gonzalés, tog derpaa sine Venner tilside og begynde sagte nogle Ord med dem. Maleren følte, at der maatte gøres en Ende paa denne Situation. „Er der ellers Noget, som Herrerne ønske?“ spurgte han i en kold Tone.

Greven saae paa ham med et hovmodigt Blik. „Er vi til Uleilighed, Mester?“ spurgte han.

„Jeg lever af mit Arbeide,“ svarede Maleren.

Greven vilde give et heftigt Svar, men han betænkte sig og sagde blot: „Saa forlade vi Dig; men tag Dig iagt, det er undertiden mere dyrt, end man troer, at male fornemme Damer.“ Han vendte sig om til sine Kammerater og tilføiede: „Lad os saa strax tage hen til Hertuginde, for at vi kan overbevise os om, at Dolorès og Englen er een og den samme.“

Gonzalès luffede Døren op for dem og faae dem forsvinde paa Bindeltrappen.

Udbrig saasuart var Margrethe alene, for hun styrkede hen til Cabinettet og stod Ansigt til Ansigt med Antonio. „Det vidste jeg jo!“ udbrod hun.

„Gaa ud af Stuen, Margrethe,“ sagde Gonzalès, der var kommet til i det samme.

„Men hvorfor skjuler han sig? Hvad skal det bethyde?“

Bludselig kastede Flamlænderinden et gennemtrængende Blik paa Antonio; der undslap hende et Udraab, som om en ganske ny Mistanke var opstaaet hos hende, og med en Gestus, der var altfor hurtig, til at den kunde forekommes, reb hun Barnets Troie op. „En Kvinde!“ raabte hun.

Gonzalès blev staaende ubevægelig og maalloos.

„En Kvinde!“ gjentog hun. „Er det muligt! nu forstaaer jeg det Hele! faa det er den Slags Elever Du har!“

„Ei, Margrethe!“

„Og det troer Du, at jeg vil finde mig i. Nei, jeg holder paa Husets Ære, det skal Du faae at see.“

„Ud af Stuen!“ raabte Gonzalès rasende.

„Ja, jeg gaaer, men jeg kommer strax tilbage med Hertugindeu af Alcanzo.“

Hun styrkede ud af Bærelset. Den unge Pige gjorde en Bevægelse, som om hun vilde følge hende,

men standsede pludselig. „Hvad hjælper det!“ sagde hun og satte sig grædende.

Under hele denne Scene stod Gonzalès som forstenet af Forbauselse. Det var noget saa Nyt og Uventet, hvad der her foregik, at han havde ondt ved at opfatte det; men bag det Hele skimtede han en Lykke, som han ikke vovede at troe paa. Da han imidlertid saae sig alene med den unge Pige og horte hendes Hulken, gik hendes Smerte ham saa dybt til Hjertet, at han gik hen til hende og hvistede med en bonlig Stemme: „Hav Medlidenhed med mig, Senora, thi jeg er bange for at gaae fra Forstanden. Jeg vover hverken at troe eller forstaae. Alt, hvad der foregaaer her, er saa forunderligt, at jeg er bange for at give det en urigtig Fortolkning. Denne Forklædning . . . disse Besøg . . . er det mentet paa mig? og tør jeg betragte det som en Lykke?“

Da den unge Pige vedblev at tie og kun hulkede stærkere, kastede han sig paa Knæ for hende: „Et Ord, Senora,“ sagde han, „kun et Ord, der kan sige mig, om jeg skal frygte eller haabe. See, jeg beder Dem derom paa mine Knæ.“

Den unge Spanierinde lagde sine Arme om Gonzalès' Hals og hvistede sagte hans Navn. Han udstødte et Glædeskrig. „Min Gud, er det sandt? Dolorès, er det sandt, at De er kommet for min Skyld? Elsker De mig virkelig?“

„Gonzalès,“ gjentog hun og lagde sin vaade

Kind til den unge Malers Skulder. Han lagde sin Arm om hendes Liv og løstede med den anden Haand hendes Ansigt ibevret for bedre at see hende. „D, min Gud,“ sagde han med en halvkvalt Stemme, „er det ikke en Drom? Er jeg ikke forrykt? Du, der er saa skjøn og ædel, Du elsker mig, hvorledes er det muligt? . . . og tør jeg nogensinde vove at elske Dig? Det forekommer mig, at jeg kun kan tilbede Dig som en Guddom, og at jeg kun paa mine Knæ tør nærme mig til Dig. Blot naar jeg seer paa Dig maa jeg græde af Glæde. Hvad har vakt din Medlidenshed? og hvorledes er Du kommet til at fæste dine Bine paa mig?“

„Jeg har i et heelt Aar kjendt Dig og elsket Dig, Gonzalès.“

„Hvor har Du da seet mig?“

„I Marienklostret da Du malede din Samaritanerinde. Skjult i en tilgittret Stol tilbragte jeg hele Timer med at betragte Dig. Uhyrlig for Dig levede jeg kun dit Liv; jeg saae Dig snart fortvivlet, snart straalende af Begeistring; jeg horte Dig tale til dit Bærf, rose og forbande det, og jeg deelte din Angst, naar Inspirationen ikke vilde komme. Undertiden kom der Nysgjerrige for at see dit Billede, og jeg horte Dig da tale om Kunst, Poesi og Religion. Alt, hvad Du sagde, forekom mig Nytt, og dog syntes det mig, at de samme Tanker slumrede i min Sjæl. Endelig kom der en Dag (Du har maaskee glemmt det)

en ung Maler til Dig, som Du havde kjendt i din Barndom; Du betroede ham Alt, hvad Du led, og nu først kjendte jeg Dig rigtig. Din Ven fortalte Dig til Gjengjæld sit Liv; han var fuld af Kraft og Haab, thi han elskede, og han var gjenelsket. Da Du havde hørt paa ham, greb Du hans Haand og sagde til ham: „Vær lykkelig, min Ven! Hvis en Kvinde havde elsket mig, vilde jeg ogsaa have Gni.“ Fra det Dieblif af elskede jeg Dig.“

„Engel! Engel!“ raabte Gonzalés og trykkede den unge Pige i sine Arme; „og alt det har jeg ikke vidst.“

„Jeg vilde maaskee have forraadt mig, hvis jeg havde haft Tid dertil. Min Tante, der havde levet i Spanien, kom tilbage og tog mig ud af Marieklostret. Jeg saae Dig da kun sjeldnere, men jeg søgte Dig overalt, og jeg mødte Dig undertiden paa Spadsferetoure eller i Museerne. Men pludselig saae jeg Dig ikke mere, og det varede længe, inden jeg kom til at kjende Marsagen til din Forsvinden; langt om længe hørte jeg, at Du havde været meget syg og var endnu kun Convalescent. Jeg kunde ikke længer bekjæmpe min Uro. Min Tante, der alene lever for at more sig, lod mig have fuldstændig Frihed. Ved Hjælp af min Amme, der boer her i Nærheden, skaffede jeg mig denne Dragt og gif til Dig for at bede Dig om at give mig Timer i Tegning. Resten veed Du. Jeg saae Dig ofte og hørte Dig tale; jeg

var lykkelig, og jeg vilde maaskee endnu have tiet længe, hvis ikke Tilfældet nu havde nødt mig til at tale."

„Beklag Dig ikke, Dolores, thi jeg skylder Tilfældet det lykkeligste Dieblif i mit Liv. Vidste Du blot, hvad jeg foler! Jeg vilde gjerne takke Dig, men jeg kan det ikke; jeg troer, at det Hele er en Drom og er bange for at vaagne — jeg onsker kun at døe her, idet jeg seer Dig og lytter til din Stemme."

„Du elsker mig da, Gonzalès?"

„Om jeg elsker Dig! Husk blot paa, at jeg i Dig seer alle mine Dromme og alle mine Forhaabninger blive til Virkelighed. Spørg ikke, om jeg elsker Dig! er Du ikke som en Engel steget ned for at trøste den Forladte, og seer Du ikke, at Du er Alt for mig, og at jeg kun lever for Dig? Jeg velsigner det Tilfælde, der bragte disse Uheldsmænd til mig."

„Du erindrer mig om, hvad Du nær havde bragt mig til at glemme; los Cavallos er i dette Dieblif hos min Tante."

„Ja, Du har desværre Ret."

„Min Tante er uforsonlig; hun vil hævne sig paa Dig, fordi jeg elsker Dig."

„Det ændser jeg kun lidt."

„Husk paa, at Margrethe vil bringe dem hid. Jeg vil ikke vente paa deres Komme, thi jeg vilde døe af Skam for deres Dine, og de vilde stille os ad, Gonzalès."

„Nei, aldrig!“ raabte Maleren og slog sin Arm om hendes Liv, „det er Gud, der har forenet os, og vi vil ikke forlade hinanden. Du kan ikke blive her, Dolorès; godt! saa lad os sønderrive de Vaand, som her holde os tilbage; lad os begrave vor Fortid og Begge begynde et nyt Liv; lad os flygte sammen og ved hinandens Bryst finde en ny Verden.“

2.

Nogle Dage efter hed det overalt i Antwerpen, at Maleren Gonzalès Coques var forsvunden, uden at man kunde aane Grunden. Hertuginde af Alcanzo fortalte samtidig sine Venner, at hendes Niece pludselig var bleven kaldt tilbage til Spanien til sin Morbroder. Rigtignok munnlede der hist og her baade om Flugt og Bortførelse, men Hertuginde havde let ved at faae disse Nygter til at falde til Jorden. Hun vedblev at meddele sine Venner Efterretninger fra Dolorès, og det fortsatte hun saalænge, at man tilsidst troede det for ramme Alvor.

Smidlertid forsonde Hertuginde Intet, der kunde lede hende til Opdagelsen af hendes Niece. Hvad hun fremfor Alt gik ud paa var at skjule, at en Alcanzo havde kunnet nedlade sig til at elske en simpel Maler; det var ikke hendes Feiltrin, der oprørte hende, men at hun havde kunnet vælge saadan en Elsker; hun brod sig kun lidt om Wren, naar hun

blot kunde frelse Skinnet. Hun kunde godt forstaae, at en adelig Dame kunde fatte en hemmelig forbigaaende Tilboielighed for en smuk og begavet Landstryger, men ikke, at hun kunde compromittere sig for hans Skyld. Hvad hun derfor bebreidede sin Niece var kun hendes Ubehændighed, ligesom hun i det Hele var mindre opbragt end ærgerlig over den hele Historie.

Men hvad hun for enhver Pris tilsigtede var at stille Gonzalès fra sin Niece og at lade hende optræde paany, inden en eller anden ubentet Omstændighed havde affløret Sandheden. Heri var hendes Stolthed først og fremmest interesseret, hvorfor hun ogsaa tog sin Tilflugt til alle mulige Midler, for at opdage de to Flygtninger; men især betjente hun sig af en gammel Tjener, hvis Snuhed hun ved flere Leiligheder havde lært at kjende.

Perez havde i tidligere Dage været et af Inquisitionens Medstaber, og i denne Tjeneste havde han erhvervet sig al den List og Skarpsindighed, som Folk der spionere, maae være i Besiddelse af. Ligesom for de Vilde i den nye Verden, der i Græsset udfinde Sporet af deres Fjenders Moccasiner, var den letteste Anthydning og det svageste Spor tilstrækkeligt for ham til at følge sit Offers Spor. Forresten var han som en af disse gamle Tjenere, der ligesom smelte sammen med de Familier, hos hvem de færdes, Familien Alcanzo fuldstændig hengiven. Bortførelsen af Dolorès

havde næsten gjort ligesaa stærkt et Indtryk paa ham som paa hans Hærskerinde. Han havde svoret paa at finde den unge Pige og var reist bort med Anbiidninger fra Hertuginde.

Som han havde ventet, var det Gonzalès' Talent, der skulde hjælpe ham paa Svoret. Han var flygtet til Brüssel, hvor han levede af de Malerier, han tidligere havde udført, og som han her lod Andre sælge for sig. I Amsterdam fandt Perez flere Billeder, der nylig vare solgte; han gik fra den ene Kjøber til den anden og kom tilsidst til Brüssel, hvor han opdagede Flygtningerne.

Han traf strax Forholdsregler til at bemægtige sig Dolorès og stille hende ved hendes Elsker, thi som gammel Haandslanger for Inquisitionen var han ikke bange for at bruge voldsomme Midler. En Aften, da Gonzalès og hans Elskede vendte tilbage til deres Hjem, havde han stillet sig paa hans Bei tilligemed nogle andre Mænd, der kastede sig over den unge Maler og bibragte ham flere Dolkestod; men Folk kom til ved den unge Dames Skrig og tvang Morderne til at tage Flugten. Perez blev arresteret og kastet i et Fængsel, som det først flere Maanedes efter lykkedes Hertuginde at frie ham ud af. Da han endelig kom paa fri Fod, havde de Elskende forladt Brüssel.

Han gav sig til at opsoge dem med fornhjet Sver, men Maleren, der var bleven belært ved hvad

der var hændt ham, havde forget for, at hans Arbeider ikke mere skulde forraade ham. Forgjæves henvendte Perez sig paa de forstjelligste Steder og spurgte om Malerier af Gonzalès Coques, for hvilke han tilbød den høieste Betaling. Alle hans Forspørgsler forte til Intet, thi Gonzalès havde hørt op at male. Perez havde allerede forgjæves gennemreist Flandern, Holland, Frankrig og England; han vendte fortvivlet tilbage til Antwerpen, men glemte dog ikke paa sin Vej at see ind i Malerihandlernes Butikker og fortsætte sine Estersforskninger. En Dag befandt han sig i Oudenarde hos Maleren Hals, der er mindre berømt for sit Talent end for sin Dygtighed i at drage Nytte af Andres. Han modtog en Dag flere Malerier, som han tog op af deres Kasser i Perez's Nærberøelse.

„Hvad er det for Malerier?“ spurgte den gamle Spanier.

„Det er sande Mesterværker,“ svarede Hals, „Malerier af en ung Mand, der først for faa Maaneder siden er optraadt som Kunstner. De første Arbeider, af en Artist, ere i Almindelighed høist ufuldkomne, men denne har debuteret med Mesterværker. Der er i hans Frembringelser en forunderlig Sammensmeltning af Ungdommens ubevidste Gratie og den erfarne Mesters prøvede Dygtighed. Forresten kan De selv domme derom, thi jeg har her hans største og skønneste Arbeide. Han traf Forhænget tilside

for et stort Maleri, der hang paa Væggen. Det forestillede et lille fattigt men hyggeligt Bærelse. I Baggrunden af Stuen stod Sengen med Viebandskarret og Palmegrenen over. I det lille Vindue saae man nogle Urtepotter med forskjellige Tulipaner, og imellem dem en Vidiekurv, der var halv væltet, og hvorfra der ligesom udstrommede en Mangfoldighed af Frugter af Blomster.

„Betragt blot,“ sagde Hals, „hvad for en Fiinhed og Harmoni der er i dette Billede! Det er ikke blot nogle Meubler, Blomster og Frugter, det er et heelt Maleri, og dette tomme Bærelse har sit bestemte Udtryk ligesom et Hoved af Rubens. Af alle Malere i vor Tid, er der kun En, der tidligere har formaaet at give sine Interieurer dette Indhold og denne Poesi, og det var Gonzalès Coques.“

„Gonzalès Coques!“ udbrød Perez, „De mener, at hans Maneer er den samme som dennes?“

„Ja forsaavidt som forskjellige Genrer kunne ligue hinanden.“

„Og hvad hedder denne Blomstermaler?“

„Henri Staubs.“

„Hvor boer han?“

„I Harlem.“

„Seg kjøber dette Maleri,“ sagde Perez — og endnu samme Aften var han paa Veien til Harlem.

I en Udkant af Byen og midt i en smuk Have laa der et lille Huus, som var heelt omgivet af

Jasminer. Det bestod af en eneste Etage, som en Trappe uden paa Huset forte op til; Trappen var næsten skjult af Viinlov og Caprifolier. Her levede Gonzalès og hans unge Elskede. De havde Begge ladet sig bedaaere af denne Boligs ensomme Beliggenhed og landlige Ynde, og Gonzalès havde endnu den Fordeel, at han her havde sine Modeller af Blomster og Frugter for sig i Overflodighed.

Da han af sit Eventyr i Brüssel var kommet til Wisshed om, at hans Malerier bestandig vilde forraade ham, havde han besluttet sig til at forandre sit Navn og sin Genre for at skuffe sine Forsølgere. Det kostede ham ikke saa lidt at forlade en Bane, som han saa hæderlig havde betraadt, for at begive sig ind paa en anden, der var ham ny og uvant; men det var Betingelsen for, at han i Tryghed kunde nyde sin Sykke. Kunsten stod ham desuden over alt Andet. Han brød sig kun lidt om, at Folk flokkede sig omkring hans Billeder; hvad han alene tænkte paa, var Bærket selv. Hans Kjærlighed smeltede sammen med hans Beundring af Kunsten. Han elskede Dolorès, ikke blot fordi hun var sød og elskværdig, men fordi hun gav ham Stof til at male. Han tænkte maaskee mindre paa hendes Dpoffreller end paa hendes begejstrende Skjønhed, og han saae i hende ikke blot en Kvinde, han elskede, men en vidunderlig Stabning, noget Helligt og Skjønt, der gav hans Geni Vinger.

Han brød sig kun lidt om, at hans Studier eller Fremskridt i denne Retning ikke kjendtes eller beundredes af den store Hob; han søgte, at hans Talent voxede, og det gjorde ham lykkelig. Ligesom de første Christne, der tilbød Christus i Katatomberne, uden at høre Rom larme over deres Hoveder, dyrkede han Malerkunsten uden at bryde sig om at beundres.

Hvad Dolorés angik, saa gjennemstrømmedes hun af den samme Følelse, som hendes Elsker. Disse to Sjæle syntes at smelte sammen i een Religion; men de kom til dette Maal ad forskjellige Veie: Gonzalés havde lært at forstaae sin Kjærlighed igjennem Kunsten, Dolorés Kunsten igjennem sin Kjærlighed.

Al den Tid, som den unge Maler kunde raade over, offrede han til alvorlige Studier. Fordømt til kun at male Blomster og Frugter til Andre, malede han Madonnaer og Helgeninder for sig selv. Dolorés var hans Model til disse Arbejder, som han omhyggelig skjulte for Alle. Han var saa lykkelig, at hans Lykke næsten forfærdede ham, og han frygtede hvert Dieblif for, at den skulde styrte sammen. Siden sin Ankomst til Harlem, havde han gjort Alt, for at bringe sig i Forglemmelse. Kjobmanden, til hvem han solgte sine Malerier, var den eneste Fremmede, han talte med, og han kom ikke til Noget. Det samme gjaldt om Dolorés; hun lod sig aldrig see i Byen og søgte kun hen til de ensomste Steder. Kun naar det var en smuk Aften, gif hun med Gonzalés

ud paa Markerne, og, støttede til hinanden, udsogte de sig da de ensomste Stier. Naar de havde gaaet en lang Tour, satte Dolores sig ned, og hendes Elsker blev da staaende foran. Med Armene overkors saae han da Solen gaae ned bag Træerne, eller han lyttede til Vindens Susen i Bladene, til Fuglenes Kviddren, eller til en Sang i det Fjerne, og midt i al denne Skjønhed og midt imellem disse Harmonier stod Dolores for hans Tanker som Skabningens Dronning.

Gonzalès havde i nogen Tid arbejdet paa et Billede af den hellige Cecilie, der efter hans Mening skulde overgaae Alt, hvad han tidligere havde gjort. Det var første Gang, at han som Kunstner folte, at hans Arbejde levede. En Dag havde han arbejdet med større Udholdenhed end sædvanlig, han trængte til at hvile og gik ud alene. Malerihandleren, til hvem han solgte sine Blomsterstykker, skyldte ham nogle Penge, og han gik hen til hans Boutik for at hente dem.

En let Brise udbredte sin Friskhed efter den varme Dag; Husene i Forstaden kastede en lang skyggefuld Linie, som Fodgængerne søgte hen til; Bornene sad udenfor deres Husdør og fortærede deres Aftensmad, og de unge Piger sladdrede henne ved Fontainen. Han gik igjennem Forstaden og naaede Georg Krabs Boutik, hvor han traf Malerihandlerens Son. Gonzalès spurgte efter hans Fader.

„Han er ovenpaa med en Fremmed,“ svarede Drengen.

„Saa vil jeg vente paa ham,“ svarede den unge Maler. Han gav sig til at betragte Malerierne og de Curiositeter, som der var nok af i Boutikken. Endelig standsede han ved en Mappe, der var fuld af Kobberstik efter Raphael og Michel Angelo, og tilsidst satte han sig foran et stort Maleri af Rubens og gav sig til at undersøge det i Detail.

Han havde allerede siddet der en god Tid, da han horte Stemmer ude paa Trappen. En Dør aabnedes, og Georg Arab traadte ind med en Fremmed.

„Gaa op til din Moder, Williams,“ sagde Kjøbmanden til sin Søn; „hun spørger efter Dig.“

Drengen gik ud af Stuen.

„Her er de to Malerier, som jeg har talt til Dem om,“ vedblev Kjøbmanden og viste den Fremmede et Par Billeder, der hang paa Bæggen.

„Er de af den samme Henri Staubs, hvis Malerier jeg har seet i Dudenarbe?“

„Ganske vist, det er igjennem mig, at Mester Hals faaer hans Malerier.“

„Maler han ikke andet end Blomster?“

„Nei.“

„Er De vis paa det?“

„Ja ganske.“

„Og De siger, at denne Staubs kun i et halvt Aarstid har boet i Harlem?“

„Ja, saa ontrent.“

„Hvorledes seer han ud?“

„Det er en hoi, smuk Mand; han er meget bleg og har et mildt, men noget sorgmodigt Physiognomi; han ligner mere en Raphael end en Rembrandt.“

„Det slaar til. Lever han alene?“

Det veed jeg ikke. Han kommer her kun, naar han bringer mig sine Malerier, og han taler aldrig om sig selv. Imidlertid falder det mig ind, at min Nabo, Ryskoff, har fortalt, at han en Aften har modt ham udenfor Byen med en smuk ung Dame under Armen; det er udentvivl hans Pone.“

„Det slaar Altsammen til,“ gjentog Perez; „jeg maa endelig see ham.“

Malerihandleren saae paa ham noget forundret.

„De har altsaa Forretninger med ham,“ sagde han i en mistænkelig Tone.

„Ja. Siig mig, hvor han boer?“

„Det veed jeg ikke,“ svarede Arab i en tør Tone.

„Hvad behager?“

„Det lader til, at Mester Hals er kjed af at betale mig en lille Provision paa de Malerier, jeg sælger ham, og at han nu vil have dem fra første Haand.“

„De tager feil, Mester, jeg kommer slet ikke fra ham.“

„Saa gaaer De altsaa Deres eget Vrinde? Ja, saa gjør De bedst i at søge Oplysninger hos Andre.“

„De tager bestandig feil,“ sagde Perez, „jeg sælger ikke Malerier.“

„Ja det kan De vilde dem ind, der vil troe det.“

„Jeg sværger Dem til, at det er sandt.“

„Det nytter Dem ikke.“

Malerihandleren førte Spanieren hen til Døren.

„Mester,“ sagde Perez, idet han standsede og saae sig omkring, „jeg giver Dem hundrede Ducater, hvis De vil siige mig, hvor Staubs boer.“ Og da Kjøbmanden ikke vilde gaae ind derpaa, tilfoiede han: „Hør mig, her er ikke Tale om et Malerisalg, men om en Vortforelse.“

„Hvad mener De?“

„Jeg søger efter en ung Pige, der, hvis jeg ikke tager feil, er bleven bortført af Deres Blomstermaler, som ikke hedder Staubs, men Gonzalès Coques.“

„Er det muligt?“

„Jeg har al Grund til at troe det, men De kan skaffe mig Visshed.“

„Hvad skal jeg gjøre?“

„Skaffe mig Veilighed til at see den unge Dame, som Deres Maler spadserer med.“

„Det vil falde meget vanskeligt. Han beboer et Hus i den nye Forstad, gaaer sjelden ud og tager ikke imod Nogen.“

„Vi skal nok sørge for, at faae ham til at gaae ud. Kan jeg gjøre Regning paa Deres Discretion?“

„Og jeg paa Deres hundrede Ducater?“

„Her er Halvparten. Resten faaer De, naar jeg har opnaaet, hvad jeg vil.“

„Det er i sin Orden,“ sagde Arab, idet han talte Bengene.

Perez gik imidlertid hen til de Malerier, som Malerihandleren først havde vist ham, og læste det Navn, der stod henne i Hjørnet: Henri Staub. „Javist,“ mumlede han, „Du har troet, at det var nok at stifte Genre og underskrive et falsk Navn for at bringe mig paa Bildspor, men det er ikke første Gang i Dag, at jeg er paa Menneskejagt, og jeg vidste godt, at jeg et eller andet Sted skulde gjenfinde dit Spor.“

„De har i Grunden Ret,“ sagde Malerihandleren, der imidlertid havde nærmet sig, „jeg finder selv, at der i disse Blomsterstykker er noget af Gonzalés Coques's Maneer.“

„Ja, ikke sandt! Det er ham, det er jeg vis paa! Han kunde blot have undgaaet mig ved at høre op at male og tabe sig i Mængden; men disse store Kunstnere trænge til at sige Alt, hvad de have paa Hjertet, og maae altid være i Berøring med Publicum. De troe, at skjule sig ved at forandre deres Skrift, og tænke ikke paa, at man tidligere eller sildigere gjenkender Pennen. Farvel, jeg vil tage mine Forholdsregler, og i Morgen begynde vi vort Felktog.“

Med disse Ord forlod Perez Boutikken, og Malerihandleren fulgte ham.

Gonzalés havde hørt det Hele, og saasnart han var alene, forlod han sit Skjulested, aabnede en

Vagdor, som han kjendte, søg sig ud af Magazine og gav sig til at løbe hen til den nye Forstad.

Den Samtale, han havde hørt, lod ingen Tvivl tilbage: man havde opdaget hans Spor, og det var nødvendigt at flygte saasnart som muligt. Men denne Flugt vilde dog kun for en kort Tid unddrage ham Faren. Det lykkelige Tilfælde, der her havde frelst ham, kunde han ikke haabe paa bestandig. Selv om Dolores og han endnu engang undslap Hertugindens Forfølgelser, vilde de dog snart være udsatte for dem igjen, og alle Bestræbelser for at skjule sig vilde være overflødige. Perez havde Ret; den unge Malers Pensel vilde bestandig underskrive hans Navn.

Gonzalès maatte indsee, at han havde kun Valget imellem at give slip paa Dolores eller opgive Kunsten, og dog forkom det ham umuligt at vælge mellem disse to Ulykker: Maleren og Elskeren vare i den Grad sammensmeltede i hans Person, at han ikke kunde opgive det Ene uden at miste det Andet. Hvad vilde Kunsten være, uden Dolores, andet end en Egn uden Sol? Og hvorledes kunde han unddrage sig sine Inspirationer, naar de kom? Var det ikke en Helligbrode, som ingen Selvbekendelse eller Samvittighedsnag kunde udsone?

Hvis Spørgsmaalet var blot om at vælge mellem fattigdom og Rigdom, mellem Liv og Død, saa var det en let Sag, men at dele et Hjerte i to Dele og at vælge! nei, denne Tanke gjorde ham affindig.

I lige Grad, behersket af denne dobbelte Kjærlighed, gik han uophorlig fra den ene til den anden ret som en Moder, der gaar imellem to syge Born, hun holder lige meget af, og hvoraf kun det ene kan frelles. Snart var det Kunsten, der seirede, snart Dolorès, han udtomte sine Kræfter i denne haabløse Kamp og vilde skyde Afgjørelsen fra sig, men en Nøst, som han ikke kunde bedøve, raabte til ham, at han skulde vælge. Krisen var der, og hans Sjæl oprortes imod at leve længer i denne Uvisshed.

Han ilede igjennem Forstaden uden at see eller høre, og standsede først ved Synet af sit lille Hus. Dolorès var derinde og ventede identivis paa ham, og endnu var han ikke kommet til nogen Afgjørelse. Han kastede sig paa en Græs bænk, og hans Ballek gik over til Fortvivlelse.

Han lod sit forvildede Blik glide omkring paa alle Gjenstande: Blomsterne begyndte at løfte deres Hoveder, Vandet i Bassinet krusedes af Aftenvinden, og den nedgaaende Sol skinnede med en Ildglands igjennem Afsierne. Denne Skabningens Skjønhed gjorde et dybt Indtryk paa ham.

„Nei,“ mumlede han og udstrakte sine Arme, „nei, jeg kan aldrig opgive alt dette! Jeg vil leve med Blomsterne og med Solen; jeg er Maler og ikke andet end Maler.“

I dette Dieblit trængte en blød Sang hen til hans Øre; han skjælvede, kastede et Blik gjennem

Grenene i det Lysthus, hvor han sad, og fik Die paa Dolorès, der sad ved Vinduet og sang en Romance fra sin Hjemstavn.

Hun sang: „Hyrden sagde til Inès: Jeg har elsket Dig i syv Aar, Senora, og eengang har jeg villet sige Dig det.

„Lad nu din Faders Soldater komme og lægge mig i Lænker, kald paa Boddelen, at han paa Torturen kan martre mine Lemmer og bestil mig en Digt-kiste, thi jeg veed, at jeg har fortjent Doden.“

„Og Inès svarede: Det skal skee, som Du onster, men mine Arme skal være dine Lænker, mine Rys din Tortur og Brudesengen din Digt-kiste.“

„Ogsaa jeg elsker Dig, og for din Skyld forlader jeg min Faders Slot; jeg var rig, nu vil jeg være lykkelig; jeg var mægtig, nu vil jeg være elsket.“

„Bryd Dig ikke om, at min Pande er hvidere end din — Solen oppe paa Bjergene vil snart farve den brun; bryd Dig ikke om, at mine Hænder ere svage og smaa, Arbeidet vil styrke dem; men see mig ind i Hjertet, Sanchez, thi det er modigt og stærkt.“

Medens Dolorès sang disse Vers, foregik der en Ombæltning i den unge Malers Sjæl. Med begge Hænder greb han sig til Hjertet, som for at betvinge dets heftige Slag; hans Læber mumlede Dolorès's Navn, og hans Dine faldtes med Taarer. Da den unge Pige havde forladt Vinduet, stod han

længe ubevægelig, endelig løstede han Hovedet, som om han havde fattet sin Beslutning, gik op ad Trappen og aabnede sagte Døren.

Dolorès var ifærd med at dække Aftensbordet; ved Synet af sin Elsker udstodte hun et Glædeskrig og fastede sig i hans Arme. „Hvor Du blev længe borte!“ sagde hun; „jeg var lige ved at blive urolig.“

Gonzalès omfavnede hende uden at svare.

„Hvad fattes Dig?“ spurgte hun forskrækket og traadte et Skridt tilbage, „Du seer saa bleg ud.“

Han satte sig ned og drog hende hen paa sit Stjod. „Man har opdaget vort Tilflugtssted,“ sagde han.

„O min Gud!“

„Den Mand, der vilde dræbe mig i Brüksel, er her!“

„Perès! . . . Hvem har sagt Dig det?“

Gonzalès fortalte hende, hvad der var hændet ham og den Samtale, han havde hørt hos Malerihandleren. „Du seer,“ foiede han til, „at jeg maa opgive Malerkunsten eller Dig; Valget er gjort.“

Han lob hen til Staffeliets, hvorfra den hellige Cecilie saae ned paa ham. „Jeg er ikke længer Maler!“ raabte han; „Du har offret mig din Rang og din Ære, Dolorès, og jeg offerer Dig min Kunst.“

Han kyssede Maleriet. „Farvel, min Ære!“ sagde han, „farvel, mine Forhaabninger! Farvel, mine Dromme!“

Han sonderrev Maleriet og fastede det henad Gulvet.

3.

To Aar vare forløbne fra den Dag, da Gonzales var flygtet fra Harlem, og Perez forgjæves havde eftersøgt ham overalt. Sin Beslutning tro var han flygtet til den lille By Carigliano i Italien: Maleren Staub eksisterede ikke mere, men vel Kurbemageren Gonzales Cano.

Denne Metamorphose havde fuldstændig bragt Hertuginde af Alcanzozs Udsending paa Bilspor, men den havde været uheldsvanger for Gonzales.

Da han havde offret Malerkunsten for sin Elskede, havde han ikke ret sat sig ind i, hvilke grusomme Folger dette vilde medføre; det modsatte Offer vilde maaskee have været ham lettere. Tabet af Dolorès vilde uden Tvivl gaaet ham dybt til Hjertet, men det havde ikke tilintetgjort ham: hans Smerte vilde have faaet sit Udtryk gjennem hans Kunst, og den havde maaskee givet hans Geni Vinger istedenfor at tilintetgjøre det.

Naar han i tidligere Tider fængslede sin Elskedes Undigheder til Værredet, folte han først ret, hvor høit han elskede hende; jo mere smuk og himmelsk han malede hende, desto mere voksede hans Kjærlighed; han talte igjennem sin Penssel. Siden denne Krost manglede ham, forstod han ikke mere at udtrykke sine Følelser; Ordene forekom ham kolde, dem kunde alle Andre bruge, men det Sprog, han havde talt, tilhørte ham ikke længer.

Modt til at tie, kjolnedes hans Videnskab; fra det Dieblif, da han ikke mere stadig syblede med Dolores, frygtede han for at elske hende mindre, og denne Tanke oprørte ham. Han beskylbte sig selv for Utalemmelighed og Kulde og betragtede sig halvt som et Liig, hvori man forgjæves eftersporer Livet.

Jo mere han plagede sig selv paa den Maade, desto koldere blev han, og hans materielle Stilling forøgede endnu mere hans Lidelser. Han havde vant sig til at arbejde som en Kunstner, naar Lunet og Suspensionen var der, og dette Arbejde havde givet ham rigeligt Udbytte; men nu maatte han trælde, trælde uophørlig for at skaffe sig sit Udkomme fra den ene Dag til den anden. I sit Atelier havde han levet mellem Malerier, Vaaben og kostbare Stoffe, og lige fra sin Barndom havde han elsket Farverne og deres pragtfulde Glæds: nu folte han sit Die faaret af den Nogenhed, der omgav ham i hans nye Bolig, og det triste Syn af de kjedelige hvide Vægge meddelte sig til hele hans Væsen og gjorde ham selv trist og kjedelig.

Dolores mærkede det med en smertelig Overraskelse. For hende var Armoden ikke bitter, thi hendes Kjærlighed gjorde Alt, hvad hun kom i Berøring med, rigt og skjont; den gjorde hendes Hytte til et Feepalads, ikke fordi den var større end hendes Elfers, men den var udeelt. Hertil kom, at hendes Sjæl var ung og havde ikke tabt noget af sin første Friskhed,

medens de tunge Provelser havde gjort Gonzales gammel for Tiden. Da derfor Dolorès en Dag var gaaet ud for at bringe nogle Truentimmerarbejder til Grevinde Spani, der beboede en Villa tæt ved Carigliano, havde Gonzales sat sig udenfor sin Hytte. Siden han ikke malede mere, var det hans eneste Glæde, som Kunstner, at betragte Livet i Campagnen og at see paa de unge Neapolitanerinder, naar de vendte tilbage til Byen med deres Frugtkurve paa Hovedet eller knælede paa Gadehjørnerne foran et Billede af Madonna. Her gjenfandt han alt det, der fra den italienske Skole var gaaet over i hans Billede: det var et umaadeligt Maleri, der omfattede alle andre, og som han hele Timer kunde stirre paa og glemme sig selv.

Han havde allerede længe siddet hensunken i Beundring, da en let Haand holdt ham for Dinene; den unge Mand kjendte den og kysede den.

„Det er Dig, Dolorès!“

„Ja, det er mig, min Ven; men løst dit Hoved. Kan Du ikke see paa mine Dine, at jeg bringer Dig en glædelig Nyhed?“

„Hvilken?“

„Ja, Du maa vente lidt, jeg har lobet saa stærkt; lad mig trække Beiret og sætte mig ned hos Dig.“

Han gjorde Plads for hende og spurgte: „Hvad er der da paaferde, siden Du er saa glad?“

„Du veed, at jeg kommer lige fra Grevinde Spani,

og jeg har talt længe med hende. Hun har fortalt mig, at den unge Vige, der havde Opfigt med Kvindgjerningen i hendes Hus, er taget bort, og hun har foreslaaet mig, at overtage hendes Plads."

"Dig!" raabte Gonzalès. "Du vil tage Tjeneste hos Grevinden!"

"Ja, hvorfor ikke?"

"Glemmer Du, hvem Du er, Dolorès."

"Jeg er en Kurvemagerss Elskerinde."

Gonzalès trykkede hende til sit Bryst og sagde suffende: "Men det er jo det samme som at stille os ad."

"Troer Du da, at jeg ikke har tænkt paa det? Det var det Første, jeg sagde til Grevinden. "Ih, min Gud," svarede hun mig, "din Mand skriver jo en god Haand, det har jeg seet af hans Regninger. Greven trænger til en Skriver, og tager ham sagtens gjerne."

"Og hvad svarede Du?"

"Jeg tog imod det."

"Hvad tænker Du paa? vi To i Grevens Brod, og næsten hans Tjenere . . . nei, jeg kan aldrig overtale mig dertil."

"Siig ikke det, Gonzalès, Du tager imod det, naar jeg beder Dig derom. Hvorfor vil Du være mere stolt end jeg? Hvad gjør det, om Du er Kurvemageren Cano eller Skriver hos Grev Spani? Man maa ikke være utidig stolt, naar det gjælder Ens

Lykke. Bæggene i denne stakkels Hytte vil da ikke mere formørke dit Blik, thi vi komme til at boe i Parken i det smukke lille Hus, som vi saa ofte har seet paa med Misundelse, naar vi gik forbi det. Du kommer til at leve imellem Marmorfontainer, Malerier, Statuer, kort sagt, alt det, som Du elsker og som Du nu maa undvære. Tænk desuden paa, at vi sikkre os en Tilflugt, og at Greven vil beskytte os, hvis vi nogenjinde blive opdagede. Jeg besværger Dig, siig ikke nei."

Dolorès havde lagt sine Arme om hans Hals og saae paa ham med et bønligt Blik.

"Hvem kan nægte Dig Noget," sagde han, og Dagen efter vare de paa Veien til Villa Apiani. Det var første Gang Gonzalès betraadte den, og han var overrasket over dens Skjønhed og Rigdom. Ved Synet af de Fresker, der prydede Vestibulen, kom hans Hjerte til at banke, thi han havde i tre Aar ikke seet noget Maleri. De kom gennem flere Sale; endelig aabnedes en Dor, og de stod lige overfor Greven og hans Gemalinde. Hun præsenterede dem for ham. Gonzalès hilste, men i det samme faldt hans Dine paa et stort Maleri, der hang lige overfor ham.

"Correggio!" raabte han.

Dolorès blegnede.

"S er jo en Kjender, Signor Cano," sagde Greven, hvor har S lært at stjæle saa let imellem Mesternes Maneer?"

„Bed at see paa dem,“ svarede Gonzalès.

„Og hvor har J seet deres Malerier?“

„Hos Kunsthandlerne og i Museerne.“

Greben trængte ikke mere ind paa ham; han gjorde ham blot nogle Spørgsmaal, gav ham nogle Befalinger og opfordrede ham derpaa til at tage den Bolig i Besiddelse, som han havde anvist dem.

Men Synet af dette Maleri af Correggio havde gjort et dybt Indtryk paa ham. Originalen var saa beundringsværdig, at den berøvede Beskueren enhver Lust til at copiere den. Hans gamle Kjærlighed til Malerkunsten vaagnede paany og med dobbelt Styrke, fordi han saa længe havde været nødt til at bekjæmpe den. Det var som om hans brændende Phantasi trængte til at holde sig skadesløs for en saa lang Afholdenhed. Fra nu af, var der ikke længer Tale om No, Glæde eller Sovn. Han vilde kjæmpe imod disse Fristelser, men forgjæves; en sand Feber bemægtigede sig ham; Maleriet af Correggio var en Talisman, hvis Magt han ikke kunde beseire; han tænkte uophørligt paa det, og om Natten drømte han om det; han troede at høre hemmelige Stemmer, der raabte til ham: See, see! Naar Dolorès ved Daggrøn laa i sin bedste Sovn, reiste han sig tidt fra Leiets, sneg sig som en Forbryder langs med Willaens Mure, trøb ind gjennem et aabent Vindue, listede sig sagte hen til Salen, hvor Billedet hang, og blev staaende

foran det, saa længe til en eller anden Lyd i Huset tvang ham til at slygte.

Disse Besøg gjorde ham bestandig meer og meer exalteret; det vidste han og kunde dog ikke holde sig derfra. Alt dette virkede skadeligt paa hans Sundhed. Hver Dag formindskedes hans Kræfter, og Ondet greb meer og meer om sig; og dog havde Livet aldrig været ham saa kjær som nu: Alle elskede ham paa Villa Upani, Greven lod ham have sin Frihed, og hans Dag gik hen med at spadserere omkring imellem Laurbærtræerne, med at læse henne ved Cascaderne, eller med at opelske Blomster. Men selv denne Frihed var ham ingenlunde gavnlig og gav kun Sygdommen Næring. Grevens Læge havde forgjæves taget ham under Behandling, og intet Lægemiddel formaaede at faae Bugt med den Tæring, hvorfor han bukkede under.

Dolorès forsomte Intet for at udfinde Aarsagen til dette hemmelige Onde, men forgjæves. Hun var om og kjærlig mod den unge Pige, smilte bestandig til hende, men det var et uhyggeligt Smil, som forstener. Hun maatte opgive at faae ham til at betroe sig til hende, men hun satte sig for at lægge Mærke til alle hans Ord og Bevægelser, for paa den Maade at komme efter, hvad det var, han skjulte for hende.

En Nat syntes hun at høre en Støi og foer iveiret. Gonzales var der ikke. Forstrækket sprang hun ud af Sengen og løb ind i det tilstødende Bæ-

relse; men hun blev staaende som fastnaglet paa Tærskelen.

Foran en Bæg, som belystes af Maanen, stod Gonzales ligesom foran et udspændt Lærred, og hans Gestus antydede, at han var ifærd at male. Af og til traadte han et Par Skridt tilbage for at bedømme Virkningen af sit Maleri. Hans Ansigt straalende af Begeistring, og afbrudte Ord trængte sig frem fra hans Læber.

„Mod! Mod! Jeg har truffet din Hemmelighed, Correggio, jeg skal ogsaa finde din, Raphael! See blot! Der er det“ Han traadte nogle Skridt tilbage, en himmelsk Glæde afspeilede sig i hans Ansigt, og Hænderne foldede sig uvilkaarligt.

„Endelig, min Gud, endelig!“ mumlede han.

Han stod længe ubevægelig, derpaa løstede han Hovedet, som om han vaagnede af en Drom, gik igjen henimod Bæggen og gjorde en Gestus, som om han trak Gardinet for sit Maleri, og gik saa igjen ind i det andet Værelse.

Hvad Dolores her havde seet var hende meer end tilstrækkeligt, og hun besluttede at frelse ham for enhver Pris. Op ad Dagen gik hun ind til Grevinden, der netop talte med sin Læge. „Hvad vil Du, mit Barn?“ spurgte hun, „og hvorfor seer Du saa bekymret ud?“

„Signora,“ svarede Dolores, „jeg vil betro Eder en Hemmelighed.“

Lægen vilde fjerne sig.

„Nei, bliv, Signor Juliano,“ vedblev hun, „J maa gjerne være tilstede.“

Med nedslagne Dine og halvkvalt Stemme betroede hun nu Grevinden sin Kjærlighed til Gonzales, hvorledes han for hendes Skyld havde opgivet sin Kunst, og hvorledes denne Beslutning langsomt bragte ham Doden. Da hun var færdig, foldede hun sine Hænder og hvistede med Taarer i Dinene: „Hav Medlidenhed med mig, og frels ham. Hos Eder, vil man ikke vove paa, at øve Vold imod ham. Skjul os her, og jeg skal tjene Eder som en Slavinde, og Gonzales vil bedække Eders Vægge med Mesterværker.“

Dolorès var sunken ned for Grevindens Fodder. Skjælbende af Overraskelse og Bevægelse vilde denne løfte hende op, men den unge Pige blev liggende fortvivlet paa Knæ og gjentog: „Siig ikke nei! o, siig ikke nei!“

„Hvem kan nægte Dig Noget, stakkels Barn!“ sagde Grevinden. „Vær rolig, Gonzales skal igjen tage fat paa sit Arbeide, og J skal Begge her finde en sikker Tilflugt; men for Guds Skyld reis Dig.“

„Nei, nei!“ raabte den unge Pige og bedækkede Grevindens Haand med sine Kys; „lad mig knæle og takke Eder, Signora, men gjentag for mig, at Gonzales igjen kan male, thi det er hans Liv. J seer selv, at siden han opgav sin Kunst, bliver han hver Dag

mere bleg og svag . . . og hvis jeg mistede ham . . . o, hvis jeg mistede ham!"

„Frygt ikke derfor, mit Barn, vi skal nok frelse ham; ikke sandt, Doktor? vi skal nok frelse ham.“

Lægen nikkede bekræftende, men det var tydeligt, at det kostede ham Overvindelse.

Dolorès mærkede det, og reiste sig bleg som et Siig. „Han er forloren!“ udbrod hun.

„Det har jeg ikke sagt,“ svarede Lægen forlegen.

„Han er forloren,“ gjentog Dolorès, „Ederes Loven har sagt mig det. Skjul ikke Sandheden for mig! det er længe siden, I har seet til ham, altsaa har I opgivet ham! O, min Gud! er der da intet Haab? men det er umuligt! i de sidste Dage har han netop talt, smilt og befundet sig bedre.“

Lægen saae ned for sig og svarede ikke. „O,“ vedblev hun, „nu forstaaer jeg det Hele! Man siger, at der er Sygdomme, hvori man synes at være rask, netop naar Alt er forbi . . . er det sandt?“

„Det er sandt.“

Den unge Pige kastede sig igjen paa Knæ og bred Hænderne; derpaa vedblev hun, som om hun vilde kjæmpe mod sin Fortvivlelse: „Men nu kjender I jo Uarsagen til hans Sygdom, Signor Juliano, I er en dygtig Mand, og I vil helbrede ham! . . . Siig dog, at han kan helbredes!“

„Det er forsilde!“

Dolorès udstødte et Skrig. I samme Dieblit

aabnedes Døren til Sideværelset, og Gonzalès stod for dem med et feberagtigt brændende Blik.

„For silde!“ gjentog han, „faa bring mig mine Pensler! Mine Pensler!“

„Det er mig, der har dræbt Dig!“ sagde Dolorès og kastede sig i hans Arme.

„Mine Pensler, inden jeg døer!“ gjentog Gonzalès forvildet. „Jeg har i dette Dieblisk seet Correggio . . . der henne! tætbød hans Maleri! han har talt til mig . . . ogsaa jeg er Maler.“

Han gik et Par Skridt fremad, som om han vilde hen til Maleriet, men han vaklede, støttede sig til Væggen og var bekvimet. Man bragte ham ind i sit Værelse, hvor han snart kom til sig selv; strax efter fik han et heftigt Feberanfald. Han forlangte, at man skulde bringe ham hans Malerredskaber, Lærred, Pensler og Palet, og han rørte ved det Altsammen med en barnagtig Glæde. Da Staffeliets blev bragt hen til ham, rejste han sig op i Sengen, bad Dolorès om at stille sig i nogle Skridts Afstand og gav sig til at male. Det var som om en overnaturlig Magt beherskede ham, og som om han lystrede den blindt uden Bevidsthed om, hvad han gjorde. Hans Haand var sikker og fast, og Lærredet fik ligesom Liv under hans Hænder. Greven og Juliano, der stod noget bagved ham, kunde af og til ikke tilbageholde et beundrende Udbrud, men Gonzalès

horte ikke paa dem. Med funklende Dine vedblev han at male, idet han nymmede Melodier fra sin Barndom, som han længe havde glemt, og som nu vaagnede igjen hos ham som ved et Mirakel.

Midt imellem disse Sange trængte ogsaa Dolores's Yndlingsromance til deres Dren:

„Ogsaa jeg elsker Dig, og for din Skyld forlader jeg Grebens Slot. Jeg var rig, nu vil jeg være lykkelig; jeg var mægtig, nu vil jeg være elsket.

„Bryd Dig ikke om, at min Pande er hvidere end din, Solen oppe paa Bjergene vil snart farve den bruen; bryd Dig ikke om, at mine Hænder ere svage og smaa, Arbeidet vil styrke dem; men see ind i mit Hjerte, Sanchez, thi mit Hjerte er modigt og stærkt.“

De første Vers mumlede han som en Døende, men Erindringerne vaagnede, og hans Stemme blev stærkere og stærkere.

„Det sang Dolores i Harlem den Dag, da jeg lovede, at jeg ikke vilde male mere.“

Hans Døe faldt paa Bænklen, som han holdt i Haanden, og han udbrod heftigt:

„Jeg har ikke holdt mit Bøfte, jeg Ulykkelige! Perez kommer . . . han gjenkjender os . . . bort, bort . . .“

Han gjorde en Bevægelse, som om han vilde flgte; men Greben og Juliano holdt ham tilbage.

„Der er de!“ raabte han; „Dolorès, skjul mit Maleri sønderriv det, sønderriv!“

Han greb efter sit Maleri; men næppe havde hans Haand rørt det, førend den stivnet sank ned paa Leiets; han faldt tilbage med et Suk, og hans Dine luffedes for bestandig.

Emile Souvestre.

Oprindelsen til adskillige Ord og Talemaader i det daglige Liv.

I Sproget have visse Ord, Bendinger og Udtryk vedligeholdt sig i daglig Brug, efter at den Begivenhed, som de skyldte deres Oprindelse, eller den egenlige Betydning, til hvilken de knytte sig, ere forsvundne af Menneskenes Sukommelse. Enhver bruger dem, de blande sig i enhver Underholdning, man møder dem i enhver Vy. Men hvor mange af dem, der bruge dem, kjende deres Mening og Historie? Vi ville her omtale nogle af de hyppigst forekommende uden i nogen Maade at indlade os paa nogen videnskabelig Anordning af Stoffet, idet vi meget mere lade Tilfældigheden raade og tage for, hvad der først falder os ind.

Panik, panisk Skræk: afledes af Pan, Hyrernes Gud i den græske Mythologie. Hans monstrose Skikkelse (han havde Horn, en krum Næse,

spidse Øren, haaret Legeme, Gedehale og Bukkefødder) i Forening med en frygtelig Stemme, indgjød ofte Hyrderne, Skovhuggerne og Vandringsmændene, der hørte ham bruse frem i de ensomme Skove, en pludselig, men ugrundet Skræk, og derfor pleier man endnu den Dag i Dag ofte at kalde „enhver uforklarlig Skræk, der pludselig kommer over et Menneske og driver ham paa iilsom Flugt“, en panisk.

Sykophant, Snyltegjæst, Smigrer: betyder egentlig en „Efterviser af Figner“ og daterer sig fra den tidligste Tid i den græske Historie. Under en Finantsnod blev der nemlig lagt Told paa Figner, hvorved mange saae sig foranledigede til at skjule deres Forraad paa disse Frugter. Men da der blev udsat en Belønning for Opdagelsen af dette Bedrag, saa var der Angivere nok tilfals, der udspionerede deres Medborgeres Forraad og efterviste det for Øvrigheden. Disse kaldte man derfor Sykophanter, og deres Navn har vedligeholdt sig til Betegnelse af den ovenfor nævnte foragtelige Klasse Mennesker.

Candidat, kaldes egentlig en Mand, der viser sig i „Hvidt“, og har Hensyn til den Skik i den romerske Republik, at Enhver, der søgte et offentligt Embede, traadte frem paa Forum i hvid Toga, forat hans Medborgere i ham strax kunde erkjende „Candidaten“. Den hvide Toga er forlængst forsvunden, men Ordet „Candidat“ har vedligeholdt sig som Betegnelse for Enhver, der efter eller uden bestaaet Prove

søger et Embede, en Bestilling, et Valg o. s. v. En Afledning af Ordet Candidat er atter „Candidatur“, der da betegner en Candidates Stand, hans Udsigt til eller Haab om at erholde et Embede.

Utsige noget sub rosa, som j. Ex. Goethe har det:

Ven'ge beichten gern in Prosa,
Doch vertraun wir oft sub rosa
In der Muse stillein Hain.

Rosen blev af Kjærlighedsguden (Cupido) helliget Taushedens Gud; derfor var i Oldtiden Rosen et Billede paa Hemmeligheden. Det var af den Marsag Skik ved festlige Maaltider at anbringe en Rose over Tallet til Tegn paa, at alt, hvad der blev sagt ved samme, skulde holdes helligt. Paa denne Maade skete det, at Udtrykket: „under Rosen“ (sub rosa) kom i Brug.

Aprilsnarre, at narre En April. Denne Skik, som enhver kjender, er af meget hoi Alder og findes hos næsten alle Folk i den ene eller anden Skikkelse. I England og Tyskland er den ganske som hos os. I Frankrig kalder man Aprilsnarrene „Aprilsfisk“ (poissons d'Avril); i Portugal er den denne Skik helligede Dag Søndag og Mandag for Usteonsdag, og selv Hinduerne amufere sig paa lignende Maade den 31te Marts. Dog er Oprindelsen til denne Skik i hvert Fald en christelig, en symbolisk Fremstilling af den spottende Frem- og Tilbagefenden af Christus fra

Hannas til Raiphas, fra Pilatus til Herodes. Muligt, at ogsaa en ganske naturlig Grund kan have medvirket hertil, nemlig det lunefulde Aprilveir, der jo allerede har sendt saa mangen, der gik ud med Solskin, hjem igjen med Regn og Sne.

Palads. Dette Navn, der nu betegner enhver fyrstelig eller fornem Bygning, fører os tilbage til Roms syv Høie. Der, ved Tiberen, hed en af disse syv Høie: „Collis palatinus“, og selve Høien var saaledes kaldt efter Pales, en Gyrddeguddom, hvis Fest blev feiret hvert Aar den 21de April, Roms Fødselsdag. Paa denne Høi, den palatiniske, som i sit Navn bevarede de første Spor af Roms paafølgende Storhed, byggede i senere Tid Keiser August sin Bolig, og Tiberius fulgte hans Exempel. Under Nero maatte paa hans Befaling alle Privathuse paa den palatiniske Høi nedrives, for at gjøre Plads for hans keiserlige Residens, det gyldne Hus, som fra nu af efter Stedet, hvor det stod, blev kaldet Palatium og saaledes blev Forbilledet for alle følgende Kongers og Keisers Paladser i Europa.

Som en lille Efterlæt medtage vi et Par saa at sige Husholdningsgjenstande, som have det Sted at takke for deres Navne, fra hvilket de først ere komne til os, nemlig: Calico, det bekjendte Bomuldstoi, fra Calicut, en Stad i Ostindien, den første Havn, som europæiske Skibe besøgte 1498, og det første Sted, hvor saadanne Varer forfærdigedes; Damask fra

Damaskus i Syrien; Muslin fra Mosul i det asiatiske Tyrki; Tobak fra Tabago, en Ø i Havbugten ved Panama; Kaffe fra Kaffa, et Bjerglandskab i Abyssiinien, Kaffe træets første Hjem; Corduan, det fine Læder, fra Cordova i Spanien; Sherry, den herlige spanske Vin, fra Xeres, og Portviin fra Portugal.

De tre Roser.

Ved Gds. kgl. Hoih. Prindsesse Thyras Formæling.

Der voxed tre Roser i Dannerkongens Gaard
 Med Blade som Silke, med Duun som Snug i Vaar;
 Den hvide blev i Bretland saa tyndt plantet om,
 Den gule under Kronen i Czarens Rige kom,
 Men alle Tre de stamme fra Danmarks Helligdom!

Den røde blev tilbage. En Kongesøn saa prud
 Nu valgte ogsaa hende til Hjertenskjer og Brud;
 I Østerrigets Lande det fagre Rosensbud
 Bestjærmes og bevares mod Storm saavel som Slud,
 Thi hun er saa ung og saa tynd seer hun ud!

Gud signe de tre Roser fra Dannerkongens Gaard
 Med Blade som Silke, med Duun som Snug i Vaar!
 Den hvide og den gule til sjelden Hoihed kom,
 Den røde bringe Lykke, hvor Thronen styrted om!
 Ja! alle tre de stamme fra Danmarks Helligdom!

D. C. Lund.

Kagekonens Juul.

Paa den alfare Vei sad det gamle Skind.
 Omkring hende hvirvlede Vinden
 Sucefnuggene i hendes Dine ind,
 Og det føg hende koldt om Rinden.

Hendes fattige Dijs var det Julebord,
 Hvorved hun sad saa alene;
 Hendes Juletræ var en Poppel stor
 Med sine bladlose Grene —

En Poppel, hvis Julelys tændtes nat
 Af Gaslygten fra det Fjerne;
 Men ovenover i Mulm og Nat
 Sang Julens skinnende Stjerne.

Christopher Boed.

Stjernen.

En Fortælling

af

Hilda Aagaard.

Stjondt en af de ringeste Tjenere og næsten et Barn endnu, kom han hver Juleaften til Juletræet paa Slottet. Det havde i mange Aar været hans største Glæde. Han fik Foræringer, han, ligesaavel som Alle, uden at han eller nogen anden af de Tilstedeværende hele Aaret rundt eller selve denne Aften ydede noget til Gjengjæld. Altid havde han folt sig saa glad og taknemmelig over det, som blev ham tildeelt, han havde aldrig troet det muligt, at han skulde kunne begjære eller onske Andet. — Det var igjen Juleaften, Træet straalede i al sin Pragt og Herlighed, Tjeneren traadte ind og glædede sig med alle de andre Glæde. Pludselig saaer han Die paa en Stjerne oppe i Toppen af Træet, og det var som om den reent fortryllede ham; han kunde ikke vende sit Blik fra den; Gaverne bleve uddeelte, han tog imod sin som i Drømme, med Blikket fæstet paa

Stjernen, og ændse dem næppe; hele hans Sjæls Ultraa var at eie Stjernen. De mest fortvivlede Ideer brusede igjennem ham, ja han tænkte endogsaa paa selv at bemægtige sig den! Det er ikke til at beskrive, hvad han i sin forunderlige Tilstand tænkte sig. Pludselig faldt en Tanke ham ind: at gaae til Kongen (Kongen uddeelte altid selv Gaverne), at gaae til ham og bede ham om den; det var en driftig Tanke. Han havde nok før hørt Nogen af de Andre bede om en eller anden bestemt Ting og havde ogsaa undertiden seet, at det var blevet dem tilstaaet, men det havde været dem, som stode Kongen langt nærmere end han, og desuden vidste han meget godt, at Stjernen slet ikke var bestemt til at gives bort. Han stjød Tanken bort fra sig som formastelig og umulig, men han kunde tilsidst ikke udholde det længer; der maatte komme hvad der vilde, ja, om han end skulde for Fremtiden udelukkes fra at komme med til Juletræ for denne sin ubeskedne Begjærings Skyld — Stjernen maatte han have. Saa tog han da Mod til sig, knælede ned for Kongen, som han engang havde seet en af Hofmændene gjøre, og bad af hele sin Sjæl om Stjernen. Han turde næsten ikke see op, han ventede at blive viist bort for denne sin Begjærligheds Skyld, men hvor forundret, hvor henrykt blev han ikke, da han fornam Kongens Haand paa sit Hoved og hørte ham svare, da han ivrigt bad om at maatte give Alt, hvad han tidligere havde modtaget for

Stjernen, at den var hans, men paa den Betingelse: han skulde først holde den i sin Haand og sammenligne den med hvad der allerede var hans. Han tog ham da ved Haanden, den kjærlige og milde Konge, idet han tog Stjernen og rakte ham den med et Smil, men hvor forunderligt! idet han holdt den i sin Haand, var Fortryllesen forbi. Hvor var det, som havde draget hans Sjæl til sig? han saae paa sine Gaver, som han hidtil slet ikke havde ændset, hvor vare de dog skjøne! Det var just Utsammen Noget, han trængte til og længe havde ønsket, Noget, han vilde savne, og som han bestandig kunde have Glæde af, og under alt dette solte han Kongens Dine hvile paa sig med usigelig Kjærlighed og Deeltagelse. Han greb hans Haand, knælede igjen for ham, takkede og velsignede ham for hans store Omhu og Kjærlighed til sig, bad ham tage Stjernen tilbage og forglemme hans Ufornuft og hans Mangel paa Taknemmelighed. Kongen loftede ham op og sagde, at han kunde forlade sig paa, at han altid skulde vide at give ham hvad der glædede og gavnede ham mest, og at han altid havde været og vilde vedblive at være hans inderlig kjære Varn. Siden den Tid var han til mange Juletræer, men aldrig bad han mere om nogen bestemt Ting, men var opfyldt af Tak og Glæde over hvad den store, vise og kjærlige Konge Aar efter Aar tildeelte ham.

Literatur og Kunst.

Vor originale Skjønsliteratur synes at have havt ualmindelig Grøde til denne Juul, — og heldigviis ikke alene reent kvantitativt. Det er ikke længer udelukkende Damesnovellen og dens kjød- og blodløse Vandsbeslægtede af mandlig Oprindelse, der florere. De senere Aaringers Oversættelses-Oversømmelser har gjort deres Gavn; Dæmningerne, som holdt os i chinesisk Indespærring, ere blevne underminerede, vore Forfattere have lært, hvorledes man tænker, hører og skriver i den øvrige kultiverede Verden, og de ere blevne befrugtede af hvad de have lært. Der er ved denne Juul Livstegn i vor Literatur. Det tør man sige, naar der foreligger Arbejder som Holger Drachmanns Novellesamling „Paa Sømands Tro og Love“, S. Schandorphs større Fortælling „Uden Midtpunkt“, et saa interessant Arbejde som „Nutidsbilleder af Forfatteren til „Jason med det gyldne Skind“ samt ved Siden deraf Løfter af en saa glædelig Betskaffenhed som dem, man kan finde i Fortællingen „En Idealist“. Der er i alle disse Arbejder ikke alene rige, friske og betydelige Gvner; der er selvstændige og modne Tilknætningspunkter til moderne Literaturbevægelser i de store Lande. De paagjældende Forfattere har paa ingen Maade

opgivet deres Originalitet eller deres nationale Eiendommelighed — i Schandorphs Fortælling er Hovedfiguren endogsaa en saa dansk Dyrpe som muligt — men de har samtidig med, at de hver for sig gaaer i Alben med egne Ideer og eget Syn paa Sagen, tillige rangeret sig ind i de sluttede Rækker fra idag og igaar, der marchere fremad med Captainer foran som Zola og Daudet. De hører ikke 1860 eller 1870 til, men 1878. Det er en Stund siden vore Forfattere saaledes have været med i Avantgarden, og man tør vel derfor ogsaa, trods alt hvad der end kan være at indvende, være forholdsvis tilfreds med denne Nuus Produktion. — Vi vil senere faae Leilighed til at dvæle udførligere ved disse Arbejder; men vi have idag kun villet henlede Opmærksomheden paa deres Eksistens, og vi have stillet dem i Spidsen, fordi det jo i Literaturen gaaer som i Familien: at man altid interesserer sig mest for de yngste Børn. De har maastee Unoder, men Erfaringen skal jo lære, paastaar man, at de artige Drengene kun sjældent bliver de dygtigste Mennesker.

Vore ældre Forfattere ere imidlertid ogsaa repræsenterede. H. F. Ewald har skrevet en smuk større Fortælling „Bianca“, et Slags Pendant til hans „Agathe“, der upaatvibelig vil finde talrige Venner mellem Forfatterens store Læsekreds; Wilhelm Bergsø har udsendt en interessant og med stor Virtuositet skreven Fortælling „Hvem var han“, som maastee endogsaa hører til den talentfulde Forfatters bedste; Carl Andersen har leveret et smukt og tiltalende Digt: Masjudith, der er ligesaa farverigt som klangfuldt, og Ernst v. der Rede — der med Hensyn til literair Position sagtens naturligt regnes til de ældre — har skrevet en dramatisk Skizze „Archilochos“, fuld af formfjønne Vers og stemningsrig Lyrik. Som noget-Fænomenalt fortjener det at bemærkes, at en pseudonym Forfatter (Filadelfos) i det Herrens Aar 1878 har havt det Mod at udgive et fortællende

Digt „Den evige Strid“ paa flere hundrede Sider virkelige og veritable Hexametre. Et saadant Mod fortjener, at Bogen bliver læst og, det tør vi forsikre, Modet hos Læseren vil da paa mange Punkter blive rigeligt belønnet.

Racharias Nielsen hører aabenbart til de talentfulde Forfattere af Bondefortællinger. Han er maaskee endogsaa imellem dem, der fortæller sundest og troværdigst. Noget realistisk Billede af Virkeligheden vil man ikke finde i hans Bøger, men det er, idetmindste af og til, naturlige Mennesker, som optræde i dem. Desuden er Moralen altid god for den Kredts af Læsere paa Landet, for hvilken de nærmest maae antages at være bestemte. Saaledes i „Fremad“, den ene af de to Landsbhistorier, som til Tullen foreligger fra hans Haand. En ung Bonde sætter Hjemmet og Familien tilside for at fremme sine ærgjerrige Planer om at spille en Rolle i det offentlige Liv. Han bliver da ogsaa Medlem af Rigsdagen, men kun for at indsee, at han maa søge den virkelige Lykke i Hjemmet og ikke her. Den Slags Sandheder kan muligviis ogsaa Andre end den unge Bonde i Fr. Nielsens Fortælling have godt af at tage under lidt nærmere Overveielse. Blandt Arbeider, der fortjene at kendes, fremhæve vi ogsaa „Tænkt og spst“, af Fru Hilda Aagaard. Hun flutter sig til den lille Phalarx af gode Psalmedigtere, og er der end hos hende ikke saamegen Spihed som hos Ringo, ikke saamegen Dyd som hos A. E. Boye, saa er der dog Sandhed og Natur. Man troer paa hende, man giver sig hen til hende, og den velgjørende Virkning paa Sindet udebliver ikke.

— Den historiske Roman staaer for Dieblirket høit i Publikums Bevaagenhed, og de sidste Aar har i Oversættelse bragt os mange Exemplarer af Arten. Ogsaa til denne Snul foreligger der et Par Stykker, en Fortælling fra Tredivaarskrigen Tid „Georg Senatsch“ af Schweizeren „Konrad

Ferdinand Meyer, samt en Roman, der spiller i Ostindien, „Albar“ af den hollandske Forfatter van Limburg Brouwer. Georg Zenatsch er en ganske eiendommelig Figur fra det lille Kanton Graubündens Frihedskamp, som Forfatteren, pienshyllig paavirket af franske Mønstre, har skildret med Energi og Evne til at vække Læsernes Interesse. — Albar, den anden Romans Helt, det hindostanske Mongoltriges store Hersker i Slutningen af det sextende Aarhundrede, er bekendt nok. Han staaer i Fortællingen som den religiøse Tolerances sympatetiske Repræsentant, ligesom Bogens lærde Forfatter i det Hele taget væsentlig har havt den Hensigt med sit Arbejde at tale Fordragelighedens Sag. Store Partier af Fortællingen bestaae udelukkende af Discussioner om Religions-spørgsmaal. For Mange vil de være det Interessanteste ved Bogen. Dens østerlandske Colorit og det hele eiendommelige Sceneri vil dog aabenbart ogsaa pære i Stand til at fængsle adskillige andre Læsere.

En udbredt Læsefreds har aabenbart Svenskeren Starbæcks Romaner, af hvilke nu en ny foreligger i Oversættelse: „Kong Karls Testamente“. Slægtskabet med Ingemann er i den ikke mindre stærkt udpræget end i dens Forgjængere, dens Duft af middelalderlig Romantik maastee endogsaa sundere og mere tiltalende. Den afflutter Rækken, i hvilken den ridderlige Nils Sture spiller Hovedrollen. Han har i denne Roman ved Siden af sig faaet en ikke mindre sympatetisk Personlighed, den senere saa historisk kendte Sten Sture.

Forfatterne, som de senere Aars Oversættelsesperiode har introduceret og bragt i Gunst hos vor Læseverden, ere ogsaa talrigt repræsenterede med Nyheder til denne Juul. Nye Arbejder af Spielhagen, Heyse, Daudet, Bret Harte, Jules Verne og Mark Twain kappes om Publikums Bevaagenhed. Men om en Concurrence bliver der dog ikke Tale. De faa udmærket godt forliges ved Siden af

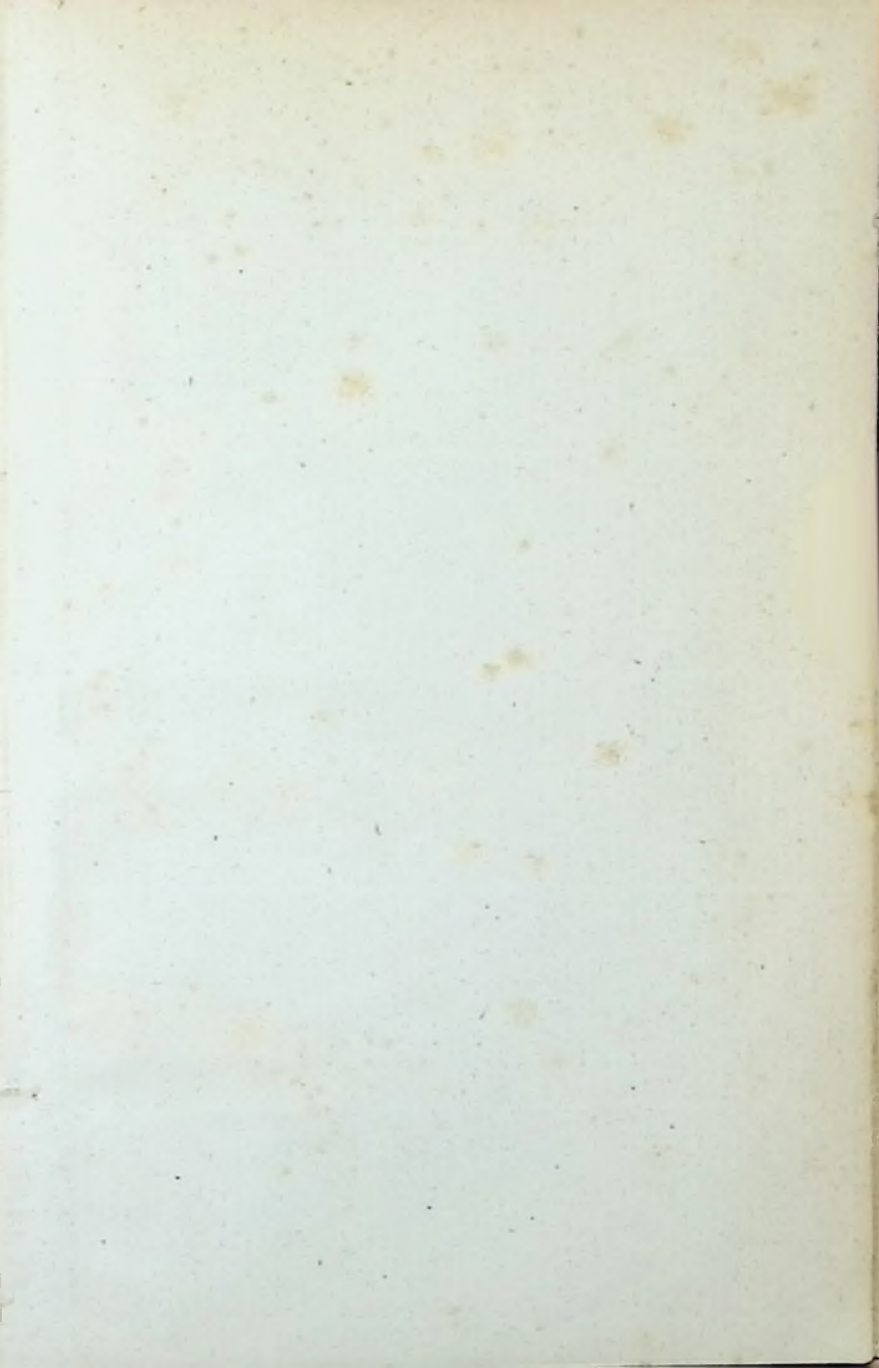
hinanden; de ere dertil mere end tilstrækkeligt forskjellige. Vil man lee over Verden og Menneskene, kan man tage Mark Twains „Naive Rejsende“ i Haanden med absolut Tryghed for virkelig ved Pæsningen at hensesættes i den forpustede oplivende Stemning; vil man spændes af en Række fantastiske Billeder, det ene mere effektfuldt end det andet, lader man Jules Verne føre sig til „Det sorte Indien“, hvorved forstaaes Englands Stenkulsgruber med deres eienommelige underjordiske Arbejderliv; er man træt af Tilstande og Forhold i den gamle Verden, kan Bret Harte i sine „Nye Fortællinger“ paatage sig Førerens Rolle i Californien med Sikkerhed for, at hans Klienter ikke vil kjede sig i hans Selskab, og vil man sværme og drømme, længes, lide og juble med beslægtede Sjæle, saa kan man vansteligst komme til at gjøre det paa nogen behageligere og mere underholdende Maade end ved at sætte sig hen i Sophahjørnet med det nysudkomne andet Bind af Heyfess „Nye Noveller“. Man finder i det nogle af Digterens skjønneste Smaaforetællinger, Novelleperler som „Eccellenzens Datter“ og den her fra Maanedsskriftet velbetjendte ægte heyfesske Fortælling „Min Datter Fru Marchesaen“. — Spielhagen er denengang mod Sædvane ikke repræsenteret ved nogen stor social Roman, men ved to mindre Fortællinger „Landsbykoketten“ og „Mosa fra Gaarden“, der nærmest ligne Forfatterens tidligere oversatte Arbeide „Skelettet i Puset“, Daudet ved en Fortælling „Det lille Pus“, der har det store Fortrin, at den ikke alene kan finde Læsere og Venner hos Daudets sædvanlige Publikum, men ogsaa hos Børnene eller rettere den modnere Ungdom. Den er derhos elegant udstyret og indeholder ikke mindre end henved et halvhundrede smukke Illustrationer. Mellem Oversættelseslitteraturens sidste Nyheder fortjener endvidere at fremhæves en fin og sympathetisk lille Bog „Egteskabslykke“ af den russiske Novellist Leo

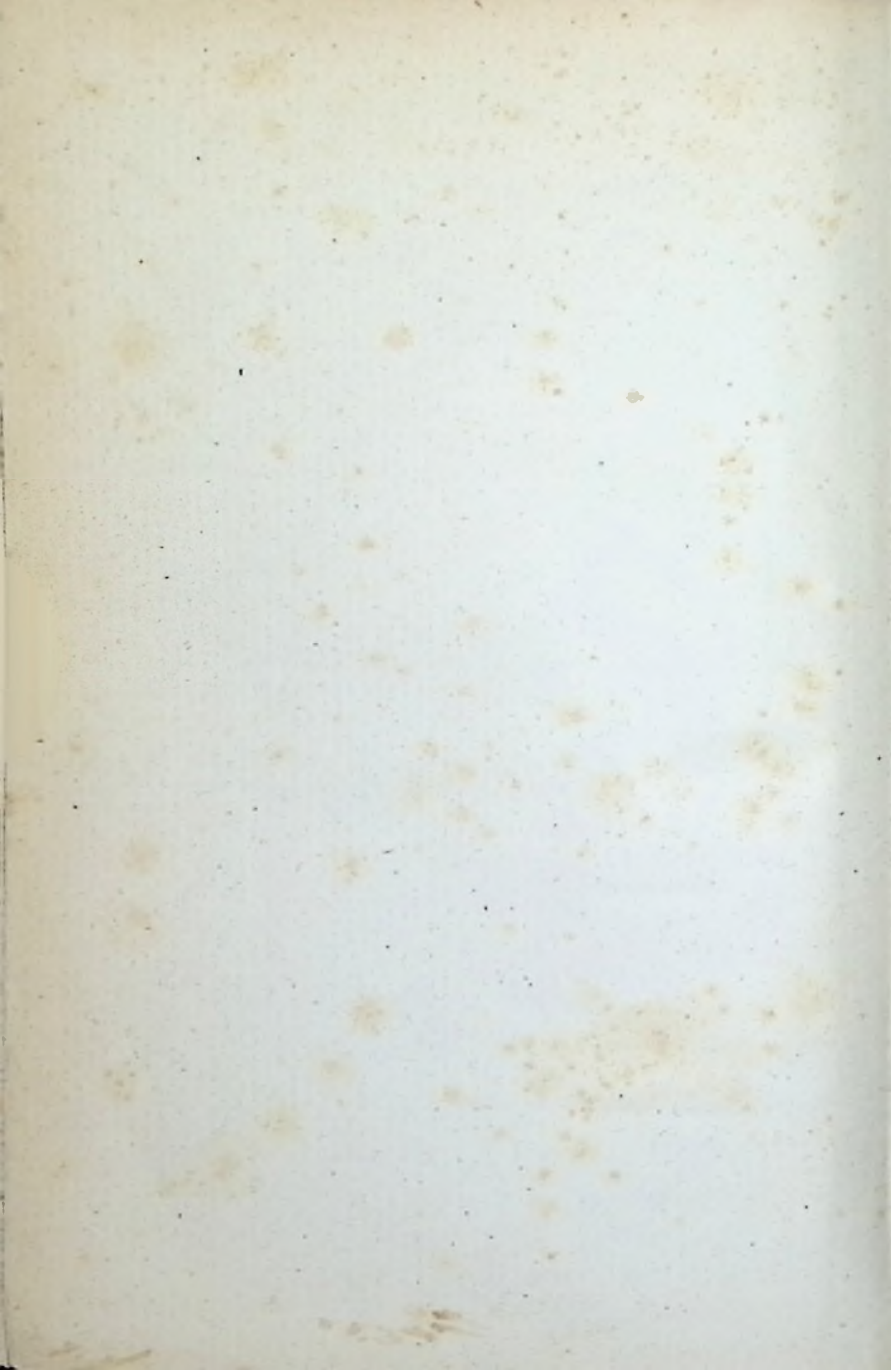
Tolkston; desuden er der udkommet et Bind med to temmelig excentriste Fortællinger („Et løftet Slør“ og „Broder Jakob“) af den interessante engelske Romanforfatter George Elliot samt en historisk Novelle af Vilhelm Jensen „Karin af Sverig“.

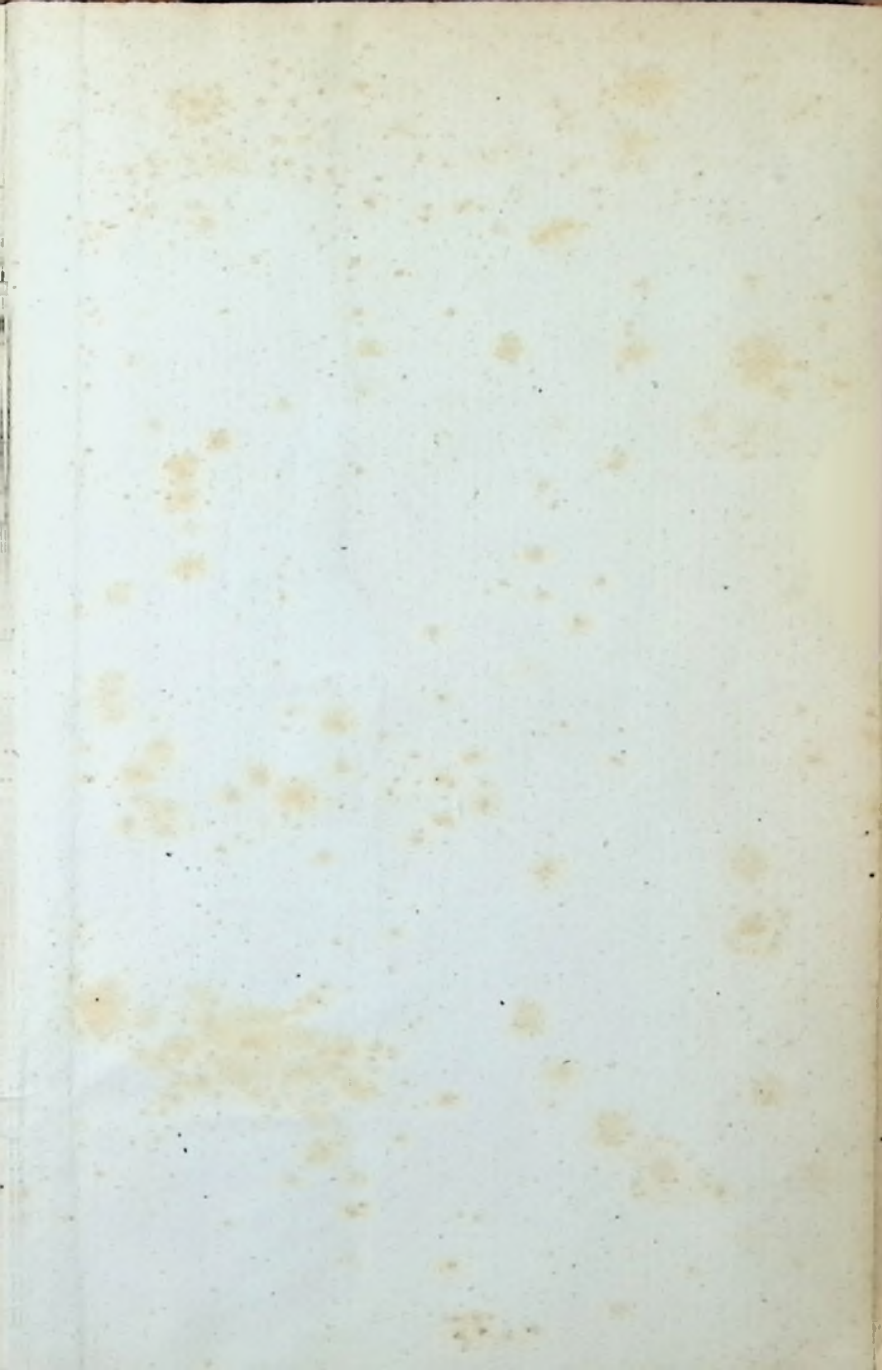
„Kalulu, Prinds, Konge og Slave“ af P. M. Stanley er en Bog, som ganske sikkert snart vil høre til de allermest populære. Den store Opdagelsesreisende har for en Stund lagt den detaillerede, videnskabelige Reisebeskrivelse paa Hylden og skreven for de Mange, der forsaavidt altid er det talnemmeligste Publikum. Han har skrevet en Fortælling, nærmest af Robinsonarten og for den Læsekreds, som man pleier at kalde den modnere Ungdom, men en af de Fortællinger, som har den lykkelige Skjæbne: at finde Læsere ogsaa udenfor den Kreds, til hvilken Forfatteren nærmest har villet henvende sig. Der er aabenbart Adskillige, ogsaa af mere udviklede Læsere, som trods det interessante Emne ikke ret har Mod, maaskee undertiden heller ikke Tid, til at give sig i Kast med Forfatterens udførligere Reisetildringer fra Mellemafrika. De vil ved Læsningen af Kalulu paa den behageligste Maade faae deres Biden forøget, samtidig med at de underholdes af en livlig fortalt og paa mange Steder fængslende Fortælling. Thi Stanley har, som han selv siger, i sin Egenstaa af Rejsende ikke villet vove sig ind paa noget Usandsynligt. Alt, hvad der findes i Bogen er muligt, og en stor Del af Indholdet udgjøres endogsaa af Tildragelser, til hvilke han selv har været Vidne, eller som ere komne til hans Kundskab. Laudene ere fremstillede med en Trofast, som i Almindelighed kun tilhører virkelige geografiske Værker, og der er ingen Frihed taget med Hensyn til Sæder og Skikke eller den sande Ethnologi i det store Land Umta, eller med Hensyn til Mellemafrikas Geografi og Livsforholdene i disse fjerne Egne. Man kan da gjennem Fortællingens Ramme

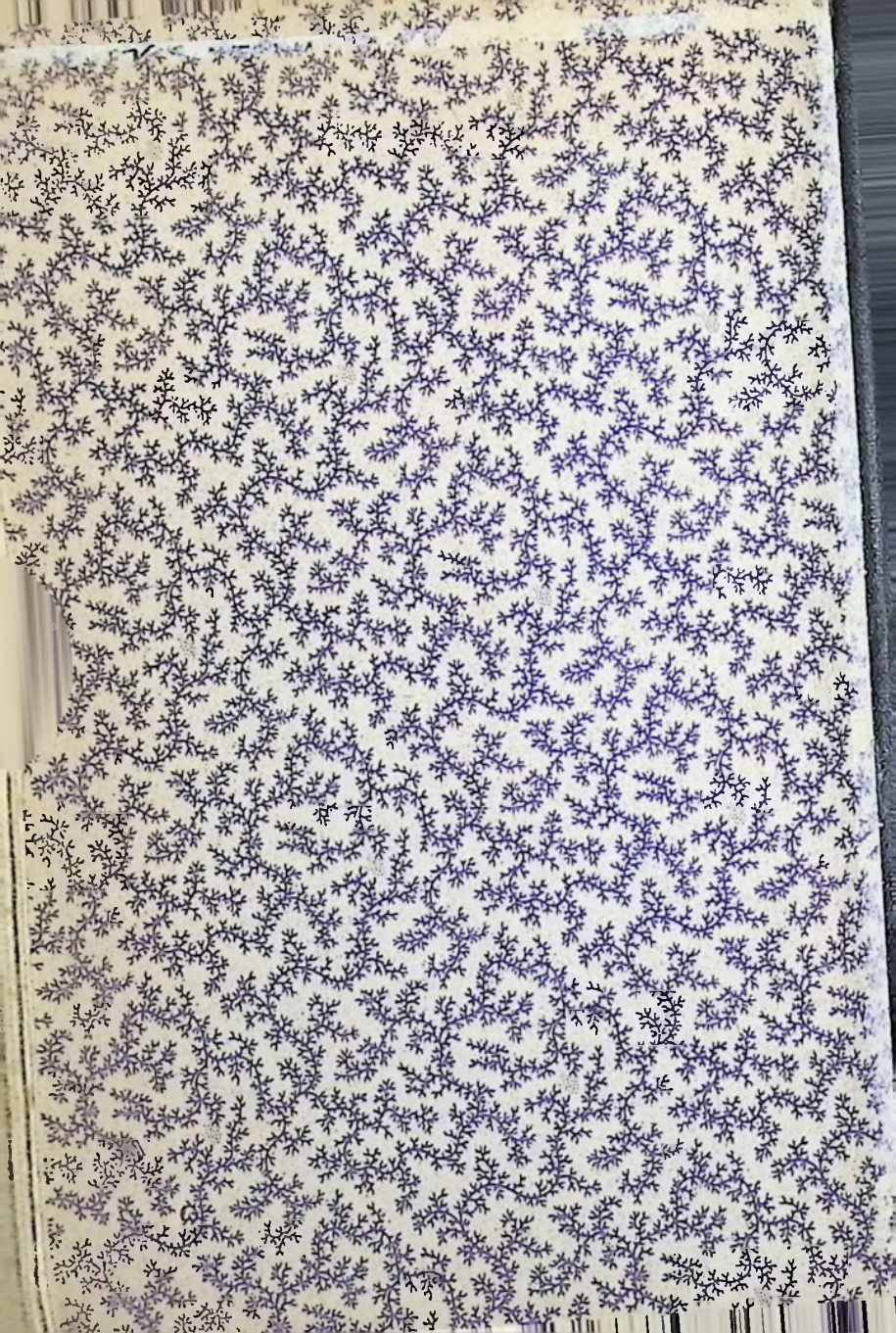
virkelig danne sig en Forestilling om denne hele nye Verden med dens vrimlende Mængde af Eiendommeligheder. Det er unægtelig sjelden, at Forfatterne har et saa taknemmeligt Sceneri, hvori de kan anbringe deres Figurer. Ganste naturligt er da ogsaa i Stanleys Bog Sceneriet blevet det Vigtigste, i ethvert Tilfælde det Interessanteste for Læsere i Almindelighed. Den specielle Kreds, til hvilken Bogen henvender sig, vil dog upaatvivlelig ogsaa med levende Deeltagelse lade sin Fantasi følge Bogens Helte, den unge Araber Selim og hans sorte Ven, Negerprindsen Kalulu, den stærke Simba og den kloge Moto, gennem deres mange høist beshudelige Skjæbnestiftelser. For disse unge Læsere vil vauktelig nogen Bog fra den sidste Tid kunne afgive bedre og sundere Underholdning.

For de ganste lluge foreligger under Titelen „Eventyrperler“ en elegant lille og billig Anthologi af danske og norske Børneeventyr. Det er lutter udsøgte Ting, den indeholder, af og ved Forfattere som P. E. Andersen, Jørgen Moe, E. Molbech, Asbjørnsen, Thiele, Dehlenschläger, Carl Andersen, Gerson, Svend Grundtvig, Carit Etklar, Raalund osv.

HOVEDBIBLIOTEKET
GENTOFTE KOMMUNEBIBLIOTEK

Magasin

05.6

For Romantik og
Historie
bd. 21 (1878)

ex. 1

M